

ཕྱི་ཁྱིམ་། ༡༥༠ རེ་ཁྱིམ་། DTCO000027

འགྲེམས་སྤེལ། མེས་བྱེས་རིག་མཛོད་ཚོམ་སྤྱིལ་ཁང་།

འབར་བྱུན་འཕྲུལ་དེབ། [༠༩༣]

28/06/2015

བྱུང་མང་པའི་བསམ་གཞིགས།

མང་དེ་རྒྱལ་མཆན་གྱིས་བརྒྱམས།

མེད་ཀྱིས་རིག་མཛོད་ཆེན་མོའི་ཚུལ་སྒྲིག་ཁང་གིས་ PDF བཅོས།

དཀར་ཆག

སྒྲོན་རྒྱ་འགྲོ་བ་ཐོག་མའི་སྐད་ཆ།	1
རྒྱུ་མང་བའི་བསམ་གཞིགས།	5
གཅིག་དེ་དེ་བཞིན་ནོ།	32
གཉིས། གང་ལ་གང་འཛུལ།	32
གསུམ། རྩོམ་བཅས་ལ་རིན་ཐང་ཡོད།	32
དཔའ་མཛད་ས་གཉིས་ལྡན་གྱི་ཡ་རྒྱ་དཔེ་རིགས།	34
དང་པོ། ཡ་རྒྱ་དཔེ་ལ་རྒྱ།	34
གཉིས་པ། ཡ་རྒྱ་དཔེ་ལས་སྐལ།	39
གསུམ་པ། ཡ་རྒྱ་དཔེ་གྲུབ་འབྲས།	43
གཞན་མིག་གཡར་ནས་རང་ལ་བཟླ་མཁན་དེས། ། སྤྲོ་ནག་ཁྲུང་ལ་སྐར་ཁྱུང་མར་ པོ་བཀར། །	47
དང་པོ། གཞན་མིག་གཡར་ནས་རང་ལ་བཟླ་མཁན།	48
གཉིས། བོད་སྐད་ལ་དེང་རབས་འཛོལ་མཚན་པའི་ཐ་སྐད་དང་ཐབས་ཅལ་གྱིས་མི་ འདང་ངམ།	52
གསུམ། སྒྲོན་ཆད་བོད་ལ་མཚན་ཉིད་དོན་མཐུན་གྱི་རང་རྒྱ་རྒྱུབ་པའི་ཚོམ་རིག་བྱང་ མེད་དམ།	56
བཞི། སྤྱི་ཚོགས་རྒྱུང་བའི་ནང་བོད་ལ་མཚན་ཉིད་དོན་མཐུན་གྱི་ཤེས་ཡོན་ཅན་བྱང་ མེད་དམ།	58
ལྔ་བ། བྲངས་ཁྱུང་མི་རིགས་ཀྱི་སྐད་རིགས་རང་བྱུགས་ཀྱིས་ཉམས་པ་ལས་གཞན་ བྱུགས་ཀྱིས་བཙོམ་པ་མིན་ནམ།	61

དུག་རྒྱ་སྐད་ནི་འཛམ་གླིང་ན་ལོ་རྒྱུས་ཀྱི་སྐོལ་རྒྱན་བཟང་ཞིང་ཡོན་ཏན་ཆེས་ཕུན་ སྟུང་ཆོགས་པའི་སྐད་རིགས་ཡིན་ཟེར་བ་བདེན་ནམ།	65
བདུན་པ། བོད་ཀྱི་ཤེས་ཡོན་པ་ཆོས་མཛོས་སྟུག་ལྷན་པའི་སྤྱི་གཞུང་རྒྱ་སྐད་བསྟན་ པར་བྱས་ཆེས་འཛོག་ཐུབ་བམ།	71
གཉིས་པ། སྤྱ་ནག་སྐད་ལ་བཀར་བའི་སྒྲུང་ལྟ་དམར་པོ།	77
དེང་རབས་ཀྱི་འཛམ་གླིང་དང་དེང་རབས་ཀྱི་བོད།	83
དང་པོ། སྤྱིང་གཞི།	83
གཉིས་པ། ས་ཁམས་ཆབ་སྲིད་ཀྱི་ཁྱེད་གཞི་རྒྱུ་བ།	85
གསུམ་པ། ཨ་རིའི་ཕྱི་འབྲེལ་སྲིད་ཁྲུས་དང་རྒྱལ་སྤྱིའི་འཁྲུང་ཁྲོག་	92
བཞི་པ། བོད་དང་རྒྱ་དཀར་ནག་མི་རིགས་གཉིས།	100
མཐའ་མཛུགས།	106
སློབ་གསོའི་འབེལ་གཏམ་རྒྱ་རྒྱན་དལ་འབབ།	108
གཅིག་སློབ་གསོའི་པམ་ཁ།	108
གཉིས་སློབ་གསོའི་དམིགས་ལུལ།	113
གསུམ་སློབ་གསོའི་གོ་རིམ།	118
བཞི་སློབ་གསོའི་པན་ཡོན།	128
ཁ་རྒྱུ་ལྟོ་གོས་དང་འབྲེལ་བའི་ལག་རྩལ་སློབ་གསོ།	134
གཅིག་ལས་རིགས་ལག་རྩལ་སློབ་གསོའི་གནས་བབ།	134
གཉིས་ལག་རྩལ་སློབ་གསོ་མ་དར་བའི་པམ་ཉེས།	144
གསུམ་འཛོ་གནས་ཀྱི་ཉེན་ཁ་བརྒྱུག་པའི་ཐབས་ལམ།	152
མི་གྲངས་ནི་རིགས་རྒྱུད་དར་རྒྱུད་ཀྱི་སྲོག་རྩ་ཡིན།	163
ཁ་བརྟེན་ས་བོན།	163

གཅིག་པོ་དང་འཆར་ལྷན་བྱ་སྒྲི།	165
གཉིས། མི་གངས་དང་རིགས་རྒྱུད་དར་རྒྱུ།	167
གསུམ། རིགས་རྒྱུད་འཕེལ་བའི་ཐར་ལམ།	177
མི་དང་བྱུང་མེད།	182
གཅིག་ རྟོན་རྒྱུ་ཞིག་ལས་འཕྲོས་པའི་བསམ་གཞིགས།	183
གཉིས། སོ་མཆོག་མོ་དམན་གྱི་ལོ་རྒྱུས་བྱུང་རིམ།	189
གསུམ། སོ་མཆོག་མོ་དམན་གྱི་བསམ་སྒྲུབ་འབྱུང་ཁུངས།	192
བཞི། སོ་མོ་འདྲ་མཉམ་བརྟན་པའི་ལོ་རྒྱུས།	205
ལྷ། སོ་མོ་འདྲ་མཉམ་རྩྭ་པའི་དགོས་པ།	208
སྐྱོར་མོའི་བདག་པོ་དང་གཡོག་པོ།	219
གཅིག་རྒྱ་ལོར་དང་འཆོ་བ།	219
གཉིས། དབུལ་པོའི་རིག་ལམ་དང་ཕྱག་པོའི་རིག་ལམ།	224
2མཐུན་རྒྱུན་རང་གིས་བསྐྱུན་པ།	243
ཀུན་སྨོད་གྱི་རང་གཅུན་དང་ཁྱིམ་ལུགས་གྱི་གཞན་ཕྱོད།	256
དང་པོ། རྒྱ་ལུལ་གྱི་མི་ཤ་ཟས་པའི་རྟོན་རྒྱུ།	258
གཉིས་པ། པོད་ལུལ་གྱི་སྐོ་ཕྱགས་སྨོད་པའི་ལས་འགུལ།	263
གསུམ། མཐའ་དབྱེ།	268
མེས་པོས་བྱ་ཆར་བཞག་པའི་མ་རྩ།	271
མཇུག་གི་གཏམ།	290
དང་པོ། བསམ་གཞིགས་གྱི་བཤུལ་ལམ།	290
གཉིས་པ། རྩོམ་འབྲི་བའི་དགོས་པ།	294
གསུམ། བཀའ་རྒྱ་ལྟུང་ཆོག་.....	296

ཕྱིན་ཏུ་འགྲོ་བ་ཚོ་ག་མའི་སྐད་ཆ།

སྐྱེས་པུ་སྐར་རེ་རེའི་ནམ་དཔྱོད་ཀྱི་ཚུ་ཐེགས་ལྷན་གཅིག་ཏུ་བསྐྱེལ་བ་ལས། འགྲོ་བ་མིའི་རིགས་སྤྱིའི་ཤེས་རིག་གི་རྒྱ་མཆོ་ཆེན་མོ་ལྷེས་མེར་འབྲེལ་བ་ཡིན་ལ། སྐྱེས་པུ་སྐར་རེ་རེའི་འབད་བཅོན་གྱི་དེུ་མཉམ་གཅིག་ཏུ་སྦྲངས་བ་ལས། འགྲོ་བ་མིའི་རིགས་སྤྱིའི་དཔལ་ཡོན་གྱི་ཕོ་བྲང་ཆེན་མོ་ལྷམ་མེར་གྲུབ་བ་རེད།

དེ་རི་ལྟ་བ་བཞིན་དུ། རང་རེ་གངས་ཅན་པ་ལ་མཆོན་ན་ཡང་། མིང་འཁྱོར་རིག་གསུམ་གྱིས་བསྐྱེས་པའི་ལས་སུ་བྱ་བ་གང་དང་གང་ཡིན་རུང་། དུལ་འདིའི་སྐྱེས་པུ་སྐར་རེ་རེའི་སད་རྟོགས་དང་སྤྱིང་སྟོབས་ཉིད་ནི་དང་འཕེལ་ཞིག་འབྱུང་མིན་གྱི་གནད་འབབ་ས་གཙོ་པོ་ཉིད་ཡིན་ལ། དུལ་འདིའི་སྐྱེས་པུ་སྐར་རེ་རེའི་སྟོབས་དང་བཅོན་འགྲུས་ལ་རག་ལས་པའི་ཆོས་ཉིད་ལ་སུས་ཀྱང་བརྟོག་ཏུ་མེད་དེ། སྐྱེས་པུ་སྐར་རེ་རེའི་སད་རྟོགས་ཀྱི་སྟོན་མེ་ལྷན་གཅིག་ཏུ་ཆོགས་ཏེ་གངས་ཅན་ཁ་བའི་འཛིག་རྟེན་གསལ་བར་བྱེད་པའི་འོད་ཀྱི་གྲུང་ཁང་འགྲུབ་དགོས་པ་ཡིན་གྱི། ལུ་རྟོན་ཆེན་པོའི་དུལ་གྱི་སྐྱེས་པུ་སྐར་རེ་རེ་འགན་ཁུང་གྱི་འདུ་ཤེས་དང་བྲལ་ཅིང་སད་རྟོགས་ཀྱི་སྟོ་མིག་གིས་ལྟོངས་པར་གྱུར་ན་ནི། མི་ཆེན་སྐྱེས་ཆེན་གྱི་མཆོན་གནས་འཛིན་མཁན་རེ་ལྷང་ཙམ་ཞིག་གིས་ལྷག་བསམ་ཆེན་པོས་རྒྱགས་འདུར་གྱི་ངལ་བ་མང་དུ་བསྟེན་རུང་། བན་ངེས་ཀྱི་སྦྱོར་བ་མང་ཙམ་བཅུམས་རུང་། མི་རིགས་སྤྱིའི་ལས་དབང་ལ་འགྱུར་བ་གཏོང་བྱུང་པའི་སྐབས་ཆེན་གྱི་ཕོ་རྒྱས་ཤིག་བསྐྱེད་བྱུང་མིན་ནི་ཐེ་ཆོས་ཁོ་ནའི་དུལ་ཡིན་ནོ། །

འོན་ཏེ་དགའ་ལོས་པ་ཞིག་ལ། དེང་གི་ཆར་བརྒྱུ་འཕྲིན་གྱི་ཡོ་བྱད་ཐམས་
ཅད་སྟབས་ཐེ་བདེར་གྱུར་པའི་རྒྱུར་ལྷགས་སྒྱུར་མོ་དང་འཕྲོགས་ནས་རང་རེའི་
སྒྱུན་འྲོགས་ནམས་ཀྱིས་ཀྱང་སོས་དལ་བག་ཐེབས་ཀྱི་རང་དུ་རྩ་ཆར་ཁོ་ནར་རོལ་
བའི་སྟབས་མེན་པ་མཐུན་ཏེ། རང་རང་གི་ས་ནས་གངས་ཅན་པའི་ཆོས་རིག་གི་
ཉམས་སྐྱད་དང་། སྤིང་འབྱོར་གྱི་ཆག་འཛིག་ལ་དོ་ཁུར་གྱི་ནམ་འགྱུར་ལྷགས་ཆེན་
ཞིག་བསྟན་ཅིང་སྟོན་གྱིན་ཤེས་རབ་ཐབ་མོས་ཅིས་ཟེན་དང་མ་ཟེན་གྱི་ལབ་སྐྱེང་
གི་སྐྱོ་མོ་སྒྲ་ཆོགས་སོལ་གྱིས་ཕྱེ་བཞིན་པ་འདི་ལས་སེམས་དགའ་བ་དང་ཡིད་
མགུ་བ་ཅི་ཞིག་ཡོད་དེ་མ་མཆིས་སོ། །

རྒྱ་མཆན་དེའི་ཕྱིར། ད་ཐངས་མང་པའི་རྒྱལ་མཆན་ལགས་ཀྱིས་བྲིས་པའི་
དཔེ་དེབ་འདི་ཉིད་ལ་མངལ་བའི་ཆེན་ཡང་། ཅོ་མ་པ་པོ་ཁོང་ཉིད་ཀྱིས་ཀྱང་ལོ་
རྒྱུས་ཀྱི་འགག་མདོ་འདི་དུ་འཛིགས་ཡེ་རེར་ཆོར་སྒྲུན་སྒྲེན་པོས་བཞུགས་པའི་
དཔྱོད་ལྡན་གྱི་སྒྲིམ་བྱ་གཞན་ནམས་དང་འབྲ་བར། ས་མཐོའི་ཡུལ་གྲོང་ཁ་བ་ཅན་
པའི་སྤིང་འབྱོར་རིག་གསུམ་པོའི་དར་རྒྱུད་དང་ཆག་འཛིག་ལ་སྒྲིམ་བྱ་རང་སྤྱིང་
ནས་འགན་ཁུར་བའི་འདུ་ཤེས་གཅིགས་སུ་བཟུང་སྟེ། དེའི་ངོས་ནས་ལོ་རྒྱུས་ལ་
ཕྱིར་ཆོག་དང་། གནས་བབ་ལ་བསམ་གཞིགས། འབྱུང་འབྱུར་ལ་རྒྱུར་སྟེ་བཅས་
གནང་ཡོད་པས། དཔེ་དེབ་འདིའི་མགོ་མཇུག་ཀྱི་བར་གསེང་དག་ན་དགའ་
སྐྱོ་འདྲིས་མ་དང་། ཆགས་སྤང་བསྟོལ་མའི་སེམས་དང་སེམས་བྱུང་གི་སྤང་བ་
གཅིག་ཐོག་གཅིག་བཅེགས་སུ་འབྱུར་ཡོད་པར་འདུག་པས། དཔེ་དེབ་འདིའི་སྐྱོག་
མཁན་སྡེ་ཤོས་ཤིག་ཏུ་གྱུར་པའི་ཁོ་བོ་ཡང་རེ་ཞིག་དེབ་འདིའི་ཅོ་མ་པ་པོ་དང་
མཉམ་དུ་བསམ་གཞིགས་སྒྲ་ཆོགས་ཀྱི་སྐྱོང་ལ་མི་ཉུལ་ཀ་མེད་ཆགས་སོང་།

དེ་བ་འདིའི་ཚུམ་པ་པོ་ཁོང་གིས་བྱུང་མང་པོ་དང་། ཕྱོད་མ་ནས་པོད་ཀྱི་སྤྱི་
ཆོག་ས་དང་ཤེས་རིག་གི་གནས་བབ་ལ་དབྱེ་ཞིབ་ཀྱི་སྒྲོ་སྒྲོས་ཅལ་དུ་བཏོན་ཡོད་
པར་བལྟས་མ་ཐག་ཁོང་ནི་རྩིང་ཞེན་གསར་འགོག་གི་ཁྱུ་ཚུགས་ལས་ཐར་ཅིང་།
གསར་ཞེན་རྩིང་དོར་ཀྱི་ཨ་གསར་གྱིས་མ་སྤྲད་པའི་མཛེས་སྤྱད་ཅིག་ཀྱན་གྱིས་
ལྷན་མོར་བཟུམ་ཡོད་པར་འདུག།

དེ་ཡང་ཁོ་ཐོས་ནས་རྒྱུ་སྤྱོད་བཞིན་བ་ལྟར། ཡོངས་ཁྲུབ་རིན་ཐང་ངོས་
ནས་ནི་སྤྱི་ཡོན་རྒྱང་གང་སྤྲས་གང་བཟོད་ཀྱི་རང་དབང་ལ་བཙེ་འཛིག་བྱེད་ངེས་
ཀྱི། མ་གཞི་རང་རེ་བོད་ལ་མཆོན་ན་ཡང་། འགྲོ་བ་མའི་རིགས་སྤྱིའི་ཤེས་རིག་
དཔལ་ཡོན་དར་འཕེལ་གྱི་ཆོས་ཉིད་ལྟར། ཡབ་མེས་ཆོས་བཞག་པའི་ཤེས་རབ་
ཀྱི་སློལ་རྒྱན་ལ་ཁྱུ་ཅག་གིས་དུས་སྤྱི་བབ་པའི་ཆར་རྒྱས་བྲལ་ཞིང་། སྐབས་སྤྱི་
བབ་པའི་རྒྱ་ཁྱུད་ཀྱིས་བསྐྱངས་ཏེ། དེ་ཉིད་རྩ་བ་བྱས་པ་ལས་སྤྱི་སྤྱོད་པས་ཀྱི་དཔལ་
དང་ལྷན་པའི་དེད་རབས་ཤེས་རིག་གི་སྤྱོན་བ་ཞིག་འབྱུངས་སྤྱི་འདུག་དགོས་པ་
ལས། དམ་པ་སྤྱི་མའི་ཤེས་རབ་དང་། འབད་བཙོན། ཁྲུབ་འབྲས་ཡོད་ཆད་ཐན་
བལྟས་སྤྱི་བཙེས་ཏེ། རྩ་བ་མེད་པའི་དེད་རབས་ཀྱི་དཔལ་ཡོན་ཞིག་འབྱུངས་པའི་
རེ་བ་འཆང་རྒྱ་ཞིག་ནི་ལར་ནས་མིན་པར་སེམས་ཤིང་། དེ་བཞིན་དུ་སློལ་རྒྱན་ཀྱི་
སྤྱིང་སྤྱོད་པས་བྱིར་རྟོག་གིས་བཅལ་ཅིང་། རིག་གནས་ཀྱི་དོན་སྤྱིང་དགག་སྤྱོད་ཀྱིས་
འཇལ་ཏེ་རང་དང་རང་གི་རིག་གནས་ལ་ཡུལ་དུས་ཀྱི་ཆོས་ཉིད་དང་མཆོམས་པའི་
གནས་ཁྱིམ་ཞིག་བསྐྱེད་བྱིར་འབད་དགོས་པ་ལས། གནའ་སློལ་མཐའ་དག་ལ་
དུངས་པས་འཐམས་ཤིང་། གནའ་བཤད་ཅི་ཡོད་ལེགས་བཤད་དུ་སྤྱོད་ཁུལ་ཀྱི་
བརྒྱལ་ཁྱེད་ལ་གནས་པ་ལས་ཡང་བའི་འཆི་ལམ་ཞིག་གཞར་ཡང་མེད་ན། དེའི་

ཆ་ནས་མང་རའི་རྒྱལ་མཆན་ལགས་ཀྱི་ལྷ་ཚུལ་རྣམས་ནི་ནང་སོན་པའི་དཔལ་
ཡོན་ཀྱི་ལྷ་ཚུལ་ཞིག་ཏུ་ཁོ་བོས་ངོས་འཛིན་ཞུ་གི་ཡིན།

ལྷག་པར་དུ། དེ་སྔ་ཁོ་བོའི་མིག་ལམ་དུ་སོན་པའི་སྤྱི་ཚོགས་དབྱེད་བཞིན་
ཀྱི་ཚེས་ཡིག་རྣམས་དང་བསྐྱར་ན། མང་རའི་རྒྱལ་མཆན་ལགས་ཀྱི་བརྟག་དབྱེད་
དང་བསམ་གཞིགས་ཀྱི་བྱེད་ཁོངས་ནི་ཡངས་ཤིང་སྤྱ་མང་གི་རང་བཞིན་དང་ལྷན་
པར་མ་ཟད། ད་དུང་ཅིས་གངས་ཀྱི་གཏན་ཆོགས་ལ་གཞི་བཙུག་ཏེ་བཞིན་དོན་
ཞིབ་ཆགས་སུ་གཏན་ལ་པབ་ཡོད་པ་དེ་ཡང་བོད་ཡིག་གི་དབྱེད་བཞིན་རྣམས་ལ་
ཆེར་མི་འཛོམས་པའི་བྱེད་ཆོས་ཤིག་ཏུ་བཅི་ཆོག་པར་སྟམ། ལར་ཅུ་ཆོའི་གོམས་
གཤེས་སུ་དཔེ་དེབ་ཀྱི་སྟོན་འགྲོ་ནི་དཔེ་དེབ་ཀྱི་ངོ་བསྟོད་དུ་འགྱུར་དགོས་པའི་
འགྲོ་ལུགས་ལས་ཐོག་སྟེ་བྱང་མོར་ཞུས་ན། དཔེ་དེབ་འདི་ལའང་མ་འདང་བའི་
ཞན་ཆ་ཡོད་སྟེ་དེ། ཁོ་བོའི་སྤང་ཆོད་ལ་ཡང་དེབ་འདིའི་ཆོག་སྟོར་ལ་གཞན་སྟང་
ཀྱི་ཤན་རྒྱུང་ཅམ་མེད་དམ་སྟམ་པ་ཞིག་ཏུ་འདུག་པ་སོགས་མཆོན། སྟང་ཆའི་སྟོར་
བ་དེ་ཅམ་གྱིས་ཐུན་སུམ་ཆོགས་པ་ཞིག་བྱུང་ཨེ་ཡོད་སྟམ་པས། ཞིབ་དུ་སྟོག་པ་
སོ་རྣམས་ཀྱིས་དགོངས་ཆར་ལྷག་སྟེ་ལ་གནང་བའི་རེ་འདུན་ཡོད།

མཐར་དེབ་རྒྱུང་འདི་ཉིད་ཀྱང་ཡུལ་གངས་ཅན་པའི་ཤེས་རིག་དཔལ་ཡོན་
ཀྱི་རྒྱ་མཚོ་ཆེན་པོ་མི་རྒྱུན་ཡུན་གནས་ཀྱི་རྒྱུན་དུ་འགྲོ་བའི་སྟོན་འདུན་བཅས། ལྷོ་
ཤེས་རབ་དུ་འབོད་པས་སྤྱི་ལོ་༢༠༡༢ལོའི་ཁྲི་ཆེས་༩༣ལ་བྱིས།

བྱུང་མང་བའི་བསམ་གཞིགས།

གལ་ཏེ་མི་ཚང་མས་བདག་འཛིན་གྱི་ཉམ་སེམས་ཚོད་མེད་རྒྱ་ཡན་དུ་
བཏང་ན། འཛིག་རྟེན་ཕྱི་ལ་ལོ་འཐབ་ཚོད་ཀྱིས་ཁེངས་པའི་དཔྱལ་བར་འགྱུར་ངེས་
ལ། གལ་ཏེ་མི་ཚང་མས་བདག་མེད་པའི་ལྟ་བ་དང་ངེས་འབྱུང་གི་སེམས་འབའ་
ཞིག་ཉམས་ལེན་བྱས་ན། ས་སྟེང་ཐམས་ཅད་དབྱ་བཅོམ་གྱིས་གང་ནས་འགྲོ་བ་མི་
པལ་བའི་སྤྱི་ཚོགས་རང་མཚན་པ་ཞིག་ཀྱང་གནས་གཤམ་སྤྲིད། དེ་བས་འདིར་ཁྱ་
ཅག་གིས་བདག་འཛིན་དང་བདག་མེད་གྱི་ལྟ་བའི་བདེན་དོན་ཚོད་བཤམས། རེ་
ཞིག་གོ་དོན་རགས་པའི་ངོས་ནས་གང་ཞིག་བདག་ཏུ་འཛིན་དགོས་པ་དང་གང་
ཞིག་བདག་འཛིན་བྱེད་མི་རུང་བའི་ལེགས་ཉེས་སྤང་དོར་གྱི་གནས་ལུགས་སྤང་ན་
ལོས་དགའ།

ཀུན་གྱིས་ཤེས་གསལ་ལྟར། འདས་པའི་མི་ལོ་བརྒྱ་ཕྱག་གཅིག་ཙམ་གྱི་
ཡར་ཕྱོན་ནས་འགོ་རྒྱགས་ཏེ། རང་རེའི་བོད་ཀྱི་བསམ་སྒྲོ་ཤེས་རིག་གི་ཞིང་
ཁམས་སུ་སྤར་མེད་ཞིབ་འཇུག་དང་བཀལ་བརྟགས་ཀྱི་ཆ་རྒྱལ་ཆེན་པོ་ཞིག་རང་
གིས་འཕྱར་ཞིང་། རིག་ལམ་དང་བསམ་ཚུལ་གསར་བ་སྤྱི་ཚོགས་ཀྱང་ཆར་རྒྱས་
གྱི་ཤུམ་བུ་ལོ་ལ་ལྟར་ཐོན་ཏེ་མཁས་བརྒྱ་འགྲན་སྤང་གི་ནམ་པ་ལེགས་པོ་ཞིག་
ཆགས་ཡོད། ཞིབ་མདང་རེ་བརྒྱབ་ན་མ་གཞི་དེ་ནི་སྤྱི་ཞབས་ཞོགས་དུང་གཙོ་བྱས་
པའི་ཤེས་ཡོན་དང་འགན་ཁུར་འདུ་ཤེས་གཉིས་ལྡན་གྱི་མི་བྱ་སྒྲོར་ཞིག་གིས་
<<དཔྱོད་ཤེས་རྒྱུ་འཕོད་>>དང་<<བདག་དཔེ་ཚོགས་>>ལོགས་སྟོལ་རྒྱན་
ཤེས་རིག་གི་ཞན་ཆ་དགག་པ་གཙོར་བཟུང་བའི་དཔེ་དེབ་དུ་མ་པར་དུ་བསྐྱུན་པ་

ནས་འགོ་ཚུགས་ཤིང་། མཁན་པོ་ཚུལ་ཁྲིམས་སློ་བྲོས་གཙོ་བྱས་པའི་སེར་མོ་པའི་
ཤེས་ལྡན་སྟོར་ཞིག་གིས་ཀྱང་སྟོལ་རྒྱུན་ཤེས་རིག་གི་ལེགས་ཆ་བརྟེན་པ་གཙོ་བོ་
བྱས་པའི་དགག་ལན་མང་པོ་བྲིས་ནས་ཁྲབ་བཞུགས་དུ་ཕྱིན་པ་ཡིན་ལ། སྤྱི་སེར་
གཉིས་ཀྱི་ཤེས་ཡོན་པའི་སྡེ་རུ་དབྱུང་བརྟེན་དུས་དེབ་དང་ལྷགས་ཚེས་མང་པོ་
གཅིག་འསྟོར་གཅིག་ལ་བཞུགས་ནས་འབྲས་བུ་སྟོན་པ་ཞིག་དེད་ཟེར་ཆོག་སྟེར་ཤེས་
རིག་གི་ཚིང་སློང་ཆེན་པོ་དེའི་ཚིང་བྱའི་ནང་དོན་གྱི་ཆ་ནས་དམངས་སྟོལ་དང་ཆོས་
ལུགས། འདུ་ཤེས་འཛིན་སྤངས། སློབ་གསོའི་ལྟ་བ་དང་། འདས་པའི་ལོ་རྒྱུས་ནས་
མ་འོངས་པའི་ཁ་ཕྱོགས་སོགས་རིག་ཆན་མང་པོ་ཞིག་འདུས་ལ། ཚིང་མཁན་གང་
ཟག་གི་ཆ་ནས་མི་སྤྱི་སློབ་མ་དང་དགོན་སྡེའི་སེར་མོ་བ་གཙོ་བྱས་པའི་ཡོན་ཏན་
པའི་སྡེ་ཅན་མ་ཟད། ཞིང་ལྷགས་དོན་དུ་གཉེར་བའི་རྩོད་འགྲོག་མི་སེར་གྱི་ཁྲིད་
དུའང་ཁྱེད་ཅེས་ཅན་ཞིག་ལངས་འདུག་ཚིང་སའི་ཡུལ་ཁམས་ཀྱི་ཆ་ནས་མདོ་
དབུས་ཁམས་གསུམ་སྟེ་བོད་ནང་ཁུལ་ཅན་མ་ཟད། ཕྱི་རྒྱལ་གྱི་བོད་མི་འདུས་སྡེ་དང་
བྱེད་ཡུལ་ཁག་ཏུ་ཡང་ཡོངས་ཁྲབ་ཏུ་དོ་སྣང་བྱེད་བཞིན་ཡོད་ཆོད་འདུག་མདོར་ན་
སློ་བྲོས་གཙུག་བཞུགས་ཀྱི་མེ་སྟལ་མཆེད་པའི་ཚིང་སློང་གཡུ་འབྲུག་འཐབ་པའི་སྤྱི་
ཆེན་འདིས། ཁ་བ་ཅན་གྱི་རི་ཕུལ་ན་མི་རབས་དུ་མར་འཇམ་ཐིང་འཇམ་འབྲིལ་པའི་
བསམ་སློང་ཚུ་རུལ་དེ་མང་ནས་དཀྲུགས་ཤིང་། རྟིང་རུལ་མཁེགས་འཛིན་ལ་
གོམས་པའི་མགོ་ནག་བོད་པ་བྱིངས་ལ་བྱུར་མི་འདྲ་བ་གཉིས་ནས་བསམ་
གཞིགས་བྱེད་པའི་གསར་བཟོད་ཀྱི་གས་སྤྲུབས་ཤིག་བཟོད་པར་མ་ཟད། གངས་
ཅན་ཤེས་རིག་གི་ཞིང་ས་ཡངས་པོར་སྟེར་རྒྱགས་བསམ་སློང་ཡི་ས་བོན་གསར་བ་
ཞིག་ཀྱང་བཟབ་པ་དེད། མིག་སྡེ་བོད་སྤྱི་ཆོགས་ནང་ཞོགས་དུང་སོགས་ཀྱི་ལྟ་

ཚུལ་ལ་ན་གཞིན་སློབ་བྱ་བ་གཙོ་བྱས་པའི་འཐད་པའི་ནུས་འགྱུར་སྟོན་མཁན་དང་
 རྗེས་སུ་འབྲངས་མཁན་མང་པོ་ཞིག་བྱུང་ཡོད་ལ། དེ་བཞིན་མཁན་པོ་ཚུལ་ཁྲིམས་
 རྫོང་གོས་སོགས་ཀྱི་དགག་ལན་ལའང་སེར་མོ་བ་གཙོ་བྱས་པའི་རྒྱབ་སྐྱོར་བྱེད་
 མཁན་དང་དོ་སོ་བསྟོད་མཁན་མང་པོ་ཡོད། འདི་ཡང་ལྟོས་ས་སྟོས་འཛིག་གིས་
 བཤད་པ་ལས་སེར་མོ་པའི་ཁོད་ན་ཞོགས་དྲུང་ལ་རྒྱབ་སྐྱོར་བྱེད་མཁན་དང་། མི་
 རྒྱ་ཤེས་ཡོན་པའི་ཁོད་ན་སྟོན་རྒྱན་གྱི་ལྟ་བ་སྤྱད་འཛིན་བྱེད་མཁན་མེད་པའི་ཁ་
 ཚོན་སུ་ཡིས་གཙོད། གང་ལྟར་ཆེ་ས་ནས་བལྟས་ན་ད་ལྟ་གངས་ཉུང་པའི་བོད་ཀྱི་
 རིག་གནས་པའི་སྡེ་དེ། སྟོན་རྒྱན་བསྟོད་པའི་རིགས་གཅིག་དང་སྟོན་རྒྱན་དགག་
 པའི་རིགས་གཅིག་སྟེ་དབྱང་ཁག་མི་འདྲ་བ་གཉིས་སུ་གྲེས་འདུག་པ་མངོན་
 གསལ་རེད། ལར་གསར་རྒྱུད་བཏང་སྟོན་ཀྱི་བསམ་སྒྲོམ་འཛིན་མཁན་དཔྱོད་ལྡན་
 རིན་ཐང་ཅན་རེ་གཉིས་ཀྱང་བྱུང་ཡོད་མོད། མིག་སྤར་ལང་ཕྱོགས་གསལ་བོའི་སྒོ་
 བས་ལྟ་བུ་དང་རིང་ལུགས་འཐུས་ཚང་བསྟན་པ་ཞིག་ད་དྲུང་མངལ་རྒྱ་མི་འདུག་
 པས་གནས་སྐབས་སུ་རྒྱས་བཤད་འདེན་པར་མི་བྱ།

གང་ལྟར་སྟོན་རྒྱན་ཤེས་རིག་ལ་གདེང་འཛིག་བྱེད་སྤངས་མ་འདྲ་བ་ལས་
 བྱུང་པའི་ཡོན་ཏན་པའི་སྡེ་ཡི་ཙོད་སྒྲེང་ཆེན་པོ་དེས། ད་ལྟའི་བོད་སྤྱི་ཚོགས་ལ་
 ཐེབས་པའི་ཤུགས་རྒྱུན་དང་གཞི་ཁྲོན། དོན་སྤྱིར་བཏས་ཕྱོགས་གང་ལ་བསམས་
 ཀྱང་། ཁོ་བོས་བལྟས་ན་བོད་ཀྱི་ཉེ་རབས་ལོ་རྒྱུས་སྤེང་གི་བསམ་སྒྲོམ་འཕེལ་རྒྱས་
 ཀྱི་བྱུང་འབྲས་གལ་ཆེན་ཞིག་ཏུ་བཟང་དགོས་པ་ཁོ་ཐག་རེད། སྤྱིར་འཆད་ཙོད་
 ཙོན་གསུམ་གྱི་སྒྲི་སྡེ་དང་ལེགས་ཉེས་སྒྲུང་དོར་གྱི་སྒོ་གོས་ནི་མི་རིགས་ཤིག་གི་
 ཕྱོགས་བསྐྱུས་ཀུས་སྟོབས་ཀྱི་བྱུང་ཆ་གཙོ་བོ་ཡིན་པས། ཤེས་རིག་ལོ་རྒྱུས་

འཕེལ་བའི་བརྒྱུད་རིམ་ལ་བསམས་ན། ཐེངས་འདིར་ལྷག་བསམ་ནམ་དག་རང་སྐོ་
 གོས་ཀྱི་དགའ་སྟོན་འབྲེད་མཁན་དཔྱོད་ལྡན་སྤྲུལ་སྤྲུལ་ཡོངས་ལ་བྱས་རྗེས་དང་
 རིན་ཐང་ཆེན་པོ་ལྡན་པར་མ་ཟད། ཉང་སྐོས་སུ་དཔྱོད་ཤེས་རྒྱར་འཕོད་ཐོག་མར་
 གནང་མཁན་བསམ་སྐོ་བ་སྤྱོད་ཞབས་ཞོགས་དྲུང་དང་། སྐོལ་རྒྱུན་ཤེས་རིག་སྤྱོ་
 བའི་མཁན་དབང་ཚུལ་ཁྲིམས་སྐོ་གོས་ནམ་པ་གཉིས་ནི་བསམ་སྐོའི་ཡངས་
 རྒྱུགས་མི་འདྲ་བ་སོ་སོའི་མགྱུན་ཆབ་ལྟ་བུར་བཞེངས་ནས་གངས་ཅན་སྤྱོ་མང་སྐོ་
 གོས་འཕེལ་བའི་སྤྱལ་ལྷགས་སུ་གྱུར་འདུག་ལ། དེ་ལས་གཞན་ལོ་འདི་འགའི་རིང་
 སུ་ཕྱིར་སྐོ་ཤེས་རབ་དང་ཆ་བ་མདའ་སྤྱུག་སོགས་གཞན་དྲིང་མི་འཛོག་བའི་
 དཔྱོད་ལྡན་གསར་བ་སྐོར་ཞིག་ཀྱང་ཤེས་རིག་གར་སྟེགས་སྟེང་བྱོན་ཡོད་པ་ཀུན་
 ལ་གསལ།

དེ་ཡང་འཛམ་གླིང་སྤྱིའི་ཤེས་རིག་ལོ་རྒྱུས་ལ་རོབ་ཅམ་བལྟས་ན། ལྟ་བ་
 གསར་རྒྱུང་རྒྱུང་བ་འདི་ནི་མི་རིགས་པལ་མོ་ཆེའི་རྟོགས་སད་ཀྱི་གོ་རིམ་ནང་རེས་
 བར་དུ་འབྱུང་སྟེང་བའི་སྤྲང་ཚུལ་ཞིག་རེད། དཔེར་ན། ལྷ་རུ་སུ་མི་རིགས་ལྟ་བུར་
 མཆོན་ན། ཤེས་རིག་ལོ་རྒྱུས་འཕེལ་བའི་གོ་རིམ་ནང་གསར་རྒྱུང་བསམ་སྐོ་མི་
 འདྲ་བ་ཁ་གཏད་དུ་འབྲེད་བའི་སྤྲང་ཚུལ་ཞིག་ཐོག་མཐའ་བར་གསུམ་དུ་གནས་
 ཡོད་དེ། དུས་རབས་བརྒྱ་དགུ་བའི་དུས་མཇུག་ལྟ་བུར་མཆོན་ན། ཁོ་ཆའི་ཤེས་
 ཡོན་པའི་སྡེ་དེ་རུབ་བྱོགས་བྱུབ་མཐའ་དང་སི་ལཱ་རྒྱའི་བྱུབ་མཐའ་ཞེས་ཁག་གཉིས་
 སུ་བྱས་སྟེང་། རུབ་བྱོགས་བྱུབ་མཐའ་འཛིན་མཁན་དག་གིས་ལོ་རོབ་རུབ་མའི་
 དཔལ་ཡོན་ནི་སྐོན་ཀུན་ཟད་དང་ཡོན་ཏན་ཀུན་འཛོམས་ཞིག་ཡིན་པར་རྒྱུ་ཞིང་།
 ལྷ་རུ་སུ་ཡིས་ལོ་རོབ་རུབ་མའི་སྐོབ་གསོ་དང་དམངས་གཙོའི་ལམ་ལུགས་ཐམས་

ཅད་ལ་སློབ་སྦྱོང་གི་དགོས་སྒུལ། དེ་ལས་སྡོག་སྟེ་སི་ལཱ་རྒྱའི་བྱ་བ་མཐའ་འཛིན་
 མཁན་དག་གིས་སུ་གོང་མ་མེ་ཐེར་(peter1672-1725)ཀྱིས་བཙུགས་སྐྱུར་མ་
 བྱས་སྟེ་གྱི་མེས་པོའི་སྐུ་ལྟོང་ཐམས་ཅད་ཤིན་ཏུ་ལེགས་ཤིང་། འདས་ཐེན་པའི་
 སྤྱི་ཚེགས་ལྟིང་བ་ནི་ཞི་འཇམ་དང་འཆམ་མཐུན་གྱི་རྫོགས་ལྡན་དུས་རབས་ཤིག་
 ཡིན་ལ། གསར་བཞེད་ལས་འགྲུལ་སྤེལ་བ་དེས་ཤུ་རུ་སུའི་མི་རིགས་ཉམས་སྐྱད་
 དང་ཁ་ཐོར་གྱི་ལམ་དུ་བརྒྱུངས་སོང་སྟེ་མ་རེད། ཉག་ཉག་ལྟ་བུ་གསར་ལྟིང་
 གཉིས་ཀ་འགལ་བ་ལྟག་སྟོན་དུ་གནས་པའི་ལོ་རྒྱུས་ཀྱི་དུས་སྐབས་དེ་འདྲི་ནང་
 དུ། ཤུ་རུ་སུ་རྒྱལ་ཁབ་དུ་སྤྲ་སྤྲེལ་བྱེད་ཀྱི་སྤེལ་སྤྱོད་ཀྱི་(Cherny-
 shevsky1828—1889)དང་མེ་ལིན་སི་ཀེ(Belinskiy1811—1848)མི་
 ལེག་ཉན་ལོ་ལྷུ་(Iekhanov1856—1918)། རོལ་སི་ཏོའེ(LevTol-
 stoy1828--1910)སོགས་རྒྱལ་ཁབ་ལ་གྲགས་པའི་བསམ་སློབ་དང་མཁས་
 དབང་མང་པོ་འབྱུངས་པ་ཡིན་ལ། དཔྱོད་ལྡན་ཁོང་ཚམས་ཀྱི་བསམ་སློབ་ཀྱི་གསར་
 ལྟིང་ཐ་སྟེན་ཅོད་པའི་འཆིང་རྒྱ་ཅམ་ལས་བཞུགས་ཏེ། ཤུ་རུ་སུའི་མི་རིགས་ལ་སྤིང་
 འབྱོར་རིག་གསུམ་གང་ཐད་ནས་བསྟོད་ལམ་ལེགས་པོ་ཞིག་གསར་བཏོད་བྱེད་
 ཐུབ་ཡོད། དཔེར་ན་འཇམ་གླིང་གི་བསམ་སློབ་དང་ཚོམ་པ་པོ་གྲགས་ཅན་ལེ་ལུ་
 རོལ་སི་ཏོའེ་ཡི་སྐུང་རིང་<<བསྐྱར་གསོན>>ཞེས་པ་ལས། ཡོ་རོབ་ཀྱི་མའི་
 དཔལ་ཡོན་གསར་བར་དགའ་བསུ་བྱེད་པའི་ཞོར་ལ། ད་དུང་མ་ཅུ་རིང་ལུགས་སྤྱི་
 ཚེགས་ཀྱི་ཉེས་དམིགས་དང་ཞན་ཆ་མང་པོ་ཞིག་ལ་དོགས་སློང་དང་སུན་འབྲིན་
 ཡང་མཛད་ཡོད་པ་ལྟ་བུའོ། མདོར་ན་དེས་དོན་ཀྱི་བསམ་སློབ་ཁོང་ཚམས་པ་
 འབྱུངས་པས་ད་གཞི་ཤུ་རུ་སུའི་མི་རིགས་སྟོན་ཆད་ཡོ་རོབ་བཙན་རྒྱལ་གཞན་

དག་གི་རྗེས་འབྲངས་པ་ཁོ་ན་ཁྱེད་དགོས་པའི་གནས་སྟངས་སྐྱོ་བོ་དེ་ལས་ཐར་
 ཞིང་། རང་གི་ནམ་དཔྱད་ཀྱི་ཆོ་ཁྲིས་སྤྱད་ནས་ཕྱི་རོལ་འཛིག་ཉེན་ལ་ལྟ་ཞིབ་དང་
 བསམ་གཞིགས་ཀྱི་དགོ་ཚུགས་པར་མ་ཟད། རང་གི་སྤྱད་ཆའི་ལས་ནས་འདོད་
 ཆོ་དང་ལྟ་སྟངས་ཀྱང་འཛམ་གླིང་ཡོངས་ལ་སློབ་ཐུབ་པར་གྱུར། རྒྱ་མཚན་དེའི་
 དབང་གིས་དེར་རབས་བོད་ཀྱི་ཤེས་རིག་གསར་རྒྱུད་གི་ཚད་སྲེང་ནང་ཚུད་པའི་
 ཤེས་ལྡན་པ་བྱིངས་ལ་མཆོན་ན་ཡང་། ཐོག་མར་རི་བོར་ཅལ་འདོགས་ཀྱི་ཚུལ་དུ་
 རིང་ལུགས་གང་རུང་གི་རྗེས་སུ་རྒྱགས་རྒྱང་མི་ཁྱེད་པར། ཆོ་ཁྲིས་ཀྱི་གཙུབ་
 བརྒྱུ་ལས་ཐོན་པའི་ཤེས་རབ་ཀྱི་ཉིང་བཅུད་འཆོལ་བ་ནི་ལས་འགན་དང་པོ་ཡིན་
 ལ། ཤེས་རིག་གསར་རྒྱུད་གི་ཚད་སྲེང་ལས་རྒྱུད་པའི་བདེན་པའི་ལས་བཟང་གང་
 དེ་ནི། རྒྱགས་གཅིག་ཁོ་ནས་བསྐྱུན་ཐུབ་པ་ཞིག་མ་ཡིན་པར་བསམ་ཆོ་སྒྲུབ་པའི་
 བར་གསལ་ནས་རྒྱུད་དགོས་པ་ཞིག་ཡིན། མདོར་ན་ཁྱེད་གིས་ལྟ་སྟངས་འདྲ་མིན་
 ཚད་པའི་མཐར་ཐུག་གི་དོན་སྤྱིར་རྟོག་རྟོག་པོ་ཡང་དེ་ཉིད་ཁོ་ན་ཡིན་ལ། སྐྱེ་བོ་རེ་
 རེའི་བསམ་གཞིགས་ཀྱི་གོ་རིམ་ལས་ཐོན་པའི་ཤེས་རབ་ཀྱི་ཞུན་བརྒྱུད་ནི། ད་
 གཞིན་སྤྱི་ཚོལ་ཕྱི་ཚོལ་གཉིས་ཀའི་ལངས་ཕྱོགས་གང་རུང་ཞིག་མཆོགས་འཛིན་
 ཁྱེད་པ་ལས་རིན་ཐང་ཆེ་བར་སེམས། གལ་ཏེ་དེ་ལས་སྤྱོད་སྤྱོད་ཆོས་གསར་པ་
 དང་རྒྱུད་བ་ཞེས་པའི་ཐ་སྙད་སྒྲུབ་པོ་འགའ་ཅི་ལྟར་བཅད་ན། མཐུག་མཐར་སྤྱི་
 ཆོགས་ལག་ལེན་ཀྱི་དོས་ནས་ཐན་འབྲས་ལྡན་པའི་ལས་དོན་སྤྱོད་གཅིག་ཀྱང་
 འཁྱོངས་མི་སྲིད་སྤྱུལ། དཔེར་ན་རྒྱུབ་ཕྱོགས་མ་ཅུ་རིང་ལུགས་ཀྱི་གསར་བརྗེའི་
 དུས་སྐབས་སུ། རིག་ཅལ་བསྐྱར་དང་ཀྱི་བསམ་སློབ་རྒྱུན་གྱིས་དམངས་
 གཙོའི་གསར་བརྗེ་བསྐྱངས་ཏེ་དེར་རབས་ཤེས་རིག་དཔལ་ཡོན་བསུས་པ་ཡིན་

མོད། གྲུང་གོའི་རིག་གནས་གསར་བརྗེའི་དྲུས་རིམ་ནང་གསར་བརྗེའི་རྒྱུ་འཕྲུལ་
 གྱིས་རང་དབང་དང་དཔྱོད་ཤེས་ཀྱི་བསམ་སྒྲུབ་མེ་སོན་མང་ནས་བསད་པ་རེད།
 གྱིར་དེ་གཉིས་ཀ་ཐ་སྟངས་ཀྱི་གོ་བའི་སྤྲོད་ནས་སྤྲོད་ཞེན་མཐེགས་འཛིན་ལ་སྐོལ་
 བའི་གསར་བརྗེའི་ལས་འགུལ་ཡིན་པ་འདྲ་བུ་དེ། གྲུང་སྒྲོང་དང་ཐབས་ལམ་མི་འདྲ་
 བའི་དབང་གིས་གསར་བརྗེ་ཡི་མཐུག་འབྲས་ནི་བད་དེ་ཁ་ཁ་སོ་སོར་གྱུར་ཡོད།
 དེ་བས་ཕྱ་ཅག་གིས་མི་རིགས་འཕེལ་རྒྱས་ཀྱི་ལམ་བཟང་འཆོལ་སྐབས་ཐ་སྟངས་
 སྤྲོད་པོ་དང་འདྲ་ཆགས་པོ་ཅམ་ཁོ་ན་མི་བསམ་པར། གནའ་དེར་གྱི་ནང་གི་ལོ་རྒྱུས་
 ཉམས་སྤྲོད་ཐམས་ཅད་ཡིད་ལ་དམ་སོར་བཟུང་སྟེ། རང་རིགས་ཀྱི་དགོས་མཁོ་
 དངོས་དང་སྒྱུར་ནས་གང་ལ་གང་འཆམ་གྱི་སྒྲུབ་དོར་འབྱེད་མཁས་རྒྱ་དེ་ལྟར་
 གཅེས།

འཇིག་རྟེན་གྱི་བཞུགས་པ་དེ་ལྟར་ལྟར་དུ་སྤྲོད་ཤེས་དང་དཔྱེལ་
 ཡངས་ཀྱི་ཅ་དོན་ལྟར་གྲུ་དོག་མཐེགས་འཛིན་གྱི་བསམ་སྒྲུབ་འཆིང་ཐག་སྤྲོད་པ་
 གཅོད་པའི་ལས་འགུལ་འདི་རྒྱ་བསྐྱེད་དགོས་ནའང་། གསར་སྤྲོད་གང་གི་ཕྱགས་
 གུ་ཡང་མ་སྤྲོད་པའི་དབྱ་མའི་ལམ་བཟང་ཞིག་འཆོལ་རྒྱ་ནི་མཐར་ཐུག་གི་དམིགས་
 ཡུལ་རེད། དེ་བས་དཔྱོད་ཤེས་ཀྱི་སྒྲོ་སྒྲོས་ནར་སོན་པའི་མི་ཞིག་ལ་མཆོན་ན།
 རིག་གནས་སྒྲོར་གྱི་ལྷ་ཚུལ་གང་ཞིག་སྤྲོད་པའི་ཆེ་བའང་། སྤྱི་པོ་སྤྲོད་ཀྱི་ཕྱགས་
 རིས་དང་དྲུངས་ཞེན་གཅི་པོར་འཛིན་པ་ལས་དོན་དངོས་ལག་ལེན་གྱི་པན་འབྲས་
 ལ་བསམ་སྒྲོ་བཏང་ན་ཅིས་མི་དགའ། ཇི་སྟངས་དུ། “སྒྲོ་སྒྲོས་ཀྱིས་ཕྱགས་ཞེན་ལ་
 མགོ་སྤྲུར་ན། འཛིན་ཉེན་འདིར་བདེན་ལུགས་འཆོ་ཐབས་མེད་”ཅེས་གྲུང་གྲགས།
 ད་ལྟར་ཆོས་སྤྲོད་མའི་ཆོས་སྤྲོད་སྟེན་གྱི་རིག་ལམ་ཁོ་ན་ལས་བྱུང་བའི་

ཐོད་ཀྱི་ཉིང་ཞེན་མཁྱེན་པའི་ཐོད་ཀྱི་བཅན་རྫོང་ལ་གསུམ་ཆེན་པོ་ཞིག་བཏོད་
 པ་ནས་བཟུང་། རང་སྐྱེར་གྱི་བློ་སྤྲོད་དང་བསམ་ཚུལ་གསར་བ་ཅན་གྱི་ཐོད་མི་
 མང་དུ་འབྱུང་བཞིན་ཡོད། ཡིན་ནའང་འུ་ཅག་ལ་ད་དུང་པ་རོལ་པོའི་བསམ་ཚུལ་ལ་
 རྒྱས་ལོན་དང་བཅི་བཀྱར་བྱེད་པའི་གོམས་གཤེས་དང་། ལེགས་ཉེས་སྒྲུང་དོར་གྱི་
 བཟོ་སྐྱེད་དང་གྲོས་མོལ་བྱེད་པའི་ལུགས་སྲོལ་བཟང་པོ་ཞིག་ཆགས་མི་འདུག་དེ་
 བས་ད་ནས་བཟུང་ཐོད་མི་བྱིངས་དང་བྱུང་པར་དུ་ཤེས་ལོན་པའི་སྡེ་རུ་འབྲེལ་མཉམ་
 དང་དཔྱོད་ཤེས་ཀྱི་སྤྱོད་རྫོང་དང་དབང་གི་ཅ་དོན་ཞིག་འཇུགས་ཏེ་ལ། ཟུར་
 རོས་མང་པོ་ནས་བཀལ་བཀྱས་དང་ཞིབ་འཇུག་བྱེད་པའི་དཀྱེལ་ཡངས་ཀྱི་རིག་
 གནས་ཁོར་ལུག་ཅིག་བསྐྱེད་དགོས་པ་མ་ཟད། མི་རིགས་ཀྱི་ལས་སྐྱལ་དང་
 འབྲེལ་པའི་དོན་རྒྱུན་གང་ཞིག་ཡིན་རུང་། སྤྱི་ཚོགས་ཁྱོད་ཡོངས་ནས་བཟོ་སྐྱེད་
 དང་གྲོས་སྤྱར་གྱི་ལམ་ནས་ཐག་གཅོད་པའི་དམངས་གཙོའི་ལམ་སྲོལ་བཟང་པོ་
 ཞིག་རྒྱ་ཆེར་སྤེལ་རྒྱུའི་དུས་ལ་སྤེལ་འདུག་སྟེ།

གནད་འདིའི་སྤྱིང་ནས་བལྟས་ན། ང་ད་དུང་ཐོད་ཀྱི་ད་ལྟའི་བསམ་སྒྲུའི་རུ་
 དཔུང་གི་སྤྱིག་གཞི་ལ་ཡིད་གཏན་ནས་ཆོམ་མ་བྱུང་། གོང་སྤྱོད་སྲོལ་རྒྱན་དགག་
 མཁན་དང་བསྟོད་མཁན་གང་གི་རྗེས་སུ་འབྲངས་ཀྱང་། ཅ་བའི་ལྟ་བུའི་ཀྱི་ཆ་ནས་
 གཉིས་ཀར་དངོས་པོའི་གནས་ལུགས་དང་མཐུན་པའི་ཆ་ཡོད་ལ། མངོན་གསལ་
 ཕྱིན་ཅི་ལོག་པའི་ཆའང་འདུག་པས། སྤྱིར་ཐོད་པ་དག་གི་དཔྱོད་ཤེས་ཀྱི་སྒྲོ་སྒྲོ་
 འབྱེད་པར་མན་ནའང་ལག་ལེན་དངོས་ལ་ཁ་སྤྲོད་སྟོན་པའི་ཡང་དག་གི་རིགས་
 ལམ་ཞིག་དུ་བཅི་ཐབས་མི་འདུག་པ་དོར་ན་ཁོ་ཆོ་རུན་མོང་གི་ཞན་ཆ་དེ་དག་གྱང་
 མཐོ་བ་མཆན་ཉིད་རིག་པའི་ལྟ་བ་ནས་དམའ་བ་བྱེ་བྲག་དོན་རྒྱུང་ལ་དཔུང་པའི་

ཐབས་ལམ་སོགས་ལྟ་རགས་ཀྱི་གནད་མང་པོ་ཞིག་ནས་མཐོང་ཐུབ་སྟུང།

འདིར་ཡིག་ཚོགས་ལ་འཛིགས་ནས་མདོར་བསྡུས་སྟོས་བཤད་ན།
ཞོགས་ཏུང་སོགས་ཀྱིས་སྟོལ་རྒྱན་ཤེས་རིག་གིས་བསྐྱེད་པའི་བག་ཆགས་རྙིང་བ་
ཐམས་ཅད་མི་རིགས་རྒྱད་པའི་རྒྱ་རྒྱུན་ཁོ་ནར་ངོས་བཟུང་ཡོད་པར་མ་ཟད།
སངས་རྒྱས་ཚོས་ལུགས་ཀྱི་བདག་མེད་པའི་རིན་ཐང་ལྟ་ལྟོས་དེ་འཛིག་རྟེན་མི་
ཚོས་ཀྱི་བདག་གི་འཆོ་གནས་བསམ་སྟོང་ཏུ་བསྐྱར་དགོས་པའི་འཛོད་སྒྲུལ་གནང་
ཡོད་ལ། མཁན་པོ་ལྟལ་ཁྲིམས་སྟོང་གོས་སོགས་ཀྱིས་བོད་ཀྱི་སྟོལ་རྒྱན་ཤེས་རིག་
སྤྱི་དང་བྱང་པར་ཏུ་སངས་རྒྱས་ཚོས་ལུགས་ཀྱི་ལྟ་བུ་འཛིག་རྟེན་འདིའི་ཡང་
དག་ཆད་མའི་གཞུང་ལུགས་ཁོ་ནར་ངོས་བཟུང་ཞིང་། ལུབ་ཕྱོགས་ཆན་རིག་དང་
མཆན་རྟེན་རིག་པ་གང་ཞིག་ཀྱང་དེ་ཡི་དོ་རྒྱ་མི་ཡོང་བར་མ་ཟད། ཐ་ན་ཆན་རིག་
ཅི་ལྟར་འཁེལ་རྒྱས་སྤྱོད་ན་སངས་རྒྱས་ཚོས་ལུགས་ཀྱི་བདེན་པའི་སྒྲུབ་ཐུང་དེ་
ལྟར་རེ་མང་ཏུ་འགྱུར་ངེས་རེད་ལྟ་བུའི་སྟོལ་ཆོག་བཞག་འདུག་ལྟ་བུ་གང་ལ་དཔྱད་
བ་གཏོང་ནའང་། ཐོག་མར་ང་ཚོས་སྟོང་གོས་ཀྱི་གཞལ་བྱར་གྱུར་བའི་སྤང་སྤིང་ཀྱི་
ཚོས་ཐ་དག་གི་དོ་བོ་ཏ་ཅང་རྟོག་འཛིང་དང་རྟོགས་དཀའ་བ་ཞིག་ཡིན་པའི་གོ་
རྟོགས་རྟེན་དགོས་ལ། ཡོད་ཆད་ཀྱི་ཡོད་ཆད་ལ་རྒྱ་རྒྱུན་རྟེན་འབྲེལ་ཀྱི་དོ་བོ་དང་
འགྱུར་ལྡོག་འགལ་འདུ་ཡི་རང་བཞིན་ལྟན་པ་གསལ་བོར་ཤེས་དགོས་སྟུང། དཔེ་
ཡི་སྟོན་ནས་མཆོད་ན། ང་ཚོས་ཁ་དོག་སྟོང་གོས་ཅན་ཀྱི་བསྐྱངས་གཟུགས་ལྟ་བུ་བཞི་
མ་ཞིག་ལ་བལྟ་བའི་སྐབས་སུ། མ་གཞི་དེ་ལ་ཟུར་ངོས་མི་འབྲ་བ་དུག་ཡོད་པ་ལ།
མྱད་ངོས་ཁོ་ན་ནས་མར་བལྟས་ན་ངོས་སྟོལ་སྤྱོད་ལྟ་བུ་བཞི་མ་ནག་པོ་ཞིག་རེད་འདོད་
ངེས་པ་དང་། ཡང་ཞབས་ནས་ཡར་བལྟས་ན་ལྟ་བུ་བཞི་མ་དཀར་པོ་ཞིག་རེད་འདོད་

དེས། དེ་བཞིན་ཟུར་གཞན་དག་ནས་བལྟས་ན་སོ་སོར་སེར་པོ་དང་སྔོན་པོ། དམར་
 པོ། ལྗང་ཁུ་སོགས་མདོག་དང་ངོས་རྒྱང་བཞིག་ལས་མི་མཐོང་། དེ་ལྟར་སྟོགས་
 ཞེན་གྱི་སྒྲིམ་ཆོག་གང་བཞག་གྲང་། ཁ་དོག་དྲུག་ལྟན་གྱི་བསྐྱངས་གཟུགས་གྲུ་
 བཞི་མའི་རང་བཞིན་དངོས་དེ་དང་བར་ཐག་ཤིན་ཏུ་ཆེ། དེ་བས་ཟུར་ངོས་ཐམས་
 ཅད་ནས་རེས་མོས་སུ་བལྟས་ཏེ་རྟེན་འབྲེལ་གྱི་རིག་པའི་ལམ་ནས་བཞུལ་
 བཟུགས་བྱེད་ཐུབ་པ་ནི་སྒྲོ་བློས་ཆེན་པོ་སྟེ། ཆོས་སྐད་ལྟར་ན་ཐམས་ཅད་མཐུན་
 པ་ལྟ་བུའི་ཆོད་ལ་སྟེབས་དགོས། ཟུར་གཉིས་དང་གཉིས་ཀྱི་ཡན་ལ་བལྟས་པའི་
 མང་གཞི་སྟེང་མ་མཐའ་ཡང་ངོས་སྟོམས་མ་ཡིན་པར་བསྐྱངས་གཟུགས་ཡིན་པ་
 དང་ཁ་དོག་གྲང་དུ་མ་ཡོད་པ་རིག་པས་དབྱེད་ནས་རྟོགས་ཐུབ་པ་ནི་སྒྲོ་བློས་ཅན་
 ཏེ། འདིག་རྟེན་པའི་སྐད་དོད་ཀྱི་མཆོན་ཉིད་མཁས་ཅན་ལྟ་བུའོ། ངོས་དང་ཁ་དོག་
 གཅིག་ཁོ་ན་མཐོང་བས་དེའི་མདུན་རྒྱབ་གཡས་གཡོན་གང་ལའང་བསམ་
 གཞིགས་མི་གཏོང་བར་འདི་ལེབ་མོ་རེད། འདི་ནག་པོ་རེད་ལྟ་བུའི་སྒྲིམ་ཆོག་
 འདྲིམ་རྒྱུ་ཡིན་པ་ལྟར་བྱེད་མཁན་ནི་སྒྲོ་བློས་དམན་པ་སྟེ་ས་སྐྱ་བན་ཆེན་གྱིས་གསུངས་པའི་
 ལེགས་ཉེས་སྒྲུང་དོར་མི་ཤེས་མཁན་ཞེས་པའོ། ཐ་ན་ཟུར་ངོས་དང་ཁ་དོག་སྒྲ་
 གཅིག་གྲང་རྩ་བ་ནས་མཐོང་མ་ཐུབ་ན་དེ་ནི་དཔྱད་ཤེས་ཀྱི་སྒྲོ་བློས་མེད་པ་སྟེ་སྒྲུབ་
 པོ་བ་སྒྲུང་ལྟ་བུ་ཞེས་པའོ། བལྟས་ན་སྒྲ་སྒྲ་འདྲ་བའི་རིག་པ་འདི་ཡང་གང་ལ་གང་
 འཆོམ་གྱི་བཀོལ་ཤེས་མཁན་ཏེ་ཅང་ཅུང་ལ། ཐ་ན་ས་ཆའི་ཆོད་ཀྱི་རི་དྲགས་ལྟ་
 བུའི་དེང་རབས་པོད་ཀྱི་དཔྱད་ལྟར་དང་མཁས་པ་རེ་འགས་ཀྱང་ཐུགས་མཉམ་མ་
 བཞག་པར་རྒྱན་ཤེས་དང་འགལ་བའི་ཁོར་འཁྲུལ་བཅོས་འདུག་པ་ཅུང་ཟད་ཡི་རེ་
 ཐུག།

སྤྱིར་ཁོ་བོས་སྤྱི་ཞབས་ཞོགས་དྲུང་དང་མཁན་པོ་ཚུལ་སྒོ་སོགས་ཀྱི་ནུས་
 དཔྱོད་དང་མཁུན་རྒྱུ་ལ་བསམས་ན། བོང་སྤྱོད་རྒྱུ་ལེས་དེ་རིགས་མི་རྟོགས་པའི་
 རོགས་པ་གཏན་ནས་མེད་ན་ཡང་། ཁོང་ནུས་པའི་བརྩམས་ཆོས་ནང་ཐལ་བྲགས་
 པའི་སྒྲོམ་ཆོག་འགའ་རེ་བཞོན་འདུག་པ་དེས་སོ་སོའི་རྗེས་འབྲངས་མང་མའི་
 ཆོགས་ལ་གོ་བ་ལོག་པར་བསྐྱེད་རྒྱུའི་ཉེན་ཁ་འདུག་སྤྱིར་གཏམ་འདི་སྐྱེད་དགོས་
 བྱུང་། དེ་ཡང་ཞིབ་ཆགས་ཀྱི་བསམས་གཞིགས་ལ་གོམས་པ་ཞིག་ཡིན་ན། བོང་
 གི་དཔེར་བརྗོད་རྒྱུ་རྒྱུ་དེ་ལས་ཀྱང་མཆོད་ཉིད་རིག་པའི་དཀའ་གནད་གཉིས་ཀྱི་
 མདུད་པ་རང་སར་གྲོལ་བྱུང་དགོས་ཏེ། གཅིག་ནི་སྤྱང་སྤྱི་ཀྱི་ཆོས་ཐམས་ཅད་ལ་
 མ་གཞི་ནས་ཟུར་དང་ངོས་མང་པོ་ཡོད་པ་དང་། གཉིས་ནི་ཟུར་དང་ངོས་མང་པོ་དེ་
 དག་པན་ཚུན་རྟེན་ཅིང་འབྲེལ་པའི་ཚུལ་དུ་གནས་པའོ། དེའི་རྒྱུ་ཀྱིས་ང་ཆོས་
 གནད་དོན་གང་ལ་དབྱེད་པ་གཏོང་ནའང་། ཐོག་མར་ཟུར་དང་ངོས་མང་པོ་ཞིག་
 ནས་བལྟ་ཞིབ་བྱེད་དགོས་པའི་ཆོས་ཉིད་དེ་དུས་ནམ་ཡང་འདོར་མི་བྱུང་། མཐར་
 གཏུགས་ན་ཆོས་ཉིད་དེ་ནི་གང་ཟག་སྤྱི་ཡི་དུངས་ཞེན་དང་འདོད་སྒོ་ལ་རག་མི་
 ལས་པར་གཞལ་བྱ་གང་དེའི་རང་བཞིན་གྱིས་ཐག་བཅད་པ་འབའ་ཞིག་གོགནས་
 ལུགས་དེ་གཉིས་རྟོགས་རྗེས་ཁ་སྤྱིར་འཁོར་ནས་བོང་གི་གསར་རྟོང་གཉིས་ཀའི་
 རིང་ལུགས་ལ་བལྟས་ན། སྒོལ་རྒྱུན་འཛིན་མཁན་དག་གིས་འཛིན་བྱ་དེའི་ལེགས་
 ཆ་ལས་ཉེས་པ་མཐོང་བཞིན་མེད་ལ། སྒོལ་རྒྱུན་དགག་མཁན་དག་གིས་དེའི་ཉེས་
 དམིགས་ལས་ལེགས་ཆ་རྟོགས་ཀྱིན་མེད། ཡིན་ནའང་མཆོད་ཉིད་རིག་པའི་ངོས་
 ནས་ཆོས་གཅིག་ལ་མ་མཐའ་ཡང་ལེགས་ཉེས་ཀྱི་རང་བཞིན་མི་འབྲ་བ་གཉིས་རེ་
 དུས་གཅིག་ཏུ་གནས་པ་ཡིན་ཞིང་། དེ་གཉིས་ཀྱི་བར་ལ་འགལ་པའི་ཆ་ཡང་ཡོད་

ལ་འབྲེལ་བའི་ཆ་ཡང་ཡོད། དེ་བཞིན་བོད་ཀྱི་སློལ་རྒྱུན་ཤེས་རིག་ལའང་ལེགས་
 ཆ་དང་ཉེས་དམིགས་གཉིས་ཀ་ཡོད་པ་སྤྲས་མ་དགོས། དེ་བས་རང་ཅག་གིས་
 དེའི་ཡོན་ཏན་མཐོང་བའི་ཞོར་ལ་ཉེས་དམིགས་འདྲོར་དགོས་ལ། ཉེས་དམིགས་
 འདྲོར་བའི་སྐབས་སུ་ཡོན་ཏན་འདྲིན་དགོས། འོན་ལ་འདི་ནི་རིག་པ་དཀའ་མོ་ཞིག་
 མ་ཡིན་ཏེ། དུས་ཡུན་རིང་པོར་རང་ཅག་ཆང་མའི་ན་བྱང་དུ་གྱུར་ཡོད་པའི་ལེགས་
 ཉེས་ལྷང་དོར་དང་སྤྲེགས་དོར་བཅུད་ལོན། སྤང་ལྷང་འཇུག་ཕྱོག་རྒྱུད་འདྲིན་དང་
 དར་སྤེལ་སོགས་ཐ་སྙད་མར་ལོ་འབྲ་བ་དེ་དག་གི་བསྟན་དོན་དང་རིག་ལམ་ངོ་མ་
 བོ་རེད། གོ་རྟོགས་འདི་འབྲ་རྟེན་པ་ནས་བཟུང་ཁོ་བོའི་མིག་ལམ་དུ་སློལ་རྒྱུན་
 འདྲིན་པའི་བསམ་སྒྲོ་དང་དགག་པའི་བསམ་སྒྲོ་གང་ཡིན་ཅུང་། མཐར་གཏུགས་ན་
 གཞལ་བྱ་གཅིག་ལ་རྒྱར་མི་འབྲ་བ་གཉིས་ནས་བརྟགས་པའི་མཇུག་འབྲས་ཅམ་
 ལས་མ་འདས་ལ། སོ་སོའི་བལྟ་ཞིབ་བྱེད་སའི་རྒྱར་གོ་ཕྱོག་དུ་གྱུར་བས་ན། ད་
 གཞོད་དབྱུང་བྱ་གཅིག་ལ་དབྱུང་འབྲས་འགལ་བ་ལྟག་སློད་ཅན་དེ་འབྲ་བྱང་བ་
 རེད།

ཁོ་བོས་རང་ཆོད་ཀྱིས་ལོ་ངོ་དུ་མའི་རིང་ལ་དངོས་ཡོད་སྤྱི་ཚོགས་ཀྱི་
 གནད་དོན་ལ་བསམ་གཞིག་དང་མཚན་ཉིད་རིག་པའི་རྒྱུན་ཤེས་ལ་སློབ་སྦྱང་བྱེད་
 པའི་གོ་རིམ་ནང་ཅི་ལྟར་བརྟགས་ཀྱང་། ད་ནི་རིང་ལུགས་གང་ཅུང་གི་ཕྱོགས་
 རིས་ཅད་ནས་སྤངས་ཏེ་ཐམས་ཅད་པོར་ལེགས་ཉེས་ལྷང་དོར་འབྱེད་པའི་རིག་པ་
 འདི་ནི་ང་ཚོས་ནམ་ཞར་ཡང་འདྲོར་མི་ཅུང་བའི་ཤེས་རབ་ཀྱི་རལ་གྱི་ངོ་མ་བོ་དེ་
 རེད་ཨང་སྟེ་ཞིང་། བོད་ཀྱི་ཤེས་ལྡན་པའི་སྡེ་རྒྱ་གསར་ཞེན་དང་རྟེན་ཞེན་གང་
 ལའང་མི་གཏོགས་པའི་ལེགས་ཉེས་ལྷང་དོར་སྤྲོ་བའི་ལུགས་བཟང་ཞིག་རྒྱ་ཆར་

དར་ན་པན་པ་ཆེ་སྟེ་པའི་དེས་ཤེས་གཞན་ཤིང་མི་འདྲིལ་པ་ཞིག་ཀྱང་རང་ངམ་
 ལྷགས་ཀྱིས་རྒྱུད་ལ་སྦྱེས་སོང་། རང་ལྷགས་ལ་ད་ལྟའི་སྤྱི་ཚོགས་ཀྱི་གནས་བབ་
 དང་མི་རིགས་ཀྱི་ཁེ་བན་དངོས་ལ་བསམས་ན། བོད་ཀྱི་སྒོལ་རྒྱུན་ཤེས་རིག་དེ་
 སྤེལ་གྱིས་འདྲོར་བ་དང་སྤྱང་བ་གང་བྱས་ཀྱང་ཡང་དག་ཅིག་མ་རེད། སྤྱིར་ན་དགེ་
 ཚོས་ཀྱིས་“བོད་པ་ནམས་ནི་དོན་སྤྲོ་མོ་ཞིག་དཀའ་མོར་འབྲེལ་ན་མཁས་པ་དང་
 དཀའ་མོ་གོ་བདེར་འབྲེལ་ན་རྒྱུན་པོ་ཟེར་རྒྱུར་དགའ་”གསུངས་པ་བཞིན། འདིར་
 ཀྱན་གྱིས་རྟོགས་སྤྲོ་བའི་གནས་ལྷགས་ཤིག་ལ་འབྲེལ་བ་འདྲ་དཀའ་མོ་རྒྱག་མི་
 འདོད་དེ། དེས་དོན་ཀྱི་བདེན་པ་དང་ཚོས་ཉིད་ཟེར་བ་ནི་ང་རང་ཚོའི་ཉེ་འགྲམ་དང་
 མིག་མཐུན་ནས་འཆོལ་ཐུབ་པ་ཞིག་ལས་རྒྱུད་རིང་དང་མཐོ་ས་ཞིག་ནས་རྟེན་མི་
 སྤྱིད་པ་ཁོ་ཐག་ཡིན་སོང་། ལུང་འདྲིལ་རིང་ལྷགས་པ་དག་གིས་ནམ་ཡང་ཁྱོད་ཀྱིས་
 གསར་རྟེན་མཐུན་ཐབས་སྤྲོ་བའི་ཐ་སྙད་རུལ་པ་ཞིག་བསྐྱར་སྒྲོལ་བྱས་པ་ལས་
 གསར་བའདད་ཅི་ཡང་མི་འདུག་ཆོ་ལ་རུ་རུ་རྩེག་རྩེག་གི་གཞུང་ལྷགས་རེ་
 སྟོན་རྒྱ་མཐོང་ན་ཡིད་ཆེས་བསྐྱེད་མི་ཐུབ་ཟེར་སྤྱིད་པས། འདིར་ངལ་བར་མི་འདྲེལ་
 པར་ཕྱི་ནང་གཞུང་ལྷགས་ཀྱི་བརྟེན་ཆ་དེ་འགའ་ཟུང་འབྲེལ་དུ་སྦྱེད་དེ་རང་ལྷགས་
 རོ་སྦྱོང་ཅུང་ཅུང་ཞིག་བྱེད།

དེ་ཡང་མཆེན་ཉིད་རིག་པར་བག་ཆགས་འདྲིལ་སྤྱོད་མཁན་ཡིན་ན།
 འདིག་རྟེན་ཁམས་ཆེན་པོ་འདི་དུས་ཚོད་དང་བར་སྟོང་གཉིས་ཀའི་དབང་དུ་གནས་
 པ་ནི་རྒྱུན་ཤེས་ཤིག་རེད། འོན་ཀྱང་བྱིངས་ཀྱི་གོ་སྤྲོ་བའི་ཆེད་དུ་རྒྱུན་ཤེས་དེ་སྤྱང་
 བརྟེན་ཅན་དུ་འབྲེལ་ན། གཞུང་ངོས་ནས་ཚོས་ཐམས་ཅད་ཐོག་མཐའ་འཆོལ་རྒྱ་
 མཐོང་པའི་དུས་ཚོད་ཀྱི་རྒྱུན་ཐག་ཅིག་ལ་བརྒྱས་ཡོད་པ་དང་། འབྲེད་ངོས་ནས་རྒྱ་

ཁྱོད་དང་ཆོད་གཞི་སྒྲོས་མི་དཔོག་པའི་བར་སྟོང་གི་ཅ་ལག་གཅིག་གིས་སྒྲེལ་ཡོད་
 པས། སྒྲུང་སྤྱི་ཉི་ཤེས་བྱ་ཐམས་ཅད་འབྲེལ་གཞུང་བསྟོལ་མར་འབྲེལ་བའི་
 བསྟོལ་ཐིག་གི་ལམ་ནས་མཚོན་ཚུགས་ཚོད་ཀྱི་ཆ་ནས་ཚོས་ཐམས་ཅད་སྒྲུང་
 ཅིག་མི་སྟོང་འགལ་རྒྱ་ཡི་རང་ནས་འགྱུར་ལྟོག་འབྱུང་བ་དང་། བར་སྟོང་གི་ཆ་ནས་
 འགྱུར་ལྟོག་གི་རང་ནས་རྟེན་འབྱུང་དུ་གནས་པ་ཡིན། འགྱུར་ལྟོག་ལ་གནས་
 སྐབས་ཀྱི་རྟག་པ་དང་མཐར་ཐུག་གི་འགྱུར་བའི་རང་བཞིན་གཉིས་ཀ་འཛོམས།
 རྟེན་འབྱུང་ལ་གནས་སྐབས་ཀྱི་འབྲེལ་བ་དང་མཐར་ཐུག་གི་འགལ་བའི་རོ་ཤོ་
 ཆབས་ཅིག་ཏུ་ལྷན། གནས་སྐབས་ཀྱི་རྟག་པ་དང་འབྲེལ་བ་གཉིས་ལས་ལྟོས་
 བཅས་ཀྱི་བདེན་པ་རྟོགས་པ་དང་། མཐར་ཐུག་གི་མི་རྟག་པ་དང་འགལ་བ་གཉིས་
 ལས་ལྟོས་མེད་ཀྱི་བདེན་པ་རྟོག་དགོས། དེ་བས་ལག་ལེན་གྱི་ངོས་ནས་ལྟོས་
 བཅས་དང་ལྟོས་མེད་གཉིས་ཀར་ཞིབ་འཇུག་གི་རིན་ཐང་འདྲ་འདྲ་ཡོད། གལ་ཏེ་
 ཚོས་ཀྱི་ལྟོས་བཅས་ཀྱི་རང་བཞིན་མེད་ན་མི་ཡི་བདེན་པ་འཚོལ་བའི་སྒོ་བྱས་ཀྱི་
 འཇུག་སྒོ་མེད་ལ། ལྟོས་མེད་ཀྱི་བདེན་པ་ཁས་མ་སྒྲངས་ན་མི་ཡི་སྒོ་བྱས་ཀྱི་ཚུལ་
 བ་ཐམས་ཅད་ལ་མཐར་ཐུག་གི་དོན་སྦྱིང་མེད་པར་འགྱུར། དེ་བས་ངེས་དོན་གྱི་
 མཚན་ཉིད་རིག་པ་བ་ཞིག་ཡིན་ན། ཚོས་ཀྱི་རང་བཞིན་གང་ལའང་སྟོ་བཅགས་
 དང་སྒྱུར་འདེབས་མེད་པར་དེ་དེ་བཞིན་དུ་སྟོམས་པར་བལྟ་བ་ཡིན། འདི་འདྲའི་
 རིག་པ་ལ་མར་ཁེ་སིས་མཚན་ཉིད་རིག་པའི་སྒོ་བྱས་ཀྱི་ཡང་ཅེ་ཅོད་སྒྱུབ་རིག་པ་
 ཟེར་ཞིང་། སྟོབ་དཔོན་སྒྱུ་སྒྱུབ་ཀྱིས་བཟླགས་པའི་ཟབ་མོ་རྟེན་འབྲེལ་གྱི་ལྟ་བ་
 ཞེས་པར་ཡམ་འགལ་བ་ཆེན་པོ་ཡོད་མི་སྤྱི་སྤྱོད།

མཚན་ཉིད་རིག་པའི་མཐོ་ཆོད་ཅིག་ནས་བལྟས་ན། ཞོགས་དུང་གིས་

མཆོན་པའི་སྲོལ་རྒྱན་མཐའ་གཅིག་ཏུ་དགག་མཁན་དང་། ཚུལ་ཁྲིམས་སློ་སྲོས་
 གྱིས་མཆོན་པའི་སྲོལ་རྒྱན་མཐའ་གཅིག་ཏུ་འཛིན་མཁན་གང་ཡིན་ཅུང་། སོ་སོས་
 རང་གི་ཟུར་ངོས་ནས་གནས་ལུགས་རྒྱ་མཚན་ངེས་ཅན་ཞིག་གཞིར་བཟུང་ནས་
 སླེང་བཞིན་ཡོད་པས། དཔྱོད་ལྡན་སྤྱི་ཡི་རིག་པ་འཕེལ་བའི་རྒྱ་རུ་འགྱུར་ནའང་།
 རང་རང་གི་ཟུར་ཁོ་ན་ལས་ཁ་གཏད་གྱི་ངོས་ལ་བསམས་གཞིགས་མི་བྱེད་པའམ་
 གུས་པ་མི་འདད་བ་མངོན་གསལ་རེད། སྤྱི་ཞབས་ཞོགས་དུང་ལྷར་བོད་གྱི་སྲོལ་
 རྒྱན་རྙིང་པའི་བག་ཆགས་ཐམས་ཅད་དོར་སྤྲུགས་བྱེད་དགོས་ན། (འདི་གཙོ་བོ་
 བག་ཆགས་དོར་སྤྲུགས་སོགས་ཁོང་གི་ཐོག་མའི་བརྩམས་ཆོས་དག་གཞིར་བཟུང་
 སྟེ་སླེང་བ་ཡིན)ང་ཆོས་ཐོག་མར་རིག་ལས་གྱི་ངོས་ནས་བྱེད་གྱི་གསུང་དེ་ཐལ་
 དགས་སོང་ཞེས་ཐ་ཆོག་བསྒྲགས་ཆོག་ཆོག་ཡིན་ཏེ། ཆོས་ཐམས་ཅད་ཉེན་འབྱུང་
 ཏུ་གྲུབ་ཡོད་པས་རྙིང་བ་ཐམས་ཅད་དོར་བྱུང་ནས་ཉེན་གཞི་མེད་པའི་གསར་བ་
 གསར་རྒྱང་ཞིག་འབྱུང་རྒྱ་མེད་པ་ཏུ་གོ་བྱུང་། ཡང་གལ་ཏེ་རྙིང་བ་ལས་མ་བྱུང་བའི་
 གསར་བ་ཞིག་ཡོད་ཅེས་ལྷ་རྒྱལ་གསུང་བྱས་ནའང་། ཊོན་ལ་གང་ཞིག་ནི་གསར་བ་
 དང་གང་ཞིག་ནི་རྙིང་བ་ཡིན་པ་ཐག་གཅོད་བྱེད་གྱི་ཆད་ཐིག་ཅིག་གྲང་ག་ལ་ཡོད།
 དེ་མིན་སྤྱི་ཆོགས་ལག་ལེན་དངོས་ཀྱི་སྟེང་ནས་བལྟས་ན་ཡང་། རྙིང་བ་ཐམས་
 ཅད་དོར་དགོས་ཞེས་པའི་ལྷ་རྒྱལ་འདི་ནི་ཏུ་ཅང་ཉེན་ཁ་ཅན་ཞིག་ཡིན་ཏེ། གལ་ཏེ་
 སྤྱི་ཆོགས་ཀྱི་གནས་རྒྱལ་དངོས་དང་མ་བསྐྱུན་པར་ཆོས་དང་སྲོལ་ལུགས་རྙིང་བ་
 དག་བཅན་གྱིས་དོར་ན། གནའ་རབས་སྤང་དར་གྱིས་བསྐྱུན་པ་བསྐྱུབས་པ་དང་།
 དུས་རབས་སྟོན་མའི་དུས་དཀྱིལ་དུ་གྲུང་གོར་རིག་གནས་གསར་བཟེ་ཡི་ཆག་
 འཛིག་ཆེན་པོ་བྱུང་བ་ལྟ་བུ་རེད། མདོར་ན་ཆོས་ལུགས་དད་མོས་དང་སྲོལ་རྒྱན་

ཤེས་རིག་ཐམས་ཅད་དོར་བའི་མཐུག་འབྲས་ག་འདྲ་རེད་ཅེ་ན། དེའི་དཔེར་བརྗོད་གསལ་པོ་ནི་མི་དང་མིའི་བར་ལ་ཡིད་ཆོན་ཅ་བ་ནས་མེད་ཅིང་། གཞན་པ་ན་རིགས་རམ་གྱི་མི་ཚོས་ཀུན་སྐྱོད་ཀྱི་ཅ་དོན་གང་ཡང་མི་བཅི་བའི་ཁ་སང་དེ་རིང་གི་རྒྱ་ནག་མི་རིགས་ལྟ་བུ་ཡིན། ཡང་མཁན་ཆེན་ཚུལ་ཁྲིམས་སློ་བྲོས་སོགས་ཀྱིས་སློལ་རྒྱུན་ཐམས་ཅད་བསྐྱར་བཅས་བྱེད་མི་རུང་བ་ལྟ་བུ་ཞིག་ཏུ་དགོངས་བཞིན་ཡོད་ན། ཁྱེད་ཉིད་རིག་ལམ་གྱི་དོན་ནས་འཛིན་ཏེ་མི་རྟག་པའི་རང་བཞིན་ཁས་ལེན་མཁན་ཞིག་ཡིན་ཕྱིན་པོད་མི་རིགས་ཀྱི་སློལ་རྒྱུན་རྟིང་བ་དག་ནས་ཡང་བསྐྱལ་མེད་འཇུར་མེད་ཅིག་ཏུ་གནས་དགོས་པའི་རྒྱ་མཆན་སྟོན་རྒྱ་མེད་ལ། གསར་བཏོད་དང་བཅས་སྐྱར་མེད་ན་ཤེས་རིག་དང་སློལ་རྒྱུན་གང་ཡང་ཡོད་མི་མེད་པའི་གནས་ལུགས་མཁྱེན་ལོས་དགོས། ཁ་གསལ་བོར་བཤད་ན་ཁྱེད་ཀྱིས་སྐྱར་དགོས་སྐྱམ་པའི་ཤེས་རིག་དེ་ཡང་མེད་བ་ནས་ཡོད་པ་དང་ཡོད་པ་ནས་འཕེལ་བའི་གོ་རིམ་ཞིག་བརྒྱུད་ནས་བྱུང་བ་སུ་ཡིས་བསྟོན། སྤྱི་ཚོགས་ལག་ལེན་དངོས་ཀྱི་སྟེང་ནས་རྟིང་བ་ཁོ་ན་སྐྱར་འཛིན་བྱེད་འདོད་པའི་བསམ་ཚུལ་འདི་ཡང་ཤིན་ཏུ་གཞོད་པ་ཅན་ཞིག་ཡིན་ཏེ། གལ་ཏེ་མི་རིགས་འཆོ་གནས་དང་འཕེལ་རྒྱས་ཀྱི་དགོས་མཁོ་དང་མི་འཆོམ་ཞིང་། མདུན་སྐྱོད་ཀྱི་བཀག་དོར་རྒྱར་བའི་སློལ་ངན་རྟིང་བ་ཐམས་ཅད་སྤང་དོར་མེད་པར་ལུ་ཚུགས་ཀྱིས་སྐྱར་དགོས་ན། གནའ་ནས་ད་ལྟའི་བར་རྒྱུན་མ་ཆད་པའི་རྟིང་བ་ཐམས་ཅད་ལྟ་ཡི་སློལ་དུ་བསྐྱགས་ཤིང་གསར་བ་ཐམས་ཅད་གཞོན་གྱི་འབྲུལ་དུ་སེམས་པའི་སྒོངས་འཛོམས་ཀྱི་སྐྱོ་གར་དེ་ལུ་མཐུད་བསྐྱར་སློལ་བྱེད་རྒྱ་ལས་མ་འདས། དེ་ལྟར་བྱས་པའི་མཐུག་འབྲས་གང་འདྲ་ཡིན་ཟེར་ན། ལུས་སྤིང་གི་ཆན་ཅུལ་དང་ཤེས་རིག་གསར་བ་གང་ཡང་ནང་།

འདྲན་བྱེད་སྐབ་མེད་ཅིང་། མིད་འཕྱོར་རིག་གསུམ་གྱི་གནས་བབ་ཡིན་ཏུ་ཉམ་
 ཐག་པའི་ཁ་སང་དེ་རིང་གི་ཐོད་མི་རིགས་ལྟ་བུ་རེད། དེ་བས་རང་ལུགས་ལ་ཤེས་
 རིག་གསར་ཉིད་གི་འབྲེལ་བ་ནི་གསར་བའི་ཁྱོད་ན་ཉིད་བ་ཡོད་ལ་ཉིད་བའི་ཁྱོད་ན་
 གསར་བའང་ཡོད། ཆོས་གཅིག་གི་རང་སྤྱིང་ནས་ཀྱང་དོན་ལ་དེ་ནི་གསར་བ་ཡིན་
 ལ་ཉིད་བའང་རེད། ཉག་ཉག་གསར་ཉིད་གཉིས་ཀའི་ཆ་ཤས་གཞི་གཅིག་ཏུ་
 འཛོམས་བ་དེ་ད་གཞོད་ཆོས་ཀྱི་རང་བཞིན་ངོ་མ་ལགས། འདིའི་སྤྱིང་ནས་ཁོ་ཆོ་
 ཐུན་མོང་གིས་ཆོས་ཀྱི་ཚད་སྒྲུབ་དང་ཉེན་འབྲེལ་གྱི་རང་བཞིན་ལ་ཐུགས་མཉམ་མ་
 བཞག་མེད་པ་འདྲ། སྤྱི་ཆོས་ལྟར་ན་ཆོས་ཀྱི་འབྲེལ་བའི་རང་བཞིན་ཁས་ལྷངས་
 མེད་ལ། སྤྱི་ཆོས་ལྟར་ན་ཆོས་ཀྱི་འགྱུར་བའི་རང་བཞིན་བཀག་ཡོད་པ་རེད། དེ་
 བས་ད་ལྟ་བོད་ཀྱི་བསམ་སྒྲུབ་འཛིན་གནད་དོན་ནི་སྤྱི་ཆོས་ཐམས་ཅད་འཛིན་མི་འཛིན་
 དང་འདོར་མི་འདོར་དེ་མ་ཡིན་པར། ཅི་ལྟར་དུས་རབས་ཀྱི་དགོས་མཁོ་དང་
 འཆམ་པའི་སྤྲུགས་དོར་བཅུད་ལེན་གྱི་ཐབས་ལམ་འཆོལ་སྒྱུ་དེ་རེད། འདི་ནི་ཁོ་
 བོས་ཕྱོགས་གཉིས་ཀར་མཐུན་པའི་ཁ་མཁས་འདྲ་ཆགས་ཀྱི་གཏམ་སྟན་ཙམ་
 བཤད་པ་མ་ཡིན་པར། མིའི་རིགས་ཀྱི་ལོ་རྒྱུས་སྤྱིང་ཡང་ཡང་བདེན་དཔང་བྱས་
 ཟེན་པའི་ལམ་ཕྱོགས་ཡང་དག་ཅིག་རེད་འདོད། དཔེར་ན་འཇར་པན་མི་རིགས་
 ཀྱིས་མེན་གྱི་གསར་བཛེའི་ལས་འགུལ་བསྐྱངས་ཏེ་དང་རབས་ཅན་དུ་བསྐྱོད་པའི་
 ལོ་རྒྱུས་ནི་གསར་ཉིད་ཟུང་འབྲེལ་དང་སྤྲུགས་དོར་བཅུད་ལེན་གྱི་མིག་དཔེ་བཟང་
 བོ་ཞིག་རེད། (འདིའི་ཕྱོགས་ལ་སྤྱོད་པ་ཡོད་མཁན་ཆོས་འཇར་པན་གྱི་འབྲེལ་ཡོད་
 ལོ་རྒྱུས་ཡིག་ཆང་ལ་ཞིབ་ཏུ་གཟིགས་རོགས།)

མདོར་ན་གོང་སྤྱིས་ལྟར་དངོས་པོའི་རང་བཞིན་རྟོགས་དཀའ་ལ་རྟོག་

འཛིན་ཆེ་བས་ངེས་པར་དུ་རྒྱུ་མང་པའི་བསམ་གཞིགས་ཀྱི་སྤངས་ཤིག་མ་སྤྱད་
 ཐབས་མེད་རེད། འཛམ་གླིང་མཆོན་ཉིད་རིག་པ་བ་རྣམས་ཀྱིས་ཀྱང་མོ་མོའི་རྒྱར་
 རྣམ་བཟླགས་ཏེ་མཐར་སྐྱལ་གི་བདེན་པ་ཁས་ལེན་མིན་གྱི་ཆ་རྣམས་འཛིག་ཉེན་
 རྟོགས་སྐྱབ་པའི་ལུགས་དང་རྟོགས་མི་སྐྱབ་ལུགས་ཀྱི་གྲུབ་མཐའ་ཆེན་པོ་གཉིས་
 སུ་གྲེས་པ་ཡིན་ལ། མཐར་སྐྱལ་གི་བདེན་པ་ཁས་ལེན་མཁན་གྱི་རིང་ལུགས་དག་
 ཀྱང་བདེན་པའི་རང་བཞིན་དང་པོ་གང་ཡིན་བརྟུན་དེ་དངོས་གཙོ་དང་སེམས་གཙོ་
 ཞེས་པའི་རིང་ལུགས་གཉིས་སུ་དགར་ཡོད། ཞིབ་དུ་བསམས་ན་སངས་རྒྱས་
 །ལྷ་སྐྱབ་པས་གང་ཟག་གི་ཆོད་དང་བསྐྱུན་ནས་ལན་རེར་མཐུན་ཞིང་ལན་རེར་
 འགལ་བའི་གྲུབ་མཐའ་སྤྲོ་བ་བཞི་ཡི་རྣམ་བཞག་བཏོད་དགོས་དོན་ཡང་འདི་ལོས་
 ཡིན་སྟམ་བྱུང་ལ། བོད་སྤྱ་རབས་མཁས་པ་རྣམས་ཀྱིས་ཀྱང་“རི་རྒྱར་དངོས་པོའི་
 གཤེས་ལ་ཉེ་གྱུར་ན། ། དེ་རྒྱར་མཁས་པའི་དགའ་ནི་སྐྱགས་པར་འགྱུར་”ཞེས་དང་།
 “མཁས་པས་བཤད་ན་ཅི་ཡང་བདེན་”ཞེས་པའི་ལེགས་བཤད་མང་དུ་གསུངས་
 བའང་སྤང་ཚུལ་འདི་འདྲ་ལ་དམིགས་པ་ཅི་ལ་མིན།

དེ་ཡང་“མིའི་རིགས་ཀྱི་སློ་གྲོས་ནི་མི་མཐུན་པའི་ཆ་ལས་མཐུན་པའི་ཆ་
 མང་”ཞེས་ཀྱི་གླིང་པའི་ཆོད་མའི་ལེགས་བཤད་ཅིག་ཡོད་པ་དེ་བཞིན་དུ། སློ་གྲོས་
 ཆེན་པོ་ལྷན་པ་དག་གིས་ནི་ཀྱི་ཚུལ་རིང་ལུགས་ཀྱི་ཕྱོགས་ཞེན་གཙོ་བོར་མི་
 འཛིན་པར་སྐྱུན་མོང་ལ་དབང་བའི་ཡོངས་ཁྲབ་ཀྱི་རིན་ཐང་འཆོལ་བ་ཡིན། གོ་སྤྱོད་
 བའི་དག་གིས་འགྲེལ་ན། དཔེར་ན་སངས་རྒྱས་ལྷ་སྐྱབ་པས་མི་ཞིག་ལ་བཟོད་པ་
 དང་། བཟོན་འགྲུས། ཤེས་རབ། བསམ་གཏན། སྦྱིན་པ། ཚུལ་ཁྲིམས། སྦྱིང་རྩེ་
 བཅས་པར་སྦྱིན་དུག་གི་ཡོན་ཏན་ལྷན་དགོས་པར་བཞེད་པ་དང་། ལུབ་ཕྱོགས་

མཆན་ཉིད་རིག་པ་བ་དག་གིས་མི་ལ་ཀུན་སྨྱོད་དང་ཤེས་རབ། བྱམས་སེམས།
སྤྱིང་སྤྱོདས་སོགས་འཛོམས་དགོས་པར་འདོད་ལ། མར་ལེ་རིང་ལུགས་པས་མི་
ཡི་འཇུག་སྒོ་ཆང་བའི་འཕེལ་རྒྱས་ཞེས་པ་དེའང་ཕྱི་དངོས་པོའི་ཡོངས་སྨྱོད་ཆེ་
ཆེར་རྒྱས་པའི་མང་གཞིའི་སྤྱིང་། ཀུན་སྨྱོད་དང་། མངོས་ཅལ། ཤེས་རབ་དང་
ལུས་ཅལ། ངལ་ཚོལ་བཅས་ཀྱི་ཡོན་ཏན་ལྷན་དགོས་པ་ཞིག་ལ་གོམ་དོར་ན་ཁོང་
ཅག་གི་བྱེད་ཐབས་དང་གོ་རིམ་མ་འདྲ་བ་ཅུ་ལས་ཆང་མའི་དམིགས་འཕེན་ནི་
མི་ཡི་བདེ་སྤྱིད་དང་བདེ་སྤྱིད་བསྐྱུན་པའི་འཛོན་ཐང་རྩེ་མཐོར་གཏོང་རྒྱ་དེ་རེད།
དེར་མ་ཟད་འདིག་རྟེན་ལྟ་བུའི་ཆ་ནས་ཁོ་ཆོ་ཆང་མས་གོ་དོན་རགས་པའི་སྤྱིང་གི་
རྒྱ་འབྲས་དང་། རྟེན་འབྲེལ། མི་རྟག་པ་སོགས་ཅ་བའི་ཆོས་ཉིད་མང་པོ་ཞིག་
གཅིག་མཐུན་དུ་ཁས་ལེན་ཞིང་། འགལ་བ་གཙོ་བོ་ནི་སེམས་དངོས་གཉིས་ལས་
གང་གཙོ་མིན་དང་སྤྱི་བ་སྤྱི་ཡོད་མེད་སོགས་ལ་འབྲེལ་བ་འདད་རྒྱག་སྤངས་མ་
འདྲ་བ་ཡིན་ལ། འབྲེལ་བ་འདད་མི་འདྲ་བ་དེ་དག་ལས་སྤྱི་ཆོགས་ལག་ལེན་གྱི་
གཞུང་ལུགས་དང་རིན་ཐང་ལྟ་བུ་སྤྱི་ཆོགས་དང་ཞིང་འཕེལ་བར་གྱུར། འདི་ལས་
ང་ཆོས་འདིག་རྟེན་གྱི་ཆོས་ཐ་དག་འགལ་འབྲེལ་གཉིས་ཀྱི་བར་གསལ་ན་གནས་
པ་རྟོགས་དགོས་ལ། གནའ་དེང་གྱི་ནང་གི་རིག་པ་སྤྱི་ཆོགས་ཀྱི་བར་ལ་མཐུན་དང་
མི་མཐུན་པའི་ཆ་གཉིས་ཀ་ཡོད་པ་ཡང་ཁས་སྤངས་ཏེ། གསར་རྟོང་གཉིས་ཀའི་
རིང་ལུགས་ཐམས་ཅད་མི་མཐུན་དོ་ཆག་བཅན་གྱིས་བསྐྱེད་པའི་མཐུན་ཐབས་
སྤྱི་བ་བྱེད་དོན་མེད་ལ། ཀུན་མཐུན་ཆོས་ཉིད་ཀྱི་རྒྱན་ཐག་གཅོད་པའི་འཐབ་ཚིད་
སྤྱི་བའང་བྱེད་དོན་ག་ལ་ཡོད།

དེ་བས་ཁོ་བོའི་མིག་ལམ་དུ། ལུ་སྤྱིང་གི་ཆན་རིག་པ་ཡིན་ནའང་འདྲ།

ཤར་ཕྱོགས་ཀྱི་མཆན་ཉིད་པ་ཡིན་ནའང་ཆོག་གང་གིས་གསུངས་པའི་ལེགས་
བཤད་དེ་སྤྱི་མཐུན་ཆོས་ཉིད་ཀྱི་རང་བཞིན་ལྡན་ན་ཆད་མ་ཡིན་ལ། དངོས་པོའི་
གནས་ལུགས་ལས་སྤྱིན་ཅི་ལོག་ན་ཁོར་འཁྲུལ་རེད། མི་ནམས་ཀྱིས་གཞལ་བྱ་
གཅིག་ལ་མཐའ་སྒྲོམ་དུ་མ་འཛོག་པ་འདི་མཐར་གཏུགས་ན་སོ་སོའི་ངོས་འཛིན་
བྱེད་སའི་ཟུར་ངོས་མ་འདྲ་བ་ལས་འབྱུང་བའང་ཡིན་ལ། གཅིག་མཐུན་གྱི་འདོད་
ཚུལ་བྱུང་བ་ནི་ཟུར་མང་པོ་ནས་བརྟགས་པའི་ཐུན་མོང་གི་ངོས་འཛིན་དེ་རེད། དེ་
བས་ཐབས་དང་ཤེས་རབ་མང་པོའི་ལམ་ནས་ཟུར་ངོས་སྤྱི་ཆོགས་ཀྱི་ནང་སྟོང་དུ་
གབ་པའི་བདེན་པ་གཅེར་བྱ་དེ་འཆོལ་བར་འབད་ན། ཤེས་རིག་ཞིབ་འཇུག་གི་
ངོས་ནས་སྤར་བཞག་སྒྲོམ་ཆོག་གི་བཅན་རྫོང་ཡང་ཡང་གཏོར་བའི་རིན་ཐང་དེ་རྩ་
ཡོད་ལ། སྤྱི་ཆོགས་ལག་ལེན་གྱི་ངོས་ནས་མཁས་བརྒྱུ་འགྲན་སྦྲེང་གི་ཅ་དོན་སྤར་
བའི་དགོས་པ་དེ་ཡིས་སྟོན། ཐ་ན་ཆབ་སྲིད་ཁེ་དབང་གི་ཆ་ནས་སྤྱི་བརྗོད་རང་
དབང་ཚུད་པའི་མཐར་ཐུག་གི་གསང་གནད་ཀྱང་འདི་ཉིད་དོ།

མོང་བས་སྤང་ཆེན་ལ་ལག་སྟོན་བྱེད་པ་ལྟ་བུའི་བསམ་གཞིགས་སྤྱི་མོ་
བྱེད་མཁན་དག་ནི་སྤྱི་མོས་ཟུར་གཅིག་ཅན་ཡིན་ཏེ། ཆོས་གང་ལ་དབྱེད་པ་བཏང་
ནའང་། དཀར་པོ་མིན་ན་ནག་པོ་ཡིན་པ་དང་ནག་པོ་མིན་ན་དཀར་པོ་ཡིན་པས་
ཁྱབ་ལྟ་བུའི་རིག་ལམ་ལ་ཏ་ཅང་དགལ། དོན་ལ་ཆོས་ཀྱི་རང་བཞིན་ནི་དཀར་པོ་
དང་ནག་པོ་གཉིས་ཅི་མ་ཡིན་པར། དཀར་ནག་གཉིས་ཀའི་ཆ་གང་ཡང་མ་ཡིན་
པའི་སེར་པོ་དང་སྒྲོན་པོ་སོགས་བཟང་ལས་འདས་ལ། དཀར་ནག་ངོས་གཉིས་ཁོ་
ན་ལའང་ལྟོས་བཅས་ཀྱི་དཀར་པོ་དང་ལྟོས་མེད་ཀྱི་དཀར་པོ། ལྟོས་བཅས་ཀྱི་ནག་
པོ་དང་ལྟོས་མེད་ཀྱི་ནག་པོ་སོགས་རིགས་དང་དབྱེ་བ་སྤྱི་མང་མཆིས།

མདོར་ན་མཁས་སྐྱོན་གཉིས་ཀྱི་བྱང་པར་གྱུར་ཁ་གསལ་པོར་བཤད་ན་སྒོ་
 གོས་ཀྱི་ཟུར་མང་ཉུང་གི་ཆ་ནས་མ་འདྲ་བ་ཅིས་རེད། སྐྱོན་པོ་ཞེས་པའི་བན་དོན་
 རྒྱུར་བ་འདིར་དེར་རབས་ལྟར་གོ་བ་བྱུངས་ན། གང་ཞིག་བན་འཕྲིན་བརྒྱུད་ལས་
 ཉུང་ཞིང་འགག་པར་གྱུར་བ་དེ་ཡིན་ལ་མཁས་པ་དེ་ལས་ཕྱོག་པའོ། འཆོ་བ་དངོས་
 ལ་དཔེ་བཞག་ན་ཡང་། དུལ་གྱུ་ཅི་ལྟར་མཐའ་འཁོལ་ཞིང་འགྲུལ་འགྲིམ་སྟབས་མི་
 བདེ་བའི་ས་རུ་ཤེས་རིག་དར་དཀའ་ལ། ཤེས་རིག་དར་བསམ་སྒོའི་བན་འཕྲིན་
 ཉུང་བའི་ས་ཆ་ན་བསམ་གཞིགས་ཀྱི་སྟངས་སྒྲ་གཅིག་ལས་མེད་པའི་སྐྱོན་པོ་དེ་
 ལྟར་མང་བ་ཁོ་ཐག་ཡིན། གནས་ལུགས་འདིའི་སྟེང་ནས་གང་ཐག་གཅིག་གས་
 ཡང་ན་མི་རིགས་ཤིག་གི་སྒོ་གོས་འཕེལ་བར་འདོད་ན། ཐབས་བརྒྱ་རྒྱས་སྟོང་
 གིས་རང་གི་བན་འཕྲིན་སྟུང་ལེན་ཀྱི་ཐབས་ལས་རྩེ་མར་དུ་གཏོང་རྒྱ་ནི་གོས་པ་
 དང་པོ་རེད། དེ་ལས་ཕྱོག་སྟེ་སྟུ་ཡིས་རང་དང་རང་གི་བྱ་རབས་ཆ་བརྒྱུད་ཐམས་
 ཅད་སྐྱོན་པོར་བརྒྱུར་འདོད་ན་རང་ལྟ་མཐོགས་འཛིན་ཀྱི་ལུགས་མཁར་སྒོ་མེད་
 ཅིག་བཞེགས་ཏེ་ཕྱི་རོལ་འཛིག་རྟེན་དང་འབྲེལ་ཐག་བཅད་ན་དེས་འགྲུབ་པོ། ཐ་ན་
 མི་རིགས་ཤིག་གི་བསམ་སྒོ་སྒོན་མོན་དང་རྩེས་ལུས་ཡིན་མིན་ཀྱི་ཆད་གྲང་མི་
 རིགས་དེ་ལ་ཕྱོགས་སྒྲ་མང་ནས་བསམ་སྒོ་གཏོང་ཤེས་མཁན་མང་པོ་ཡོད་མེད་
 གྱིས་ཐག་བཅད་ཡོད་པ་མ་ཡིན་ནམ།

ལོ་རྒྱུས་ཀྱི་ངོས་ནས་བལྟས་ན། རང་རེའི་མི་རིགས་འདིས་དུས་ལུན་རིང་
 པོ་ཞིག་ལ། ཁ་ནས་རྟེན་འབྲེལ་ཀྱི་རིག་པ་སླེང་ཡང་བསམ་པ་ཕྱོགས་སྒྲ་བྱི་
 དབང་དུ་རྒྱུད་པ། འཛིག་རྟེན་མི་རྟག་ཅེས་སྟོང་ལ་སྒོམ་ཡང་འཕོ་འགྱུར་ཀྱི་ཆོས་
 ཉིད་དང་ལེན་བྱེད་མི་ཤེས་པའི་སྤྱི་འགྲོས་སྒོར་ལོག་ཅིག་དུ་རྒྱུད་ཡོད་ལ། ཆོས་

ཟློགས་འབའ་ཞིག་ནས་ཉོགས་པ་མཐོ་བའི་སྐྱེས་ཆེན་མང་ཅས་བྱུང་ནའང་། འདིག་
 ཉེན་པའི་ངོས་ནས་མི་རིགས་ཀྱི་ལས་སྐྱལ་དང་བདེ་སྤྱད་ལ་ཁྱོན་ཡོངས་ནས་
 བསམ་གཞིགས་གནང་མཁན་ནི་ཉེན་མའི་སྐར་མ་བཞིན་ཅུང་། ལར་དགོ་ཆོས་ལྟ་
 སུའི་ཟུར་ངོས་གཞན་ནས་གཟིགས་ཤེས་མཁན་ནམ་དཔྱོད་ཅན་ལགའ་རེ་ཁྱོན་ཡང་
 དེ་ཟུར་མེད་བརྒྱག་ཏུ་བཏང་བར་མ་ཟད། མི་རིགས་འཆོ་གནས་ཀྱི་སློབ་ཅར་
 འབྲེལ་བའི་བཅོས་སྦྱར་དང་གསར་བཏོད་གང་ཡང་ཐོག་མ་ཉིད་ནས་དབྱགས་རྒྱ་
 བཅད་པའི་ལོ་རྒྱུས་ཀྱི་སློབ་ཀྱི་འགའ་ལས་ལྟག་མེད། བོད་ལ་འདི་འདྲའི་ཁྱག་དང་
 མིག་རྒྱས་བརྒྱན་པའི་བསྐྱབ་བྱ་མང་མེད་ན་ཅུང་མེད་མོད། འཇམ་གླིང་གཅིག་
 འགྱུར་ཀྱི་དུས་རབས་ཉེར་གཅིག་པ་འདི་ལ་ཡང་། ད་དུང་མི་རིགས་ཉིལ་བོས་
 བསམ་སྒོ་སྒྲ་གཅིག་ཅན་ཁོ་ན་འདྲིན་པའི་སློབ་རན་དེའི་རྩ་མ་གཅོད་ཐུབ་མེད།
 ཟེངས་འདིའི་ཤེས་རིག་གསར་རྒྱུད་གི་ལངས་སྟོགས་ཅོད་པའི་སྒོ་བྲོས་ཀྱི་གཙུབ་
 བརྒྱུད་འདིས། ཆོད་ངེས་ཅན་ཞིག་གི་སྟེང་ནས། བོད་པ་ཆོའི་བསམ་སྒོ་སྒྲ་མང་དུ་
 འགྱུར་བའི་གོམ་པ་སློབ་ཤོ་རྒྱགས་པ་མཆོན་ནའང་། རྒྱལ་སྤྱིའི་བསམ་སྒོ་སྒྲ་མང་
 གི་གནས་སྐྱེད་དང་བསྐྱར་ན་ད་དུང་ཉ་ཅང་ཐབས་ཆག་རེད། རྒྱུག་འཛིང་དང་
 འགལ་འདྲུ་ཡིས་ཁེངས་པའི་དུས་རབས་དང་སྤྱི་ཆོགས་འདིའི་དགོས་མཁོ་ལ་
 གཞིགས་ན། ར་ཆོའི་ད་ཡོད་བསམ་སྒོའི་འདྲིན་སྐྱེད་སེམས་གཉིས་ཀར་ཡང་
 ཟློགས་ཞེན་གྱུ་དོག་གི་རང་བཞིན་མངོན་གསལ་ཡོད་པར་མ་ཟད། མི་རིགས་ཀྱི་
 ལས་སྐྱལ་ལ་བསམ་གཞིགས་བྱེད་དུས་ཀྱང་། མི་ཡི་ཀྱན་སྒོར་དང་རིན་ཐང་ལྟ་
 རྒྱལ་སོགས་གཙོ་བོ་འདྲུ་ཤེས་འདྲིན་སྐྱེད་སེམས་ཁོ་ནའི་ཁྱབ་ཁེངས་ལས་འདའ་མེད་
 ལ། དཔལ་འབྱོར་དང་ལག་རྩལ་སོགས་བྱི་དངོས་པོའི་རྒྱས་སྟོབས་ཀྱི་སྒྲོར་ལ་

བསམ་གཞིགས་བྱས་པ་མི་འདར་བར་མ་ཟད། དེ་གཉིས་མཉམ་བསྐྱེད་ལས་ཐོན་
 བའི་སྤྱི་ཚོགས་ཀྱི་སྤྱི་གཞི་དང་ལམ་ལུགས་ཀྱི་རྒྱ་སྤེལ་སྤྱི་ཚོགས་ལ་དོ་སྣང་བྱེད་
 ཟུབ་མེད། དོན་ལ་སྤྱི་ཚོགས་ལམ་ལུགས་ལ་གཞན་གྱིས་ཆ་བ་བྱེད་མི་ཟུབ་པའི་
 རྒྱས་པ་གལ་ཆེན་ཡོད་དེ། རྒྱབ་སྐྱོད་ཀྱི་སྤྱི་བའི་ཁ་དཔེ་ལ་“ལམ་ལུགས་
 ལེགས་པོས་མི་ངན་པ་ཞིག་ཀྱང་ཡ་རབས་སུ་བསྐྱར་ཟུབ་ལ། ལམ་ལུགས་ངན་
 བས་མི་ཡ་རབས་ཤིག་ཀྱང་མི་ངན་དུ་བསྐྱར་དེས་”ཟེར་བ་བཞིན་ཡིན། དཔེར་ན་
 ཨ་མེ་རི་ཁ་རྒྱལ་ཁབ་ནི་ད་ལྟ་སྤྱི་འཕྲོད་རིག་གསུམ་གང་ཅད་ནས་འཛམ་གླིང་
 ཡོངས་ཀྱི་སྤྱི་ཁྱེད་པར་གྱུར་འདུག་པ་དེ་ཡང་། མཐར་གཏུགས་ན་ཁོ་ཚོར་ཐུན་མོང་
 མ་ཡིན་པའི་རང་དབང་དང་དམངས་གཙོ་ཡི་སྤྱི་ཚོགས་ལམ་ལུགས་བཟང་པོ་ཞིག་
 ཡོད་པས་རེད། ཁ་དཔེ་ལ་“ཨ་རིའི་ལམ་ལུགས་ནི་མཁས་པས་རྒྱས་འགོད་བྱས་
 ཤིང་། ལྷན་པོས་ཀྱང་ལག་བསྟར་བྱེད་ཟུབ་པ་ཞིག་ཡིན་”ཟེར། དེ་བཞིན་གྱུར་གྱི་
 སྤྱི་ཚོགས་ཁོད་སྒོག་ཟ་རུལ་སྤངས་གི་སྤང་རྒྱལ་མང་ཞིང་དབུལ་སྤྱུག་བཅན་
 གཉོམ་གྱི་ཁྱད་པར་ཆེ་བ་སོགས་ཀྱང་། དེའི་སྤྱི་འཕྲོད་ལམ་ལུགས་གཅིག་སྤྱད་
 སྒྲེར་སྒྲེལ་ཅན་འདི་དང་འབྲེལ་བ་ཡོད་ཅེས་བྱི་ནང་གི་མཁས་པ་མང་པོས་བཞེད།
 ཅི་སྐད་དུ་“ཀྱན་སྤྱོད་ནི་ཉག་སྤྲ་བ་ཞིག་ཡིན་ལ། ལམ་ལུགས་ནི་ད་གཞོད་ཆེས་
 རྒྱབས་ཆེ་བ་དེ་ཡིན་”ཞེས་པ་བཞིན། མདོར་ན་མི་རིགས་དང་རྒྱལ་ཁབ་གང་ལ་
 མཆོན་ན་ཡང་། འདྲ་མཉམ་དང་དམངས་གཙོའི་ལམ་ལུགས་བཟང་པོ་ཞིག་མེད་ན།
 ཤེས་རིག་དཔལ་ཡོན་རྒྱས་ཞིང་འཕྲོད་སྤྱུག་ཡོངས་སྤྱོད་འཕེལ་བ། ཞི་མཐུན་
 བརྟན་འཇགས་ཡིན་ལ་ཆོན་རིག་ལག་རྩལ་དར་བ་སོགས་ཀྱི་རྒྱུ་རིང་ཀྱན་པན་
 ཀྱི་དམིགས་ལུལ་དག་འབྱུང་ཐབས་གལ་ཡོད། དེ་བས་ད་ལྟ་ང་ཚོས་བོད་མི་

བྱིངས་ལ་ཡོངས་ཁྱབ་རིན་ཐང་ལྟ་བུའི་གོ་རྟོགས་དང་དམངས་གཙོའི་ལམ་ལུགས་
 བཟང་བོའི་རྒྱན་ཤེས་ཁྱབ་བརྒྱུ་དུ་གཏོང་རྒྱུ་ནི་ཤིན་ཏུ་གལ་ཆེ་བར་མཐོང་། དེ་
 ལས་གཞན་གསར་རྟེན་ཕྱོགས་གཉིས་ཀར་མི་འདར་ས་གཞན་ཞིག་ཡོད་པ་ནི།
 ཁོང་ནས་བས་སྤྱི་ཆོགས་ཀྱི་གནད་དོན་ཁག་ལ་དབྱུད་བརྩོད་གནང་སྐབས་སུན་
 མོང་དུ་མི་ཡི་འདུ་ཤེས་འཛིན་སྤངས་ལེགས་བཅོས་བྱས་པས་ཆོག་སྟེན་པ་འདྲ།
 དོན་ལ་དེ་འདྲའི་བསམ་ཚུལ་ནི་པོད་སྤྱི་མཐོང་མཐོང་མེས་གཙོ་སྤྱི་བའི་གནད་
 སྟོལ་རིགས་ཤིག་ལས་འགོངས་སུ་བཟེད་ལ། ལག་ལེན་གྱི་ངོས་ནས་ཀྱང་སྤྱི་པོ་རེ་
 རེའི་གོ་རྟོགས་དང་སྒྲོ་སྒྲིང་འབའ་ཞིག་རེ་མཐོང་བཏང་ན་མི་རིགས་ཀྱི་ལས་སྐལ་
 ཡང་བསྐྱར་སུབ་ལྟ་བུའི་སྟོལ་ཆོག་སྤྱི་པོ་རེ་བཞག་འདུག་དོན་ལ་དེ་ཡང་ཀྱན་སྒྲོང་
 གིས་ཡོད་ཆད་ཐག་གཅོད་སུབ་སྟེན་པའི་གནད་རབས་ཤེས་ལྡན་ཞན་པོ་དག་གི་
 འཆར་ཡན་ལས་བཞུགས་མི་འདུག་དེ་ལས་གཞན་མི་རིགས་འཕེལ་རྒྱས་ཀྱི་ཐབས་
 ལམ་གཙོ་པོ་གང་ལ་བརྟེན་དགོས་པའི་སྒྲོར་ལ། སྤྱི་ཞབས་ཞོགས་དུང་གིས་གཙོ་
 པོ་ར་ཆོས་བདག་འཛིན་གྱི་བསམ་སྒྲོ་བསྐྱེད་དགོས་ཟེར་བ་དང་མཁན་ཆེན་ཚུལ་
 ཁྲིམས་སྒྲོ་བྱས་ཀྱིས་ར་ཆོས་བདག་མེད་པའི་སྤྱིང་སྟོབས་སྟེལ་དགོས་ཟེར་བ་སྟེ།
 མཐུག་འབྲས་ཀྱི་ཆ་ནས་སྒྲོབ་གསལའི་དམིགས་འབེན་མ་འདྲ་བ་གཉིས་སྟེང་བ་ཅུ་
 རེད། དོན་དངོས་སུ་འདུ་ཤེས་འཛིན་སྤངས་དང་ཀྱན་སྒྲོང་གི་གནད་དོན་དེ་ཤིན་ཏུ་
 གལ་ཆེན་པོ་ཡིན་མོད་ཀྱང་། འཛིན་རྟེན་གྱི་གནད་དོན་ཐ་དག་ནི་ར་ཆོ་རང་ལ་འདུ་
 ཤེས་འཛིན་སྤངས་ཡང་དག་ཅིག་ཡོད་པ་ཁོ་ནས་བསྐྱབ་མི་སུབ་སྟེ། འཆོ་སྤྱོད་བྱེད་
 སའི་ཕྱི་སྟོན་གྱི་ཁོར་ཕྱག་དམག་དོན་དང་དཔལ་འབྱོར་གྱི་སྟོབས་ལྷགས། མི་
 གངས་དང་ཐོན་ཁུངས་ཀྱི་མཐུན་ཀྱེན། སྤྱི་ཆོགས་ལམ་ལུགས་དང་ལོ་རྒྱས་ཀྱི་གོ་

སྐབས། ཆབ་སྲིད་ཀྱི་གནས་བབས་སོགས་ལྷ་ཅག་གི་འདོད་སྡོད་ཡི་དབང་དུ་མི་
འཁོར་བའི་གཞན་དབང་གི་རྒྱ་རྒྱུན་གང་མང་ཞིག་ཡོད་ལ། སྤྱི་སྤྱིར་བའི་ཁ་དབེར་
“སྤྱི་ཡི་རྒྱ་འཁྱོར་གྱིས་ནང་སེམས་པའི་དགོས་མཁོ་སྒྲོང་མི་བྱལ་བ་ཇི་བཞིན། ནང་
སེམས་པས་ཀྱང་སྤྱི་ཡི་རྒྱ་འཁྱོར་གྱི་ཆབ་བྱེད་ཐབས་བྲལ་”ཟེར་བ་ལྟར། ང་ཚོས་
མི་རིགས་འཕེལ་རྒྱས་ཀྱི་ལམ་སྟོགས་ལ་བསམ་གཞིགས་བྱེད་དུས་བསམ་སྡོད་དང་
རྒྱ་འཁྱོར་གཉིས་ཀ་ལ་མ་བྲལ་བར་ཁྱོད་ཡོངས་ལ་བསམ་གཞིགས་བྱེད་ཤེས་རྒྱ་
གལ་ཆེ་བར་མཐོང་། ཐ་ན་ཀུན་སྒྲིལ་ཁོ་ནའི་ངོས་ནས་ཀྱང་མཐོ་དམའི་ཆད་ཐེག་
རིགས་གཅིག་ཁོ་ན་སྟེགས་པའི་ཐལ་མཐའ་བའི་ལམ་ལ་ཞུགས་མི་རུང་སྟེ། གལ་
ཏེ་མི་ཆང་མས་བདག་འཛིན་གྱི་ཉམ་སེམས་ཆོད་མེད་རྒྱ་ཡན་དུ་བཏང་ན། འཛིག་
རྟེན་སྤེལ་སོ་འཐབ་ཅོད་གྱིས་ཁེངས་པའི་དཔྱལ་བར་འགྱུར་ངེས་ལ། གལ་ཏེ་མི་
ཆང་མས་བདག་མེད་པའི་ལྟ་བ་དང་ངེས་འབྱུང་གི་སེམས་འབའ་ཞིག་ཉམས་ལེན་
བྱེད་ཅུས་ན་ས་སྟངས་ཐམས་ཅད་དགྲ་བཅོམ་གྱིས་གང་ནས་འགྲོ་བ་མི་པལ་བའི་སྤྱི་
ཚོགས་རང་མཆོན་པ་ཞིག་ཀྱང་གནས་གལ་སྤིང་། དེ་བས་འདིར་ལྷ་ཅག་གིས་
བདག་འཛིན་དང་བདག་མེད་ཀྱི་ལྟ་བའི་བདེན་དོན་ཅོད་པ་ལས། དེ་ཞིག་གོ་དོན་
རགས་པའི་ངོས་ནས་གང་ཞིག་བདག་དུ་འཛིན་དགོས་པ་དང་གང་ཞིག་བདག་
འཛིན་བྱེད་མི་རུང་བའི་ལེགས་ཉེས་སྒྲུང་དོར་གྱི་གནས་ལུགས་སྒྲེང་ན་ལོས་
དགལ།

མདོར་ན་སྤྱིད་ལ་སྤྱུག་པའི་འཛིག་རྟེན་མི་ཡུལ་འདིར། མི་རྒྱལ་སྤྱིར་གྱི་
ངོས་ནས་ཆེ་སྟོག་ཡན་གར་བ་རེ་རེ་ཡིན་པས་རང་དོན་བསམ་དགོས་ལ། འཛིག་
རྟེན་འདི་གཅིག་ལ་གཅིག་བརྟེན་དུ་གནས་པས་གཞན་པན་གྱི་སྡོ་རྒྱ་ཡང་ཡོད་

དགོས། མ་གཞི་དེ་ཡང་འདྲི་ཞེས་འགྲེལ་བཤེས་གཉིས་ལྟན་གྱིས་ཆོས་ཉིད་དེས་
གཏན་ཁེལ་བྱས་ཡོད། འུ་ཅག་གིས་འགྲེལ་བཤེས་གཉིས་ཀྱི་བར་གསེང་ནས་ཁེ་
པན་དང་ལངས་ཕྱོགས་ཀྱན་ལ་སྟོམས་པར་བལྟ་བ་སྟེ། རང་དོན་བསམས་སྐབས་
གཞན་ལ་མི་གཞོད་པ་དང་། གཞན་དོན་བསྐྱབས་དུས་རང་ཉིད་ཀྱང་མི་བརྟེན་པའི་
ཅ་དོན་ཞིག་བཟུང་ན། སྤྱི་ཆོགས་འཆོ་བའི་ནང་མི་ཡ་རབས་ཚུལ་ལྟན་ཞིག་ཆགས་
པར་མ་ཟད། བལ་བ་བྱེད་ཀྱི་སྒྲོལ་གསོའི་དམིགས་འཕེན་དུ་བཞག་ཀྱང་མངོན་
འགྱུར་ལག་ལེན་གྱི་རིན་ཐང་ཡོད་པ་ཞིག་རེད། གནའ་རབས་དཔལ་མཛངས་
གཉིས་ལྟན་གྱི་བཙན་པོའི་རྒྱལ་རབས་དང་། དེར་རབས་དམངས་གཙོའི་དཔལ་
ཡོན་དར་བའི་བྱ་བ་ཕྱོགས་རྒྱལ་ཁབ་ཀྱི་ཉམས་སྤྱོད་གང་ལ་བལྟས་ཀྱང་གནས་
ལུགས་དེ་བདེན་དཔང་ཡང་ཡང་བྱས་འདུག་སྟུང་།

དེ་བས་ངས་བ་དོན་གྱི་དཔྱད་ཤེས་ཟེར་བ་ནི། ཤེས་རིག་གསར་ཉིད་
གཉིས་ཀའི་ཁོངས་ནས་རང་དབང་རང་ལེགས་ཉིས་སྒྲུང་དོར་བྱེད་ཐུབ་པ་ཞིག་ལ་
གོ་དགོས་ལ། མཐེགས་འདྲིའི་ཤེས་ཤེས་པ་ཡང་ལྷན་དྲུག་པའི་བསམ་སྒྲོ་
གཏོང་སྒྲུངས་སྤྱི་ལ་ངོས་འདྲིའི་དགོས་པ་ཞིག་ལས་རིང་ལུགས་གསར་ཉིད་གི་
དབྱེ་བ་འབྱེད་རྒྱ་ག་ལ་ཡོད། འཛམ་གླིང་གི་ཤེས་རིག་སྣ་མང་གཏོང་ཐུག་རྒྱལ་
པའི་དུས་རབས་འདིར། སྤྱི་པོ་སུ་ཞིག་གིས་རྒྱུར་བལྟས་ལེབ་མཐོང་གི་རིག་ལམ་
རྒྱུར་བ་འབའ་ཞིག་བཟུང་ནས་གཏོང་མི་འདོད་ན། དེ་ནི་མཐེགས་འདྲིའི་ཡིན་ལ་སྒྲོ་
གོས་དང་མི་ལྟན་པའང་ཡིན། སུ་ཞིག་གི་དོན་དངོས་ཀྱི་དགོས་མཁོ་ལ་མདང་མི་
རྒྱལ་པར་རིང་ལུགས་ཉི་ཆེ་བའི་ལུང་ཆོག་སྐམ་པོ་ཁ་ཏོན་བཞིན་དུ་བསྒྲོ་ན། དེ་ནི་
ཕྱི་རྒྱུག་ནང་སྟོང་གི་ལུང་འདྲིའི་ཤེས་ཤེས་པ་ལ་སྟུག་རེད། དེ་འབྲེལ་ནས་མ་སོན་

པའི་རིག་པ་ལ་སངས་རྒྱས་ཚོས་ལུགས་ཀྱི་ལྟ་བ་ལྟར་ན་རྟག་ཆད་གང་རུང་གི་
མཐར་ལྷུང་བ་ཟེར་ལ། མཆན་ཉིད་རིག་པ་ལྟར་ན་ཚེད་སྐྱབ་ཀྱི་འབྲེལ་བ་ཁས་མི་
ལེན་པའི་གཞུགས་འདས་སྤྱོད་པ་ཞེས་ཀྱང་དམད་པར་བྱའོ།

དེ་ན་ང་ཚོས་ནམ་ཞར་བཞེད་མི་རུང་བའི་ཅ་དོན་དང་པོ་ནི། ཟུར་བསྐྱས་
ལེབ་མཐོང་གི་མཁའ་གསལ་འདྲིལ་རིང་ལུགས་སྤྱོད་ཚོགས་ཀྱི་རྗེས་སུ་རྒྱགས་རྒྱང་གྲེད་
མི་རུང་ལ། གྱེ་ངོས་ཀྱི་སྤང་ཚུལ་ཁོ་ནར་ཉི་འཐམས་རོ་འཐམས་སྒྲོས་དངོས་དོན་
ཀྱི་བདེན་པ་ཐོར་བའི་སྤྱོད་ཚེས་སྤྱིད་ལུག་གི་སྒྲོལ་ངན་དང་ཡང་གཏན་དུ་གྱེས་
དགོས་པ་ལགས། རྒྱ་མཆན་དེའི་དབང་གིས་འདིར་ཁོ་ཐོས་རིང་ལུགས་གང་
ལའང་ཕྱོགས་ཞེན་མེད་པར་ལེགས་ཉེས་སྤང་དོར་འབྲེད་པའི་ཟུར་མང་པའི་བསམ་
གཞིགས་གཏོང་སྤངས་ཤིག་ཆེད་དུ་ངོ་སྤྱད་བ་ཡིན། རིག་པ་འདིའི་སྒྲོལ་གཞི་ནི་ཨ་
རི་སུ་ཉོ་ཉེལ་(Aristotle)ཀྱི་ལངས་ཕྱོགས་དང་མར་ཁེ་སི་ཡི་ཐ་སྤྱད་རེ་འགའ་
གཡར་ཞིང་། རྒྱ་ནག་གནའ་རབས་ཉའོ་རྩ་རུ་ལུགས་ཀྱི་བསམ་སྒྲོལ་སྤྱི་
ཚོགས་དངོས་པན་ཀྱི་སྤྱིང་སྒྲོབས་ཅུང་ཙམ་སྤངས་པ། བོད་སྤྱ་རབས་མཁས་པའི་
རྣམ་དཔྱད་ཀྱི་མདུང་ཅེ་ཐར་བ་སྤྱེགས་པ་ནས་འདིག་རྟེན་འཆོ་གནས་ཀྱི་ཕྱོགས་
ལ་བསྐྱོར་བ་སོགས་གང་འདྲ་ཞིག་ལ་གོ་ཡང་རུང་ཞིང་། བཟ་ཆད་ཀྱི་མིང་ལ་ཟུར་
མང་པའི་བསམ་གཞིགས་ཞེས་བོས་ཀྱང་ཆོག་ལ། ཡོངས་ཁྲབ་དུ་འཆོ་གནས་དབུ་
མའི་རིག་ལམ་ཞེས་ངོས་འདྲིལ་བྱས་ཀྱང་འགལ་བ་ཆེར་མེད། གང་ལྟར་རིག་ལམ་
འདི་ལ་ཅ་དོན་གཙོ་བོ་གསུམ་ཡོད་དེ།

གཅིག་དེ་དེ་བཞིན་ཙོ།

ཆོས་ཀྱི་ཆོས་ཉིད་དང་རང་བཞིན། རོ་ཐོ་དེ་ལ། དེ་ཇི་བཞིན་དུ་རྒྱས་ལོན་
དང་བཅི་སྤང་། བེད་སྤྱོད་བྱེད་དགོས་ཞེས་བའི་དོན་ཡིན། རིག་པ་འདི་རྟོགས་པས་
གནད་དོན་ལ་ཞིབ་འཇུག་དང་བརྒྱལ་བརྟགས་བྱེད་དུས། ཟུར་མང་པོ་དང་ཁྱོན་
ཡོངས་ནས་མདང་རྒྱག་པའི་གོམས་གཤིས་ཤིག་ཆགས་པར་པན།

གཉིས། གང་ལ་གང་འཆ་མ།

སྤྱི་ཆོགས་ཀྱི་གནས་སྤངས་གང་ལ་ཐབས་ཤེས་གང་འཆ་མ་ཞིག་སྤྱད་དེ་
ཞིབ་འཇུག་དང་བཅོས་སྤྱར་བྱེད་དགོས་པ་ཡིན། རིག་པ་འདི་རྟོགས་པས་སྤྱོགས་
རིས་ཅད་ནས་སྤངས་ཏེ། གནད་དེར་སྤྱི་ནང་ཀུན་ལ་ལེགས་ཉེས་སྤང་དོར་གྱིས་
བལྟ་དགོས་པའི་གནས་ལུགས་དེ་རྟོགས་པར་པན།

གསུམ། ལྟོས་བཅས་ལ་རིན་ཐང་ཡོད།

འདི་ནི་ཆེས་གནད་འགག་གི་ཅ་དོན་ཡིན། མི་ཡིས་བྱས་བྱས་ཐམས་ཅད་
བདེ་བ་འཛོལ་ཐབས་དང་སྤྱག་བསྐྱལ་སྤངས་ཐབས་ཡིན། མཐར་ཐུག་ལྟོས་མེད་ཀྱི་
བདེ་བ་འཛོལ་མཁན་ནི་ཐར་བ་དོན་གཉེར་གྱི་སངས་རྒྱས་ཆོས་ལུགས་པ་ལྟ་བུ་
ཡིན། ལྟོས་བཅས་ཀྱི་བདེ་བ་ཁོ་ན་ལས་ཁས་མི་ལེན་པ་ནི་དངོས་གཙོ་ལྟ་མེད་སྤྱི་

བ་དག་ཡིན། འདིར་ང་ཚོས་ལྟོས་བཅས་ལ་རིན་ཐང་ཡོད་ཅེས་པའི་ཚིག་འདིས།
 རིག་ལམ་གྱི་ངོས་ནས་མཐར་ཐུག་གི་བདེན་པ་འཆོལ་བའི་དད་མོས་དང་ཕྱགས་
 བསམ་དོར་མེད་ལ། ཆེ་འདིའི་ལྟོས་བཅས་ཀྱི་བདེ་སྲིད་དང་ཡོངས་སྲིད་བསྐྱབ་
 པའི་རང་དབང་ཡང་བཀག་མེད། ཁ་གསལ་པོར་བཤད་ན་མཐར་ཐུག་འཛིག་རྟེན་
 གྱི་རང་བཞིན་མི་རྟག་པ་ཡིན་པ་ཁས་ལེན་རུང་། ལྟོས་བཅས་འཆོ་གནས་ཀྱི་བདེ་
 སྲིད་ལ་དེ་མཚུངས་ཀྱི་དོན་སྟོང་ཡོད་པར་ངོས་བཟུང་བ་ཡིན། རྒྱ་མཚན་ནི་འཛིག་
 རྟེན་འདི་མ་གཞི་ནས་ལྟོས་བཅས་དང་ལྟོས་མེད་གཉིས་ལས་བྱུང་ཡོད་པས། ལྟོས་
 མེད་ཀྱི་བདེ་བ་སྟེག་མཁན་དང་ལྟོས་བཅས་ཀྱི་བདེ་བ་འཆོལ་མཁན་གཉིས་ལ་སྒྲ་
 མེད་ཀྱི་རིན་ཐང་འབྲུ་ཡོད་དགོས། ང་ཚོས་གོང་གསལ་གྱི་ཅ་དོན་གསུམ་པོ་
 དཀྱེལ་ཡངས་དང་མཉེན་ལྷན་ལྡན་པར་སྦྱད་ན། ད་གཞོད་དུས་ཚོད་དང་བར་སྟོང་
 གི་འབྲེད་གཞུང་བསྟོལ་མར་སྒྲེལ་ཞིང་། ཕྱི་ནང་ཤེས་རིག་གི་རིས་མེད་བར་མཛོད་
 ལས་ངོ་མཚར་ཤེས་རབ་ཀྱི་མཚོན་ཆ་གང་མཁོ་ལེན་ཐུབ་ལ། གནའ་པོའི་རྟེན་
 འབྱུང་གི་རིག་པས་ད་ལྟའི་འགལ་འབྲེལ་གྱི་གནས་ཕྱགས་རྟོགས་ཞིང་། འཛིག་
 རྟེན་མི་རྟག་པའི་ཆོས་ཉིད་རྟེན་བས་དུས་རབས་གསར་བའི་འགྱུར་ལྡོག་གི་རང་
 བཞིན་འཆོལ་ཐུབ་པར་མ་ཟད། མེས་པོའི་སློ་གྲོས་ཀྱི་ཉིང་བཅུད་སྣ་ཚོགས་བྱ་ཆའི་
 རིག་པ་གསོ་བའི་བྱངས་ཁྲག་ཏུ་བསྐྱར་ཐུབ་ལ། བྱ་ཆའི་གསར་བཏོད་ཀྱི་མེ་ཏོག་
 ཐམས་ཅད་ཀྱང་མེས་པོའི་དབྱུ་འཕང་བསྟོད་པའི་མཚོད་པ་རུ་འགྲོ་བར་གདོན་མི་
 ཟ། ཁོ་བོས་རང་སློང་ཤོང་ཆོད་ཀྱིས་ཡང་ཡང་དབྱུང་ཀྱང་བརྟགས་པའི་མཐའ་མ་
 ལ། མི་རིགས་འཆོ་གནས་དང་འཕེལ་རྒྱས་ཀྱི་གནད་དོན་ལ་ཁ་ཕྱོགས་མཁན་ཞིག་
 ཡིན་ན། ལེགས་ཉེས་གཤེས་སྤྱད་བྱེད་པའི་སྒྲུང་དོར་གྱི་སློ་གྲོས་ཐམས་ཅད་འདི་

ལས་འབྱུང་ལ། གསར་ཉིད་རིས་སུ་མེད་པའི་གསར་བཏོད་ཀྱི་ལས་བྱ་ཡང་འདི་
ལས་ཉིད་རིས་བར་འདོད་པས། དེ་རིང་ཁ་བ་ཅན་གྱི་དཔྱོད་ལྡན་ནམས་ལ་གྲོས་
འདེབས་པའི་ཚུལ་ཏུ་སྤུལ་བའོ། །

དབའ་མཛད་ས་གཉིས་ལྡན་གྱི་ཡ་ཏུ་ད་མི་རིགས།

ཡ་ཏུ་ད་མི་རིགས་ཀྱིས་རང་གི་པ་ས་དང་བྱིས་གཞིས་པོར་ནས་མི་ལོ་
སྟོང་ལྷག་ལྷག་འདས་ཀྱང་གཞན་འགྱུར་བྱུང་མེད་ལ། རྒྱུ་གིས་གཏོར་བའི་བྱེ་མའི་
འཆིང་བྱ་བཞིན་ཁ་ཐོར་ཡ་ལྷལ་ཏུ་ཡང་མ་སོང་བར་ད་དུང་ས་སྐང་གི་སྟོན་དཔའ་
མཛད་ས་ཀྱིས་འགྲེང་ཡོད། དེ་བས་ཡ་ཏུ་ད་བས་ད་གཞོད་མི་རིགས་ཀྱི་ཅིས་ཐང་
ཞེས་པའི་གོ་དོན་ལ་འགྲེལ་བཤད་ཡང་དག་ཅིག་བརྒྱབ་འདུག།

དང་པོ། ཡ་ཏུ་ད་པའི་ལ་བྱ།

སྤྱི་ལོ་བདུན་ཅུ་ཐམ་པའི་ལོར། རོམ་བཙན་ཀླུ་ཀྱིས་བྲག་པོའི་དཔྱང་
ཆོགས་མངགས་ཏེ་ཡ་ཏུ་ད་པའི་(Yehudim)ཀླུ་ལ་ས་གྲོང་བྱེར་རྩ་ས་ལུས་
(JeruSalem)བཙན་བཟུང་བྱས་པར་མ་ཟད་དམར་གསོད་ཀྱི་སྤྲིག་ལས་རྒྱ་ཆེར་
སྤེལ། སྤྱི་དབང་གིས་ཐར་བའི་ཡ་ཏུ་ད་པ་སྟོར་ཞིག་སྤྲོ་ས་ཏེ་ཞེས་པའི་བཙན་
ཇོང་ཞིག་ཏུ་སྟོས། བཙན་ཇོང་ནང་འབྱུ་རིགས་དང་འཕྱང་ཆུ་འདར་བར་མ་ཟད་སྤྱི་
སྟོད་ཀྱི་བཞོད་པ་བཙན་བས་འགོག་སྤྲོ་ལ་ཆོལ་དགའ། དེ་ལྟར་ལུས་ལུས་བྱང་

མེད་དང་གྲིས་པ་འདུས་པའི་ཡ་རྩ་དྲ་པ་མི་967ཙམ་གྲིས་རི་གཟར་ཐབ་རྩོ་ལྟ་བུའི་
རོམ་གྱི་རྗེས་འདིད་དཔུང་དམག་ཁྲི་ཐལ་གཅིག་དང་བྱེད་ཀ་ལྷག་ལ་དབང་ངར་
ཆེན་པོས་ཆོལ་ལན་སྤྲད། ཉག་ཉག་ལོ་ངོ་གསུམ་གྱི་རིང་ལ་རོམ་གྱི་མིས་གྱི་བསྐྱོར་
ནང་བསྐྱོར་བྱས་ནས་ཆོལ་ཡང་སྤྲ་ས་ཉ་མཁར་རྫོང་འཕྲོག་མ་ཐུབ། སྤྱི་ལོ་བདུན་ཅུ་
དོན་གསུམ་ལོའི་ལྷ4པའི་ཆེས་15ཉིན། མཁར་རྫོང་ནང་གི་ཡ་རྩ་དྲ་པ་རྣམས་གྲིས་
སྤེལ་གཅིག་ཏུ་རང་སློག་གཅོད་རྒྱུའི་ཕྱོས་ཐག་བཅད། ཐོག་མར་ཁོ་ཆོས་རྒྱན་
འཕངས་ནས་དབང་རྫོང་བཅུ་བདམས་ཉེ་འཆར་གཞི་ལག་བསྟར་བྱེད་མཁན་ཏུ་
བསྐྱོས། དེ་ནས་ཡང་ལག་བསྟར་བ་བཅུ་པོ་ལས་མི་གཅིག་བདམས་ཉེ་གཞན་དགྲ་
པོ་གསོད་ཏུ་བཅུག་ལུང་གྱི་མི་གཅིག་པོ་དེའི་ལས་འགན་ནི་མཁར་རྫོང་ཕྱི་པོ་
མེར་བསྐྱོགས་ཉེ་རང་སློག་གཅོད་རྒྱུ་དེ་རེད། ཕྱི་ཉིན་ཞོགས་པར། རོམ་གྱི་དཔུང་
ཆོགས་མཁར་ནང་ལ་སྤེལ་ས་ཏུ་སྤོ་ཆོའི་རྫོ་ལུང་ལས་འདས་པ་ནི་མཁར་རྫོང་
ནང་འབྲུ་རིགས་དང་འཕྲང་རྒྱ་འདང་ཡང་མི་གསོན་པོ་གཅིག་ཀྱང་མེད་པའི་སྤང་
རྒྱལ་ཡ་མཆན་ཅན་དེ་རེད། དག་རྒྱན་ལྟར་ན་ཡ་རྩ་དྲ་པ་ཆོས་རང་སློག་བཅད་པའི་
མཆན་མོ་དེར། མཁར་སྤང་འགོ་གཙོ་ཡེ་ལྷ་ཅེར་ཕིན་ཡེར་ཞེས་པས་དབང་ཉམས་
དང་བཅས་གསུང་བཤད་ཅིག་གནང་བ་འདི་ལྟ་སྟེ། “ང་ཆོ་ནི་རོམ་བཅན་རྒྱལ་ལ་
ངོ་རྒྱལ་བྱེད་མཁན་ཆེས་སྤྲ་བ་ཡིན་ལ། ཆེས་མཐའ་མཐུག་བར་ཏུ་རྒྱན་འཁྲིངས་
བྱེད་མཁན་དེ་ཡང་ཡིན། སང་ཉིན་ནམ་ལངས་རྗེས། ང་ཆོས་སྤྲ་མཐུད་ཏུ་འགོག་
ཆོལ་བྱ་རྒྱ་མིན། སྤྱབས་མགོན་གྲིས་ང་ཆོར་རང་གི་སྤྱིང་ཉེ་བའི་མི་དང་མཉམ་ཏུ་
འཆི་བ་བདམས་པའི་སྤྲལ་བ་གཞི་བཞིན་ཅན་འདི་གནང་བར་ཐུགས་རྗེ་ཆེ་ཞུ། ང་
ཆོས་རང་གི་རྒྱང་མས་གཞན་གྱི་བརྟན་དཔོན་མི་ཚྱོང་བ་དང་། གྲིས་པ་གཞན་གྱི་

ཐན་གཡོག་ཏུ་མི་འགྱུར་བའི་ཆེད་དུ་ད་ལྟ་ཉིད་དུ་རང་སློབ་སློབ་གཏོང་བར་བྱ།
 ལུལ་ནས་རྒྱ་ཁོར་མཁར་རྫོང་དང་བཅས་པ་མེར་བསྐྱེགས་ཏེ་ཐལ་བའི་རུལ་དུ་
 བརྫོགས་ཤིག་ཡིན་ནའང་། འབྲུ་རིགས་བསྐྱེགས་མི་དགོས། དེས་དག་པོ་ལ་ང་ཆོ་ནི་
 ལྟོགས་སློམ་གྱི་དབང་གིས་ཁྱ་ལྟག་པ་མིན་པར་ནས་ཡིན་རུང་རང་དབང་གི་ཆེད་
 དུ་འཆི་དགོས་ཀྱང་གཞན་དབང་གི་ཐན་གཡོག་མི་བྱེད་པའི་ཆོད་སེམས་སྟོན་དུ་
 རྒྱགས་”ཅེས་བཤོ། ཡ་ཏུ་ད་པའི་མཁར་རྫོང་མཐའ་མ་དེ་དག་ལག་ཏུ་ཤོར་རྗེས།
 མི་རིགས་འདིའི་རྗེས་ལུལ་ཁྲན་(Canaan)ས་ཆ་ནས་ཡོངས་སུ་ཡལ་ཞིང་།
 རློགས་བཞི་མཆམས་བརྒྱད་དུ་གྲེས་ཏེ་འཛམ་གླིང་ལུལ་གྱུ་ཀུན་ལ་འབྱུངས་ལྟོམ་
 བྱེད་འགོ་བཙུགས་པ་རེད།

རློག་མེད་ལས་སྐལ་གྱི་གོད་ཆག་ལ་གདོང་བསྐྱ་བའི་གནད་འགག་གི་
 དུས་སྐབས་སུ། ཡ་ཏུ་ད་པ་རྣམས་གྲིས་རང་གཅེས་ལ་རྒྱ་ཡི་དར་ཆ་མཁའ་ལ་
 བསྐྱེངས་ནས་ཆེ་སློག་གི་རློས་གར་ངོ་མཆར་ཅན་འདི་འབྲུ་བསྐྱན་པ་རེད། དེ་ནས་
 བཟུང་ལྷ་ས་ཏ་མཁར་རྫོང་ནི་ཡ་ཏུ་ད་པའི་ཆེ་སློག་གི་སྟོབས་ལྷགས་སྐྱུམ་པའི་
 ཁྱད་འབགས་གྱི་སྒྲ་མཁར་དུ་གྱུར། གྲེ་མ། རིགས་གྱི་ཆོགས་པ་འདིའི་ཐུན་མོང་གི་
 རིགས་ཞེན་ལ་རྒྱ་ནི་ཅི་འབྲའི་སྤ་མཁྱེགས་དང་ལྷན་པ་ཞིག་རེད་ཨང་། སྤ་
 མཁྱེགས་གྱི་ལ་རྒྱ་དེའི་རྣ་དབལ་བདེན་དཔང་བྱེད་མཁན་ནི་མི་སེམས་སྟོག་སྟོག་
 ཏུ་འཐུར་བར་བྱེད་པའི་གཏམ་བཤད་གྱི་ཆོག་འབྲུ་དེ་དག་མ་ཡིན་པར། ཏག་ཏག་
 ཁྲག་དམར་གྱིས་བརྒྱན་པའི་ང་རྒྱལ་གྱི་ཆེ་སློག་རེ་རེ་རེད་ཨང་།

འགྲོ་བ་མིའི་རིགས་ཀྱི་ལོ་རྒྱུས་འཕེལ་ནས་ད་ལྟ་ལ་ཐུག་གི་བར་དུ། བཟང་
 ལས་འདས་པའི་མི་རིགས་མང་པོ་ཞིག་གཞན་གྱིས་དབང་སྐྱད་དང་བྲན་བསྐྱར།

བདེ་ལུང་བཅས་བྱས་ནས་མིང་གི་ལྷག་མར་བཏང་ནའང་། རང་ཚུགས་མ་འཚོལ་
བའི་ཡ་རྩ་དམི་རིགས་སྤར་བཞིན་ས་སྤང་གི་སྟོན་དབང་མཛངས་གིས་འགྲེང་
ཡོད། ཐ་ན་མི་རིགས་འདིས་རང་གི་པ་ས་དང་བྱིས་གཞིས་པོར་ནས་མི་ལོ་ཆེག་
སྟོང་ལྷག་འདས་ཀྱང་གཞན་འགྱུར་མ་བྱས་ལ། རྒྱུ་གིས་གཏོར་བའི་བྱེ་མའི་
འཆིང་བྱ་བཞིན་ཁ་ཐོར་ཡ་བྲལ་ཏུ་འང་གྱུར་མེད། དེ་ལས་སྟོན་སྟེ་ཡུ་ཨོ་དམར་
གསོད་དང་རོམ་གྱི་དམར་གསོད། ཉི་མེ་ལེར་གྱི་དམར་གསོད་བཅས་སྟེ་གཡའ་
བའི་གོད་ཆག་གང་མང་ཞིག་བརྒྱད་རྗེས། ད་ཏུང་འཛམ་གླིང་ཕྱོགས་བཞིར་
འབྲམས་ས་འདི་ནང་མི་སྤྱན་རྒྱ་ཐམས་ཅད་ཆབས་གཅིག་ཏུ་བསྐྱས་ནས་མེས་རྒྱལ་
སྤར་གསོ་བྱེད་ཐུབ་ཡོད། གལ་ཏེ་ཁོ་ཆོར་སྟོ་ཡུལ་ལས་འགོངས་པའི་མི་རིགས་
རང་གཅེས་གྱི་ལ་རྒྱ་དང་དེ་ལས་བྱུང་བའི་སྟོང་སྟོང་བས་གྱི་ཀ་བ་བཏན་པོ་ཞིག་མེད་
ན། དཔེར་མི་སྲིད་པའི་དཔེ་བཟོད་འདི་འབྲ་གཞན་སུ་ཞིག་གིས་འཛོག་པར་བྱས།
འདི་ནི་མི་རིགས་རྒྱུང་རྒྱུང་ཞིག་གིས་བྱིར་མཛོན་པའི་ཐུན་མོང་གི་རང་བཟུང་འདྲ་
ཤེས་རེད། མི་གངས་ཏ་ཅང་ཉུང་ཞིང་ལ་རྒྱའི་མགོ་འཕང་ཤིན་ཏུ་མཐོ་བ་ནི་ཅི་
འདྲའི་དོ་མི་མཉམ་བ་ཞིག་རེད་ཨང་། ཉག་ཉག་ཡ་རྩ་དམི་རིགས་ད་གཟོད་མི་རིགས་
གྱི་ཕྱིས་ཐང་ཞེས་པའི་གོ་དོན་ལ་འགྲེལ་བཤད་ཡང་དག་ཅིག་བརྒྱབ་ཡོད། དོན་ལ་
དེ་ནི་མི་རིགས་དེས་རང་ཉིད་ལ་དགའ་ཞེན་དང་གོང་བཟུང་བྱེད་ཅིང་གཞན་
རིགས་གང་ལའང་ལ་གཉའ་ཞུས་མགོ་འདོགས་མི་བྱེད་པའི་སྤྱ་མཁྱེགས་གྱི་འདྲ་
ཤེས་དང་གོམས་གཤེས་རིགས་ཤིག་རེད། འདྲ་ཤེས་དང་གོམས་གཤེས་འདི་ནི་
སྟོང་མཆོད་རྒྱགས་པོ་དང་ལྷག་བདག་སྤྱན་ཀན་གང་ཞིག་གིས་རང་ཤེད་རོམ་
ཤོམ་བྱེད་པ་དང་མི་འབྲ་ལ། ལྷ་སྟོན་ཐེད་ལ་བོར་བའི་པམ་ཉེས་བ་ཞིག་གིས་རང་

སྒྲིབ་ཁོ་ན་སྐྱོབ་ཆེད་བཅའ་བའི་ཁྱུ་མཉེན་ཐར་ལས་ཡང་མ་ཡིན། འདི་ནི་གོང་ཆག་གིས་ཁེངས་པའི་ལས་སྐྱལ་གྱི་གཉན་འབྲང་དོག་མོ་ནས་སྐད་གསེང་མཐོན་པོས་གྱེར་བའི་རང་ཚུགས་བདག་འཛིན་དང་བཟོན་སྤང་བྱེད་པའི་དབང་ངར་གྱི་དམ་ཆེག་རེད།

གོ་ཐོས་ལྟར་ན་ད་ལྟ་ཨི་ཟེ་རེལ་(Israel)ཀླུ་ཁབ་ཀྱི་ཀླུ་ས་རེ་རུ་ས་ལུས་གྲོང་ཁྲིར་ནས་བྱད་དེ་ཤར་སྒྲིའི་སྒྲིགས་ལ་སྤྱི་ལེ་བཅུ་ལྷག་ཙམ་ཕྱིན་ན། རྒྱ་ཐག་རིང་པོ་ནས་མི་ལོ་ཉིས་སྟོང་སྟོན་གྱི་ངོ་མཆར་བའི་ལོ་རྒྱུས་ཀྱི་དན་རྟགས་སུ་གྱུར་བའི་ལྷ་ས་ཏ་མཁར་རྫོང་དེ་གྲོང་རེར་འགྱིང་བ་མཐོང་ཐུབ་ཟེར། ལུས་གཞན་གྱི་ལྟ་མོ་བ་རྣམས་འགྲིམ་འབྲུལ་ཡོ་བྱད་ལ་བསྐད་དེ་ཐད་ཀར་མཁར་རྫོང་ལ་འགྲོ་ཆོག་ཀྱང་། ཨི་ཟེ་རེལ་ཀླུ་ཁབ་ཀྱི་སློབ་མ་ཆོར་རེས་བར་དུ་གནའ་བོའི་རྒྱ་ལས་བསྐྱེགས་ནས་གོམ་བ་རེ་རེ་བཞིན་ཡར་འཛེགས་དགོས་པའི་གཅིག་མཐུན་གྱི་རེ་བ་བཏོན་ཡོད་ལ། ཨི་ཟེ་རེལ་དམག་དབྱང་ལ་གསར་དུ་ཞུགས་པའི་དམག་མི་རྣམས་ཀྱི་དབྱང་སྐྱོད་སློབ་ཐུན་དང་པོ་ཡང་ས་འདིར་ཕེབས་ཏེ་སྟོན་གཤེགས་དབང་བོར་ཐུ་ངན་ཞུ་དེ་རེད། གསར་ཞུགས་དམག་མི་ཆང་མ་མཁར་སྟེང་དུ་འཛེགས་ཏེ་དབང་སློབས་ལྡན་པའི་ངར་“ད་ནས་བཟུང་ལྷ་ས་ཏ་བཅན་རྫོང་གཞན་ལག་དུ་ཤོར་མི་མིད་”ཅེས་ཁོ་བ་ཆོའི་དམ་ཆེག་སྐད་གསུངས་ཙན་དེ་སྒྲིགས་འདོན་བྱེད་བ་རེད་ཟེར།

མདོར་ན་གོང་གི་ལྷ་རྩ་ཏ་པའི་གཏམ་རྒྱུད་སྤང་སྤང་ལས་ལ་རྒྱ་ཞེས་པའི་ཆེག་འབྲུ་དེ་གཉིས་ཀྱི་དོན་སྤྱིང་དང་ལྗིད་ཆད་ངོ་མ་ཞིག་ཆོར་ཐུབ་སྟུམ།

གཉིས་པ། ཡ་རྩ་དམི་ལས་སྐལ།

ཡ་རྩ་དམི་རིགས་ཀྱི་ལོ་རྒྱུས་ཕྱི་ལོ་ཉི་ཤེས་ཀྱི་ལོ་ལྷན་དབང་གི་མནར་གཅོད་
ཟུངས་པའི་གོ་རིམ་ཞིག་ཡིན་ལ། རང་དབང་གི་བཞོད་ལས་བསྐྱུན་པའི་འཐབ་ཅོད་
ཅིག་ཀྱང་རེད། ཡ་རྩ་དམི་འགོ་ཟུངས་ནི་གནའ་རབས་ཨེ་ཤ་ཡ་རྩལ་པའི་རྒྱ་
ཟུས་ཐེ་མི་རིགས་ཞེས་པའི་རྩ་ལག་ཅིག་ཡིན། སྤྱི་ལོ་ལྔ་ཉི་ཤེས་ཀྱི་དུས་རབས་བཙུ་
བརྒྱད་པའི་དུས་དཀྱིལ་ཙམ་ལ། ཡ་རྩ་དམི་བ་རྣམས་ཆོ་དཔོན་ཡ་པོ་ལ་ཉན་གྱི་ལྷ་
ཁྱིད་ལོག་ཁྲ་ནན་(Canaan)ཞེས་པའི་ས་ཆར་རྩ་སྤྱད། ཆོགས་པའི་མིང་ལ་ཉེ་
པེར་(Hebrew)ཀྱི་མི་ཞེས་སྐོགས། རྣམས་སྤྱི་རང་ལྷན་གཞོད་འཆེ་ལ་གཡོལ་ཆེད་
རྩ་སྤྱད་ནས་ཨེ་ཅིབ་དང་ཞེ་ལོ་ཆུ་པོའི་རྩུབ་གསུམ་གྱི་རྩུབ་ལྷན་གྱི་ཤར་རྒྱུད་དུ་སྤེལ་ས་
ཟུང་། སྤྱི་ལོ་ལྔ་ཉི་ཤེས་ཀྱི་དུས་རབས་བརྒྱ་གསུམ་པའི་མཇུག་ཙམ་ལ་ཡང་བསྐྱར་ཁྲ་
ནན་ས་ཆར་ལོག་སྤྱི་ལོ་ལྔ་ཉི་ཤེས་ཀྱི་དུས་རབས་བརྒྱ་གཅིག་པའི་ནང་གཅིག་ལྷན་གྱི་ཉེ་
པེར་རྒྱལ་ཁབ་བཙུགས། རྒྱལ་པོ་ཉ་མེ་ཞེས་པའི་སྤྱི་རིང་ལ་ཁོང་ཁྱེད་རེ་རྩ་ས་ལུམ་
བདག་དུ་བཟུང་ནས་མཁར་ལྷོ་ལོ་ཞེས་ཞུ་རྒྱུ་ལ་རྒྱལ་མཁར་བཅིགས། དེ་ལྟར་རེ་
རྩ་ས་ལུམ་དེ་རྒྱལ་རབས་རིམ་ཕྱོད་ཀྱི་རྒྱལ་ས་བྱས་པས་ཀྱི་རབས་ཡ་རྩ་དམི་ཆོས་
ལུགས་དང་ཡ་རྩ་དམི་དག་གི་སེམས་ཀྱི་གནས་མཆོག་དུ་གྱུར།

སྤྱི་ལོ་ལྔ་ཉི་ཤེས་ཀྱི་ལོ་926པར་ཉེ་པེར་རྒྱལ་ཁབ་དེ་ནང་མ་འཆམ་པར་ཨེ་མེ་
རེལ་དང་ཡ་རྩ་དམི་ཞེས་པའི་རྒྱལ་ལྷན་གཉིས་སུ་གྱེས། སྤྱི་ལོ་ལྔ་ཉི་ཤེས་ཀྱི་ལོ་722དང་
སྤྱི་ལོ་ལྔ་ཉི་ཤེས་ཀྱི་ལོ་586པར་རྒྱལ་ལྷན་དེ་གཉིས་སོ་སོར་ཡ་རྩུ་དང་སྤ་པི་ལོང་
(babylon)བཙན་རྒྱལ་གྱིས་བསྐྱབས། དེའི་རྗེས་ལོ་བརྒྱ་ལྷག་དུ་མའི་རིང་སྤ་

སྤྱིར་བར་སིག་དང་ཀེ་རི་སི། རོམ་བཅན་རྒྱལ་བཅས་ཀྱིས་པ་ལེ་སི་ཐན་ས་ཆ་
 ཡོངས་ལ་དབང་བསྐྱུར་བྱས། སྤྱི་ལོ་¹³⁵ལོར་རོམ་རྒྱལ་ཁབ་ལ་རོ་ཁོལ་བྱེད་པའི་
 བྱེད་ལངས་པམ་རྩེས་ཡ་རྩ་ད་པ་རྣམས་འཛམ་གླིང་ཡུལ་ཕྱོགས་གཞན་ལ་འབྲས་
 སྒོམ་བྱེད་དགོས་བྱུང་། སྤྱི་ལོ་དུས་རབས་7པའི་དུས་དཀྱིལ་ནས་བཟུང་། པ་ལེ་སི་
 ཐན་ས་ཆ་དེ་ཨ་རབ་པའི་མི་ཡིས་བདག་ཏུ་བཟུང་འགོ་བཙམས། དེ་ལྟར་ལོ་རྒྱུ་
 ཉིས་སྟོང་ལྷག་གི་འབྲས་སྒོམ་གྱི་གོ་རིམ་ནང་། མེས་རྒྱལ་པོར་བའི་ཡ་རྩ་ད་པ་
 ཆོས་སྐྱབས་བཅོལ་ཡུལ་རྒྱལ་ཁབ་ཁག་ནས་རིགས་རྒྱུད་བྱེད་གསོད་དང་མཐོང་
 རུང་གི་མནར་གཅོད་སྒྲ་ཆོགས་སྤངས་ཞིང་། ཐ་ན་མི་རབས་དུ་མའི་རིང་ལ་རུབ་
 ཕྱོགས་རྒྱལ་ཁབ་ཡོངས་ཁབ་དུ་ཡ་རྩ་ད་པ་མཐར་སྐྱོད་གཏོང་བའི་ལས་འགུལ་
 སྤེལ་མཆོམས་མ་ཆད། ཁྱད་པར་དུ་འཛམ་གླིང་འབྲུག་ཆེན་གཉིས་པའི་སྐབས་སུ་
 གནས་སྟངས་ཉ་ཅང་ངོ་བོ་ལ་རྩ་ད་པ་མི་གངས་ས་ཡ་རྩལ་ལྷག་ཅམ་
 འཛར་མན་རྩ་ཤི་སི་ཡི་སྤྱི་གྲི་ལོག་འཆེ་ལམ་ལ་བརྒྱུད་པ། ཡོ་རོབ་གླིང་གི་རྒྱལ་
 ཁབ་མང་པོས་དུས་ཡུན་རིང་པོར་ཡ་རྩ་ད་པ་རྣམས་སྤིང་དོན་དང་གཞུང་ལས་
 སོགས་ཁོ་རང་ཆོས་ལ་རབས་རྩལ་ལྷན་དུ་འདོད་པའི་ལས་རིགས་གང་ལའང་
 ལྷགས་སུ་མི་འབྲུག་པར་མ་ཟད། ཡ་རྩ་ད་པ་རྣམས་ཏུ་ཐུག་ནས་སྐབས་དེར་ཐ་
 ཤལ་དུ་བཅེ་བའི་ཉོ་ཆོང་ལས་ཀ་བསྐྱུབ་པར་ཡང་ཕྱོགས་ཞེན་དང་བཅས་ཁེ་ཐན་
 ཁོ་ན་ལས་མི་བསམ་པའི་ཆོང་པ་གཡོ་ཅན་དང་རྒྱ་ལོར་གྱི་བན་གཡོག་ལྟ་བུའི་ཞུ་
 མོ་ནག་པོ་བཅན་གྱིས་བསྐྱོན། མདོར་ན་དེ་འབྲེ་དགའ་སྤྱུག་གི་ལོ་ཟླ་རིང་མོ་ཞིག་
 འདས་ནའང་། ཡ་རྩ་ད་པ་མི་རིགས་ཀྱིས་དུས་ནས་ཡང་དཔའ་མཛངས་གཉིས་ལྷན་
 གྱི་སྒོ་ནས་དགའ་ཁག་རེ་རེའི་གདོང་བསུས་པ་ལས་དཔའ་ལྷུ་མ་སྤོང་།

དུས་རབས་བཙུང་བའི་ནང་། ཡོ་རོབ་གླིང་གི་ཡ་ཏུ་ད་མི་རིགས་ཅི་
 རིང་ལུགས་གསར་བཞེ་ཡི་ལུགས་སྐྱོན་ཐེབས་ནས་མི་རིགས་བཅིངས་འགོ་ལ་
 ལས་དོན་བཙོན་ལེན་བྱེད་འགོ་ཚུགས། དུས་རབས་བཙུང་བའི་ནང་ཨོ་སི་ཁྲུ་ཏི་
 ཡ་ཏུ་ཁབ་གྱི་ཡ་ཏུ་དའི་གསར་འགོད་པ་ཏའེ་ཚུ་ཨར་གྱིས་ཅུང་ཟད་འཐུས་ཚང་
 བའི་སློན་ནས་ཡ་ཏུ་ད་མི་མེས་རྒྱལ་བསྐྱར་གསོ་རིང་ལུགས་གྱི་བསམ་གློ་ཐོག་
 མར་བཏོན་ཞིང་། འཛམ་གླིང་གི་ས་ཁུལ་སོ་སོར་ཡ་ཏུ་ད་མེས་རྒྱལ་བསྐྱར་གསོའི་
 ཅ་འཛུགས་སྒྲ་ཚོགས་གཅིག་རྗེས་གཉིས་མཐུད་དུ་བཙུགས་པ་མ་ཟད། ཡ་ཏུ་ད་མ་
 འཕོར་ཆེན་ཞིག་དངོས་སུ་མེས་རྒྱལ་གྱི་གཞིས་རྒྱུད་པ་ལེ་སི་ཐན་ལ་གནས་སློར་
 བྱེད་འགོ་བཙུགས། 1948ལོའི་ཟླ་5པའི་ཆེས་14ཉིན། མཉམ་འབྲེལ་རྒྱལ་ཚོགས་
 གྱི་ཚོག་མཆུན་ཐོབ་པ་ལྟར། ཡ་ཏུ་ད་མེས་རྒྱལ་བསྐྱར་གསོ་རིང་ལུགས་གྱི་དབུ་
 ཁྲིད་ཐེན་གུ་རོང་(Ben-Gurion)ལགས་ཀྱིས་འཛམ་གླིང་ཡོངས་ལ་སྐྱེར་ཚུགས་
 བསྐྱགས་གཏམ་སྤེལ་ནས་ཨི་ཟི་རེལ་རྒྱལ་ཁབ་དངོས་སུ་བཙུགས་པ་ཁབ་
 བསྐྱགས་མཛད། ད་ལྟའི་ཨི་ཟི་རེལ་རྒྱལ་ཁབ་ནི་རོམ་གྱི་དམག་དབུང་གིས་གྲོང་
 ཁྲིང་རེ་རུ་ས་ལུས་བཙོན་པ་ནས་མི་ལོ་ཉིས་སྟོང་ལྷག་འགོར་རྗེས་ཡ་ཏུ་ད་མས་
 བཙུགས་པའི་རྒྱལ་ཁབ་ཐོག་མ་དེ་ཡིན་ལ། ཁོ་ཚོས་དེ་དང་མཉམ་དུ་འཛིག་ཟེན་
 བའི་ཉི་ལེར་གྱི་སྐད་ཆ་སྟེ་ལོ་སྟོང་ལྷག་སྟོན་གྱི་ཡ་ཏུ་ད་མའི་བ་སྐད་རོམ་དེ་ལྷ་
 ཚུགས་འབྲེལ་མའི་ཅུར་བཙོན་འབའ་ཞིག་ལ་བཏོན་ནས་བསྐྱར་གསོ་བྱས་པར་མ་
 ཟད་དར་སྤེལ་བཏང་།

མིག་སྔར་འཛམ་གླིང་ཡོངས་ཀྱི་རྒྱལ་ཁབ་བརྒྱ་ལྷག་ནང་ཁྲོན་སྟོན་ཡ་ཏུ་
 ད་མི་གངས་བྱེ་བ་གཅིག་ས་ལ་གསུམ་འབུམ་ལྔ་ཡོད། དེའི་ནང་ཨ་མེ་རི་ཁ་ནི་

ཆེས་མང་པོ་ཡིན། ཉ་ལམ་ས་ཡ་ལྔ་འབྲུམ་དྲུག་ཅུ་ཡོད། དེ་མིན་ཡ་ཏུ་ད་པ་རྩ་
 མང་བའི་རྒྱལ་ཁབ་ནི་རྩ་རན་སི་དང་ཨུ་རུ་སུ། ཨ་གིན་ཐེན་སོགས་ཡིན། བྱང་
 གོའི་ཞང་ཀང་དུ་ཉ་ལམ་མི་2500ཡོད། དེ་སྤྱི་ཨ་ཟླེ་རི་ཁ་སྒྲིང་དུ་ཡ་ཏུ་ད་པ་མི་རྒྱ་
 བཞུ་པོ་སྒྲོར་ཞིག་ཀྱང་ཡོད། དེ་དག་ལས་ཕྱིས་སྤྱི་ཨི་ཟེ་རེལ་སྤྱི་གཞུང་གིས་
 ཐབས་ལམ་སྤྱི་ཆོགས་བརྒྱད་ནས་མི་ཁྲི་2ལྷག་མེས་རྒྱལ་ལ་བསུས། ད་ལྟའི་ཡ་ཏུ་
 ད་པ་ནི་རིགས་རྒྱ་དང་ཆོས་ལུགས་ཀྱི་གོ་དོན་གཉིས་ཀའི་ཆ་ནས་བྱལ་བ་ཞིག་
 ཡིན། མི་རིགས་འདི་ལོ་དོན་སྤྱི་ལྷག་ལ་ཁ་ཐོར་ཡ་བྲལ་དུ་གནས་པའི་གོ་རིམ་
 བར་། སྐབས་བཅོལ་བྱེད་ལུལ་མི་རིགས་གཞན་དག་དང་ཆད་མི་འདྲ་བའི་གཅིག་
 འགྱུར་གྱི་སྤྱང་ཚུལ་ཅི་རིགས་བྱུང་ཡོད་ནའང་། ཡ་ཏུ་ད་པ་མི་རིགས་ཀྱི་ཅ་བའི་གོ་
 དོན་ལ་འགྱུར་བ་ཅི་ཡང་བཏང་མེད་པ་ནི་ཐུན་མོང་གི་བྱུང་ཆོས་རེད། བྱུང་པར་དུ་
 རང་གི་སྤྱང་སྟོལ་རིག་གནས་དང་ཆོས་ལུགས་དད་མོས་ཀྱི་རུས་ཞེན་ཐབ་མོ་དེ་
 སྤྱིང་ལ་ཉར་འདུགལོ་ན་རྒྱང་བའི་རྒྱལ་ཁབ་དང་ལོ་རྒྱུས་རིང་བའི་མི་རིགས། ཆོས་
 ལུགས་ཀྱི་ཤན་ལུགས་རྒྱ་ཆེ་ལ་རྒྱལ་དམངས་ཀྱི་ཡོངས་ཁྲུངས་སྤྱི་མང་བ་བཅས་
 ཀྱིས་ཨི་ཟེ་རེལ་རྒྱལ་ཁབ་ཀྱི་ཐུན་མོང་མ་ཡིན་པའི་སྤྱི་ཆོགས་སྤྱིག་གཞི་བྱལ་ཡོད།
 འགལ་ཆེ་དང་བྱལ་ཆ་སྤྱི་མང་བའི་རྒྱལ་ཁབ་འདིའི་ནང་དུ་ཡ་ཏུ་ད་པ་མི་རེ་རེས་
 རང་ཉིད་ཀྱི་ལས་སྐལ་དེ་སྤྱི་ཆོགས་བྱལ་ཆ་མི་འདྲ་བ་སོ་སོའི་ཁེ་སན་གྱི་ནང་སྤྱིང་
 ལ་བྱུག་པར་བྱས་ཡོད། རྒྱལ་དམངས་ཆོང་མས་སྟོབ་གསོ་བྱུངས་པའི་རྒྱ་ཆད་ཅུང་
 མཐོ་ལ་ལྷ་རྒྱ་ཐོས་རྒྱ་ཆེ་བར་མ་ཟད་ཡོངས་ཁྲུབ་དུ་ཆབ་སྤྱིད་ལ་དོ་སྤྱང་ཆེན་པོ་
 བྱེད། ད་ལྟ་ཨི་ཟེ་རེལ་དང་འབྲེལ་བའི་དོན་རྒྱུན་འདྲ་མིན་གང་བྱུང་རུང་ཁོ་ཆོ་ནང་
 ཁུལ་གྱི་འགལ་བ་ཇོ་བྲག་དུ་གྱུར་ནས་ལན་རེར་ཅོད་སྤྱིང་ཆེན་པོ་འབྱུང་བའི་ཉེན་ཁ་

ཡང་ཡོད། དེ་བས་ཨི་ཟེ་རེལ་གྱི་མིས་ནམ་རྒྱུན་“ང་ཚོའི་མི་གངས་ས་ཡ་རྩལ་གི་
ནང་དུ་སྤྱོད་ཐོན་ས་ཡ་རྩལ་ཡོད་”ཅེས་ཀྱང་རྩེ་བ་རེད་ཟེར། མདོར་ན་འཛམ་གླིང་
ཤར་རྒྱལ་བསྐྱོལ་མར་འདྲེས་མཆམས་ཀྱི་ཨི་ཟེ་རེལ་ཅེས་འབོད་བའི་ས་ཆ་ལག་
མཐེལ་འདྲ་བ་འདི་དང་། ས་འདིར་འཚོ་བཞིན་བའི་ཨོ་རྒྱུས་རིང་ཞིང་གོད་ཆག་མར་
བའི་རིགས་རྒྱུད་རོ་མཆར་ཅན་འདིས་འགྲན་ཚོད་ཀྱི་ཁེངས་བའི་དུས་རབས་ཉེར་
གཅིག་བའི་ནང་དུ་འང་འཛམ་གླིང་ཡོངས་ཀྱི་མིག་ཟུང་རང་སྤྱིང་ལ་འགྲུག་བཞིན་
གདལ།

ཞིབ་དུ་བསམས་ན་ཉག་ཉག་འདི་ནི་རེས་བ་དོན་གྱི་ཡ་རྩ་དཔལ་རིགས་སྟེ།
དུས་བདེ་ཞོད་འཇགས་ཀྱི་སྐབས་སུ་ནང་འཁྲུག་རྒྱུན་ཆད་མེད་ལ། འགལ་བ་ར་
བག་དུ་གྱུར་ན་སྤྱན་རྒྱ་ནང་དཔེ་བྱེད་བའི་ཉེན་ཁ་ཡོད་ཀྱང་སྤྱོད་མོད། ཟྱི་དམ་
བཅན་པོ་མདུན་ལ་ལྷགས་དུས་མཐུན་སྤྱིལ་གྱི་དབུང་དང་གཅིག་དུ་སྤྱོད་ནས་སྟོ་
ཡུལ་ལ་མི་ཤོང་བའི་འགྲོག་ཆོལ་གྱི་སྤྱིང་དུས་བསྐྱེད་རྒྱ་ཡོད་བ་ཞིག་གོ།

གསུམ་པ། ཡ་རྩ་དཔལ་རིགས་འབྲས།

མི་ཆང་མས་ཡ་རྩ་དཔལ་སྟོར་མོ་ལ་ཤིན་དུ་དགའ་ཟེར། དང་མོར་བཤད་ན་
ད་ལྟ་འདིག་ཉེན་འདི་ན་སྟོར་མོ་ལ་མི་དགའ་མཁན་ཤིན་དུ་ཅུང་། ངས་བལྟས་ན་ཡ་
རྩ་དཔལ་སྟོར་མོ་ལ་དགའ་ཟེར་བ་ལས་ཁོ་ཆོས་ཆོང་ལས་ཀྱི་ཁ་ལོ་བསྐྱར་བཞིན་
བའི་སྤྱི་ཆོགས་ནང་སྟོར་མོ་ལ་ཁྲ་ན་མེད་པའི་སྟོབས་ཤུགས་ཡོད་པ་རྟོགས་ལ།
གསུགས་མེད་ཀྱི་སྟོབས་ཤུགས་དེ་བེད་སྤྱད་ནས་རང་གི་འདོད་དོན་བསྐྱབ་པར་དེ་

བས་མཁས་ཞེས་བཤད་ན་འགྲིག་སྟེ། ཡ་ཏུ་ད་བས་སྒྲོར་མོ་འཆོལ་དུས་རྒྱ་བག་
དང་འཛེམ་དོགས་ཅི་ཡང་མི་བྱེད་ལ། འདོད་རམ་གྱི་པོར་བྱ་ལ་ཚུལ་འཆོས་གྱི་
གཟིག་ལྷགས་ཀྱང་མི་གཡོགས་མོད། འཛེམ་གྲིང་ཡོངས་སུ་རྒྱ་དྲུག་སྒྲིབ་གཏོར་
གི་ནམ་དཀར་དགེ་བ་གང་མང་བསྐྱབ་བཞིན་ཡོད། ཡ་ཏུ་ད་བ་པལ་མོ་ཆེས་ཆ་
སྟོམས་རང་གི་ཡོང་འབབ་གྱི་བརྒྱ་ཆའི་བཅུ་ལྷག་ཞལ་འདེབས་སུ་འབྱལ་བ་རེད།
དེ་བས་ཨི་ཟེ་རེལ་གྱི་སྤྱི་ཆོགས་ནང་ཁེ་སྟོགས་མི་བསྐྱབ་པའི་ཅ་འཇུགས་དང་
ཆོགས་པ་ཡང་བཟང་ལས་འདས། མདོར་ན་དེ་དག་ཐམས་ཅད་ཀྱང་རང་འགྲུལ་
ཞལ་འདེབས་བྱལ་ནས་བཅུགས་པ་ཡིན་ལ། སྤྱི་ཆོགས་པན་བདེ་དང་སྤྱི་དམངས་
གྱི་ཁེ་དབང་སྤར་སྤྱོད། མི་རིགས་མང་འཁྱུན་མཉམ་གནས་སོགས་གྱི་ཐད་ལ་
བསམ་གྱིས་མི་བྱུང་པའི་པན་བྱས་བཏོན་དང་འདོན་སྤྲོད་རེད།

ཡ་ཏུ་ད་བ་ནི་ལས་ལ་བཙོན་པའི་མི་རིགས་ཞིག་ཡིན། ཁོ་ཆོའི་འཆོ་སྤྲོད་
བྱེད་པའི་པ་གཞིས་ནི་ཏ་ཅང་ཐབས་ཆག་ཅིག་སྟེ། ས་སྟེང་ན་གཙང་ཆུ་ཡི་འབབ་
རྒྱན་ཅུང་ཞིང་། ས་འོག་ན་གཏེར་ཁའི་བང་མཛོད་མེད། རྒྱལ་ཁབ་གྱི་མངའ་ཁོངས་
བྱེད་ཀ་བྱེ་ས་དང་ཟུང་ན་ཐང་རེད། ཡིན་ནའང་འཛེམ་གྲིང་ཕྱོགས་བཞིར་ཁ་ཐོར་
ནས་མི་ལོ་ཉིས་སྟོང་ལྷག་འགོར་རྗེས་ཡ་ཏུ་ད་བ་ཆོས་ད་དུང་འདི་འབྲའི་ཁོར་ལུག་
སྤྱོ་བོ་ཞིག་ནས་གནའ་བོའི་མེས་རྒྱལ་སྤར་གསོ་བྱེད་བྱུང་ཡོད་ལ། ། ཟུང་ན་གྱི་བྱེ་
ཐང་ཡང་ལྡང་མདོག་གི་དགའ་ཆལ་དུ་བསྐྱར་འདུག་ལྟའི་ཨི་ཟེ་རེལ་ནི་ཞིང་ལས་
དང་སྤོབ་གསོ། ཆན་ཅལ་དང་དམག་དོན་སོགས་ཕྱོགས་གང་མང་ནས་འཛེམ་གྲིང་
སྟོན་ཐོན་རྒྱལ་ཁབ་གྱི་གྲས་སུ་འཆང་ཡོད་ལ། ཐ་ན་བརྟེན་འཕྲིན་གསང་སྤུལ་སོགས་
གྱི་ལག་རྩལ་འགའ་ཤས་གྱིས་སྟོབས་ལྡན་ཨ་མེ་རི་ཁ་ལྟ་བུའང་ལན་གཅིག་མིན་

པར་ངོ་ཚར་གཏད་སྤྱོད་བར་གྲགས།

ཡ་རྩ་དམ་པ་ནི་དེས་དོན་གྱི་རང་ཚོས་ཅན་འབའ་ཞིག་ཡིན། ཁོ་ཚོས་རང་
ཉིད་ནི་“སྐྱབས་མགོན་གྱིས་བྱགས་ལ་བརྩུང་བའི་མི་རིགས་ཡིན་”ཞེས་སློབ་པར་
མ་ཟད། “སྐྱབས་མགོན་དང་འགྲན་འཇུགས་པོད་པའི་མི་རིགས་”ཀྱང་ཡིན་ཟེར།
མ་གཞི་ཨི་ཟེ་དེས་ཞེས་པ་ནི་སྐྱབས་མགོན་ལ་འཇུ་དེས་བྱེད་པོད་མཁན་ཞེས་པའི་
དོན་དེད་ཟེར། ཡ་རྩ་དམས་ཤེས་རིག་སློབ་གསོ་ལ་མཐོང་ཆེན་བྱེད་པར་མ་ཟད།
སློབ་སྦྱོར་གྱི་ཆལ་སྤྱོད་པ་ནི་ལས་དོན་ཀྱན་གྱི་མཆོག་ཏུ་བཅེ། ཉམ་རྒྱུག་གྱི་འཆོ་བའི་
ནང་ཁོ་ཚོས་གཞུང་ལམ་དང་སྤྱོད་ཁང་བསྐྱབ་པ། བྱགས་འཆོ་བ་དང་ཞིང་འདེབས་
པ། གད་སྒྲིགས་གཅང་བྱགས་བྱེད་པ་སོགས་ལུས་ཀྱགས་རལ་ཚྭ་སྤྱད་མོད་
རིགས་རང་གིས་མི་བསྐྱབ་པར་ཨ་རལ་པོད་མི་སོགས་སྐྱས་ནས་བྱེད་དུ་འཇུག་དེ་
ནི་ཁོང་ཚོས་ལུས་ཀྱགས་རལ་ཚྭ་ཐད་སྤྱད་པའི་དུས་ཚོད་དེ་སྤྱད་ཀྱགས་སྤྱོད་
བརྒྱུད་གྱི་སྤྱོགས་སུ་གཞོལ་ན་རིན་ཐང་ལྟ་བུ་ཆེ་འདོད་པས་དེ།

ཡ་རྩ་དམར་རང་གི་རྒྱལ་ཁབ་ཡོད་པའི་ལོ་རྒྱུས་ཏ་ཅང་བྱུང་ནའང་། འགྲོ་
བ་མིའི་རིགས་གྱི་ཤེས་རིག་དཔལ་ཡོན་ལོ་རྒྱུས་སྤྱིང་བྱུང་དུ་འཕགས་པའི་གོ་
གནས་ཟིན་ཡོད། གནའ་རབས་གྱི་ཡ་རྩ་དམས་མིའི་རིགས་ལ་བྱས་རྗེས་བཞག་
པ་ནི་ཨེ་ཅིབ་བ་ཁོ་ན་ལས་དམན་པ་ཅམ་ཡིན། ཁོང་ཚོས་འགྲོ་བ་མིའི་རིགས་
ལ་<<དམ་པའི་གསུང་རབ>> (ཞལ་ཆད་རྟིང་མ)ལེགས་སྦྱེས་སུ་བྱལ་ནས་དད་
ལྷན་དུང་སྤྱར་མང་པོར་ཡིད་གྱི་གསོས་སྤྲོད་སྤྱིན། ཉེ་རབས་ལ་མཆོན་ན་ཡ་རྩ་དམ་
སུ་བྱགས་ནས་བསྐྱབ་པའི་ཉོ་ཆོང་དང་དབུལ་གཏོང་བྱུང་གྱི་སྤྱིག་ལས་དེས་
བྱུང་སྤྱོགས་རྒྱལ་ཁབ་ཁག་ལ་ཆོང་ལས་གྱི་བྱུང་ཆོགས་བསྐྱབ་ཏེ་མ་ཅ་རིང་།

ལུགས་འཕེལ་རྒྱས་སྲུ་བཏང་བར་མ་ཟད། དེང་རབས་ཤེས་རིག་དཔལ་འབྱོར་
 དུས་རབས་ཀྱི་དདུལ་ཅིའི་ཁྲིམས་སྲོལ་དང་སྤྲིག་གཞི་ཐམས་ཅད་གཏན་ལ་པག་
 ཐ་ན་དཔྱོད་ལྡན་ཀྱན་ལ་ཆ་རྒྱས་ཡོད་པའི་མར་ཁེ་སི་རིང་ལུགས་དང་། གནའ་
 རབས་ཆབ་སྲིད་དཔལ་འབྱོར་རིག་པ། ལྟོས་བཅས་སྒྲུབ། དེང་རབས་དངོས་
 ལུགས་རིག་པ། འདུ་ཤེས་དབྱེ་ཞིབ་རིག་པ། སྤང་ཚུལ་རིག་པ། ཆན་རིག་མཆན་
 ཉིད་རིག་པ། དེང་རབས་རི་མོའི་གྲུབ་མཐའ་དང་ཡ་ཏུ་དཔེ་ཚུལ་རིག་སོགས་
 འཛིག་ཉེན་ཁ་ལོ་བསྐྱར་བའི་ཤེས་རིག་ཆན་ཁག་གང་མང་ཡང་ཁོང་ཆོའི་གསར་
 བཏོད་ཀྱི་སྒོ་གྲོས་འབའ་ཞིག་ལས་འབྱུངས།

ཡ་ཏུ་ད་པའི་མི་གངས་ཀྱིས་འཛམ་གླིང་གི་བརྒྱ་ཆའི་ཐིག་ཆེག་གསུམ་
 ལས་མི་ཟིན་ནའང་། འོ་མེར་བྱ་དགའ་ལས་བརྒྱ་ཆའི་སུམ་ཅུ་ཁྲི་ཆོར་དབང་ཡོད།
 ཆན་རིག་དང་བསམ་སྒོ། ཡང་ན་རིག་གནས་དང་སྒྱུ་རྩལ་སོགས་བྱུང་ཁྲིའི་གང་
 དུའང་ཡ་ཏུ་ད་པའི་ཤེས་རབ་ཀྱི་འོད་སྐར་འཕྲོ་བཞིན་ཡོད། ཨེན་སི་ཐན་དང་མར་
 ཁེ་སི། རྩུ་རེ་རྟི། (SigmundFreud-1856.5.6-1939.9.23)ཁྱ་རྩུ་ཁྱ།
 (FranzKafka)མེན་དེལ་སོ་བ་ཏན། (Mendelssohn1809-1847)པི་ཁྱ་
 སོ་བ(Picasso-1881-1973)དང་གསར་འགྱུར་བརྒྱུད་སྒྲོག་ལས་རིགས་ཀྱི་
 ཤིང་རྟའི་སྲོལ་འབྱེད་པ་རེ་ལུ་ཐེར། (Reuter1816—1899)ད་དུང་ཡ་ཏུ་ད་པ་
 དང་ཡ་ཏུ་ད་པའི་མི་རྒྱུད་དུ་གཏོགས་པའི་རྒྱལ་སྤྱིའི་ཆབ་སྲིད་པ་གྲགས་ཅན་གང་
 མང་ཡོད། རྒྱ་མཆན་འདི་དག་ལ་བརྟེན་ནས་ང་ཆོས་འགྲོ་བ་མིའི་རིགས་ཀྱི་ཤེས་
 རིག་དཔལ་ཡོན་འཕེལ་ནས་ད་ལྟའི་རྒྱ་ཆད་ལ་སླེབས་ཐུབ་པ་དེ་ཡ་ཏུ་ད་པའི་བྱས་
 རྩེས་དང་ཁ་འབྲལ་ཐབས་མེད་ཅེས་བརྗོད་ཀྱང་འདྲ་བཞིན་དུ་ག་ལ་འགྱུར།

མདོར་ན། མིང་དོན་མཚུངས་པའི་དབང་མཛད་ས་གཉིས་ལྡན་གྱི་མི་
རིགས་ཤིག་ཡིན་ཟེན། ད་དུང་ཡང་ལས་དོན་གང་མང་ཞིག་འབྱུང་མེད་ན་དེ་ནི་ཁོ་
ཆོས་ཞེ་བསམ་པའི་གཏིང་ནས་བསྒྲིབ་མ་འདོད་པས་ལན་པ་ལས། འཇིག་རྟེན་
ཡངས་པའི་ཁྱོན་ན་བསྒྲིབ་ཀྱང་མི་འབྱུང་པའི་བྱ་གཞག་ནི་ཏ་ལམ་ཤིན་ཏུ་ཉུང་བ་
འདྲ། ཏག་ཏག་ཁོ་ཐོས་བརྟུན་ན་ཡ་ཏུ་ད་པའི་ལོ་རྒྱུས་གསོན་པོ་ཡིས་ཚད་མེད་གྱི་
གནས་ལུགས་དེ་བདེན་དབང་བྱས་ཡོད་ལ། ཁོར་དུ་འཛམ་གླིང་ཡོངས་གྱི་གཉའ་
གཞོན་དང་མཁར་གཙོད་མྱོང་བཞིན་པའི་ཉམ་ཚུང་མི་རིགས་ཐམས་ཅད་ལ་ཡང་
གསལ་འདེབས་དང་བྲན་སྒྲུལ་ཞིག་བྱེད་བཞིན་གང་ལོ། །

གཞན་མིག་གཡར་ནས་རང་ལ་བཟུ་མཁན་དེས། ། ཟ෍་ནག་ཟ෍་ལ་
ཟ෍་ལྷ་དམར་པོ་བཀར། །

—— ཨ་ལེ་ལགས་དང་འབྲེལ་ནས་བོད་ཀྱི་ཟ෍་ལྷ་ཡིག་དང་ཆོས་རིག་སློབ་བ།

ཨ་ལེ་ན་རེ། ཕྱི་སློབ་བར་མཆོན་ན་བོད་ནི་སྐོག་གྱུར་མཆོན་པའི་བྱད་ཆོས་
བརྗོད་པའི་ཐ་སྙད་ཅིག་ཡིན་ཡང་། ཁོ་ལ་མཆོན་ན་གང་གས་གཞི་ངེས་ཅན་ཡོད་
པའི་མིང་ཆོག་ཅིག་རེད་ཟེར། དེ་ན་ངས་འདི་ཟེར་འདོད་དེ་ང་ཆོད་སེམས་ཁོང་གི་
བོད་ནི་འགྱུར་ཐོག་དང་གསོན་ལུགས་ཀྱིས་ཁེངས་པའི་བྱ་ཆོག་ཅིག་སྟེ། མིའི་
རིགས་འཕེལ་འགྱུར་གྱི་ལོ་རྒྱུས་རིང་མོའི་ཁོད་དེས་ནམ་ཡང་གསར་བཏོད་གྱི་
ལམ་བུ་འཆོལ་བའི་བྱ་བ་བྱེད་མཆོམས་འཛོག་མ་མྱོང་།

དང་པོ། གཞན་མིག་གཡར་ནས་རང་ལ་བལྟ་མཁན།

ཉེ་བའི་ལོ་ཤས་ནང་རྒྱ་ཡིག་རྩོམ་སྟེགས་ན་སྟན་གྲགས་ཆེ་བའི་བོད་
 རིགས་རྩོམ་པ་པོ་ཨ་ལེ་ལགས་ཀྱིས་བསྟན་མང་རྒྱལ་ཁབ་ཤི་ནང་གི་གསར་ལས་
 རྒྱ་ཆེན་ཤེད་ཆེན་དག་བརྒྱད་དེ་བོད་ཀྱི་སྐོར་ལ་སྐད་ཆ་མང་པོ་ཞིག་བཤད་ཐུང་།
 དེ་དག་ལས་དཔེ་མཆོན་ཅི་ཞིག་བྲངས་ན་འདི་ལྟ་སྟེ། ཐོག་མར་མའོ་རྩེ་རྩོམ་
 རིག་བྱ་དགའ་ཐོབ་སྐབས། གསར་འགོད་བས་ཨ་ལེ་ལ་“བོད་མི་ཞིག་ཡིན་པའི་ཆ་
 ནས་བོད་ཡིག་གིས་སྒྲུང་གཏམ་བྲིས་ན་མི་ཆོག་གས་”ཞེས་བྲིས་བ་ན། ཨ་ལེ་ཡིས་
 “བོད་ཀྱི་སྐད་ཡིག་ནི་ཆོས་ལུགས་ཆོགས་བས་ཡུན་རིང་ལ་སྐར་སྒྲིམ་བྱས་པའི་
 ལག་ཆ་ཞིག་ཡིན་པས། དེར་རབས་སྤྱི་ཆོགས་འཆོ་བ་མཆོན་པའི་ཐ་སྟན་དང་
 ཐབས་ཅུལ་གྱིས་མི་འདར་”ཟེར་ཐུང་།

ཡང་ཀྱང་དབྱར་བརྟན་འཕྲིན་ཁང་གི་<<རོ་འབྲང་བ>>ཞེས་པའི་ལེ་ཆན་
 ནང་ཞུགས་སྐབས། ཨ་ལེ་ཡིས་སྤྱི་ཆོགས་སྟོང་བའི་ནང་བོད་མིའི་བསམ་སྒྲུར་རང་
 དབང་མེད་ཚུལ་མང་པོ་ཞིག་བཤད་རྗེས་“ར་ཆོ་མི་རབས་འདི་ནི་སལ་ཆེར་ཐོད་ཀྱི་
 ལོ་རྒྱུས་སྟོང་གི་ཤེས་ཡོན་ཅན་ཐོག་མ་དེ་ཡིན་པས་དེད་”ཟེར།

ཡང་<<གཟའ་རེའི་གསར་འགྱུར་ཆོགས་བར>>ཀྱི་གསར་འགོད་བས་
 ཆོས་ལུགས་ཀྱི་དད་པ་ཡོད་མེད་བྲིས་བ་ན་ཨ་ལེ་ཡིས་“རྩམ་བརྗེད་ལྟན་པའི་ལྟ་
 ཁང་དུ་གྲུང་བའི་ནང་ཆོས་ཞགས་ཀྱིས་ཁེངས་པའི་ཆོས་བྱེད་མི་སྣ་དེ་དག་མཐོང་
 དུས་ར་ཁོ་ཆོའི་དད་པའི་ཡུལ་དེ་ལ་དོགས་བ་ཟ་བྱུང་། དེ་བས་ངའི་དད་པ་ནི་རྩོམ་
 རིག་ཡིན་”ཟེར། ཡང་༢༠༠༩ལོའི་ཀྱང་གོ་དང་ཁོ་རེ་ལ་སྟོ་མའི་རྩོམ་པ་པོའི་སྒྲེང་

སྟེགས་སྟེང་ཨ་ལེ་ཡིས་“ཀྱ་སྐད་དང་བོད་སྐད་གཉིས་ཀྱི་འབྲེལ་བ་ནི་ཆོན་རིག་
དང་ཚོངས་དང། མདུན་སྟོད་དང་རྗེས་ལུས་ལྟ་བུའི་ཁ་གཏད་ཀྱི་སྤང་ཚུལ་ཞིག་
ཡིན་”ཞེས་དང།

“བོད་དང་བཅས་པའི་གངས་ཉུང་མི་རིགས་ཀྱི་སྐད་རིགས་ཉམས་དམས་
སུ་འགྲོ་བཞིན་པ་ནི་གཞུང་ཕྱོགས་སྲིད་ཁྲིམ་གྱིས་ཀྱབ་སྟོར་བྱེད་མིན་ལ་ཐུག་མེད།
གཙོ་བོ་རང་སྟེང་ནས་རྗེས་ལུས་དང་ཉམ་ཚུང་ཡིན་པས་བོད་མིས་རང་འགྲུལ་
སྟོས་པ་སྐད་རྟིང་བ་དོར་ནས་ཀྱ་སྐད་ཆུབས་ཆེན་དང་ལེན་བྱེད་འདོད་པའི་དབང་
གིས་རེད་”ཅེས་དང།

ཡང་“བོད་ཡིག་ནི་ཆོས་ལུགས་ཀྱི་གསལ་བ་སྟོན་གྱིར་དང་སྤྲ་མཁའགས་
ཀྱི་རིག་ལམ་སྟེག་འདོན་ཁོ་ནར་གཞིལ་ཞིང་། ཁེངས་བྲག་དང་བརྗེད་ཉམས་ཆེན་
པོས་སྒྲན་འགྱུར་འདུག་པས། དམའ་རིམ་ཀྱི་མི་ཆོས་དོ་ཁྱར་དང་འཆོ་གནས་ཚུར་
སྤང་བྱེད་པའི་རྒྱས་རྩལ་དབེན་”ཅེས་དང། ཡང་“བོད་ཀྱི་སྐད་ཡིག་དེ་འཛིག་ཉེན་
ལ་ཐུག་པའི་གོ་རིམ་ནང་ཆོར་བ་སྟེན་པོར་གྱུར་ཡོད། ཡིན་ནའང་ཡིད་སྟོ་བ་ཞིག་
ལ་དེས་འགྱུར་ཐོག་བསུ་འདོད་པ་མ་ཡིན་པར་རང་གི་ངོ་སོ་སྤང་འདོད་པ་ཅུ་
རེད། ད་ལྟ་ཆུབས་ཆེ་བའི་ཀྱ་སྐད་འདིས་སྟོན་པ་མེད་པར་བོད་སྐད་སྟོན་པ་
བསྐྱབས་སྟེ་ནི་སྟོན་པ་མེད་ཀྱི་ཁ་ཕྱོགས་སུ་གྱུར་ཡོད་”སྟེན་སྐད་ཆ་མང་པོ་
ཞིག་བཤད་ཡོད།

སྤྱིར་ཨ་ལེ་ཡགས་ཀྱི་གོང་གསལ་སྐད་ཆ་དེ་དག་ནི་ཁོས་ཚོས་པ་པོ་ཞིག་
གི་ངོས་ནང་ནས་འཆོ་བའི་ཁྱོད་བ་རྩི་བཞིན་སྟེག་བརྗེད་བྱས་པ་ཅུ་ལས་ཞིབ་
ཆགས་ཀྱི་རིག་ལམ་གཙོ་བོར་བཟུང་མེད་ཚུལ་ཀྱི་རྒྱ་བག་འདྲ་བསྟན་ཡོད་ནའང་།

ཁོའི་རང་ཉིད་ཐོར་བའི་ནམ་ཤེས་ཀྱི་གཏིང་རྩམ་ཞིག་ན། ཟ࿳་གསུམ་ལྷུང་དང་འོལ་
ཆོད་ཁོ་ནས་གྲུབ་བའི་འཛིག་རྟེན་སྤྲ་མཁེགས་ཅན་ཞིག་ཡོད་པ་དང་ཆོས་གསལ་
ཐོར་མཐོང་གྲུབ།

མ་གཞི་དང་རྗེ་ཁོ་ལྟ་བུའི་དབང་ཐང་སྟོན་གྲགས་ཅན་ཞིག་མིན་ན་ཡང་།
ཐོད་སྐྱད་ལ་བརྟེན་ནས་འཆོ་ཞིང་ཐོད་ཡིག་གི་ལམ་ནས་གསར་ཆོས་བྱེད་བཞིན་
བའི་ན་གཞོན་པལ་བ་ཞིག་དང་། ཐོད་རྒྱ་སྐྱད་རིགས་གཉིས་ཀྱི་ལོ་རྒྱུས་ལ་སྐྱད་
བརྟེན་ཤིག་པའི་ལམ་ནས་གཤེབ་སྐྱུར་རྒྱས་ཅམ་བྱས་སྤྱོད་བའི་ཐོད་མི་དཀྱུས་མ་
ཞིག་གིས་ངོས་ནས། ཁོའི་སྟོན་ཆུང་དེ་དག་ལ་དོན་དངོས་དང་མི་མཐུན་པའི་འཁྲུག་
བཤའ་དེ་ཆ་མང་དུ་ཡོད་པར་མཐོང་བས་ལན་གྱི་ཆུལ་དུ་སྐྱད་ཆ་ཆོག་འགའ་
བཤའ་འདོད་བྱུང་། གཤམ་ནས་དང་ཆོས་ཨ་ལེ་ཡིས་མི་མང་ཆོགས་པའི་དབུས་
ནས་མདོན་སུམ་འཛེམ་མེད་དུ་བཤའ་སྤྱོད་བའི་སྐྱད་ཆའི་མདོ་དོན་གཙོ་བོ་རྣམས་
གོང་བསྐྱིགས་ནས་དབྱེ་ཞིབ་དང་བཅས་རིག་པའི་རྩོལ་ཅིང་རྩེད་ཟད་བྱ།

གཅིག་ཐོད་ཀྱི་རིག་གནས་ནི་ཆོས་ལུགས་པས་སྐྱེར་སྒྲིམ་བྱས་པའི་རིག་
གནས་ཤིག་རེད་དམ།

དེ་ཡང་ཐོད་ཀྱི་སྟོལ་རྒྱུན་རིག་གནས་ལ་ཆོས་ལུགས་ཀྱིས་ཤུགས་ཁྱུགས་
ཆེན་པོ་ཐེབས་ཡོད་པ་བདེན། འདིའི་སྟོགས་ལ་ཐོད་ཡིག་གི་ལམ་ནས་ཞིབ་འཇུག་
བྱས་པའི་ཆེད་ཚུལ་ཡང་སྟོན་ཆད་ནས་མང་པོ་བྱུང་ཡོད། ཡིན་ནའང་ཨ་ལེ་ཡིས་
མཐའ་གཅིག་དུ་ཐོད་ཀྱི་རིག་གནས་དེ་ཆོས་ལུགས་པས་སྐྱེར་སྒྲིམ་བྱས་ཡོད་ཅེས་
བཤའ་ན་དོན་དངོས་དང་མི་མཐུན། སྤྱ་ཡངས་འཇུག་གི་དབང་དུ་བྱས་པའི་ཐོད་ཀྱི་
རིག་གནས་ལས་ནང་ཆོས་ལ་མི་གཏོགས་པ་གང་མང་ཞིག་ཡོད་པར་མ་ཟད། སྤྱ་

དོག་འཇུག་གི་དབང་དུ་བྱས་པའི་ཐོད་ཀྱི་བཅུ་ལྷག་རིག་གནས་ལྟ་བུར་མཆོན་
ནའང་ནང་དོན་རིག་པ་ལུང་སྒྲ་ཆད་བཟོ་གསོ་བཅས་རིག་གནས་ཆེ་བ་བཞི་དང་།
སྟན་ངག་མངོན་བཞིན། སྤེབ་སྦྱོར། རྒྱུ་གར། སྐར་ཅིས་སོགས་རིག་གནས་ཆུང་
བ་ལྔ་བཅས་ནི་བྱན་མོང་གི་ཐ་སྙད་རིག་གནས་ཡིན། དེ་དག་ལས་ཆོས་ལུགས་
དང་ཆོས་ལུགས་ཀྱི་ནང་དོན་མ་ཡིན་པའི་སྤྱར་ཆད་ནི་1སྤྱར་9ཡི་འབྲེལ་བ་རེད། དེ་
མིན་སྤྱིད་ཀྱི་དགག་ལུལ་དུ་གྱུར་བའི་སངས་རྒྱས་ཆོས་ལུགས་ལ་མཆོན་ནའང་རྒྱ་
འབྱོར་བདག་འཛིན་ཀྱི་འདོད་ཉམ་ཆེ་དུ་རྒྱས་པའི་སྦྱི་ཆོགས་འདིའི་ནང་བསྟན་པ་
དང་མི་རིགས་ཀྱི་ཞབས་འབྲེན་དུ་གྱུར་བའི་སྦྱལ་རྩུབ་ལྔ་རྩུབ་ཁག་ཅིག་གིས་སྦྱག་
ཟོ་བའི་ལོག་འཆོའི་ཉེས་དམིགས་བསགས་བཞིན་ཡོད་པ་བདེན་ནའང་། བྱམས་
སྤྱིང་རྗེའི་ལྟ་བ་སྟོག་ཤིང་ཡིན་པའི་སངས་རྒྱས་པའི་བྱབ་མཐའ་འདི་ཉིད་རང་སྤྱིང་
ནས་མ་ལག་རྒྱ་ཆེ་ཞིང་ནང་དོན་གཏིང་ཟབ་ལ། འཛིག་རྟེན་ཁམས་ཆེན་མོའི་ཞི་
བདེའི་ལས་དོན་ལ་ཕན་རུས་བསམ་གྱིས་མི་བྲལ་བ་འདོན་བཞིན་པའི་མཆོན་ཉིད་
རིག་པའི་གཞུང་ལུགས་ངོ་མཆར་ཅན་ཞིག་ཡིན་པ་གཏན་ཆོགས་ཡང་དག་གི་
ལམ་ནས་བདེན་དབང་བྱེད་ཐུབ་ལ། རུབ་སྟོགས་ཆོན་རིག་པ་གཙོ་བྱས་པའི་
དཔྱོད་ལྡན་མཁས་པ་ཀུན་གྱིས་ཀྱང་མགིན་གཅིག་ཏུ་བཅི་འཛིག་དང་སྟོབ་སྟོང་
བྱེད་དགོས་པའི་ཤེས་རིག་ཆོན་ཁག་ཅིག་ལ་ངོས་བཟུང་འདུག་གཞན་ཐོད་ཀྱི་རྒྱལ་
རབས་རིམ་བུར་གི་ལོ་རྒྱུས་དེབ་ཐེར་སྟོ་ཆོགས་དང་། ཏུན་ཉོང་ཡིག་རྩིང་ལས་ཐོན་
པའི་བཅན་ཐོད་དུས་སྐབས་ཀྱི་བསྟན་བཅོས་འབྲེམ་མིན་སོགས་སྤིད་དང་འཛིག་རྟེན་
ཀྱི་ཤེས་བྱ་སྟོན་པའི་རིག་གནས་ཀྱང་བགྲང་གིས་མི་ལང་། གལ་ཏེ་ཨ་ལེ་ཡིས་
གོང་གསལ་ཀྱི་རིག་ཆོན་དེ་དག་ལས་རེ་འགའ་ལ་ཆོས་ལུགས་ཀྱི་ནང་དོན་འབྲེས་

པས་ཐ་སྟད་རིག་གནས་མིན་ཟེར་ན། རྒྱལ་ཕྱོགས་ཀྱི་རིག་གནས་པལ་མོ་ཆེ་ལ་ཡི་
ལུའི་ཆོས་ལུགས་ཀྱི་ཤུན་ལུགས་ཐེབས་ཡོད་པ་དང་། རྒྱ་ནག་གི་གནའ་དེར་རིག་
གནས་མང་པོར་སྐྱ་ཉའོ་རུ་ལུ་གསུམ་གྱི་གྲུབ་མཐའི་ཤུན་ལུགས་ཐེབས་ཡོད་པས་དེ་
དག་གྲུབ་ཐ་སྟད་རིག་གནས་ལ་བརྩི་མི་དགོས་སམ། དེ་བས་འདིའི་ཐད་ནས་ཨ་ལེ་
ལ་ཁོར་འཁྲལ་རིགས་གཉིས་བྱུང་ཡོད། གཅིག་ནི་རིག་གནས་ཞེས་པའི་གོ་དོན་
ཡང་དག་ཅིག་ངོས་ཟེན་མེད་པ་དང་། གཉིས་ནི་བོད་དང་འཛམ་གླིང་རིག་གནས་
ལ་སོ་སོར་ཆད་གཞི་མི་འདྲ་བ་གཉིས་བཟུང་ནས་བསྟན་པ་རེད།

གཉིས། བོད་སྐད་ལ་དེར་རབས་འཆོ་བ་མཆོན་པའི་ཐ་སྟད་དང་
 ཐབས་རྩལ་གྱིས་མི་འདར་ངམ།

སྒྲིམ་ཆོག་འདི་ཨ་ལེ་ཡིས་བོད་ཀྱི་སྐད་དང་ཡི་གེ་ནི་ཆོས་ལུགས་པའི་
སྐར་སྒྲིམ་ལག་ཆ་ཁོ་ན་ཞིག་ལ་ངོས་བཟུང་བའི་རིག་ལམ་དེ་གཞིར་བཟུང་ནས་
ཐོབ་པ་རེད། དོན་དངོས་སུ་བོད་སྐད་བོད་ཡིག་གི་ཁྲིད་ན་ཆོས་ལུགས་དང་འབྲེལ་
བའི་ཐ་སྟད་འཛོར་ཆེན་ཞིག་ཡོད་མོད། བོད་སྐད་ལ་ཆོས་ཀྱི་གནས་ལུགས་ཐབ་མོ་
ལས་རྒྱ་ལ་འཛོར་གི་སྒྲིམ་ཆོག་ལ་ཆོ་བ་དང་ནང་སེམས་ཀྱི་ཆོར་འདྲུ་སྒྲ་མོའི་རིགས་
སྟོན་པའི་ཐ་སྟད་དང་ཐབས་རྩལ་མི་འདར་ཟེར་བ་ནི་ཁོར་འཁྲལ་རེད། དེའི་རྒྱ་
མཆན་ནི་བོད་ཀྱི་སྐད་ཆའི་གཉེར་མཛོད་ངོ་མ་དེ་དམངས་ཁྲིད་ཆོས་རིག་ཡིན།
ཉིན་ཞག་ཏུ་མར་ལེན་རེས་བྱས་ཀྱང་མི་ཆར་བའི་སྒྲ་དང་མཛོད་གཞས། ཁྲིད་དང་
ཁ་མཆུ་ཐམས་ཅད་གཟུ་ཐག་གཅོད་པའི་འགྲོག་པའི་གཏམ་དཔེ། འདི་སྒྲར་ཐམས་

ཅད་དཔེ་རྩ་འདྲེན་པའི་འབེལ་གཏམ་སྒྲ་ཆོགས། དེ་མིན་སྒྲུང་དང་ལྟེན། འགས་
དང་ཁིད། མགྲུང་དང་རྒྱུ་གར་སོགས་སྒོ་ཡུལ་ལས་འདས་པའི་སྐད་ཆའི་རྒྱ་ཆ་
ལུན་སྤུལ་ཆོགས་པོ་ཡོད། ཡིག་ཐོག་གི་གསུང་རབ་བསྟན་བཅས་ཀྱི་སྐད་ཆ་
ནམས་ལ་གཏན་ཆེགས་བཅན་ཞིང་ཆགས་དམ་པའི་བྲད་ཆོས་ཡོད་མོད། སྟན་
རག་གཙོ་བྱས་པའི་ཙམ་རིག་བཅའས་ཆོས་ནམས་ཀྱི་སྐད་ཆར་མཉེན་སྦྱག་དང་
རྒྱུང་སྤྱུལ་ཀྱི་རང་དབང་ཆེན་པོ་ལྡན། གནའ་རབས་པོད་ཀྱི་ཡིག་སྐད་དང་ཁ་སྐད་
གཉིས་ལ་བར་ཐག་ཡོད་པ་བདེན་ཡང་། གནའ་རབས་རྒྱའི་བསྟན་བཅས་ཀྱི་སྐད་
དང་ཁ་སྐད་ཀྱི་བར་ཐག་ཆེན་པོ་དེ་འབྲེལ་ལ་ཡོད། དེ་བས་ད་ལྟའི་བོད་མིས་དུས་
རབས་བརྒྱད་པའི་བསྟན་བཅས་སྟོང་བ་ནམས་ལས་སྤྲོ་མོས་སྒྲིག་སྤྲུབ་ན་ཡང་།
དེང་རབས་ཀྱི་རྒྱ་མིས་སྤང་རྒྱལ་རབས་སྐབས་ཀྱི་སྟན་ཆེག་ཅིག་ལ་བལྟ་དུས་ཀྱང་
ཆེག་དོན་གཉིས་ཀའི་ཆ་ནས་དོན་འགྲེལ་དང་ཆེག་མཛོད་ཡང་ཡང་མི་སྟོད་ག་
མེད་དུ་གྱུར་ཡོད། དེང་རབས་ཀྱི་བོད་སྐད་ལ་མཆོན་ནའང་ཡིག་སྐད་དང་ཁ་སྐད་
ཀྱི་བར་ཐག་རྗེ་རྒྱུད་ཀྱི་འོང་བ་དང་། ཕྱི་དར་བརྒྱུ་ཆད་གསར་བ་ནང་འདྲེན་གྱིད་
པའི་འགན་ཁུར་ཡོད་པ་དོན་དངོས་ཡིན་མོད། དེ་ནི་དབྱིན་སྐད་དང་རྒྱ་སྐད་སོགས་
སྐད་རིགས་ཆེན་པོ་གང་ལའང་སྟན་མོང་དུ་གྱུར་དང་འབྲུང་བཞིན་པའི་དཀའ་སྤྱོད་
ཅིག་ཡིན། སྐད་རིགས་ནི་སྤྱི་ཆོགས་དང་བསྟན་ནས་རྒྱུ་ཆད་མེད་པར་འབེལ་
རྒྱས་སུ་འགོ་བཞེན་ཡོད་པས་དུས་དང་བསྟན་ནས་ཁ་སྤོན་དང་བཅས་སྒྲུང་གྱིད་
དགོས་པ་བཤད་མ་དགོས། བོད་འདི་རང་བྱུང་ཁོར་ཡུག་དང་དངོས་ཡོད་ལོ་རྒྱུས་
སོགས་རྒྱ་རྒྱུ་དུ་མའི་དབང་གིས་དེང་རབས་ཆོན་རིག་ལག་རྩལ་དང་ཐོན་སྐྱེད་
ལུས་ལུགས་ཀྱི་ཆ་ནས་སྟོས་བཅས་ཀྱི་རྗེས་སུ་ལུས་ཡོད་ལ། སྐད་ཡིག་རང་དངོས་

ནས་ཀྱང་ཆེད་ལས་ཐ་སྟོན་གཙོ་བུས་པའི་བདེ་ཆད་གསར་བ་ཅུང་མི་འདར་བ་ལྟ་
 བུར་ཆགས་ཡོད། ཉེ་བའི་ལོ་བཅུ་ལྷག་འགའི་རིང་ལ་བོད་ཡུལ་ཀྱན་ཏུ་མི་སྐྱའི་
 སློབ་བྱ་བཅུགས་ནས་ཡིག་ཚེངས་སེལ་བ་དང་སློབ་གསོ་བྱེད་བརྒྱལ་དུ་སླེལ་བས་
 ཕྱོགས་གང་ཐད་ནས་འཕེལ་རྒྱས་འོས་འཆམ་བྱུང་ཡོད་ལ། གལ་ཏེ་སྤྱིད་གཞུང་
 གིས་ཁྱ་མཐུད་དུ་མཐོང་ཆེན་བྱས་ནས་གཞུང་ཕྱོགས་ཀྱི་ཆེད་ལས་སྡེ་ཆ་ན་
 བཅུགས་ཏེ་ཡུལ་སྐད་གཅིག་ཀྱང་དང་སྐད་བརྒྱུད་ཀྱི་ལས་ཀ་དུས་ཐོག་ཏུ་
 བསྐྱབ་ན་གནད་དོན་ཐག་གཅོད་བྱེད་པ་བཤད་མ་དགོས། བྱད་པར་དུ་བོད་སྐད་ལ་
 མ་གཞི་ནས་ཁ་སྐད་ཀྱི་གཏེར་མཛོད་རྒྱ་ཆེ་ཞིང་། ཡིག་སྐད་ཀྱི་རིག་ལམ་ཆགས་
 དམ་པའི་མང་གཞི་བཏན་པོ་ཡོད་པས་རིག་པའི་གཞུང་ལུགས་དང་སྐྱུ་རྩལ་
 བརྒྱུས་ཆོས་སྒྲ་ཆོགས་གསར་ཆོམ་དང་ནང་འདྲེན་ཅི་འདྲ་བྱེད་དགོས་ཀྱང་ལག་
 ཆའི་མང་གཞི་འདོམས་ནས་ཡོད། གལ་ཏེ་ཨ་ལེ་ཡིས་བརྒྱུད་གསར་ཀྱི་ཆ་ནས་མ་
 འདར་བ་རྒྱ་མཚན་དུ་བྱས་ནས་བོད་ཀྱི་སྐད་ཡིག་ཀྱང་ད་ལྟའི་བར་རང་གི་ཡི་
 གེམས་བཟོ་བྱེད་པའི་བས་མཐའི་གངས་ཅུང་མི་རིགས་རེ་གཉིས་དང་ཆ་འདྲ་བ་
 ཞིག་ཏུ་བལྟ་བཞིན་ཡོད་ན། ང་ཚོས་ཁོ་རང་སློན་པ་ཁ་ནས་ཅིག་ལ་བཅི་རྒྱ་ལས་
 ཐབས་གཞན་མེད། བྱད་པར་དུ་དམངས་ཁྲོད་ཚོམ་རིག་གི་ཆ་ནས་བོད་འདི་གནས་
 འོག་གི་སློབས་ལྡན་མི་རིགས་གང་ལའང་འགྲན་རྒྱས་པའི་སློབས་ལྷགས་ཡོད་
 ཅེས་བདག་གིས་ཆོག་ཐག་བཅད་ཀྱང་ཁྱེད་བསྟོད་དུ་མི་འགྱུར། འཛམ་གླིང་གི་
 ཆེས་རིང་བའི་ལོ་རྒྱུས་སྟོན་ཚོམ་དེ་མི་རིགས་ཆེན་པོ་གང་གིས་གསར་བསྐྱུན་བྱེད་
 མ་བྱུང་བར་ཉག་ཉག་བོད་ལྟ་བུའི་གངས་ཅུང་མི་རིགས་ཞིག་ལ་དབང་དགོས་པའི་
 རྒྱ་མཚན་ཡང་གནད་འདི་ལ་བྱག་ཡོད། ཀྱན་གྱིས་ཤེས་གསལ་ལྟར། བོད་ཀྱི་སྐད་

ཆའི་ངོ་གདོང་ཡོངས་སུ་སྟོན་ཐུབ་པའི་གེ་སར་སྟོན་ཅོམ་རིང་མོ་འདི་ལ་ཆེག་དོན་
གཉིས་ཀའི་ཆ་ནས་བསྐྱར་སྒྲོལ་མ་ཡིན་པའི་སྒྱུར་དཔེ་ཡིག་ཐོག་ཏུ་བཀོད་ཅིན་པ་
ཁོ་ན་བརྒྱ་ཐག་ཏུ་མ་ཡོད་ལ། སྲིད་ན་དཀོན་པའི་བརྩམས་ཆས་ངོ་མཆར་ཅན་
འདིའི་ནང་གེ་སར་རྒྱལ་པོ་གཙོ་བྱས་པའི་རང་ག་ཤེས་གསལ་ཞིང་བྱུང་ཆོས་མི་
གཅིག་པའི་མི་སྣ་གྲངས་མེད་ཅིག་གི་སྣང་བརྟན་གསོན་པོར་བཞེངས་ཡོད་པ་མ་
ཟད། རྒྱ་ཆའི་གྲི་དང་འདན་མའི་མདའ། དར་འཕེན་གྱི་མདྲུང་དང་དགའ་བདེའི་
སྒྲོགས་སོགས་གོ་མཆོན་སྣ་ཆོགས་དང་། མཐོན་པོ་རི་དང་བདེ་མོ་ཐང་། གྲུ་གུའི་
ལམ་དང་གཙང་མོ་ཆུ། ཆང་ཆིང་ནགས་དང་རམ་བཞིན་མཁར་བཅས་རི་རྩ་བ་ཁང་
ཁྱིམ་དང་བཅས་པའི་ཁོར་ལུག་གི་བཀོད་པ་རྒྱས་པར་ཞིབ་འཛིན་བྱས་ཡོད་ལ། ཀླང་
གི་ཆེབས་ཏྲ་དང་ལག་གི་མཆོན་ཆ་རེ་རེ་ལའང་རྟ་བར་སྟོན་ཞིང་དོན་ལ་འབྱོར་
པའི་མིང་རེ་བཏགས་ཡོད་པར་མ་ཟད། མི་སྣའི་ཁ་བརྟ་ཐམས་ཅད་ཀྱང་དཔེ་དོན་
སྒྲགས་མར་སྒྲེལ་བའི་སྒྲུང་གི་འགྲུར་ཁྲགས་སྣ་ཆོགས་སུ་བྲངས་ཡོད་པ་
སོགས། མདོར་ན་སྐད་ཆའི་ཤོང་ཆད་ཁོ་ནའི་ཆ་ནས་ཀྱང་གནམ་འོག་གི་ཅོམ་རིག་
བརྩམས་ཆོས་ཐམས་ཅད་ངོ་གདོང་དུ་འཇུག་ངེས་པས་ན། ཨ་ལེ་ཡིས་རྒྱ་ཡིག་གི་
ལམ་ནས་<<རྟལ་འཇུག་བྲངས་པོང་>>ལྟ་བུའི་སྒྱུར་གཏམ་རེ་གཉིས་གྲིས་རྗེས།
བོད་ལ་རང་རྒྱ་འཕེར་བའི་ཅོམ་རིག་བྱུང་མེད་ཅེས་ཁྲགས་མེད་སྤངས་འཛོམས་གྱི་
རྟལ་འཇུག་ཅི་ལྟར་དགྲགས་ཀྱང་། ཁོ་བོའི་དགག་སྒྲུབ་རྒྱུད་གི་འཁོར་ལོ་བསྐྱོར་
ཐེངས་གཅིག་གིས་རྟལ་མེད་ལྷལ་མེད་དུ་བྲངས་འབྲོ་བར་ཐེ་ཆོམ་ཅི་ལ་ཡོད།

དེ་ཡང་བོད་མི་རིགས་ལ་གོང་སྤྱོད་ལྟར་གནམ་ཅོམ་གྱི་སྤང་གཞི་དེ་འབྲ་
མཐུག་པོ་ཞིག་ཡོད་པའི་དབང་གིས་དེང་རབས་ཅོམ་རིག་གི་ལོ་རྒྱུས་སྤང་ནའང་ད་

ལྟ་མཐོགས་སྤྱད་དང་འཕེལ་རྒྱས་འཕྲོ་བཞིན་ཡོད་ལ། དེར་རབས་སྤྱི་ཚོགས་རྒྱུ་
སྤྲོད་ས་སུ་བྱས་པའི་བརྒྱུ་མཐུན་ཚོས་གངས་མེད་པ་ཞིག་དང་གཞོན་སྤྱི་ཚོས་པ་པོ་
སྤྱོད་ཐག་དུ་མ་ཡོད་པར་མ་ཟད། ད་ལྟའི་བོད་སྐད་ཀྱི་རོག་དོར་དང་ཚུ་ཆད་མཆོན་
ཐུབ་པའི་བོད་ཡིག་སྤྱད་རིང་བཅུ་ཐག་འགའ་གསར་ཚོས་དང་། འཛམ་གླིང་སྤྱད་
རིང་གཤམ་ཅན་གཙོ་བོ་བྱས་པའི་བརྒྱུ་མཐུན་ཚོས་མང་པོ་འདྲ་དེར་རབས་བོད་སྐད་ཀྱི་
ལུས་ལྷུང་ལ་བྱངས་ཁག་གསར་བ་ཁ་སྟོན་གྱི་ཚུལ་དུ་བསྒྱུར་འདེན་གྲང་བྱས་དང་
བྱེད་ཐུས་སུ་མཆིས།

གསུམ། རྫོན་ཆད་བོད་ལ་མཆོན་ཉིད་དོན་མཐུན་གྱི་རང་རྒྱ་བྱུང་པའི་
ཚོས་རིག་བྱུང་མེད་དམ།

སྐད་ཆ་འདི་བོད་ཀྱི་རིག་གནས་ལ་ཆ་རྒྱས་ཅུང་ཟད་ཡོད་པ་དང་། བྱང་
པར་དུ་བོད་ཡིག་ཤེས་མཁན་ཞིག་གིས་བལྟས་ན་གནས་ལུགས་ཅི་ཡང་མེད་པའི་
ལབ་བརྗོད་ཞིག་རེད། རྫོན་ཆད་བོད་ལ་ཚོས་རིག་བྱུང་ཡོད་པས་མི་ཆད་<<སྟན་
དག་མེ་ལོང་མ>>ལྟ་བུའི་གནའ་རབས་ཚོས་རིག་གཞུང་ལུགས་ཀྱང་དར་འཕེལ་
བྱུང་སྤྱོད་བ་ནི་ཚོད་མེད་ཡིན། དེ་བས་བོད་ལ་ཚོས་དང་འབྲེལ་བའི་ཚོས་རིག་
བརྒྱུ་མཐུན་ཚོས་བགྲངས་ལས་འདས་པར་མ་ཟད། ཚོས་དང་མ་འབྲེལ་པའི་ཡིག་ཐོག་
དང་དག་ཐོག་གཉིས་ཀའི་བརྒྱུ་མཐུན་ཚོས་ཀྱང་བགྲངས་ལས་འདས་པས་དེ་དེ་བཞིན་
བཅི་ག་ལ་ཐུབ།

སྤྱིར་གནའ་རབས་ཚོས་རིག་ལ་ཚོས་ལུགས་ཀྱི་ཤུན་ཞུགས་ཐེབས་པ་ནི་

འཛིག་ཉེན་ཉིལ་བོར་བྱུང་མྱོང་བའི་སྤང་ཚུལ་ཞིག་ཡིན་པས་བོད་ཁོ་ནའི་དམིགས་
བསལ་ཐོན་ཟུངས་ཞིག་མ་རེད། དཔེར་ན་ཉི་མའི་ལོ་རྒྱུས་སྟོན་ཚུལ་ནང་དཔུལ་
ཁམས་བཅོ་བརྒྱད་ཞིབ་འཁྲིལ་བྱས་ཡོད་ལ། རྒྱའི་ཐང་སིན་ཟླ་མའི་རྟོགས་བརྗོད་ནི་
སངས་རྒྱས་ཚོས་ལུགས་ཀྱི་ལས་འབྲས་ལྟ་བུར་སྤྱར་ནས་བཅུམས། རྩ་རྟོགས་
གཏམ་རྒྱུད་དང་རྒྱལ་ཁབ་གསུམ་གྱི་གཏམ་རྒྱུད། ཐོག་ཁང་དམར་བོའི་མི་ལམ་
སོགས་ལའང་ནང་ཆོས་དང་ཏཱོ་ལུགས་པ་སོགས་སྒྲིག་གྱུར་རང་ལུགས་པའི་ཁ་
དོག་མཐུག་པོ་ཞིག་གཡོགས་ཡོད། འོ་ན་ཨ་ལེ་ཡིས་དེ་དག་ཀྱང་ཚུལ་རིག་
བཅུམས་ཆོས་ལ་ངོས་འཛིན་མི་བྱེད་དམ། ཡང་ཁོས་བོད་ལ་གྲུབ་མཐའ་དང་
བསམ་སྒྲུབ་ལངས་ཕྱོགས་གང་གི་དབང་དུའང་མ་གྱུར་བའི་རང་རྒྱ་འཕེར་བའི་
ཚུལ་རིག་ཅིག་མེད་ཟེར་བ་ཡིན་ན། ཁོ་མི་སྒྲིང་གྱི་ལོ་དོན་སྤྱིར་གི་ཚུལ་རིག་གཙང་
མ་དེ་འདྲ་ཞིག་གནང་རབས་མ་ཟད་ད་སྐབས་ཀྱང་འཛམ་གླིང་འདིར་བྱུང་མེད་ཆོད་
རེད། མ་གཞི་ཚུལ་པ་པོ་སྤྱི་ཡོད་རུང་ཐོག་མར་ཁོ་ནི་མི་ཞིག་ཡིན་པ་དང་མི་ནི་
ཁོར་ལུག་ལ་བརྟེན་ཡོད་པས། ཆད་ངེས་ཅན་ཞིག་གི་སྤྱིང་ནས་བཅུམས་ཆོས་གང་
ལའང་ཆོས་ལུགས་ཀྱི་གྲུབ་མཐའ་སྤྲོ་ཆོགས་དང་ཆབ་སྲིད་ཀྱི་རིང་ལུགས་འདྲ་
མིན། མཆོན་ཉིད་རིག་པའི་ལངས་ཕྱོགས་གང་རུང་གི་ལྟ་གྲུབ་དང་མཛེས་དཔྱད་
ཁ་ཕྱོགས་ཤིག་གིས་ཤུགས་ལྷགས་པ་མེད། ཐ་ན་ཨ་ལེ་ཁོ་རང་ཉིད་ཀྱི་བཅུམས་
ཆོས་ལ་མཆོན་ནའང་ལྟ་མེད་སྤྱི་བའི་མཛེས་དཔྱད་ཆད་ཐིག་དང་གཟུགས་འདས་
རིག་པའི་ལྟ་གྲུབ་ཅིག་གིས་ཁ་ལོ་བསྒྱུར་ཡོད་པ་ནི་མངོན་གསལ་རེད། མཆོན་ཉིད་
རིག་པའི་ངོས་ནས་མི་ལ་སྤྱི་ཆོགས་དང་རང་བྱུང་གཉིས་ཀའི་རང་བཞིན་ལྡན་
མོད། ཨ་ལེས་མི་ཡི་རང་བྱུང་གི་རང་བཞིན་ལས་སྤྱི་ཆོགས་ཀྱི་རང་བཞིན་ལ་ཁས་

སྒྲུངས་མི་འདུག་ཆོས་མི་ཡི་སྤྱི་ཚོགས་ཀྱི་རང་བཞིན་ཁས་སྒྲུངས་ན་ངེས་པར་དུ་
འཛིག་ཉེན་འདིའི་ཉེན་ཅིང་འབྲེལ་བའི་རོ་བོ་ཁས་ལེན་དགོས་ལ། ཉེན་འབྲེལ་དུ་
གནས་པའི་སྤྱི་ཚོགས་ཤིག་གི་ནང་དུ་གཞན་ཤམ་ཐེབས་པའི་ཚུལ་རིག་གཙང་
མ་ཞིག་ནམ་ཞར་ཡང་འབྱུང་མི་ཐུབ་པ་ཉ་གོ་དགོས།

གལ་ཏེ་ཨ་ལེ་ཡིས་ཀྱང་གོའི་སྤྱང་རིང་གྲགས་ཅན་བཞི་པོ་རྒྱ་རིགས་ཀྱི་
གནའ་རབས་ཚུལ་རིག་གི་ཆབ་བྱེད་དང་། ཉི་མའི་ལོ་རྒྱུས་སྙན་ཚུལ་རིང་མོ་རུབ་
ཚུགས་ཚུལ་རིག་གི་འགོ་ཁྲུངས་སུ་ཁས་ལེན་ན། བོད་ཀྱི་གེ་སར་དང་མི་ལའི་རྣམ་
ཐར། གཞོན་ཀྱུ་ཆེ་མེད། སྙན་དག་མེ་ལོང་མ་སོགས་བོད་ཀྱི་གནའ་ཚུལ་དུ་ངོས་མི་
འཛིན་པའི་རྒྱ་མཚན་ཅི་ཡིན། དེ་ལ་ལན་གཉིས་ཡོད་དེ། གཅིག་ནི་ཁོས་གཏན་
ནས་མ་ཤེས་པ་དང་གཉིས་ནི་ཤེས་ཀྱང་བསམ་བཞིན་དུ་འཁྲོག་བཤད་བྱས་པ་
ཅམ་རེད།

བཞི། སྤྱི་ཚོགས་རྒྱིང་བའི་ནང་བོད་ལ་མཚན་ཉིད་དོན་མཐུན་གྱི་ཤེས་
ཡོན་ཅན་བྱུང་མེད་དམ།

སྐད་ཆ་འདི་ཁ་རེ་གསལ་ལ་བཏང་ནས་བཤད་ན། བོད་ཀྱི་གནའ་མི་
ཐམས་ཅད་ཆོས་ལུགས་ཀྱིས་བྲན་བསྐྱར་བྱས་ཚར་བས་སྐར་ཚུགས་བསམ་སྒོ་
དང་ཤེས་རིག་གཉིས་ལྡན་གྱི་སྤྱི་པོ་རྣམ་དཔྱོད་ཅན་བྱུང་མེད་ཟེར་བ་དེ་རེད།

དེ་ན་བོད་ཡིག་སྒྲིན་མེ་སྐར་ནས་གངས་ལྗོངས་ལྷན་བ་སེལ་བའི་སྒྲོབ་
དཔོན་ཐོན་མི་དང་། ཉོར་གྱི་དམག་དབྱུང་ཐབས་ཀྱིས་འགོག་ཅིང་སྤྱད་རོལ་མའི་

བསྟན་བཅོས་ཚུལ་མཁན་ས་སྐྱ་བན་ཆེན། དགེ་ལྡན་བསྟན་པའི་རྒྱལ་མཆན་
བསྐྱེད་ས་ཤིང་རྒྱ་ནག་གོང་མའི་བཀའ་ཡིས་མ་ཁྲལ་ས་པའི་ཡབ་ཇེ་ཙོང་ཁ་བ།
ཡངས་པའི་རྒྱལ་ཁམས་རིག་པའི་བསྐྱོར་ནས་མི་ཆོས་སྐྱ་རེད་ས་བོད་དུ་འབྲེན་
མཁན་རིག་པའི་དབང་པོ་དགེ་ཆོས་སོགས་མཆན་ཉིད་དོན་མཐུན་གྱི་ཤེས་ཡོན་
ཅན་ཨ་ཡིན། ཡང་གལ་ཏེ་ཨ་ཡེ་ཡིས་གོང་གསལ་གྱི་མི་དེ་དག་ནི་ཆོས་ཁྲལ་ས་
ཡིན་པས་ཤེས་ཡོན་ཅན་མིན་ཟེར་ན། གནའ་དེང་གི་ནང་གི་ཤེས་ཡོན་ཅན་པལ་མོ་
ཆེན་པོ་ཆོས་དད་པ་ལ་སྟག་ཡིན་ལ། ལོ་རྒྱུས་སྤྱིང་ཆོས་ཁྲལ་གང་ལའང་མི་དད་
པའི་ཤེས་ཡོན་ཅན་ཉུང་ཤས་ཤིག་ཡོད་པ་དེ་དག་གིས་ཀྱང་ལྷ་མེད་སྤྱོད་པའི་རིང་
ཁྲལ་ས་ཤིག་ལ་དད་པ་དང་ཡིད་ཆེས་བྱེད་བཞིན་ཡོད། རིག་ལམ་གྱི་ངོས་ནས་དེ་
གཉིས་ལ་རྩ་བའི་བྱེད་པར་ཅི་ཡང་མེད། ཨ་ཡེ་ཡིས་“ངའི་དད་པ་ནི་ཆོས་རིག་
ཡིན། ཟླ་བའི་ནང་ཆོས་ཞགས་ཀྱིས་ཁེད་ས་པའི་བོད་ཀྱི་ཆོས་པ་དེ་དག་མཐོང་
དུས་ང་ཁོ་ཆོའི་དད་པ་བྱེད་ཡུལ་དེ་ལ་དོགས་པ་ཟ་བུང་”ཞེས་དང་ཡང་“རྒྱ་གར་
ལའང་མི་དགོས་པའི་ཆོས་ཁྲལ་ས་ཤིག་བོད་ལ་བྱངས་ཡོང་ནས་པན་ཅི་ཞིག་
ཐོགས་ཡོད་”¹ཟེར་བ་ལྟ་བུའི་སྐད་ཆ་བཤད་ཐོང་བར་བརྟགས་ན། ཁོ་རང་མ་གཞི་
ནས་སངས་རྒྱུས་ཆོས་ཁྲལ་ས་ལ་ཞེ་འཁོན་ཅན་ཞིག་ཡིན་པ་ཤེས་ཐུབ། དེ་བས་
ཁོས་ཆོས་པ་ཞིག་ཡིན་ཕྱིན་མཆན་ཉིད་དོན་མཐུན་གྱི་ཤེས་ཡོན་ཅན་ལ་བརྩེ་
བཞིན་མེད་པའང་གསལ་བོར་རྟོགས་ཐུབ། དེ་ན་ཨ་ཡེ་ཡིས་བཤད་པའི་མཆན་
ཉིད་དོན་མཐུན་གྱི་ཤེས་ཡོན་ཅན་ཟེར་བ་དེ་ཅི་འདྲ་ཞིག་ལ་གོ་དགོས་ཟེར་ན། ཁོས་
ལན་སྔར་ནས་བཏབ་ཡོད་དེ། “པལ་ཆེར་ང་ཆོ་ནི་བོད་ཀྱི་ཤེས་ཡོན་ཅན་མི་རབས་
ཐོག་མ་དེ་ཡིན་”ཟེར། ད་ནི་ཁོའི་འདོད་ཚུལ་དེ་ཤིན་ཏུ་གསལ་བོ་རེད། མ་གཞི་ཨ་

ལེ་ཡིས་ཤེས་ཡོན་ཅན་གྱི་ཆད་ཐེག་ཏུ་རང་ཉིད་འཛིན་བཞིན་འདུག་དེ་ནི་རྩོམ་རིག་
ལ་དད་ཅིང་ལྷ་མེད་སྤྱོད་པའི་ལྷ་གྲུབ་འཛིན་མཁན། རྒྱ་ཡིག་རྒྱ་སྐད་ལ་བྱང་བ་ཞིག་
ཡིན་དགོས་ཆོད་འདུག་དོན་ལ་འདི་ནི་ཅི་འདྲའི་རང་སྤྱང་མཐོ་ཞིང་རིགས་ལམ་
འཆོལ་བའི་ཆད་ཐེག་ཅིག་རེད་ཨང་། མཐར་གཏུགས་ན་ཁྱོད་གང་ལ་དད་མིན་དེ་
ཁྱོད་རང་གི་གདམ་ག་ཞིག་ལས་སྤུན་མོང་གི་ཆད་ཐེག་ཅིག་ག་ལ་ཡིན། རིག་ལམ་
གྱི་ངོས་ནས་ཆོས་བས་ལྷ་འདྲེ་ཡོད་པ་སྟོན་མི་ཐུབ་པ་དེ་བཞིན་ལྷ་མེད་སྤྱོད་བས་
ཀྱང་ལྷ་འདྲེ་མེད་པར་བསྐྱབ་ག་ལ་ཐུབ། འཛིག་ཉེན་རྒྱ་ཆེ་ཞིང་མིའི་ཤེས་པ་ལ་
ཆད་ཡོད་པས་དཀའ་གནད་དེ་རིགས་ཆེད་ལས་ཆན་རིག་པ་དང་ཆོས་ལུགས་
མཁན་པོ་དག་ལ་ཞིབ་འཇུག་བྱེད་དུ་བཅུག་ན་དགཤ། མདོར་ན་ཁྱོད་རང་ཉིད་རྩོམ་
འབྲི་མཁན་ཞིག་ཡིན་པའི་ཆ་ནས་གང་ལ་དད་པའི་དབང་ཆ་ཡོད་ནའང་། རང་མི་
འཐད་པའི་ལྷ་ཚུལ་ཐམས་ཅད་རྒྱས་ལོན་ཅི་ཡང་མེད་པར་སྤོངས་དད་དུ་བཅི་རྒྱང་
བྱས་ན་དགོད་ཐོ་བ་ཞིག་མ་ཡིན་ནམ། སྐད་ཆ་བྲང་མོར་བཤད་ན་ཨ་ལེ་ནི་རྒྱང་གོ་
གསར་བའི་ནང་གི་བོད་ཀྱི་ཤེས་ཡོན་ཅན་དང་བོད་གས་སྤྱང་འཆང་ཐབས་ག་ལ་
ཡོད། བོད་ལ་ཆོས་པ་མ་ཡིན་པའི་ཕུལ་བྱང་ཤེས་ཡོན་ཅན་རྒྱུ་མཆན་ཉིད་
རིག་པའི་སློབ་དཔོན་ཕུན་ཆོགས་དབང་རྒྱལ་དང་། བོད་ཀྱི་རྩོམ་རིག་གསར་བའི་
དེད་དཔོན་དོན་འབྱུང་རྒྱལ། རྒྱལ་སྤྱིའི་བོད་རིག་པའི་ཞིབ་འཇུག་ཆེད་མཁས་ཀྱི་
སྟོད་ནོར་བུ་རྣམས་གསུམ། གློ་འབྲེད་བསམ་གློ་བ་ཞོགས་དྲུང་སོགས་མང་པོ་ཡོད།
དེ་བས་བོད་མི་རྣམས་ཀྱི་སེམས་ཁོང་དུ་ཨ་ལེ་ནི་བོད་ཀྱི་ལོ་རྒྱུས་ཐོག་གི་ཤེས་
ཡོན་པ་དང་བོད་ཡང་ན་དུས་རབས་གསར་བའི་ཤེས་ཡོན་པ་དང་བོ་སོགས་ལ་
བགྲང་ཐབས་མེད་པ་མ་ཟད། མི་རིགས་རིག་གནས་ཀྱི་བདག་གཞིའི་འདུ་ཤེས་

ཅམ་ཡང་མེད་པས་བོད་ཀྱི་ཤེས་ཡོན་པ་རྣམས་མ་ཞིག་གི་གོ་གནས་དེ་ཐོབ་སྟབ་
མིན་ཡང་དོན་དག་གཞན་ཞིག་རེད། དེ་ལྟ་ནའང་ཐེངས་དྲུ་མར་གསར་འགོད་པས་
བོད་ཀྱི་སྐད་དང་ཡི་གེ་ཆོས་ལུགས་དང་ཆབ་སྲིད། འདས་པའི་ལོ་རྒྱུས་དང་མ་
འོངས་པའི་ཁ་ཕྱོགས་སོགས་འདི་ཆེག་གང་དེས་ཀྱང་། བོད་ཡིག་བོད་སྐད་ཀྱང་མི་
ཤེས་པའི་ཨ་ལེ་ཡིས་རང་ཉིད་ནི་བོད་ཀྱི་ཤེས་རིག་ཀྱན་འདུས་དཔེ་དེབ་ལྟ་བུའི་
མཁས་དབང་ཞིག་གི་བཟོ་ལྟ་བུ་རྟོན་ནས་སྐམ་ཚུགས་དང་བཅས་ལན་འདེབས་
ཀྱང་བྱེད་ལ། བོད་དང་འབྲེལ་བའི་དོན་དག་གང་ལ་“རྒྱས་ལོན་གསལ་བོ་མེད་”ལྟ་
བུའི་ཁེངས་སྒྱུར་གི་སྐད་ཆ་ཆེག་གཅིག་ཀྱང་བཤད་མ་ཐོང་ལ། མ་ན་“ངས་བོད་
ཡིག་གཏན་ནས་མི་ཤེས་ལ་བོད་སྐད་ཀྱང་རྒྱལ་རྩེ་གི་ལུང་སྐད་ལས་མི་གོ་”ལྟ་
བུའི་བྲང་གཏམ་ངོ་མ་ཞིག་ཀྱང་བཤད་ཐོང་མེད། དེ་བས་བོད་ཡིག་བོད་སྐད་ཤེས་
པའི་མི་རྣམས་ཀྱི་མིག་ལས་དྲུ་ཁོའི་གཏམ་སྟོན་མ་དག་ནི་རང་གཞན་གཉིས་ལ་
མགོ་གཡོགས་པའི་རྫོས་གར་ཞིག་ཡིན་ལ། རྫོས་གར་དེ་ཡང་སྟོ་གར་གྱི་ཆ་ཤས་
འདྲེས་པའི་སྟོ་གར་ཞིག་རེད།

ཇུ་བ། གངས་ཉུང་མི་རིགས་ཀྱི་སྐད་རིགས་རང་ཕྱགས་ཀྱིས་ཉམས་པ་
ལས་གཞན་ཕྱགས་ཀྱིས་བཙོམ་པ་མིན་ནམ།

འདིག་རྟེན་སྟེང་གི་ཆོས་གང་ཡང་ཕྱི་རྒྱུན་དང་ནང་རྒྱུན་གཉིས་ལ་བརྟེན་
ནས་དར་སྐྱད་ཆག་འདིག་འབྱུང་བཞིན་ཡོད་ལ། ནང་རྒྱུན་གཙོ་བོ་དང་ཕྱི་རྒྱུན་
པལ་བ་ཡིན། བོད་དང་བཅས་པའི་གངས་ཉུང་མི་རིགས་ཀྱི་སྐད་ཡིག་ཀྱང་དེ་ལས་

མ་འདས། ཡིན་ནའང་ང་ཚོས་བསམ་གཞིགས་བྱེད་དགོས་པ་ཞིག་ལ་བྱི་རྒྱུན་དང་
ནང་རྒྱུན་གཉིས་ནི་ལྟོས་བཅས་ཡིན་པ་ལས་ལྟོས་མེད་ཅིག་མིན། དེ་གཉིས་གཅིག་
མོགས་གཅིག་གི་ཚུལ་དུ་གནས་པས་པན་ཚུན་གྱི་གོ་གནས་འབྱུར་ཕྱོག་འབྱུར་
བའི་སྐབས་ཀྱང་ཡོད།

<<ལྷང་གོའི་མི་རིགས་རང་སྤྱོད་བཅའ་ཁྲིམས>> ལས་མི་རིགས་འདུས་
སྤྱོད་ས་ཁུལ་དུ་རང་གི་སྐད་དང་ཡི་གེ་གཙོ་བོར་བཟུང་ནས་བཀོལ་སྤྱོད་བྱེད་བའི་
དབང་ཆ་སྤྱད་ཡོད། ཡིན་ནའང་ཁྲིམས་ལུགས་དེ་བོད་རིགས་ས་གནས་སུ་ཐོན་
རྗེས་རྒྱ་བོད་གཉིས་ཀྱི་དཔོན་རབ་རིང་ལུགས་པ་སྐོར་ཞིག་གིས་རྒྱལ་ཁབ་ཀྱི་
འབྲེལ་ཡོད་བཅའ་ཁྲིམས་ལག་ལེན་མཐར་ཕྱིན་མི་བྱེད་པར་མ་ཟད། མིག་རྒྱུད་ཐུང་
བའི་མི་རིགས་གཞན་བརྒྱུར་གྱི་བྱེད་ལས་སྒྲ་ཚོགས་སྒྲེལ་བཞིན་ཡོད་ལ། ས་
གནས་ཀྱི་འགོ་ཁྲིད་དང་ལས་བྱེད་པ་མང་པོས་གངས་ཉུང་མི་རིགས་ཀྱི་སྐད་ཡིག་
མི་སློབ་པར་རྒྱ་སྐད་ཁོ་ན་སྤྱོད་པ་དང་། མིན་གཞུང་དང་ཁྲིམས་ཁང་། ཐ་ན་འབྲིམ་
འབྲུལ་དང་བརྟེན་གཏོང་སོགས་མང་ཚོགས་ཀྱི་འཆོ་བ་དང་ཆེས་ཐག་ཉེ་བའི་ལས་
ཁུངས་ཆང་མས་རྒྱ་སྐད་ཁོ་ན་སྤྱོད་བཞིན་ཡོད། བོད་ལུལ་ལ་མཚོན་ན་ས་ཆ་ཁག་
ཅིག་ན་སྐད་གཉིས་སློབ་གསོ་གཉེར་བཞིན་ཡོད་ནའང་སློབ་མ་མཐར་ཕྱིན་རྗེས་
བོད་ཡིག་བོད་སྐད་བཀོལ་སའི་གནད་ཡོད་ལས་ཁུངས་གང་ཡང་མེད། འདི་ལྟ་
བུའི་གནས་ཚུལ་འོག་བྱིའི་ཁོར་ལུག་གི་གཞོན་ལྷགས་དེ་ནང་ཉམས་རྒྱུད་ཀྱི་རྒྱུན་
གཙོ་བོར་འབྱུར་འགོ་བརྩམས་པ་མངོན་གསལ་རེད། སྐད་ཡིག་ནི་མ་གཞི་ནས་
བརྟེན་སྤྱོད་བྱེད་ཀྱི་ལག་ཆ་གཙོ་བོ་ཞིག་ཡིན་པས་དེ་འཆོ་བའི་ནང་བཀོལ་སྤྱོད་མང་
པོ་བྱེད་དུ་མ་བཅུག་ན་རང་སྤྱོད་གི་སྤྱི་ཚོགས་རིན་ཐང་ཡང་ག་ལེར་ཡལ་འགོ་བ་

རེད། དེ་བཞིན་སྐད་ཡིག་གི་བེད་སྤྱོད་རིན་ཐང་ཉམས་པས་སྐད་ཡིག་བཀོལ་སྤྱོད་
ཀྱི་ཁྱབ་ཁོངས་ཀྱང་སྤར་ལས་རེ་ཆུང་དུ་འགོ་བ་རེད། བཀོལ་སྤྱོད་རིན་ཐང་དང་
རིན་ཐང་གཉིས་ནི་ཙོང་སྐྱབ་ཀྱི་འབྲེལ་བ་ཡིན་པ་དངོས་གཙོ་སྐྱ་བའི་སློབ་དཔོན་
མར་ཁེ་སིས་གསུངས་པ་མ་ཡིན་ནམ། ཤོང་གསལ་རྒྱ་རྒྱུ་དེ་དག་གི་དབང་གིས་
བོད་ཀྱི་ས་ཁུལ་རེ་གཉིས་ན་བོད་མིས་བོད་ཡིག་མི་སྦྱོར་བར་རྒྱ་ཡིག་ཁོ་ན་སློབ་
འདོད་མཁན་ཡང་མི་ཉུང་བ་ཞིག་བྱུང་བ་རེད། དེ་བས་ཨ་ལེ་ཡིས་བོད་མི་རྣམས་
ཀྱིས་བོད་སྐད་དོར་བ་ནི་བོད་སྐད་རང་སྤྱིང་ནས་མ་འབྲིག་པ་རེད་ཅེས་བའི་ལྟ་
ཚུལ་དེའང་སྤང་ཚུལ་འདི་འདྲ་ལ་དམིགས་ནས་བཤད་པ་ཁོ་ཐག་རེད། སྐད་བད་
རིག་པའི་ཐད་ནས་བལྟས་ན་སྤང་ཚུལ་དེ་སྐད་ཡིག་རང་སྤྱིང་གི་ལེགས་ཉེས་དང་
འབྲེལ་བ་ཅི་ཡང་མེད་ལ། དངོས་ཡོད་འཆོ་བའི་ནང་དུའང་མང་ཆོགས་པལ་མོ་
ཆེས་པ་སྐད་གཅིག་བྱ་ལས་མི་ཤེས་པས་ཨ་ལེ་ལྟར་རྒྱ་སྐད་ནི་འཛམ་གླིང་གི་སྐད་
རིགས་རྒྱབས་ཆེན་ཞིག་རེད་ཅེས་ཐོག་མ་ཉིད་ནས་གཤིབ་སྤྱར་བྱེད་ཡུལ་མེད་
པའི་གདམ་གསེས་ཤིག་བྱེད་ག་ལ་ཤེས། འདི་ནས་ངས་རང་གི་བཤུལ་མཆོ་སྟོན་
དང་ཨ་ལེ་ཡི་བཤུལ་སི་ཁོན་ཞིང་ཆེན་གཉིས་ཀྱི་བོད་ཁུལ་ལ་གཤིབ་སྤྱར་ཞིག་
བྱེད། སྤྱིར་བཏང་སི་ཁོན་ནི་བོད་ཀྱི་རིག་གནས་སོལ་རྒྱུ་དང་མི་གངས་གཉིས་
ཀའི་ཆ་ནས་བོད་སྦྱོངས་བྱུང་བོད་ཁུལ་ཨང་གཉིས་པ་དེ་ཡིན་པར་མ་ཟད། ཕྱི་
ཁོང་ཡུག་གི་དབང་གིས་བོད་པ་རྣམས་ཀྱི་དཔལ་འབྱོར་རྒྱ་ཆད་ཀྱང་མཆོ་སྟོན་
ལས་བཟང་། ཡིན་ནའང་དུས་སྐབས་གསར་བའི་ནང་སྐད་གཉིས་སློབ་གསོ་ལག་
བསྟར་བྱས་པ་མི་འདད་བས་བོད་མི་ལས་བྱེད་པ་དང་ཤེས་ཡོན་ཅན་ཀྱི་ཁ་གངས་
མཆོ་སྟོན་ལས་མདོན་གསལ་གྱིས་ཉུང་། དཔེར་ན་ཟི་ལིང་ལྟ་བུའི་མི་གངས་ས་ཡ་

གཅིག་ཅུ་བརྒྱུ་པ་པའི་ཁྱོད་ཁྱེད་ཁྱེད་ཞིག་ཏུ་འདྲ་བོད་ཀྱི་སྐད་གཉིས་སྟོན་
 པའི་བོད་མི་ལས་བྱེད་པ་སྟོན་ཐུག་ལས་བརྒྱུ་ཡོད་མོད། ཁྱེད་ཏུ་ལྟ་ལྟ་བུའི་མི་
 གངས་བྱེ་བ་གཅིག་ལས་བརྒྱུ་པ་པའི་ཁྱོད་ཁྱེད་ཆེན་པོ་ཞིག་ན་བོད་ཀྱི་སྐད་གཉིས་
 སྟོན་པའི་ལས་བྱེད་པ་བརྒྱུ་ལ་ལ་ཡོངས་མིན་ཅུ་ལས་མེད། རོན་འདིའི་སྟེང་ནས་
 མི་རིགས་གང་ཞིག་ཡིན་ཏུང་པ་སྐད་སྟེང་ནས་ཤེས་རིག་གསར་བ་སྦྱངས་ན་སྐད་
 རིགས་གཉིས་པ་ལས་མཁྱོགས་པའི་ཚོད་མེད་ཀྱི་གནས་ལུགས་དེ་བསྟན་ཡོད་ལ།
 སྐད་བད་རིག་པའི་གཞུང་ལུགས་ཀྱི་ཐད་ནས་ཀྱང་ཆོད་ལྟ་ཡང་ཡང་བྱས་ནས་
 སྟོམ་ཆོག་དེ་ལྟར་བཞོད་ཡོད། དེ་བས་བོད་རིགས་ས་ཁུལ་འཕེལ་རྒྱས་སུ་གཏོང་
 དགོས་ན་བོད་སྐད་བོད་ཡིག་ལ་མཐོང་ཆེན་བྱས་པའི་ཕྱི་གཞི་སྟེང་ཀྱང་གོའི་
 གཞུང་སྐད་དེ་རྒྱུ་སྟེང་ཀྱང་གང་ལ་གང་འཆམ་གྱིས་བསྐྱབ་སྟེ་སྐད་གཉིས་
 ལས་ལུགས་འཕུས་ཆང་དུ་གཏོང་བ་ནི་ཡང་དག་པའི་ལས་སྟེགས་རེད། འདི་ནི་
 རྒྱལ་ཁབ་ཀྱི་མི་རིགས་རང་སྟོང་བཅའ་ཁྲིམས་ཀྱི་དགོངས་པ་དང་ཡང་ཡོངས་སུ་
 མཐུན། མདོར་ན་ཨ་ལེ་ཡིས་ཀྱང་གོ་དང་ཁོ་རེ་ཡ་སྟོ་མའི་ཚུལ་པ་པའི་སྟེང་སྟེགས་
 སྟེང་ཁ་ལ་གང་བྱུང་བཤད་པའི་སྐད་ཆ་སྟོར་ཞིག་ནི་གངས་ཉུང་མི་རིགས་ས་ཁུལ་
 དུ་སྐད་ཡིག་བཅའ་ཁྲིམས་ལག་བརྟར་བྱེད་པར་བཀག་འགོག་བཟོ་མཁན་དཔོན་
 དན་རེ་གཉིས་ཀྱི་ལངས་སྟེགས་དང་ཡོངས་སུ་མཐུན་ཞིང་། རང་རྒྱལ་ཀྱི་མི་
 རིགས་རང་སྟོང་བཅའ་ཁྲིམས་གཞིར་བཟུང་ནས་གཏན་ལ་པ་པའི་དེ་ཡོད་སྐད་
 གཉིས་སྟོབ་གསའི་ལས་ལུགས་ཀྱི་རིན་ཐང་དོག་བརྩིས་བྱས་པའི་ནག་ཉེས་ཤིག་
 ལ་བརྩིས་ཀྱང་མི་ཆོག་པ་མེད་ལ། རྒྱལ་ཁབ་ཀྱི་འབྲེལ་ཡོད་སྲིད་རྒྱས་ལག་བརྟར་
 དང་སྐད་ཡིག་ཞིབ་འཇུག་གི་ཅ་དོན་གཉིས་ཀར་འགལ་ཡོད་པས། སྤྱི་ཆོགས་སྟེང་

མཐུག་འབྲས་ངན་པ་ཅི་བྱུང་ཡང་ཁོ་རང་ལ་ཁྲིམས་ལུགས་ཀྱི་འགན་ཁུར་ཡོད་པ་
མངོན་གསལ་རེད།

བྱག རྒྱ་སྐད་ནི་འཇམ་སྒྲིང་ན་ལོ་རྒྱས་ཀྱི་ཕྱོད་རྒྱན་བཟང་ཞིང་ཡོན་
ཏན་ཆེས་ཕྱན་ལུས་ཆོགས་པའི་སྐད་རིགས་ཡིན་ཟེར་བ་བདེན་ནམ།

ཨ་ལེ་ཡིས་ཐངས་དུ་མ་ཞིག་ལ་ཤོད་སྐད་ཤོད་ཡིག་ནི་རྗེས་ལུས་དང་
ཐབས་ཆག་ཅིག་ཏུ་སྒྱུབ་པའི་ཞོར་ལ་རྒྱ་སྐད་ནི་ཆེས་སྔོན་ཐོན་དང་ཕྱན་ལུས་
ཆོགས་པ་ཞིག་ཡིན་ཚུལ་སྤེལ་ཡོད། སྤྱིར་བཏང་སྐད་བརྗེ་རིག་པའི་ཐད་ནས་སྐད་
རིགས་འདི་ནི་སྔོན་ཐོན་དང་གཞན་ཅིག་ལོས་དེ་ནི་རྗེས་ལུས་རེད་ཅེས་ཐ་ཆེག་
སྒྲགས་ཐབས་མེད་མོད། ཡིན་ནའང་ཚོམ་པ་པོ་ཨ་ལེ་ལགས་ཀྱིས་མི་མང་ཆོགས་
པའི་དབྱས་ནས་རང་འདོད་ལྟར་སྔོན་ཆེག་སྐམ་པོ་འཛོག་རྒྱུ་བྱེད་ན་ང་ཆོས་ཀྱང་
ཁོའི་སྐད་ཆ་དེ་རིག་ལམ་ཀྱི་རྒྱ་མའི་སྟེང་ལ་བཞག་ནས་གནས་ལུགས་ཀྱི་ལྷིད་
ཆད་ག་ཆོད་ཡོད་མེད་བལྟ་བར་བྱ།

ཐོག་མར་གོང་གི་སྔོན་ཆེག་འགོད་མཁན་ཁོ་རང་ཉིད་ལ་རྒྱ་སྐད་དང་ཤོད་
སྐད་ཀྱི་ལེགས་ཉེས་གཤེབ་སྤུར་བྱེད་པའི་ཡོན་ཏན་འཛོམས་མིན་དེ་ང་ཆོས་
བསམ་གཞིགས་བྱེད་དགོས་པའི་གནད་དོན་ཞིག་ཡིན། ཨ་ལེ་ཁོ་རང་གིས་ཀྱང་
ཚུང་དུས་ནས་རྒྱ་སྐད་ཀྱི་ཤན་ཁྱགས་ཆེ་བའི་རྒྱལ་ཤོར་ལུང་ཁྱག་ནས་སྤྲེས་ཤིང་།
རྒྱ་ཡིག་རྒྱ་སྐད་ཁོ་ནའི་ལམ་ནས་སློབ་གསོ་བྱངས་པ་ཁས་ལེན་བཞིན་ཡོད། དེ་ན་
ཁོ་རང་སྟེང་ནས་གཤེབ་སྤུར་བྱེད་ལུལ་ཀྱི་སྐད་རིགས་འདི་གཉིས་ཀ་མ་གཞི་ནས་

དོ་མཉམ་ཞིག་མིན་པ་མངོན་གསལ་རེད། ཟླ་གས་གཅིག་ནས་ཁོ་ནི་མཐོ་རྩེ་ཅོམ་
 རིག་བྱ་དགའ་ཐོབ་པའི་རྒྱ་ཡིག་གི་ཅོམ་པ་པོ་ཞིག་ཡིན་ལ། ཁ་གཏད་ཀྱི་རོམ་
 གཞན་དེ་ནས་ཐོད་ཡིག་ཅ་བ་ནས་མི་ཤེས་པ་གཞིར་བཞག་ཐོག་གཙོ་རྒྱགས་ཐོད་
 སྐད་དང་བར་ཐག་རྩེ་རིང་པའི་རྒྱལ་རོང་ས་ཆའི་ལུང་སྐད་ཉོག་ཅམ་ལས་མི་
 ཤེས་པའི་ཐོད་མི་ལུང་གསུམ་པ་ཞིག་རེད། དེ་བས་ཁོའི་མིག་ལམ་དུ་རྒྱ་སྐད་ནི་
 ལྟོབས་ལྡན་དང་ལུན་ཆོག་ས། སྤྱི་བཞིན་གྱི་མཆོན་ལྟོབས་དང་ལྡན་ཞིང་། ཐོད་སྐད་
 ནི་ཉམས་ཞན་དང་ཐབས་ཆགས་ན་རང་གི་ཆོར་ཤེས་ཀྱང་བཞིན་མི་ཐུབ་པ་ལྟ་བུ་
 ཞིག་ཡིན། དེ་བས་ཁོའི་སྤྱི་ཆོག་ནི་རང་ཁོ་ནར་བཞག་པ་ཡིན་ན་བདེན་ཤས་ཆེ་
 མོད། འོན་ཀྱང་མི་སྤྱིར་ཁོ་ནའི་སྤྱི་ཆུལ་དེ་ཆད་མེད་པར་རྒྱ་བསྐྱེད་དེ་ཐོད་སྐད་
 དང་རྒྱ་སྐད་གཉིས་ལ་སྦྱར་ནས་བཤད་ན་སྤྱི་དང་གྲེ་གཤག་གི་ཁྱད་པར་ཀྱང་མ་ཤེས་
 པའི་རྒྱན་རྟགས་ཤིག་བསྟན་པ་རེད།

སྤྱིར་བཏང་རྒྱ་ཐོད་གཉིས་ཀའི་སྐད་རིགས་ལ་རང་རང་སོ་སོའི་ཁྱད་ཆོས་
 ཡོད་པས་བཟང་ངན་བཀར་དགོས་དོན་མེད་ལ་དགར་ཐབས་ཀྱང་མེད། ཡིན་ནའང་
 ཨ་ལེ་ཡིས་ད་དུང་རང་ལྟ་མཐོགས་འཛིན་གྲེད་ན་ངས་ཀྱང་རང་གི་བསམ་ཆུལ་རེ་
 གཉིས་ཤང་མོར་བཤད་དགོས་བྱུང་།

སྐད་རིགས་གཉིས་གཤིབ་སྤྱིར་གྲེད་དུས་གནའ་རབས་དང་གནའ་རབས།
 དེང་རབས་དང་དེང་རབས། དམངས་ཁྱོད་དང་དམངས་ཁྱོད། གཞུང་ལུགས་དང་
 གཞུང་ལུགས་སོགས་འཕྲེད་གཞུང་གཉིས་ཀའི་ཆ་ནས་གཤིབ་སྤྱིར་བྱས་ན་ད་
 གཞིན་གོ་བ་རགས་ཅམ་ལོན་ཐུབ། དཔེར་ན་ཁུང་ཅིའི་གསུང་སྒྲོས་དང་སྟོན་པ་
 གཤེན་རབ་ཀྱི་བཀའ། ཡིས་པེ་དང་ཞང་ཁུང་ཆོས་དབང་གྲགས་པ་གཉིས་ཀྱི་སྟན་

ངག་པེ་ཅི་གི་བྱེ་ཅི་ཅ་སྟེན་གཞུང་ལུགས་དང་གཡུ་ཐོག་ཡོན་ཏན་མགོན་པོའི་རྒྱུད་
བཞི། རྒྱ་ནག་གི་སྤྱང་རིང་བཞི་དང་བོད་ཀྱི་གེ་སར་རྒྱལ་བོའི་སྤྱང་། སྤྱ་ཞབས་ལུ་ཅུ་
ཞུན་དང་མཁས་དབང་དགེ་ཚེས་ཀྱི་ལུགས་ཚེས་སོགས་དུས་རབས་དང་རིག་ཚན་
འབྲེལ་ཆུངས་ཅན་དག་ཐོད་གཞུགས་ནས་ཆོག་དོན་གཉིས་ཀར་གཤེབ་སྤྱར་བྱས་
ན་དག་ཐོད་དོན་སྟོང་ངེས་ཅན་ཞིག་ཡོད་པ་ལས། ཐོག་ཁང་དམར་བོའི་མི་ལས་ཀྱི་
ཚེས་རིག་གི་སྤྱད་ཆ་དང་རྒྱལ་རོང་ལུང་ཁྱག་གི་ཞིང་བའི་ཁ་སྤྱད་ལྟ་བུ་ཞིག་བསྤྱར་
ན་སྟོན་ཆོག་ཡང་དག་ཅིག་ག་ལ་ཐོབ། གཞན་ཡང་གནའ་དུས་སུ་བོད་རྒྱ་མི་
རིགས་གཉིས་ཀར་སངས་རྒྱས་ཆོས་ལུགས་ཐུན་མོང་དུ་དར་སྤྱོད་ཡོད་པས་
ལེགས་སྤྱར་སྤྱད་ལས་བོད་རྒྱ་མི་མོར་བསྐྱར་ཡོད་པའི་བཀའ་བསྟན་གསུང་རབ་
རིགས་འབྲེལ་དག་གཤེབ་སྤྱར་ཞིག་བྱས་ན་ཡང་། བོད་ཀྱི་སྤྱད་ཡིག་གི་ཟབ་ཆད་
དང་ལོ་བན་དག་གི་རྒྱུར་ཅལ་སོགས་སྟོགས་གང་ཐད་ནས་རྒྱ་སྤྱད་རྒྱ་མི་ལས་མི་
དམན་པར་མ་ཟད་བྱུང་དུ་འཕགས་ཡོད་པ་འཇམ་སྤིང་ཡོངས་ཀྱིས་ཁས་ལེན། དེ་
ལས་གཞན་དཔེར་ན་རྒྱ་ནག་གི་ཞིང་ལས་དང་བོད་ཀྱི་ལུགས་ལས་རིག་གནས་
མཆོན་པའི་ཐ་སྟོད་དང་སྤྱད་ཆ་ལྟ་བུར་གཤེབ་བསྤྱར་བྱས་ན། མཐུག་འབྲས་ནི་ང་
ལ་ཡོད་པ་དེ་ཁྱོད་ལ་མེད་པ་དང་ཁྱོད་ལ་ཡོད་པ་ང་ལ་མེད་པའི་སྤྱང་རྒྱལ་འབྱུང་
ངེས་པ་ཁོ་ཐག་ཡིན། དེ་མིན་སྤྱད་ཆའི་མཆོན་སྟོབས་ཀྱི་ཆ་ནས་ཀྱང་ང་རང་ཡང་
བོད་རྒྱ་ཡིག་རིགས་གཉིས་ལ་ཅུང་ཟད་བྱང་བའི་མི་ཞིག་གི་ཆད་ནས་བསྟུན་ན།
རྒྱ་སྤྱད་ལ་སྤྱད་རིགས་གཞན་ཐམས་ཅད་ལས་བྱུང་དུ་འཕགས་པའི་ཡོན་ཏན་ལྷག་
མ་ཞིག་ཡོད་པ་ཤེས་མ་བྱུང་། འདི་ནི་བྲང་གཏམ་ཤ་སྟག་ཡིན། གཤམ་ཏེ་རྒྱ་ཡི་“ཐང་
རྒྱལ་རབས་ཀྱི་སྟན་ངག་ལས་ཁྲ་བ་ཞེས་པའི་ཐ་སྟོད་ལ་བྲན་གཞུང་སྟོན་པའི་

མཆོན་དོན་ཡོད་ཅེས་ཨ་ལེ་རོ་མཆར་བཞིན་ཡོད་ན། ང་ནི་བོད་ཀྱི་ཕྱགས་རྩེ་ཞིག་གིས་“ཆུ་རྒྱ་མཆོའི་གཏིང་ནས་མེ་འབྱུང་དང་དབྱང་སྟོན་པོའི་དཀྱིལ་ལ་སྐས་འཇུགས་”ལྟ་བུའི་ལ་གཞས་ལས་བསྟན་པའི་བཅེ་དྲུང་གི་ཆོད་སེམས་ལ་ཏ་ལས་དགོས་བྱུང་། དེ་བས་ངས་རྒྱ་སྐད་ནི་ཡོན་ཏན་སྣ་མང་འཛོམས་པའི་སྐད་བརྟུན་བུ་དྲུང་བ་ཞིག་ཡིན་པར་ཁས་ལེན་ནའང་། “རྒྱ་སྐད་ལ་སྐད་རིགས་གཞན་ཐམས་ཅད་ལས་ཁྱད་དུ་འབགས་པའི་རོ་མཆར་ཀྱི་སྐྱེལ་རྒྱན་སྟུན་མོང་མ་ཡིན་པ་ཞིག་ཡོད་”ལྟ་བུའི་སྐད་ཆ་ལ་ཁས་ལེན་བྱེད་ཐབས་མི་འདུག་ལོ་རྒྱུ་སྐད་བརྟུན་རིག་པའི་གཞུང་ཕྱགས་ལྟར་ན་བོད་སྐད་དང་རྒྱ་སྐད་གཉིས་ཀྱི་གདོད་མའི་འགོ་ཁྲུངས་ནི་བསྐལ་བ་ཡ་ཐོག་གི་བོད་འབར་སྐད་རིགས་དེ་ཡིན་པ་དང་། ཕྱིས་སུ་སོ་སོར་གྱེས་ནས་རྒྱ་སྐད་དང་བོད་སྐད་སོགས་སྐད་ལག་མང་པོ་བྱུང་བར་འདོད། དེ་བས་སྐད་བརྟུན་རང་སྤྱིང་ནས་སོ་སོར་སྐད་བརྟུན་ཆོག་གསུམ་གྱི་སྤྱིང་ནས་སྟུན་མོང་དང་སྟུན་མོང་མ་ཡིན་པའི་ཁྱད་ཆོས་སྣ་ཆོག་གསུམ་གྱུ་བ་ཡོད། སྐྱ་གདངས་ལས་སྐྱ་ཆོག་གསུམ་རྒྱུང་མའི་རང་བཞིན་ཅན་དེ་ནི་སྟུན་མོང་གི་ཁྱད་ཆོས་ཡིན་ལ། བོད་སྐད་ལ་སྐྱ་གདངས་བཅེགས་མ་མང་ཞིང་རྒྱ་སྐད་ལ་ང་རོ་ཡོད་པ་ནི་མི་མཐུན་པའི་ཆ་ཡིན། བརྟུན་ལས་བྱ་བྱེད་ལས་གསུམ་གྱི་རྣམ་གཞག་བཏོད་རྒྱ་ཡོད་པ་ནི་སྟུན་མོང་གི་ཆ་དང་། ལས་ཆོག་གི་གཞུགས་འགྱུར་མིན་དང་བྱ་ལས་གཉིས་ཀྱི་དག་སྦྱོར་གོ་རིམ་སྟོག་པ་ནི་མི་མཐུན་པའི་ཆ་ཡིན། ཐ་སྙད་ལས་གདོད་མའི་ཁྲུངས་གཅིག་མིང་བརྟུན་ཕྱགས་ཤིག་ཡོད་པ་ནི་སྟུན་མོང་གི་ཆ་དང་། མི་ལོ་སྟོང་ཐུག་རིང་དུ་མར་སོ་སོས་གསར་བསྟུན་བྱས་པའི་རྩིས་བྱུ་བ་ཐ་སྙད་གངས་མེད་ཅིག་ཡོད་པ་རྣམས་ནི་མི་མཐུན་པའི་ཆ་ཡིན། དེ་མིན་ཡི་གེ་རིག་པའི་ཆ་ནས་བཤད་ན་རྒྱ་ཡིག་གྲུ་བཞི་

མ་ནི་འདྲ་གཟུགས་ཅན་ཡིན་པས་ཡིག་གཟུགས་ཀྱི་མངོས་རྩལ་དང་སྒྲར་བརྟན་
རང་བཞིན་ལྡན་ལ། ཡི་གེ་གཅིག་གི་བྱུང་ངོས་ཀྱི་གྲུབ་ཆ་གཅིག་ཤེས་ན་གཞན་
དེའི་དོན་ཕྱེད་ཅུ་ཡང་ཉ་གོ་ཐུབ་པ་སོགས་ཀྱི་ཡོན་ཏན་དུ་མ་ལྡན་མོད།

ཐོད་ཡིག་དབྱངས་གསལ་ཟུ་ཉིག་དོ་ཤལ་ནི། ། སྒྲ་རིག་ཆོས་ཉིད་རྒྱན་
ཐག་གཅིག་གིས་སྒྲེལ། ། སྒྲོར་སྒྲོག་རྩ་བའི་ངེས་སྒོལ་བསྐྱབས་པ་ནས། ། འཕྲི་
སྒྲོག་སྒྲོར་འཛིན་ཀུན་ལ་དཀའ་ཆེགས་མེད། ། གཞུང་ལུགས་རྒྱ་མཚོར་བཀལ་
ཡང་གྲུ་གཟིངས་ཡོད། ། ཆ་འཕྲིན་ལག་རྩལ་བསུ་ཡང་གསེར་ཟམ་འབྲུབ། ། ལྟ་
བུའི་ཡོན་ཏན་གང་མང་ཡོད་པ་ཆང་མར་གསལ། སྐད་ཡིག་ཞིབ་འཇུག་གི་ལོ་
རྒྱུས་སྐྱེད་ནའང་ཐོད་ལ་མི་ལོ་ཆེག་སྒྲོང་སུམ་བརྒྱའི་གོང་རོལ་ནས་འཐུས་ཆར་
བའི་བད་སྒྲོད་གཞུང་ལུགས་སུམ་ཉགས་དག་གསུམ་བྱུང་བ་དེ་རྒྱ་མིས་ཕྱི་སྐྱིད་ལ་
དཔེ་བལྟས་ནས་བཅུམས་པའི་བད་སྒྲོད་གཞུང་ལུགས་སོག་མ་<<马氏文通
>>ཞེས་པ་ལས་མི་དོ་ཆེག་སྒྲོང་གིས་སྒྲ་བ་རེད། སྒྲ་གདངས་རིག་པའི་ཐད་ནས་
དུས་རབས་བདུན་པའི་ཐོད་མི་རྣམས་ཀྱིས་མི་ཡི་སྐད་སྒྲ་ལ་དབྱངས་དང་གསལ་
ཁྱེད། སྒྲ་ཆོགས་དང་སྒྲ་རྒྱ་སོགས་ཀྱི་དཔྱེ་བ་ཞིབ་དུ་དགར་ཆོག་པ་རྟོགས་ཡོད་
མོད། རྒྱ་ཡིག་གིས་གཟུགས་ཁོ་ནས་རང་མཆོན་ཁྱེད་ཀྱི་སྒྲ་དེ་རང་རྒྱ་འཕེར་བའི་
རང་སྟོན་མི་ཐུབ། དེ་བས་དུས་སྐབས་གསར་བའི་ནང་ཕྱི་སྐྱིད་གི་ལ་ཉིང་ཡིག་
གཟུགས་གཡར་ཉེ་རྒྱ་སྐད་ཀྱི་སྒྲ་སྒྲོར་ཡི་གེ་ཞིག་ལོགས་སུ་རྩོམ་དགོས་པར་ཐུག་
བ་ཀུན་ལ་གསལ། དེ་བས་ཨ་ལེ་ཡིས་རྒྱའི་སྐད་ཡིག་ལ་སྐད་ཡིག་གཞན་ལས་
ཁྱད་དུ་འཕགས་པའི་སྒོལ་རྒྱུན་དོ་མཆར་ཅན་ཡོད་ཟེར་བ་གང་ལ་གོ་དགོས།

དེ་ཡང་འདྲིར་ངས་ཐོད་ཀྱི་སྐད་ཡིག་ལ་ཞན་ཆ་གཏན་ནས་མེད་ཟེར་བ་

མིན་ཏེ། གནའ་རབས་སྐོལ་རྒྱུན་གྱི་ཆ་ནས་བོད་ཀྱི་སྐད་ཡིག་ནི་གཞན་ལ་ངོ་
གཞོང་མི་དགོས་པ་ཞིག་ཡིན་ཟེར་བ་ལས། ད་ལྟའི་བོད་ཀྱི་སྐད་ཡིག་ལ་གསར་
དར་ཐ་སྟེན་དང་ཆེད་ལས་བརྒྱ་ཆད་སོགས་ཉུང་ཞིང་མི་འདར་བའི་གནད་དོན་ཡོད་
པ་གོང་ནས་སྒྲེང་བྲིན། འདི་ནི་ཉག་ཉག་ང་ཚོས་རྒྱ་སྐད་རྒྱ་ཡིག་སོགས་སྐད་ཡིག་
གཞན་ལ་སློབ་སྦྱོང་བྱེད་དགོས་པའི་ཆ་དེ་ཡིན། དེ་བས་བོད་ཀྱི་ཤེས་ཡོན་ཅན་
མང་སོས་གནད་དོན་འདིར་དོ་སྣང་ཆེན་སོས་ཏུར་བཙོན་ཡང་བྱས་དང་བྱེད་ཐུས་
སྟེ་ཡོད། གལ་ཏེ་སྤིང་གཞུང་གིས་བཅའ་ཁྲིམས་ཀྱི་ངོས་ནས་རྒྱ་སྐད་ལྟགས་
ཆེན་བྱས་ན། བོད་ཁྲུལ་དཔལ་འབྱོར་གྱི་ཚོགས་དང་ཐོན་སྐྱེད་ལག་རྩལ་གོང་
འཕེལ་སོང་བའི་འགྲོས་དང་བསྐྱོངས་ཏེ་ད་ལྟའི་བོད་སྐད་ལ་འཕམ་བཞིན་བའི་
དཀའ་རྒྱུ་དེ་དག་སེལ་ཐུབ་པ་སྤྲོས་མ་དགོས། དཔེ་ཡི་ལམ་ནས་བཤད་ན་ད་
ལྟའི་བོད་ཀྱི་སྐད་ཡིག་ནི་ལུས་གཟུགས་བདེ་ཐང་གི་མང་གཞི་བཟང་བའི་མི་བྱ་
དར་མ་ཞིག་ལ་རེ་ཞིག་ཆམ་ནད་སོག་པ་དང་འདྲ། ཨ་ལེ་ཡི་འདོད་ཚུལ་ལྟར་ན་མི་
དེར་ཆམ་ནད་སོག་ཟེན་བས་ཁོ་ལ་སྤྲོས་མ་ཟད་ཁ་ཟས་ཀྱང་མི་སྤྱེར་བར་སྤྱར་ཏུ་
འཆི་ལམ་ལ་བརྒྱུངས་ན་དགའ་ཟེར་བ་དང་། ང་ལ་མཆོན་ན་མི་སྟེ་ཡིན་ཏུང་ཆམ་
ནད་ཅམ་ཡང་མི་སོག་པ་ཞིག་གཏན་ནས་མི་སྤིང་བས། སྤིང་གཞུང་གིས་ཁ་སྤོན་
འཆོ་བཅུད་ལྟ་བུའི་རོགས་སྦྱོར་སྤིང་རྒྱས་སྤེལ་ཏེ་ནད་བའི་ལུས་ལྟར་གསོ་དགོས་
པར་མ་ཟད། གཙོ་བོ་བོད་པ་རང་གིས་དེར་རབས་ཤེས་རིག་གི་ཆམ་སྤོན་དང་ཆན་
རིག་ལག་རྩལ་གྱི་བྱུངས་ཁྲིག་གསར་བ་ཁ་གསལ་གང་འཆོམ་ཅི་ཐུབ་བྱེད་དགོས་
པའོ།

བདུན་པ། བོད་ཀྱི་ཤེས་ཡོན་པ་ཚོས་མཆོས་རྒྱལ་རྒྱལ་པའི་སྤྱི་གཞུང་རྒྱ་
སྐད་བསྐྱུན་པར་བྱས་ཆེས་འཛོག་སྤྱབ་བཟ།

མདོར་ན་བོད་ནས་སྤྱིར་བ་ལྟར། ཨ་ལེ་ཡིས་ཐེངས་གཅིག་མིན་པར་བོད་
སྐད་ལ་སྒྲིབ་ཅིང་རྒྱ་སྐད་ལ་བསྐྱུགས་ཆེས་བོད་མི་ཆང་མས་ཁོ་རང་ཉིད་དང་འདྲ་
བར་ལ་སྐད་དོར་ནས་རྒྱ་སྐད་སྤྱོད་དགོས་པར་མ་ཟད། བོད་སྐད་ཀྱི་བྲང་ཆོས་ཀྱང་
རྒྱ་སྐད་ཀྱི་ཁོད་དུ་སྤེམ་པར་བྱས་ནས་ཤུར་གོ་སྤྱི་གཞུང་གི་སྐད་ཆ་སྟེ་རྒྱ་སྐད་
གསར་བ་ཞིག་བསྐྱུན་པར་བྱས་ཆེས་འཛོག་དགོས་ཞེས་པའི་སྐད་ཆ་འདི་བཤད་
འདོད་པ་རེད། འོན་ལ་ཁོའི་སྐད་ཆ་འདི་ནི་ཤིན་ཏུ་དགོང་མོ་བ་ཞིག་རེད། དེ་ནི་
དཔེར་ན་རྒྱ་མཆོ་ཆེན་པོ་ཞིག་ན་ཉ་དང་ཆུ་སྤོང་མཉམ་དུ་གནས། དེར་ཆུ་སྤོང་
ཀྱིས་ཉ་ཟ་ཅིས་ཀྱི་སྐབས། ཨ་ལེ་ཡིས་སྐད་གསལ་མཛོག་པོས་ཉ་ལ་བཤད་རྒྱུར།
“ཉ་མོ་སྤོང་པ། འཕག་འཆག་མ་རྒྱག་ཁོད་ཀྱིས་རང་འགྲུལ་སྒོས་ཆུ་སྤོང་ལ་ཟ་རུ་
འདུག་དགོས། རྒྱ་མཆོན་ནི་གལ་ཏེ་ར་ཆོ་ཉ་མོ་ཡི་ལུས་སྤྱིར་གི་འཆོ་བརྟུང་ཐམས་
ཅད་ཆུ་སྤོང་ཀྱིས་འཛིབ་པ་ན་དེའི་ལུས་སྤོང་གསོ་བར་པན་འདོགས་སུ། དེ་ན་
ཉ་མོས་ཆུ་སྤོང་ལ་བྱས་ཆེས་བཞག་པར་མ་ཟད་རང་སྤྱིར་གི་རིན་ཐང་ཡང་མདོན་
འགྲུར་ཀྱི་སྤྱབ་པ་རེད”ཅེས་བཤད། འོན་ལ་ཉ་མོ་ཆུ་སྤོང་ཀྱི་ཟས་སུ་འགྲུར་བའི་
ཉེན་ཁ་ཡོད་པ་བདེན་ནའང་། ཉ་མོ་དེ་ཐོག་མ་ཉིད་ནས་རང་གི་ཆེད་དུ་གནས་པ་
ལས་ཆུ་སྤོང་ཀྱི་ཆེད་དུ་ག་ལ་ཡིན། ཨ་ལེས་གནས་ལུགས་མེད་པའི་སྐད་ཆ་འདིར་
ལུ་ཆུགས་ཀྱི་གནས་ལུགས་ཅིག་འཆོལ་ཆེད་ལུ་མཐུད་དུ། “ད་ལྟ་འཛམ་གླིང་
གཅིག་འགྲུར་ཀྱི་པའི་གོ་རིམ་ནང་སྤྱོད་ན་མ་མཆིས་པའི་སྤོང་པ་ལྟར་རྒྱ་སྐད་ཀྱིས་

གངས་ཉུང་མི་རིགས་ཀྱི་སྐད་རིགས་པམ་པར་རྒྱག་པ་དེ་འགོག་མེད་ཀྱི་ཁ་ཕྱོགས་
 ཡིན་ལ། རོད་དང་བཅས་པའི་གངས་ཉུང་མི་རིགས་ནམས་དེར་རབས་ཅན་དུ་
 བསྐྱར་དགོས་ན་སྐད་བཟའི་མ་ལག་ཉིད་པ་མི་བཞེ་ཐབས་མེད་ཡིན། "ཟེར། སྐད་
 ཆ་འདི་ལ་འང་ཐུ་མཐུད་དུ་ཉ་མོ་དང་ཚུ་སྲིན་གྱི་དཔེ་བྲངས་ནས་དཔྱེ་ཞིབ་བྱེད།
 འཛིག་ཉེན་འདི་མ་གཞི་ནས་རྒྱ་མཚོ་ཆེན་པོ་ཞིག་རེད། ཚུ་སྲིན་དང་ཉ་མོ། ད་དུང་
 སྤལ་བ་སོགས་སྲོག་ཆགས་སྣ་ཚོགས་དེ་ལ་བཞེན་ཅིང་གནས། རྒྱ་མཚོ་ཆེན་པོ་དེ་
 ཚུ་སྲིན་ལ་དབང་བ་མ་ཡིན་ལ་ཉ་ལ་དབང་བའང་མ་ཡིན། དེ་ནི་རྒྱ་མཚོའི་ནང་གི་
 སྲོག་ཆགས་ཐམས་ཅད་ཀྱི་པ་ས་ཡིན། ཡང་ཉེན་ཞིག་ཉ་མོ་ཚུ་སྲིན་གྱི་ད་འདོད་
 མཁན་ཞིག་གིས་བཤད་རྒྱུར། ཚུ་སྲིན་གྱིས་ཉ་ཟ་བ་ནི་རང་བྱུང་ཁམས་ཀྱི་ཆོས་
 ཉིད་རྒྱོགས་དུ་མེད་པ་ཞིག་ཡིན། རྒྱ་མཚོ་ནི་ཚུ་སྲིན་དེ་ལུས་སྟོབས་ཆེ་ལ་རྒྱལ་
 ཅལ་ཐུར། རིགས་རྒྱུད་བཟང་ཞིང་མཆེ་བ་ནོ། ཁྱོད་སྟོབས་རྒྱུད་ཉ་མོས་འཐབ་ན་མི་
 ཐུབ་ཤོས་ན་མི་ཤོར། དེ་བས་རང་འགྲུལ་སྟོས་ཁོ་ལ་ཟ་རུ་བཅུག་ན་མཐར་ཐུག་ཚུ་
 སྲིན་གྱི་ལུས་ལུང་གི་ཤ་ཁྲག་ལ་ཐེམ་པའི་སྤ་ལུང་ཞིག་བྱེད་ཐུབ། དེ་བས་ཉ་རིགས་
 རང་གིས་ཀྱང་ལུས་ཉེན་བཞེ་ནས་སྟོབས་ཆེན་དུ་གྱུར་བ་རེད་ཟེར། དགོད་ཀྱི་བའི་
 རིག་ལམ་འདི་ལ་བསམ་གཞིགས་ཞིབ་དུ་བཏང་ན་དགོད་ཁ་སྐྱོང་མི་ཐུབ་པ་ཞིག་
 རེད། རོན་ལ་ཁོ་བོས་བལྟས་ན་ཨ་ལེ་ཡི་རིག་ལམ་འདི་ལ་རིག་གནས་རྩ་ལེ་སིའི་
 རིང་ལུགས་ཀྱི་དུག་སྟོག་ཡོད་པར་མ་ཟད། གྱུང་གོའི་རིག་གསར་སྐབས་ཀྱི་གཡོན་
 ཐལ་ཆེ་བའི་བསམ་སྒྲུབ་འགྲུལ་ཡོད་པའང་མཛོན་གསལ་རེད། སྤྱིར་བཏང་མི་
 ནམས་ཀྱིས་རྩ་ལེ་སི་རིང་ལུགས་སྐྱེད་ཤིང་འཛིགས་སྤྲོས་ལ་རང་ཉིད་དང་
 རྒྱུང་ཐག་རིང་བོ་ཞིག་ན་ཡོད་འདོད་མོད། རོན་དུ་རྒྱུང་ཆོའི་ཁོར་ལུག་ནའང་མི་སྐྱོར་

ཞིག་གི་ཟླ་པའི་ནང་སྟེ་ཉམ་གྱི་འགད་རྩམ་དེ་སྐྱེད་སྤེལ་ཡོད། མི་དེ་རིགས་ཀྱིས་ཐ་
ན་འཛིག་ཉེན་ཉིལ་པོ་རང་གི་འདོད་མོས་ལྟར་བསྐྱར་བཞོད་བྱེད་ཐུབ་ན་ཅི་མ་ཅུང་
སྟམ་བཞིན་ཡོད་ཀྱང་སྤིང། འགད་རྩམ་ལྟ་བུའི་ཉམ་སེམས་དེ་མངོན་གསུམ་ལག་
ལེན་དུ་འདེབས་མཁན་ནི་ཨ་ཏཱོ་ལྷ་ཉི་མེ་ལིར་(Hitler)ལྟ་བུ་ཡིན་ལ། སེམས་ལ་
བློ་ཞིང་ཁ་ནས་བརྗོད་མཁན་ནི་ར་ཆོའི་ཉེ་འཁོར་གྱི་རིག་གནས་པ་སྐྱོར་ལོག་ཁ་
ལས་རེད། མངོར་ན་མིའི་སྤྱི་ཚོགས་ནང་དུ་འཛིག་ཉེན་སྤང་ལ་སྐྱོར་བ། ཞི་བདེ་
ཁྲག་བཞིན་དཀྱགས་པ། ཉམ་ཆུང་ཅ་མེད་དུ་གཏོང་བ་སོགས་ལ་ར་བའི་དགོས་
མེད་གྱི་འཐབ་ཚད་ཆང་མའི་ཅ་བ་ཀྱན་སྐྱོང་འདི་རིགས་ལ་ཐུག་ཡོད། སྤྱི་ཚུལ་ནས་
རིག་གནས་རྒྱ་ཤི་མི་རིང་ཕྱགས་པ་རྣམས་ནི་ལག་ལེན་པ་ཆོ་དང་འབྲ་བའི་
འཛིགས་ཟེལ་མེད་ལ། དེ་ལས་སྟོག་སྟེ་མངོན་དཔྱད་ལྟ་བུའི་ཆ་ནས་ཐལ་བྲགས་
བའི་ཕྱགས་བསམ་རིང་ཕྱགས་ཉེ་མངོན་རྒྱུར་རིང་ཕྱགས་པ་ལ་སྐྱག་ཡིན། ཁོ་
ཆོས་རང་ཉིད་གྱི་ཆེས་ལེགས་པར་འདོད་བའི་ཕྱགས་བསམ་གྱི་འཛིག་ཉེན་ཞིག་
ཁོག་ནས་བཞེངས་ཉེ་སེམས་ཅན་གཞན་རྣམས་དེ་ལ་ཐབས་ཀྱིས་འགྲུགས་ཤིང་
བཅན་གྱིས་འཁྲིད། ཁོ་ཆོས་ནས་ཡང་རང་གི་བྱེད་ལས་ནི་ནག་ཉེས་ཤིག་ལ་མི་
བསམས་པར་བདེན་དོན་གྱི་ཆད་ཐིག་ཅིག་ལ་སྒྲིམ། མིའི་རིགས་ཀྱི་ནག་ཕྱོགས་
བསམ་སྒྲོ་ཡོད་ཆད་ལས་ཆེས་སྤིག་ཅན་དེ་ནི་འདི་ཉིད་ཡིན། འཇར་མན་གྱི་རྒྱ་ཤི་
མི་རིང་ཕྱགས་པ་ཆོའི་མིག་ལམ་ན་སྒྲོ་རིག་སྐྱེད་བྱུང་འདྲོམས་བའི་ལ་ཏུ་ད་མི་
རིགས་དེ་ཐ་ལས་དང་སྐྱུག་བྲོ་བ་ཞིག་ཡིན་པས། ཁོ་ཆོའི་སྒྲོ་ཁོག་ནས་བཞེངས་
བའི་ཕྱགས་བསམ་གྱི་འཛིག་ཉེན་དེའི་སྤྱིག་གཞི་དང་འགལ་བའི་མིག་གི་ཆོར་མར་
གྱུར། དེ་ལྟར་འཐབ་ཚད་དང་དཔག་འཁུག་གི་ཡོ་ལང་བསྐྱེད་ནས་རིགས་རྒྱུད་ཅ་

མེད་དུ་གཏོང་བའི་སྐྱོར་བ་ཞིག་བཅས་ས། ཞེ་ཐེ་ལེ་ཡི་བསམ་བར་ཡོ་རྩལ་གྱི་དེ་
 མི་ཡུལ་གྱི་དག་ཞིང་ཞིག་ཏུ་བསྐྱུར་དགོས་ན་རང་གིས་མཐོང་མི་འདོད་པའི་མི་
 རྣམས་ཅ་མེད་དུ་གཏོང་དགོས་ལ་གང་རྣམས་ཅ་མེད་དུ་གཏོང་བའི་མིང་ཐོ་ཡང་
 རང་ཉིད་ཀྱིས་གཏན་ཁེལ་བྱེད་དགོས་སྟུང་ཡོད། དེ་བཞིན་རིག་གནས་གསར་
 བརྗེ་ཆེན་པོའི་སྐབས་སུ་འདྲ་སྟོན་རྒྱ་ན་དང་མ་ཅ་རིང་ལུགས་ཀྱི་ཆ་ཤས་ཡོད་ཆད་
 མི་བཞི་ཆོག་པ་པའི་སེམས་ཁོང་གི་མཛེས་དཔྱད་འདིག་ཉེན་དང་འགལ་བས་
 ཐམས་ཅད་གཅོང་བྱུགས་བྱེད་པའི་ལས་འགལ་ཞིག་བསྐྱེད་སྟེ། ཁ་སང་དེ་རིང་ཨ་
 ལེ་ཡིས་ཡང་དང་ཡང་དུ་བོད་ཀྱི་རིག་གནས་ནི་མོངས་དད་ཡིན་པ་དང་། བོད་ཀྱི་
 སྐད་ཡིག་དོར་དགོས་ཚུལ་བཤད་པ་འདི་ཡང་མཐར་གཏུགས་ན་ཁོ་རང་གིས་ཁོག་
 བས་བཞེངས་སྐྱབ་བྱས་པའི་སྤྲ་མཁེགས་ཀྱི་འདིག་ཉེན་ཞིག་དང་ཕྱག་ལུག་འབྱུང་
 བཞིན་ཡོད་པ་གསལ་བོ་མིན་ནམ། དེ་བས་འདི་ལྟར་ཐུ་མཐུད་དུ་སོང་ན་ཨ་ལེ་ཡི་
 གོམ་པ་རྗེས་མ་གང་ལ་སྟོ་རྒྱ་ཡིན་ནམ། ད་ཡང་མཆོམས་འདི་ནས་ཚུ་སྤྱོད་དང་ཉ་
 མོའི་དཔེ་དེ་བསྐྱུར་དུ་འབྲེན་པར་བྱ། ཨ་ལེ་ཡི་རིག་ལམ་ལྟར་སོང་ན་ནམ་ཞིག་ཚུ་
 སྤྱོད་ཀྱིས་ཉ་ཐམས་ཅད་ཟས་ཆར་དགོས་ལ། ཉ་ཆར་མ་ཟས་ཆར་རྗེས་ཚུ་སྤྱོད་དང་
 ཚུ་སྤྱོད་པན་ཚུན་ཟ་རེས་བྱེད་པའི་དུས་ལ་སྤྲོ་བས་དགོས་པ་ཁོ་ཐག་ཡིན། མཐུག་
 མཐར་ཆུ་མཆོ་ཆེན་པོའི་ནང་ཚུ་སྤྱོད་སྟོབས་པོ་ཆེ་གཅིག་མ་གཏོགས་སྟུག་མི་སྤྱི་
 པའང་བཤད་མ་དགོས། དེ་དུས་ཚུ་སྤྱོད་སྟོབས་པོ་ཆེ་ལའང་འཆི་ལམ་སྟེ་གཉིས་མ་
 གཏོགས་མེད། གཅིག་ནི་དེ་ལ་བཟའ་རྒྱ་གཞན་མེད་པས་འཆོ་བཅུད་ཀྱིས་མ་
 འདང་བར་ཤི་བ་དང་། གཉིས་ནི་རྒྱ་མཆོ་ཆེན་པོའི་སྤྱི་ཁམས་མ་ལག་ཟང་ནས་
 གཏོར་བས་རྒྱ་མཆོ་སྐམ་ཞིང་ཚུ་སྤྱོད་ཤི་བར་འགྱུར།

བསམ་གཞིགས་ཀྱི་ཏྲ་ཁ་ཐོལ་གྱིས་དགགས་དུས་ར་ལ་སྒོ་བྱར་དུ་སྐྱག་
སྒྲུང་ཞིག་སྒྲིམ་བྱང། ཡིན་ནའང་ཞིབ་དུ་བསམས་ན་སྤྱི་ཚོགས་འདིའི་ནང་ཁོ་ལྟ་
བུའི་བསམ་སྒོ་སྐྱོར་ལོག་ཅན་ནི་ཉུང་ཤས་ཤིག་ཡིན་པས་ར་ཚོ་ཡིད་ཆད་དགོས་
དོན་མེད། ད་ལྟ་ཡ་དུ་དའི་རིགས་རྒྱད་ཆད་མེད་པར་མ་ཟད་ཐོར་ཟེན་པའི་སྐྱད་
རིགས་དང་མེས་རྒྱལ་གྱང་སྐྱར་གསོ་བྱེད་ཐུབ་ཡོད་ལ། རིག་གསར་ལས་འགྲུལ་
གྱིས་སྒོལ་རྒྱན་ཤེས་རིག་གཙང་ཐུགས་བྱེད་མ་ཐུབ་པར་མ་ཟད་བཅོས་རྒྱར་སྒོ་
འབྱེད་ཀྱི་གསེར་ཟམ་བཅུགས་ནས་འཛམ་གླིང་སྤྱ་མང་རིག་གནས་ལ་ལག་དར་
སྒྲེལ་བའི་དངོས་དོན་ལོ་རྒྱུས་ཀྱིས་བདེན་དཔང་ཡང་ཡང་བྱས་ཡོད་པ་མ་ཡིན་
ནམ།

ཨ་ལེ་ཡིས་ཁ་ནས་འཛམ་གླིང་གཅིག་འགྱུར་གྱིང་བཞིན་ཡོད་ནའང་ལ་
དེའི་དོན་ལ་གོ་བ་ཡང་དག་ཅིག་ལོན་ཐུབ་མེད། དོན་ལ་འཛམ་གླིང་གཅིག་འགྱུར་
ཞེས་པའི་ཐ་སྙད་འདི་ཐོག་མར་དཔལ་འབྱོར་རིག་པ་ལས་བྱུང་བ་ཞིག་རེད། དེའི་
གོ་དོན་ཡང་དག་ནི་དེར་རབས་འཛམ་གླིང་མ་ལག་ཐུབ་བྱེད་ཀྱི་མི་རིགས་དང་
རྒྱལ་ཁབ་སོགས་རྟོག་འཛིང་གི་བཀག་རྒྱ་སྤྱ་མང་ལས་བརྒྱལ་ནས་པན་ཚུན་བར་
འབྲེལ་འབྲིས་དང་མཉམ་འབྲེལ་བྱེད་རྒྱ་དེ་རེད། མ་གཞི་དེ་ནི་གོ་རིམ་ཞིག་ཡིན་
ལ། གོ་རིམ་དེའི་ནང་སའི་གོ་ལའི་སྤྱིང་གི་ས་གནས་ག་གེ་མོ་ནས་བྱུང་བའི་དོན་
རྒྱུན་དང་ལས་འགྲུལ། ཐག་གཙོད་རིགས་ཤིག་གིས་གྱང་རྒྱང་ཐག་རིང་བའི་ས་ཆ་
གཞན་ཞིག་གི་མི་དང་ཚོགས་སྤྱི་གཞན་ཞིག་ལ་ཤུགས་རྒྱུན་ཆེན་པོ་ཐེབས་ཐུབ་པ་
རེད། བྱེ་བྲག་དུ་བཤད་ན་འཛམ་གླིང་གཅིག་གྱུར་གྱི་གོ་དོན་ལ་གཅིག་མཐུན་གྱི་
ཆད་གཞི་མེད་དེ། དཔལ་འབྱོར་རིག་པ་བས་འཛམ་གླིང་ཉོ་ཚོང་ཁྲོམ་རྩ་གཅིག་

འགྱུར་དང་། སྤྱི་གཉེར་ཁང་ཆེན་པོས་རྒྱལ་ཁབ་བརྒྱལ་ཏེ་ཆོར་གཉེར་བྱེད་པ།
 དབུལ་པོར་རྒྱལ་སྤྱི་ཅན་དུ་འགྱུར་བ་སོགས་བརྒྱད་ནས་ཕན་ཚུན་གྱི་ཉེན་ཅིང་
 འབྲེལ་བའི་རང་བཞིན་དེ་ཆེར་འགྲོ་བར་གོ་བ་ལེན་པ་དང་། ཆབ་སྲིད་པས་རྒྱལ་
 ཁབ་ཕན་ཚུན་བར་ལ་ཐེ་གཏོགས་བྱེད་ཤུགས་ཆེ་ནས་ཆེ་དུ་བཏང་སྟེ་ནམ་པ་
 གསར་བའི་འཛམ་གླིང་འཐབ་རྩས་སྤྱི་གཉེན་འཛུགས་བྱེད་པར་ངོས་འཛིན་བྱེད། རིག་
 གནས་པ་དག་གིས་ད་ལྟ་འཛམ་གླིང་ཡོངས་ཁྲབ་དུ་ཆོར་ལས་རིག་གནས་དང་
 མང་ཆོགས་རིག་གནས། འཛད་སྤྱོད་རིང་ལུགས་བཅས་ཀྱིས་རིག་གནས་ཁྲོམ་ར་
 ཅིལ་པོར་ཁ་ལོ་བསྐྱར་བཞིན་པའི་སྤང་ཚུལ་ཅིག་ལ་བརྟ་བཞིན་ཡོད། འདི་འདྲའི་
 འཛམ་གླིང་རིག་གནས་སྣ་མང་གཏོར་ཐུག་རྒྱག་པའི་གོ་རིམ་ནང་ཕན་ཚུན་ཡོངས་
 སུ་མཉམ་བསྐྱེད་བྱེད་པའི་ཆ་ཡོད་ལ། འབྲེལ་འདྲིས་དང་མཉམ་གནས་ཀྱིས་ཕན་
 ཚུན་ལ་སློབ་སློང་བྱེད་པའི་ཆའང་ཡོད། དེ་བས་རྒྱ་སྐད་དང་བོད་སྐད་གཉིས་ལ་
 མཆོན་ནའང་སྡེ་མས་ཕྱི་མ་མེད་པར་བཞོ་བའམ་ཡང་ན་ཁོང་དུ་སྤྱད་དགོས་པ་ལྟ་
 བུའི་དབང་ཤེད་ཁོ་ནས་བྱུང་བའི་རིགས་ལམ་མཁྲིགས་པོ་ཞིག་བཟུང་ནས་མི་
 གཏོར་དོན་ཅི་ཡིན།

རྒྱལ་ཁབ་ཕྱི་ནང་གི་དུས་རབས་གསར་བའི་དཔྱོད་ལྗན་མང་པོས་གནས་
 ལུགས་དེ་རྟོགས་པས་འཛམ་གླིང་གཅིག་འགྱུར་གྱི་གོ་རིམ་ནང་སྤྲ་མང་རིག་
 གནས་ལ་མཐོང་ཆེན་བྱེད་དགོས་པའི་འཛོད་སྐུལ་ཡང་ཡང་བསྐྱབས་ཡོད་ལ།
 ཡུང་གོའི་དབུ་ཁྲིད་ནམ་པས་ཡུང་གཞིགས་རྒྱང་རིང་བོའི་སློན་ནས་ཡང་དང་བསྐྱར་
 དུ་གངས་ཉུང་མི་རིགས་ཀྱི་རིག་གནས་ལ་སྤང་སློབ་དང་། ཡུང་གོའི་སྤྲ་མང་རིག་
 གནས་མཉམ་གནས་དང་རྒྱན་མཐུད་དང་འཕེལ་རྒྱས་གཏོར་བའི་སློང་ལ་མཛུབ་

སྟོན་གང་མང་གནང་ཡོད། རྒྱ་མཚན་དེ་དག་གི་སྟོན་པས་ང་ལ་མཚོན་ན་མཛེལ་
མཐུན་མཉམ་གནས་ཀྱི་ཀྱང་གོའི་ཁྱིམ་གཞི་ཆེན་མོ་འདིར་བོད་སྐད་བོད་ཡིག་གིས་
མཚོན་པའི་བོད་པའི་རིག་གནས་ཀྱི་མདུན་ལམ་སྤར་ལས་ཡངས་པའི་ཡིད་ཆེས་
བརྟན་པོ་ཡོད། གལ་ཏེ་ཨ་ལེ་ལྷ་བུའི་མི་རིགས་གཞན་བསྐྱར་དང་གཅིག་སྦྲད་ཁོ་
ན་ལ་དགའ་ཞིང་། ཞི་བདེ་མཉམ་གནས་ཀྱི་ཞིང་ས་ཆེན་མོར་དགོས་མེད་འཐབ་
ཅོད་དུག་གི་ས་བོན་འདེབས་མཁན་རིག་གནས་ཁ་བྱལ་རིང་ལུགས་པ་དག་མེད་
ན། ད་གཞོད་ཀྱང་གོའི་མི་རིགས་སྣ་མང་གི་རིག་གནས་འཆམ་མཐུན་ཀྱི་དགའ་
ཆལ་འདིར་མི་འདོད་རྩ་སྟེགས་ཀྱི་སྤྲལ་བཅོག་མེད་ལ། རྒྱལ་སྤྱང་གི་མཁྱིམ་ནང་
ཐོག་པའི་གཞན་མིག་གཡར་ནས་རང་ལ་བལྟ་བའི་བོད་མི་རེ་འགའི་སྒྲིལ་ངན་རྟེན་
བ་ཞིག་གི་རྩ་མའང་གཏན་ནས་གཏན་དུ་གཅོད་སྟབས་པར་འདོད། །

གཉིས་པ། སྐྱ་ནག་གླེང་ལ་བཀར་བའི་གླང་ལྷ་དཔར་པོ།

སྤྱིར་ན་འཛམ་གླིང་གི་རིག་པ་གང་ལའང་དགག་བཞག་བྱས་ཆོག་པས་
བོད་ཀྱི་ནང་ཆོས་དང་རིག་གནས་ཀྱང་དེ་ལས་མ་འདས། ཡིན་ནའང་དགག་པ་
རྒྱག་སའི་རོ་བོ་དེ་ཅི་འདྲ་ཞིག་ཡིན་པའང་མ་ཤེས་པར་སྟེགས་རྒྱང་བྱས་ན་ང་ཆོས་
བཟོད་སྟོམ་བྱེད་ག་ལ་ཐུབ། དེ་བས་བོད་ཀྱི་རིག་གནས་ལ་བཅོས་སྦྱར་དང་སྟེགས་
དོར་བརྟུང་ལེན་བྱེད་དགོས་ན་བོད་ཡིག་བོད་སྐད་ཤེས་རྒྱ་མི་ཆ་སྟོན་དང་པོ་ཡིན་
ལ། དེའི་ཁར་རྒྱ་ཡིག་དང་དབྱིན་ཡིག་སོགས་ཤེས་ན་ཡག་ཐོག་རྒྱན་བཅེགས་རེད།
དཔེར་ན་ཉི་མའི་ལོ་ཤོས་ནང་བོད་ཡིག་ཅོམ་སྟེགས་སྟེང་རིག་གནས་གསར་རྟེན་

ཐད་ཀྱི་ཚད་མེད་བྲག་པོ་ཞིག་འབྱུང་བཞིན་ཡོད། ཁོ་ཚོར་བྱེ་བྲག་ལྟ་ཚུལ་མི་མ་སྟེན་
 བ་མང་ནའང་ཅ་བའི་ཆ་ནས་བོད་ཀྱི་བདག་གཞིའི་འདུ་ཤེས་ཡོད་པ་ནི་སྟེན་མོང་གི་
 ཆ་ཡིན་ལ། བོད་ཀྱི་སྐད་དང་ཡི་གེ་དོར་དགོས་ཟེར་མཁན་ཞིག་ཀྱང་གཏན་ནས་
 བྱུང་མེད། དེ་བས་ར་རང་ཉིད་ལ་མཚོན་ན་དེ་ཉ་ཅང་རྒྱན་ལྡན་ཀྱི་ཤེས་རིག་ཚད་
 མེད་ཞིག་ལ་ངོས་བཟུང་ནས་གསར་ཉིད་ཕྱོགས་གཉིས་ཀའི་ལངས་ཕྱོགས་ལ་གོང་
 བཀྱར་དང་དོ་སྨྲ་བྱེད་བཞིན་ཡོད། ཡིན་ནའང་ཨ་ལེ་ནི་དེ་དག་ལས་སྒྲིག་སྟེ་ནས་
 རྒྱན་གྱི་ལོགས་སུ་རང་ཉིད་ནི་བོད་ཀྱི་རིག་གནས་མགྱིན་ཆ་བ་བ་ཡིན་པའི་ཚུགས་
 ཀ་སྟོན་པར་དགའ་ནའང་། དོན་དམ་པར་ཁོ་ལ་བོད་ཅེས་པའི་མི་རིགས་འདིའི་
 རིག་གནས་ཀྱི་བདག་གཞིའི་འདུ་ཤེས་ཅམ་ཡང་མི་འདུག་ལ། རྒྱལ་ཁབ་ཀྱི་ནང་གི་
 སྟེགས་བྱ་མཚན་པོ་དག་གི་སྟེང་ནས་བོད་ཀྱི་མཆང་འདུ་བཞིན་པའང་མི་སྒྲེར་རང་
 གི་ཁེ་ཕན་ཁོ་ན་ལས་མཆང་འདུ་ཡུལ་མི་རིགས་གང་དེར་པན་འདོགས་པའི་ཀུན་
 སྟོང་ཉག་ཅམ་ཡང་མེད་པ་ཉ་གོ་སྟབས། ཐ་ན་ཁོས་རང་གིས་མགྱིན་ཆ་བ་བྱེད་ཡུལ་
 ཀྱི་མི་རིགས་དེ་ལ་ཐད་ཀར་རྒྱས་ལོན་ཀྱང་བྱེད་མ་སྟབས་རེག་གནས་རྩ་ཤི་མི་
 རིང་ལུགས་པའི་ཕྱོགས་སྐྱུང་གི་གཞན་མིག་གཡར་ཉེ་བལྟ་བཞིན་ཡོད་ལ། བོད་ཀྱི་
 སོལ་རྒྱན་རིག་གནས་སྤྱི་དང་བྱད་པར་དུ་སྐད་དང་ཡི་གེ་ལའང་ཆ་རྒྱས་མེད་པའི་
 ཞེ་འཁོན་ཞིག་བཟུང་འདུག་དེ་ནི་ཁོའི་གསར་ལམ་དག་བརྒྱད་ནས་བཞད་པའི་སྐད་
 ཆ་ཅམ་མ་ཟད། མཐོང་ཉུང་ཚོར་རིག་བྱ་དགའ་ཐོབ་པའི་སྤྱང་གཏམ་<<རྟལ་འཚུབ་
 དྲངས་སོང་>>ཞེས་པ་ལས་བོད་ཀྱི་སྤྱི་ཚོགས་རྒྱིང་བ་དང་། བྱད་པར་དུ་མདོ་
 ཁམས་ཡུལ་གྱའི་སྤུ་སིའི་རིག་གནས་(ཡུལ་དཔོན་ལམ་ལུགས)ཀྱི་སྤང་ཚུལ་དེར་
 ཚད་ལས་འདས་པའི་འབྲོག་བརྗོད་དང་ལོག་འགྲེལ་བརྒྱད་དུ་གྲོག་དང་ཟླ་

གཏོགས་པའི་སྤང་ཚུལ་ཐ་དག་གཏམ་རྒྱུད་ཅིག་གི་ལམ་ནས་ཕྱོགས་སྤོམ་བྱེད་
འདོད་དེ། སྤོམ་ཆད་དེ་ཁྱོད་ན་ཨ་མ་ཞིག་ལ་བྱ་བུ་མོ་མང་པོ་ཡོད། ཉིན་ཞིག་ས་
དེར་གཞན་ཡུལ་གྱོད་བཅའ་གྱི་ཅེད་ཆས་བཅོང་བའི་ཆོང་པ་ཞིག་སྟོན། ཆོང་པ་
དེས་དེ་ཁྱོད་གི་བྱ་རྒྱུད་ཞིག་ལ་ཅེད་ཆས་བསྟན་པར་མ་ཟད་གྱོད་བཅའ་གྱི་གཏམ་
རྒྱུད་ཡང་ཡང་སྟེང་། དེ་ནས་བཟུང་བྱ་རྒྱུད་གིས་མི་ལམ་ལའང་གྱོད་བཅའ་དེའི་མི་
ཞིག་ཏུ་གྱུར་ན་བསམས་ཞིང་། ཁོ་ལ་དེ་ཁྱོད་ནི་རྗེས་ལུས་དང་གྱོད་བཅའ་ནི་སྤོམ་
སྟོན་གྱི་མཆོད་བྱེད་ཡིན་པའི་ལྟ་སྟངས་སྤྲ་མཁྲིགས་ཅན་ཞིག་ཀྱང་ཆགས་འགོ་
བཙམས། ཕྱོགས་སྤོང་དེའི་དབང་གིས་ཁོ་དེ་ཁྱོད་ལ་སྤྱོ་བ་མེད་པར་གྱུར་བས་
འབྲམས་བཞིན་འབྲམས་བཞིན་གྱོད་བཅའ་གྱི་ཕྱོགས་སྤྱོ་མོང་། ཐོག་མར་ཁོས་
གྱོད་བཅའ་ནས་ཟས་ལྷག་འཁུང་ནས་ཡུན་རིང་འདུག་དགོས་བྱུང་མོད། ཉིན་ཞིག་
དེ་ཁྱོད་གི་བྱིས་སྤང་མག་མོག་དེ་འགའ་གྱོད་བཅའ་པ་རྣམས་ལ་བཞད་པ་ན། ཁོ་
ཆོས་རོ་མཆར་དུ་མཐོང་ནས་བྱ་རྒྱུད་ལ་སྤོམ་གྲགས་དང་ཆོ་ལོ་བསྐྱལ། རྗེས་ནས་
ནར་སོན་རྗེས་བྱ་རྒྱུད་དེ་སྤྲམ་རྒྱགས་དང་བཙས་དེ་ཁྱོད་ལ་ལན་དེར་འགྲོ་མོད། ཁོ་
གྱོད་བཅའ་གྱི་འཆོ་བར་སྤར་ནས་གོམས་ཟེན་པར་མ་ཟད། དེ་ཁྱོད་གི་སྤྱད་ཆའང་
བརྗེད་པས་ཡུལ་མི་རྣམས་དང་འབྲེལ་འདྲིས་བྱེད་མ་ཐུབ། དེ་ལྟར་ཁོའི་ལུས་
སེམས་གཉིས་ཀ་དེ་ཁྱོད་དང་གྱོད་བཅའ་གྱི་བར་ནས་འབྲམས་སྤུལ་ཡང་ཡང་
བྱས། མཐུག་མཐར་ཁོ་གྱོད་བཅའ་གྱི་ཕྱོགས་སྤྱོ་མཐའ་གཅིག་ཏུ་འགྱེད་ནས་དེ་
གྱོད་གི་མི་ཐམས་ཅད་ཀྱང་གྱོད་བཅའ་གྱི་མི་དང་ཆ་འདྲ་བ་འབང་ཞིག་ཏུ་བསྒྱུར་
དགོས་སྟུམ། དེ་ནས་བཟུང་ཁོས་གྱོད་བཅའ་གྱི་མི་མང་ཆོགས་པའི་དབྱུས་ནས་དེ་
གྱོད་ནི་རྗེས་ལུས་དང་སྤོངས་འཛོམས་ཡིན་ཚུལ་མང་དུ་བཞད་པར་མ་ཟད་གྱོད་

བཅུ་ལ་བ་འོ་མ་དག་ལས་ཀྱང་རི་ཁྱོང་ལ་སྤར་མཁན་ཞིག་ཏུ་གྱུར། དེ་བས་ཁྱོང་
བཅུ་ལ་གྱི་མི་ཆམས་ཁོས་སྟོན་ཆད་བཤད་སྟོང་བའི་རི་ཁྱོང་གི་ཁྱིས་སྤྱར་ལས་ཀྱང་
ད་ལྟའི་སྐད་ཆ་ལ་ཡིད་ཆེས་སྒྲེས། ཁྱོང་བཅུ་ལ་གྱི་མིས་ཁོ་ལ་དགའ་བསུ་བས་
བས་བྱ་ཆུང་གི་སྟོབས་བ་སྤར་ལས་རེ་ཆེར་གྱུར་ཞིང་། མཐར་རང་ཆོད་མ་ཟེན་
བར་རང་ལ་ཆེ་སྟོག་སྒྲིན་སྟོང་བའི་དེན་ཆེན་མ་ལུས་གྱི་ཁྱོན་གོས་རེ་རེ་བཞིན་
གཤམས་ཏེ་བཅན་གཤམ་བྱེད་བའི་འགོ་ཡང་བཅུ་ལས། སྐབས་དེར་རི་ཁྱོང་གི་མི་
ཆམས་ཀྱིས་བསམ་བར་ད་ལྟའི་དུས་འདིར་གཞན་མི་པར་ཞོག་རང་མིས་ཀྱང་རང་
གི་མ་ལུས་ལ་བཅན་གཤམ་བྱེད་པོད་ན་གཤམ་སྒྲིན་ཆཱའི་རོ་སོ་སྤར་ཡང་དགོས་
བ་ཆུང་སྒྲུམ་ནས་ཁོ་ལ་དགག་བཞག་གི་མཆིལ་ཞགས་ཅིག་འཕངས་ཏེ་འདི་སྐད་
སྒྲུས། “རང་སྤར་མཐོ་བའི་བྱ་ཆུང་སྟེན་པ། རི་ཁྱོང་གི་མིས་དེར་རབས་གྱི་དབལ་
ཡོན་འགོག་བ་མ་ཡིན་པར་གཞན་བསྒྱུར་གྱི་བཅན་འཇུལ་ལ་ཁྱོལ་བ་ཡིན། མིད་
འབྱོར་འཕེལ་རྒྱས་ལམ་སྟེ་ཟེན་དགོས་ན་ད་ཡོད་ཀྱི་རི་ཁྱོང་རྒྱ་བསྐྱེད་བའི་སྤང་
གཞིའི་སྟེང་རང་གི་བྱུང་ཆོས་མ་ཉམས་བའི་ཁྱོང་བཅུ་ལ་དང་ཁྱོང་བྱེད་གསར་
བསྒྱུན་བྱེད་པར་འབད་དགོས་བ་ལས། གཞན་ལུས་ཁྱོང་བཅུ་ལ་ནས་རི་ཁྱོང་གི་སྒྲ་
སྟོག་གཡོ་འཆོང་བྱེད་བའི་སྟོག་ལས་འབའ་ཞིག་གཉེར་དོན་ཅི་ལ་ཡོད། དེ་བས་ད་
ནི་རང་ཆོད་བཟུང་ཤིགས་མགོ་སྟོང་གྱི། ”

ཨ་ལེ་ན་རེ། “ཁྱི་སྤྱིང་བར་མཆོན་ན་བོད་ནི་སྟོག་གྱུར་མཆོན་བའི་བྱུང་
ཆོས་བརྗོད་བའི་ཐ་སྙད་ཅིག་ཡིན་ཡང་། ཁོ་རང་ལ་མཆོན་ན་དེ་ནི་གདགས་གཞི་
ངེས་ཅན་ཡོད་པའི་མིང་ཆོག་ཅིག་རེད་”ཟེར། དེ་ན་ངས་འདི་ཟེར་འདོད་དེ། “བོད་
ཅེས་པ་ནི་སྟོག་གྱུར་གྱི་མཆོན་ཉགས་ལྟ་བུའི་བྱུང་ཆོས་བརྗོད་བའི་ཐ་སྙད་མིག་པོ་

ཞིག་མ་ཡིན་ལ། རྟོག་མེད་བཅ་པོ་ལྟ་བུའི་མིང་ཆོག་སྐམ་པོ་ཞིག་གྲང་གཏན་ནས་
མིན། དོན་ངོ་མར་ང་ཚོའི་སེམས་ཁོང་གི་བོད་ནི་འགྱུར་ཕྱོག་དང་གསོན་ལྷགས་
ཀྱིས་ཁེངས་པའི་བྱ་ཆོག་ཅིག་ཡིན་ཏེ། མིའི་རིགས་འཕེལ་འགྱུར་གྱི་ལོ་རྒྱུས་རིང་
མོའི་ཁྲིད་དེས་གྲང་རང་དང་འཆོམ་པའི་གསར་བཏོད་ཀྱི་ལམ་བུ་འཆོལ་བའི་བྱ་བ་
བྱེད་མཆོམས་བཞག་མེད། ”

ཨ་ལེ་ན་ལེ། “མི་རྒྱལ་གྱིས་བོད་ནི་རྟོག་གྲུང་ཞིག་ལ་གོ་བ་ལེན་བཞིན་
ཡོད། དོན་ལ་རྟོག་གྲུང་ཞིག་མ་རེད། ངས་ཚུམ་འབྲི་བ་ནི་བོད་ཀྱི་རྟོག་གྲུང་ངོ་
གདོང་གྱི་རུ་སྟོན་པའི་ཆེད་དུ་ཡིན་”ཟེར། ངས་འདི་ལྟར་བཤད་འདོད་དེ། ཁྲིད་
ཀྱིས་འདིར་མི་རྒྱལ་ཞེས་སྒྲེང་བ་དེ་མི་གང་རྒྱལ་ལ་གོ་བ་མི་གསལ་ཡང་། གང་
ལྟར་བོད་མི་རྒྱལ་མ་ཞིག་ཡིན་སྟེན་གནའ་ནས་ད་ལྟའི་བར་དུ་རང་ཉིད་རྟོག་གྲུང་
ཞིག་ཡིན་ཟེར་མ་སྟོང་། གལ་ཏེ་ཁྲིད་ཀྱིས་རང་ཉིད་བོད་པའི་རྟོག་གྲུང་གི་ཕྱན་པ་
སེལ་བའི་འོད་སྤང་ལྟ་བུ་ཞིག་ཏུ་སྒྲོམ་བཞིན་ཡོད་ན། སྤྱོད་གཤམ་གྱིས་བཞི་
འདིའི་གོ་ཁ་གསལ་བའི་སྟོན་མེ་མིན་ལ་མཆོན་དགྲུང་གི་སྐར་ཆོགས་མཐོང་བའི་
ཁ་ཚུབ་གྲང་མ་རེད། གངས་རིའི་ལུལ་ཁམས་ཤིལ་བོར་དདུལ་མདོག་གི་འོད་སྤང་
སྟོ་བའི་སྒྲོ་བའི་བསིལ་ཟེར་གྱི་ཆ་ཤས་ནི་དེ་བས་གྲང་ག་ལ་ཡིན། མདོར་ན་ཁྲིད་
དང་ཁྲིད་ཀྱི་རིགས་སུ་གྱུར་བ་རྒྱལ་ནི་གཞན་ལུལ་གྲོང་བརྒྱལ་གྱི་མིག་ལ་མཛེས་
གྲང་རང་ལུལ་རི་གྲོང་གི་རྒྱན་དུ་མི་འགོ་བའི་འོད་སྤང་མག་མོག་ཅིག་སྟེ། རང་
གིས་རང་ཉིད་སྤྱོད་གཤམ་ཆང་གི་སྒྲང་ལ་སྤྱུ་ཚུགས་ཀྱིས་བཀར་བའི་སྤང་ཁྱུ་དམར་པོ་
ཞིག་ལས་མ་འདས་སོ། །

དེང་རབས་ཀྱི་འཛམ་གླིང་དང་དེང་རབས་ཀྱི་བོད།

ས་སྐང་གོ་ལའི་རྟོག་ཏུ་མངེས་པའི་བོད་ཡུལ་ནི་འཛམ་གླིང་ཡོངས་ཀྱི་རིན་
ཐང་ཆེས་ཆེ་བའི་ཚུ་མེད་ཚུ་ཡི་འགོ་ཁུངས་ཡིན། སུ་ཞིག་གིས་གངས་ལྗོངས་ཀྱི་ཚུ་
བོ་བདག་ཏུ་འཛིན་བྱས་ན། དེས་ཡ་གླིང་གླིང་དང་ཁྲད་པར་དུ་གྱུར་གོ་དང་རྒྱ་གར་
གཉིས་ལ་ཆོད་འཛིན་བྱེད་པའི་ས་ཁམས་ཆབ་སྲིད་ཀྱི་འཛུལ་ཤིང་ཕྱག་ཏུ་བསྐྱམས་
པ་འདྲ།

དང་པོ། སློང་གཞི།

རི་སྐད་དུ། ཨ་རིའི་གནམ་གཤིས་མཁས་པ་ལའོ་རེན་ཅི་(Lorenz)ཞེས་
པས་“མེ་གླིང་ལྷོ་མའི་ཡུ་མ་སུང་”(AmazonRiver)ཚུ་བོའི་འགྲམ་རོགས་ཀྱི་བྱེ་
མ་ལེབ་ཅིག་གིས་གཤོག་རྒྱུ་ལན་འགའ་བྱས་པས་ཀྱང་། བདུན་ཕྱག་འགའ་ཡི་
རྗེས་སུ་རྒྱུ་རིང་གི་ཨ་མེ་རི་ཁའི་ཐེ་ཁྲ་སི་(Texas)ས་ཁུལ་དུ་རྒྱུང་འཕྱེད་ཞིག་
གཡུགས་པར་བྱེད་ཀྱང་སྲིད་”ཅེས་གསུངས་པ་རི་བཞིན། ད་ལྟ་ལ་མདོག་མི་
གཅིག་པའི་མི་རྒྱུ་ཆེན་པོ་བཞི་དང་མི་རིགས་མི་གཅིག་པ་ཉིས་སྟོང་ལྷག་གི་མི་
གངས་དུང་ལྷུང་བྱག་ཏུ་ཅམ་ལས་བྱུབ་པའི་འགྲོ་བ་མའི་རིགས་ནི། ས་སྐང་གོ་ལའི་
གླིང་ཆེན་ལྷ་25དང་རྒྱ་མཚོའི་གླིང་ཕན་གངས་མེད་ཀྱི་སྟེང་ལ་ཁབ་ཅིང་འབྲེལ་
འདྲིས་དང་གཙུག་བཅར་ཁོད་དུ་འཆོ་གནས་བྱེད་བཞིན་ཡོད་ལ། བར་འཕྲིན་དང་
འགྲིམ་འགྲུལ་ལག་རྩལ་ཀྱི་སྟོབས་ལ་བརྟེན་ནས་སའི་གོ་ལ་རྩིས་བོ་གྲོང་ཆོ་གཅིག་

ལྟར་བསྐྱར་ཡོད་པའི་དེར་གི་དུས་འདིར། ས་གནས་གང་དུ་དོན་སྤྲོད་ཅི་ཞིག་བྱུང་
 བྱང་། དེས་བརྒྱད་ཀྱི་འབྲེལ་ལམ་སྣ་ཚོ་གསལ་བ་ཉེན་ནས་རང་ཡུལ་ཡུང་བ་ཅམ་
 མ་ཟད། རྒྱང་ཐག་རིང་པའི་ཡུལ་གྱི་གཞན་དང་ཡང་ན་འཛམ་གླིང་ཕྱིལ་པོས་དོ་སྣང་
 གྱེད་བཞིན་ཡོད་ལ། རྒྱང་རིང་རྒྱས་མེད་ས་ཆའི་སྒོ་ཡུལ་ལས་འདས་པའི་དོན་སྤྲོད་
 གཞན་ཞིག་གིས་སྒོ་བྱར་དུ་ཁྱོད་དང་ང་ཡི་འཆོ་བ་དང་མི་ཆེ་ལ་འགྱུར་བ་མི་གཏོང་
 པའི་ངེས་པ་ཡང་གཏན་ནས་མེད་ཅིང་། མི་རིགས་ཡན་གར་བ་གང་ཞིག་གི་ལྷ་
 རགས་མཛོན་སྒོ་ག་གི་ལས་སྐལ་ཐ་དག་ཀྱང་། འཛམ་གླིང་ཕྱིལ་པོའི་སྤྱིད་འབྱོར་
 རིག་གསུམ་གྱི་ཁོར་ཡུག་ཆེན་མོ་དང་ཁ་འབྲལ་ཐབས་མེད་པའི་ཆོད་རེད། དེ་བས་
 གངས་ཅན་པོད་ཀྱི་ཤེས་ལྡན་པ་དག་གིས་ཀྱང་དེ་ནི་ས་མཐོའི་ཡུང་བ་རྒྱང་རྒྱང་གི་
 མཐོང་ཐོས་ཁོ་ནར་མགོ་འཁོར་ནས་མི་སྤྱོད་པར། ཤེས་རབ་ཀྱི་མིག་རྒྱང་འཛིག་
 ཉེན་ཡངས་པའི་ཁྱོད་ལ་གཏད་དེ། དེང་རབས་འཛམ་གླིང་གི་དཔལ་འབྱོར་དང་
 ཆབ་སྤྱིད་ཀྱི་སྤྱིའི་གནས་ཚུལ་ལ་རྒྱས་ལོན་དང་། སློས་སྤྱི་རང་རེའི་པོད་དང་
 འབྲེལ་པའི་བརྟ་འཕྲིན་རིན་ཐང་ཅན་དག་ལ་དོ་སྣང་གྱེད་འགོ་ཚུལ་དགོས། ད་ལྟར་
 ཆོར་མ་འོངས་མིག་རྒྱང་དང་རྒྱལ་སྤྱིའི་མཐོང་རྒྱ་ཡོད་པའི་ཆོད་རིམ་མཐོ་ཤོས་ཀྱི་
 ཤེས་ཡོན་པའི་དབྱུང་སྤེ་ཞིག་ཅི་འདྲའི་མཁོ་ཆེ་ཨང་།

སྤྱིར་ཁོ་ལོ་ལྟ་བུར་མཆོན་ན་འཛམ་གླིང་གི་ཆབ་སྤྱིད་གནས་བབ་ལ་དབྱུང་
 གཏམ་བརྗོད་པའི་ཤེས་འཛོན་མི་ལྡན་ན་ཡང་། མི་རིགས་འཕེལ་རྒྱས་ཀྱི་ལམ་གྱི་
 གདམ་གསེས་གྱེད་པའི་གནད་འགག་གི་དུས་སྐབས་འདི་ལ་ཡང་། བོད་ཀྱི་ཤེས་
 ཡོན་པའི་སྤེ་སྤྱི་དང་ཁྱད་པར་དུ་སློབ་གླིང་ཁག་ན་དཔེ་སློག་ཞིབ་འཇུག་གི་ལས་ཀ་
 གཉེར་མཁན་པལ་མོ་ཆེས་ད་དུང་འདས་ཐེན་པ་ཁོ་ནར་བྱུང་མིག་བལྟས་ཏེ།

དམངས་སྲོལ་ཚོགས་དང་། རྟོགས་བརྟུན་ཞུས་ཐང་། ལོ་རྒྱུས་ཀྱི་ལོ་ཆིགས། བད་
སྲོད་དབེར་བརྟུན་སོགས་ཀྱི་ཚོད་ཉོག་རྟེན་བའི་ཁྲོད་ན་མགོ་འཁོར་ཞིང་། རྟ་གཞོན་
གསར་ཚོར་ཀྱི་ལས་ལ་ཞུགས་མཁན་མང་ཆེ་ཤོས་ནི་སྤྲད་ཅིག་དགའ་སྤྱོད་ཆགས་
སྤང་གི་ཚོར་འདུ་ཅམ་སྟོན་བའི་སྟུན་ཆིག་ཐན་སྟུན་རེ་བྲིས་ཏེ་ཡིད་ཆེ་མས་
འདུགམདོར་ན་ཐོད་ཀྱི་ཤེས་ཡོན་བའི་ཚོ་ལོ་འཛིན་མཁན་པལ་མོ་ཆེས་རང་གི་མི་
རིགས་འདིའི་ལས་སྐྱལ་དངོས་དང་དམ་དུ་འབྲེལ་བའི་སྤྲད་འཕྲོར་སྐྱོར་ཀྱི་གནད་
ཡོད་དོན་ཆེན་གང་ལ་ཡང་སྟུགས་ཁུར་དང་ཞིབ་འཇུག་བྱེད་མི་སྤྱོད་བས་ན། ཤེས་
དམན་ཁོ་ཐོ་ནི་སེམས་ཁུལ་དང་བྲེལ་འཇུག་ཅིག་གིས་སྤྲད་མ་ཚུགས་པར་བསམ་
གཞིགས་གསར་བ་ཞིག་གི་འགོ་ཚུལ་ཁུལ་བྱས་པ་ཡིན་ལ། འདི་ཡང་དཔྱོད་ལྡན་
གཞན་དག་གི་ལེགས་བཤད་འདྲེན་བའི་གཡལ་མོར་གྱུར་ཅིག

གཉིས་ལ། ས་ཁམས་ཆབ་སྲིད་ཀྱི་ཕྱོད་གཞི་རྟེན་བ།

དེ་ཡང་ད་ལྟའི་འཛམ་གླིང་སྤྱིའི་ཆབ་སྲིད་གནས་བབ་ལ་མཆོན་ན། རྒྱལ་
ཁབ་པན་ཚུན་བར་ཀྱི་དབྱ་ཁྲོགས་ཏེ་རིང་གི་འབྲེལ་བ་ནི། གནའ་རབས་བཞིན་མི་
རྒྱུད་དང་ཆོས་ལུགས་དད་མོས། འདུ་ཤེས་འཛིན་སྟངས་འདྲ་མིན་སོགས་ཆད་
ཐིག་ཏུ་བརྒྱུད་ནས་ཁུད་པར་འབྱེད་པ་མ་ཡིན་པར། གཙོ་ཐོ་སྤྲད་འཕྲོར་རིག་
གསུམ་གང་ཐད་ཀྱི་ཐིག་མཚོར་ལག་ཟིན་ཀྱི་ཁེ་པན་འབའ་ཞིག་སྟོན་སྟེ་འཛིན་
བཞིན་གང་ལ། དེ་ལ་འཛམ་གླིང་འཇུག་ཆེན་གཉིས་བའི་སྐབས་ཀྱི་དབྱིན་ཇིའི་དབུ་
བཞུགས་སློན་ཆེན་ལུན་སི་ཐོན་ཁུར་ཁྲི་ལེར་(Winston Churchill)ལགས་

གྲིས་“རྒྱལ་ཁབ་པན་ཚུན་བར་ལ་རྟག་བརྟན་གྱི་ཁི་པན་ཁོ་ན་ལས། རྟག་བརྟན་གྱི་
དབང་པོ་མེད་ལ་རྟག་བརྟན་གྱི་ཕྱོགས་པོ་ཡང་མེད་”གསུངས་པ་དེ་བཞིན་རེད།
མདོར་ན་རྒྱལ་ཁབ་པན་ཚུན་བར་ཐུན་མོང་གི་ཁི་པན་ཡོད་དུས་མཉམ་འབྲེལ་དང་།
པན་ཚུན་གྱི་ཁི་པན་ལ་གཞོད་དུས་འགན་ཅོད་བྱེད་བཞིན་གངའ་ཞེས་སྒྲིམ་ཆོག།

མིག་སྔར་འཛམ་གླིང་ཡངས་པའི་ཁྲོན་ན་རྒྱལ་ཁབ་མི་གཅིག་པ་བརྒྱ་ལྷག་
གཉིས་ལྷག་ཡོད་ནའང་། ས་བབ་ཆབ་སྲིད་གྱི་ཁི་པན་མི་འདྲ་བའི་དབང་གིས་དུས་
རབས་སྔོན་མའི་ནང་ཆབ་སྲིད་རྩ་ཆོགས་ཆེན་པོ་གཉིས་སུ་གྲེས་སྤྱོད་སྟེ། དང་པོ་
ནི་ཨ་རི་གཙོ་བྱས་པའི་རྒྱ་བ་ཕྱོགས་བྱང་ཆེངས་ཆོགས་པ་(རྒྱ་བ་རྒྱ་མཚོ་ཆེན་མོའི་
བྱང་ཕྱོགས་སྤྱི་ཆེངས་ཅ་འཇུགས་NATO)དང་། གཉིས་པ་ནི་སུཊུ་ལན་(Sovie-
tUnion)གཙོ་བྱས་པའི་ཁ་ཏུ་ཆོགས་པ་(ཁ་ཏུ་ཆེངས་ཡིག་ཆོགས་པ་Warsaw Pact)གཉིས་རེད། ས་ཁམས་ཆབ་སྲིད་མཁས་པའི་འདོད་ཚུལ་ལྟར་ན། རྩ་
ཆོགས་འདི་གཉིས་ཀྱི་བར་ལ་ནམ་ཡང་ཞི་མི་སྲིད་པའི་ཚུང་གཞི་ཞིག་ཡོད་དེ། དེ་
ནི་འཛམ་གླིང་དཀྱིལ་སྤྱིང་ས་ཁུལ་གྱི་བདག་དབང་འཕྲོག་ཅོད་བྱེད་པ་དེའོ།

དེ་ཡང་འདྲིར་དགོས་པའི་དབང་གིས་འབྲེལ་བ་ཤད་ཅམ་ཞུ་ན། ས་ཁམས་
ཆབ་སྲིད་རིག་པ་(geopolitics)ཞེས་པ་ནི་དེར་དུས་འཛམ་གླིང་ལ་རྒྱགས་ཆེ་
བའི་ཆབ་སྲིད་ས་ཁམས་རིག་པའི་བརྟུན་ཅིག་ཡིན་ལ། ས་ཁམས་ཀྱི་རྒྱ་རྒྱུ་
སྟོག་ཤིང་དུ་བརྒྱུད་སྟེ་རྒྱལ་ཁབ་ཀྱི་ཕྱི་འབྲེལ་སྲིད་རྩམས་དང་འཐབ་རྩམས་འབྲེལ་བ་
གཏན་ཁེལ་བྱེད་དགོས་པར་འདོད་པའི་ཆབ་སྲིད་ཀྱི་གཞུང་ལུགས་ཤིག་ཡིན།
མིང་གཞན་ལ་ས་བབ་ཆབ་སྲིད་རིག་པ་ཡང་ཟེར། བརྟུན་དེ་ཐོག་མར་དབྱིན་
བཙན་རྒྱལ་ཆེན་མོའི་ས་ཁམས་ཆབ་སྲིད་མཁས་པ་མེ་ཁུན་རྟེན་(Mack-

inderབར་བ(ཞུགས)ཞེས་པས་1904ལོར་བཏོན་པ་ཞིག་རེད།

ཁོང་ལ་འཛམ་གླིང་ས་ཁམས་ཆབ་སྲིད་ཀྱི་ཐད་དུ་འདོད་ཚུལ་གྲགས་ཅན་
ཞིག་ཡོད་པ་གཤམ་ལྟར། ཡོ་རོབ་གླིང་དང་ཨེ་ཤ་ཡ་གླིང་གི་བྱང་ཕྱོགས་ཡུལ་
དབུས་ས་ཁུལ་ནི་འཛམ་གླིང་གི་དཀྱིལ་སྒྲིང་ཡིན་ལ། དེ་དང་འདབས་འབྲེལ་དུ་
གནས་པའི་འཇར་མན་དང་ཨོ་སི་སྤྱ་རི་ཡ། ཏུར་ཁེ། རྒྱ་གར་དང་ཁུང་གོ་སོགས་ནི་
དཀྱིལ་སྒྲིང་ས་ཁུལ་གྱི་མཐའ་འཁོར་དུ་ཆོག་པས་གྱི་དབྱིབས་ལྟར་ཆགས་པའི་ནང་
བསྐྱོར་རྒྱལ་ཁབ་ཁག་ཡིན། ནམ་ཞིག་འཛམ་གླིང་གི་ཆབ་སྲིད་སྟོབས་ཤུགས་
གཙོ་པོ་རེ་གཉིས་ཤིག་དཀྱིལ་སྒྲིང་ས་ཁུལ་དུ་ཆོག་པའི་བྱང་ལ། ས་དེར་འགན་ཆུ་
བུལ་བའི་ཆབ་སྲིད་སྟོབས་ཤུགས་གསར་བ་ཞིག་ཆགས་ངེས་པ་མ་ཟད། སྐད་
ཅིག་ཉིད་ལ་ཡོ་ཡ་སྐམ་ས་ཆེན་མོའི་(Eurasia)མཐའ་མཆོམས་བར་དུ་རྒྱ་བསྐྱེད་
ཐུབ་ལ། དེའི་རྗེས་གླིང་ཆེན་པོ་འདི་གཉིས་ཀའི་རྫོགས་མཐའ་བུལ་བའི་སྐམ་སའི་
ཐོན་ཁུངས་མེད་སྤྱད་དེ་མཆོ་དམག་གི་རུ་དབྱང་ཆེན་པོ་བཙུགས་ནས་འཛམ་གླིང་
ཉིལ་པོར་དབང་བསྐྱར་ཐུབ། རྒྱེ་བྲག་ཏུ་བཞག་ན་ནམ་ཞིག་ཨུ་རུ་སུ་དང་འཇར་
མན་རྒྱལ་ཁབ་གཉིས་མཉམ་འབྲེལ་བྱེད་པའམ། ཡང་ན་ཁུང་གོ་དང་འཇར་མན་
གཉིས་མཉམ་འབྲེལ་སྐྱོས་ཨུ་རུ་སུ་དབང་དུ་བསྐྱས་པའི་དོན་རྒྱུན་དེ་འདྲ་ཞིག་བྱང་
ཆོ། འཛམ་གླིང་གི་སྐམ་ས་ཆེན་མོའི་སྲིད་དབང་འགན་ཆུ་མེད་པ་དེ་ཆགས་པར་
མཐུན་རྒྱུན་ཡོངས་སུ་འདོམས་པ་ཡིན་ལ། སྲིད་དབང་དེས་མཆོ་དམག་ལ་བརྟེན་
ནས་ཕྱོགས་བཞིའི་རྒྱ་མཆོ་དང་སྐམ་སའི་གླིང་དང་གླིང་ཐན་གཞན་དག་ཀྱང་ཞོར་
ནས་དབང་དུ་སྤྱད་ཐུབ། མེ་ཁུན་དེར་གྱི་སྒྲོམ་ཆེག་ནི་འདི་ལྟ་སྟེ། “སུ་ཞིག་གིས་ཡོ་
རོབ་གླིང་གི་ཤར་ཕྱོགས་ས་ཁུལ་འཕྲོག་ཐུབ་ན། དེ་ཡིས་དཀྱིལ་སྒྲིང་ས་ཁུལ་

དབང་དུ་སྤྱད་ཐུབ་ལ། སུ་ཞིག་གིས་དཀྱིལ་སྒྲིང་ས་ཁུལ་དབང་དུ་བསྐྱུས་ན། དེ་
 ཡིས་འཛིག་ཏེན་གྱི་སྒྲིང་ཐན་བདག་ཏུ་འཛིན་ཐུབ། སུ་ཞིག་གིས་འཛིག་ཏེན་གྱི་
 སྒྲིང་ཐན་བདག་འཛིན་བྱས་ན། དེ་ཡིས་འཛིན་སྒྲིང་ཡོངས་ལ་དབང་བསྐྱུར་གྱིད་
 ཐུབ་”ཅེས་བཞོ། མེ་ཁུན་དེར་གྱིས་སྒྲིང་བའི་དཀྱིལ་སྒྲིང་ས་ཁུལ་ཞེས་བ་ནི་ཡོ་ཡ་
 སྐམ་ས་ཆེན་མོའི་དབུས་ཁུལ་ཏེ་ཨུ་རུ་སུ་དང་ཡུག་རེན་(Ukraine)སོགས་ཡིན་
 ལ། འཛིག་ཏེན་གྱི་སྒྲིང་ཐན་ཞེས་བ་ནི་ཡོ་ཡ་སྐམ་ས་ཆེན་མོ་སྟེ་ཡོ་རོབ་སྒྲིང་དང་
 དབུས་ཤར་ས་ཁུལ། ཨེ་ཤ་ཡ་སྒྲིང་བཅས་ལ་གོམ་ཁུན་དེར་གྱིས་འདྲིའི་ཡོ་ཡ་
 སྐམ་ས་ཆེན་མོར་འཛིག་ཏེན་གྱི་སྒྲིང་ཞེས་མིང་བཏགས་བ་ནི་དོན་ལ་གནས་ཏེ། ང་
 ཆོས་འཛིན་སྒྲིང་ས་ཁུལ་ཁྱེ་ནས་བལྟས་མ་ཐག་དེ་ནི་ས་སྐང་ཡངས་བའི་ཁྱོན་
 བས་ལྷ་རྒྱུད་གཅིག་ཏུ་འགྲེལ་བའི་སྐམ་ས་ཆེས་ཆེ་བ་དེ་ཡིན་པ་ཤེས་ཐུབ། གལ་
 ཏེ་ཆབ་སྲིད་སྟོབས་ཤུགས་སྣ་གཅིག་གིས་ཡོ་ཡ་སྐམ་ས་ཆེན་མོར་ཁ་ལོ་བསྐྱུར་
 ཐུབ་ན། དེས་ཨ་ཟླ་དེ་ཁ་སྒྲིང་དང་ཨ་མེ་དེ་ཁ་སྒྲིང་། རྒྱ་མཚོ་ཆེན་པོའི་སྒྲིང་སོགས་
 སྐམ་ས་གཞན་དག་ཞོར་ནས་དབང་དུ་སྤྱད་ཐུབ་པ་སྐྱུས་མ་དགོས། དེ་ལས་གཞན་
 འདས་བའི་ཡོ་རྒྱས་དང་ད་ལྟའི་གནས་བབ་གང་ལ་བལྟས་ཀྱང་འཛིན་སྒྲིང་སྟེང་
 ཆབ་སྲིད་གྱི་རང་མགོ་ཐོན་ཞིང་གསོན་ཤུགས་འབར་བའི་རྒྱལ་ཁབ་མང་ཆེ་བ་
 སྐམ་ས་འདྲིའི་སྟེང་ན་ཡོད་ལ། ཡོ་རྒྱས་སྟེང་འཛིན་སྒྲིང་ཕྱིལ་བོའི་ཆབ་སྲིད་བདག་
 དབང་འཕྲོག་ཚོད་ལ་ཞུགས་ཐོང་བའི་རྒྱལ་ཁབ་ཐམས་ཅད་སྐམ་ས་འདྲིའི་ཐོག་
 བས་བྱང་། འཛིན་སྒྲིང་སྟེང་མི་གངས་ཆེས་མང་ཞིང་ཨེ་ཤ་ཡ་སྒྲིང་གི་བཙན་བདག་
 ཏུ་འགྱུར་བར་རེ་བ་ཡོད་པའི་གྲང་གོ་དང་རྒྱ་གར་གཉིས་ཀ་ཡང་འདི་ན་ཡོད། ཐ་ན་
 ད་ལྟའི་ཨ་རིའི་ཆབ་སྲིད་དང་དམག་དོན་གོ་གནས་ལ་ཐད་ཀར་དུ་འགན་འཁུགས་

ཐུབ་པའི་ཨུ་རུ་སུ་རྒྱལ་ཁབ་ཀྱང་སྐམ་ས་འདིའི་སྟེང་ན་ཡོད། ཨ་མེ་རི་ཁ་ཐུད་
འཛམ་གླིང་སྟེང་དཔལ་འབྱོར་དང་དཔག་དོན་གྱི་འབྲེལ་བ་ཆེས་མང་པའི་རྒྱལ་
ཁབ་གཞན་དུག་པོ་འདི་ན་ཡོད། ཨ་མེ་རི་ཁ་ཐུད་དུག་པོ་མཆོན་ཆ་བཟོ་ཐུབ་པའི་
རྒྱལ་ཁབ་གཞན་ཆང་མ་འདི་ན་ཡོད། དེ་མིན་ཡོ་ཡ་སྐམ་ས་ཆེན་མོས་འཛམ་གླིང་
སྤྱིའི་མི་གངས་ཀྱི་བརྒྱ་ཆའི་75ཟེན། དཔལ་འབྱོར་ཐོན་ཆ་དྲུག་ཀྱིས་རྒྱལ་སྤྱིའི་བརྒྱ་
ཆའི་60ཟེན། སའི་གོ་ལའི་ཐོན་ཁུངས་དང་རྒྱས་ཁུངས་སྣ་ཆོགས་ཀྱི་བརྒྱ་ཆའི་
75སྐམ་ས་འདིའི་སྟེང་ན་ཡོད་ལ། འཛམ་གླིང་སྟེང་གི་རང་བྱུང་ས་ཁམས་ཀྱི་
འགོག་སྤང་འཛིང་རགས་ཆེས་ཆེ་བ་སྟེ། ཀའུ་ཅ་སུའོ་རི་རྒྱུད་དེ་ཡང་དཀྱིལ་སྟེང་
ས་ཁུལ་ཨུ་རུ་སུ་རྒྱལ་ཁབ་ན་ཡོད།

དུས་རབས་སྔོན་མའི་དུས་འགོར། མེ་ཁུན་རྟེན་གྱིས་དབྱིན་རི་བཅན་རྒྱལ་
ཆེན་མོའི་འཛམ་གླིང་བཅན་བདག་གི་གོ་གནས་བཟོན་སྤང་དང་། ཡོ་ཡ་སྐམ་ས་
ཆེན་མོའི་དཀྱིལ་སྟེང་ས་ཁུལ་གྱི་བག་ལ་ཞ་བའི་དབྱ་ཆར་ཆོད་འཛིན་བྱ་ཆེད་
འཐབ་རྩས་འདི་བཏོན་པ་རེད། དབྱིན་རི་བཅན་རྒྱལ་ཆེན་མོས་ཀྱང་ཐོག་མཐའ་
བར་གསུམ་དུ་མེ་ཁུན་རྟེན་གྱི་བསམ་ཚུལ་ནམས་མཆུབ་སྟོན་དུ་བཟུང་སྟེ། ཨུ་རུ་
སུ་ཡི་མཐའ་འཁོར་དུ་ཡོ་ཡ་སྐམ་ས་ཆེན་མོའི་དཀྱིལ་སྟེང་སྤྱིད་དབང་དེ་འདྲ་ཞིག་
ཆགས་པར་དོགས་ཐོན་དང་བཀག་འགོག་བྱས་ཡོད། མི་ལོ་བརྒྱ་ཕྱག་ལྷག་གི་
སྟོན་ལ་དབྱིན་རིས་སྟོབས་ལྷགས་ཨེ་ཤ་ཡ་གླིང་དུ་རྒྱ་བསྐྱེད་དེ་སྤྱིར་རང་ཅག་
གི་བྲིམ་མཆོས་མི་རིགས་རྒྱ་དཀར་ནག་གཉིས་ལ་བཅན་འཛུལ་བྱས་པར་མ་ཟད།
རྒྱ་གར་བཀལ་ནས་ཉི་མ་ལ་ཡའི་ཉེ་འཁོར་གྱི་ཡུལ་གྱུ་ཀུན་ལ་དཔུང་འཛུགས་བྱས་
ཤིང་། རང་རེའི་བོད་ཀྱི་པ་ས་མདོ་དབྱས་མཐོ་སྐང་ལའང་བཅན་འཛུལ་གྱི་མེ་

སྐྱོགས་འཕངས་པ་སོགས་ཀྱང་གོང་སྤྱོད་ས་ཁམས་ཆབ་སྲིད་ཀྱི་འཐབ་རྩལ་ཆེན་པོ་དེ་དང་འབྲེལ་བ་ཡོད་པ་སྤྱོད་མ་དགོས། རྗེས་སུ་དབྱིན་ཇི་བཅན་རྒྱལ་ཉམས་རྒྱུ་དུ་ཕྱིན་པ་དང་བསྐྱེད་ནས་ས་ཁམས་ཆབ་སྲིད་ཀྱི་བསམ་བློ་དེ་རྒྱབ་སྐྱོགས་རྒྱ་མཚོ་ཆེན་མོའི་ཕར་དོགས་ཀྱི་ཁོང་ཅག་གི་སྤྱོད་རྒྱ་ཨ་མེ་རི་ཁ་བ་དག་གིས་རྒྱུད་འཛིན་བྱས། སྐབས་དེར་ཨ་རིའི་དྲིལ་སྐྱོག་མི་སྣ་བའོ་ལོ་ཁྲི་ཡ་དམ་སི་འཕོད་པ་དེས་མ་འོངས་ཕར་ཡོ་ཡ་སྐམ་ས་ཆེན་མོའི་དབྱིལ་སྒྲིང་ས་ཁུལ་དབང་དུ་སྤྱད་དགོས་པའི་འདོད་ཚུལ་ཡང་ཡང་བསྐྱབས། དེའི་ཤན་ཞུགས་དོག་ཨ་མེ་རི་ཁས་སོག་མར་མེ་སྒྲིང་གི་རྒྱབ་རྒྱུད་ས་ཁུལ་དབང་དུ་བསྐྱུས་རྗེས་རིམ་གྱིས་ཞི་བདེ་རྒྱ་མཚོ་ཆེན་མོའི་སྐྱོགས་ལ་སྟོབས་ཤུགས་རྒྱ་བསྐྱེད་འགོ་བཙུགས། 1898ལོར་ཨ་རིས་དམག་འཁྲུག་བསྐྱངས་ཏེ་སི་མེན་རྒྱལ་ཁབ་པམ་ཕར་བརྒྱབ་པ་མ་ཟད་རྒྱ་ཐག་རིང་བའི་རྒྱེ་མི་མེན་ཡང་དབང་དུ་བསྐྱུས། རྒྱ་ཕར་དུ་དུས་རབས་སྟོན་མའི་འཛམ་སྐྱིང་འཁྲུག་ཆེན་གཉིས་པའི་རྗེས་སུ་ཨ་མེ་རི་ཁའི་སྟོབས་ཤུགས་མཁྱོགས་ལྷུང་ངང་འཕེལ་ཞིང་། ཉམས་རྒྱུད་དུ་ལྷུང་བའི་དབྱིན་བཅན་རྒྱལ་ཆེན་མོས་བསྐྱུབ་མ་ཆར་བའི་ལས་འགན་སྟེ་ཡོ་ཡ་སྐམ་ས་ཆེན་མོའི་ཆབ་སྲིད་སྤྱིག་གཞིར་ཆོད་འཛིན་བྱ་རྒྱུ་དེ་དམིགས་འབེན་གཙོ་ཕོར་བཞག་དེ་ལྟར་1949ལོར་ཨ་རིའི་སྤྲེལ་ཁྲིད་དོག་རྒྱབ་སྐྱོགས་སྟོབས་ལྡན་རྒྱལ་ཁབ་སྟོར་ཞིག་གིས་བྱང་ཆེངས་ཞེས་པའི་ཆབ་སྲིད་མནའ་འབྲེལ་ཆོགས་པ་ཞིག་བཙུགས། ཉག་ཉག་སྐབས་དེར་ཡོ་ཡ་དབྱིལ་སྒྲིང་ས་ཁུལ་དུ་ཧུ་རུ་སུ་མང་གཞི་བྱས་ཤིང་ཉེ་འཁོར་གྱི་རྒྱལ་ཐན་མང་པོ་གཅིག་ཏུ་འདུས་ནས་བྱུང་བའི་སུའུ་ལན་རྒྱལ་ཁབ་སྟོབས་འཕྲོར་རྒྱས་བཞིན་པའི་སྐར་ཡིན་ལ། 1954ལོར་དེས་ཀྱང་བྱང་ཆེངས་ཆོགས་ཕར་ཁ་གཏང་དུ་འབྱེད་སྟེ་ཡོ་ཡ་

སྐམ་ས་ཆེན་མོའི་རྒྱལ་ཁབ་མང་པོ་རང་གི་ཉེ་འཁོར་དུ་བསྐྱས་ནས་ཕྱ་ཆེངས་
ཡིག་ཚོགས་པ་ཞེས་པའི་ཆབ་སྲིད་ཚོགས་པ་དེ་བཅུགས་པ་རེད། སྐབས་དེར་རྒྱ་
གར་དང་ཡུང་པོ་བྱང་ཁོ་རེ་ཡ་མོགས་ཨེ་ཤ་ཡའི་རྒྱལ་ཁབ་གཙོ་ཆེ་བ་ནམས་ཀྱང་
དེའི་དབྱེད་རྒྱུ་ལས་སུ་གྱུར་སྟེ། བཞོར་ན་གནས་སྐབས་དེའི་རིང་མེད་ཁུན་རྟེན་
གྱིས་སྡོན་ཆད་ཆོད་དཔག་བྱས་པའི་ཡོ་ཡ་སྐམ་ཆ་ཆེན་མོའི་དཀྱིལ་སྒྲིང་ས་ཁུལ་
གྱི་སྲིད་དབང་དེ་འདྲ་ཞིག་དངོས་སུ་ཆགས་པའི་ཉེན་ཁ་བྱུང་། གནས་སྐབས་དེ་
འདྲའི་འོག་ཆབ་སྲིད་ཚོགས་པ་དེ་གཉིས་ཀྱིས་དུས་རབས་སྡོན་མའི་ནང་འཛམ་
གླིང་ཁྱོན་ཡོངས་ནས་མི་མོ་བཞི་བཅུ་ལྷག་གི་རིང་ལ་ཁ་གཏད་འགན་ཅོད་བྱས་
བར་ལོ་རྒྱུས་སྒྲིང་འབྲུག་འཐབ་དུས་སྐབས་(Cold War 1947 — 1991)
ཞེས་འབོད་པ་རེད། གསལ་བོར་བཤད་ན་དུས་སྐབས་དེའི་རིང་ལ་ཨ་རིས་སྡེ་ཁྲིད་
པའི་བྱང་ཆེངས་ཚོགས་པས་ཐབས་བརྒྱ་དུས་སྟོང་སྐོས་ཡོ་ཡ་དཀྱིལ་སྒྲིང་ས་ཁུལ་
གྱི་སྲིད་དབང་ལ་བཀག་སྡོམ་བྱས་པ་དང་། སུཅུ་ལན་གཙོ་བྱས་པའི་ཕྱ་ཆ་
འཛུགས་ཀྱིས་རང་བྱུས་ཅི་ཡོད་བཏོན་སྟེ། དཀྱིལ་སྒྲིང་ས་ཁུལ་གྱི་སྲིད་དབང་
ཁྱོགས་བཞིར་རྒྱ་བསྐྱེད་པ་རེད། 1989ལོར་སུཅུ་ལན་འཛོར་ཞིག་དུ་སོང་བས་
ཐངས་དེའི་འགན་ཅོད་ནང་ཕྱ་ཆེན་མོ་ཆབ་སྲིད་ཅུ་ཚོགས་ཀྱི་སྐྱབས་ཤུགས་ཁྱོགས་
ཡོངས་ནས་ཉམས་སྤྱད་དུ་གྱུར། ཡིན་ནའང་ས་ཁམས་ཆབ་སྲིད་རིག་པའི་དོན་
ནས་བལྟས་ན་འཛམ་གླིང་གི་དཀྱིལ་སྒྲིང་ས་ཁུལ་ཅོད་པའི་གྲོད་དོན་དེ་རེ་ཞིག་
འཛམ་ཅག་གིར་སོང་ནའང་ཆ་བ་ནས་ཡལ་བར་གྱུར་བ་མ་རེད། རྒྱ་མཆོན་ནི་སུཅུ་
ལན་འཛོར་སོང་ནའང་དེའི་ཤུལ་འཛིན་པ་གཙོ་བོ་ཟུ་རུ་སུ་ཡིས་ད་དུང་འགན་ལ་
ཉིང་བར་མགོ་སྐྱར་མེད་ལ། ཨ་རི་སྲིད་གཞུང་གིས་ཀྱང་དཀྱིལ་སྒྲིང་ས་ཁུལ་ལ་

དོགས་ཐོན་གྱི་མཆོམས་མ་བཞག་པར། ལུ་མཐུད་དུ་ས་ཁམས་ཆབ་སྲིད་མཁས་
པ་མེ་ཁུན་དེར་གྱི་སློབ་མ་དང་ཡང་སློབ་འབའ་ཞིག་རྒྱུ་ལྟར་སློབ་ཆེན་དུ་བསྐྱོས་
པར་གྲགས། 4མདོར་ན་ང་ཚོས་དེར་རབས་འཛམ་སྲིད་གི་ཆབ་སྲིད་གནས་བབ་
དེ་དཔེ་རིས་ཞིག་གི་ལམ་ནས་མཆོན་པའི་དབང་དུ་བཏང་ན། དུས་རབས་སློན་
མའི་དུས་འགོ་ནས་ད་ལྟའི་བར་གྱི་མི་ལོ་བརྒྱ་ལྷག་གི་རིང་ལ། འཛམ་སྲིད་གི་
ཆབ་སྲིད་རྩ་ཆོག་ས་གཉིས་གྱིས་ཡོ་ཡ་སྐྱམ་ས་ཆེན་མོའི་དཀྱིལ་སྒྲིང་ས་ཁུལ་གྱི་
ཁེ་ཕན་བཅད་པའི་ལོ་རྒྱུས་དེ་སློབ་གཞིའི་སྒྲིམ་གཙོ་པོར་འཛོག་དགོས། དེ་
བཞིན་མ་འོངས་པའི་དུས་ལུན་རིང་མོ་ཞིག་ལ་ཡང་། ཡོད་དོན་རྒྱུ་བ་འདིས་རྒྱལ་
སྲིད་ཆབ་སྲིད་གྱི་ཁ་ཕྱོགས་ལ་ལུ་མཐུད་དུ་བྱགས་སྒྲིལ་ཆེན་པོ་ཐེབས་ངེས་པེད།
དེ་བས་གོང་ནས་དེའི་སྐོར་གྱི་ལོ་རྒྱུས་རྒྱལ་སྲིད་རྩ་ཆོག་རྩ་ཆོག་རྩ་ཆོག་ཅམ་བྱས་པའོ།

གསུམ་པ། ཡ་རིའི་སྲིད་འབྲེལ་སྲིད་རྒྱུས་དང་རྒྱལ་སྲིད་འབྲུང་རྒྱུ

སྲིད་རྒྱལ་སྲིད་ཆབ་སྲིད་ཁོར་ཡུག་དེ་ཉ་ཅང་རྩོག་འཛིང་ཆེ་ཞིང་རྟོགས་
དགའ་བ་ཞིག་ཡིན་པས། འདིར་སྒྲ་ཞིང་ཞིབ་པའི་སློན་ནས་དཔྱེ་ཞིབ་དང་སྲི་སློབ་
གྱི་ཐབས་མེད་ནའང་། ང་ཚོས་ནམ་རྒྱུན་རིག་པ་ཅེ་གཅིག་དུ་བསྐྱིམ་སྟེ་འཛམ་
སྲིད་སློབ་མ་ལྟར་རྒྱལ་ཁབ་དག་གི་སྲི་འབྲེལ་སྲིད་རྒྱུས་ལ་དོ་སྣང་བྱས་ན། ད་ལྟའི་
རྒྱལ་སྲིད་ཆབ་སྲིད་ཁོར་ཡུག་ལ་རྒྱས་ལོན་དང་། མ་འོངས་འཛིག་རྟེན་གྱི་ཁ་
ཕྱོགས་རགས་ཅམ་ཞིག་མཐོང་མི་ཐུབ་རྒྱ་མེད་པར་སེམས། དེའི་རྒྱང་གཞིའི་ཐོག་
སྲི་ནང་གི་གསར་འགྱུར་བརྟེན་འབྲེལ་གཞིར་བཟུང་ཞིང་ཞིབ་ཆགས་གྱི་རིག་ལམ་

སྤྱད་དེ་བཀལ་བཟླ་བྱེད་པའི་དཔེ་སློལ་ཞིག་བོད་ཀྱི་ཤེས་ཡོན་པའི་སྡེ་ལ་ཡོངས་
ཁུབ་ཏུ་དར་ན། ང་ཚོ་ལ་ཡང་རང་ཚོད་ཀྱི་ཆབ་སྲིད་རིག་པའི་ནམ་དཔྱིད་རྒྱས་པར་
ཕན་ཐོགས་ཆེན་པོ་ཡོད།

ད་ལྟའི་འཛམ་གླིང་ཁྱོད་ཡོངས་ལ་རྒྱ་ལྷ་ཞིག་བྱས་ན། ཨ་མེ་རི་ཁ་ནི་
ཆོན་རིག་ལག་ཅལ་དང་གསར་བཏོད་རྩ་ས་ཤུགས། འཚོ་བའི་ཚུ་ཆོད་དང་དཔལ་
འབྱོར་ཡོང་འབབ་སོགས་སྟོགས་གང་ཐད་ནས་དེང་རབས་འཛམ་གླིང་གི་ཆེས་
སྟོབས་འབྱོར་ལྡན་པའི་རྒྱལ་ཁབ་དེ་ཡིན་ལ། ད་ལྟ་དང་མ་འོངས་པའི་རྩ་ས་ལྟན་
ངེས་ཅན་ཞིག་གི་རིང་ལ་ཡང་། ས་སྤང་འདིའི་སྟེང་དུ་ཨ་མེ་རི་ཁར་འབྲལ་འཇུགས་
ཐུབ་པའི་རྒྱལ་ཁབ་ཁེར་རྒྱུད་ཞིག་འབྱུང་དགའ་བ་ཏོགས་ཐུབ། ཡིན་ནའང་ཆབ་
སྲིད་ཀྱི་མིག་རྒྱུད་རིང་བའི་ཨ་རིའི་སྲིད་དོན་པ་དག་གིས་ཁོ་ཚོའི་འཛམ་གླིང་
སྟོབས་ལྡན་རྒྱལ་ཁབ་དང་པོའི་གོ་གནས་ཟུ་མཐུད་དུ་བཟུན་པོ་ཡོང་ཆེད། འབྲལ་
ཡ་ལྟེང་བ་ལྷ་རུ་སུའི་སྟོབས་ཤུགས་ལ་སྤང་རྒྱུད་བྱེད་བཞིན་མེད། དེ་ལ་ཡང་རྒྱ་
མཆོན་ཡོད་དེ། སྤྱིར་ད་ལྟ་ལྷ་རུ་སུ་ནི་སྲིད་འབྱོར་རིག་གསུམ་གང་ཐད་ནས་
འཛམ་གླིང་སྟོབས་ལྡན་རྒྱལ་ཁབ་ཀྱི་གས་སུ་རྒྱུད་ཐབས་མེད། ཡིན་ནའང་རང་བྱུང་
རྩ་ས་ཁུངས་དང་ཐོན་ཁུངས་ཀྱི་ཆ་ནས་སྤར་བཞིན་འབྱོར་ལྡན་ལྷག་པོ་ཞིག་ཡིན།
རྒྱལ་ཁབ་ཀྱི་མངའ་ཁོངས་ནི་ཞི་བདེ་རྒྱ་མཚོ་ཆེན་མོ་འབྲེད་དུ་བཀལ་ནས་ཡོ་རོབ་
གླིང་གི་མཐའ་མཆོམས་ལ་ཐུག་ཡོད་པས། ད་དུང་འཛམ་གླིང་གི་ས་རྒྱ་ཆེས་ཁོད་
ཡངས་པའི་རྒྱལ་ཁབ་དེ་ཡིན་ལ་འཛམ་གླིང་གི་རང་བྱུང་རྩལ་རྒྱུད་ཀྱི་གཏེར་ཁ་
ཆེས་ཆེ་བ་ཡང་དེའི་མངའ་ཁོངས་ན་ཡོད། ལྷ་རུ་སུ་ལ་དེ་འབྲེད་ཟུ་མཐའ་བྲལ་བའི་
མངའ་ཁོངས་དང་རང་བྱུང་ཐོན་ཁུངས་འཛིན་མཐའ་བྲལ་བ་ཡོད་པར་མ་ཟད། ད་

དུང་སྤྱུ་ལན་དུས་སྐབས་ཀྱི་ཤུལ་བཞག་བཟོ་ལས་མང་གཞི་བཟང་ལ། རང་སྒྲོས་
 སུ་སྒོན་ཆད་ཀྱི་ཉིང་རྩལ་མཆོན་ཆ་འཁོར་ཆེན་ཞིག་ཡོད་པས། དམག་དོན་གྱི་ཆ་
 རས་ད་ལྟ་ཨ་མེ་རི་ཁ་དང་ཁ་གཏད་དུ་འབྲེང་ཐུབ་ཅུམ་གྱི་རྒྱལ་ཁབ་གཅིག་ཕུ་དེ་
 ཡིན། དེ་ལས་གཞན་སྤྱུ་ལན་འཁོར་རྗེས་ཨུ་རུ་སུ་ཡི་དཔལ་འཕྱོར་མཁྱོགས་
 བྱུང་དང་སྐར་གསེ་བྱེད་ཐུབ་ཡོད་པར་མ་ཟད། ཡང་བསྐྱར་ཨེ་ཤ་ཡ་སྒྲིང་གི་རྒྱལ་
 ཁབ་ཆེན་པོ་ཡུང་གོ་དང་མཉམ་འབྲེལ་སྒྲོས་མང་ཉེ་མཉམ་ལས་ཅ་འཇུགས་
 (SCO)ལྟ་བུའི་ཆབ་སྲིད་ཆོགས་པ་ཞིག་ཡུང་འཇུགས་ཐུབ་ཡོད་ལ། གསར་དུ་
 བཅུགས་བའི་ཆབ་སྲིད་སྒྲོབས་ཤུགས་དེའི་མ་ཅ་ཅ་འཇུགས་ཀྱི་འཐུས་ཆ་བ་ལྟ་
 བུའི་བརྟུལ་ཞུགས་བཟུང་སྟེ་རྒྱབ་སྐྱོགས་བྱང་ཆེད་ས་ཆོགས་བར་ཁ་གཏད་དུ་
 འབྲེང་བཞིན་གདལ། དེ་འབྲེང་ལོ་རྒྱུས་ཀྱི་རྒྱབ་ལྗོངས་འོག་ཨ་མེ་རི་ཁས་ཡང་
 བསྐྱར་དཀྱིལ་སྒྲིང་ས་ཁུལ་བཀག་སྒྲོམ་བྱེད་བའི་འཐབ་རྩལ་རྒྱུ་བའི་ཕྱི་འབྲེལ་
 སྲིད་རྩལ་ཀྱི་ཁ་སྐྱོགས་གཙོ་བོར་བཟུང་ཞིང་། འཛམ་སྐྱིང་ཡུལ་གྱུ་གང་སར་དམག་
 སྐར་རྟེན་གཞི་འཇུགས་བའི་གོམ་སྟབས་རྗེ་མཁྱོགས་སུ་བཏང་ཡོད་ལ། བྱང་བར་
 དུ་ཨུ་རུ་སུ་དང་ཡུང་གོ་གཉིས་ཀྱི་མཐའ་འཁོར་དུ་དམག་ཤུགས་འཁོར་ཆེན་བཀོད་
 སྒྲིག་བྱས་ཡོད་པ་མ་ཟད། ཨུ་རུ་སུ་དང་འབྲེལ་བ་ཡོད་པའི་དབྱུས་ཤར་ས་ཁུལ་གྱི་
 འཐུག་ཅོད་དང་། ཡུང་གོར་འབྲེལ་བ་ཡོད་པའི་བོད་དང་ཐའེ་མན། ཤིན་ཅང་། རྒྱ་
 མཆོད་སྒྲིང་ཐན་གྱི་ཅོད་ཉོག་སོགས་ཀྱི་ཐད་ལའང་དོ་སྣང་ཆེན་པོ་བྱེད་བཞིན་ཡོད།
 ཨུ་རུ་སུ་དང་ཡུང་གོ་གཉིས་ཀྱི་ས་ཁུལ་ཆབ་སྲིད་ཀྱི་རང་བྱུང་མཐུན་རྐྱེན་
 ལ་བརྟེན་ནས་མཉམ་འབྲེལ་རྒྱལ་ཆོགས་ཀྱི་གྲོས་ཆོགས་དང་། ཨི་རག་གི་དམག་
 འཐུག་ཨི་རན་དང་བྱང་ཁོ་རེ་ཡའི་ཉིང་རྩལ་མཆོན་ཆའི་གནད་དོན། ཨ་ཟླེ་རི་ཁའི་

གླིང་གི་ཐོན་ཁུངས་གསར་འབྱེད། བྱང་ཨ་ཟླེ་རི་ཁའི་མེ་རྟག་བ་སྤའི་གསར་བརྗེ་
སོགས་ཀྱི་དོན་དག་གི་གང་མང་གི་ཐད་ནས་མཉམ་འབྲེལ་སློས་ཨ་རི་དང་བྱང་
ཆེངས་ཆོགས་པར་ངོ་ཆོལ་བྱེད་བཞིན་ཡོད། དེ་ནི་དཔེར་ན་ཨ་རིའི་སྲིད་འཛིན་
ཟླ་མ་ཁུ་ལིན་ཁོན་(Bill Clinton)ཀྱི་རིང་ལ་ཀྲང་གོའི་ཡུ་གོ་སི་ལ་ཤེ་ཡ་(Ju-
goslavija)ཡི་གཞུང་ཆབ་ཁང་འགས་གཏོར་བཏང་བ་དང་། 2010ལོར་ཨ་རིའི་
ཅུང་ཟུང་ཟླ་མ་བུ་ཉི་ཚུང་བ་(George Walker Bush)ཡིས་ལག་གང་སྔ་
བཅད་དེ་ཉིང་རྩལ་མཆོན་ཆས་རྩུང་དེག་བྱེད་པའི་བུ་ཉི་རིང་ལུགས་ཀྱི་དམག་དོན་
བསམ་སྒྲོ་བཏོན་པ། 2008ལོའི་ཁློམ་ཆེས་མཉམ་ཉེན་གེ་རི་ཅི་ཡ་(Georgia)ཀྱལ་
ཁབ་དང་ཨོ་སའེ་ཐེ་སྟོ་མ་(South Ossetia)ས་ཁུལ་གཉིས་འབྲུག་ཅོད་བྱུང་
རྩལ་ལྷ་རུ་སྤྱད་ཨ་མེ་རི་ཁ་གཉིས་བར་ལ་ཁ་ཅོད་ཤོར་བ། 2012ལོའི་ཁློང་དང་
པོའི་ནང་སི་རི་ཡའི་སྲིད་གཞུང་ལ་བཅན་འགོག་ཁྲིམས་གཅོད་བྱེད་པའི་གནད་
དོན་ཐད་མཉམ་འབྲེལ་རྒྱལ་ཆོགས་ཀྱི་ཆོགས་ཆེན་སྤྱང་ཀྲང་གོ་དང་ལྷ་རུ་སྤྱ་
གཉིས་མཉམ་འབྲེལ་གྱིས་ཨ་རི་དང་ཡོ་རོབ་མནའ་མཐུན་གྱི་ཐག་གཅོད་ལ་ངོ་
ཆོལ་བྱས་པ་སོགས་ཀྱིས་མཆོན་ཡོད། མདོར་ན་ཆབ་སྲིད་སྟོབས་ཤུགས་མི་འདྲ་
བ་དེ་གཉིས་ཀྱིས་ད་ལྟ་འཛམ་གླིང་གི་ཆབ་སྲིད་གར་སྟེགས་སྤྱང་ཉིན་རེ་བཞིན་
ཁྱོད་རྒྱལ་ང་པམ་གྱི་འབྲུག་ཅོད་མང་པོ་བྱེད་བཞིན་ཡོད། ཡིན་ནའང་ཕྱོགས་གཉིས་
ཀར་ཉིང་རྩལ་མཆོན་ཆ་སོགས་འཛིག་རྟེན་མེག་མེད་དུ་འཛོམས་པའི་དམག་དོན་
སྟོབས་ཤུགས་ཡོད་པས་སུས་ཀྱང་རང་དགར་དམག་འབྲུག་སྒྲོང་མི་ཐོད། ཉག་
ཉག་འབྲུག་ལ་ཕྱོགས་གཉིས་ཀྱི་དམག་དོན་སྟོབས་ཤུགས་ཅུང་ཟད་དོ་མཉམ་པའི་
སྐབས་སུ་དམག་འབྲུག་འབྱུང་མི་ཐུབ་པ་ནི་རྒྱན་མཐོང་གི་སྤང་ཚུལ་ཞིག་ཡིན་ལ།

མ་འོངས་པའི་དུས་ཡུན་ངེས་ཅན་ཞིག་གི་ནང་དུ་འཛམ་གླིང་འབྲུག་ཆེན་ཐངས་གསུམ་པ་ལྟ་བུ་ཞིག་ལས་སྤྲོ་མའི་ངང་འབྱུང་མི་སྤྱད་པ་ཡང་ཆོད་དཔག་བྱེད་སྤྱད། ཡིན་ནའང་མཐར་སྐྱབས་དཔལ་འབྱོར་རིག་པ་བས་རྒྱན་དུ་སྦྱང་བཞིན་པ་ལྟར་འགྲོ་བ་མི་ཡི་འདོད་ཉམ་དང་དགོས་མཁོ་ལ་མཐའ་མེད་ཅིང་། འདིག་ཉེན་སྡེད་གི་ཐོན་ཁུངས་དང་རྒྱ་ཁོར་ལ་ཆད་ཡོད་པས་དེང་རབས་རྒྱལ་ཁབ་པན་ཚུན་བར་གྱི་འགལ་བ་ནི་ནམ་ཡང་སེལ་ཐབས་མེད་ཅིང་། ལྷག་པར་དུ་ཨུ་རུ་སུ་དང་ཡུང་གོ་ལྟ་བུའི་རྒྱལ་ཁབ་ཆེན་པོ་དག་ལ་མཆོན་ན་འཆོ་བའི་ཚུ་ཆད་དང་ཆ་སྤྲོན་ཅི་ལྟར་རེ་མཐོར་སོང་ན། ཐོན་ཁུངས་དང་རྒྱས་ཁུངས་ཀྱི་དགོས་མཁོ་ཡང་དེ་ལྟར་རེ་ཆེར་འགྲོ་བའོ་སྲིད་པས། ནམ་ཞིག་ད་ལྟའི་འབྱོར་ལྷན་རྒྱལ་ཁབ་དག་གི་བཀག་སྡོམ་དང་ཆོད་འཛིན་ལས་ཐར་ཉེ་འཛམ་གླིང་ཡུལ་གྱུ་གཞན་གྱི་ཐོན་ཁུངས་འཕྲོག་ཅོད་བྱེད་འདོད་ཀྱི་ཉམ་སེམས་འགོག་ཐབས་ག་ལ་ཡོད། དེ་བས་མ་འོངས་པར་མིའི་རིགས་ཀྱི་ཐོན་སྐྱེད་དང་འཛད་སྤྱོད་ཀྱི་ཚུ་ཆད་རེ་མཐོ་དང་། འཛམ་གླིང་གི་ཐོན་ཁུངས་དང་རྒྱས་ཁུངས་སྤྲོ་ཆོགས་རེ་ཅུང་དུ་བྱིན་པ་དང་བསྐྱོན་ནས། ཆབ་སྲིད་རྩ་ཆོགས་འདི་གཉིས་གཙོ་བོར་བྱས་པའི་རྒྱལ་ཁབ་མི་རིགས་ཁག་གི་འགལ་བ་སྤྲོ་ཆོགས་ཉིན་རེ་ནས་ཉིན་རེར་ཇ་ཟག་དུ་འབྱུང་སྲིད་ལ། ནམ་ཞིག་ཁྱོད་རྒྱལ་ང་པམ་གྱི་འབྲུག་ཅོད་ཆེན་པོ་ཞིག་འབྱུང་ངེས་པ་ཁོ་ཐག་རེད་སྟེ། རྒྱ་མཆོན་དེའི་དབང་གིས་ཁ་སང་དེ་རིང་ཞི་བདེའི་དུས་སྐབས་འདི་འབྱར་ཡང་རང་མགོ་ཐོན་པའི་རྒྱལ་ཁབ་པལ་མོ་ཆེས་མ་དདུལ་འབོར་ཆེན་བཏང་ནས་དཔག་དོན་མཆོན་ཆ་གྲ་སྒྲིག་བྱེད་བཞིན་ཡོད། འདི་ལས་ང་ཆོས་ཀྱང་འགྲོ་བ་མི་ཡི་རིགས་འདིས་སྲིད་ཀྱི་དབང་ཐང་ཅོད་པའི་གཞུག་རྒྱུ་གྱི་འཐབ་ར་ན་ཟག་པོའི་དབྱུང་གི་ཁག་ཐེག་མེད་ན་འཛམ་གླིང་ཞི་

བདེ་ཞེས་པ་ཡང་ཁ་གཡང་དང་སྒོན་ལམ་ཙམ་ཏུ་འགྱུར་ངེས་པའི་གནས་ལུགས་
དམར་ཐེན་དེ་ཉོགས་དགོས་པ་རེད།

སྒྲིང་ཉེ་བའི་ལོ་བཅུ་ཕྲག་འགའི་རིང་འཛམ་གླིང་རང་བཞིན་གྱི་དམག་
འབྲུག་ཆེན་པོ་བྱང་མེད་ནའང་། གོང་སྐྱེས་ཆབ་སྲིད་ཏུ་ཆོགས་གཉིས་བར་གྱི་
འཐབ་ཚོད་དེ་ཞི་བར་གྱུར་བ་མ་ཡིན་པར་དེ་ལས་སྒྲོག་སྟེ་མདོན་སུམ་ནས་སྒྲོག་
གྱུར་དང་། རྒྱགས་གཅིག་ནས་སྒྲ་མང་ཅན། རགས་པ་ནས་ཕྱ་བའི་རྒྱགས་སུ་
འཕེལ་བཞིན་གདལ། དཔེར་ན་ལོ་འགའི་སྒོན་ལ་སེ་ཨར་ཆེ་ཡ་དང་། ཀེ་རི་ཅི་ཡ།
ཡུག་རེན་སོགས་ཡོ་ཡ་རྒྱལ་ཁབ་ཁག་ཏུ་བསྐྱད་མར་བྱང་བའི་ཁ་དོག་གསར་བརྩེ་
དང་སྤྱང་འཆུབ་ལས་འགྲུལ་སོགས་ལའང་ཨ་རིའི་དེང་རབས་ཆབ་སྲིད་བསམ་
སྒྲུབ་ཀྱི་འཕེལ་ལྗགས་ཐེབས་ཡོད། མདོར་ན་རྒྱལ་ཁབ་དེ་དག་གི་གསར་བརྩེ་ལས་
འགྲུལ་གྱི་དམིགས་ཡུལ་ནི་ཨ་རིའི་དམངས་གཙོའི་ཆབ་སྲིད་ལམ་ལུགས་དང་
རིན་ཐང་ལྟ་བུ་ནང་འབྲེན་བྱེད་རྒྱ་དེ་རེད། ཨ་རིའི་དམངས་གཙོ་ཆབ་སྲིད་ཀྱི་འཕེལ་
ལྗགས་པའི་ཁ་དོག་གསར་བརྩེ་པལ་མོ་ཆེས་དྲག་འགྲུགས་ལ་མི་བརྟེན་བར། སྒོ་
འགྲུལ་ཁ་བར་དང་སྒྲོག་རྒྱལ་ཡིག་ཟམ། སྒྲོག་སྤྱང་ཏུ་རྒྱ་སོགས་དེང་རབས་བརྩེ་
འཕྲིན་ལག་ཆ་བེད་སྤྱད་དེ་ལས་འགྲུལ་ཁབ་བརྩེ་ཏུ་གཏོང་བ་དང་། གསར་འགྱུར་
བརྒྱུད་ལམ་གྱི་དེལ་སྒྲོག་བྱས་པར་བརྟེན་ནས་ས་ཁུལ་རང་གི་དོན་དག་ཡན་གར་
བ་ཞིག་འཛམ་གླིང་རང་བཞིན་གྱི་དོན་ཆེན་ཏུ་བསྐྱུར་བ། རྒྱལ་སྤྱིའི་འགྲོ་བ་མིའི་
ཐོབ་ཐང་སྤང་སྒྲོབ་ཆོགས་པ་དང་། རྒྱལ་མཆོམས་མེད་པའི་གསར་འགོད་པའི་
ཆོགས་པ་སོགས་སྲིད་གཞུང་མ་ཡིན་པའི་སྟོབས་འགྲུགས་གཡང་ཉེ་གསར་བརྩེའི་
གྲུབ་འབྲས་སྤང་སྒྲོབ་བྱེད་པ་སོགས་སྤྱད་མོང་གི་ལས་འགྲུལ་ཁ་རྒྱགས་ལིག་

བསྟེན་ཏེ། ཁྲག་བཟུང་དོན་རྒྱུ་ཆེན་པོ་བྱུང་མ་དགོས་པར་དམངས་གཙོའི་ལམ་
ལུགས་སྒྲེལ་བའི་དམིགས་འབེན་ལེགས་འགྲུབ་བྱུང་ཡོད། དེ་འབྲེལ་གསར་བརྗེའི་
ལས་འགུལ་གྱི་ལུགས་རྒྱུ་ལོག་2004ལོའི་བར་དུ་ཕོ་ལན་དང་ཉང་ག་རེ། ཨེ་ཏ་
ཉི་ཡ། ལེ་ཐའོ་ཐན། པར་ཀ་རི་ཡ། རོ་མ་ནི་ཡ། སི་ལོ་ཐ་ཁེ། སི་ལོ་ཐུན་ཉི་ཡ་དང་
བཅས་པའི་ཡོ་ཡ་སྐམ་ས་ཆེན་མོའི་རྒྱལ་ཁབ་མང་པོ་ཞིག་བྱང་ཆེངས་ཆོགས་པའི་
ཁོངས་སུ་ཞུགས་པར་མ་ཟད། ཐ་ན་ཨུ་རུ་སུ་ཡི་ཁྲིམ་མཆོས་རྒྱལ་ཁབ་ཀྱི་ལོ་ཅི་ཡ་
ལྟ་བུ་ཡང་བྱང་ཆེངས་རུ་ཆོགས་ཀྱི་ཁོངས་སུ་ཞུགས་པར་འབད་བཞིན་གདལ།
གོང་གསལ་རྒྱལ་ཁབ་དེ་དག་ལས་པལ་མོ་ཆེ་ནི་སུཅུ་ལན་དུས་སྐབས་ཀྱི་ཐ་ཏ་
ཆོགས་པའི་ཁོངས་གཏོགས་ཡིན་པ་ལ། ད་ལྟ་ཨུ་རུ་སུ་ལ་རོ་ལོག་སྟེ་དབྲ་ཁྲ་ཨ་རི་
ཡི་སྟོབས་ལུགས་ཀྱི་ཁོངས་སུ་ཞུགས་པ་ཡིན་པས། ཨ་མེ་རི་ཁར་མཆོན་ན་ས་
ཁམས་ཆབ་སྲིད་ཐད་ཀྱི་གྲུབ་འབྲས་ཆེན་པོ་ཞིག་ཡིན། དེ་མེན་ཨེ་ཀ་ཡ་གླིང་ལ་
མཆོན་ན་འབྱོར་ཐུན་རྒྱལ་ཁབ་འཇར་པན་དང་སྟོ་ཁོ་རེ་ཡ་སོགས་བྱང་ཆེངས་རུ་
ཆོགས་ཀྱི་ཁོངས་སུ་ཞུགས་མེད་ནའང་། དམག་དོན་དང་དཔལ་འབྱོར་སོགས་
ཕྱོགས་གང་ཐད་ནས་ཨ་རིའི་མནའ་མཐུན་རྒྱལ་ཁབ་དུ་གྱུར་ཡོད་ལ། 2005ལོར་
ཨ་རིའི་དུ་ཅི་སྲིད་གཞུང་གིས་རྒྱ་གར་ཡང་འགོག་མཉམ་འབྲེལ་སྲུང་སྐྱོམ་གཞི་
གསར་བའི་ནང་རྒྱངས་ཡོད། 2010ལོར་ཨེ་ཀ་ཡ་གླིང་གི་དབུས་ཁུལ་རྒྱལ་ཁབ་
ཁེར་རྒྱ་སི་ཐན་(Kyrgyzstan)དུ་ཁྲིམ་རྒྱུད་སྒྲིལ་གཙོད་ཀྱི་སྲིད་དབང་རུལ་
སྲངས་ཅན་ལ་རྒྱལ་བའི་ཐེང་འཁྲུག་བྱུང་ཞིང་། མང་ཆོགས་ཀྱིས་ཆབ་སྲིད་ལམ་
ལུགས་བཅོས་སྦྱར་བྱེད་པའི་འོད་སྟེང་ལུགས་ཆེན་བསྐྱགས་ཏེ་མཐར་ཐུག་ཁོ་
ཆོའི་སྲིད་འཛིན་ཁྲི་ལས་པལ་ཅིང་རྒྱལ་ཁབ་ཀྱི་སྲིད་ཁྲིམས་ལ་འགྱུར་བ་བཏང་

ཡོད། 2011ལོའི་ཁྲོམ་པ་དང་པོ་ནས་བཟུང་དབྱས་ཤར་ས་ཁུལ་དང་བྱང་ཨ་ཟླེ་རུ་
ཁའི་རྒྱལ་ཁབ་སུ་ནི་ཞི་ཡ་(Tunisia)དང་ཨ་ཅི་བ། (Egypt)ཡི་མོན། (Yem-
en)ལི་བླུ་ཡ་(Libya)སོགས་སུ་བསྐྱད་མར་མེ་རྟོག་བ་སྤྱིའི་གསར་བརྗེར་འབོད་
བའི་དམངས་གཙོའི་ལས་འགུལ་བྱང་སྟེ། སྒྲེར་གཙོད་སྤྱིད་དབང་དུ་མ་མགོ་རྟིང་
བསྐྱོགས་པ་སོགས་ལའང་ཨ་རི་གཙོ་བྱས་པའི་རྒྱས་ཕྱོགས་བྱང་ཆིངས་ཆོགས་
པའི་རྒྱལ་ཁབ་དག་གིས་དངོས་བརྒྱད་ཅི་རིགས་ཀྱི་རྒྱས་པ་ཐོན་ཡོད། མདོར་ན།
འདས་པའི་ལོ་བཅུ་ལྔ་ག་ལྔ་ག་གི་རིང་ལ། ཨ་རིའི་སྤྱིད་འབྱོར་རིག་གསུམ་གྱི་
འཕགས་སྤྱོད་ལས་ས་ཁམས་ཆབ་སྤྱིད་ཐད་ཀྱི་རྒྱལ་ཁབ་བསྐྱད་མར་བྱངས་ཡོད་ལ།
ནི་དྲག་གཉིས་ཀྱི་ཐབས་ལམ་བརྒྱད་རྒྱུ་བ་ཕྱོགས་དམངས་གཙོའི་ལམ་ཕྱགས་དང་
ཡོངས་ཁབ་རིན་ཐང་ལྟ་བུ་འཛམ་གླིང་ཡུལ་གྱུ་ཀྱན་ལ་ཁབ་བདལ་དུ་བཏང་སྟེ།
འགྲོ་བ་མིའི་རིགས་ཀྱི་སྤྱི་ཆོགས་ཕྱིལ་པོ་དམངས་གཙོ་ཅན་དུ་འགྱུར་བའི་དུས་
རབས་ཀྱི་ཁ་ཕྱོགས་ཤིག་བསྐྱབ་ཡོད། ཕྱིའི་ཁོར་ཕུག་གི་འགྱུར་ལྡོག་དང་བསྐྱབ་
ནས་འཕེལ་རྒྱས་ཁོད་ཀྱི་རྒྱལ་ཁབ་གཞན་དག་ལ་ཡང་ཆབ་སྤྱིད་ལམ་ཕྱགས་
བཙོས་སྒྱུར་གྱི་གཞི་ལྷགས་འབྱུང་བཞིན་ཡོད་པ་སྤྱིས་མ་དགོས། བྱང་གོ་ལྟ་བུར་
མཆོན་ན་ཡང་། རྒྱལ་སྤྱིད་སྤྱི་ཁབ་ཁང་གི་སྤྱིད་སྒྲོན་སྤྱན་ཅ་བའོ་གཙོ་བྱས་པའི་
དབུ་ཁྲིད་དང་མཁས་པ་མང་པོས་སྤྱི་རྒྱུར་ཆབ་སྤྱིད་དཔལ་འབྱོར་གྱི་ལམ་ཕྱགས་
བཙོས་སྒྱུར་དང་ལེགས་བཙོས་བྱེད་དགོས་པའི་འདོད་ཚུལ་ཡང་ཡང་བཏོན་ཡོད་
པ་ལྟ་བུའོ། 5དེ་ལྟར་ཁ་སང་དེ་རིང་གི་རྒྱལ་ཁབ་ཕྱི་ནང་གཉིས་ཀྱི་གནས་བབ་ལ་
གཞིགས་ཏེ་བརྟགས་ན། མ་འོངས་པའི་ལོ་ལྔ་དང་བཅུ་ཡི་ནང་དུ་འཛམ་གླིང་སྤྱིའི་
ཆབ་སྤྱིད་ཁོར་ཕུག་ལ་རྩ་བའི་ཆ་ནས་འགྱུར་ལྡོག་ཆེན་པོ་ཞིག་འབྱུང་སྤྱིད་པ་ཁོ་

ཐག་ཡིན་པས་ན། ར་ཚོ་བོད་ཀྱི་ཤེས་ཡོན་པ་དག་གིས་ཀྱང་དུས་ད་ལྟ་ནས་བཟུང་།
རྒྱལ་ཁབ་སྤྱི་ནང་གི་དཔལ་འབྱོར་གནས་སྤངས་དང་ཆབ་སྲིད་ཁ་སྤྱོད་གས་ལ་རྒྱས་
ལོན་གང་ལེགས་སྒོས་དཔལ་མཛད་ས་གཉིས་ལྡན་གྱི་ལམ་ནས་འགྱུར་སྒྲོག་དང་
ཉེན་ཁ་སྒྲ་ཚོགས་ལ་གདོང་བསྐྱ་བྱུང་བ་བྱ་དགོས།

བཞི་བ། བོད་དང་རྒྱ་དཀར་ནག་མི་རིགས་གཉིས།

དེ་ཡང་རང་རེའི་གདོང་དམར་བོད་པའི་མ་ས་གངས་ཅན་གྱི་སྤྱོད་ས་འདི་ནི་
ས་ཁམས་ཆབ་སྲིད་ཀྱི་རོམ་ནས་བཟུས་ན། འཛིག་ཉེན་གྱི་སྤྱིང་ཐུན་སྟེ་ཡོ་ཡ་སྐྱས་
ས་ཆེན་མོའི་དཀྱིལ་སྤྱོད་ས་ཁུལ་གྱི་ནང་བསྐྱོར་ཡུལ་གྱུ་བྱ་གཏོགས་ཤིང་། ཡ་སྤྱིང་
གི་མི་རིགས་ཆེན་པོ་རྒྱ་དཀར་ནག་གཉིས་ཀྱི་བར་ན་གནས་ཡོད་པས། གནའ་
ནས་ད་ལྟའི་བར་དུ་ཆབ་སྲིད་དང་དམག་དོན་གྱི་འཐབ་རྩས་གོ་གནས་གལ་ཆེན་
ཡོད་པའི་ཡུལ་ཁམས་ཤིག་རེད། བོད་ཁམས་ཡོངས་ལ་རྒྱ་ཁོན་སྦྱི་ལེ་གྲུ་བཞི་མ་
ས་ལ་གཉིས་དང་འབྲམ་ལྷ་སྟག་ཡོད་ཅིང་དེས་ཀྱང་གོའི་མངའ་ཁོངས་ཀྱི་བཞི་ཆའི་
གཅིག་ལྟག་ཟེན། དེ་ནི་པལ་ཆེར་རྩ་ལྷ་བྱ་ལྷ་དང་ཡང་ན་འཇར་མན་ལྷ་བྱ་
བརྒྱད། དཀྱིན་རི་ལྷ་བྱའི་རྒྱལ་ཁབ་བཅུ་གཅིག་གི་མངའ་ཁོངས་དང་དོ་མཉམ་པས་
ས་རྒྱ་ཉ་ཅང་ཆེ་བར་མ་ཟད། བོད་སྤྱ་མ་དག་གིས་ས་ལ་དགོ་བཅུ་ཆང་བ་ཞེས་རང་
གི་པ་ས་ཁོན་མོར་བསྟོད་བསྐྱགས་མཛད་ཡོད་པ་བཞིན་རང་རེའི་ཡུལ་གྱུ་འདིར་
རང་བྱུང་ཐོན་ཁུངས་ཕུན་སུམ་ཚོགས་པོ་ཡོད། དཔེར་ན་བོད་ཡུལ་ན་འཛམ་སྤྱིང་
སྟེང་གི་ཆེས་ཆེ་བའི་ལྷགས་རིགས་ཡིའུ་དང་ཆ་ལ་དཀར་པོའི་གཏོར་ཁུངས་ཡོད་

ལ། འཛམ་གླིང་ཡོངས་ཀྱི་ལྷགས་རིགས་ལི་ཡི་གཏེར་མཛོད་ཀྱི་བྱེད་ཀ་དང་། ཨེ་
ཤ་ཡ་གླིང་གི་ཆེས་ཆེ་བའི་ཟངས་ཀྱི་གཏེར་ཁ་ཡོད་པར་མ་ཟད། གསེར་གྱི་གཏེར་
ཁ་ཁྱི་བརྒྱད་ལྷག་དང་ལྷགས་རྩོད་འཛོམས་ཆེན་གནས། དེ་ལས་གཞན་གཤོད་མའི་
རང་བྱུང་ནགས་ཆལ་གྱི་ཁེབས་རྒྱ་ཤིན་ཏུ་ཆེ་བས། ད་ལྟའི་བར་ཀྱང་གོའི་ཤིང་ཆ་
ཡི་འབྱུང་ཁུངས་གཙོ་བོར་ཀྱང་ཡོད། ཐ་ན་ཨེ་ཡ་ཤའི་ལྷན་པུང་ཕྱོགས་ཀྱི་ཆེས་ཆེ་
བའི་རྩོད་ལྷན་གྱི་གཏེར་ཁ་ཡང་བོད་ཡུལ་ན་ཡོད། བོད་ལྗོངས་དང་ཤིན་ཅང་གཉིས་
ཀྱི་འབྲེས་མཆམས་སྤྱོད་པའི་ཆ་འདས་གཞོང་ས་ནི་རྩོད་ལྷན་དང་གཏེར་ཁའི་བར་
མཛོད་ཅིག་ཡིན་ལ་དག་རྒྱན་དུ་རིན་ཆེན་གཏེར་མཛོད་ཅེས་པའི་མཆན་སྟན་ཡོད།

གཞོང་ས་འདིའི་ནང་དུ་བརྟག་དབྱེད་བྱས་ནས་རྟེན་ཟེན་པའི་གཏེར་ཁ་
སྤྱེད་ཡོད། དེའི་ནང་རང་བྱུང་རྒྱུ་རྒྱུ་དང་རྩོད་སྤྱོད་ཆ་ཁྲ། ལིས། མེ། ཞ་ཉ།
ཞིན། གསེར་སྤྱོད་འདུས། གཏེར་ཁ་དེ་དག་གི་བག་ལ་ཞ་བའི་དཔལ་འབྱོར་གྱི་
རིན་ཐང་དཔངས་སྒྲོར་དུང་ལྷན་ཁྱི་ཕྱག་བཙོ་ལྷ་ལྷག་ཡིན། ད་ལྟ་རྟེན་ཟེན་པའི་ཀྱང་
གོའི་ཆེས་ཆེ་བའི་ལིས་དང་ཆ་ཁྲ་ཡི་གཏེར་ཁ་ཡང་འདི་ན་ཡོད།

མདོར་ན་དེ་དག་ལས་ཀྱང་འཐབ་རྩས་ཀྱི་རིན་ཐང་ལྷན་པ་ནི་ས་སྤྱང་གོ་
ལའི་རྟོག་ཏུ་མཛེས་པའི་བོད་ཡུལ་ནི་འཛམ་གླིང་ཡོངས་ཀྱི་རིན་ཐང་ཆེས་ཆེ་བའི་
ལྷ་མེད་རྒྱ་ཡི་འགོ་ཁུངས་ཡིན་ལ། མི་ཀྱངས་དུང་ལྷན་ཉི་ཤུའི་འཐུང་རྒྱའི་དགོས་
མཁོ་སྒྲོང་བའི་འཛམ་གླིང་ཤར་ཕྱོགས་ཀྱི་རྒྱ་བོ་ཆེན་པོ་བདུན་གྱི་རྒྱ་འགོ་འདི་ནས་
བརྒྱུད་ཞིང་། ཕྱོགས་བཞིའི་ཕྱ་ཁྲུང་གངས་རི་རྩ་བས་བསྐྱོར་ཡོད་པས་ཨེ་ཤ་ཡའི་
ཆབ་རོམ་གྱི་མཆོད་རྟེན་ཞེས་ཀྱང་བཤམ་གས། དེ་བས་སྤྱི་ཡིས་གངས་ལྗོངས་ཀྱི་རྒྱ་
བོ་བདག་ཏུ་འཛིན་ཐུབ་ན། དེས་ཡ་གླིང་གླིང་ཁྲུང་པར་དུ་ཀྱང་གོ་དང་རྒྱ་གར་

གཉིས་ལ་ཚོད་འཛིན་བྱེད་པའི་ས་ཁམས་ཆབ་སྲིད་ཀྱི་འཇམ་ཤིང་བྱག་ཏུ་བསྐྱམས་
 པ་འདྲ། དེ་བས་འཛམ་གླིང་གླིང་ལ་གླིང་གི་མི་རིགས་ཆེན་པོ་རྒྱ་དཀར་ནག་
 གཉིས་ཀས་ཡུལ་ཁམས་འདིར་བྲལ་ལྷག་གིས་དོ་སྣང་བྱེད་བཞིན་ཡོད་ལ། རྒྱལ་
 ཁབ་གཉིས་ཀའི་ས་མཆོམས་ཀྱི་ཐད་དུ་དུང་ཐག་གིས་མ་ཚོད་པའི་ཚོད་ཉོག་མང་
 པོ་ལྷས་ཡོད།

ཐོག་མའི་ཚོད་གཞི་དེའི་ལོ་རྒྱུས་འདི་ལྟ་སྟེ། 1913ལོའི་ཟླ10པའི་
 ཚེས13ཉིན། རྒྱ་ལར་བྱབ་བྱང་གི་གྲོང་བརྒྱལ་རྒྱུ་ལ་སེམ་ལ་ཞེས་པར་བོད་དབྱིན་
 རྒྱ་གསུམ་གྱི་སྐུ་ཆབ་པས་བོད་ཀྱི་གནད་དོན་བཟོ་སྐྱེད་བྱེད་པའི་ཚོགས་འདུ་ཞིག་
 འཚོགས། བོད་གཞུང་དགའ་ལྷན་པོ་བྲང་གི་སྐུ་ཆབ་ནི་སྐབས་དེའི་བཀའ་སློན་
 བཤད་སྐྱབས་འཕྲོར་དོ་རྩེ་ཡིན་ལ། དབྱིན་རིའི་སྐུ་ཆབ་ནི་སྐབས་དེའི་རྒྱ་ལར་གྱི་
 དཔོན་མེ་ཁའེ་མ་ཉོང་ཟེར་བ་དེ་རེད། རྒྱ་ནག་གི་སྐུ་ཆབ་ནི་བོད་སྤྱད་དཔོན་རིགས་
 ཁྲིན་ཡུས་རྒྱན་ཡིན། ཚོགས་ཐོག་ཏུ་བོད་རང་བཙན་ཡིན་མིན་ཐད་བོད་རྒྱ་གཉིས་
 ཀའི་སྐུ་ཆབ་བར་ཁ་རྩོད་འོར་ནས་གྲོས་མཐུན་མ་བྱུང་། 1914ལོར་མེ་ཁའེ་མ་ཉོང་
 གིས་བར་འདུམ་བྱས་པ་བརྒྱུད་བོད་ཡུལ་དེ་ནང་བོད་དང་བྱི་བོད་གཉིས་སུ་དགར་
 བའི་འདོད་ཚུལ་བཏོན་པ་སྟེ། ད་ལྟའི་བོད་རང་སྲྀང་སྲྀང་ས་ནི་བྱི་བོད་དང་། ད་ལྟའི་
 མཆོ་སྲོན་དང་ཀན་སུཅུ། སི་ཁྲིན། ཡུན་ནན་སོགས་ཀྱི་ཁོངས་གཏོགས་བོད་མདོ་
 ཁམས་གཉིས་ཀྱི་ས་ཆ་རྣམས་ནང་བོད་དུ་བཅི་བ་དང་། གྲུང་གོའི་གོ་མིན་ཏང་སྲིད་
 གཞུང་གིས་ནང་བོད་ས་ཁུལ་དུ་དམག་མི་ཉུང་ཅམ་བཞག་ཆོག་མོད། བྱི་བོད་ཀྱི་
 རང་བཙན་གོ་གནས་ལ་བཅི་བ་གྲུར་བྱེད་དགོས་པའི་བསམ་ཚུལ་བཏོན། དེ་ལྟར་
 གྲོས་མོལ་བྱས་ཟེས་ཐོག་མའི་ཆིངས་ཡིག་གི་མ་བྱི་སྟེང་གྲུང་གོའི་སྐུ་ཆབ་ཁྲིན་ཡེ་

ཐོན་གྱིས་མིང་རྟགས་བཀོད་ནའང་། སྐབས་དེའི་རྒྱ་ནག་སྲིད་གཞུང་མ་འཐད་པས་
མཐུག་མཐའི་ཆེངས་ཡིག་ལ་མིང་རྟགས་མ་བཀོད་པར་གྲགས། དེ་ལྟ་ནའང་བོད་
དབྱིན་ཕྱོགས་གཉིས་ཀྱི་སྐྱེ་ཆ་བ་པས་དེར་ཁ་ལ་མ་བྱས་པར་རྒྱ་གར་གྱི་དེ་མི་ཐོང་
ཁྱེར་ནས་ཆེངས་ཡིག་ལ་མིང་རྟགས་བཀོད། ཆེངས་ཡིག་དེའི་ནང་རྒྱ་གར་དང་
བོད་གཉིས་ཀའི་ཤར་རྒྱུད་ས་མཆོམས་རྙིང་བ་ནས་བྱང་ཕྱོགས་སུ་སྤྱི་ལེ་བརྒྱ་ཙམ་
བརྒལ་ནས་ས་རྟགས་གསར་བ་ཞིག་རྒྱག་པར་གྲོས་འཆམ་བྱུང་ཡོད། ལོ་རྒྱུས་
སྙེང་དེ་ལ་མེ་ཁའི་མ་རྟོང་(McMahon)གི་ས་རྟགས་ཟེར། ས་རྟགས་དེ་ནི་ད་
ལྟོ་བར་རྒྱ་གར་དང་ཡུང་གོ་གཉིས་ཀྱི་ཚད་གཞིར་ལྷུང་ཡོད། ཚད་བྱའི་ས་དེའི་རྒྱ་
ཁོན་ལ་ཁོན་སྟོན་སྤྱི་ལེ་བྱ་བཞི་མ་འབྲུམ་གཅིག་དང་ཁྱི་གཉིས་ཡོད། དེའི་ནང་རྒྱ་
གར་གྱིས་སྤྱི་ལེ་བྱ་བཞི་མ་ཁྱི་དགུ་དང་ཡུང་གོས་ཁྱི་བཞི་བརྒྱུད་ཡོད། བོད་ཀྱི་ལོ་
རྒྱུས་སྙེང་ས་དེའི་མིང་ལ་མོན་རྟ་དབང་ཞེས་འབོད་ཅིང་། རྒྱལ་དབང་སྐུ་ཐེང་བྱག་
བ་ཆངས་དབྱངས་རྒྱ་མཆོ་ཡང་ས་དེར་འབྱུངས་པར་མ་ཟད། དུལ་དེའི་གཞིས་མི་
པལ་མོ་ཆེ་ཡང་བོད་མི་འབའ་ཞིག་ཡིན། ད་ལྟ་རྒྱ་གར་ཕྱོགས་ནས་དེ་ནི་དབྱིན་རི་
བས་ཤུལ་བཞག་ཡིན་པས་རང་ལ་དབང་བར་འདོད་པ་དང་། ཡུང་གོའི་ཕྱོགས་
ནས་བོད་ནི་གནའ་སྤྱོད་ནས་རང་གི་ཁོངས་གཏོགས་ཡིན་པས་ས་དེ་རང་ལ་
དབང་ཞེས་སྒྲིག་བཞིན་ཡོད། གང་ལྟར་རྒྱ་དཀར་ནག་གཉིས་ཀ་འདིའི་ཐད་དུ་
འདོད་ཚུལ་གཅིག་མཐུན་མ་བྱུང་བས་1962ལོར་རྒྱ་གར་དང་ཡུང་གོ་བར་ས་
མཆོམས་ཚོད་པའི་དམག་འཁྲུག་བྱུང་། རྒྱ་བ་འགའི་རིང་གི་དམག་འཁྲུག་བརྒྱད་
ཡུང་གོས་རྒྱ་གར་གྱི་ལག་ནས་མོན་རྟ་དབང་གི་ས་ཆ་པལ་མོ་ཆེ་རྒྱུར་འབྲོག་སྟེ་
དམག་དོན་གྱི་རྒྱལ་ཁ་ཆེན་པོ་སྤངས། ཡིན་ནའང་ལོ་དེའི་རྒྱ་11པའི་ནང་ཡུང་གོས་

མོ་བྱུང་དུ་དམག་མི་ཕྱིར་འཐེན་བྱས་པར་མ་ཟད། བདག་བསྐྱུང་བྱས་པའི་ས་ཆ་
 དང་རྒྱ་གར་གྱི་བསྐྱུང་དམག་གཡུལ་ས་ནས་ཐོབ་པའི་དམག་དབྱུང་གི་མཚོན་ཆ་
 དང་རྒྱ་དངོས་ཆང་མ་ཕྱིར་སྤྲད་དེ་དམག་མཆོམས་བཞག་པ་རེད། སྐབས་དེར་མི་
 མང་པོ་ཞིག་གིས་ཀྱང་གོས་དེ་ལྟར་བྱེད་དོན་ཅ་མ་གོ་ནའང་། རྗེས་ནས་བརྟགས་
 བ་རྒྱ་རྒྱུན་གཉིས་ཡོད་དེ། དང་པོ་ནི་སྐད་ཅིག་གི་དམག་འཁྲུག་ནང་ཀྱང་གོས་རྒྱུ་
 ཁ་ལེན་བྱུང་ཡོད་མོད་རྒྱུན་བསྐྱུང་ས་དམག་འཁྲུག་བརྒྱུ་བ་རྒྱ་གར་ལ་མཐུན་རྒྱུ་
 མང་པ་རེད། མཁས་དབང་དགེ་ཚེས་ལགས་ཀྱིས་རྒྱ་གར་གྱི་ཡུལ་ནི་སོག་པའི་
 དབྱེ་བས་དང་འབྲེལ་བ་ལྡན་པ་ཞིན། ཉི་མ་ལ་རི་རྒྱུད་ཀྱི་པར་དོས་ནས་རྒྱ་
 མཚོ་ཆེན་མོའི་བར་རྒྱ་གར་ཡུལ་དུ་རི་སྐྱང་དང་ལ་ལུང་ཁྲག་ཀྱོག་སོགས་ཆེར་
 མེད་པར་བདེ་ཐང་ཡོན་ཞིང་། རྒྱལ་ས་ནི་ལི་གསར་བ་གཙོ་བྱས་པའི་ཐོང་ཁྲིར་ཆེ་
 གས་ཁག་ནས་ཐད་ཀར་དུ་མཐའ་མཆོམས་ཀྱི་གཡུལ་སར་མཚོན་ཆ་སྤྲོ་ཆོགས་
 ་ཤར་རེར་འབྲེན་བྱུང་ལ། དམག་རྒྱགས་འཁོར་ཆེན་སྐྱེལ་འབྲེན་བྱེད་པར་ཡང་
 དཀའ་ཁག་ཆེན་པོ་མེད། དེ་ལས་ཐོག་སྟེ་ཀྱང་གོའི་ཕྱོགས་ནས་ནང་སའི་རྒྱ་ཡུལ་
 ནས་དམག་མི་དང་མཚོན་ཆ། བཟའ་བཙའ་སོགས་ལ་ལུང་མང་པོའི་གངས་ཅན་
 མཐོ་སྐྱང་བརྒྱུད་མཐའ་མཆོམས་བར་འབྲེན་དགོས་པས་རྒྱུང་ས་འཁོར་སོགས་ཀྱང་
 གཏོང་ཐབས་མེད། དེ་མིན་རྒྱ་རྒྱུན་གཉིས་པ་ནི། རྒྱ་གར་སྤྱིད་གཞུང་གིས་རེ་
 འབོད་ཞུས་པ་ལྟར། 1962ལོའི་11པའི་ནང་ཨ་མེ་རི་ཁས་དངོས་སུ་རྒྱ་གར་ལ་
 དམག་འཁྲུག་གི་མཁོ་ཆས་ཀྱི་ཐད་དུ་རོགས་སྐྱོར་བྱེད་འགོ་བཙུམས་ཡོད་ལ། ད་
 དུང་ཕུ་མཐུད་དུ་འཐབ་ན་ཨ་མེ་རི་ཁ་དངོས་སུ་དམག་འཁྲུག་ལ་ཞུགས་མི་སྤྱིད་པ་
 ཡང་མ་རེད། དེ་འབྲེལ་གནས་རྒྱལ་འོག་མའི་ཅི་དུང་གིས་དམག་འཁྲུག་རྒྱག་ཡུན་

རིང་ན་གྲུང་གོར་རྒྱལ་ཁ་ཐོབ་དཀའ་སྤྲུལ་ནས་རང་འགྲུལ་གྱིས་དམག་འཁྲུག་
མཆམས་བཞག་པ་རེད་ཟེར། དེའི་རྗེས་ནས་ད་ལྟའི་བར་མི་ལོ་བཅུ་ལྷག་དུ་མ་
འགོར་བའི་རིང་། རྒྱ་གར་གྱི་ཕྱོགས་ནས་མི་སེར་འཕོར་ཆེན་ཞིག་ཅོད་གཞི་ཆེ་
བའི་ས་ཆ་དེར་གནས་སྤར་ཞིང་། དེ་དུ་ཨ་རབ་ན་ཅལ་ཟེར་བའི་སྤྱིད་འཛིན་མངའ་
སྡེ་གསར་བ་ཞིག་བཙུགས་ཡོད། ཁྱད་པར་དུ་ད་ལྟའི་རྒྱ་གར་སྤྱིད་ཆོན་ལྷན་གི་
ཡིས་སྤྱིད་བཟུང་རྗེས་རིམ་གྱིས་མོན་ཏྲ་དབང་ཕྱོགས་ལ་དམག་མི་འཕོར་ཆེན་
བཀོད་སྡིག་བྱས་ཤིང་། 2008ལོའི་ལོ་སྤྱིད་དེའི་དམག་ལྷགས་མི་གངས་
འབྲུམ་གཅིག་ལ་སླེབས་འདུག་དེ་བཞིན་ལོ་འདི་དག་གི་རིང་ལ་གྲུང་གོ་ཡང་རང་
དགར་མ་བསྐད་པར་བྱུབ་ཕྱོགས་ཐོན་འབྱེད་གྱི་གོ་སྐབས་དང་བསྐྱེད་ནས། བར་
སའི་རྒྱ་ཡུལ་ནས་མདོ་དབྱས་མཐོ་སྐར་བར་གཞུང་ལམ་དང་ལྷགས་ལམ་སྤྱི་
ཆོགས་མཁྱོགས་སྤྱར་རང་བསྐྱེད་ཏེ་སྤྱེལ་འཛེན་གྱི་དཀའ་ཁག་མེད་པར་བཅོས་
ཤིང་། ཅོད་གཞི་ཆེ་བའི་ས་ཆ་དེ་དག་ཡང་བསྐྱར་བྱིར་ལེན་དགོས་པའི་འདོད་ཚུལ་
སྤྱོད་མཁན་རྗེ་མང་དུ་འགྱོ་བཞིན་གདུ། 2008ལོའི་ཟླ11པའི་ནང་གྲུང་གོའི་རྒྱལ་
སྤྱང་འགོ་དཔོན་ལེང་གོང་ལེ་ས་མཆམས་དེར་ལྟ་ཞིབ་དུ་ཕེབས་ཏེ་མོན་ཏྲ་དབང་
ས་ཆ་གྲུང་གོའི་མངའ་ཁོངས་ཡིན་པའི་རྣམ་འགྱུར་བསྐྱེད། 2011ལོའི་ཟླ9པའི་ནང་
གྲུང་གོའི་འཐབ་འཛིང་གནས་གྲུ་ཁ་ཤས་རྒྱ་གར་གྱི་བདག་དུ་བཟུང་ཡོད་པའི་མོན་
ཏྲ་དབང་གི་མཁའ་དབྱིངས་སུ་བཅཅན་གྱིས་འཇུག་བ་དང་། 2011ལོའི་ཟླ11པའི་
འགོར་རྒྱ་གར་སྤྱིད་གཞུང་གིས་ཏི་མ་ལ་ཡའི་དམག་སྡེ་ཞེས་པའི་དམིགས་བསལ་
ཉེན་རྟོག་དམག་དབྱང་ཞིག་བཙུགས་ཏེ་བོད་དང་རྒྱ་གར་གྱི་ས་མཆམས་སུ་བཀོད་
སྡིག་བྱེད་གིན་ཡོད་པའི་གསར་འགྱུར་བསྐྱེད་མར་གོ་རྒྱུ་འདུག་གོང་གསལ་གྱི་

གནས་སྐྱེད་སྤྱོད་དེ་དག་ལས་ང་ཚོས་རྒྱ་དཀར་ནམ་གཉིས་བར་གྱི་འགལ་བ་སྤར་
ལས་མངོན་གསལ་ཡིན་ལ། མ་འོངས་བར་སྤྱོད་སྤྱོད་དུ་ཐོག་དུ་གྱུར་ཏེ་འཁྲུག་
ཚོད་ཆེན་པོ་མི་འབྱུང་བའི་ངེས་པ་མེད་པ་ཡང་ཆོར་བྱུག། མདོར་ན་ས་ཁམས་ཆབ་
སྲིད་རིག་པའི་ངོས་ནས་བལྟས་ན། རྒྱ་གར་དང་གྲུང་གོ་གཉིས་ཀྱི་ཚོད་གཞི་ངོ་མ་
ནི་སྤྱི་ལེ་གྲུ་བཞི་མ་ཁྲི་དགུ་ལས་མེད་པའི་མེ་ཁའི་མ་ཉོང་གི་ས་རྟགས་ཅམ་ཁོ་ན་
མ་ཡིན་པར། མ་འོངས་པའི་ཨེ་ཤ་ཡ་སྤྱིང་གི་བཅན་བདག་གྲེད་པར་ཅིས་གྲང་
མཁོ་བའི་དམག་དོན་འཐབ་རྩས་ཀྱི་གཡུལ་ས་ཆེན་པོ་མདོ་དབྱས་མཐོ་སྒང་ཡིན།
དེ་བས་ཚོད་གཞི་འདི་ཆེ་ས་ནས་བལྟས་ན། རྒྱལ་སྤྱིའི་ཆབ་སྲིད་ཀྱི་རྩ་ཆོགས་ཆེན་
པོ་གཉིས་ཀྱིས་འཛམ་སྤྱིང་གི་ཡང་ཅེ་རུ་སྤྱིད་འབྱོར་རྩས་སྤྱོད་པས་འབྲུག་པའི་སྤོན་
འགྲོ་ཞིག་དུ་འགྱུར་མི་སྤྱིད་པ་ངེས་པ་མེད་སྟེ།

མཐའ་ཕྱོགས།

གནའ་ནས་ད་ལྟའི་བར་དུ་པ་ས་གངས་ཅན་སྤྱོད་སྤྱོད་ཀྱི་ས་བབ་ཁོར་ཡུག་
གི་རང་བྱུང་བཞོད་པ་འདི། ཆད་ངེས་ཅན་ཞིག་གི་སྤྱིང་ནས་རང་ཅག་པོད་མི་
རིགས་ཀྱི་འདས་མ་ད་གསུམ་གྱི་ལས་དབང་དང་མདུན་ལམ་གཏན་ཁེལ་གྲེད་པའི་
སྤྱིའི་རྒྱ་རྒྱུན་ཆེས་གཙོ་བོར་གྱུར་ཡོད། དཔེར་ན། པོད་ཡུལ་ནི་རི་མཐོ་ཞིང་གང་
ངར་ཆེ་བའི་འཛམ་སྤྱིང་གི་ཡང་ཅེ་ཡིན་པས། གནའ་རབས་སྤྱོད་སྤྱོད་ལས་དར་
རྒྱས་ཆེན་པོ་བྱུང་ནའང་། གཞི་རྒྱ་ཆེ་བའི་ཞིང་ལས་སྤོན་སྤྱོད་གཉེར་ཐབས་བྱུང་
མེད་ལ་ཞིང་ལས་སྤོན་སྤྱོད་ཆེ་ཆེར་མ་དར་བས་མི་ཆོགས་འདུས་སྤྱོད་ཀྱི་མཁར་

ཁྲོད་ཆགས་མེད་ཅིང་། གཞི་ཁྱོན་ཆེ་བའི་མཁར་ཁྲོད་མ་ཆགས་པས་བཟོ་རིགས་
ལག་ཅུལ་ལ་འཕེལ་རྒྱས་བྱུང་ཐུབ་མེད། ད་ལྟའི་མི་རིགས་ཁག་བར་བཟོ་ལས་
རྒྱས་སྟོབས་མི་འདྲ་བའི་དབང་གིས་དབུལ་སྒྲུག་དང་བཅན་གཉིས་ཀྱི་བྱུང་པར་
གནས་ས་ལྟ་བུ་ཤོར་བ་རེད། དེ་མིན་བོད་ཀྱི་མཐའ་འཁོར་རི་ཆོགས་ཀྱིས་བསྐྱོར་
ཡོད་པས་ལོ་རྒྱུས་སྟེང་ཕྱི་རོལ་འཛིག་རྟེན་དང་འབྲེལ་འདྲིས་ཉུང་ཞིང་། ཤེས་རིག་
ལག་ཅུལ་གསར་བ་དུས་ལྡར་ནང་འཕྲེན་བྱེད་མི་ཐུབ་ཅིང་། ཆོང་ཇས་དང་ལག་
ཅུལ་བརྗེ་རེས་སྐྱོས་སྤྱི་ཆོགས་དཔལ་འབྱོར་དར་རྒྱས་གཏོང་དགའ་ལ། ཐོན་སྐྱེད་
དང་དཔག་དོན་གྱི་ལག་ཅུལ་ཐམས་ཅད་རྗེས་སྤྱུ་ལུས་ཤིང་། དཔངས་བྱིངས་ཀྱི་
དཔལ་འབྱོར་དང་ཆབ་སྲིད་ཀྱི་གོ་རྟོགས་ཀྱང་སད་མ་ཐུབ་པས། རིམ་གྱིས་རྗེས་
ལུས་དང་ཉམ་ཆུང་གི་གནས་སྤྱུ་ལྟར་བ་རེད། དེ་བས་ད་ལྟ་ནས་བརྒྱུད་རང་རེའི་
བོད་ཀྱི་ཤེས་ཡོན་ཅན་དག་གིས་ཀྱང་རང་རིགས་ཀྱི་འདས་པའི་ལོ་རྒྱུས་དང་ད་
ལྟའི་གནས་བབ། མ་འོངས་པའི་ཁ་ཕྱོགས་བཅས་ལ་བསམ་གཞིགས་བྱེད་སྐབས།
སྤང་མཐོང་སེམས་གཙོ་ཡི་རིག་ལམ་རྒྱུད་བ་ཁོ་ན་མཁྲགས་འཛིན་མི་བྱེད་པར། ཕྱི་
ཡི་རང་བྱུང་ས་ཁམས་ཀྱི་རྒྱ་རྒྱུན་འདི་དག་ལ་ཞིབ་འཇུག་དང་བེད་སྤྱོད་ཀྱི་རིན་
ཐང་ཆེན་པོ་ཡོད་པ་རྟོགས་དགོས་པ་མ་ཟད། ས་ཁམས་ཆབ་སྲིད་རིག་པའི་གཞུང་
ལུགས་ཀྱི་མིག་ཟུང་སྤྱད་དེ་འཛིག་རྟེན་ཡངས་པའི་ཁྲོན་ལ་བལྟ་ཞིབ་བྱེད་ཤེས་
དགོས་ལ། འཛམ་གླིང་གི་ཆབ་སྲིད་རྩ་ཆོགས་ཆེན་པོ་གཉིས་དང་བྲེ་བྲག་རྩ་ཨེ་ཤ་
ཡའི་མི་རིགས་ཆེན་པོ་དག་གི་འགྲན་ཚོད་དང་འགལ་འདྲའི་བར་གསལ་ནས། ཉམ་
ཆུང་མི་རིགས་རང་གི་སྲིད་འབྱོར་རིག་གསུམ་གྱི་ཕྱོགས་འདུས་རྒྱས་སྟོབས་
མཐོང་འདེགས་བྱེད་པ་མང་གཞིར་བརྒྱུད་ཐོག་འཆོ་གནས་ཀྱི་སློང་རིག་གྱུར་བོ་བྱས་

ཉེ་དཔའ་མཛེངས་གཉིས་ལྡན་སྒོས་ལོ་རྒྱུས་ཀྱི་གོ་སྐབས་དམ་འཛིན་དང་མདུན་
སྒོད་ཀྱི་ཁ་ཕྱོགས་གདམ་གསེས་བྱེད་མཁས་དགོས་པའོ།

སློབ་གསོའི་འབྲེལ་གཏམ་རྒྱ་རྒྱན་དལ་འབབ།

རྒྱལ་སྤྱིར་མཆོན་ཉིད་མཁན་པོ་སའོ་མེན་ཏུར་ལགས་ཀྱིས་སྤྱིག་འཛུགས་
ནང་གི་མཁས་པ་ནི་སྤྱི་ལ་ལྷགས་ཐག་བསྐྱོན་པའི་སློ་བྱི་དང་འབྲེལ་བའོ། སྤྱིག་
འཛུགས་ཀྱི་ཡི་མཁས་པ་ནི་གཞན་དབང་གི་སློག་དུ་མ་ཚུད་པའི་སྤྱང་གི་དང་འབྲེལ་
བར་གསུངས། ད་ལྟ་ང་ཚོར་མཁོ་བ་ནི་ཕོགས་དཔུལ་གྱི་ལྷགས་ཐག་སྤྱི་ལ་བསྐྱོན་
པའི་སློ་བྱི་ལྟ་བུའི་རིག་གནས་མཁས་པ་གཤུང་མོ་དེ་འདྲ་མ་ཡིན་པར། བདེན་དོན་
ཀྱི་རྒྱག་སྐད་མཁའ་ལ་སློག་པོད་པའི་སྤྱང་གི་ལྟ་བུའི་བསམ་སློབ་དཔའ་མཛེངས་
ཅན་དག་ཡིན།

གཅིག་སློབ་གསོའི་པམ་ཁ།

སྤྱིར་སློབ་གསོའི་གནད་དོན་འདི་གཉིད་ཐབ་ཅིང་རྒྱ་ཆེ་བ་ཞིག་ཡིན་ཕྱིར།
ཉམས་སྤྱོད་ལྡན་པའི་ཆེད་ལས་མཁས་པ་ཚོས་ལག་ལེན་དང་གཞུང་ལུགས་རྒྱར་
དུ་སྤྱེལ་ཉེས་ལག་གོ་རིམ་དང་བཅས་པར་སློ་ཞིབ་མོས་བཀལ་བཅུགས་རྒྱས་པར་
གནང་འོས་པ་ཞིག་ལས། སློབ་གསོའི་ལས་དོན་ཐད་ཁྱད་དུ་འཕགས་པའི་ཉམས་
སྤྱོད་དང་བྱུང་འབྲས་གང་ཡང་མེད་པའི་སྤྱི་ལོ་ང་ལྟ་བུ་ཞིག་གིས་སྤྱིར་ཁྱེད་ཀྱིས་

པས་རྩོམ་ཐོགས་ནའང་། རང་མེད་ལས་དོན་ཀྱན་གྱི་མ་ཡུམ་ལྟ་བུ་ནི་སློབ་གསེ་
ཡིན་ཕྱིར་འདིར་ས་བཅད་མ་སྟོང་ཅམ་དུ་སྒྲེར་གྱི་བསམ་ཚུལ་ཐར་ཐོར་རེ་གལ་པོ་
ཆེ་ལ་ནན་ཏན་གྱི་ཚུལ་དུ་བསྐྱར་སྒྲོས་ཅམ་བྱས་པ་ལགས།

དུས་རབས་སྔོན་མའི་ལོ་རབས་དགུ་བཅུའི་ནང་བཙག་དབྱེད་བྱས་པ་ལྟར་
ན། སྐབས་དེར་ཡིག་མོངས་པས་ད་དུང་བོད་སྤྱིའི་མི་གངས་ཀྱི་བརྒྱ་ཆའི་བདུན་ཅུ་
ཡན་ཟེན་འདུག་དེ་ནི་གྲང་གོའི་མི་རིགས་ལྟ་བུ་དང་དུག་ལས་ལྟོག་ཅིས་ཀྱི་ཨང་
གཉིས་པ་རེད། ཨང་རིམ་ཆེས་མཐའ་མ་བོ་དེ་ཡང་གཞན་མ་ཡིན་པར་དེར་སང་མི་
རིགས་ཡན་གར་བ་ཞིག་ཏུ་བཅི་བཞིན་པའི་བོད་སྟོངས་ཀྱི་སྟོ་པ་ནམས་རེད། ང་
ཆོས་འདིར་ལུང་དང་རིག་པའི་སྒྱུ་བ་བྱེད་མང་དུ་འབྲེན་པའི་ངལ་བ་མི་དགོས་པར།
གོང་གསལ་གངས་འབོར་དེ་ཁོ་ན་ལས་ཀྱང་བོད་ཀྱི་སྐར་གཞི་སློབ་གསེའི་གནས་
བབ་ཏུ་ཅང་སྟོ་བོ་ཡིན་པ་གསལ་བོར་རྟོགས་ཐུབ། ལོ་རྒྱུས་ཀྱི་ངོས་ནས་བལྟས་ན་
རང་མེད་བོད་ནི་ཤེས་རིག་སློབ་གསེའི་སྟོལ་རྒྱན་རིང་བོ་ཡོད་པའི་མི་རིགས་ཞིག་
ཡིན། དེ་ནི་གནའ་ནས་ད་ལྟའི་བར་བོད་སྐད་བོད་ཡིག་གི་ལམ་ནས་གསར་བསྐྱབ་
བྱས་པའི་རིག་གནས་ཤུལ་བཞག་འབོར་ཆེན་ཡོད་པ་ལས་ཀྱང་བདེན་དཔང་བྱས་
ཡོད། ཡིན་ནའང་དེར་རབས་སློབ་གསེའི་ཐད་ནས་ང་ཆོ་འཇམ་གླིང་མི་རིགས་
སྔོན་ཐོན་ནམས་མ་ཟད་གྲང་གོའི་གངས་ལུང་མི་རིགས་གཞན་གྱི་རྗེས་ཀྱང་ཆོད་
དགའ་བའི་རྒྱ་མཆོན་ཅི་ཡིན། དེ་ལ་ཁོ་བོའི་བསམ་ཚུལ་ལྟར་ན། འཇམ་གླིང་གི་
ཡང་ཅེར་འབོད་པའི་གངས་ཅན་སྟོངས་འདིའི་རང་བྱུང་བཀོད་པ་བརྟན་པས་ཕྱི་ཡི་
བརྟའི་འཕྲིན་ནང་འབྲེན་དང་སློབ་གསེའི་བྱུང་བརྒྱུ་དུ་སྟེལ་བར་བཀག་འགོག་བཞོས་
པ་མ་ཟད། བོད་ཀྱི་གནའ་རབས་སྟོལ་རྒྱན་སློབ་གསེའི་བསྟེ་གནས་པལ་ཆེར་

དགོན་པ་ཡིན་པ་དང་ཤེས་རིག་སློབ་གསོ་སྤྱི་མཐུན་མང་ཆེ་བ་ཡང་ཆོས་པ་ཡིན་
ལ། སློབ་སྤྱི་གི་ནང་དོན་དང་དམིགས་ཡུལ་པལ་ཆེར་འཁོར་བ་ལས་ཐར་འདོད་
ཀྱི་ཀུན་སྤོང་དེར་གཞིལ་ཆེ་བ་དང་ཡང་ཁ་བྱལ་ཐབས་མེད། ཁ་གསལ་ཤོས་བཤད་
ན་ཅུ་ཅག་གིས་གནའ་ནས་ད་བར་དུ་ཆོས་ལུགས་དད་མོས་ཁོ་ན་གཙོ་བོ་བརྩམས་པ་
ལས་སྤྱི་ཆོག་པ་འཆོ་གནས་སློབ་གསོ་སྤྱི་མཐུན་མེད་དུ་བཞག་ཡོད། དེ་ལྟར་ང་ཆོར་
ཁྱིམ་སྤྱི་ཤེས་རིག་སློབ་ཀྱི་སློབ་གསོ་ལ་མཐོང་ཆེན་གྱི་དཔེ་སློབ་རྒྱུ་བཟང་པོ་
ཞིག་ཆགས་སུ་བཅུ་ཡོད་ལ། གཞི་རིམ་བོད་འབངས་མི་སྤྱི་ཆོག་ཀྱི་ཡིག་ཚངས་
སེལ་བའི་ལས་འགན་ཐད་དུ་ཡང་ལོ་རྒྱུས་ཀྱི་སྤྱི་ཆ་ཆེན་པོ་ཞིག་ལུས་ཡོད།
མདོར་ན་སྤྱི་ཆོག་སློབ་གསོའི་མང་གཞི་རྒྱུ་ཤེས་བྱུང་བརྟེན་དུ་མ་བཟང་བས།
བོད་མི་པལ་མོ་ཆེར་ཚུགས་སུ་བཅུ་ཀྱི་སྤྱི་ཤེས་འཕུས་ཆང་གི་གྲུབ་མེད་པར་
གཞན་བརྟེན་ལ་གོམས་པ། དཔྱད་ཤེས་ཀྱི་སློབ་སྤྱི་ཤེས་རྒྱས་མེད་པར་ཆགས་སྤང་གི་
རྗེས་སུ་འབྱངས་པ། ལས་དོན་གང་བསྐྱབས་ཀྱང་མིག་རྒྱ་མཐར་བས་ཉོལ་རྒྱགས་
ལ་དགའ་བ། ཆོན་རིག་གི་ཤེས་བྱས་དབྱལ་བས་ལྟ་འདྲེ་ཡི་ཚོངས་དད་མང་བ། ག་
དུས་ཡིན་ཡང་རི་བོང་ཅལ་འདྲིམས་དང་ཆུ་སྒྲ་གར་ཁྱིད་ཀྱི་ངང་ཆུལ་འདྲིན་པ།
ནང་ཁུལ་མཐུན་སྤྱི་མཐུན་མེད་ཅིང་ཐག་དོག་ཆེ་བ་སོགས་ཀྱི་ངན་སྦྱོན་སྤྱར་བྱར་
སྤྱངས་ཡོད་ཅིང་། དུས་རབས་ཉེར་གཅིག་པའི་ནང་འདྲིར་ཡང་། ད་དུང་བོད་
གངས་ཅན་གྱི་ཡུལ་ལ་དེང་རབས་ཤེས་རིག་དཔལ་ཡོན་གྱི་སྤྱི་རིངས་བསྐྱེད་པའི་རེ་
བ་ཉག་སྤྱི་ལ། རང་དབང་དམངས་གཙོ་ཡི་ཡོངས་ཁྱབ་རིན་ཐང་ལྟ་བུ་འདྲིན་པའི་རྒྱ་
ལམ་གྱུ་དོག་པ་རེད། དེ་བས་ཉེ་རབས་དབྱིན་ཇིའི་བོད་རིག་པའི་མཁས་པ་ཐའོ་མ་
སི་(F.W.Thomas)ལགས་ཀྱིས་“བོད་ཀྱི་མི་སེར་གྱི་ངས་ལ་ཆོས་ལུགས་སྤྱི་བ་

མཐའ་དང་ཡུལ་ཡུང་ཚོ་ཁག་གི་ཞེན་ཁོག་ཙམ་ལས། མི་རིགས་ཀྱི་འདུ་ཤེས་ཆ་
ཚང་སྤ་བརྟན་ཞིག་བྱུང་བྱུང་མེད་”ཅེས་གནད་ལ་འཁེལ་བའི་སྤྲོམ་ཆོག་ཞིག་ཀྱང་
བཞག་ཡོད་པའོ།

ཉེ་བའི་ལོ་བཅུ་ཕྲག་འགའི་རིང་། སྤྱིར་ལོ་དགའའི་འོས་འགན་སློབ་གསེའི་
སྤྱིད་རྩས་ཡུན་རིང་ལག་བསྟར་བྱས་པ་བརྒྱད། ད་ལྟ་ཀྱང་གོའི་མངའ་ཁོངས་ཀྱི་མི་
རིགས་གཞན་པའི་རྗེས་རབས་བྱ་བྲུག་ཁོད་ཡིག་ཚོངས་པ་མེད་པའི་དམིགས་
ཡུལ་དེ་པལ་ཆེར་འབྱུང་ཡོད་ལ། དེ་ནི་སྤྱིད་གཞུང་གི་བྱུང་འབྱས་གལ་ཆེན་ཞིག་
ཡིན་པ་ར་ཆོས་ཀྱང་ཁས་ལེན་བྱེད་འོས་མོད། ཡིན་ནའང་བོད་ཡུལ་ལ་མཆོན་ན་
སྤྱིད་རྩས་འདི་ལག་བསྟར་བྱེད་པའི་གོ་རིམ་ནང་། མང་གཞི་སློབ་གསེའི་སྤྱིག་
ཆས་ཀྱི་ཆ་རྒྱུན་ལྡན་ཉུ་ཞན་པ་དང་། ས་གནས་ཀྱི་འགོ་ཁྲིད་དང་ལས་བྱེད་པས་
མཐོང་ཆེན་བྱས་པ་མི་འདར་བ། སློབ་བྲུས་གོང་རིམ་ལ་སློབ་ལྷགས་བྱིས་པའི་ཁ་
བྱངས་རྒྱུན་བཟོ་བྱས་ཏེ་ཉི་མ་འཁྲུལ་ཐབས་བྱེད་བ། ཐ་ན་ས་ཆ་ལ་ལར་ད་དུང་བྱ་
གུ་ཆོར་ཡི་གེ་སློབ་སའི་སློབ་བྲུ་མེད་པ་སོགས་བྱི་ནང་གཉིས་ཀའི་མཐུན་རྒྱུན་མི་
འཛོམས་པའི་དཀའ་ཁག་སྤྲ་ཆོགས་ཡོད།

དེ་མིན་མི་རིགས་རང་སྤྱིང་ན་འགོག་རྒྱུན་གཞན་ཞིག་ཡོད་པ་ནི། བོད་མི་
གང་མང་གི་ཤེས་རིག་སློབ་གསེའི་གོ་རྟོགས་ད་དུང་སད་མེད་པས། མི་རིགས་
གཞན་གྱིས་སློབ་གསེའི་གོ་སྐབས་འཕྲོག་ཅོད་བྱེད་བཞིན་པའི་གནས་སྐབས་འདི་
འདྲར་ཡང་། བོད་ཀྱི་བྱིས་བདག་སྐོར་ཞིག་གིས་ད་དུང་“པ་མ་བཙོན་དུ་འབྲོ་
དགོས་ཀྱང་བྱིས་པ་སློབ་བྲུར་མི་སྐྱེལ་”ཞེས་ཚོངས་སྤྱོད་མཐུགས་འཛིན་བྱས་དང་
བྱེད་ཐུས་ཡིན་ལ། གོང་རིམ་ནས་སློབ་མ་བསྐྱུ་རུ་ཡོང་ན་པ་མས་བྱིས་པ་རི་

མགོར་འགྲོ་བའི་འཇུག་པ་དང་། དགེ་ཆུན་ཆུས་ཀྱང་འཇུག་སྟེ་ཉེན་ཉོག་པ་རིགས་
ལ་ཁྲིད་པའམ་དཔག་མིར་བརྟུན་ཏེ་ཁྲིམ་བདག་ལ་སྒྲག་བསྐྱངས་ནས་གྲིས་པ་
སྟོབ་གྲུང་འགྲུགས་པ་སོགས་རྒྱལ་ཁབ་དང་མི་རིགས་གཞན་པས་ཐོས་ན་ཏེ་ལས་
དགོས་པའི་བྱ་མ་དགོད་ཀྱི་སྤང་ཚུལ་ཅི་རིགས་འབྱུང་བཞིན་ཡོད། ཞིབ་མདང་
ཞིག་རྒྱུབས་དང་། མི་རིགས་གཞན་གྱིས་ཤེས་རིག་དཔལ་འབྱོར་སླེང་བཞིན་པའི་
སྐབས་འདིར། ང་ཚོ་ཐོད་པའི་ནང་དུ་ད་དུང་ཡང་ཤོག་སྒྲོར་ངོས་ཀྱི་ཨང་གི་ངོས་མི་
ཟེན་མཁན་ག་ཚོད་ལུས་ཡོད། གྲི་ཡུལ་འཛིག་ཉེན་དང་འབྲེལ་ཐག་བཅད་དེ་རྩ་
ལུང་འགྲོག་ཐང་ན་རི་དྲགས་ལྟ་བུའི་འཆོ་བ་སྐྱེལ་བཞིན་པ་ཅི་ཙམ་འདུགལ་ཏེ་
ཁྲོད་རང་གཞི་རིམ་ཐོད་ཁུལ་ལ་ཆ་རྒྱས་ཡོད་མཁན་ཞིག་ཡིན་ཆེ་དྲིས་ལན་ཐ་དག་
ལམ་སེང་སྒྲོ་ངོར་འཆར་ངེས་རེད།

བརྒྱ་བཤད་ཆོག་གི་ཅ་བ་མདོར་དྲིལ་ན། འཇར་མན་གྱི་ཆོས་ལུགས་
ལེགས་བཅོས་མཁན་པོ་མར་ཟེན་ལུ་ཟེར་(Martin Luther 1483-1546)
ལགས་ཀྱིས་“རྒྱལ་ཁབ་ཅིག་གི་སྟོབས་འབྱོར་ནི་དེའི་མཛོད་ཁང་ནོར་གྱིས་ཁེངས་
པས་མིན་ལ། མཁར་རྫོང་སྤྱིའི་བཟུན་པས་མིན། སྤྱི་བའི་སྤྱིག་ཆས་མངེས་ཤིང་
བརྗེད་པས་ཀྱང་མ་ཡིན། ཉག་ཉག་རྒྱལ་ཁབ་དེའི་སྤྱི་དཔངས་ཀྱི་སྒྲོ་སྒྲོང་སྟེ་སྟོབ་
གསོ་མུངས་པའི་རྩ་ཆ་དང་ལྟ་རྒྱ་མཐོང་རྒྱ། ཀྱན་སྒྲོད་བཅས་ལ་རག་ལས་ཡོད།
འདི་ནི་ངེས་པ་དོན་གྱི་བྱང་དུ་འཕགས་པའི་ཆ་དེ་ཡིན་ལ། ངེས་པ་དོན་གྱི་སྟོབས་
ལུགས་འབྱུང་སའི་གནས་ཀྱང་ཡིན”ཞེས་གསུངས་ཡོད་པ་ལྟར།

ད་ལྟ་ང་ཚོས་ཀྱང་རང་གི་འདས་པའི་རྒྱད་པ་ཅི་སྟེད་ཀྱི་ཅ་བ་སྟོབ་གསོ་
ཡིན་པ་རྟོགས་ཡོད་ལ། ད་ལྟའི་མི་རིགས་སྟོབ་གསོའི་གནས་སྤངས་ཉམས་ཞན་

ཐབས་ཆག་ཡིན་པ་མཐོང་ཡོད་པར་མ་ཟད། མ་འོངས་འཕྱོར་ཐུག་དཔལ་ཡོན་གྱི་
ལམ་དུ་བསྐྱོད་པར་ཡང་གཞི་རིམ་གྱི་མར་གཞི་སློབ་གསོ་གཅིགས་སུ་འཛིན་པ་
ནས་གོམ་པ་དང་པོ་སློ་དགོས་པ་ནམ་ཡང་བརྟེན་མི་རུང་ངོ་། །

གཉིས། སློབ་གསོའི་དམིགས་ཡུལ།

དེ་ཡང་ར་ཆོས་རང་གི་རྒྱད་པ་རི་སྟེད་ཀྱི་ཅ་བ་སློབ་གསོར་ཐུག་ཡོད་པ་
ཁས་ལེན་ན། ད་ནས་བཟུང་ཤེས་རིག་སློབ་གསོ་སྤྱི་དང་བྱུང་པར་དུ་ཁྱིམ་སྤྱིད་
སློབ་གསོ་དེ་ལས་དོན་ཀྱན་གྱི་མར་གཞིར་འཛོག་དགོས་པ་གདོན་མི་ཟ། ཡང་སྟོར་
བོད་ཀྱིས་དེར་རབས་སློབ་གསོ་ཅི་འདྲ་བྱས་ནས་སྤེལ་དགོས་ཤིང་། ཁོ་མོའི་
བསམ་ཚུལ་ལ་ཐོག་མར་བོད་ཀྱི་ད་སྟེའི་གནས་བབ་དངོས་ལ་གཞིགས་ཏེ་སྤར་
ཡོད་དགོན་པའི་སློབ་གསོ་དང་སློབ་གྲུའི་སློབ་གསོ་གང་ལ་ཡང་མཐའ་གཅིག་ཏུ་
དགག་པ་དང་འུར་བསྟོད་པ་སོགས་མི་བྱེད་པར། གསར་རྟེན་ཐམས་ཅད་འུ་ཅག་
དར་རྒྱས་སུ་འགོ་བའི་མར་གཞི་དང་མཐུན་སྟེན་དུ་བཅིས་ནས་གནའ་དེར་བྱང་
འབྲེལ་གྱི་སློབ་གསོའི་ལམ་ལྗོགས་ཤིག་རྒྱན་འཁྲོངས་བྱེད་དགོས་འདུག་སྟེ་
ཆོགས་ལག་ལེན་གྱི་ངོས་ནས་འདི་ལས་ལྷག་པའི་རྟེན་ཞེན་དང་གསར་ཞེན་གང་
རུང་གི་ཐབས་ལམ་གཞན་ཞིག་ཡོད་མི་སྤྱིད་སྟུང་། མདོར་ན་མཐར་ཐུག་གི་
དམིགས་ཡུལ་ནི་ར་ཆོས་གསར་རྟེན་རིམ་སུ་མ་དབྱེ་བའི་བོད་ཀྱི་དེར་རབས་སློབ་
གསོའི་མ་ལག་འཛུགས་རྒྱ་དེ་ཡིན། ཐོག་མར་ར་ཆོ་ཆང་མས་སློ་རྣལ་ལ་ལམ་སྟེ་
སློབ་གསོ་ཞེས་པའི་བ་སྟེད་འདིར་སྤྱི་ཆོགས་ལམ་ལྗོགས་དང་། ཆབ་སྤྱིད། ལོ་

རྒྱུས། རིག་གནས། དཔལ་འབྱོར་བཅས་ཀྱི་བྱུང་རྒྱུ་མང་པོ་ཞིག་ནས་ཡང་བསྐྱུར་
 བོ་བ་ལེན་དགོས་པའི་བྱས་ལ་ཐོན་ཡོད། སྤྱིར་སློབ་གསོ་ཡི་ཁོངས་སུ་མི་སྤྱིར་
 སྤྱིར་བྱེད་པའི་བྱ་སྤྱོད་ཐམས་ཅད་འདུས་ཤིང་། དེ་ལ་པ་མས་འགན་དུ་བབས་པའི་
 ཁྱིམ་ཆང་གི་སློབ་གསོ་དང་དགེ་ལྡན་ལ་བརྟེན་པའི་སློབ་གྲུའི་སློབ་གསོ། འཆོ་
 གནས་ལག་ལེན་ལས་སྤངས་དགོས་པའི་སྤྱི་ཚོགས་སློབ་གསོ་ཞེས་རོ་བོའི་ཆ་
 བས་དགར་རྒྱ་ཡོད་པར་མ་ཟད། དམའ་བ་བྱིས་པའི་སློབ་གསོ་དང་འབྲེལ་རིམ་
 གཞིན་ཁྱེད་སློབ་གསོ། མཐོ་རིམ་དར་མའི་སློབ་གསོ་སོགས་དུས་རིམ་གྱི་ཆ་བས་
 གྲང་མང་དུ་དགར་ཆོག་འོན་ཀྱང་ནང་དོན་གྱི་ཆ་བས་འདིག་ཉེན་གྱི་སློབ་གསོ་
 ཐམས་ཅད་ཤེས་རིག་སློབ་གསོ་དང་ལག་ཅུལ་སློབ་གསོ་གཉིས་ཀྱི་ཁོངས་སུ་མ་
 འདུས་པ་ཞིག་མེད། དེ་ན་བོད་ཀྱི་དེང་རབས་སློབ་གསོའི་ལས་དོན་ཐམས་ཅད་
 གྲང་བོད་པའི་བསམ་སྒྲུབ་འོ་ཉོག་གས་དང་འཆོ་གནས་ལག་ཅུལ་མཐོར་འདེགས་
 བྱེད་པའི་དམིགས་ལུལ་དོག་དོག་པོ་དེ་སྤྱིར་བོར་བཟུང་ནས་སྤེལ་རྒྱ་བརྗེད་མི་
 ཅུང་། སློབ་གསོ་སྤྱི་བའི་རྩ་བའི་ཁ་སྤྲོད་དང་དམིགས་ལུལ་ལ་རོས་ཟིན་ཡང་
 དག་ཅིག་ཐོབ་ཆེས། རྒྱ་བྲག་ལག་ལེན་གྱི་རོས་ནས་རིམ་བཞིན་མངོན་འགྱུར་གྱི་
 ཐབས་ལམ་སྤྲོ་ཚོགས་འཆོལ་ཞིབ་བྱེད་དགོས། འདིར་ཁོ་བོ་མི་སྤྱིར་གྱི་བྱ་རྒྱུ་
 ཅམ་སྤྱིར་ན། ཐོག་མར་བོད་ཀྱི་སྤྱི་ཡོད་དགོན་པའི་སློབ་གསོ་ལ་མཆོན་ན། ད་
 ཅུང་ཡང་སློབ་རྒྱུན་ཤེས་རིག་གི་སློབ་རྒྱུན་མཐུད་པའི་ལས་འགན་གཙོ་བོ་ཁྱུང་
 དགོས་ལ། ཆོས་དད་ཡོད་མེད་ཀྱི་སྤྱི་ཤེས་ཤེས་ལྡན་པ་སུ་ཡིན་ཅུང་། དགོན་པའི་
 སློབ་གསོ་དེ་བོད་ཀྱི་དེང་རབས་སློབ་གསོའི་ཆུང་གཞི་ཞིག་ལ་བརྩིས་ནས་བེད་
 སྤྱོད་གང་ལེགས་བྱེད་འོས། སེར་མོ་བ་ས་སློབ་རྒྱུན་བཟུ་སྤྲུག་རིག་པའི་ཞིབ་

འབྲུག་དང་དར་སྤེལ་ལས་དོན་གྱི་རྒྱན་སྦྱོངས་དགོས་ལ། དུས་རབས་གི་དགོས་
མཁོ་ལྟར་དགོན་པ་ཐམས་ཅད་མཆན་ཉིད་ཆོས་བྱ་དང་ཆོས་ལུགས་སྒྲོབ་སྦྱིང་ཅན་
དུ་བསྐྱར་སྐབ་ན་བཟང་བར་མ་ཟད། བྱང་བསྐྱར་མཆན་ཉིད་རིག་པའི་སྒྲེགས་བམ་
ནམས་ཕྱག་དང་བསྐྱོར་བ་བྱེད་ལུལ་གྱི་གཙུག་ལག་ཁང་གི་མཆོད་སྟེགས་ལས་
མར་པབ་སྟེ། གསོན་ཉམས་དོད་པའི་དཔེ་ཆོས་དང་ཁ་གསལ་གོ་སྐྱབ་པའི་སྐྱད་ཆའི་
ལམ་ནས་དམ་ཆོས་གྱི་གཞུང་དོན་ཟབ་མོ་ནམས་བོད་མིའི་མི་ཆེ་དང་འཛིག་ཉེན་
ལྷ་ཚུལ་ལ་ཁ་སྐྱོགས་སྟོན་པའི་མད་བྱང་ལེགས་བཤད་དུ་འབྲེལ་སྐབ་ན་དེ་བས་
ཀྱང་ཕན་བ་ཆེན་པོ་ལྡན་སྟུམ། དེའི་ཐད་ནས་གྱི་སྦྱིང་བས་བོད་བརྒྱད་ནང་བསྐྱར་
དང་ཅུབ་སྐྱོགས་སེམས་ཁམས་རིག་པ་སོགས་ཟུང་དུ་འབྲེལ་ཏེ་སྦྱི་ཆོགས་ལག་
ལེན་གྱི་རིན་ཐང་ཆེ་པའི་རིག་གཞུང་གསར་བ་ཡང་སྤེལ་སྐབ་ཡོད་ལ། ད་དུང་ཆོད་
མ་རིག་པ་དང་གྱི་ཚུལ་གཏན་ཆེགས་རིག་པ་གཉིས་ཀར་ཞིབ་སྦྱར་སྒོས་ཞིབ་
འབྲུག་བྱུབ་འབྲས་གང་འཆམ་ཐོབ་ཡོད་པ་མ་ཟད། ཐེ་ཨན་སོགས་སྐྱུ་ནང་བསྐྱར་
གྱི་བསམ་སྒོ་དེ་འཛིག་ཉེན་པའི་འཆོ་བར་ཁ་སྐྱོགས་སྟོན་པའི་ཤེས་རིག་དུ་བསྐྱར་
ཅི་སྐབ་བྱས་ཏེ་“མི་ལུལ་གྱི་ནང་བསྐྱར་”ཞེས་པའི་བྱུབ་མཐའ་གསར་བ་འདྲ་ཡང་
དར་བཞིན་པའི་བཟོ་ལྷ་འདུག་དེ་བས་བོད་གྱི་དགོན་པ་ཁག་གིས་ཀྱང་འདྲུ་ཁང་ཉེན་
བཞེངས་མི་གཙོ་ཐོས་བསམ་སྒོམ་གསུམ་གཙོ་བ་དང་། སྦྱལ་སྦྱུ་བྱ་དཔོན་མི་གཙོ་
དགོ་བཤེས་མཁས་པ་གཙོ་བ། བྱ་བའི་ཁ་གྲངས་མི་གཙོ་འདུལ་བྱིམས་སྒོབ་སྦྱོང་
གཙོ་བའི་སྒོལ་བཟང་རྒྱ་ཆེར་སྤེལ་རན་ཡིན་ལ། བཅུན་པ་ཤེས་ཡོན་ཅན་ཆོས་
ཆོས་ལུགས་ལས་གཞན་དང་རབས་ཤེས་རིག་ལག་ཅུལ་སྒྲ་ཆོགས་ཀྱང་གང་ཅུས་
ཅི་སྦྱོགས་གྱིས་སྦྱོང་དགོས་པ་དང་། ཆོས་པ་བྱིངས་གྱི་རང་གི་ཐོབ་ཐང་དང་བྱུང་

ཆོས་གཞིར་བཟུང་ཐོག་གང་ལ་གང་འཆོས་ཀྱི་སྤྱི་ཆོགས་ལས་དོན་སྤྱི་ཆོགས་ནང་
མཉམ་ཞུགས་སྒོས་མར་གྱུར་འགྲོ་བ་སེམས་ཅན་ལ་པན་བདེ་བསྐྱབ་སྐྱུ་དེ་ཁ་
བཤད་ཅམ་མ་ཡིན་པར་སྒྱུད་པ་དངོས་ཀྱི་སྤྱི་ནས་ཉམས་ལེན་བྱས་ཏེ། སངས་
རྒྱས་ཆོས་ལུགས་ཀྱི་རྗེས་འཇུག་པ་ནལ་མ་ཞིག་ཏུ་འགྱུར་བར་འབད་དགོས་སྟུམ།
ད་ལྟ་བོད་ནང་ཏུ་ལུས་བྱུང་གྲ་བཅུན་རེ་འགས་སྒྲིབ་གཉེར་སྒྲོབ་གྲ་འཇུགས་པ་དང་།
གན་འཁོགས་བདག་མེད་དང་དུ་སྤྱག་གིས་པར་རོགས་སྒྲོར་བྱེད་པ་སོགས་དོན་
བཟང་མང་པོ་བསྐྱབ་བཞིན་ཡོད་པ་ནི་བཀུར་ཞིང་བསྒྲོད་ཅོས་པའི་གནས་ཡིན་ལ།
ཁྱད་པར་དུ་ཉིས་སྟོང་བཅུ་ལྔའི་རྒྱ་བཞི་བར་སྐྱ་སྤྱི་རྒྱ་མདོ་ཏུ་ས་འགྲུལ་ཆབས་
ཆེན་བྱང་སྐབས། མདོ་ཁམས་གཉིས་ཀྱི་རབ་བྱུང་བ་སྟོང་ལྔའི་འགས་མ་སྤྱུལ་དང་
ལེན་གྱིས་རྒྱད་སྟོབ་གནོད་སེལ་གྱི་ལས་དོན་ནང་ཞུགས་ཏེ་འཇམ་སྤིང་ཕྱི་ལ་པོ་
ཡིད་འགྲུལ་ཐེབས་པར་བྱས་ཡོད།

ང་ཆོས་ཁོང་ནམ་པའི་གཞན་པན་གྱི་སྒྱུད་ལམ་དེ་དག་ནི་མིང་དོན་
མཚུངས་པའི་དགེ་འདུན་དགོན་མཆོག་གི་ཡོན་ཏན་ལ་ངོས་འཛིན་དགོས་པར་མ་
བད། རང་ཅག་བོད་མི་སྤྱི་མེར་གཉིས་ཀྱི་ཀུན་སྒྱུད་སྒྲོབ་གསོའི་མིག་དཔེར་བཀུར་
ཅོས་སྟུམ།

གོང་གསལ་གྱི་སྐད་ཆ་དེ་དག་ནི་ཁོ་པོ་མི་སྤྱི་ཞིག་གི་ངོས་ནས་དགོན་པའི་
སྒྲོབ་གསོའི་ཕྱོགས་ལ་སྤྱག་བསམ་ནམ་དག་སྒོས་དན་ཚུལ་ཅམ་བརྗོད་པ་ལས།
དངོས་སུ་དེའི་སྒྲོར་ལ་བརྟག་དབྱང་ཞིབ་འཇུག་ཆེན་པོ་བྱས་མ་སྒྲོང་བས་མི་ཤེས་
ཤེས་མདོག་སྒོས་རྒྱས་བཤད་འདྲེན་པར་མི་བྱ། མདོར་ན་ཆོས་སྤང་འདྲིའི་ནང་
གཙོ་བོ་རང་ལ་ཅུང་ཟད་ཆ་རྒྱས་ཡོད་པའི་སྒྲོབ་གྲའི་སྒྲོབ་གསོའི་གནད་དོན་དེ་

རགས་ཙམ་སྐྱེད་འདོད་ཡོད། ཀྱན་གྱིས་ཤེས་གསལ་ལྟར་སློབ་བྱ་ནི་དག་ཤོད་ར་
ཆོ་བོད་ཀྱི་མི་སྐྱུ་མང་ཆོག་གས་གྱིས་ཤེས་རིག་སློབ་གསོ་སྤྱོད་སའི་བསྟེ་གནས་
གལ་ཆེན་དེ་ཡིན་འོས། འཛིག་རྟེན་གྱིས་བའི་སློབ་གསོ་ལ་མཆོག་ན། ཅ་བའི་ཆ་
ནས་ར་ཆོས་དབའ་མཛད་ས་གཉིས་ལྟན་སློས་ད་ཡོད་སྐད་གཉིས་སློབ་གསོའི་ལམ་
ལུགས་སྤྱད་འཛིན་དང་བེད་སྤྱོད་གང་ལེགས་བྱེད་དགོས་པར་མ་ཟད། སློ་སློས་
དང་འཆར་གཞི་ཡོད་བའི་སློ་ནས་མི་འདད་ས་དང་ཁོར་འཁྲལ་བཙས་སྐྱར་བྱེད་
པར་འབད་དགོས། སློབ་གསོའི་སྤྱི་ག་ཆས་སོགས་བྱི་དངོས་བོའི་ཐད་ནས་རང་
ཅག་ལ་སློབས་ལྟན་མི་རིགས་གཞན་དག་ལྟ་བུའི་མཐུན་སྦྲེན་མི་འཛོམས་ཤིང་།
སློབ་གསོའི་ནང་དོན་དང་ཁ་སྤྱོད་ས་ཐམས་ཅད་ཀྱང་མི་རིགས་རང་གིས་གདམ་
གསེས་དང་རྒྱས་འགོད་བྱེད་དབང་མེད་ནའང་། གང་ལྟར་རང་ཅག་གིས་ད་ཡོད་
རྒྱལ་བཙུགས་སློབ་བྱ་ཆེ་མ་རྒྱུད་གསུམ་དག་མ་ཟད་མི་སྐྱེད་དང་ཐེབས་ཅ་ཆོག་ས་
བ་སོགས་གྱིས་བཙུགས་བའི་རྫོངས་སེལ་འཛིན་བྱ་ཙམ་གྱི་པན་ཡོད་དང་དགེ་
མཆོན་ཡང་སྤྱི་ག་འདོན་བྱེད་མཁས་དགོས་ལ། གཞིགས་རྒྱུད་རིང་བའི་བོད་མི་སྐྱུ་
སེར་སྤྱ་ཡིན་རུང་ཡིག་རྫོངས་སེལ་བའི་སྤྱི་དུས་ཐད་རྒྱལ་ཁབ་ཀྱི་འབྲེལ་ཡོད་སྡེ་
དག་དང་ལས་ཁུངས་དག་ལ་རྒྱལ་སྐྱོར་གང་ལུས་ཅི་ཐུབ་བྱེད་འོས། སྤྱི་གེག་གིས་
བྱིས་པ་སློབ་བྱར་སྐྱེལ་བར་བཀག་འགོག་བཞོན་དེ་ནི་གཞན་གང་ལ་རྒྱོལ་བའང་
མ་ཡིན་པར་འགྲོ་བ་མིའི་རིགས་ཀྱི་ཤེས་རིག་དབའ་ཡོན་འགོག་བའི་སྤྱོན་རྟགས་
ཁོ་ན་འགྱུར། གལ་ཏེ་བྱིས་བདག་ལ་ལས་སློབ་མ་སློབ་བྱར་མི་སྐྱེལ་ན། དེ་ལ་རྒྱལ་
ཁབ་ཀྱི་བྱིས་ལྟར་ལྟར་ཆད་བཅད་ཀྱང་འོས་འཆམ་རེད། རྒྱ་མཆོན་ནི་དྲིན་ཆེན་
པ་མ་ཡིན་རུང་བྱིས་པའི་སློབ་གསོ་སྤྱོད་བའི་ཁེ་དབང་འཕྲོག་ན་ག་ལ་ཆོག་གལ་ཏེ་

ཁྱིམ་ས་ཆད་བཅད་ཀྱང་ཁ་ལ་མི་ཉན་པའི་ཁྱིམ་བདག་མགོ་མཁེགས་པོ་ཅན་ལ་ས་
གནས་ཀྱི་ཁྱ་སྒྲུབ་སོགས་ཀྱིས་ཁ་ཏ་སློབ་གསོ་གཏོང་རྟོགས་བྱས་ན་འགྲིག་མཛོད་
ན་ཡོད་ཆད་ཀྱི་སྟོབས་ལྷགས་གཅིག་སྒྲིལ་སློབ་མ་འོངས་པར་མོད་མི་ཡིག་
ཚོངས་པ་གཅིག་ཀྱང་མེད་པའི་དམིགས་ལུལ་སྒྲབས་ཆེན་དེ་མཛོན་འགྱུར་བྱེད་
དགོས་པ་ལགས།

གསུམ། སློབ་གསོའི་གོ་རིམ།

མིག་སྒར་མོད་ཀྱི་གནས་ཚུལ་དངོས་ལ་གཞིགས་ན། མོག་མར་མང་གཞི་
སློབ་གསོ་དེ་ཁ་ཆ་དགོས་གཏུགས་ཀྱི་ལས་འགན་ཞིག་ཏུ་བཅི་དགོས་ལ། བར་
དོན་ཀྱི་ཆ་ནས་ཀྱང་ཡིག་ཚོངས་སེལ་བ་ཅམ་ཁོ་ནར་མི་གོ་བར། མ་ལག་གོ་རིམ་
ཆར་བ་ཞིག་བསྒྱུབ་པར་འབད་བ་བྱས་ན་བཟང་། དཔེར་ན་པ་མས་བྱིས་པའི་སློ་
གྲོས་དང་དགའ་ཕྱོགས། གོམས་གཤིས་ལེགས་པོ་བཅས་གསོ་སྦྱང་བྱེད་པའི་
ཁྱིམ་ཆར་སློབ་གསོར་ཡང་དོ་སྒྲུང་བྱེད་རན་རེད། འདི་ནི་སློན་ཆད་ང་ཚོས་སྒྲུང་
མེད་དུ་བཞག་པའི་སློར་ཡིན། པ་མས་ཆུང་དུས་ནས་བཟུང་བྱིས་པའི་སྟིང་སྟོབས་
དང་ཅིས་ཐང་། སློ་གྲོས་བཅས་སྦྱེད་སྤྱོད་གང་ལེགས་བྱེད་དགོས་པར་མ་ཟད།
གུས་ལུགས་དང། བཟོད་བསམ་དང་བཙོན་འགྱུས་སོགས་ཡ་རབས་ཀྱི་གོམས་
གཤིས་ཀྱང་རྒྱུད་ལ་ལོབས་པར་བྱེད་དགོས། མི་སྦྱེར་རང་གི་བསམ་ཚུལ་ལྟར་ན་
རིགས་གཅིག་སྒྲུན་ཆུ་དག་ལས་ཁྱིམ་ཆར་གི་སློབ་གསོའི་ཆ་རྒྱུན་ལེགས་པོ་
འཛོམས་ཡོད་མཁན་ཆོས། རྒྱ་ནག་མི་རིགས་ཆེན་པོ་འདིའི་ཡོད་ཆད་ལ་ལད་

སློབ་བྱེད་པ་ལས་རྒྱལ་སྤྱིར་ཨ་རི་རྒྱལ་ཁབ་སོགས་ལ་དཔེ་བལྟ་མར་ཅམ་བྱས་ན་
དགེ་མཚན་ཆེ་བར་འདོད། རྒྱ་མཚན་ཞིབ་བར་ཤེས་འདོད་ན་དེ་དག་གི་སློབ་གསེ་
གཉེར་སྤངས་མི་འདྲ་བ་ནམས་གཤེབ་སྤྱར་བྱས་ན་ཉོགས་ངེས་རེད་སྟེ།

དེ་ཡང་བྱིས་པ་སློབ་རྒྱུ་ལ་ཞུགས་པ་ནས་སློབ་འབྲིང་མཐར་ཕྱིན་རྒྱུ་
བར་དུ་སྐད་ཡིག་ཅིས་རིག་དང་བཅས་པའི་སྤང་གཞིའི་ཤེས་བྱ་སྦྱོར་བ་རེད། དེའི་
གོ་རིམ་ནང་གཙོ་བོ་དགེ་ལྡན་དང་སློབ་བྱས་སློབ་གསོ་གཏོང་བའི་ལས་འགན་
བཞེས་དགོས། ད་ལྟའི་ཤུང་གོའི་སློབ་གསོའི་ལམ་ལུགས་ལ་མཚོན་ན། སློབ་རྒྱུ་
ནས་མཐོ་འབྲིང་བར་བྱི་མི་ལོ་བཅུ་གཉིས་རིང་སྤང་གཞིའི་ཤེས་བྱ་གཙོར་བཟུང་
ཡོད། དུས་རིམ་འདིའི་ནང་སློབ་མར་དཔེ་ཆའི་སྤྲེང་གི་རྒྱན་ཤེས་མང་དུ་ཁྱིད་པ་
ལས་གཞན། དགའ་སྤྱོད་དང་མོས་པ་སྤྲ་ཚོགས་འདྲེན་རྒྱུ་ཡང་དོ་སྤྲང་བྱེད་
རན་ཡིན། དགེ་ལྡན་དང་པ་མས་བྱིས་པར་ལས་བྱ་དང་སློབ་སྦྱོང་གི་ཁྱུར་བོ་ལྗོད་
མོ་བཀལ་ནས་ལུས་སེམས་ལ་མཉམ་གཏོད་གཏོང་མི་རུང་ལ། ཟ་འཐུང་རོལ་ཅིང་
རྒྱས་ཤོམ་ཅི་འདོད་བྱེད་དུ་བཅུག་ནས་ངན་ལང་དུ་ཡང་གཏོང་མི་རུང་སྟེ། དོན་ལ་
རང་རེའི་ཡང་དག་པའི་བྱེད་ཐབས་ནི་བྱིས་པར་རྒྱུ་དུས་ནས་འགན་ཁུར་དང་
དབང་ཆ་དོ་མཉམ་པའི་གནས་ལུགས་དང་། བདག་གཞན་གཉིས་ཀའི་ཁེ་ཕན་སྒྲ་
ན་མེད་པའི་རིན་ཐང་ལྟ་ལྟོལ། ལས་དོན་གང་བསྐྱབ་ཀྱང་དཔལ་མཛེས་གཉིས་ཀ་
ལྟན་དགོས་པའི་སློབ་སྟོན་དང་སྐུལ་ལྷག་བྱེད་དགོས་ལ། བྱིས་པའི་སློབ་སྟོན་གི་
ཤོང་ཆོད་དང་བསྐྱེད་ནས་ཐོག་མར་སྤང་གཞིའི་ཤེས་བྱ་བསྐྱབས་ཏེ་སློབ་མའི་ལྟ་
རྒྱ་ཐོས་རྒྱ་བསྐྱེད་པ་དང་། དེ་ནས་སོ་སོའི་ཁམས་དང་མོས་པར་བསྐྱེད་ཏེ་བསམ་
གཞིགས་དང་འཆར་ཡན་གྱི་རུས་པ་གསོ་སྦྱོང་བྱེད་དགོས་ཞེས་སློབ་གསོའི་ཆེད་

མཁས་དག་གིས་གསུངས། དེར་རབས་ཀྱི་སློབ་གསོ་མཁས་པ་ནམས་ཀྱིས་“མི་
 ཞིག་གི་ཆེ་གང་ཐའི་སློབ་སྦྱང་ལ་གོ་རིམ་གསུམ་བརྒྱད་དགོས་”གསུངས་པ་སྟེ།
 དང་པོ་ནི་དགོ་ཆུང་དང་པ་མ་སོགས་ཀྱིས་བཅན་སྐྱུལ་འོག་སློབ་སྦྱང་བྱེད་པ་དང་།
 གཉིས་པ་ནི་རང་གི་ལས་ཀ་དང་འཆོ་གནས་ཀྱི་དགོས་མཁོ་ཡི་ཆེད་དུ་མུ་ཚུགས་
 ཀྱིས་སློབ་སྦྱང་བྱེད་པ། གསུམ་པ་ནི་རང་གི་ཕྱགས་བསམ་དང་དགའ་ཕྱོགས་ལྟར་
 རང་འགྲལ་སློབ་སློབ་སྦྱང་བྱེད་པ་བཅས་རེད། མདོར་ན་སྤྲ་མ་གཉིས་ནི་རང་གི་
 འདོད་སློང་དངོས་དང་འགལ་ཡོད་པས་སློབ་སྦྱང་གི་བྱུང་འབྲས་ཀྱང་ཁྱེ་མར་མི་རྟོ་
 སྟེ། དེར་རབས་ཆུང་རིག་གི་ཤིང་རྟའི་སློབ་འབྲེད་ཨེན་སི་ཉེན་(Albert Ein-
 stein 1879ལོ—1955ལོ)ལགས་ཀྱིས་“སློབ་སྦྱང་ནི་དབྱུགས་འབྲིན་རྒྱུ་བྱེད་
 པ་ནང་བཞུགས་ཆུན་ལྷན་ཞིག་ཡིན་དགོས་”གསུངས་པ་རེད། དེ་བས་གཞི་རིམ་
 སློབ་གསོ་གཉེར་བའི་དགོ་ཆུང་ཆོས་རབ་ཡིན་ན་སློབ་མར་གཅར་རྒྱུད་དང་དམའ་
 འབེབས་བྱེད་པའི་བྱ་ལས་རྩལ་ལྷན་ཀྱི་སློབ་གསོ་གཏོང་སྐྱོངས་ཐ་དག་རྩ་བ་
 ཅས་སྤངས་ན་དགའ། རོལ་ཅེད་ཀྱི་ལམ་ནས་རྒྱན་ཤེས་རོ་སློང་པ་སོགས་སློབ་
 མའི་སློ་སྤྱང་འབེལ་བར་བྱེད་པའི་སློབ་ཁྱིད་བྱེད་ཐབས་སྤྲ་ཆོགས་ཞིབ་འཇུག་དང་
 གསར་བཏོད་བྱེད་དགོས་ལ། བོད་ཀྱི་ཤེས་རིག་གི་ནང་དོན་ལྷན་པའི་བྱིས་པའི་
 ཅེད་ཆས་དང་། རི་མོ་དང་བརྟན་གཟུགས་སྤྲུགས་མའི་དམངས་སློབ་དང་ཆུང་ཆུང་
 རྒྱན་ཤེས་རོ་སློང་པའི་ལྟ་སློབ་རྒྱ་ཆ་དང་། དེར་རབས་རྒྱན་མང་གཟུགས་ཀྱི་སློབ་
 གསོའི་གཞིགས་འདེགས་ཐོན་རྩལ་སྤྲ་ཆོགས་ཁྲིམ་རའི་དབལ་འབྱོར་ཀྱི་ཆོས་ཉིད་
 ལྟར་ཐོན་སྐྱེད་དང་འབྲེམ་སྟེལ་བྱེད་དགོས་ལ། སློབ་བྱ་རྒྱུད་འབྲིང་གི་བོད་སྐད་
 ཡིག་བསྐབ་དེབ་ཏུ་གངས་སྤྱོདས་ཀྱི་འཆོ་བ་དང་རིང་དུ་བྱས་པའི་གཞན་རིགས་

བཞུགས་ཤིང་། ཁོང་ནམ་པས་དུས་རན་གོད་ཆག་གི་རྒྱུ་འཕྲུབ་ཁོད་ནས་ཕྱ་ཆོད་
ཤེས་རིག་གི་མེ་སོན་སྤར་ཡང་སྤར་བར་མ་ཟད། སྤྱི་ཆེ་མིལ་བོར་དངོས་སྤོབ་དང་
ཡང་སྤོབ་མང་དུ་བསྐྱུངས་ཡོད་ལ། དེ་དག་ལས་རྒྱ་སྤར་ལྟར་འོད་དུ་འཆེར་བའི་
གཞོན་སྤེས་རྒྱུན་འཛིན་པ་ཡང་སྒྲོར་ཞིག་བྱུང་ཡོད། མདོར་ན་ལྷ་རིག་བཅུད་ཀྱིས་
སྤྲེམས་པའི་རིན་ཆེན་བུམ་བཟང་དང་གངས་ཅན་རིག་རྒྱུན་སྤྱོད་པའི་གསེར་གྱི་རྒྱ་
ཐག་ལྟ་བུའི་མཁས་པ་ཁོང་ནམ་པའི་བཀའ་དྲིན་ལས་བོད་ཀྱི་སྤོལ་རྒྱུན་ཤེས་རིག་
གི་དབུགས་རྒྱུན་ཅམ་ཞིག་མ་ཆད་པར་གནས་ཡོད་ན་ཡང་། གྲུང་གོའི་བཙུགས་སྤྱར་
སྒོ་འབྲེད་བྱས་ཚུན་གྱི་མི་ལོ་སུམ་ཅུའི་རིང་རྒྱལ་ཡོངས་ཀྱི་མཐོ་རིམ་སྤོབ་གསོ་
ཆོང་ལས་ཅན་དུ་བསྐྱུར་བའི་རྒྱུ་འཕྲུབ་དང་བསྐྱུན་ནས། མི་རིགས་སྤོབ་ཆེན་ཁག་
དུ་ཡང་སྤོབ་དཔོན་སྒྲོར་མོར་དགའ་མཁན་དང་ཆེད་མཁས་དབང་ཆར་དགའ་
མཁན་རྗེ་མང་ཡིན་ལ། བོད་ཀྱི་སྤོལ་རྒྱུན་སྤོབ་གསོའི་མང་གཞི་སྤྱིར་བྱི་དར་དེར་
རབས་སྤོབ་གསོའི་ལེགས་ཆ་འདྲེན་པའི་དུས་རབས་ཀྱི་འགན་འཁུའི་དེ་ཅ་བ་ཉིད་
ནས་བསྐྱུབ་སྤུབ་མེད། ཁ་གསལ་བོར་བཤད་ན་ད་ལྟའི་བོད་ཀྱི་མཐོ་རིམ་སྤོབ་གསོ་
གཉེར་མཁན་པལ་མོ་ཆེས་སྤྱོད་རབས་མཁས་བཅུན་དམ་པས་སྤོབ་མ་བྱ་ལྟར་
སྤྱོདས་པའི་གཞན་པན་གྱི་སྤྱིར་སྤོབས་རྒྱུན་འཛིན་བྱས་མེད་ལ། དེར་རབས་ཀྱི་
སྤྱིར་མཁས་པའི་ཆེན་རིག་ཞིབ་འཇུག་གི་ཐབས་ལམ་ངོ་མཆར་ཅན་དག་གྲུང་སྤོབ་
སྤུབ་མེད་སྤྱུམ། དེ་བས་ཁོང་ཅག་གིས་བསྐྱུངས་པའི་རང་རེའི་སྤོབ་མའི་ནང་ན་སྒོ་
གོས་ཀྱི་འདབ་གཤོག་ཡངས་ཤིང་བསམ་སྒྲོའི་རང་རྩྭགས་སྤུབ་མཁན་པལ་ཆེར་
མཐོང་དགོན་པར་མ་ཟད། བརྒལ་བརྟགས་ལ་གོམས་ཤིང་དཔེ་སྤོག་ལ་སྤྱོད་པའི་
སྤོབ་མ་ཡང་རྗེ་ཉུང་ནས་རྗེ་ཉུང་རེད། ཐ་ན་བོད་ཀྱི་སྤོབ་ཆེན་སྤོབ་མ་པལ་མོ་ཆེས་

སློབ་སྦྱོར་བྱེད་པ་དེ་རྒྱལ་པོ་འཕྲོད་པའི་ཆེད་དང་། རྒྱལ་པོ་འཕྲོད་པ་དེ་ལོ་རིམ་
འཕར་བྱེད་ཅམ་དུ་ངོས་བཟུང་འདུག་ལ། དགེ་ཆུན་གྱི་བཀོད་སློག་བྱས་པའི་ལས་
བྱ་དང་མཐར་ཕྱིན་དབྱེད་ཅམ་སོགས་ཀྱང་ཁྱེད་པོ་འབའ་ཞིག་དུ་བཅིས་སྟེ་ཁལ་
སློད་ཐབས་བྱེད་པ་ལས། ཆེ་བ་སྤྱི་འཕྲོད་རིག་གསུམ་གྱི་དར་རྒྱུད་ཆོས་ཉིད་ལ་
ཞིབ་འཇུག་བྱེད་མི་ཤེས་པ་ཅམ་མ་ཟད། སློབ་མཐར་ཕྱིན་རྗེས་ལས་གནས་ཀྱང་
གཞན་གྱིས་བཀོད་སློག་མ་བྱས་ན་ཅི་བྱེད་འདི་བྱེད་མེད་པའི་གནས་སུ་སྤྱང་ཡོད།
དེ་ལ་ཡང་དེང་རབས་ཆོན་རིག་གི་ཤིང་རྟའི་སློབ་འབྱེད་ཨོན་སི་ཉེན་ལགས་ཀྱིས་
“དོན་ངོ་མའི་སློབ་གསོ་ཞེས་པ་ནི་སློབ་བྱ་ནས་སྤྱངས་པའི་ཤེས་བྱ་ཐམས་ཅད་
བརྗེད་ཆར་བྱལ་དུ་ལྷག་ཡོད་པ་དེ་ཉིད་ཡིན”ཞེས་ལེགས་བཤད་ཆ་མེད་པ་
གསུངས་པ་སྟེ། ང་ཆོས་ལོ་མང་པོར་སློབ་གསོ་སྤྱངས་པའི་མཐར་ཐུག་གི་
དམིགས་ལུལ་ནི་སྤྱི་ཆོགས་སྟེང་ལས་དོན་བསྐྱབ་པའི་འཛོན་ཐང་འཛོམས་རྒྱ་དེ་
རེད། ཆད་ཐིག་འདིའི་སྟེང་ནས་སྤང་གཞིའི་ཤེས་བྱ་འབའ་ཞིག་བསྐྱར་སློབ་ཀྱིས་
ཁྱིད་བཞིན་པའི་ཁ་སང་དེ་རིང་གི་བོད་ཡིག་སློབ་གསོ་འདིས་བོད་མི་ཤེས་འཛོན་
གཉིས་ལྡན་ཅན་མང་པོ་ཞིག་སྐྱེད་སྤྱིང་བྱེད་དགའ་ཆོད་རེད། འོ་ན་སློབ་བྱའི་བོད་
ཡིག་སློབ་གསོ་འདིས་བོད་ཀྱི་སྐད་ཡིག་རྩོམ་རིག་གི་སྤར་ཡོད་རིག་ཆོན་ཁག་
དར་རྒྱས་སུ་གཏོང་བྱུང་ཡོད་དམ་ཞེ་ན། ད་ལྟའི་སློབ་བྱ་ཆེན་མོའི་དངོས་གཞི་སློབ་
མའི་ནང་ན་བོད་ཡིག་གི་ལམ་ནས་ཆོག་དོན་གཉིས་ཀར་ནོར་འཁུལ་ཅུང་པའི་ཡིག་
རྩོམ་གཙང་མ་ཞིག་འབྲི་བྱུང་མཁན་ཡང་ཅུང་ལ། ཤེས་རིག་ཞིབ་འཇུག་གི་ཐད་
ནས་དེ་ལས་ཀྱང་ངོས་དུ་རུང་པའི་བྱུང་འབྲས་ཤིག་སྟོན་རྒྱུ་མེད། རྒྱལ་ཁབ་དང་
ཞིང་ཆེན་རིམ་པའི་ཆེད་མཁས་སུ་བཅི་བཞིན་པའི་མཛུབ་སྟོན་སློབ་དཔོན་པལ་མོ་

ཆེ་དང་། རམས་འབྲམས་པ་དང་འབྲམ་རམས་པར་བསྟན་པའི་ཞིབ་འཇུག་སྟོབ་མ་
 མང་ཆེ་བས། ད་དུང་སྟོང་བཅན་སྐམ་པའི་ལོ་ཆོགས་ནམ་ཡིན་དང་། རྒྱ་བཟའ་
 ཀོང་རྫོང་ཨ་པ་སུ་ཡིན། གེ་སར་རྒྱལ་པོའི་པ་ལུལ་གང་ཡིན་སོགས་ཅོད་གཞི་རྟེན་
 རུལ་དེ་དག་སྒྲུགས་ལྗང་བྱེད་བཞིན་ཡོད་ལ། གདོད་མའི་བོན་གྱི་ཆོ་ག་ནས་བྲམ་
 ཟེའི་རིགས་བྱེད་གཏམ་རྒྱུད་དང་། ཐུབ་བསྟན་གྲུབ་མཐའི་བྱང་འཕེལ་ནས་དམངས་
 སྟོལ་སྐྱོངས་དད་དར་ལུགས་སོགས་གནའ་གཏམ་རྟེན་བ་འབའ་ཞིག་ལ་མགོ་
 འཁོར་ཡོད་ཅིང་། རང་རང་ས་རུ་རུན་ཉོང་ཡིག་རྟེན་ལྟ་བུར་ཡང་འབྲེལ་བསྐྱར་
 འབྲེལ་རེ་ཆོས་རྒྱལ་ན་མཁས་པ་ཡིན་སྟམ་པའི་བསམ་ཚུལ་ཞིག་བཟུང་ཡོད། དེ་
 དག་ལས་ཀྱང་མཁས་ཤེས་གྲིམ་པོ་སྟོར་ཞིག་གིས་ནམ་ཡང་གོང་རིམ་ལས་ཁུངས་
 ཁག་ལ་རེ་ཞུ་ཡི་གེ་ཡང་ཡང་གིས་ཉེ་སྟོར་རྟོག་འགའ་རེ་སྟོང་ཐབས་བྱེད་པ་དང་།
 སྐམ་ཆོགས་དང་བཅས་ཞིབ་འཇུག་ལས་གཞི་སྒྲུབ་ཀྱིན་ཡོད་ཅེས་རྩ་བ་བོར་ནས་
 ཡལ་གར་འཇུག་པའི་དཔེ་ལྟར་གཞན་ལ་མི་གཞོད་ཅིང་རང་ལ་མི་མན་ཞིང་། ཡོད་
 ཀྱང་རུང་ལ་མེད་ཀྱང་ཆོག་པའི་དབྱེད་ཆོས་ཀྱི་རྩིག་ནང་སྟོང་ཅན་འགའ་རེ་སྟེལ་བ་
 དང་། སྟོར་མོ་ལྷག་འཕྲོས་སྐྱོངས་འཁོར་དང་སྟོད་ཁང་ཉོ་བ་སོགས་ཀྱི་དངོས་པོའི་
 ཆ་རྒྱུན་བཟང་ངན་གྱི་འགན་སྒྲུར་ལ་བྲེལ་ནས་དུས་འདའ་བཞིན་ཡོད། སྤྱིར་ཤེས་
 རིག་སྟོབ་གསོ་རུལ་སྤངས་སུ་འགྱུར་བཞིན་པའི་སྤང་ཚུལ་འདི་ཆེ་ས་ནས་ཀྱང་
 གོའི་ཤེས་རིག་ཞིབ་འཇུག་ཆོང་ལས་ཅན་དུ་བསྐྱར་བའི་ནོར་འཁྲལ་གྱི་ཁ་ཕྱོགས་
 དེས་བཟོས་པའི་མཇུག་འབྲས་ལྟ་བུར་སྤང་ཡང་། ཞིབ་དུ་བསམས་ན་བོད་རང་གི་
 ཤེས་ཡོན་ཅན་ཆོར་མ་གཞི་ནས་ཚུགས་རྒྱལ་གྱི་མི་གཤིས་དང་རྒྱང་རིང་བའི་
 དུགས་བསམ་མེད་པ་ནི་རྩ་བའི་རྒྱ་རྒྱུན་ཞིག་ཅི་ལ་མིན། གང་ལྟར་ཁ་སང་དེ་རིང་

དེ་འདྲའི་མཁས་ཀྱི་མེ་མོ་མང་སའི་མོད་ཀྱི་མཐོ་རིམ་སློབ་གསེའི་བསྟེ་གནས་
དག་ཏུ། སློབ་ཁྱིད་ཀྱི་ནང་དོན་པལ་མོ་ཆེ་དངོས་ཡོད་སྤྱི་ཚོགས་ཀྱི་དགོས་མཐོ་
དང་རིང་ཏུ་བལ་ཞིང་། ཤེས་བྱའི་མ་ལག་ཕྱི་ལ་མྱོང་ཞིང་རྗེས་ལུས་ཡིན་པར་མ་
ཟད། དགེ་ཀན་ཚོས་སློབ་ཁྱིད་ཀྱི་སྐབས་སློབ་མའི་གཤེས་ཀ་དང་འདོད་སྡོར་
མཐུན་སྡོར་ཀྱི་ཤེས་པས་འགྲུགས་ཤུགས་དང་ཕྱོ་བ་ཅི་ཡང་མེད། དེ་བས་ར་
ཆོའི་སློབ་དཔོན་ཆེན་མོ་དང་ཞིབ་འཇུག་ཆེད་མཁས་ཞེས་འཛོད་བཞིན་པ་དེ་དག་
ལས་སྐྱར་ཞིག་ནི་གྲགས་སྐམ་ཆེ་ཞིང་དོན་ལ་མི་འཕྱོར་བ་ལ་སྤྲུག་ཡིན་ལ། མི་
གཞི་དང་སྤྱོད་ལམ། ཤེས་ཡོན་བཅས་གང་ཐད་ནས་བསམས་ཀྱང་བཙོ་མའི་
གསེར་ལྷ་རྒྱུ་དཔྱད་དང་མི་གཤེས་ཀྱི་འོད་སྤྲུང་འཕྲོ་བའི་མོད་གནའ་རབས་
སྤྱི་མཆོད་དག་གི་རྒྱུད་འཛིན་པ་ཡིན་ཁུལ་ཀྱི་དེ་བཞག་ཆ་བའི་རྒྱ་ཅམ་ལས་མ་
འདས་ལ། རུབ་སྤོང་གཙུག་ལག་སློབ་ཆེན་ཁག་ཏུ་བདེན་པའི་དམ་ཆོག་སློབ་ལྷ་ར་
སྤྱང་ཞིང་སྤྱི་པན་ཀྱི་ཤུགས་བསམ་རྒྱ་ཆེ་བ། གསར་བཏོད་ཀྱི་སློ་སྤྲོས་ཁྱད་ཏུ་
འཕགས་པའི་རེས་བ་དོན་ཀྱི་སློབ་དཔོན་རྒྱལ་ས་དང་ཆ་འདྲ་བའི་མཆོན་གནས་ཆོ་
ལོ་སྤྱ་ཚོགས་བདག་ཏུ་བཟུང་ཡོད་པ་ཡང་ངོ་གཞོང་བའི་རྒྱ་ལས་མ་འདས་སྤྲུམ།

བརྒྱ་བཤད་ཆོག་གི་རྩ་བ་མདོར་བྲིས་ན། མིག་སྤར་བོད་ཀྱི་ཤེས་རིག་ཞིབ་
འཇུག་པའི་སྤེ་རུ་མདོན་སུམ་འབྱུར་ཐོན་ཀྱི་སྤྱོན་ཆ་ཆེན་པོ་གཉིས་ཡོད་དེ། གཅིག་
ནི་བོད་ཀྱི་ཤེས་ཡོན་ཅན་ཀྱན་དར་གཞོན་གསུམ་ཆང་མ་ཁ་བྱིར་འཁོར་ཏེ་གནའ་
རབས་ཀྱི་གཏམ་རྟེན་སྤོང་བར་དགའ་བ་དང་། གཉིས་པ་ནི་ཁོ་ཚོས་ཞིབ་འཇུག་
ཀྱི་ཡུལ་ཐམས་ཅད་ད་ལྟའི་སྤྱི་ཚོགས་ཀྱི་གནས་བབ་དང་ཉེན་ཆ་བས་ལ་འབྲེལ་
བ་ཅི་ཡང་མེད་པ་དེ་རེད། དེ་བས་སྐད་ཆ་བྲང་མོ་ཞིག་བཤད་ན། ད་ལྟ་སྤང་གོའི་མི་

རིགས་སློབ་ཆེན་དག་གིས་བོད་མི་རིགས་ལ་བསམ་སྒོ་ཅན་གྱི་ཤེས་ཡོན་པ་སྟེ་
 སྤེང་བྱེད་མི་ཐུབ་པར་མ་ཟད། རིག་གནས་ཅན་གྱི་དཔེ་ཆ་བ་ཡང་གསེས་སྟེང་བྱེད་
 དཀའ་བའི་ཆོད་ཡིན། རྒྱ་མཆོན་ནི་ཁོ་ཆོས་སློབ་རྒྱན་ཤེས་རིག་རྒྱན་འཛིན་བྱེད་
 པའི་ཐད་ནས་གནའ་རབས་དགོན་པའི་སློབ་གསེའི་པན་འབྲས་ལས་བདའ་མེད་
 ལ། འཇམ་སྤིང་ལ་ཁ་ཕྱོགས་ཏེ་ཤེས་རིག་ནང་འཛིན་དང་ལག་རྩལ་གསར་བཏོད་
 བྱེད་པའི་ཐད་ནས་སྟོན་ཐོན་གཞན་རིགས་དང་ལེ་དབར་ཁྱི་སྟོང་གིས་བར་ཐག་
 ཆོད་ཡོད།

འཇར་མན་གྱི་མཆོན་ཉིད་རིག་པ་བ་སའོ་མེན་ཏུར་(Arthur-
 Schopenhauer-1788—1860)ལགས་ཀྱིས་“སྤྲིག་འཇུགས་ནང་གི་མཁས་
 པ་ནི་སྤྲེལ་ལུགས་ཐག་བསྐྱོན་པའི་སྟོ་ཁྱི་དང་འབྲ་ཞིང་། སྤྲིག་འཇུགས་ཕྱི་ཡི་
 མཁས་པ་ནི་གཞན་དབང་གི་སྤྲིག་དུ་མ་ཚུད་པའི་སྤྱང་གི་དང་འབྲ་”ཞེས་གསུངས་
 པ་བཞིན། ད་ལྟའི་བོད་ལ་མཆོན་ན་ཡང་། ཏག་ཏག་བསམ་སྒོའི་ཤེས་རིག་གི་སྟེ་
 ཏུ་བོད་མི་བྱིངས་ཀྱི་སྒྲ་སྟོག་ལ་ཐད་ཀར་ཤུགས་རྒྱུན་བཟོ་མཁན་ནི་མཐོ་རིམ་སློབ་
 ཆེན་དང་ཞིབ་འཇུག་སྟེ་ཁག་ན་བཞུགས་པའི་ཆེད་ལས་མཁས་ཀྱན་དེ་དག་མ་
 ཡིན་པར། ཕྱི་རོལ་སྤྱི་ཆོགས་ཆེན་མོའི་ལས་སྟོ་སྤྱ་ཆོགས་ན་ཡོད་པའི་རྣམ་དཔྱད་
 གཞན་དབང་དུ་མ་ཚུད་པའི་སྤྱ་མེར་སྒོ་གྲོས་དང་ལྷག་བསམ་གཉིས་འཛོམས་ཅན་
 སྟོར་ཞིག་རེད། སྤང་ཚུལ་འདིའི་སྟེང་ནས་ང་ཆོ་བོད་ཀྱི་ཆེད་ལས་མཁས་པ་དང་
 ཞིབ་འཇུག་པ། སློབ་དཔོན་ཆེན་མོ་སོགས་ཀྱི་མཆོན་བྱང་བརྒྱུད་པོ་ཁུར་མཁན་
 མང་ཆེ་ཤོས་ཤིག་གིས། སྤྱི་ཆོགས་ཀྱི་ལམ་སྟོན་སྟོན་མེ་དང་མི་རིགས་ཀྱི་རྒྱ་
 འབྲས་སྒོ་མིག་བྱེད་པའི་འགན་དེ་ཁུར་ཀྱིན་མེད་པ་གསལ་བོར་མཐོང་བྱུང། གལ་

ཏེ་ནམ་ཞིག་བོད་ཀྱི་མཐོ་རིམ་སློབ་གྲུང་སློབ་གསོ་འདིས་ཀྱང་མིང་དོན་མཚུངས་
པར་རང་ཅག་གི་སྤྱི་ཚོགས་དང་མི་རིགས་ལ་མིག་མཐོང་ལག་ཟེན་གྱི་པན་ཐོགས་
ཆེན་པོ་ཞིག་བསྐྱབ་དགོས་ཟེར་ན། དུས་ད་ནས་བཟུང་གངས་ཅན་དཔྱིད་ལྷན་ཀྱན་
གྱིས་མཐུན་སྤྱིལ་དོག་ཅ་གཅིག་སྤྱིལ་སློས་དགག་བཞག་གི་རལ་གྱི་བཟུང་སྟེ།
བོད་ཀྱི་རྙིང་རུལ་འཛོམས་སྤྱིད་ཀྱི་ཤེས་རིག་ཞིབ་འཇུག་པའི་སྡེ་རྩིས་ཐོར་གཤག་
བཅོས་ཆ་ཆང་ཞིག་ཤེད་རན་འདུག་ལ། སྐར་ཚུགས་དང་རང་དབང་། དང་བདེན་
བཅས་ཀྱི་ཤེས་རིག་ཞིབ་འཇུག་གི་སྤྱིད་སྤྱོད་པ་རོ་མ་དེའབྲེལ་ཡོད་སློབ་སྤྱིད་དང་
ཞིབ་འཇུག་སྡེ་ཁག་ནམས་ལ་རྒྱ་ཆེར་སྡེལ་དགོས། བདོར་ན་ར་ཆོར་ཡབ་མེས་ཀྱི་
དུར་ས་ཡང་ཡང་བསྟོགས་ཏེ་གནའ་མིའི་ལྷ་སྦྲང་སྦྲུག་ལྗང་ཤེད་པའི་ཞིབ་འཇུག་
དབྱེད་ཅོམ་རྙིང་རུལ་དེ་འབྲེལ་ལས། རྗེས་རབས་བྱ་ཆའི་མདུན་ལམ་བསྐྱབ་པའི་འཆོ་
གནས་ཀྱི་ཤེས་རིག་དང་གསར་བཏོད་ཀྱི་སློ་བྲོས་མཁོ་བ་ཡིན་ལ། ཐོགས་དཔུལ་
ཀྱི་ལྷགས་ཐག་སྟེ་ལ་བསྟོན་པའི་སློ་བྲོ་ལྷ་བྱའི་ཆེད་ལས་མཁས་པ་གཡུང་མོ་དེ་
འབྲེལ་ལས། བདེན་དོན་ཀྱི་ཟུག་སྐད་མཁའ་ལ་བསྒྲགས་ཐོད་པའི་སྤྱང་གི་ལྷ་བྱའི་
བསམ་སློབ་དབང་མཛུངས་ཅན་མཁོ་བ་ལགས།

དེ་མིན་འདིར་ཆེད་དུ་གསལ་བཤད་ཤེད་འདོད་པ་ཞིག་ལ། མིག་སྡེའི་བར་
བོད་ཀྱི་མི་སེར་པལ་མོ་ཆེར་ད་དུང་ཆོས་ལུགས་བྱུང་མཐའ་དང་ལུལ་ལུང་ཆོ་ཁག་
གི་ཞེན་ཁོག་གཙོ་བོར་འཛིན་པ་ལས་མི་རིགས་ཀྱི་འདུ་ཤེས་ཆ་ཆང་བྱུང་མེད་པའི་
གནས་ཚུལ་དངོས་ལ་དམིགས་ཏེ། དགོན་ཁྱོད་གཉིས་ནས་ཆེད་དུ་མི་རིགས་རང་
གི་ཆབ་སྲིད་ལོ་རྒྱུས་སློར་ཀྱི་སློབ་གསོ་རྒྱན་མཐུད་དུ་སྟེལ་བའི་དགོས་པ་ཆེ་
ནའང་། དུས་ནམ་ཡང་བརྗེད་མི་རུང་བ་ནི་འདས་པའི་ལོ་རྒྱུས་ཐམས་ཅད་ད་ལྟའི་

སྤྱི་ཚོགས་ཀྱི་དགོས་མཁོ་དང་འབྲེལ་ཏེ་སློབ་སྦྱོང་བྱེད་དགོས་པ་ལགས། ལོ་རྒྱུས་གང་ཡང་མིག་མཐུན་གྱི་འཆོ་བ་དང་འབྲེལ་བ་ཉག་ཅམ་མེད་ན་སློབ་སྦྱོང་གི་རིན་ཐང་ཞིག་ཀྱང་གཤམ་ཡོད། དེ་བས་ང་ཚོའི་ལོ་རྒྱུས་སློབ་སྦྱོང་བྱས་པ་བརྒྱད་པོད་མི་རེ་རེའི་སེམས་ཁོང་དུ་རང་ཅག་རྒྱམས་ཐུན་མོང་མ་ཡིན་པའི་རིགས་ཀྱི་ཚོགས་སྤྱི་ཡན་གར་ཞིག་ཡིན་པའི་ངོས་ནས། ཚོས་ལུགས་དད་མོས་ཅམ་ཁོ་ནའི་བདག་དབང་ཚད་དགོས་པ་མ་ཡིན་པར། མིད་འཕྱོར་རིག་གསུམ་གང་ཐད་དུ་ཐུན་མོང་གིས་སྤྱང་སློབ་དང་བཙོན་ལེན་བྱེད་རྒྱུའི་བླ་མེད་ཀྱི་ཁེ་སན་ཡོད་པའི་རྒྱན་ཤེས་ཁྱབ་བཅའ་དུ་གཏོང་དགོས་པ་རེད། མདོར་ན་དུས་ད་ནས་བརྒྱུད་ང་ཚོས་ཀྱང་སྔོན་མོན་མི་རིགས་གཞན་དང་འབྲེལ་བར་དུས་རབས་ཀྱི་བྱེད་ཆོས་ལྡན་ཞིང་། མི་རིགས་རང་གི་དགོས་མཁོར་འཆོམ་ལ། མཐོ་དམའ་བར་གསུམ་གྱི་གོ་རིམ་ཆང་བ། ཆེད་ལས་དང་རིག་ཆོན་སྣ་མང་བའི་དེང་རབས་སློབ་གསོའི་མ་ལག་གསར་བ་ཞིག་འཛུགས་པར་སྟ་གོན་བྱ་དགོས་པ་ལགས།

བཞི། སློབ་གསོའི་ཕན་ཡོན།

དང་མོར་བཤད་ན། ཁོ་པོས་གོང་ནས་སྐྱེད་བ་ཐམས་ཅད་མི་རིགས་གཞན་དག་ལ་མཆོན་ན། སློབ་གསོའི་སྒོར་གྱི་མང་གཞིའི་ཤེས་བྱ་འབའ་ཞིག་ཡིན་པས་ཁྱ་རྒྱ་ཐོས་རྒྱ་ཅན་གྱི་སློག་པ་པོ་དག་ལ་ངོ་མཆར་བསྐྱེད་བྱེད་ཀྱི་གཏམ་གསར་བ་ཅི་ཡང་མེད་མོད། སློ་རྒྱལ་ལ་སའ་སྟེ་ཞིབ་མདང་རེ་བརྒྱབ་ན། ང་ཚོ་བོད་མི་རིགས་ཀྱིས་ད་དུང་ཐག་གིས་ཆོད་མེད་པ་ནི་ཉག་ཉག་སློབ་གསོའི་རྒྱན་ཤེས་འདི་རིགས་

མ་ཡིན་ནམ། ཤེས་རིག་དབལ་འབྱོར་གྱི་ཁ་ལོ་བསྐྱར་བཞིན་པའི་དེ་རིང་གི་སྤྱི་
ཚོགས་འདིའི་ནང་དུ། ད་དུང་ཡིག་ཚོངས་བས་སྤྱིའི་མི་གངས་ཀྱི་ཕྱིད་ཀ་ཡན་ཟེན་
པའི་མི་རིགས་ཤིག་ལ་མཚོན་ན། མི་དམངས་ཀྱིངས་ལ་མང་གཞིའི་སློབ་གསོ་རྒྱ་
ཆེར་སྤེལ་རྒྱ་ལས་གལ་ཆེ་བའི་འགན་འཁུལ་གཞན་ཞིག་ཡོད་མི་སྤིད། ཐ་ན་ཉེ་བའི་
ལོ་ཤས་ནང་བོད་དུ་བྱུང་བའི་ཚོངས་སྤྱོད་མཁུགས་འཛིན་ལ་ཁོལ་བའི་དཔྱད་ཤེས་
རྒྱ་འབྱོར་གྱི་ལས་འགུལ་དང་། རེས་ལུས་ཀྱི་སློབ་རྒྱུ་དོར་བའི་རྒྱ་ལྷགས་
སྤེལ་སྤྱོར་གྱི་ཆ་རྒྱལ་པ། རང་དབང་དང་དམངས་གཙོའི་ཐོབ་ཐང་སྤྱིར་བཏོན་ཆལ་
སྤིད་འཐབ་ཅོད་སོགས་གང་ལ་ཡང་སྤྱི་དམངས་སྒོ་འབྱེད་གྱི་ལོ་རྒྱུས་དོན་སྤྱིར་
གལ་ཆེན་ལྷན་མོད། མཐར་གཏུགས་ན་མི་རིགས་ཤིལ་བོའི་སློབས་ལྷགས་གཅིག་
ཏུ་བསྐྱས་ནས་མང་གཞི་སློབ་གསོར་ལྷགས་བརྒྱབ་པའི་ཕན་འབྲས་ལ་མི་དོ་སྙམ།
དཔེར་ན་མང་གཞི་སློབ་གསོ་བྱེད་ཀྱི་སྤེལ་ཉེ་བོད་མི་ཀྱིངས་ཀྱི་ཡིག་ཚོངས་
སེལ་ན་ཁོ་ཚོས་དཔེ་དེབ་ལྟ་སློབ་སོགས་བརྒྱུད་རང་གི་ལྟ་རྒྱ་མཐོང་རྒྱ་བསྐྱེད་ཐུབ་
ལ། མང་ཚོགས་ཀྱི་བརྟེན་འཇུག་ལམ་བུ་རྩེ་ཡངས་སུ་སོང་བ་དང་བསྐྱོན་ནས་བསམ་
སློབ་ལོ་རྒྱུགས་ཀྱང་རིམ་གྱིས་སད་ངེས་ཤིང་། བོད་མི་དམངས་ཀྱི་རིག་གནས་
ཐོན་རྒྱས་ཀྱི་འཛུང་སྤྱོད་དགོས་མཁོ་རྩེ་ཆེར་འགྲོ་བ་དང་། དེའི་སློབས་གྱིས་ང་ཚོའི་
སྤྱི་ཅུལ་གསར་ཅོམ་དང་ཤེས་རིག་ཞིབ་འཇུག་ལ་སོགས་པའི་རིག་གནས་ཐོན་
ལས་སྤྱ་ཚོགས་རང་བཞིན་གྱིས་དར་རྒྱས་འབྱུང་ངེས་ལ། རིག་གནས་ཐོན་ལས་
དར་རྒྱས་སུ་སོང་བའི་དབང་གིས་སྤྱི་དམངས་སློབ་གསོའི་རྒྱ་ཆད་མཐོར་འདེགས་
བྱེད་པར་ཡང་སྤེལ་སྤྱུག་གི་ཁུས་པ་ཞོར་ལ་ཐོན་ངེས། དེ་ལྟར་ལེགས་པ་འཁོར་
རྒྱུ་གི་ལམ་དུ་ཞུགས་ཆེ་མི་འགྲུངས་པར་རང་རེའི་སྤྱི་ཚོགས་ཁྱོད་ཡོངས་སུ་

དཔྱོད་ཤེས་དང་དགག་བཞག་གསར་བཏོད་བཅས་ཀྱི་མཁའ་དབུགས་གསར་བས་
 ཡུག་གཅིག་ཏུ་བྱུང་སྟེ། ། གཞི་རིམ་མང་ཚོ་གས་ཀྱང་ཞུགས་ནས་བའི་ཤེས་རིག་
 གསར་བཛེའི་ཆ་རྒྱལ་ཆེན་པོ་ཞིག་དང་གིས་འཕྱར་རེས་ལ། ཤེས་རིག་གསར་
 བཛེ་དེའི་གྲུབ་འབྲས་ལ་བརྟེན་ནས་རང་རེའི་སྤྱི་དཔྱོད་རིག་གསུམ་གྱི་འཕེལ་
 རྒྱས་དམིགས་འབེན་ཐ་དག་ཀྱང་ཁ་བཤད་ཚུ་ཡི་ཕུ་བ་ཙམ་མ་ཡིན་པར་ལག་ལེན་
 དངོས་ཀྱི་སྤྱི་དཔྱོད་མཛོན་འཁུར་བྱེད་བའི་རེ་བ་ཡོད་འགྲོགས་ཏེ་དེ་ལས་སྒྲིག་སྟེ་
 དམངས་བྱིངས་ཀྱིས་སློབ་གསོར་དོ་སྣང་མ་བྱས་པར་མཛོད་རིམ་ཤེས་ཡོན་བའི་སྟེ་
 བས་ཐ་སྟངས་ཚད་བའི་ལས་ཀ་གཙོ་བོར་བཟུང་ན། བོད་མི་པལ་མོ་ཆེ་སྤྱད་ཅིག་ཙམ་
 ལ་ཟེར་སློབ་གང་རུང་གི་རྗེས་སུ་འབྲངས་ཏེ་དྲུངས་ཞེན་གྱི་དེ་ལོ་སློབ་ཀྱང་སྤྱི་
 མོད། མཐར་ཐུག་སྒོངས་གཉིད་ལས་ཡོངས་སུ་སད་དེ་རང་ཉིད་རང་གི་མགོན་ཏུ་
 འཁྱུར་བའི་སློབ་ཤེས་དང་འཛོན་ཐང་རྣམས་མ་ཞིག་འཛོམས་དཀའ་བར་སྤྱང་། དེ་བས་
 སློབ་ཤེས་དང་རུས་ཞེན་གཉིས་ལྟན་ཅན་རྣམས་ཀྱིས་གང་ལ་གང་འཆམ་གྱི་གནས་
 ཡུགས་ཏྲར་སྟོབས་ཤུགས་གཅིག་སྤྲིལ་སློབ་སློབ་གསོ་གཉེར་འོས་པ་དང་། མགོ་
 བཤུ་བོད་མི་པོ་མོ་ཀུན་གྱི་རྒྱུད་ཏུ་སློབ་གསོར་དྲུངས་ཞིང་སློབ་སྦྱོང་ལ་དགའ་བའི་
 གོམས་གཤིས་ཤིག་འཇགས་པར་བྱེད་དགོས་ལ། སློབ་གསོར་བཀག་འགོག་དང་
 བར་ཆད་བཟོ་བའི་གཞུང་སྤྱི་དང་གང་ལའང་མཐའ་གཅིག་ཏུ་ངོ་རྒོལ་བྱེད་པོད་
 དགོས། གཞོན་ཤུགས་དང་དཀའ་སྤྱུག་གང་འབྲར་འབྲད་རུང་། ཐབས་ཤེས་ཡོད་
 དགྲ་རྩལ་ཏུ་སྤྱུགས་ནས་སློབ་གསོའི་གོ་སྐབས་དང་མཐུན་ཆེན་བཙོན་ལེན་བྱེད་
 བའི་དམ་བཅའ་སྤྱི་དཔྱོད་འཛོགས་པར་རིགས།

ཤེ་ཤེ། སྤྱི་ཆ་ལགས། ཁྱིད་ཀྱིས་རང་ཉིད་ལ་ཤ་ཆ་ན་སློབ་སྦྱོང་བྱོས། ལུ་

ལྷག་ལ་ཤ་ཆ་ན་སློབ་གསེའི་གོ་སྐབས་བསྐྱབ། ཤ་ཉེ་སྤྱན་མཆེད་ལ་སྤྱིང་ཉེ་ན་སློབ་
གསེའི་མཐུན་སྤྱོད་ལ། བོད་རིགས་སྤྱན་རྒྱ་ལ་ཤ་ཆ་ན་སློབ་གསེའི་གནང་སྤྱིན་
ཁྲོས། དབང་ཐང་ཅན་གྱི་དཔོན་པོ་དང་གཞུང་ཞབས། གཞི་ཁྱིན་ཅན་གྱི་དགེ་
བཤེས་དང་བླ་སྤྱུལ། རྒྱ་འབྲོར་ཅན་གྱི་ཆོང་དཔོན་དང་ལྷག་བདག་ཡོན་ཏན་ཅན་གྱི་
དགེ་ཀན་དང་ཆེད་མཁས། ལས་ལ་བརྩོན་པའི་རོང་འབྲོག་མང་ཆོགས་ནམ་པ། ད་
ནི་ང་ཆོས་དམིགས་ལུལ་དང་འཆར་གཞི་མེད་པར་སྐད་ཆ་རྩིག་པོ་དང་གནས་
ལུགས་དཀའ་མོ་གང་ཡང་སྤང་མི་དགོས། གལ་ཏེ་རང་ཅག་ཆང་མས་ཤེས་རིག་
སློབ་གསོ་ལ་ཆོས་ལུགས་དད་པ་ལྟ་བུའི་མཐོང་ཆེན་དང་གོང་བཀྲར་བྱས་ཏེ། མ་
འོངས་པོ་བཅུ་ཡི་ནང་དུ་བོད་ཀྱི་བྱ་རབས་ཆ་བརྒྱད་ཀྱི་ནང་ཡིག་མོངས་པ་གཅིག་
ཀྱང་མི་འབྱུང་བའི་དམིགས་ལུལ་དེ་ཁོ་ན་ལེགས་པར་བསྐྱབ་སྐྱབ་ན་ཡང་། གོད་
ཆག་མང་པའི་བྱ་ཅག་གི་རིགས་རྒྱད་འདིའི་ལས་དབང་ལ་འབྱུར་སྡོག་མངོན་
གསལ་ཞིག་འབྱུང་སྤིང་ཅེས་ཁོ་བོས་སྤྱི་བར་སློབས།

དེ་ཡང་དགའ་ལོས་པ་ཞིག་ལ་ལོ་འགའི་སྤྱིན་དང་བསྐྱར་ན། ཁ་སང་དེ་
རིང་ཉག་ཉག་སྤྱི་ཆོགས་ལས་རིགས་སོ་སོ་ན་རང་རྒྱ་འཕེར་བའི་བསམ་གཞིགས་
གནང་མཁན་དང་རང་རྩྱགས་སྐབ་པའི་མི་གཤིས་སྤྱང་མཁན་བོད་པ་རྗེ་མང་དུ་
འབྱུར་བཞིན་ཡོད་ལ། རྒྱ་སེར་ཀན་གཞོན་ཐམས་ཅད་རྟོགས་སད་ཀྱི་ལམ་དུ་
བསྐྱོད་འགོ་བརྩམས་པའི་བཟང་ལྷས་ཀྱང་གང་མང་མཐོང་རྒྱ་འདུག་ཡིན་ནའང་ཆད་
ཐིག་མཐོན་པོ་ཞིག་གི་ངོས་ནས་བལྟས་ན། སློབ་གསེའི་ལས་དོན་ཐད་ང་ཆོར་ད་
དུང་ཅིས་ཀྱང་ཡོ་བསྐང་བྱེད་དགོས་པའི་ནོར་འཁྲལ་དང་ཞན་ཆ་གང་མང་ཡོད་པ་
གོང་ནས་སྤང་བྱིན། དེ་དག་ལས་ཀྱང་ཆེས་འབྱུར་དུ་ཐོན་པའི་གནད་དོན་ཁག་ཅིག་

མདོར་བསྟུས་ན། མི་ལོ་སྟོང་ལྷག་ཏུ་མའི་དཔལ་ཡོན་ལོ་རྒྱས་དང་ལྷན་པའི་གནའ་
 བོའི་སྤྱི་ཚེད་མི་རིགས་དང་དེའི་ཤེས་རིག་ད་ལྟ་འཆོ་གནས་ཀྱི་ཉིན་ཁར་འབྲད་
 བཞིན་ཡོད་ནའང་། བོད་ཀྱི་ཀ་ངོ་ཡིག་ངོ་རེ་ཆོད་མཁན་པལ་མོ་ཆེས་ད་དུང་གཙོ་
 པལ་ཀྱི་དབྱེ་བ་མེད་པར་སངས་རྒྱས་ཆོས་ལུགས་ཀྱི་རྒྱུན་ཤེས་རགས་ཅམ་དང་།
 གནའ་རབས་ལོ་རྒྱས་དང་། སྐད་ཡིག་ཅོམ་རིག་བཅས་ཀྱི་ཤེས་བྱ་ཐན་ཐན་རེ་
 སྤངས་རྗེས་འདོད་ཆོ་ཁེངས་ཏེ་སོས་དལ་བག་པལ་ཏུ་སྟོད་པ་ལས། བོད་མི་རིགས་
 ཀྱི་འཆོ་གནས་དབང་ཐང་དང་ཐད་ཀར་དུ་འབྲེལ་བའི་སྤྱི་ཆོགས་སྤང་ཚུལ་ཅི་
 རིགས་ལ་ཆེད་དུ་དོ་སྤང་དང་ཞིབ་འཇུག་མི་བྱེད་ཅིང་། དེར་རབས་འཛམ་གླིང་ན་
 ལུགས་རྒྱུན་ཆེས་ཆེ་བའི་ཆབ་སྲིད་དང་དཔལ་འབྱོར། ཆོན་རྩལ་སོགས་གནད་
 ཡོད་རིག་ཆོན་གསར་བ་གང་ཡང་སྟོབ་མི་སྟོ་བ་མ་ཟད། སྲིད་ཀྱི་དབང་ཐང་དང་རྒྱ་
 འབྱོར་ཡོངས་སྟོད། ཆོན་རིག་ལག་རྩལ་སོགས་དར་རྒྱས་སུ་གཏོང་བའི་ཐབས་
 ལམ་འཆོལ་སྟེག་མི་བྱེད་ལ། སྤྱི་ཆོགས་ལས་སྒྲོ་ཀུན་ཏུ་འཆོ་གནས་ཀྱི་ཤེས་རིག་
 དང་ལག་རྩལ་སྤྱི་ཆོགས་ལ་མཐོང་ཆེན་བྱེད་པའི་སྟོལ་ལུགས་ཀྱང་གྲུབ་མེད།
 མདོར་ན་རྟོག་འཛིང་དང་འགྱུར་ལྡོག་གིས་ཁེངས་པའི་དུས་རབས་གསར་བ་
 འདིར། བོད་མི་བྱིངས་ལ་དེར་རབས་ཀྱི་འཆོ་བའི་འདུ་ཤེས་དང་འཆོ་གནས་ཤེས་
 གུས་དབུལ་བ། དམངས་གཙོ་དང་རང་དབང་སོགས་ཡོངས་ཁྲབ་རིན་ཐང་ལྟ་བུའི་
 རྒྱུན་ཤེས་དར་མེད་པ། བརྟ་འཕྲིན་གསར་བ་ནང་འཕྲེན་བྱེད་པའི་འགྲོས་དལ་ཞིང་
 རྒྱ་ལམ་དོག་པ་སོགས་གནས་སྤངས་སྟོ་བོ་ཞིག་ལས་ཐར་མེད། དཔྱོད་ལྡན་སྟོ་
 ཤེས་རབ་རྒྱ་མཆོ་ལགས་ཀྱིས་“ད་ལྟའི་བོད་ཀྱི་གནད་དོན་དང་ལོ་ནི་རྒྱུན་ཤེས་
 ཀྱིས་འདར་གྱིན་མེད་པ་དེ་རེད”ཅེས་དགོངས་བཞིན་པ་དེ་ལྟར། ལུབ་གླིང་གི་

དཔལ་ཡོན་དར་བའི་རྒྱལ་ཁབ་ཁག་དང་བསྐྱར་ན། ང་ཚོ་ནི་ད་དུང་ཡང་ཚན་ཅུལ་
ཤེས་རིག་གི་རྒྱན་ཤེས་ལྷ་ཚོགས་རོ་སྒྲོན་དང་ཁྱབ་བརྒྱུ་བྱ་གཏོང་དགོས་པའི་
ཐོག་མའི་གནས་སྐབས་ཅམ་དུ་ལུས་ཡོད། དེ་ན་ཁོ་བོའི་བསམ་ཚུལ་ལ་ཁ་སང་དེ་
རིང་གི་བོད་མི་ཡི་གེ་སྒྲིང་མཁན་ཞིག་ཡིན་ཆེ། གང་དེ་ནམ་དཔྱོད་དང་འཛོན་ཐང་
ལྷན་མིན་ཅི་འདྲ་ཞིག་ཡིན་དུང་། རང་འཁྱིའི་ཆེད་ལས་ཤེས་བྱ་རྣམས་ལེགས་པར་
སྒྲིང་དགོས་པ་མ་ཟད། དེ་ལས་ཀྱང་སྒྲོམ་པ་ཆུ་འདོད་ལྟར་དེང་རབས་རིག་ཚན་
གཞན་དག་གི་རྒྱན་ཤེས་མང་པོ་ཅི་ལུས་ཀྱིས་རང་སྒྲིང་བྱེད་དགོས་ཏེ། མི་སྤེར་
དང་མི་རིགས་གང་ལ་མཆོན་ན་ཡང་སྒྲོབ་སྒྲིང་བྱེད་པའི་འཛོན་ཐང་གིས་དེའི་མ་
འོངས་པའི་ལས་སྐབས་གཏན་ཁེལ་བྱེད་ཀྱིན་ཡོད་ལ། ཁྱད་པར་དུ་བོད་ལྷ་བྱའི་དེང་
རབས་སྒྲོབ་གསལ་མཐུན་རྒྱུན་ཞན་པའི་མི་རིགས་ཞིག་ལ་མཆོན་ན། ཤེས་རིག་
གསར་བ་རང་སྒྲིང་བྱེད་པའི་འཛོན་ཐང་སྤྱེད་སྤོང་བྱ་རྒྱ་ནི་ལྷག་པར་དུ་གལ་ཆེ་
བར་སེམས།

ནམ་ཞིག་ས་སྤྱོད་གི་སྤྱོད་པོ་ཐམས་ཅད་ཀྱིས་ད་ལྟ་ནང་བཞིན་“བོད་ནི་སྤྱོད་
གར་ལ་དགའ་བའི་མི་རིགས་ཞིག་རེད། ཁ་གདངས་ཤེས་པ་ནས་སྤྱོད་ལེན་ཤེས་ལ།
གོམ་པ་སྒྲོ་ཤེས་པ་ནས་བྱོ་འཁྲབ་ཤེས་”ཞེས་རྒྱར་བ་འདྲེས་མའི་བསྒྲོན་པ་དེ་འདྲ་
མི་བྱེད་པར། “བོད་ནི་ཤེས་རིག་ལ་དགའ་བའི་མི་རིགས་ཤིག་རེད། སྤྲད་ཆ་
བཤད་ཤེས་པ་ནས་དཔེ་ཆ་སྒྲོག་ཤེས་ལ། གོམ་པ་སྒྲོ་ཤེས་པ་ནས་བསམ་
གཞིགས་བྱེད་ཤེས་”ཞེས་ཡིད་སྒྲོན་དང་གོང་བཀུར་བྱེད་དུས་ད་གཞིན་ཅུ་ཅག་
བོད་པ་ཆང་ལ་དོན་ངོ་མའི་རེ་བ་ཡོད་པའི་ཉགས་ཡིན་ནོ། །

ཁ་རྒྱུ་ལྟོ་གོས་དང་འབྲེལ་བའི་ལག་རྒྱུ་སློབ་གསོ།

ལག་རྒྱུ་སློབ་གསོ་རྒྱ་ཆེར་མ་དར་བའི་དབང་གིས། མིག་ལྡན་བོད་པ་
ཐམས་ཅད་ཀྱིས་ལས་རིགས་གཉིས་མ་གཏོགས་སྐྱབ་མི་ཤེས། དེ་ནི་ཡི་གེ་སྐྱད་ས་
ཁྱོད་མཁན་པལ་མོ་ཆེ་ཆོས་ལུགས་དང་སྐད་ཡིག་སྐོར་གྱི་ལས་གནས་ཁ་ཤས་
ལྟར་འཆང་ཁ་རྒྱུ་བཞིན་ཡོད་ལ། ཡི་གེ་སྐྱད་ས་མ་ཁྱོད་བའི་རོང་འབྲོག་མི་སེར་
ཆོས་གནང་རབས་མས་པོའི་རིང་གི་ཞིང་ལུགས་ལས་རིགས་ཁོ་ན་བསྐྱར་སློབ་
བྱེད་ཀྱིན་གདལ།

གཅིག ལས་རིགས་ལག་རྒྱུ་སློབ་གསོའི་གནས་བབ།

སྤྱི་ལོ་1999ལོའི་ཟླ་4པའི་ཆེས་26ནས་30ཉིན་བར། མཉམ་འབྲེལ་རྒྱལ་
ཆོགས་ཆེན་རྒྱལ་སློབ་གསོ་རིག་གནས་ཅེ་འཕྲུགས་ཀྱིས་ལྷོ་ཁོ་རེ་ཡའི་རྒྱལ་ས་སེ་
ལུལ་ཁྱོང་ཁྱེར་དུ་སྐྱབས་གཉིས་པའི་རྒྱལ་སྤྱིའི་ལག་རྒྱུ་དང་ལས་རིགས་སློབ་
གསོའི་ཆོགས་ཆེན་བསྐུས། 8འཛམ་གླིང་གི་རྒྱལ་ཁབ་130ལྷག་གི་འཕུས་མི་
1000ལྷག་ཐེངས་འདིའི་ཆོགས་ཆེན་ལ་ཞུགས་ཏེ་ལས་རིགས་ལག་རྒྱུ་སློབ་
གསོའི་རིན་ཐང་སྐོར་ལ་བཟོ་སྐྱེད་ལྷག་པར་གནང་ཞིང་། མི་ཆེ་གང་བོར་རུས་རྒྱལ་
སྤྱིའི་སྤྱི་དང་སྤྱི་བདེ་བྱེད་རྒྱ་ནི་མ་འོངས་པའི་བཟོ་དཔལ་ཉག་ཅིག་ཡིན་ཞེས་
ཆོགས་ཆེན་གྱི་བརྗོད་དོན་དུ་གཏན་ཁེལ་བྱས། དུས་རབས་ཉེར་གཅིག་པ་བསྐུ་ལ་
ཉེ་བའི་ལྔ་འོ་དུ། 18འཛམ་གླིང་ཡོངས་ཀྱི་ལག་རྒྱུ་དང་ལས་རིགས་སློབ་གསོའི་

ཆོགས་ཆེན་འདི་འདྲ་ཞིག་བསྐྱས་པར་གཏིང་ཟབ་ཅིང་རྒྱང་རིང་བའི་ལོ་རྒྱུས་ཀྱི་
དོན་སྙིང་གལ་ཆེན་ལྟན། དེས་མ་འོངས་པའི་སྤྱི་ཆོགས་ནང་ལས་རིགས་ལག་རྩལ་
སྒོའ་གསལ་རིན་ཐང་དང་པན་རྩལ་ཆེ་ནས་ཆེ་དུ་འགྱུར་རྒྱུའི་ཁ་ཕྱོགས་ཤིག་
མཆོན་ཡོད། ཆེ་ས་ནས་བལྟས་ན་འཛམ་གླིང་དཔལ་འབྱོར་གོང་བུ་གཅིག་གྱུར་གྱི་
སྤང་ཚུལ་ཉིན་རེ་བཞིན་མངོན་གསལ་ཡིན་ལ། ཆོན་རྩལ་སྤྱི་དང་ཁྱད་པར་དུ་བད་
འཕྲིན་ལག་རྩལ་གྱི་ཐད་སྒོ་ཡུལ་ལས་འདས་པའི་གྲུབ་འབྲས་མང་པོ་ཆོན་ཡོད་པ་
དང་། འཛམ་གླིང་ཡོངས་སུ་སྒྲོར་སྒྲོད་ངལ་རྩལ་བའི་མི་གངས་རེ་མང་དུ་འགྲོ་
བཞིན་པ་སོགས་རྒྱ་མཆོན་དུ་མའི་དབང་གིས། ད་ལྟ་རྒྱལ་ཁབ་པལ་མོ་ཆེར་ལས་
ཞུགས་བྱེད་དཀའ་བ་དང་ཡང་ན་ལས་ཀ་ཤོར་བའི་གཞོན་ལྷགས་ཆེན་སོ་ཞིག་
བྱུང་ཡོད། དེ་བས་འབྱུང་འགྱུར་གྱི་དུས་ཡུན་རིང་མོ་ཞིག་གི་ནང་དུ། དཔལ་འབྱོར་
འཕེལ་རྒྱས་དང་སྤྱི་ཆོགས་བདེ་འཇགས་ཐད་ཀྱི་རྩ་བའི་གནད་དོན་གང་མང་ཞིག་
ཐག་གཅོད་བྱེད་དགོས་ན། ལས་རིགས་ལག་རྩལ་སྒོའ་གསལ་རྒྱ་ཆེར་སྤེལ་རྒྱ་ནི་
ཆེས་ལེགས་པའི་ཐབས་ལམ་ཞིག་ཏུ་ཀྱན་གྱིས་ངོས་འཛིན་བྱེད་བཞིན་འདུག

དེ་འདྲའི་རྒྱལ་སྤྱིའི་གནས་བབ་དང་སྤྱི་ཆོགས་ཀྱི་དགོས་མཁོར་རྟེན་
བཅུགས་ཏེ། དུས་ད་ནས་བརྒྱུད་ར་ཆོ་སྐར་བ་ཤོད་ཀྱི་མི་རིགས་འདིས་གྲང་རང་
ཆོད་གྱིས་ལས་རིགས་ལག་རྩལ་སྒོའ་གསལ་ལ་འབད་བཅོན་བྱ་རྒྱ་ནི་
འགོར་འགྱུར་བྱེད་མི་རུང་བའི་ལས་དོན་གལ་ཆེན་ཞིག་རེད། གལ་ཏེ་འུ་ཅག་
གིས་ལོ་རྒྱུས་དང་ཆབ་སྲིད་ཀྱི་མཐོ་ཆད་ཅིག་ཏུ་འབྱེད་སྟེ་རང་གི་མི་རིགས་འདི་
ལ་སྤྱིད་འབྱོར་རིག་གསུམ་ཡུན་རིང་འཕེལ་བའི་ངོ་མཆར་གྱི་རྒྱས་ཆེན་ཞིག་
འཆར་འགོད་བྱེད་པའི་དབང་དུ་བཏང་ན། ཐོག་མཐའ་བར་གསུམ་དུ་དོར་མི་རུང་བ་

ནི་སློབ་གསོ་ཡིན་ལ། སློབ་གསོའི་ནང་ནས་ཀྱང་ཤེས་གཞི་རིམ་མང་ཆོག་གི་
ཁ་རྒྱུ་ལྟོ་གོས་དང་དམ་དུ་འབྲེལ་བའི་ལས་རིགས་ལག་རྩལ་སློབ་གསོ་འདི་ཡིན་
ཞེས་སྒྲིམ་ཆོག།

སྒྱིར་གཞུང་རབས་སུ་རང་ཅག་བོད་ལའང་ཤེས་རིག་ལྡན་བའི་མི་རིགས་
གཞན་དག་དང་འབྲ་བར་སློབ་རྒྱན་གྱི་ཤིང་བཟོ་དང་མགར་ལས། ལྷ་བཟོ་དང་
འཆེམ་བཟོ་སོགས་བཟོ་རིགས་བཅོ་བརྒྱད་དུ་གྲགས་བའི་ལག་རྩལ་ཤེས་རིག་
འོས་འཆམ་ཞིག་དར་སྤྱང་ལ། དཔའ་མཛད་ས་གཉིས་ལྡན་གྱི་མེས་པོ་ཆོས་རི་མཚོ་
ཞིང་ཡུལ་གྲང་བའི་འཛམ་གླིང་གི་ཡང་ཅེ་དུ་ལག་རྩལ་གསར་བཏོད་གྱི་མི་སོན་
འོན་མོ་ཡང་སྤར་སྤྱང་།

མི་ལོ་སྟོང་ཐལ་གཅིག་གི་སྤྱི་ལོ་དུ་མེས་པོ་རྣམས་ཀྱི་རོ་མཆར་བའི་བཟོ་
བསྐྱེད་ལག་རྩལ་ལས་ཕོ་བྲང་པོ་ཉ་ལ་འཛམ་གླིང་གི་གཙུག་རྒྱན་དུ་བཞེངས་སྤྱོད་
ལ། ཐ་ན་མི་ལོ་བརྒྱ་ཐལ་དུ་མའི་གོང་ལོ་ཀྱི་གསེར་དཔུལ་བཅས་ལུགས་བཅོ་
སྤྱད་ས་དང་ལས་སྟོན་གྱི་ལག་རྩལ་རྣམས་ཀྱང་སྐབས་དེའི་མན་ཆིང་རྒྱལ་རབས་
ཀྱི་རྒྱ་ཆད་ལས་མི་དམན། ཡིན་ནའང་ཕྱིས་ཀྱི་བོད་མི་སྣོ་གྲས་ཅན་པལ་མོ་ཆེས་
ནང་མེས་ཀྱི་བདེ་བ་འཆོལ་བའི་ཆོས་ལུགས་འབའ་ཞིག་ལ་གཞི་ཉེ་འཆོ་
གནས་ལག་རྩལ་སྐྱོར་ལ་དོ་སྤང་མ་མཛད་པ་དང་གཅིག་ས་བབས་ཁོར་ཡུག་གི་ཆ་
ནས་བཟོ་ལས་ལག་རྩལ་དར་བའི་རྒྱལ་ཁབ་དང་ཡུལ་གྲུ་གཞན་ལ་འབྲེལ་འདྲིས་
མང་དུ་མ་བྱས་པས་མཐའ་འཁོལ་དུ་གྱུར་བ་དང་གཉིས། ནང་ཁུལ་འགྲིམ་འགྲུལ་
དང་ཕྱི་ཕྱོགས་འགྲོ་འོང་སོགས་ཀྱི་ཆ་རྒྱུན་ཞན་པས་བརྟ་འཕྲིན་བརྗེ་རེས་དང་ལག་
རྩལ་ནང་འདྲེན་གྱི་རྒྱ་ལས་ཉག་སྤར་བ་དང་བཞི་བཅས་ཀྱིས། ད་ལྟ་རེ་ཆོ་

བཟོ་ལས་གསར་བཞེ་ཡི་བ་ས་རུ་བ་ཕྱོགས་རྒྱལ་ཁབ་ཁག་པར་ཞོག་ཞེ་ཤ་ཡའི་
སྒྲིང་གི་འདབས་འབྲེལ་བྱིས་མཆོས་རྒྱ་དཀར་ནག་གཉིས་ལས་ཀྱང་ཆེས་ཆེར་
རྗེས་སུ་ལུས་པའི་གནས་སྤངས་འདི་བྱང་བ་རེད། ལྷ་བཟོ་འབག་བཟོ་དང་མཛེས་
རིས་ཐང་གདུལ་མགར། ཤིང་བཟོ་དང་བཅས་པའི་སྒྲོལ་རྒྱུ་གྱི་ལག་རྒྱལ་ཤེས་
རིག་ཐམས་ཅད་སྤར་མེད་གསར་བཏོད་བྱེད་བྱབ་མེད་པར་མ་ཟད། སྤར་ཡོད་རྒྱུ་
འཛིན་ཡང་ཆ་ཆར་ཞིག་བྱེད་བྱབ་ཀྱིན་མེད་པར་ཉམས་རྒྱད་དང་ཐོར་གཏོར་འབྱུང་
བཞིན་པའི་ཆོད་རེད། རྒྱལ་ཁབ་བཅུགས་ཏེ་མི་ལོ་ཉིས་བརྒྱ་ལྷག་གི་ལོ་རྒྱུས་ལས་
མེད་པའི་ཨ་མེ་རི་ཁ་བ་ཆོས་ད་རྟ་འཛིག་རྟེན་མག་མེད་དུ་འཛོམས་པའི་རྩལ་ཐུན་
མཆོན་ཆ་བཟོས་ཡོད་པར་མ་ཟད། རྒྱལ་ཁོངས་མཐའ་མཆོམས་བཀལ་བའི་ཆོར་
གཉེར་བ་རྒྱ་བཅུགས་ཏེ་ས་སྤང་ཕྱིལ་ཕོད་རང་བྱུང་ཐོན་ཁུངས་དང་ཆོར་ཐོག་ཁྲོམ་
ར་པལ་ཆེར་བདག་འཛིན་བྱས་ཡོད་ལ། འཛིག་རྟེན་ཕྱི་རོལ་གྱི་རྒྱ་བའི་གོ་ལའི་
སྤྲེང་ལ་མིའི་རིགས་ཀྱི་རྐྱང་རྗེས་དབར་ནས་ཀྱང་ལོ་བཅུ་ཐལ་འགའ་འགོར་ཡོད་
ནའང་། མི་ལོ་སྟོང་ཐལ་འགའ་ཡི་ལོ་རྒྱུས་དང་ཐུན་པའི་བོད་བ་རྣམས་ལ་ད་དུང་
ཡང་རང་ལ་དབང་བའི་འབྲུལ་ཆས་བཟོ་ལས་སོགས་ཀྱི་ལག་རྒྱལ་རྩེ་གས་ཅི་ཡང་
མེད་པར་ཟད། རྒྱབ་ཀྱི་གྲོན་གོས་བཟོ་བའི་འཁལ་འཐག་ཐོན་ལས་དང་ཟས་རིགས་
སྒྲོམ་རྒྱ་བཟོ་བའི་དེང་རབས་ལས་སྒྲོན་ལག་རྒྱལ་སྤྲ་མོ་ཅམ་ཡང་གསར་བསྐྱུན་
བྱེད་བྱབ་མེད་ལ། ཐ་ན་སྒོ་གྲོས་ཆེན་པོ་མི་དགོས་པའི་གྲོན་པ་འཆོམ་བྱེད་ཀྱི་ཁབ་
དང་ཐ་མག་བསྐྱོན་བྱེད་ཀྱི་འབར་ཁྱུན་སོགས་ཉེར་མཁོ་འཆོ་བའི་ཡོ་བྱད་ཅག་ཅིག་
རྣམས་ཀྱང་གཞན་རིགས་ཀྱི་ཐོན་སྐྱེད་ལ་མི་བརྟེན་ག་མེད་དུ་གྱུར་ཡོད། དེ་བས་
བོད་ཀྱི་གཞི་རིམ་མི་སེར་མང་པོས་རྒྱུན་ཐུན་འཆོ་བའི་ནང་རྒྱ་ནག་དང་རུབ་སྒྲིང་

གི་ཐོན་རྫས་ཀྱི་དབྱེ་བ་ཡང་ཞིབ་ཏུ་བགར་མི་ཤེས་པར། སྤར་མེད་གསར་བྱུང་གི་
 ཆོར་རྫས་ཡོད་ཆད་རྒྱ་ནག་གིས་བཟོས་པ་ལོས་ཡིན་འདོད་པའི་ལོག་ཏོག་དགོད་
 རོ་བ་ཡང་ཡོད། དཔེར་ན་ཐོག་མར་བྱུང་སྤྱིར་ནས་དར་ཞིང་ད་ལྟ་འཛམ་སྤྱིར་
 ཡོངས་ལ་བྲབ་པའི་སྤྱི་མཐུན་ཁྱོན་གོས་ཀྱི་རིགས་ལ་ཡོངས་བྲབ་ཏུ་རྒྱ་ལྷ་ཞེས་
 འཛོད་པ་དང་། ཐོག་མར་བྱུང་སྤྱིར་གིས་གསར་བཏོད་བྱས་ཤིང་དེ་ནས་འཛམ་
 སྤྱིར་ལ་བྲབ་བཅའ་དུ་སོང་པའི་བྱུང་ལུགས་སྤྲན་ཁང་དང་རྫས་འཁྱུར་སྤྲན་རྫས་
 སོགས་ལ་ཡོངས་བྲབ་ཏུ་རྒྱ་སྤྲན་ཁང་དང་རྒྱ་སྤྲན་ཞེས་འཛོད་པ་ལྟ་བུ་རེད། མ་
 གཞི་ཕྱི་སྤྱིར་བ་དང་ང་ཆོ་ཆང་མ་མིའི་རིགས་རྒྱུད་གཅིག་ལ་གཏོགས་པ་འབྲ་འབྲ་
 ཡིན་རུང་། ལག་རྩལ་འདོན་བྱས་དང་སྤྱི་ཆོགས་གོ་ཏོགས་ཀྱི་ཆ་ནས་བྲད་པར་
 གནམ་ས་ལྟ་བུ་ཤོར་དགོས་དོན་གང་ཡིན་ཞེ་ན། བདག་གི་བསམ་པར་དེ་ནི་རང་
 རེའི་སྤྲན་སྤྱེས་ཀྱི་རིག་པ་ཁོ་ཆོ་ལས་རྒྱལ་བས་མ་ཡིན་པར། ཉག་ཉག་རང་ཅག་
 གིས་ཁོ་ཆོ་ནང་བཞིན་ལག་རྩལ་གསར་བཏོད་ལ་མཐོང་ཆེན་དང་གསར་བཏོད་ཀྱི་
 བྱུང་འབྲས་ནང་འདྲེན་མི་བྱེད་པས་རེད། དེ་ལས་གཞན་ང་ཆོའི་རིག་གནས་ཀྱི་
 རིན་ཐང་ལྟ་བུའི་ནང་ལས་རིགས་ལག་རྩལ་བ་ར་ཤེས་རིག་མཁས་པ་ལྟ་བུའི་
 གཅིགས་ཆེན་དང་བཅི་བཀྱར་མི་བྱེད་པར་མ་ཟད། ཐ་ན་མགར་བ་དང་ཤིང་བཟོ་
 སོགས་རང་གི་ལག་རྩལ་ལ་བརྟེན་ནས་འཆོ་བཞིན་པའི་སྤྱི་ལོ་འདོན་ཐང་ཅན་དེ་
 རྣམས་རིགས་རྒྱུད་ཐ་མལ་པའི་གས་སུ་བགྱང་བའི་སྒོལ་ངན་ཞིག་བྱུང་བ་དེ་དང་
 ཡང་འབྲེལ་བ་ལོས་ཡོད་སྟེ།

སྤྱིར་འཛམ་སྤྱིར་ལོ་རྒྱུས་ཀྱི་ངོས་ནས་བལྟས་ན། རྟོ་ཆས་གསར་མའི་དུས་
 མཐུག་ནས་དུས་རབས་བཙེ་བརྒྱུད་པའི་བར་ཀྱི་མི་ལོ་ལྔ་སྟོང་ཙམ་ཀྱི་རིང་ལ།

འཛམ་གླིང་མི་རིགས་ཁག་བར་འཆོ་གནས་ལག་ཅལ་གྱི་ཐད་དུ་སྒོ་ཡུལ་ལས་
འདས་པའི་བྱུང་བར་ཆེན་པོ་བྱུང་མེད་པར། ཉག་ཉག་བྱུང་གླིང་སྒྱི་ཆོགས་ཁྲིད་
བཟོ་ལས་ལག་ཅལ་གྱི་གསར་བཞེ་བྱུང་བ་ནས་འགོ་བཙམས་ཉེ་ད་ལྟ་བར་གྱི་མི་
ལོ་བརྒྱ་ཐག་དུ་མའི་ནང་། ད་གཟོད་མི་རིགས་དང་མི་རིགས། རྒྱལ་ཁབ་དང་རྒྱལ་
ཁབ་བར་ལ་རྗེས་ལུས་དང་སྔོན་མོན་གྱི་བྱུང་བར་མངོན་གསལ་དོད་པོ་བྱུང་། ཉེ་
རབས་ལོ་རྒྱུས་ཀྱི་དུས་ཡུན་ཐུང་དུའི་ནང་། འཛམ་གླིང་འར་བྱུང་གཉིས་ཀྱི་སྟོབས་
ལྷན་མི་རིགས་དུ་མས་གཅིག་རྗེས་གཉིས་མཐུད་སྒྲོས་ཆོན་ཅལ་ལ་བཏེན་ནས་
སྒྲེལ་འདྲེན་འབྲུལ་འཁོར་དང་འཆོ་བའི་ཡོ་བྱུང་། དཔག་དོན་མཆོན་ཆ་སོགས་དེར་
རབས་ཅན་དུ་བསྐྱར་བ་ཡིན་མོད། འོན་ཀྱང་སྐབས་དེའི་བོད་ལ་མཆོན་ན་རྗེ་
འབངས་མཁས་སྒྲུན་ཆང་མས་འདྲུ་ཤེས་འཛིན་སྐྱདས་ཀྱི་གནད་དོན་རྙིང་བ་འབའ་
ཞིག་སྒྲེང་ནས་ཉིན་མཆོན་འབྲེལ་བ་རེད། བཅན་པོའི་རྒྱལ་རབས་འཛོམ་ཞིག་དུ་
བྱུང་བ་ནས་དུས་རབས་ཉི་ཤུའི་དུས་འགོ་བར། ལུ་ཅག་གི་མེས་པོ་ཆོས་ལྷི་རོལ་
འཛིག་ཉེན་དུ་བྱུང་བའི་སྲིད་འཁྱར་རིག་གསུམ་གྱི་འབྱུར་ལྡོག་གང་ལ་ཡང་དོ་སྣང་
མ་མཛད་པར། ཁྱིམ་བཀག་སྒྲོ་གཏན་གྱི་རང་ནས་གདོད་མའི་འཆོ་བ་རོལ་སྐྱདས་
འབའ་ཞིག་མཐེགས་འཛིན་དང་བསྐྱར་སྒྲོས་བྱས་པ་ལོ་རྒྱུས་ཡིག་ཆང་དག་དུ་
གསལ། དེ་ལྟར་དུས་ཡུན་རིང་བོ་ཞིག་ལ་སྔོན་རབས་མེས་པོའི་མཐོང་རྒྱ་གངས་
རིའི་ལུང་པ་འདི་ནས་བརྒྱལ་མ་ཐུབ་པའི་ཞན་ཆ་དེས། རྗེས་རབས་བྱ་ཆའི་རྣམ་
ཤེས་ཀྱི་གཉིང་རུམ་ལ་ཡང་གྲུ་དོག་རང་སྒྲོས་ཆེ་བའི་སྒྲུན་སྒྲོངས་ཀྱི་བག་ཆགས་
མཐུག་པོ་ཞིག་བགོས་ཡོད་ལ། བག་ཆགས་དེའི་དབང་གིས་ཁ་སང་དེ་རིང་གི་
བོད་བ་ཆོས་ད་དུང་མི་རིགས་གཞན་གྱི་གསར་བཏོད་ཀྱི་སྒྲོ་བྲོས་དང་ཆོན་ཅལ་གྱི་

ཐུབ་འབྲས་གང་ཡང་དུས་ལྟར་སློབ་སློང་དང་ནང་འདེན་བྱེད་ཐུབ་ཀྱིན་མེད། དུས་
 རབས་སློན་མའི་ནང་རིག་གནས་གསར་བརྗེ་སོགས་ལོ་རྒྱུས་ཀྱི་གོད་ཆག་ལྷ་
 ཆོགས་བརྒྱད་རྗེས། བོད་བ་ཆོས་ཅི་ཐུབ་གང་ཐུབ་སློས་སློལ་རྒྱན་གྱི་ཆོས་ལུགས་
 སློབ་གསོ་མཁྱོགས་སྤྱར་རང་སྤྱར་གསོ་བྱས་ཡོད་ལ། བོད་རིགས་སློབ་མ་སློང་
 སའི་རྒྱལ་བཅུགས་དང་སྤེར་གཉེར་གྱི་ཤེས་རིག་སློབ་བྱ་མང་པོ་ཞིག་ཀྱང་བྱར་
 ཡོད་མོད། དེར་རབས་སྤྱི་ཆོགས་ལ་མེད་དུ་མི་དྲུང་བའི་མི་རིགས་ལས་རིགས་
 ལག་ཅལ་སློབ་བྱ་ཆད་ཐུན་གཅིག་ཀྱང་མེད་པ་མ་ཟད་ཆུ་ཆད་མཐོ་བའི་བོད་མི་
 བཟོ་བསྐྱུན་པ་དང་ལག་ཅལ་ཆད་མཁས་ལྟ་བུ་རེ་གཉིས་ཤིག་ཀྱང་གསོ་སློང་བྱས་
 མ་སློང་། དེ་ནི་ཉག་ཉག་གོང་སྤྱོད་པ་ཞིན་ཏུ་ཅག་གིས་རང་གི་སྤར་ཡོད་ཤེས་རིག་
 སློབ་གསོར་མཐོང་ཆེན་བྱེད་པ་ལས་བྱི་དར་ལག་ཅལ་སློབ་གསོར་དོ་སྤྱང་མི་བྱེད་
 པའི་བག་ཆགས་རྙིང་བ་དེའི་ལུགས་རྒྱུན་ལས་བྱུང་བ་རེད། སྤྱིར་ཁ་སང་དེ་རིང་
 བོད་ཀྱི་བ་མ་རྣམས་ལ་བྱིས་པ་སློབ་བྱ་སྐྱེལ་ན་པན་པ་ཡོད་པའི་གོ་རྟོགས་ཅམ་
 ཡོངས་ཁྲབ་ཏུ་སད་ཡོད་ནའང་། ཡིད་སྤྱོད་པ་ཞིག་ལ་བྱིས་པ་སློབ་བྱར་སྐྱེལ་བའི་
 མཐར་གཏུགས་ཀྱི་དམིགས་ལུལ་ནི་རྗེས་སྤྱོགས་རྒྱལ་ཁབ་ཀྱི་ལས་བྱེད་པའི་གས་
 ལུ་འཇུག་རྒྱ་ཁོ་ནའི་ཆེད་དུ་རེད། དེ་བས་གལ་ཏེ་བྱིས་པ་སློབ་འབྲིང་ནས་མཐར་
 གྱིན་རྗེས་སློབ་ཆེན་ལ་རྒྱགས་མ་འཛོད་ན། འབྲིང་རིམ་ལས་རིགས་ལག་ཅལ་
 སློབ་བྱ་སོགས་ལ་མངགས་ཏེ་འཆོ་གནས་ཀྱི་ཐབས་ཅལ་རེ་གཉིས་སྤྱངས་བར་མི་
 སྐྱལ་བར་བྱིར་བྱིས་ལ་བཀུགས་ཏེ་སློབ་རྒྱན་གྱི་ཞིང་ལུགས་ལས་ཀ་གཉེར་དུ་
 འཇུག་པ་རེད། སློབ་རིམ་འཕར་མ་ཐུབ་པའི་སློབ་མ་དེ་རྣམས་བྱིར་རང་ལུལ་ལ་
 ཡོག་རྗེས། རང་གི་པ་མའི་མི་ཆེ་བསྐྱར་སློབ་བྱེད་དགོས་པས་རིམ་བྱིས་སློབ་བྱ་

ནས་སྐྱེས་པའི་ཤེས་བྱ་ཐམས་ཅད་ཀྱང་བརྟེན་འགྲོ་ལ། མ་ན་ལོ་མང་པོ་འགོར་
 རེས་ཡང་བསྐྱར་ཡིག་མོངས་པར་འགྱུར་བཞིན་པའི་སྤང་ཚུལ་མང་པོ་ཡོད། དེ་
 ལྟར་བྱུང་ན་ང་ཚོས་རང་གི་སྒྲོབ་གསོའི་ཐོན་ཁུངས་ཅུང་ཞིང་དགོན་པ་དེ་ཚུད་ཐོས་
 གུ་བཏང་བ་ཅམ་ལས་མ་འདས། ཉེ་བའི་ལོ་ཤས་ནང་གི་གནས་ཚུལ་ལྟར་ན། སྤྱིར་
 བཏང་མཐོ་འབྲིང་སྒྲོབ་མ་ཡོངས་ལས་སྒྲོབ་ཆེན་འབྲིམ་ཐུབ་མཁན་གྱིས་སྤྱིའི་
 གངས་འཛོར་གྱི་བདུན་ཆའི་གཅིག་མ་གཏོགས་མི་ཟེན་ལ། རྒྱགས་མི་འཛོད་པའི་
 སྒྲོབ་མ་དེ་རྒྱགས་འཛོད་མཁན་ལས་ལྷན་དུ་གིས་མང་བ་རེད། དེའི་ཁར་འཆོ་
 གནས་འགན་ཅོད་རྗེ་ཆེར་སོང་བ་དང་བསྐྱུན་ནས། མཐོ་རིམ་སྒྲོབ་གསོ་ཁུངས་
 ཟེན་པའི་སྒྲོབ་ཆེན་སྒྲོབ་མ་ཡང་ལས་ཁུགས་བྱེད་དཀའ་བའི་སྤང་ཚུལ་མང་དུ་འགྲོ་
 བཞིན་ཡོད། དེའི་ཤུགས་རྒྱུ་ལ་བརྟེན་ནས་བོད་པ་མི་སེར་གྱི་ཁོད་དུ་བྱིས་པ་
 སྒྲོབ་གྲུང་སྐྱེལ་ཡང་བན་པ་མེད་ཅེས་པའི་བག་ཆགས་རྙིང་བ་ཞིག་ཡང་བསྐྱར་རོ་
 ལངས་རྒྱག་པའི་ཉེན་ཁ་བྱུང་འདུག་ཅེ་ན་འགྲོག་སྤྱོད་ཀྱི་ས་ཆ་ཞིག་ཏུ་“སྒྲོབ་ཆེན་
 སྒྲོབ་མ་ཞིག་གསོ་སྐྱོང་བྱེད་པ་ལས་མ་མོ་བཅུ་འཆོ་སྐྱོང་བྱས་ན་བཟང་”ཟེར་བའི་
 ཁ་དཔེ་ཞིག་ཀྱང་དར་ཡོད་ཚུལ་ཐོས་བྱུང་། འོན་ལ་བྱིས་པ་སྒྲོབ་གྲུང་མ་སྐྱེལ་ན་
 ལས་ཀ་གཞན་བསྐྱབ་རྒྱ་ཡོད་དམ་ཞེ་ན། དེ་ཡང་མ་ཡིན་ཏེ། བོད་ཡུལ་རོང་འགྲོག་
 ཁུལ་གྱི་མི་གངས་སྒོན་ཆད་ལས་རེ་མང་དུ་འགྲོ་བཞིན་ཡོད་ཀྱང་། གནའ་རབས་
 གྱི་འཆོ་རྟེན་གཙོ་བོ་ཞིང་ས་དང་རྩ་ས་ནམ་ཡང་རྗེ་ཆེར་འགྱུར་མི་སྲིད་པས། མ་
 འོངས་པར་བོད་མི་མང་པོ་སྐྱོང་བྱེད་ཀྱི་འཕྲུལ་དུ་ལས་ཁུགས་བྱེད་མ་ཐུབ་ན་
 རྒྱགས་མ་འཛོད་པའི་སྒྲོབ་མ་ནམས་ཕྱིར་སྐྱོང་སྤྱེ་དུ་ཁྱིད་ཀྱང་དཔལ་འབྱོར་གྱི་པན་
 འབྲས་གསར་བ་བསྐྱུར་དཀའ་ལ། ཐོན་སྐྱེད་ཡོ་བྱེད་སྤྲོ་ཆོགས་འཕྲུལ་ཆས་ཅན་དུ་

བསྐྱུར་ནས་སྡོན་ཆད་ཀྱི་ཞིང་ལྷགས་ལས་ཀ་ནམས་ཀྱང་སྐབས་དེ་བདེ་དང་བསྐྱུབ་
 རེ་སྐྱུར་བཏང་ཡོད་པས། ཞིང་འཕྲོག་ཁྱོད་སྡེ་ལ་དགོས་མེད་ཀྱི་མི་འཁོར་རམ་ངལ་
 ཚེ་ལ་རྒྱས་ལྷགས་ལྷག་མ་ཁ་སྡོན་བྱས་པ་ཅམ་ཡིན། དེ་བས་ད་ལྟ་ང་ཚོས་བསམ་
 ཁྲོ་གཏོང་དགོས་པ་ནི་བྱིས་པས་སློབ་གསོ་ཐུངས་ན་པན་ཐོགས་ཡོད་མེད་ཀྱི་
 གནད་དོན་མ་ཡིན་པར་སློབ་གསོ་ག་འདྲ་ཞིག་ཐུངས་ན་ད་གཟོད་སྤྱི་ཚོགས་སྟེང་
 འཚོ་གནས་བྱེད་ཐུབ་པ་དེ་རེད། འཛམ་གླིང་གི་མི་རིགས་གཞན་ལ་དཔེ་བལྟས་ན་
 ཡང་དོན་དེ་བདེན་དཔང་བྱེད་ཐུབ་སྟེ། ད་ལྟ་རྒྱལ་ཁབ་གང་ཡིན་རུང་མཐོ་རིམ་
 སློབ་གསོ་ཐུངས་ནས་གཞུང་ལས་ཁང་དུ་སྡོད་པའི་གཞུང་ཞབས་དང་ཤེས་ལྡན་
 མི་སྣ་ཉུང་དུ་ཞིག་ལས་མེད། ཁོ་ཚོ་ནི་སྤྱི་ཚོགས་ཀྱི་སྐྱེད་ལྷགས་ངལ་ཚེ་ལ་པ་ཡིན།
 དེ་ལས་ལྡན་འགྱུར་བྱིས་མང་བའི་མི་སེར་བྱིངས་བྱིས་ལས་རིགས་ལག་རྩལ་
 དང་། བཟོ་ཆོང་ཞབས་ཁུ་སོགས་བབྱང་གིས་མི་ལང་བའི་སྤྱི་ཚོགས་ལས་སློ་སྣ་
 ཚོ་གས་ན་གང་ལ་གང་འཆམ་བྱིས་ལས་དོན་སྐྱུབ་བཞིན་ཡོད། དེ་བས་ཐོད་པ་
 རྣམས་ཀྱིས་ཀྱང་སློབ་གསོ་འདི་དམིགས་ཡུལ་དེ་མཐོ་རིམ་ཤེས་རིག་སློབ་གསོ་
 ཐུངས་ནས་གཞུང་ལས་ཁང་དུ་སྡོད་མཁན་ཁོ་ན་སྤྱིང་སྤྱིང་བར་མི་གོ་བར།
 སྤྱིང་འཕྲོར་རིག་གསུམ་འཛུགས་སྐྱོན་གྱི་ལག་ལེན་དངོས་ལ་གཏོང་གཏོང་བའི་
 ལག་རྩལ་མི་སྣ་འཛོལ་ཐང་ཅན་གསོ་སྤྱིང་བར་ཡང་འདང་རྒྱག་རན་རེད།

གནའ་ནས་ད་ལྟའི་བར་ང་ཚོས་སློབ་གསོ་ལ་གོ་བ་ཆ་ཆོང་ཞིག་མ་ལོན་
 པར་ཤེས་རིག་སློབ་གསོ་ཅམ་ལས་ལག་རྩལ་སློབ་གསོར་མཐོང་ཆེན་མ་བྱས་
 པས། ཁ་སང་དེ་རིང་གི་བོད་པ་པལ་ལོ་ཆེས་ལས་རིགས་སྣ་ཁ་གཉིས་ལས་གཉིར་
 ཐུབ་ཀྱིན་མེད་དེ། དེ་ནི་ཡི་གེ་སྐྱུངས་སྤྱོད་མཁན་པལ་ལོ་ཆེ་ཚོས་ལྷགས་དང་སྐད་

ཡིག་གི་ལས་སྒོ་སྒྲ་གཉིས་སུ་འཆར་ཁ་རྒྱལ་བཞིན་ཡོད་ལ། ཡི་གེ་སྒྲུངས་མ་སྒྲོང་
བའི་རོང་འབྲོག་མི་སེར་ཆོས་སྒྲོན་རབས་མེས་པོས་བཞག་བའི་ཞིང་སྤྲུགས་ལས་
ཀ་འབའ་ཞིག་བསྐྱར་རྒྱས་བྱེད་བ་རེད། ཆེད་ལས་མཁས་པས་བརྟག་དབྱེད་སྟར་
ན། མིག་སྒྲར་ཨ་མེ་རི་ཁ་རྒྱལ་ཁབ་ལྟ་བུར་མི་ནམས་ལ་གདམ་གསེས་བྱས་ཆོག་
བའི་འཆོ་བ་རོལ་སྟངས་མི་འབྲ་བ་འཕེལ་ཡང་ན་འཆོ་གནས་ལས་རིགས་སྒྲ་ཁ་ཁྲི་
གཉིས་ལྟག་ཡོད་བ་རེད། དེ་ནི་ཁ་སང་དེ་རིང་བོད་མི་པལ་ཆེར་ལས་རིགས་སྒྲ་རེ་
གཉིས་ཀྱི་སྟེང་དུ་འཆར་ཁ་རྒྱལ་བཞིན་བའི་གནས་སྟངས་ཐབས་ཆག་འདི་དང་
བསྐྱར་ན་ཅི་འབྲའི་བྱམ་སུམ་ཆོགས་པ་ཞིག་རེད་ཨང་། མདོར་ན་རང་ཅག་ལ་ལས་
རིགས་སྒྲ་མང་མ་དར་བའི་མཐུག་འབྲས་ཅི་རེད་ཅེ་ན། རང་ས་རང་ལུལ་ན་དཔལ་
འབྱོར་ཐོག་ཁྱུངས་མང་ཡང་བོད་པ་ཆོས་བདག་འཛིན་དང་སྡུག་འདོན་བྱེད་མི་
ཅུས། ཉེ་ཆོང་ཁྲོམ་ར་རྒྱ་ཆེ་ཡང་བོད་པ་ཆོས་ལས་སྒྲོན་དང་ཐོན་སྐྱེད་བྱེད་མི་ཐུབ་
པར། བལྟས་བལྟས་རིག་རིག་ལ་སྤྱི་ཡོང་གཞན་མི་ཆོར་གངས་ལྗོངས་གཡང་གི་
ར་བ་འདི་འཕྲོག་ཅོད་དང་བདག་འཛིན་བྱེད་བའི་གོ་སྐྱབས་པངས་མེད་དུ་སྟེར་
བཞིན་ཡོད་ལ། གདོང་དམར་བོད་པའི་རིགས་རྒྱུད་འདིའི་འཆོ་གནས་དབང་ཐང་
ཤོར་ཉེ་རང་སྡོག་རང་གིས་གཅོད་བའི་སྒྲོངས་སུན་དུག་གི་ལྷེབས་ཐག་ཅིག་གྲང་
བཅོས་དང་བཅོ་བཞིན་གདའ། གཡལ་ཉེ་ཁྱ་ཅག་གིས་སྐྱར་དུ་ཡི་སྤྲུག་བའི་སྒྲོ་གར་
འདི་མཐུག་བསྐྱེལ་དགོས་བསམས་ན། ད་ནས་བརྒྱུད་འཆོ་གནས་འབྲན་ཅོད་ཀྱི་
སྒྲོ་རིག་གྲུང་བོ་བྱས་ཉེ། འཛམ་གླིང་སྤྱིའི་འཕེལ་རྒྱས་ཀྱི་ཁ་ཕྱོགས་དང་མཐུན་པའི་
ལས་རིགས་ལག་རྩལ་སྒོ་བ་གསོ་རྒྱ་ཆེར་སྤེལ་རྒྱ་ནི་ཁ་ཆ་དགོས་གཏུགས་ཀྱི་དོན་
ཆེན་ཞིག་རེད་འདོད།

གཉིས། ལག་རྒྱུ་སྒྲིབ་གསོ་མ་དང་བའི་ཡམ་ཉིས།

གལ་ཏེ་ཁྱེད་རང་དོན་དམ་པར་མི་རིགས་ཀྱི་ལས་སྐལ་ལ་སེམས་ཁྱེད་
 ཁྱེད་མཁན་ཞིག་ཡིན་ན། མདོ་དབྱུས་ཁམས་གསུམ་གྱི་ཡུལ་ལྷན་གང་སར་དུས་
 ལུང་བཞོས་ཡོད་པའི་བོད་རིགས་རང་སྤྱོད་ལྗོངས་དང་ཁྱེད་ཀྱི་རྒྱུ་
 ཁྱེད་དང་ཁྱོད་བཅས་ཀྱི་སྐྱོད་ལྷན་གྱི་ཕྱོད་ཀྱི་ཕྱོད་ཀྱི་ཕྱོད་ཀྱི་ཕྱོད་
 མ་ཡིན་པའི་སྤྱད་ཚུལ་འདི་འདྲ་ཞིག་མཛོན་ཡོད་ལྟོ། མཐའ་བཞོར་གྱི་གདོད་མའི་
 ཞིང་སྤྱགས་ལས་རིགས་གཉིས་བའི་རལ་ཚུལ་མང་ཆོགས་ཀྱི་བརྒྱ་ཆའི་དགྲ་ཅུ་
 བོད་པ་ཡིན་ཅུང་། སྤྱི་འཕྱོར་རིག་གསུམ་གྱི་ལྟེ་གནས་རྫོང་མཁར་དང་ཁྱོད་
 བཅས་ཀྱི་སྤྱོད་དམངས་པལ་ཆེར་སྤྱོད་ཀྱི་ཕྱོད་ཀྱི་ཕྱོད་ཀྱི་ཕྱོད་ཀྱི་ཕྱོད་ཀྱི་ཕྱོད་
 ལུང་གསལ་ལྟར་རྫོང་མཁར་དང་ཁྱོད་བཅས་ཀྱི་དབལ་འཕྱོར་དང་སྤྱོད་གསོ།
 འཕྱོད་བཞེན་དང་འགྲིམ་འགྲུལ་སོགས་སྤྱོད་ཀྱི་གང་ཐད་ནས་མཐའ་བཞོར་གྱི་རུ་
 ལྟེ་ལས་མཐུན་ཞུན་བཅས་། དེ་ན་ཆད་ཅེས་ཅན་ཞིག་གི་སྤྱོད་ནས་བོད་པ་བོད་
 ཡུལ་དེ་དག་གི་སྤྱི་འཕྱོར་རིག་གསུམ་གྱི་སྤྱོད་ཅུ་ཐམས་ཅད་ཀྱང་དུ་སྤྱོད་ཡོང་
 གཞན་རིགས་ཀྱིས་བརྒྱུད་ཡོད་ཅེས་བཤད་ཆོག་པའི་ན་ལྟ་ས་ཁྱོད་ཁྱེད་ལྟ་
 མཆོན་ན། དབལ་འཕྱོར་འཕྲུགས་སྤྱོད་རྒྱུ་ཆེར་བྱས་པ་དང་བསྤྱོད་ནས་ལོ་རེ་
 བཞིན་སྤྱོད་མི་ཡུལ་སྤྱོད་པ་འཕོར་ཆེན་སྤྱོད་ཀྱི་གཞིས་ཆགས་ཡོད་ལ། ཁྱེད་པར་
 དུ་ཉེ་བའི་ལོ་ལས་ནང་ཁྱོད་ཁྱེད་དེར་ཡུན་རིང་འཆོ་སྤྱོད་ཁྱེད་མཁན་རྒྱ་མི་འབུམ་
 ལྟ་ཅན་གྱི་ཡོད་པས་སྤྱོད་ཡོད་རང་སའི་བོད་མའི་ཁ་གྲངས་ལས་བཞུལ་འདུག་
 ལ། ལྟ་ས་ཁྱོད་ཁྱེད་དུ་སྤྱོད་གཉིས་ཆོང་ཁང་དང་ཐ་ཁང་། མཁོན་ཁང་སོགས་སྤྱོད་

ཕྱག་དུ་མ་ཡོད་པ་ལས་སྤྱིན་བདག་བོད་རིགས་ཡིན་པ་བརྒྱ་ཁར་ཡོངས་མིན་ཅམ་
ལས་མེད་ཅེས་གྲགས། གལ་ཏེ་བོད་ཀྱི་ཡུལ་དབུས་ལྷ་ལྷན་གྲོང་ཁྱིམ་ལྷ་བྱ་ཡང་དེ་
འདྲ་ཞིག་ཡིན་ན། གནའ་ནས་བཟུང་བྱ་ཡུལ་དང་འདབས་འབྲེལ་དུ་གནས་པའི་
མདོ་ཁམས་གཉིས་ཀྱི་ཁུལ་དང་རྫོང་གི་མཁར་གྲོང་རྒྱུང་རྒྱུང་དག་ནི་དེ་ལས་ཀྱང་
སྤྲས་མ་དགོས།

ཁོ་མོས་འདི་ལྟར་བཤད་དོན་ནི་ཐལ་བྲགས་པའི་མི་རིགས་དབྱེ་འབྱེད་རིང་
ལུགས་ཀྱི་ཀུན་སྒོར་གིས་མ་ཡིན་པར། རྒྱན་ལྷན་མིན་པའི་མངོན་གསལ་སྤང་ཚུལ་
ཞིག་ལ་དབྱེ་ཞིབ་བྱེད་འདོད་པ་ལགས། ཡང་སྤྱིང་བོད་ཡུལ་དུ་གོང་སྤྲས་སྤང་ཚུལ་
དེ་འདྲ་བྱུང་དོན་ནི་ཡིན་སྟམ་ནས་དམངས་ཁྲོད་ལ་རྒྱས་ལོན་ཞིག་བྱས་པ་ན། མ་
གཞི་དེ་ནི་བོད་པ་རྣམས་འདྲ་འཛི་ལ་སྤྱན་ཏེ་གྲོང་བརྒྱལ་དང་རྫོང་མཁར་སོགས་སུ་
གཞིས་ཆགས་འདོད་མེད་པས་མ་ཡིན་ལ། སྤྱིང་གཞུང་དང་ཆོགས་པ་གང་རུང་
གིས་བཅོན་གྱིས་གཞིས་ཆགས་སུ་མ་བཅུག་པའང་མིན་པར། མཐར་གཏུགས་ན་
ས་གནས་རང་གི་བོད་པས་བྱེ་ཡོང་བྱ་ཏོས་མི་རིགས་སོགས་དང་འཆོ་གནས་
འབྲན་ཅོད་བྱེད་མ་དོ་བས་རེད། དོན་དེ་དང་ཆོས་བོད་ཁུལ་གྱི་རྫོང་མཁར་གང་རུང་
གི་སྤྱོད་དམངས་ཀྱི་བྱུང་ཆ་ལ་དབྱེ་ཞིབ་རགས་ཅམ་བྱས་ན་རྟོགས་སྤྲེལ་གྱི་ཡོང་
གཞན་རིགས་ཀྱི་ཁྲོད་ན་རྒྱལ་ཁབ་ཀྱི་སྤྱིང་འཛིན་དགོས་མཁོ་ལྟར་བསྐོ་བཞག་
བྱས་པའི་རྒྱ་རིགས་ལས་བྱེད་སྒྲོར་ཞིག་དང་དེ་དག་གི་བྲིམ་མི་ལས་གཞན། བོད་
ཁུལ་གྱི་བྱེ་ཡོང་གཞན་རིགས་པལ་མོ་ཆེ་ནི་ཐོག་མར་རང་རང་གི་པ་ཡུལ་ནས་ཁ་
མ་སོས་པར་འབྲམས་ཡོང་བ་རེད། ཁོ་ཆོ་པལ་མོ་ཆེ་ནི་ཡུལ་ལུང་མང་པོ་འགྲིམས་
ཤིང་འཆོ་གནས་འབྲན་ཅོད་ཀྱི་དཀའ་ངལ་སྤྲ་ཆོགས་བརྒྱུད་མོང་མཁན་ཤ་སྟག་

ཡིན་ལ། ལག་ཅེས་ཅག་ཅིག་རེར་བརྟེན་ནས་བོད་ཀྱི་ཡུལ་ལུང་གང་སར་གཞིས་
 ཆགས་པ་ནས་འགོ་བརྩམས་ཏེ་རིམ་གྱིས་བཟོ་ཆོང་ལས་རིགས་དང་དབལ་འབྱོར་
 ཁྲིམ་ར་ཡོངས་ལ་བདག་པོ་རྒྱག་བའི་ལས་ཏུ་ཞུགས་བཞིན་ཡོད། ཁོ་ཆོའི་ཁོད་དུ་
 ཆོང་ཐོག་སྒྲ་ཆོགས་ནང་འཕྲེན་དང་ཕྱིར་འཆོང་བྱེད་བའི་ཆོང་པ་ཆེ་རྒྱུད་དང་།
 གཞུང་སྒྲིལ་གྱི་སྒྲིག་ཆས་དང་ཡོ་བྱད་སྒྲ་ཆོགས་བཟོ་བཅས་བྱེད་མཁན་ལག་ཅེས་
 མི་སྒྲ། མཁོན་ཁང་དང་ཟ་ཁང་གི་ཞབས་ཞུའི་ལས་ཀ་བསྐྱབ་མཁན་སོགས་ཐོན་
 ལས་གསུམ་པ་གཉེར་མཁན་གྱི་མི་གངས་འཕོར་ཆེན་ཞིག་ཡོད། དེ་ལས་སྒྲིག་སྒྲི་
 རྒྱུད་མཁར་དུ་གཞིས་ཆགས་བའི་བོད་པ་རྣམས་ལས་སྤྱོད་གཞུང་དང་སྒྲོབ་གྲ།
 སྒྲན་ཁང་སོགས་གཞུང་གཏོགས་ལས་ཁུངས་ཁག་ན་ལས་བྱེད་པ་འགའ་རེ་ཡོད་
 པ་ལས་གཞན་བཟོ་ཆོང་ལས་རིགས་སོགས་གཉེར་མཁན་མང་པོ་མེད་ལ། ཅི་ལྟར་
 ཆེད་ལས་ལག་ཅེས་གྱི་ཆ་རྒྱུན་མཐོ་བའི་ལས་གནས་སུ་དེ་ལྟར་བོད་པའི་ཟ་སྒྲལ་
 མེད་པའི་སྒྲ་རྒྱུད་ཞིག་ཆགས་འདུག་ཏེ་ཏེ་ཏེ་ཏེ་སྒྲེད་ནས་རང་ཅག་གི་སྒྲོབ་
 གསོ་འདིས་གཞུང་ལས་ཁང་དུ་སྤྲོད་མཁན་གྱི་ལས་བྱེད་པ་ཅུང་ཤས་ཅིམ་ལས།
 འཆོ་གནས་གྱི་ལག་ཅེས་སྒྲ་མང་ཁོང་དུ་རྒྱུད་པའི་མཐོ་རིམ་ངལ་རྩལ་པ་གསོ་སྒྲིང་
 བྱེད་ཐུབ་མེད་པ་གསལ་བོ་རེད། སྤྱི་ཡོངས་ནས་བལྟས་ན་མཁར་གྲོང་ཞིག་གི་
 སྤྲོད་དམངས་ཀྱི་གྲུབ་ཆ་གཙོ་བོ་ནི་ལྷན་ཁག་གྱི་ལས་ཀ་བྱེད་མཁན་ལས་བྱེད་
 པ་ཅུང་ཤས་དེ་ཅིམ་མ་ཡིན་པར། བཟང་གིས་མི་ལང་བའི་ལས་རིགས་སྒྲ་ཆོགས་
 བྱེད་ཆེད་ལས་གྱི་ལག་ཅེས་ལ་བརྟེན་ནས་སྤྱི་ཆོགས་འཕུགས་སྒྲན་བྱེད་མཁན་དེ་
 དག་རེད། དེ་ལྟར་བསམས་ན་བོད་ཡུལ་མཁར་གྲོང་ན་བྱི་ཡོང་གཞན་རིགས་གྱི་མི་
 གངས་རང་སའི་བོད་པ་ལས་མང་བར་གྱུར་བའི་གོ་རིམ་ཡང་ཉ་མི་གོ་རྒྱུ་མེད།

དེ་ཡང་གནད་རབས་ཀྱི་ལོ་རྒྱུས་ལས་དེར་རབས་ཀྱི་འཆོ་བ་མི་སྐྱེད་ཞིང་།
མེས་པོ་ཡི་མཆར་སྤྲུག་ལས་བྱ་ཆ་ཡི་ཉིན་ཁ་མི་བརྗོད་པའི་བོད་ཀྱི་ཤེས་ལྡན་ཆུན་
པོ་དག་ལ་མཆོད་ན། བོད་སྤྲུལ་སྤྲུང་ཚུལ་འདི་ནི་སྐྱེད་རིན་མེད་པ་ཞིག་ཏུ་འདོད་
ཀྱང་སྤིང་མོད། སྤྱི་ཚོགས་ལ་ཁ་སྤྲོགས་པའི་ངེས་དོན་ཀྱི་དཔྱད་ལྡན་ཞིག་ཡིན་ན།
མང་ཚོགས་ཀྱི་འཆོ་གནས་གནད་དོན་ནི་མི་རིགས་འཆི་གསོན་ཀྱི་གནད་འགག་
དང་ཐད་ཀར་ཏུ་འབྲེལ་འདུག་པའི་ངེས་ཤིག་ཅིས་ཀྱང་རྟོག་དགོས། གཤམ་
དུ་ཁོ་པོས་གཏམ་རྒྱུད་ཐུང་ཐུང་ཞིག་གི་ལམ་ནས་ཁྱེད་ཀྱི་མཁར་གྲོང་གཞན་
རིགས་གཞན་སྐད་ཀྱིས་བཟུང་བའི་འདིག་ཉིན་སྐྱེད་བར་བྱ། ཉིན་ཞིག་འཕྲོག་པ་
ཞིག་རང་བྱིམ་དང་ཐག་མི་རིང་བའི་རྫོང་མཁར་དུ་འཕྲོ་བའི་དབང་དུ་བཏང་ན།
ཐོག་མར་ཁོ་ཆོང་ཁང་ཞིག་ཏུ་ཆ་ཁུ་ཉི་ཏུ་འཕྲོ་དུས་སྐད་བདུ་མ་འཕྲོད་བར་གདོང་
གི་ནམ་འཁྱར་དང་ལག་གི་ཕྱག་རྒྱ་མང་པོ་སྦྱོད་དགོས་ལ། མཐར་ཐོག་ཞོར་རྒྱ་
སྐད་ཆོག་འབྲུ་རེ་གཉིས་ཤིག་ཀྱང་ཕྱ་རྒྱུགས་སྒྲོས་མི་བཤད་ཐབས་མེད་ཡིན།
སྐབས་དེར་རྒྱ་སྐད་ཀྱི་སྤྱི་བརྗོད་མ་དག་པར་གཞན་རིགས་ཆོང་པས་འབྲུ་དཔོན་
མི་བྱེད་པའི་ངེས་པ་ཡང་མེད། དེའི་རྗེས་འཕྲོག་པས་རང་གི་འབྲུལ་ཏྲ་བྱེད་ནས་
ཞིག་གསོ་བྱེད་སར་བྱིན་པ་ན། རྒྱ་མི་ལག་རྩལ་པས་ཆག་སྒྲོན་རྒྱུ་རྒྱུར་ཞིག་ལ་
སྤྲད་བཏགས་ཏེ་ལྷ་ལག་གསར་བ་ཞིག་བརྗོད་ཏུ་བཅུག་ཀྱང་། རང་རེའི་གཏམ་རྒྱུད་
ཀྱི་མི་སྤྱི་གཙོ་བོ་ཁོ་རང་གིས་འབྲུལ་ཆས་ཞིག་གསོ་བྱེད་མི་ཤེས་པས་མི་ཉི་ག་
མེད་ཡིན། ཉིན་གྱང་པོ་བ་ལྟོགས་པས་ཁོ་རང་ཁ་ཆེའི་བཤའ་ཞིག་ཏུ་བཅ་བཅ་ཏུ་
སོང་བ་ན། དེས་མཐོང་རྒྱུད་གི་ཉམས་དང་བཅས་ཕྱག་པ་ཡག་པོ་ཞིག་མི་བསྐྱོལ་
བར་མ་བཟང་ཞབས་ཁུ་བས་ཀྱང་སྐད་བདུ་མི་འཕྲོད་པའི་བོད་པ་སྤྲོན་པོ་ཞེས་སྤྱི་

གཉེར་གཉེར་བྱེད། ཕྱི་རོ་ཡུལ་ལ་ལོག་ཁར་འབྲུལ་རྟའི་འཕོང་ལ་བགལ་བའི་ལུག་
 ལྷགས་དེ་ཡང་། ལྷགས་ཉི་ཨོང་བ་འགའ་ཡིས་ཨོང་ལམ་སྒེར་སྒྲོམ་སྒྲོམ་རིན་པོང་
 མར་པབ་སྟེ་བསྐྱུ་ཉི་བྲས། དེ་ལྟར་བོད་ཀྱི་གཞི་རིམ་མི་སེར་དེས་བོད་རིགས་རང་
 སྐྱོང་ཁུལ་གྱི་རྫོང་མཁར་དེ་རུ་ལས་ཀ་ཅི་ཞིག་བསྐྱབ་ཀྱང་། སྐད་ཆ་དང་བད་
 འཕྲིན། ཨོང་ལམ། ལག་རྩལ་སོགས་ཕྱོགས་གང་ཐད་ནས་ཕྱི་ཡོང་གཞན་རིགས་
 ལ་མི་བསྐྱུན་ཐབས་མེད་ཡིན་པས་པམ་ཁ་དང་གྲོང་གྲུང་རྒྱ་རུ་ཁུར་དགོས་ལ།
 འབྲུ་དམོད་དང་མཐོང་རྒྱུད་གི་བྱོ་བ་ཡང་ཞོར་ནས་སྐྱོང་བ་རེད། ཡིན་ནའང་ཡིད་སྐྱོ་
 བ་ཞིག་ལ་ད་ལྟའི་བར་བོད་ཀྱི་མི་སེར་གྱིངས་ལ་རང་སྟོབས་རང་སྟེལ་གྱི་འབྲུན་
 ཚོད་སྟེར་སྟོབས་བརྟན་པོ་ཞིག་སྟེས་སྐབ་མེད་ཆོད་རེད། དེ་བས་ཕྱི་ཡོང་གཞན་
 རིགས་དེ་དག་གི་སྤང་རོར་ཡོངས་ཁྲབ་ཏུ་བོད་བ་རྣམས་ནི་མ་གཞི་ནས་རྒྱ་པོ་
 དང་བྲང་པོ། གདོད་མའི་རང་གཤིས་ཅན་འབའ་ཞིག་ཡིན་པའི་བག་ཆགས་རྫོབ་པོ་
 ཞིག་སྐྱབ་ཡོད། དེ་བས་ཁོ་ཆོས་ཅི་མི་སྟམ་པར་བོད་ས་བོད་ཡུལ་དུ་བོད་ཀྱི་རོང་
 འབྲོག་མང་ཆོགས་ཡིག་རྫོངས་བ་རྣམས་ལ་མཐོང་རྒྱུད་དང་དམའ་འབེབས་གྱི་
 རྣམ་འགྲུར་རྒྱུན་དུ་སྟོན་བཞིན་ཡོད། དཔེར་ན་བོད་རིགས་ས་ཁུལ་དུ་བོད་དང་
 འབྲེས་སྟོན་བྲས་ཡོད་པའི་གཞན་རིགས་ཁ་ཅིག་གིས་རྒྱ་རུ་བྱ་ཅག་ལ་老藏
 民དང་藏蛮子སོགས་གྱི་ངན་མིང་སྟེ་ཆོགས་བརྟགས་ཡོད་པ་ལས་ཀྱང་
 གསལ་བོར་རྟོགས་སྐྱབ། འདི་འདྲའི་སྤྱི་ཆོགས་གྱི་གཞོན་འགས་འོག་བོད་མི་མང་
 པོ་ཞིག་ངང་ངམ་འགས་གྱིས་རང་དང་རང་གི་རིགས་རྒྱུད་ལ་ཁོ་ཆད་ཅིང་བག་
 འཁུམས་ཉེ་བོད་མི་རིགས་འདིས་ལས་དོན་ཆེན་པོ་ཞིག་པར་ཞོག་ན་མཁར་གྲོང་
 གི་ལས་ཀ་ཅག་ཅག་དེ་དག་ཀྱང་བསྐྱབ་མི་སྐྱབ་སྟམ་ཞིང་། བྱ་དངོས་གསར་བ་

དང་འབྲེལ་བ་ཡོད་པའི་སྤྱི་ཚོགས་ལས་རིགས་གང་ཡང་གཞན་མི་སྤྱང་གྲུང་ཅན་
དེ་དག་གིས་མ་གཏོགས་རང་གིས་མི་རྒྱས་སྐྱམ་པའི་བསམ་ཚུལ་ཡང་སྤྱི་བཞིན་
འདུག་ལྟ་བོད་མི་མང་པོ་ཞིག་གིས་ལས་ཀ་ཅི་ཞིག་བསྐྱབ་གྲུང་རང་ཉིད་རང་ལ་
ཡིད་ཆེས་མེད་པ་དང་། མི་རིགས་གཞན་བཀྱར་རང་སྤྱད་ལ་དགའ་བ། བོད་པ་
རང་གིས་རང་རིགས་ཀྱི་འཛོན་ཐང་ལ་ཁས་ལེན་དང་བཅི་བཀྱར་མི་བྱེད་པ། རང་
རིགས་སྤྱན་རླེང་ལས་དོན་ལ་རྒྱབ་སྐྱོར་མི་བྱེད་པ་སོགས་ཀྱི་སྤྱང་ཚུལ་ཤིན་ཏུ་
མང་། དོན་ལ་ཁྱ་ཅག་མ་གཞི་ནས་བྱི་ཡོང་གཞན་རིགས་དེ་དག་ལས་སློན་ཞིང་
རྒྱལ་བ་ཡིན་པར་ཁོ་བོས་གཏན་ནས་མི་འདོད་དེ། སྤྱང་ཚུལ་འདི་དག་ཐམས་ཅད་
བྱི་ཁོར་ཡུག་གི་བཀག་རྒྱ་དང་ནང་བསམ་པའི་གོ་རྟོགས་ཀྱི་དབང་དུ་གྱུར་བ་རེད།
གོང་གི་དཔེར་བརྗོད་འབྲོག་པ་དེ་ལྟ་བུར་མཆོན་ན་ཡང་། རང་གི་རྩ་སྤྱི་ཐ་མོ་རྩ་མི་
འཛོན་ཐང་ཅན་ཞིག་ཡིན་པེས་ཏེ། གཏམ་ཁ་སྤྱི་ཆེག་གསུམ་བར་ནས་འཛིག་ཉན་
མིད་པའི་ཆགས་ལུགས་སྟོན་ཐུབ་ལ། ཁ་ལ་གཞས་དབྱངས་རྟ་སྟན་མོས་རོགས་
རྒྱུར་མའི་མེས་པ་འགྲུགས་པའི་སྤྱི་རྒྱུ་ཀྱི་སྒྲོ་སྒྲོང་ཡོད་པར་མ་ཟད། ཕྱི་དོན་
ཁྱོད་དོན་གཟུ་ཐག་གཅོད་པའི་ཆབ་སྲིད་གྲོས་མོལ་ཀྱི་སྒྲོ་རིག་མངའ་ལ། ས་བབ་
གནས་གཤིས་ལ་བརྟགས་ཏེ་སྒྲོ་ལུགས་འཛོ་སྒྲོང་བྱེད་པའི་ཐོན་སྐྱེད་དཔལ་འབྱོར་
ཀྱི་ཤེས་བྱ་དང་ཐུན་པ་ཡང་སྤྱི་མ་དགོས། འོ་ན་ད་ལྟ་ཁོ་རང་གི་པ་མེས་ནས་
བརྒྱད་པའི་སྤྱི་ཁྲིམ་འདི་ནས་བྱི་ལ་ལེ་དབར་བརྩ་ཅམ་སོང་ཆེ་མི་སྤྱད་མི་གོ་བའི་
ལྷན་པོ་ཞིག་གི་བརྒྱལ་ཁྲིགས་འཛོན་དགོས་དོན་ཅི་ཡིན་ནམ། ཉག་ཉག་འདི་ནི་
གང་ཟག་གཅིག་ཁོ་ནའི་སྤྱི་གར་མ་ཡིན་ཏེ། འཛམ་གླིང་ཁྲོམ་ར་གཅིག་འཁྱར་དང་
རུབ་རྒྱུད་གསར་སྤེལ་ཆེན་མའི་གོ་རིམ་ཁྲོད། ཁྱ་ཅག་གཤོང་དམར་བོད་པ་ཡོངས་

གྲིས་མི་འདོད་བཞེན་དུ་དང་ལེན་གྱི་དགོས་པའི་སྐྱོ་གར་ཞིག་རེད། ཁོང་དུ་སྒྲེང་
 ཟེན་པ་བཞེན་ད་ལྟ་བོད་ཡུལ་པལ་མོ་ཆེར་མཐའ་འཁོར་གྱི་རོང་འབྲེག་ཁྱོད་སྒྲེང་
 བཞེན་བོད་པར་དབང་རུང་། དཀྱིལ་སྒྲིང་མཁར་ཁྱོད་དེམ་གྲིས་ཟུ་སྐད་གཙོ་པོ་
 ཡིན་པའི་སྐྱོ་ཆོགས་ཁོར་ཡུག་ཅིག་གྲུབ་ཆར་ལ། ཁོར་ཡུག་དེའི་ནང་དུ་བོད་སྐད་
 ཟུ་མཁན་གྱི་བར་འཕྲིན་རྒྱ་ལམ་རང་བཞེན་གྲིས་ཀྱི་དོག་པོར་གྱུར་ཡོད་པས། ཟུ་
 སྐད་ཟུ་མཁན་དང་བསྐྱར་ན་བོད་པའི་ལེགས་ཆའི་ཐོན་ཁུངས་དང་མཐུན་ཆེན་སྒྲེང་
 ཆོགས་བོད་སྐྱོད་ཐབས་མེད་ཅིང་། རང་གི་སྐད་ཆའི་ལེགས་ཆ་བོད་སྐྱོད་ཀྱི་མ་
 ཐུབ་པས་སྐྱོ་ཆོགས་ལས་ཞུགས་དང་འགྲན་ཅོད་ཀྱི་གོ་སྐབས་རག་མི་ཐུབ་ལ།
 མཐར་ཐུག་དཔལ་འབྱོར་དང་ཆབ་སྲིད་ཀྱི་ཁྲི་དབང་གང་ཐད་དུ་དོ་མི་མཉམ་པའི་
 གནས་སྐྱེད་ཐུབ་པ་རེད། ཅིལ་གྲིས་བལྟས་ན། སྤང་ཚུལ་འདི་སྤྱི་སྤྱིར་ཆོན་རིག་
 མཁས་ཅན་ཉར་ལུན་ལགས་ཀྱི་རང་བྱུང་འཆོ་གནས་འགྲན་ཅོད་ཀྱི་ཅ་དོན་ཞེས་
 པའི་རིག་ལམ་ལྟར་བལྟས་ན་གོ་སྐྱོ་སྤྱི། མདོར་ན་བོད་ས་བོད་ཡུལ་དུ་འདྲེས་
 འབྱོར་རིག་གསུམ་གྱི་ལས་དོན་ཐམས་ཅད་རྒྱ་སྐད་ཁོ་ནའི་ལམ་ནས་གྱེད་དགོས་
 པས། ཕྱི་ཡོང་གཞན་རིགས་དང་བསྐྱར་ན་བོད་ཀྱི་མི་སེར་རྣམས་ལ་སྐད་ཡིག་གི་
 ཐད་ནས་འདྲ་མཉམ་གྱི་བར་འཕྲིན་རྒྱ་ལམ་བསྐྱར་མེད་པར་མ་ཟད། དེར་རབས་
 འཆོ་གནས་ལག་རྩལ་སློབ་གསོའི་མཐུན་ཆེན་ཡང་མི་འདོམས་པས། ལས་རིགས་
 གསར་བ་གཉེར་བའི་གོ་རྟོགས་སད་པ་དལ་ཞིང་ཁྲིམ་རའི་བདག་དབང་ཅོད་པའི་
 རུས་སྟོབས་ཀྱང་རྒྱས་དགལ། དེ་འདྲའི་ཕྱི་ཁྲིའི་ཁོར་ཡུག་གི་འཁྱུགས་ཆེན་འོག་ཕྱི་
 གཞན་རིགས་མང་པོ་པོ་རེ་བཞེན་འཆང་འཆང་གིག་གིག་རང་བོད་དུ་ཡོང་སྲིད་པ་
 ཟུས་མ་དགོས། ཐ་ན་སྤྱི་སར་ཡོང་ནས་ཆེ་གཅིག་ལས་འཁོར་མེད་པའི་རྒྱ་མོ་སྤྲད་

འཚོར་མ་ཞིག་གིས་ཀྱང་པ་ཡུལ་གྱི་ཕྱོགས་མོ་དག་ལ་“ས་འདིའི་མི་ནི་ལྷན། སྟོར་
མོ་མང་། སྐྱར་དུ་ཤོག་”ཅེས་བའི་སྒྲོག་འཕྲིན་ཁ་གསལ་གནད་འདུས་ཅན་ཞིག་
བསྐྱར་བའི་དགོང་གཏམ་ཡོད་པ་ལྟ་བུ་རེད། ཞིབ་དུ་བསམས་ན་འདི་ནི་བཙེག་པ་
ལའོར་རྒྱགས་ཀྱི་སྒྲུང་ཚུལ་ཞིག་སྟེ། མོག་མར་དེར་རབས་ལག་རྩལ་སྒོམ་གསལ་མ་
དར་བས་བོད་ཀྱི་གཞི་རིམ་མི་མེར་མཁར་གྲོང་གི་ལས་རིགས་འབྲུན་ཚད་ནང་
ཞུགས་མ་ཐུབ་པ་དང་། ལས་རིགས་འབྲུན་ཚད་ནང་ཞུགས་མ་ཐུབ་པས་མཁར་
གྲོང་དུ་དཔལ་འབྱོར་ཁེ་པན་དང་སྤྱི་ཚོགས་ཐོབ་ཐང་ལོར་ཞིང་ཁྲོམ་རའི་སྟོང་ཆ་
མང་པོ་ལུས་པ་རེད། སྟོང་ཆ་དེ་རིམ་གྱིས་སྤྱི་ཡོང་གཞན་རིགས་ཀྱིས་བཟུང་བས་
བོད་མི་རྣམས་མཁར་གྲོང་དུ་སྐད་ཡིག་རིག་གནས་དང་བརྟེན་ཤིང་ཆ་ནས་བས་
མཐར་སྐྱགས་པ་དང་། སྤྱི་ཚོགས་ཀྱིས་བས་མཐར་སྐྱགས་པས་བོད་པ་རྣམས་རང་
ཉིད་རང་ལ་ཡིད་ཆེས་ཉམས་ཤིང་། རང་ཉིད་རང་ལ་ཡིད་ཆེས་ཉམས་པས་ལག་
རྩལ་དང་ཤེས་བྱ་གསར་བར་སྦྱང་བའི་བཙོན་སེམས་མེད་པར་གྱུར། དེར་རབས་
ཀྱི་འཚོ་གནས་ཤེས་བྱ་དང་ལག་རྩལ་གྱིས་དབུལ་བས་མཁར་གྲོང་གི་ལས་
རིགས་འབྲུན་ཚད་ནང་ཞུགས་ཐབས་བྲལ་བ་རེད། འདི་ལྟར་ལྷ་མཐུད་དུ་སོང་ན་སྤྱི་
ཡོང་གཞན་རིགས་དེ་དག་གིས་རིམ་གྱིས་བོད་ཡུལ་གྲོང་བརྟེན་ཅིམ་མ་ཐང་། ལུ་
ཅག་གི་ལྟེ་སྐྱུ་འཕོ་སའི་རུ་སྤེ་སྤེ་མོ་དག་ཀྱང་ཡུན་གྱིས་བདག་གིར་བཟུང་རྒྱར་
ཡུན་རིང་པོ་འགོར་རྒྱ་མ་རེད་སྟེ།

གསུམ། འཆོ་གནས་ཀྱི་ཉེན་ཁ་བརྒྱུག་བའི་ཐབས་ལམ།

གལ་ཏེ་ང་ཆོས་གོང་སྤྲུལ་བཅོག་པ་འཁོར་རྒྱགས་ཀྱི་རྒྱན་ཐག་མང་ནས་
བཅད་དེ་མི་རིགས་རང་སྟོབས་རང་སྤེལ་གྱི་ལེགས་བའི་ལས་ལ་བསྐྱོད་དགོས་
བསམས་ན། རྒྱལ་ཁབ་ཀྱི་དམིགས་བསམ་སྲིད་རྒྱས་སོགས་ལ་དེ་ལྟ་སྟོན་མི་
བྱེད་པར། རོག་མར་བཅོག་པ་འཁོར་རྒྱགས་ཀྱི་གོ་རིམ་དང་པོ་སྟེ་བོད་ཡུལ་མཁར་
ཁོང་གི་སྟོད་དམངས་ཀྱི་སྤྲིག་གཞིར་འགྱུར་བ་གཏོང་བ་ནས་འགོ་བཙུགས་ཏེ།
ལེགས་བ་འཁོར་རྒྱགས་ཀྱི་རྒྱན་ཐག་ཅིག་གསར་དུ་བསྐྱུན་པར་འབད་དགོས། དེ་
ཡང་མཁར་ཁོང་སྟོད་དམངས་ཀྱི་བྱུང་ཆར་འགྱུར་བ་གཏོང་དགོས་ན། བོད་མི་དེ་
དེའི་རང་སྟེང་ནས་བསམ་སྟོན་གོ་རྟོགས་དང་འཆོ་གནས་བྱས་ཅུལ་མཐོར་
འདེགས་བྱས་ཏེ། ཕྱི་ཡོང་གཞན་རིགས་དང་ཁྱིམ་ར་འཕྲོག་ཅོད་སྟོས་རང་སའི་
ལས་གནས་ཀྱི་སྟོང་ཆ་ཐམས་ཅད་རང་གིས་བསྐྱོང་ཐུབ་རྒྱ་ནི་མང་གཞིའི་གོམ་པ་
དང་པོ་རེད། དམིགས་ཡུལ་དེ་དག་འབྱུང་དགོས་ན། བྱེ་བྲག་ཐབས་ལམ་གྱི་ཆ་
ནས་སྤྱ་མཐུད་དུ་སྐད་ཡིག་རིག་གནས་ཀྱི་ལུགས་མཐུན་ཆབ་སྲིད་གོ་གནས་
བཅོན་ལེན་བྱེད་པ་གཞིར་བཞག་ཐོག་གོང་འོག་བར་གསུམ་གྱི་སྟོབས་རྒྱགས་ཡོད་
ཆད་གཅིག་བསྒྲིལ་སྟོས་བོད་ཀྱི་སྟོབ་གསལའི་ལས་དོན་རྒྱ་ཆེར་སྤེལ་དགོས་ལ།
ཁྱད་པར་དུ་བོད་ཀྱི་གཞི་རིམ་མི་སེར་གྱི་ཁ་རྒྱུ་སྟོ་གོས་དང་དམ་དུ་འབྲེལ་བའི་
ལས་རིགས་ལག་ཅུལ་སྟོབ་གསོ་སྤྱང་མེད་དུ་བསྐྱར་མི་རུང་སྟེ། མཐར་གཏུགས་
ན་དུས་རབས་ཉེར་གཅིག་པ་ནང་དུ་བཅོ་ཆོང་ལས་རིགས་ལ་མཐོང་ཆེན་མི་བྱེད་
པའི་མི་རིགས་ཤིག་ལ་འཕེལ་རྒྱས་ཀྱི་རེ་བ་མེད་པ་གསལ་བོ་རེད།

འཛམ་གླིང་ཁྲིམ་ར་གཅིག་འགྱུར་གྱི་ཆ་རྒྱལ་སྤོང་དུ། བོད་པ་རྣམས་
གྱིས་རང་གི་མི་རིགས་འདིའི་བྱང་ཆོས་དང་རོ་བོ་སྤྱད་འཛིན་བྱས་ནས་དཔལ་
འབྱོར་འཕེལ་རྒྱས་གྱི་ལམ་དུ་ཞུགས་དགོས་ན། ད་ལྟ་ནང་བཞིན་བོད་གྱི་མི་སེར་
རྣམས་རྒྱ་ཡིག་རྒྱ་སྐད་གྱིས་བརྒྱུད་བཞིན་པའི་མཁར་གྲོང་དང་གྲོང་བརྒལ་སོགས་
དང་རིང་དུ་གྱེས་ནས་ཐང་སྟོང་རི་གསེབ་ཏུ་ཁུ་སིམ་མེར་འདུག་དགོས་པ་མ་ཡིན་
པར། དེ་ལས་སྒྲོག་སྟེ་ཡིད་ཆེས་དང་སྟོབས་པ་ལྡན་ཞིང་གྲ་སྒྲིག་དང་འཆར་གཞི་
ཡོད་པའི་སྟོན་ལ་འཆོ་གནས་འབྲན་ཅོད་ལ་གཏོང་གཏོང་དགོས། ཁ་གསལ་བོར་
བཤད་ན། བོད་གྱི་རོང་འབྲོག་མང་ཆོགས་སྤྱི་དང་བྱང་པར་དུ་ངལ་ཅོལ་བྱས་
ཤུགས་ལྡན་མར་གྱུར་བའི་ན་གཞོན་རྣམས་གྱིས་གང་ལ་གང་འཆམ་སྟོས་གསར་
དར་ཤེས་རིག་དང་ལག་རྩལ་སྒྲ་ཆོགས་སྤྱད་སྟེ། རང་ཡུལ་གྲོང་བརྒལ་གྱི་ཁྲིམ་
ར་འབྲོག་ཅོད་བྱེད་པའི་གཡུལ་འཐབ་ནང་ཞུགས་དགོས། འདི་ལ་དཔག་འཐབ་གྱི་
རིག་པ་ལྟར་ན་པར་ཁོལ་ནི་ཆེས་ལེགས་པའི་རང་སྤྱད་བྱེད་ཐབས་ཡིན་ཞེས་པའི་
གནས་ལུགས་དང་མཐུན་ལ། རང་རེས་ད་ལྟ་རེས་པར་དུ་གདམ་གསེས་བྱེད་
དགོས་པའི་མཐར་ཐུག་གི་བསྐྱོད་ལམ་ཉིག་ཅིག་ཀྱང་རེད།

དེ་ཡང་ཉེ་བའི་ལོ་ཤས་ནང་། བོད་གྱི་འབྲོག་སྤྱོད་ས་ཁུལ་མང་པོ་ཞིག་
ཏུ་སྤྱི་ཁམས་ཁོར་ཡུག་སྤྱད་སྟོབ་སོགས་ལ་ཁ་གཡར་ནས་འབྲོག་པ་རྣམས་
གཞིས་ཆགས་གཏན་སྟོན་བྱེད་པར་སྤྱུལ་བའི་ལས་གཞི་རྒྱ་ཆེར་སྒྲེལ་བཞིན་ཡོད་
པ་ཀུན་ལ་གསལ། ལས་གཞི་འདིས་མི་འགྲངས་པར་མི་ལོ་སྟོང་ལྷག་རིང་གི་
འབྲོག་པའི་འཆོ་སྤངས་ལ་འགྱུར་བ་གཏོང་རེས་པ་ཁོ་ཐག་ཡིན་པས། ད་ནས་
བརྒྱུད་འབྲོག་པ་ཁྱི་སྟོང་མང་པོས་སྤྱོད་ས་ལས་ཁོ་ན་གཉེར་ཉེ་འཆོ་བ་རོལ་ཐབས་

མེད་པར་གྱུར་བས་ལས་རིགས་ལག་ཅུལ་གསར་བ་རེ་ཅིས་ཀྱང་སྐྱོད་དགོས་ལ།
འདིས་ཀྱང་ཐོད་ཀྱི་ལས་རིགས་ལག་ཅུལ་སློབ་གསོ་སྤེལ་བའི་དགོས་མཁོ་སྤར་
ལས་ཀྱང་རེ་ཆེར་བཏང་ཡོད།

ད་ལྟ་ཀྱང་གོ་སྤྲོད་གཞུང་གིས་རྒྱལ་ཡོངས་སུ་ཀྱང་གྲོང་བརྒལ་ཅན་དང་
བཟོ་ལས་ཅན་དུ་བསྐྱར་བའི་སྤྱིའི་འཐབ་རྒྱས་ལག་བསྟར་བྱེད་པའི་གོ་རིམ་དང་
བསྟུན་ཏེ། ཐོད་རིགས་ས་ཁུལ་དུ་ཡང་མཁར་གྲོང་འཛུགས་སྐྱོད་དང་ལས་རིགས་
ལག་ཅུལ་སློབ་གསོ་སྤེལ་བར་མཐོང་ཆེན་བྱེད་རྒྱུའི་བཟོ་ལྷ་སྟོན་གྱིན་འདུག་པའི་
ན་ཉེ་བའི་ལོ་ཤས་སྟོན་ནས་བཟུང་ཐོད་རང་སྐྱོད་སྐྱོངས་དང་སི་ཁྲོན་གྱི་ཐོད་ཁུལ་
སོགས་སུ་ཐོད་རིགས་ན་གཞོན་ཁྱིམ་གྱི་ཕྱག་དུ་མར་རིན་པ་མི་ལེན་པར་རྒྱ་ནང་གྲོང་
ཁྲིར་དུ་མངགས་ཏེ་ལས་རིགས་ལག་ཅུལ་སློབ་གསོ་སྤེལ་བའི་ལས་གཞི་ཞིག་
སྤྱད་གྱིན་ཡོད་ལ། 2012ལོའི་2པའི་ནང་མཆོ་སྟོན་ཞིང་ཆེན་དུ་ཡང་ལས་གཞི་དེ་
འདྲ་ཞིག་ལག་བསྟར་བྱེད་འགོ་བཙུགས་ཏེ། མ་འོངས་པའི་ལོ་ལྔའི་ནང་མཆོ་སྟོན་
དང་ཉན་རྒྱུང་ཞིང་ཆེན་གཉིས་མཉམ་འབྲེལ་སྒྲིལ་ཐོད་རིགས་སློབ་མ་ཁྱིམ་གཅིག་
བསྐྱེད་སྤྱིང་བྱེད་པའི་འཆར་གཞི་བཀོད་ཅིན་པ་གོ་ཅོས་བྱུང་། དེ་ཡང་ཁོ་བོས་ལོ་
འདི་དག་རིང་གཞི་རིམ་དུ་བཅར་འདྲི་ལ་བསྐྱོད་པའི་གོ་སྐྱབས་སྤྱད་དེ་སི་ཁྲོན་ཐོད་
ཁུལ་གྱི་ན་གཞོན་སློབ་མའི་ལས་རིགས་ལག་ཅུལ་སློབ་གསོ་སྤེལ་བའི་གནས་
ཚུལ་ལ་རྒྱས་ལོན་བྱས་པ་ལྟར་ན། སྤྱིའི་ཆ་ནས་ཐོད་ཁུལ་ལ་རོགས་རམ་བྱེད་པའི་
སློབ་གསོའི་ལས་གཞི་ཆེན་པོ་འདི་ས་གནས་འཕེལ་རྒྱས་ཀྱི་དགོས་མཁོ་དང་
ཡོངས་སུ་འཆོས་པར་མ་ཟད། མང་ཆོགས་གང་མང་གིས་ཀྱང་བྱིས་པར་ལག་ཅུལ་
སྐྱོད་དུ་འཛུགས་འདོད་ཀྱི་འདུན་པ་ཤིན་ཏུ་ཆེ་མོད། ཡིན་ནའང་རོགས་སྐྱོར་སྤྲོད་

རྒྱས་དེ་དག་དངོས་སུ་ལག་བསྟར་བྱེད་པའི་གོ་རིམ་ནང་། འབྲེལ་ཡོད་འགོ་ཁྲིད་
དང་ལས་བྱེད་པས་གཞི་རིམ་མི་མེད་གྱི་དགོས་མཁོ་དང་གནས་བབ་ལ་རྒྱས་ལོན་
བྱས་པ་མི་འདད་བ་དང་། རུལ་སྤངས་དང་སྤྲ་འཆོས་གྱི་སྤང་ཚུལ་མང་བ་སོགས་
གྱིས་གསར་འགྱུར་འཕྲིན་ལས་ཁག་ཏུ་དེལ་སྒྲོག་བྱེད་བཞིན་པའི་བྱུང་འབྲས་རོ་
མཆར་ཅན་དེ་འདྲ་ཞིག་ཐོབ་མེད་ལ། བོད་མི་སྒྲོར་ཞིག་གིས་བྱིས་པ་རྒྱུ་དུས་
ནས་རྒྱ་ནང་ཏུ་སྐྱེལ་ན་ལག་རྩལ་སྒྲོབ་མི་ཐུབ་པ་མ་ཟད། མ་ན་རང་མི་རིགས་གྱི་
ཡུགས་སྒོལ་དང་འདྲུ་ཤེས་འཛིན་སྤངས་ཀྱང་དོར་འགྲོ་བའི་ཉེན་ཁ་ཆེ་ཞེས་
སེམས་ཁུལ་བྱེད་པའི་སྤང་ཚུལ་ཡང་འདྲག་འོན་ཀྱང་རང་ཆོས་མིག་རྒྱང་རིང་པོའི་སྒོ་
ནས་བོད་ཁུལ་གྱི་མ་འོངས་པའི་འཕེལ་རྒྱས་ལ་བསམ་སྒོ་རེ་བཏང་ན། ཁོ་བོས་
སྤེད་རྒྱས་འདི་དག་གིས་བོད་མི་རིགས་ལ་ཐོན་པའི་དགེ་མཆན་ནི་གཞོད་པ་ལས་
ཆེ་སྟེ། དེའི་རྒྱ་མཆན་ནི་རིམ་གྱིས་བྱ་སྤེལ་བྱེད་ཅིན་ཏུ་འགྱུར་བ་དང་། ལས་
རིགས་ལག་རྩལ་སྒྲོབ་གསོ་བྱུང་བཅུ་དྲུག་པོར་བ་སོགས་ནི་འཛམ་གླིང་གླིང་
འཕེལ་རྒྱས་གྱི་ཁ་ཕྱོགས་ཤིག་ཡིན་ལ། བྱེད་པར་ཏུ་ད་ལྟའི་བོད་ཁུལ་གྱི་སྤྱི་
ཆོགས་གནས་བབ་ལ་བརྟགས་ན། ལས་རིགས་ལག་རྩལ་སྒྲོབ་གསོའི་དགོས་
མཁོ་ཤིན་ཏུ་རྒྱ་ཆེ་ཞིང་རིན་ཐང་གཞུལ་ཏུ་མེད་ལ། དོན་དངོས་ལག་ལེན་གྱི་ཕན་
འབྲས་ཐོབ་སྤྲོ་བ་ཞིག་ཀྱང་རེད། དེ་མིན་རྒྱ་ཡུལ་ལུང་པ་ཁག་ལ་མཆོན་ན་ཡང་། ན་
ནིང་ད་ལོ་སྒོ་བ་ཆེན་སྒོ་བ་མ་ལས་འབྲིང་རིམ་ལག་རྩལ་ཆེད་ལས་སྒོ་བ་གྲུའི་སྒོ་བ་མ་
ལས་ཞུགས་བྱེད་བདེ་བའི་སྤང་ཚུལ་བྱུང་ཡོད། དེ་མིན་བྱུང་སྤྲོ་བས་སྤྲོ་བ་ལྟན་
རྒྱལ་ཁབ་འཛར་མན་ལྟ་བུར་ཡང་། ད་ལྟ་སྒོ་བ་མའི་བརྒྱ་ཆའི་70ཆེད་ལས་སྒོ་བ་གྲུ་
སྤྲོ་བས་བྱུ་སྒོ་བ་སྤྱིང་བྱེད་ཏུ་འགྲོ་བ་དང་། བརྒྱ་ཆའི་30ཅམ་ད་གཞོད་སྒོ་བ་ཆེན་

འགྲིམ་པ་རེད། ལག་ཅེས་ནང་བྱམ་ཆུང་པ་ཞིག་སྐྱེས་ཐོས་དཔལ་འབྱོར་ཡོང་
 འབབ་ཀྱང་གཞུང་ཞབས་དང་ཤེས་ཡོན་པ་དག་ལས་མངོན་གསལ་གྱིས་མཐོ། དེ་
 མིན་2012ལོའི་ཟླ4པར་ཀྱང་གོ་རྒྱལ་ཁབ་སློབ་གསོ་དཔུང་ཡིས་རྒྱལ་ཡོངས་ཀྱི་སློབ་
 ཆེན་སློབ་མ་བསྐྱེད་ཆེ་ཉུང་དུ་བཏང་སྟེ་མཐོ་རིམ་ལས་རིགས་སློབ་གསོར་སྐྱར་
 ལས་མཐོང་ཆེན་བྱེད་པའི་སྲིད་ཁྲིམས་གསར་བ་བསྐྱབས་པ་སོགས་གང་ལ་
 བསམས་ན་ཡང་། མ་འོངས་པར་ཀྱང་གོ་རྒྱལ་ཡོངས་དང་ཁྱད་པར་དུ་བོད་ཀྱི་སྤྱི་
 ཆོགས་ནང་ཆེད་ལས་ལག་ཅེས་པའི་དགོས་མཐོ་སྐྱར་ལས་ཀྱང་རྗེ་ཆེར་འགོ་སྲིད་
 པ་ཁོ་ཐག་རེད། དེ་བས་གོང་སྤྱོད་རྒྱལ་ཁབ་ཀྱིས་རོགས་སྐྱོར་འཆར་གཞི་ལྟར་
 གསོ་སྐྱོར་བྱས་པའི་སློབ་མ་དེ་དག་ལས། མཐར་ཐུག་སྤྱི་ཆོགས་སྤྱི་དངོས་སྤྱི་
 ལས་དོན་ལེགས་པར་བསྐྱབ་སྐྱབ་མཁན་བརྒྱ་ཆའི་བཅུ་ཅམ་ལས་མ་བྱུང་རུང་།
 བཅོ་ཆོང་ལས་རིགས་ཀྱི་སྤྱི་ཆོག་ཞན་པའི་རང་ཅག་མི་རིགས་ཤིག་ལ་མཆོན་ན་
 སྐྱར་མེད་ཀྱི་བྱུང་འབྱས་གསར་བ་ཞིག་ལ་ཅིས་ཀྱང་བཅུ་ཆོག་དེ་མིན་དུང་ལས་
 རིགས་ལག་ཅེས་སློབ་གསོའི་ལས་གཞི་ཆེན་པོ་འདི་སྐྱབ་པའི་གོ་རིམ་ནང་། ཞོར་
 བས་སྲིད་གཞུང་གི་སློབས་ཤུགས་གཡར་ཉེ་དེང་རབས་འཆོ་གནས་འགྲམ་ཆོད་ཀྱི་
 གོ་རྒྱུས་སད་མེད་པའི་བོད་ཀྱི་རོང་འབྲོག་མང་ཆོགས་ཡོངས་ལ་ལས་རིགས་
 ལག་ཅེས་སློབ་གསོ་སྐྱོར་གྱི་སློ་འབྲེད་འི་སྤྱོད་ལེགས་པོ་ཞིག་ཀྱང་བྱེད་སྐྱབ་
 སྟུམ། མདོར་ན་ལས་གཞི་འདིར་འབྱས་བྱ་བཟང་པོ་ཞིག་ཐོབ་མིན་ནི་རང་རེའི་གཞི་
 རིམ་གྱི་འགོ་ཁྲིད་ལས་བྱེད་པ་ཆོའི་སློ་གྲོས་དང་སྤྱུག་བསམ་ལ་རག་ལས་འདུག་དེ་
 བས་འདིར་ཆེད་དུ་ཞུ་འདོད་པ་ཞིག་ལ། ལས་རིགས་ལག་ཅེས་སློབ་གསོའི་སྲིད་
 ཁྲིམས་ལག་བསྐྱར་བྱེད་བཞིན་པའི་གོང་སྤྱོད་ས་ཁུལ་དེ་དག་གི་བོད་རིགས་མི་སེར་

སྤྱི་དང་། བྱང་པར་དུ་ན་གཞིན་སྒྲོབ་མ་ཆོས་གོ་སྐབས་བཟང་པོ་འདི་དམ་འཛིན་
 སྒོས་ལག་རྩལ་གསར་བ་རེ་སྤྱོད་པར་འབད་བ་ཅི་རུས་བྱེད་དགོས་ལ། ས་གནས་
 མིང་གཞུང་གིས་ཀྱང་མུ་མཐུད་དུ་གོང་རིམ་འབྲེལ་ཡོད་རྒྱལ་སྤྱི་ད་རྒྱས་
 འདི་འདྲ་ཡུན་རིང་རྒྱན་སྤྱི་ཡོང་བའི་རེ་ལྷ་བྱས་ན་འགྲིག་མདོར་ན་སྤྱི་ད་གཞུང་
 གིས་བསྐྱུན་བའི་སྒྲོབ་གསོའི་མཐུན་སྤྱི་ཅི་ཡོད་ཐམས་ཅད་ཆུད་ཆོས་སུ་མ་བཏང་
 བར་རང་གི་ཆེད་དུ་བེད་སྤྱོད་བྱེད་མཁས་དགོས་པར་མ་ཟད། སྤྱི་ད་རྒྱས་ལག་
 བསྐྱར་གྱི་གོ་རིམ་ནང་བྱུང་བའི་ཐོག་སྤྱོད་གས་ཀྱི་ཤུགས་སྤྱི་ཐ་དག་འགོག་བཅོས་
 དང་ཡོ་བསྐང་ཡང་བྱེད་ཐུབ་དགོས། བོད་གནའ་རབས་པའི་སྐད་ཆ་ལྟར་ན་འདིའི་
 ཐད་ནས་ང་ཆོར་ངེས་པར་དུ་སྤྱི་ད་ཐོག་གས་སུ་བསྐྱུར་བའི་ནམ་དཔྱིད་འཛོམས་
 དགོས་སྟུང་། གོ་སྐབས་དང་འདི་དང་བསྐྱུན་ནས་བོད་ཀྱི་གཞི་རིམ་དམངས་ཁོང་དུ་
 ལས་རིགས་ལག་རྩལ་སྤྱི་ཆོག་ལ་སྒྲོབ་སྤྱོད་བྱེད་པའི་ཆ་རྒྱུས་ཤིག་འཕྱར་ཐུབ་
 བ་དེ་ལས་ཀྱང་བཟང་སྟུང་། ད་ལྟ་བོད་ཁུལ་དུ་མི་སྤྱི་དང་ཐེབས་ཆ་ཆོག་པ་མང་
 བོས་བོད་ཀྱི་སྤོངས་སེལ་སྒྲོབ་བྱ་མང་པོ་བཅུགས་ཡོད་པ་ལྟར། རེས་སྤྱོད་སྤྱི་ལག་
 བསམ་ཅན་དག་གིས་བོད་ཀྱི་ལས་ཤོར་ན་གཞིན་ནམས་ལ་ལག་རྩལ་གསོ་སྤྱོད་
 འཛིན་བྱ་ལྟ་བུ་བཅུགས་ཏེ་རྒྱལ་སྤྱི་རམ་རེ་བྱེད་ཐུབ་ན། རྒྱལ་སྤྱི་ད་མཁན་རང་
 གིས་མི་ཤུགས་དང་རྒྱ་ཤུགས་འཛོར་ཆེན་གཏོང་མི་དགོས་པར་སྤྱི་ཆོག་པ་དང་
 དཔལ་འབྱོར་གྱི་ཕན་འབྲས་གཉིས་ཀ་ལྟར་བའི་དོན་བཟང་བསྐྱབས་པ་རེད། ལས་
 རིགས་ལག་རྩལ་སྒྲོབ་གསོ་འདི་ད་ཡོད་ཤེས་རིག་སྒྲོབ་གསོ་བཞིན་མི་ལོ་བཅུ་
 ཟལ་དུ་མའི་སྒྲོབ་སྤྱོད་གི་དུས་ཆོད་འགོར་མི་དགོས་ཏེ། སྤྱོད་བཅུད་ཀྱི་འཆོ་བའི་
 དགོས་མཁོ་དང་མཐུན་པའི་ལག་རྩལ་གང་ཡང་སྒྲོབ་གསོའི་མང་གཞི་ངེས་ཅན་

ཡོད་པའི་ན་གཞོན་ཞིག་ལ་མཆོན་ན། རིང་ན་ལོ་གསུམ་དང་མུང་ན་ཆུ་བ་ཁ་ཤས་
 གྱི་རིང་ལ་སྤྱོད་ཐུབ་ལ་གསོ་སྤྱོད་བྱེད་སྤངས་གྱི་ཐད་ནས་ཀྱང་ངེས་གཏན་གྱི་སློབ་
 གུ་དང་སྤྲིག་ཆས་སོགས་གྱི་བཀག་རྒྱ་མེད་པར་ག་ས་གང་དུ་འཛིན་གྲ་ཆེ་ཆུང་སྟ་
 ཆོགས་བསྐྱབ་ཆོག་ཤིང་ཁྱེད་ཆེན་པོ་ནས་ཆེད་ལས་དགེ་ཆན་གནས་སྐབས་རིང་
 བོད་ཁྲལ་དུ་གདན་དྲངས་ཏེ་སློབ་ཁྲིད་བྱེད་དུ་བརྟལ་ན་ཡང་སྟབས་བདེ། སློབ་མ་
 རྣམས་འཛིན་གྲ་མཐར་ཕྱིན་རྗེས་བོད་ཡུལ་རང་སའི་གྲོང་དང་གྲོང་བརྒྱུད་གྱི་ལས་
 གནས་གང་སར་རྒྱུ་འཛུགས་པར་དཀའ་ངལ་ཆེན་པོ་མེད། དེ་མིན་རྗེས་སྤྱོད་ལས་
 ལས་དོན་འདི་རྒྱ་རྗེ་ཆེར་གཏོང་བར་ཡང་དཀའ་ཆོགས་མང་པོ་བརྒྱད་མི་དགོས་
 པར་ཐོག་མའི་ས་ཁྲལ་དང་རྫོང་མཁར་གང་རུང་ཞིག་ནས་ཆོད་ལྷ་བྱས་པའི་ཉམས་
 སྤྱོད་དང་གྲུབ་འབྲས་རྣམས་རིམ་གྱིས་བོད་ཁམས་ཡོངས་ལ་ཁྲབ་བརྒྱལ་དུ་གཏོང་
 ཐུབ་སྟུམ། གཞན་ཡང་བོད་ཁྲལ་གྱི་ལས་རིགས་ལག་ཅུལ་སློབ་གསོ་ལ་རྣམ་
 གངས་མང་ཞིང་མདུན་ལམ་རྒྱ་ཆེ་བ་སྟེ། དེར་རབས་འབྲུལ་འཁོར་སྟ་ཆོགས་བཟོ་
 བསྐྱུན་བྱེད་པའི་བཟོ་ལས་ཆེ་གས་དང་། སྤྱོད་ཁང་དང་གཞུང་ལམ་སོགས་རྒྱུ་
 གཞིའི་སྤྲིག་ཆས་འཛུགས་སྐྱོན། ཆངས་འཁོར་དང་འབྲུལ་རྟ། བྱིས་སྤྱོད་སྤྱོད་ཆས་
 ཞིག་གསོ། རྒྱན་སློབ་རིམ་དང་སྤྱི་ཐིག་རྩས་འགོད། སྤྱོད་ཆུང་བེད་སྤྱོད། བས་
 རིགས་དང་སློབ་ཆུ་སྟ་ཆོགས་ལས་སྟོན་བྱེད་བ་སོགས་ལག་ཅུལ་འབྲིང་གས་
 དང་། རྒྱུ་གོས་འཛེམ་བཟོ། བ་ཁང་གི་མ་བྱུ། སྐྱ་བཞར་དང་སྟུང་བཟོ། ཆངས་
 འཁོར་ཁ་ལོ་བ་སོགས་ལག་ཅུལ་དམའ་གས་གྱི་ལས་རིགས་སོགས་བགྲང་གིས་
 མི་ལང་། ཆོད་ཐོག་ལས་སྟོན་དང་ཉོ་འཛོང་གི་ཐད་ནས་ཀྱང་ཁ་རྒྱབ་སྟོ་གོས་སྤྱོད་
 གྱི་ཡོངས་ཁྲབ་འཛོལ་བའི་མཁོ་ཆས་ཙམ་མ་ཟད། རང་སའི་བྱེད་ཆོས་ལ་དམིགས་

ཉེ་ལུང་སྒྲོར་ཞབས་ཞུའི་ལས་རིགས། ཚས་ལུགས་ཀྱི་ཉེར་མཁོའི་ཡོ་བྱད་དང་།
གསེར་དངུལ་གཡུ་བྱར་གྱི་རྒྱུ་ཆ། རོར་ལུག་གི་ཀོ་ལྷགས། བར་ལྷར་འོ་མ་
སོགས་ལུགས་ཐོན་དངོས་རྩིས་དང་དབྱར་རྩ་དཀྱུན་འབྱེད་སྤྱད་དང་བྱིར་འཛོང་།
སྐམ་ཤ་དང་ལུག་ཤ་སོགས་ལས་སྒྲོན་དང་ཐོན་སྐྱེད་བྱས་ནས་ཚོང་རར་བཟམས་
བ་སོགས་ལས་ཞུགས་ཀྱི་གོ་སྐབས་ཤིན་ཏུ་མང་། སྒྲོབ་གསོ་སྤྱོད་མཁན་གྱི་ཆ་
ནས་མི་འཁོར་ཆེན་པོ་ཞིག་ཡོད་དེ། རོར་འབྲོག་མང་ཆོགས་ཁོད་ཀྱི་ངལ་ཚུལ་
རུས་ལུགས་ལྷག་མ་དང་། དམའ་འབྲིང་དང་མཐོ་འབྲིང་ནས་སྒྲོབ་ཤོར་བྱུང་བ་
དང་། སྒྲོབ་ཆེན་དང་འབྲིང་རིམ་སྒྲོབ་གླིང་ནས་སྒྲོབ་མཐར་ཕྱིན་རྩིས་ལས་ཞུགས་
བྱེད་མ་བྱུང་བའི་སྒྲོབ་མ་སོགས་པོད་ཀྱི་ན་གཞོན་སྤྱིའི་གངས་ཀའི་བརྒྱ་ཆའི་དགུ་
ཅུ་ཡན་ཞིག་ཡོད་དེས། ཁོ་པོའི་རྒྱས་ལོན་བྱས་པ་ལྟར་ན། ཉེ་བའི་པོ་ལས་ནས་
བཟུང་མཆོ་སྒྲོན་ཞིང་ཆེན་གཙོ་བྱས་པའི་པོད་ཁུལ་གྱི་ས་ཆ་ཁག་ཅིག་ཏུ་མི་རིགས་
མཐོ་འབྲིང་སྒྲོབ་མའི་ཁ་གངས་ལ་ཆོད་འཛིན་བྱེད་པའི་སྤྱིད་རུས་ཏ་མི་གོ་བ་ཞིག་
སྤེལ་འགོ་བརྩམས་ཏེ། སྒྲོན་ཆད་ཀྱིས་བ་སྒྲོབ་བྱར་སྐྱེལ་རྒྱ་མིན་ཞེས་ཟུ་ཚུགས་
བྱེད་མཁན་བྱིས་བདག་མང་པོ་ཞིག་གིས་ད་ལྟ་ཀྱིས་བ་སྒྲོབ་བྱར་སྐྱེལ་ས་མི་འདུག་
ཅེས་སྤྱི་དག་འདོན་པའི་ཆོད་དུ་བསྐྱར་འདུག་པས། ས་ཁུལ་དེ་དག་གི་གངས་ཅུང་
མི་རིགས་ཀྱི་སྒྲོབ་མ་དང་བྱུང་བར་དུ་སྐྱད་གཉིས་སྒྲོབ་གསོ་སྤྱོད་མཁན་གྱི་སྒྲོབ་མ་
ཆོའི་འགོ་ལམ་སྤར་ལས་ཀྱང་རྩེ་དོག་པོ་རེད། ཐ་ན་འདི་ལས་ཀྱང་སྤྱི་ཆོགས་
ཁྲོགས་ཡོངས་ནས་ལས་རིགས་སྒྲོབ་གསོར་མཐོང་ཆེན་བྱེད་རྒྱ་ནི་དེ་ཁ་ཆ་དགོས་
གཏུགས་ཀྱི་དོན་དག་ཅིག་ཡིན་པ་ཤེས་ན་འགྲིག

སྤྱིར་ལས་རིགས་ཀྱི་རོ་པོའི་ཆ་ནས་ལག་ཤེས་བཟོ་ལས་བ་ནི་ལུས་

ལྷགས་ངལ་ཚེ་ལ་པའི་ཁོངས་སུ་གཏོགས་ནའང་། སྒྲིལ་རྒྱུ་གི་ཞིང་པ་དང་ལྷགས་
 རྩེ་སོགས་དང་གཏན་ནས་མི་འདྲ་བར་གཙོ་བོ་ཆེད་ལས་གི་ལག་ཅུལ་དང་ཤེས་བྱ་
 ལ་བརྟེན་ནས་འཆོ་དགོས་པས་རིན་ཐང་དང་ཆ་རྒྱུན་གཉིས་ཀ་མཐོ། དང་མོར་
 བཤད་ན་མིག་སྒར་བོད་མི་ཡོངས་ཀྱི་སློབ་གསོའི་མདུན་ལམ་དེ་མཐོ་རིམ་ཤེས་
 རིག་སློབ་གསོའམ་ཡང་ན་དེ་ལས་ཀྱང་གྲུ་དོག་པའི་སྐད་ཡིག་སློབ་གསོ་ཙམ་
 ལས་འདའ་ཐུབ་མེད། ལོ་རེ་བཞིན་རྒྱལ་ཡོངས་ཀྱི་ཤེས་རིག་དང་ལག་ཅུལ་སློབ་
 བྱ་ཆེ་འབྲིང་སྒྲ་ཆོགས་ལས་རྒྱ་རིགས་སློབ་མ་ས་ཡ་དུ་མ་སློབ་མཐར་ཕྱིན་བཞིན་
 ཡོད་ནའང་། རང་རེའི་མི་རིགས་སློབ་གླིང་སོགས་སློབ་ཆེན་འགའ་ནས་ཁྱོན་
 བསྟོམས་པལ་མོ་ཆེ་སྐད་ཡིག་ཚུམ་རིག་གི་ཆེད་ལས་ཡིན་པའི་བོད་རིགས་སློབ་
 ཆེན་སློབ་མ་སྟོང་གཅིག་རེ་ཡང་མཐར་ཕྱིན་དཀའ་ཆོད་རེད། དེ་ན་ཉག་ཉག་ལས་
 རིགས་ལག་ཅུལ་སློབ་གསོ་འདི་ཁ་སྒྲོན་བྱས་ཆེ། བོད་ཀྱི་དེ་ཡོད་སློབ་གསོའི་མ་
 ལག་རྒྱ་བསྐྱེད་དང་འཐུས་ཆང་དུ་གཏོང་ཐུབ་ལ། བོད་རིགས་སློབ་མའི་ཁ་གྲངས་
 དང་སྤྱི་ཆད་གཉིས་ཀ་རེ་མཐོར་གཏོང་བར་བན་ཏུས་བསམ་གྱིས་མི་བྱུང་བ་ཐོན་
 རེས་རེད་སྟེ།

གཤམ་ཉེ་ནས་ཞིག་རང་སའི་བོད་མི་ཡིས་རང་སྟོབས་རང་སྤེལ་སྒྲིལ་སྒྲི་
 ཆོགས་ལས་གནས་སྒྲ་ཆོགས་ཀྱི་སྟོང་ཆ་བསྐྱོང་ཐུབ་བ་བྱུང་ན། ཕྱི་ཡོང་གཞན་མི་
 དེ་དག་ཁ་བཏགས་བཟུང་ནས་པར་གདན་འདྲན་ཞུ་རྒྱ་སོང་ཡང་བོད་དུ་ཡོང་མི་
 འདོད་ལ། ཆབ་སྲིད་རྒྱ་ཆོགས་གང་ཞིག་གིས་དམིགས་ཡུལ་སྒྲ་ཆོགས་འབྲུབ་
 ཆེད་བཅན་གྱིས་མངགས་ཀྱང་ཕྱིར་འགོ་སྲིད་པ་རེད། སྐབས་དེ་དུས་ང་ཆོའི་རོང་
 འགོ་ག་མང་ཆོགས་ཀྱིས་རང་གི་སྒོ་ཁ་ནས་གཞན་སྐད་མ་ཤེས་བར་པམ་ཁ་དང་

མཐོང་ཆུང་མི་སྤྱོད་ལ། ཁ་རྒྱུ་ལྟོ་གོས་ཀྱི་ལག་རྩལ་ཐམས་ཅད་གཞན་རིགས་ཁོ་
ན་ལ་བརྟེན་མི་དགོས་པར་མ་ཟད། བོད་ཀྱི་བྱིམ་བདག་ཆོས་ཀྱང་རྒྱལ་ཁབ་ཀྱི་སྤྱི་
ཐོགས་མི་ལོན་ན་གྱིས་པ་སྒྲོབ་ཀྱང་སྤྱིལ་ཡང་སྤྱིར་བོ་མེད་ལྟ་བུའི་སྤོམ་ཆེག་
འགོད་མི་སྤིད། དེ་བས་ཁྱོད་བཅས་ཀྱི་བོད་མི་གསར་གསོ་སྤྱོད་ཀྱི་རྒྱ་ནི་མི་མེར་
དུས་མའི་དཔལ་འབྱོར་ཡོང་འབབ་རེ་མང་དུ་གཏོང་རྒྱ་ཁོ་ནའི་ཆེད་མ་ཡིན་པར།
མི་རིགས་སྤྱིའི་བཅོ་ཆོང་ལས་རིགས་ཀྱི་དར་རྒྱུད་དང་སྐད་ཡིག་རིག་གནས་ཀྱི་
ཆག་འཛིག་ཆབ་སྲིད་དཔལ་འབྱོར་ཀྱི་ཁེ་དབང་། ཐ་ན་གདོང་དམར་བོད་པའི་
རིགས་རྒྱུད་འདི་ས་སྐད་གོ་ལའི་སྤོ་རུ་ཡུན་རིང་འཆོ་གནས་བྱེད་ཐུབ་མིན་དང་
ཡང་ཐད་ཀར་དུ་འབྲེལ་བ་ཡོད།

གལ་ཏེ་ནམ་ཞིག་འུ་ཅག་ལ་འཆོ་གནས་འབྲུན་ཆོད་ཀྱི་ལག་རྩལ་དང་སྒྲོ་
གོས་ལྡན་པའི་ན་གཞོན་མི་རབས་གསར་བའི་རུ་དབྱེད་ཞིག་སྐྱབ་ཅིང་། ཁོ་ཆོས་
རྫོང་མཁར་དང་ཁྱོད་བཅས་དག་ཏུ་གཞིས་ཆགས་ཏེ་རང་སའི་ཐོན་ཁུངས་དང་ཁྱོམ་
ར་ལ་ཅི་རྒྱས་ཀྱིས་བདག་པོ་རྒྱག་སྐྱབ་ན། དེ་དུས་བོད་ཁུལ་ཁྱོད་བཅས་གཞན་
རིགས་ཀྱིས་ཁེབས་པའི་གནས་སྤངས་སྐྱག་པོ་དེར་འགྱུར་བ་འགྲོ་སྤིད་པ་མ་ཟད།
བོད་ཁམས་ཡོངས་སུ་བོད་སྐད་ཡིག་རིག་གནས་ཀྱི་གཙོ་བྱགས་གོ་གནས་སྤར་
གསོ་བྱེད་པའི་སྤྱི་ཆོགས་ཆར་གཞི་ཡང་རང་བཞིན་གྱིས་ཆགས་འགྲོ་ལ། གཞི་རྒྱ་
ཆེ་བའི་བོད་ཀྱི་ཁྱོད་བཅས་དང་ཁྱོད་ཁྱེར་རིག་གནས་ཀྱི་ཐུ་བྱུང་ཆེན་པོ་ཞིག་
གསར་དུ་སྐྱབ་ངེས་པར་མ་ཟད། ལས་རིགས་སྤྱི་མང་གི་ཁྱོད་དུ་བོད་སྐད་བོད་
ཡིག་སྤྱོད་མཁན་རང་བཞིན་གྱིས་རེ་མང་དུ་སོང་ནས། མཐར་སྐྱག་སྤིད་འཛིན་དང་
ལས་དོན་སྤེལ་ག་དག་གིས་ཀྱང་སྤྱི་ཆོགས་གནས་བབ་དངོས་ལ་མི་བསྐྱུན་རང་

བསྐྱེད་ཏུ་གྱུར་དེ། བོད་རིགས་ས་ཁུལ་དུ་རང་གི་སྐད་ཡིག་གཙོ་བོར་སྤྱོད་པ་དང་
ཡང་ན་བོད་རྒྱ་སྐད་གཉིས་མཉམ་སྤྱོད་བྱེད་པའི་ཁྱིམ་ས་མཐུན་སྤྱོད་རྒྱས་ལག་
བསྟར་བྱེད་རྒྱ་དེ་ཡང་རེ་བའི་མི་ལམ་ཁོ་ན་ཞིག་མེད་ཀྱང་སྤྱོད། མདོར་ན་འདི་ནི་
སྤྱོད་འབྱོར་རིག་གསུམ་གྱི་རྣམ་པ་དཀྱུས་གཅིག་ཏུ་སྤྱེལ་ཞིང་གཞི་རིམ་གྱི་སྟོབས་
ལྷགས་སྤྱོད་སྤོང་བྱས་ཏེ། བོད་ཁུལ་གྱི་འབྲེལ་ཡོད་ལམ་ལུགས་དང་སྤྱོད་རྒྱས་
ལེགས་བཅོས་བྱེད་པའི་གསར་བརྗེའི་ལས་འགུལ་ཞིག་ལ་བརྟེན་ཀྱང་མི་ཚོགས་པ་
མེད། དེ་བས་སློ་ལྡན་ཀྱང་གྱིས་སྟོན་ཡོངས་ལ་དམིགས་པའི་རྒྱས་ཆེན་ཞིག་གི་
མཐོ་ཆད་ནས་གོ་བ་ལེན་རྒྱ་ལྡན་གལ་ཆེ།

སྤྱིར་ཁ་སང་དེ་རིང་གི་དུས་འདིར་ང་ཚོར་ད་དུང་སྔོན་རྒྱན་ལག་རྩལ་གྱི་
མང་གཞི་ཞན་ཞིང་འཆོ་གནས་འགྲན་ཚོད་ཀྱི་གོ་རྟོགས་དམའ་ལ། སྤྱི་ཡི་ཆབ་སྤྱོད་
ཀྱི་བཀག་རྒྱ་མང་ཞིང་ནང་གི་དཔལ་འབྱོར་གྱི་མཐུན་རྐྱེན་ཡང་མི་འཛོམས་བས།
སྐད་ཅིག་ཉིད་ལ་འཆོ་གནས་ཀྱི་ལག་རྩལ་དང་རྣམ་ལྷགས་ཐམས་ཅད་སྟོབས་
ལྡན་མི་རིགས་དག་གི་རྗེས་ཆོད་དགོས་པར་བྱ་དགོས་ཞེས་ཁ་ལོ་སྟོང་བ་སྟོག་
ཐབས་མེད་ནའང་། གནའ་རབས་ཤེས་རིག་སྟོབ་གསོ་ཆེས་ཆེར་དར་སྤྱོད་པའི་
རྒྱལ་ས་ཆེན་གྱི་མི་རིགས་ཞིག་གིས་དུས་རབས་ཉེར་གཅིག་པའི་ནང་དུ། རང་གི་པ་
ས་པ་ཡུལ་ནས་སྤྱི་ཡོང་གཞན་རིགས་ཡུལ་གྱར་བ་དག་ལ་ཡང་འཆོ་གནས་འགྲན་
ཚོད་བྱེད་མ་ཐུབ་ཆོ། ས་སྤྱོད་གནས་འོག་འདི་ན་དེ་ལས་བཟོད་ཐབས་བྲལ་བའི་ངོ་
ཆ་དང་སྟོ་སྒྲུག་ཅིག་ག་ལ་ཡོད།

མི་གངས་ནི་རིགས་རྒྱུད་དར་རྒྱུད་ཀྱི་སྒྲིག་ཆ་ཡིན།

དུས་རབས་བརྒྱད་པ་ཡས་མས་སུ་རྒྱ་ནག་གི་མི་གངས་བོད་ལས་ལྷན་གཅིག་གིས་མང་པ་ཙམ་ཡིན་ཅུང་། ཕྱིས་ཀྱི་མི་ལོ་ཆིག་སྟོང་ལྷག་གི་འབྲེལ་འདྲིས་དང་གཙུག་དང་ཀྱི་ལོ་རྒྱུས་གོ་རིམ་ནང་བོད་རྒྱལ་ས་རིམ་གྱིས་རྗེ་ཉུང་ནས་རྗེ་ཉུང་དང་། རྒྱ་རྒྱལ་ས་ལྷན་གྱིས་རྗེ་མང་ནས་རྗེ་མང་དུ་གྱུར་ཏེ། ཁ་སང་དེ་རིང་རྒྱ་མི་བོད་པ་ལས་ལྷན་233ལྷག་གིས་མང་པ་འདི་སྤང་ཆུང་འདི་བྱུང་ཡོད།

ཁ་བརྒྱུད་ལ་བོད་ཀྱི་

དེ་ཡང་སྤྱི་ལོ་1971ནས་བཟུང་ཡུང་གོ་སྤྱི་དགའ་ལྷན་གྱིས་རྒྱལ་ཡོངས་སུ་འཆར་ལྷན་བྱ་སྤྱི་ལོ་སྤྱི་དུས་ལག་བསྟར་བྱེད་འགོ་བཙུགས་ཞིང་། 1978ལོར་རྒྱལ་ཁབ་ཀྱི་ཅ་བའི་སྤྱི་དུས་ཀྱི་གས་སུ་བཞག<<ཅ་ཁྱིམ་ས་>>ཆེན་མོ་དང་<<གཉེན་སྤྱི་བཅའ་ཁྱིམ་ས་>>སོགས་སུ་ཡང་བཟུང་ཆེ་སྤྱི་དགས་གཉིས་ཀར་འཆར་ལྷན་བྱ་སྤྱི་ལོ་འགན་དབང་ཆ་དག་གས་ཡོད་པ་མ་ཟད། མི་ལོ་བཞི་བརྒྱ་ལྷག་གི་རིང་དམངས་ཁོང་དུ་རྒྱུན་སྤྱི་དུས་འགོ་གས་སྤྱི་དུས་འགོ་གས་འཕུ་བཀམས་པ། དཔལ་འབྱོར་ཀྱི་ཆད་པ་གཙོ་དཔ། ཡུང་མེད་ཀྱི་མངལ་སྤྱི་དུས་འགོ་གས་འཕུ་གས་འཕུ་བཅུ་བཅུ་བཅུ་དུ་འཕུག་པ་སོགས་ཀྱི་བྱེད་ཐབས་འདྲ་མིན་ཅི་རིགས་སྤྱི་དེ་པལ་ཆེད་དུས་རབས་བྱེད་ཙམ་ཀྱི་རིང་ལ། “དུར་ས་བརྒྱུ་ཁ་སྤྱི་དུས་འགོ་གས་ཀྱི་ཡུང་ལྷན་གཅིག་མང་དུ་མི་འཕུག”¹¹ཟེར་བ་ལྷན་བྱེད་ཐབས་འདྲ་གས་

བའི་འཕོད་ཆོག་སྟོག་ཞོར་ཞི་བྱ་ཐབས་ལས་སྤྱི་ཚོགས་བརྒྱད་ནས་བལྟས་
 བལྟས་རིག་རིག་ལ་ཀྱང་གོའི་མི་གངས་འཕར་ཆད་དྲུང་སྤྱར་འགའ་རེ་ཉུང་དུ་
 བཏང་བར་མ་ཟད། རིགས་སོ་སོའི་མི་སེར་ཀྱང་གི་སྤྱི་ཁོང་རྩས་བའི་གཏིང་ལ་
 ཡང་འཆར་ལྡན་བྱ་སྟེ་ནི་ཡང་དག་འཁྲལ་མེད་ཀྱི་སྲིད་རྩས་ཤིག་རེད་སྟེ་སྤྱི་ཚོགས་
 བག་ཆགས་སྤྱི་མཐུགས་ཅན་ཞིག་ཀྱང་འཛོག་སྤྱོད་ཡོད་ཆོད་རེད། མི་མོ་བཅུ་སྟེ་ག་
 འགའི་རིང་གི་འཆར་ལྡན་བྱ་སྟེ་འི་སྲིད་རྩས་ཀྱི་འཕགས་སྤྱོད་ལས། ད་ལྟ་ཀྱང་གོ་བ་
 བལ་མོ་ཆེས་རང་གི་དབུལ་ཕོངས་ཀྱི་རྒྱ་སྤྱོད་གཙོ་བོ་ནི་མི་གངས་མང་བྱས་
 བས་རེད་སྟེ་སྤྱི་ཚོགས་འཛིན་ཡོད་ལ། གལ་ཏེ་འདི་ལྟར་སྤྱོད་དུ་བཅོན་གྱིས་མི་གངས་
 ཆོད་འཛིན་བྱས་ན། བས་ཞིག་ཏུ་བསྟོགས་འཕྱོར་ལྡན་རྒྱལ་ཁབ་དག་གི་གཞིགས་
 སྤྱོད་དགེ་ལན་གི་རོགས་དབུལ་མང་བའི་འཆོ་བ་སྤྱིད་པོ་དེ་འབྲོ་རྩལ་སྤྱོད་ཅེས་
 ཞུས་གཙོགས་སྤྱི་ཚོགས་འཛིན་ཡོད། ཡིན་ནའང་སྤྱི་ལོ་2010ལས་མས་སྤྱོད་ཀྱི་གི་
 མཁས་པ་སྤྱོད་ཞིག་གིས་སྤྱོད་དུ་གཉིད་ལས་སད་པ་བཞིན་འཆར་ལྡན་བྱ་སྟེ་ནི་
 རྒྱ་ཡི་རིགས་རྒྱུད་ཉམས་དམས་སྤྱོད་གཏོང་བའི་ཁོར་འཁྲལ་གི་ལས་སྤྱོགས་ཤིག་
 རེད་ཅེས་དགག་པ་རྒྱག་འགོ་བཙཅས་འདུག་ལ། ཐ་ན་སྲིད་གཞུང་གི་དཔོན་
 རིགས་ཁ་ཤས་ཀྱིས་ཀྱང་རྒྱལ་ཡོངས་སྲིད་སྤྱོད་དང་དམངས་ཆེན་གི་ཚོགས་
 འདུའི་སྤྱི་ཚོགས་འཆར་ལྡན་བྱ་སྟེ་འི་སྲིད་རྩས་མེད་པར་བཟོ་དགོས་པའི་ཡིག་ཐོག་གི་
 སྤྱོད་ཏུ་ཕུལ་སྤྱོད་ལ། 2012ལོའི་ཟླ10པའི་ཀྱང་གོའི་མི་གངས་ཞིབ་འཇུག་སྤྱོད་ཀྱི་
 ཅེ་གས་མཁས་པ་ནི་འཕྲུལ་གིས་མགྱོན་གཅིག་ཏུ་ཀྱང་གོའི་སྤྱོད་དམངས་རིས་མེད་
 ལ་གྱིས་པ་གཉིས་སྟེ་རྒྱུའི་དབང་ཆ་སྤྱོད་དགོས་པའི་འཕོད་སྤྱོད་ཏུ་ཕུལ་སྤྱོད་ལ། དེས་
 བྱུང་གོ་ཁྱོད་ཡོངས་ནས་འཆར་ལྡན་བྱ་སྟེ་འི་སྲིད་རྩས་སྤྱོད་ལ་ཆོད་སྤྱོད་གསར་

བ་ཞིག་འབྱུང་བ་ཞིན་པའི་གནས་སྐབས་དང་བསྟུན་ཏེ། ། ཁོ་མོས་ཀྱང་འདིར་བོད་
མི་རིགས་རང་གི་གནས་ཚུལ་གཞིར་བཞག་ཐོག་དེའི་དགེ་སྤྱོད་ཅུང་ཟད་སྐྱེད་བར་
འདོད།

གཅིག་པོ་དང་འཆར་ལྡན་བྱ་སྒྲེ།

སྤྱིར་རྒྱ་ནག་ལྷ་ཡུའི་འཛམ་སྐྱིད་གི་མི་གངས་ཆེས་མང་པའི་མི་རིགས་
ཤིག་ལ་མཆོན་ན། མི་གངས་ཆོད་འཛིན་བྱས་ན་ཡང་སྤྱིར་འགྲིག་དང་མི་འགྲིག་
ཅས་ལས་སྐྱ་མོས་ཁ་ཆོན་གཅོད་སྟབ་པ་ཞིག་མ་ཡིན་ཏུང་། གང་ལྟར་ར་ཆོ་བོད་
ལྷ་ཡུའི་མི་གངས་ཏེ་ཅང་ཅུང་པའི་མི་རིགས་ཤིག་ལ་མི་གངས་ཆོད་འཛིན་གྱི་སྤྱིད་
རྒྱས་སྐྱེལ་བ་འདི་སྤྱི་ཆོགས་ཀྱི་གནས་བབ་དངོས་ལ་འཆར་བའི་ཞིག་གཏན་ནས་མ་
རེད། དེ་ལ་རྒྱ་མཆོན་འགའ་བཟང་རྒྱ་ཡོད་དེ། གཅིག་ནི་གནའ་ནས་ད་ལྟའི་བར་
བོད་ས་བོད་ཡུལ་དུ་མི་མང་བྲགས་པའི་གནད་དོན་ཞིག་ཅ་བ་ནས་བྱུང་སྤྱིང་མེད།
ཉི་པའི་ལོ་འགའི་ནང་གི་བརྟག་དབྱེད་སྟོན་ཞུ་ལྟར་ན། འཛམ་སྐྱིད་ཡོངས་ཀྱི་ཆ་
སྟོ་མས་མི་གངས་ཀྱི་འདུས་ཆད་ལ་གཞིགས་ན་སྤྱི་ལེ་བྱ་བ་ཞི་མ་གཅིག་རེའི་ནང་
མི30རེ་འཆོ་བ་ཞིན་ཡོད། གྲུང་གོར་མཆོན་ན་སྤྱི་ལེ་བྱ་བ་ཞི་མ་རེའི་ནང་
མི108འཆར་ཁ་བརྒྱབ་ཡོད་མོད། བོད་ཀྱི་ཡུལ་ལྗང་ཁག་ཏུ་ཆ་སྟོ་མས་སྤྱི་ལེ་བྱ་
བ་ཞི་མ་གཅིག་རེའི་ནང་ཆ་སྟོ་མས་མི2ལས་མེད། དེ་བས་རྒྱ་ནག་ནང་མིགས་ས་
ཆར་མི་མང་བྲགས་པ་རྒྱ་མཆོན་དུ་བྱས་ནས་བོད་ཀྱི་མི་གངས་ཡང་ཞོར་དུ་ཆོད་
འཛིན་བྱེད་དགོས་པའི་གནས་ལུགས་ཤིག་བཟང་རྒྱ་མེད་སྟུག། རྒྱ་རྒྱུན་གཉིས་པ་

ནི་ད་ལྟ་སྐོར་སྐོར་དུ་འཆོ་བཞིན་པའི་བོད་མི་ཉུང་ཤས་ཤིག་སྤྱད། བོད་ཀྱི་མི་སེར་
 བལ་མོ་ཆེས་གདོད་མའི་ཞིང་ཕྱགས་ལས་རིགས་གཉེར་བཞིན་ཡོད་ཅིང་། ཡོངས་
 གྲུབ་ཏུ་རང་ཁ་རང་གསོ་ཡི་དབལ་འབྱོར་ནམ་པར་བཞེན་ཡོད། དེ་བས་བོད་ཀྱི་མི་
 གངས་ད་དུང་ལྷན་འགའ་ཡིས་རྗེ་མང་དུ་སོང་བྱུང་། རྒྱལ་ཁབ་དང་སྤྱི་ཚོགས་ཀྱི་
 དབལ་འབྱོར་ཁུར་བོ་ལྷག་མ་ལྟ་བུའི་ལས་ཤོར་མི་སྣ་མང་པོ་འབྱུང་མི་སྲིད། དེ་
 ལས་སྒྲིག་སྟེ་ཁ་སང་དེ་རིང་བོད་ཡུལ་དུ་ཐོན་ལས་གསུམ་པ་གཉེར་མཁན་ངལ་
 ཚོལ་པ་མི་འདྲང་བས། ཡོ་རེ་བཞིན་གྱི་ཡུལ་ནས་ཞོར་ལས་པ་འཛོར་ཆེན་བོད་
 ཡུལ་དུ་སྤར་ཏེ་མི་ཤྲགས་ཐོན་ཁུངས་ཀྱི་སྟོང་ཆ་སྟོང་བཞིན་ཡོད། གལ་ཏེ་བོད་
 ཡུལ་དུ་མི་ཉུང་བྲགས་བས་གྱི་མི་ནང་ལ་སྤར་ནས་འཇུགས་སྒྲུབ་བྱེད་རོགས་སུ་
 བེབས་དགོས་པ་བདེན་ན། རང་ས་རང་ཡུལ་གྱི་བོད་པའི་མི་གངས་རྗེ་མང་དུ་
 གཏོང་རྒྱར་རྒྱབ་སྐྱོར་དང་སྐྱུལ་མ་མི་བྱེད་དོན་ཅི་ཡིན། རྒྱ་རྒྱུན་གསུམ་པ་ནི་བོད་
 ལ་མ་གཞི་ནས་གཉེན་སྲིག་གི་བྱེད་པའི་གྲ་བ་དང་ངོ་མོ་འཛོར་ཆེན་ཡོད་ལ། ཁོ་
 ཆོས་མི་རབས་ནས་མི་རབས་སུ་བོད་ཀྱི་མི་གངས་ཆོད་འཛིན་ཐད་ཤྲགས་རྒྱུན་
 ཆེན་པོ་བེབས་སུས་ཡིན་པས། བོད་ལ་མ་གཞི་ནས་ཆོས་ཤྲགས་ཐད་ཀྱི་མི་གངས་
 འཕར་ཆད་འགོག་པའི་སྲོལ་རྒྱུང་འདི་འདྲ་ཡོད་བཞིན་དུ་ད་དུང་རྒྱལ་ཁྲིམས་བཅན་
 བོ་ཞིག་ཁ་སྒོན་བྱེད་དགོས་དོན་ཅི་ཡོད། འདི་ལྟར་བྱས་ན་བོད་པ་ཆོས་མི་རིགས་
 གཞན་ལས་ཀྱང་འཆར་ལྷན་བུ་སྤྱི་ཡི་ཁལ་འགན་ལྷག་མ་ཁུར་ཡོད་པ་མ་ཡིན་ནམ།
 ལྷ་བ་ནི་ཀྱང་གོའི་མི་རིགས་གཞན་པའི་མིག་སྤེའི་མི་གངས་ནི་གནའ་རབས་ཀྱི་
 མང་གཞིའི་སྟེང་འཕར་སྒོན་མངོན་གསལ་བྱུང་ཡོད་མོད། བོད་མི་རིགས་གནའ་
 རབས་དང་བསྐར་ན་རྗེ་ཉུང་ནས་རྗེ་ཉུང་རེད། ཀྱང་གོའི་མི་རིགས་ལྷ་བཅུ་ལྷག་

ལས་མི་གངས་འཕེལ་ཚད་ཆེས་དལ་བ་ཡང་ད་ལྟ་བོད་མི་རིགས་འདི་རེད། དེ་
བས་ད་དྲུང་མུ་མཐུད་དུ་བོད་ཀྱི་མི་གངས་ཚོད་འཛིན་བྱས་ན། དུན་རིང་མི་འགོར་
བར་འོད་སྟོང་འབར་བའི་ཤེས་རིག་དང་ལྷན་བའི་གནའ་བོའི་མི་རིགས་འདི་ཅ་
མེད་དུ་འགོ་རྒྱུ་མ་ཡིན་ནམ། མདོར་ན་གོང་གསལ་རྒྱ་རྒྱུན་དེ་འདྲའི་དབང་གིས་
འཆར་ལྷན་བྱ་སྟེ་འདི་མིང་རྩས་འདི་བོད་མི་རིགས་ཀྱི་གནས་བབ་དངོས་དང་འཆོམ་
མིན་ལ་དོགས་པ་མི་ཟ་ག་མེད་རེད། སྤྱིར་ན་ཁོ་མོ་ལྟ་བུའི་མི་སེར་དཀྱུས་མ་ཞིག་
གིས་གནས་ལུགས་རྒྱ་མཚན་བཟང་སྟེ་འབོད་སྐྱལ་བྱས་པ་ཅམ་གྱིས་ཀྱང་གོའི་
འཆར་ལྷན་བྱ་སྟེ་ཡི་མིང་རྩས་ལ་འགྱུར་བ་མི་འགོ་བ་སྤྲ་ས་ནས་ཉ་གོ་ཡོད་མོད།
ཞིབ་དུ་བསམས་ན་ཚོམ་ཡིག་འདི་ལྟ་བུར་སྤྱི་ཚོགས་ཀྱི་རིན་ཐང་ཅི་ཡང་མེད་པར་
ཡང་མི་སེམས་ཉེ། འདིས་གཅིག་ནས་ཀྱང་གོའི་རྒྱལ་ཡོངས་མུ་འཆར་ལྷན་བྱ་
སྟེ་འདི་མིང་རྩས་སྒྲོར་ལ་ཚད་གྲེང་མང་བའི་དུས་སྐབས་དང་བསྐྱུན་ནས་ང་ཚོ་བོད་
མི་རིགས་རང་གིས་མིང་རྩས་འདིའི་ཐད་ལ་བཅངས་པའི་རྣམ་འགྱུར་ཤིག་གསལ་
སྟོན་བྱས་ཆོག་ལ། གཉིས་ནས་བོད་ཀྱི་མི་སེར་པལ་མོ་ཆེའི་མི་གངས་དང་རིགས་
རྒྱུད་དར་རྒྱུད་སྒྲོར་གྱི་ཉེན་ཁའི་འདུ་ཤེས་མཐོར་འདེགས་གཏོང་བར་པན་པ་ངེས་
ཅན་ཞིག་ཡོད་སྟེ།

གཉིས། མི་གངས་དང་རིགས་རྒྱུད་དར་རྒྱུད།

ལོ་རྒྱུས་མཁས་པས་དབྱེད་པ་ལྟར་ན། ལུ་རྟོད་བཙན་པོའི་དུས་སྐབས་མུ་
བོད་ལ་ཉུང་མཐའ་ཡང་མི་གངས་ས་ཡ་བརྒྱུད་ལྷག་དང་། རྒྱ་ནག་ཐང་རྒྱལ་རབས་

ལ་མི་གངས་བྱེ་བ་གཅིག་དང་ས་ཡ་བདུན་ཅམ་ཡོད་པ་རེད། དེས་ན་མི་ལོ་སྟོང་
 ཐལ་གཅིག་ལྷག་གི་ཡར་སྟོན་དུ་རྒྱ་མི་བོད་པ་ལས་ལྷག་གཅིག་གིས་མང་བ་ཅམ་
 རེད། བོད་བཙན་པོའི་རྒྱལ་རབས་ཀྱིས་མི་ལོ་བརྒྱ་ཐལ་ཉུ་མའི་རིང་རྒྱ་ནག་ཐང་
 རྒྱལ་རབས་དང་སླིད་འབྱོར་རིག་གསུམ་གང་ཐད་ནས་འགྲན་ཚོད་བྱས་ཤིང་།
 ལན་གངས་དུ་མར་དམག་ཉ་ཁྲི་འབུམ་གྱི་དབྱང་ཆེན་བངས་ཉེ་རྒྱ་ཡི་ཁྲོད་དང་ཁྲོད་
 ཁྲོད་བཙན་བརྩེད་བྱས་པར་མ་ཟད། སྤྱི་ལོ་793ལོར་ཐང་རྒྱལ་རབས་ཀྱི་རྒྱལ་ས་
 ཁང་ཨན་ཡང་དབང་དུ་བསྐྱུས་སྟེང་། སྐབས་དེར་བོད་ལ་མི་གངས་འཕོར་ཆེན་
 ཞིག་ཡོད་པས་བཙན་པོའི་རྒྱལ་ཁབ་ཀྱི་མངའ་ཐང་དར་བར་མང་གཞི་བཏན་པོ་
 ཞིག་བྱུང་ཡོད་པ་མངོན་གསལ་རེད། ཡིན་ནའང་ཕྱིས་སུ་སངས་རྒྱལ་ཆོས་ལུགས་
 བང་འབྲེན་བྱས་ཤིང་། བོད་མི་མང་པོས་རབ་བྱུང་བསྐྱུབ་པས་བོད་ཀྱི་མི་གངས་ལ་
 ཆོད་འཛིན་ཆེན་པོ་ཐེབས་པར་མ་ཟད། མི་ཤུགས་རྒྱ་ཤུགས་ཐམས་ཅད་འདུ་ཁང་
 ཉེན་བཞེངས་སོགས་ཀྱི་ཆེད་དུ་བསྐྱེམས་པས་མང་ཆོགས་ཀྱི་དཔལ་འབྱོར་ཁྲུང་
 བོ་ཡང་རྩེ་མེད་དུ་སོང་སྟེ་མཐར་རྒྱལ་ཁབ་ཉམས་རྒྱད་དང་ཁ་ཐོར་གྱི་ལམ་ལ་
 ལྷགས་པ་རེད། ཉག་ཉག་མི་གངས་རྩེ་ཉུང་དུ་འགྱུར་འགོ་བཙུགས་པ་ནས་བརྩེད་།
 ཕྱིས་ཀྱི་མི་ལོ་སྟོང་ཐལ་གཅིག་ལྷག་གི་རིང་ལ་བོད་མི་རིགས་ཀྱིས་ཡང་བསྐྱུར་རྒྱ་ནག་གི་
 རྒྱལ་རབས་གང་ལ་ཡང་འགྲན་ཚོད་བྱེད་ཐུབ་མེད་ལ། ཐ་ན་སྟོན་མའི་ཉེ་འཁོར་གྱི་
 མི་རིགས་རྩུང་དུ་དག་གི་དོ་རྒྱ་ཡང་བྱེད་མ་རྒྱས་པར་བརྟམས་བཙོས་དང་བཙན་
 འཇུལ་ལན་མང་སྟེང་དགོས་བྱུང་ཡོད་། མདོར་ན་རང་ཅག་བོད་མི་རིགས་འདི་
 གནའ་རབས་དར་བའི་ཅེ་མོ་ནས་ད་ལྟ་རྒྱད་པའི་གཉིང་མཐར་ལྷུང་བའི་ལོ་རྒྱུས་ཀྱི་
 འགྱུར་ལྷོག་ཐམས་ཅད། མི་གངས་རིམ་གྱིས་རྩེ་ཉུང་དང་མངའ་ཁོངས་རིམ་གྱིས་

རེ་རྒྱུད་ཕྱིན་པའི་གོ་རིམ་ཞིག་གི་ཁོད་དུ་བྱུང་བ་གསལ་པོར་མཐོང་ཐུབ། དཔེར་
ན1953ལོར་སྟོང་ཅིས་བྱས་པ་ལྟར་ན། བྱང་གོའི་རྒྱལ་ནང་དུ་བོད་མི་ས་ཡ་གཉིས་
དང་འབྲམ་བདུན་ཁྱི་བདུན་སྟོང་ལྡོད། དེ་ནི་ལོ་སྟོང་ཐལ་གཅིག་དང་སྐྱམ་བརྒྱ་
སྟོན་གྱི་བཅན་པོ་དུས་སྐབས་ཀྱི་བོད་པའི་སྐྱམ་ཆའི་གཅིག་ཅུ་མ་རེད།
ཡང་1953ལོར་རྒྱལ་ནང་དུ་རྒྱ་མི་དྲུང་ལྷུ་དང་ཁྱེ་བ་བཞི་ལྟ་གཏོང། དེ་ནི་ལོ་རྒྱུ་
སྟོང་ཐལ་གཅིག་དང་སྐྱམ་བརྒྱའི་སྟོན་གྱི་ཐང་རྒྱལ་རབས་ཀྱི་མི་གངས་ལས་
ལྷ་བ32འཕར་བ་རེད། གོང་གསལ་གྱི་གངས་འཕོར་དེ་གཉིས་ལས་ཅི་ཞིག་གསལ་
བཤད་བྱས་ཡོད་ཅེ་ན། མི་ལོ་ཆིག་སྟོང་ལྟ་གཏོང་གི་རིང་ལ། བོད་པ་རྣམས་མངོན་
གསལ་གྱིས་ཉུང་ནས་ཉུང་དུ་ཕྱིན་པ་དང་རྒྱ་མི་རྣམས་ལྷ་བ་འཕྱར་གྱིས་མང་ནས་
མང་དུ་འཕེལ་བ་སྟེ། ལོ་སྟོང་ཐལ་གཅིག་གི་ཡར་སྟོན་དུ་རྒྱ་མིའི་ཁ་གངས་བོད་
ལས་ལྷ་བ་གཅིག་གིས་མང་བ་ཅུ་ཡིན་ཅུང་ཁ་སང་དེ་རིང་ལྷ་བ་233གྱིས་མང་བ་
རེད། འཕར་ཆད་ཀྱི་ཆ་ནས་ལོ་རྒྱུ་མི་ཁྱེ་བ་གཅིག་དང་ས་ཡ་གསུམ་ཅུ་མ་རེ་
མང་དུ་འགྲོ་བཞིན་ཡོད་ཀྱང་ལོ་རྒྱུ་མི་འབྲམ་གཅིག་ཅུ་མ་ལས་འཕར་ཐུབ་
ཀྱིན་ཟེད། མི་ལོ་སྟོང་ཐལ་གཅིག་གི་ཡར་སྟོན་དུ་མི་ཤུགས་རྒྱ་ཤུགས་པལ་ཆེར་
དོ་མཉམ་པའི་བྱིས་མཆོས་མི་རིགས་གཉིས་བར་ད་ལྟ་དེ་འབྲའི་སྒོ་ཡུལ་ལ་མི་ཤོང་
བའི་བྱང་པར་བྱུང་དོན་དེ། ཆེ་ས་ནས་བལྟས་ན་རྒྱ་བོད་གཉིས་ཀྱི་འཆོ་གནས་ཁོར་
ཡུག་དང་ལོ་རྒྱུས་གནས་བབ་མི་འབྲ་བ་སོགས་ཕྱི་ནང་གི་རྒྱ་རྒྱུ་སྒྲིལ་ཆོགས་ཡོད་
སྟེད་ཀྱང་། ཆེས་གཙོ་བོར་གྱུར་བའི་རྒྱ་རྒྱུ་འགའ་ཡོད་པ་རེ་རེ་བཞིན་བཟང་ན།
དང་པོ་ནི་བོད་ལ་རང་གི་རིགས་རྒྱུད་མི་སྟེལ་བའི་རབ་བྱུང་ཆོས་པ་འཕོར་ཆེན་
ཞིག་བྱུང་བས་ཡིན། ཆོས་པ་རབ་བྱུང་སྟེ་འདིག་ཉེན་བྱིས་ཐབ་སྟོང་བའི་སྟོལ་

མོག་མར་དར་བ་ནས་ད་ལྟའི་བར་དུ། བོད་ཀྱི་ལོ་རྒྱུས་ནི་མི་གངས་རེ་ཉུང་ནས་རེ་
 ཉུང་དང་དབང་ཐང་རེ་ཆུང་ནས་རེ་ཆུང་དུ་སྒྱུར་བའི་རིགས་རྒྱད་ཉམས་རྒྱད་ཀྱི་ལོ་
 རིམ་རིང་མོ་ཞིག་ཡིན་ལ། ཟུང་བར་དུ་མི་ལོ་600ལྷག་གི་ཡར་སྔོན་དུ་རྗེ་ཙོང་ཁ་
 བ་མློ་བཟང་གཤམ་པས་དགེ་ལུགས་པའི་བྱའ་མཐའི་སྔོན་བཀྲོད་པ་ནས་བཟུང་།
 བོད་ཡུལ་སྟོད་སྟངས་ཀྱང་ཏུ་རབ་བྱུང་བའི་གངས་འཕོར་ལྷ་བ་འགྱུར་གྱིས་རེ་མང་དུ་
 ཕྱིན་ཡོད་ལ། སེ་འབྲས་དགེ་གསུམ་གཙོ་བུས་པའི་རབ་བྱུང་བ་སྟོང་ལྷག་མང་པོ་
 འདུས་པའི་དགོན་སྡེ་རྒྱ་ཆེན་མང་པོ་བྱུང་ཡོད། འབྲེལ་ཡོད་མཁས་པས་དབྱེད་པ་
 ལྟར་ན། རབ་བྱུང་བ་ཆེས་མང་དུས་བོད་རིགས་སྤྱིའི་མི་གངས་ཀྱི་གསུམ་ཆའི་
 གཅིག་ཟིན་མྱོང་ལ། དགེ་ལུགས་པ་ཁོ་ནར་དུས་སྐབས་གཅིག་ལ་བྲ་བ་དང་རྫོ་མོ་
 འབྲམ་བརྒྱད་ལྷག་བྱུང་མྱོང་བར་གྲགས། གལ་ཏེ་མི་ལོ་ཆིག་སྟོང་རིང་གི་རབ་བྱུང་
 བ་དེ་དག་ཆང་མས་བྲིས་ཐབ་བསྐྱུངས་ཏེ་རིགས་རྒྱད་སྟེལ་ཡོད་ཆེ། རགས་ཅིས་
 ཤིག་བྱས་ན་ཡང་ད་ལྟ་བོད་ལ་ཉུང་མཐར་མི་གངས་དུང་ལྷུ་ཡན་ཡོད་དགོས་
 ལྷན། གནད་འདིའི་སྟངས་ནས་ང་ཚོས་ནང་བསྟན་ཆོས་ལུགས་ཀྱིས་བོད་ཀྱི་མི་
 གངས་ལ་ཆོད་འཛིན་ཅི་འདྲ་ཐེབས་མྱོང་བ་རྟོགས་སྟབས་དགོས། སྤང་ཚུལ་འདི་རང་
 ཅག་དང་ཆོས་ལུགས་དད་མོས་གཅིག་པའི་སོག་པོ་མི་རིགས་ཀྱི་ལོ་རྒྱུས་ལས་
 གྲང་གསལ་བོར་མཐོང་ཐུབ། དཔེར་ན་ཡོན་རྒྱལ་རབས་ཀྱི་སྐབས་སུ་རྒྱལ་ཁབ་
 ཉིལ་བོར་ཁྱོན་སྔོན་མི་གངས་བྱེ་བ་6ལས་མེད་གྲང་དེའི་ནང་སོག་པོ་ས་ཡ4ཡོད།
 དེ་བས་ཁོ་ཆོས་རྟ་དམག་གི་དབྱུང་ཆོགས་ཆེན་པོར་བརྟེན་ནས་ཐུ་མཐའ་བྲལ་
 བའི་ཡུལ་ཁམས་ཞིག་ལ་དབང་བསྐྱུར་བ་རེད། ཡིན་ནའང་བྱིས་སུ་རྒྱལ་ཁབ་ཀྱི་
 མངའ་ཁོངས་ཨེ་ཡ་ཤ་དང་ཡོ་རོབ་སྤིང་གི་ཡུལ་བྱུ་གཞན་གང་སར་རྒྱ་བསྐྱེད་པ་

ན་སོག་པོའི་མི་ལྷགས་ཀྱིས་མ་འདར་བར་སྤྱོད་དབར་འཛོར་ཞིག་ཏུ་སོང་། ཡིན་ནའང་དེའི་རྗེས་སུ་སོག་པོར་ད་དུང་མི་གངས་ཀྱི་མང་གཞི་ཅུང་མཐུག་པོ་ཞིག་ཡོད་པས། དུས་ལུན་རིང་པོ་ཞིག་ལ་ཆོ་ཁག་སྟོབས་ཆེད་དུ་མས་མིང་རྒྱལ་རབས་ཀྱི་བྱུང་བུ་ལྷལ་གྱ་མང་པོ་སུ་མཐུད་བཅད་བཅུང་བས་ཏེ་གནས་སུ་བ་ཡོད། ཕྱིས་སུ་མན་རྒྱ་རིགས་ཀྱིས་ཆིང་རྒྱལ་རབས་བཅུགས་རྗེས་བྱང་ཕྱོགས་སོག་པོའི་ལྷལ་ཁམས་བདེ་ལ་འགོད་ཆེད་པོད་ཀྱི་ཞུ་སེར་བསྟན་པའི་རིང་ལུགས་སོག་ལྷལ་དུ་རྒྱ་ཆེར་སྤེལ་བའི་སྤྱོད་རྒྱས་ཤིག་ལག་བསྟར་བས་ཤིང་། ཡོང་མ་རང་གིས་བར་མཛོད་ལས་རྒྱ་ཁོར་པངས་མེད་དུ་བཏང་སྟེ་སོག་ལྷལ་གང་སར་དགོན་བ་བཞེངས་བར་མ་ཟད། དཔལ་འབྱོར་ཀྱི་མཐུན་ཆེན་གྱ་ཁོ་མ་བ་སྦྱར་ཏེ་སོག་སྤྱག་ནམས་ལ་རབ་བྱུང་བསྐྱབ་པའི་སྐུལ་མ་བས། དཔེགས་ལྷལ་ནི་པོད་ཀྱི་ཆོས་ལུགས་མེད་སྤྱད་དེ་སོག་པོའི་མི་གངས་ཆོད་འཛིན་བྱ་རྒྱ་དེ་རེད། སྐབས་དེར་སོག་པོའི་ཁྱིམ་ཆང་གཅིག་ལ་བྱ་གཉིས་ཡོད་ན་གཅིག་ནི་རེས་པར་རབ་དུ་བྱུང་དགོས་པ་དང་། བྱ་གསུམ་ཡོད་ན་དེ་ལས་གཉིས་ཀྱིས་རབ་བྱུང་བསྐྱབ་པའི་སྐོལ་ལུགས་ཤིག་ཡོངས་ཁྱབ་དུ་དར་སྤོང་། དེ་ལྟར་བས་པའི་མཐུག་འབྲས་ནི། 1953ལོར་གྲུང་གོའི་མངའ་ཁོག་ཏུ་སོག་པོ་བྱེ་བ་གཅིག་དང་ས་ཡ་བཞི་འབུམ་ལྔ་ལྷག་ལས་མེད་པའི་སྤྱང་ཚུལ་དེ་བཟོས་པ་རེད། གངས་ཀ་དེ་ལོ་ངོ་600ལྷག་སྟོན་ཀྱི་ཡོན་རྒྱལ་རབས་དང་བསྐྱར་ན་པལ་ཆེར་བཞི་ཆའི་གསུམ་ཅུང་དུ་ཕྱིན་འདུག་ཏག་ཏག་ཆོས་ལུགས་དད་མོས་གཅིག་མཐུན་ཡིན་པའི་སོག་པོ་ཆོས་མི་གངས་ཀྱི་ཐད་ནས་རང་ཅག་པོད་ཀྱི་རིགས་རྒྱུད་རྒྱུད་པའི་ལོ་རྒྱུས་དེ་བསྐྱར་དཔར་ཐངས་ཤིག་བརྒྱབ་པ་དང་འདྲ། དེ་བས་ཆིང་གོང་མ་ཁྲུང་ཞི་ཡིས་“དགོན་བ་གཅིག་བཏབ་ན་དཔག་མི་འབྲས་

ལས་ལྷག་”ཅེས་བཤད་མྱོང་། དེ་མིན་ཕྱི་མོག་སྟེ་ད་ལྟའི་མོག་པོ་སྟེ་མཐུན་ཀླུ་ཁབ་ཏུ་ཡང་དེ་ལྟ་བོད་བརྒྱད་ནང་བསྟན་དར་བཤམ་ཏེ་མི་གངས་ལ་ཆོད་འཛིན་ཆེན་པོ་ཐེབས་མྱོང་། ཏུས་རབས་ཉི་ཤུ་བའི་ལོ་རབས་སུམ་ཅུའི་ཡས་མས་སུ་ཕྱི་མོག་གི་སྟེས་པའི་མི་གངས་ཀྱི་བྱེད་ཀ་གྲ་བ་ཡིན། དེ་ལྟར་ལོ་རབས་བཞི་ཅུ་བ་ནས་བརྒྱུད་། ས་དེའི་སྲིད་གཞུང་གིས་གྲ་བའི་ཁ་གངས་རྩེ་ཏུ་དུ་གཏོང་བའི་བཅའ་ཁྲིམས་གཏན་ཁེལ་སྒྲོས་དགོན་པ་མང་པོ་བཅན་གྱིས་སྒྲོ་རྒྱག་ཏུ་བཅུག་སྲིད་ཏུས་དེ་ལག་བསྟར་བྱས་ནས་ཡུན་རིང་མ་འགོར་བར། མོག་པོའི་མི་གངས་འཕར་ཆད་རིམ་གྱིས་རྩེ་མཐོགས་སུ་འགྲོ་འགོ་བཙུམས། དེ་བཞིན་ནང་མོག་ལ་མཆོན་ན་ཡང་། ཏུས་རབས་ཉི་ཤུའི་ལོ་རབས་བདུན་ཅུ་བ་ནས་བརྒྱུད་མི་གངས་མཐོགས་སུ་རང་འཕར་འགོ་བཙུམས། དེ་ཡང་ཁྱད་གོའི་རིག་གནས་གསར་བརྩེ་ཡི་གཏོར་བརྒྱག་ཐེབས་རྩེས། རང་རེའི་བོད་ཡུལ་དང་བསྐྱར་ན་ནང་མོག་ཏུ་བོད་བརྒྱད་ནང་བསྟན་ཆོས་ལུགས་བསྐྱར་དར་དང་སྤར་གསོ་ལེགས་པོ་བྱེད་ཐུབ་མེད་ལ། དམངས་ཁྲིད་ཀྱི་དད་མོས་ཆ་རྒྱལ་གྱི་རིམ་གྱིས་འཇགས་གིང་རབ་བྱུང་བའི་ཁ་གངས་ཀྱང་མངོན་སུམ་རྩེ་ཏུ་དུ་གྱུར་བས་རེད། ཉག་ཉག་རབ་བྱུང་བའི་ཁ་གངས་ལ་ཆོད་འཛིན་བྱས་པས་ད་གཞིད་མོག་པོ་མི་རིགས་སྤྱིའི་མི་གངས་ཀྱི་འཕར་ཆད་རྩེ་མཐོགས་སུ་ཕྱིན་པ་རེད། 2000ལོར་སྒོམ་རྩིས་བྱས་པ་ལྟར་ན། ཁྱད་གོའི་མངའ་འོག་ཏུ་མོག་པོ་ས་ཡ་ལྔ་དང་འབྲུམ་བརྒྱད་ཁྲི་བཞི་ལྷག་ཡོད། དེ་1953ལོ་ལས་ལྷག་4.5འཕར་བ་རེད། དེ་དང་བསྐྱར་ན་2000ལོར་ཁྱད་གོའི་མངའ་འོག་ཏུ་བོད་མི་ས་ཡ་ལྔ་དང་འབྲུམ་བཞི་ཁྲི་གཅིག་ལས་མེད། དེ་1953ལོ་དང་བསྐྱར་ན་ལས་ལྷག་1.9མ་གཏོགས་འཕར་ཐུབ་མེད། མདོར་ན་ཉི་ཤུའི་ལོ་ལྔ་བཅུའི་རིང་བོད་

སོག་མི་རིགས་གཉིས་ཀྱི་མི་གངས་འཕར་ཆད་ཐད་ལྷ་བ་གཅིག་ལྷག་གི་མང་ཆུང་
ཤོར་འདུག་པ་གཞི་1953ལོར་གྲུང་གོའི་མངའ་ཁོག་གི་སོག་པོའི་མི་གངས་བོད་
ལས་ས་ཡ་གཅིག་དང་འབྲམ་གཉིས་ཀྱིས་ཆུང་མོད། 2000ལོར་དེ་ལས་ལྷོག་སྟེ་
སོག་པོ་བོད་ལས་མི་འབྲམ་བཞི་ཡིས་མང་བར་གྱུར་བ་རེད། ༡༧༡༧ག་གངས་
འཕོར་དེས་རབ་གྱུར་བས་མི་གངས་ཆོད་འཛིན་ཐད་ཤུགས་རྒྱུན་ཆེན་པོ་ཐེབས་
བཞིན་པ་ར་ཆོ་ལ་ཡང་བསྐྱར་བདེན་དཔང་ཐེངས་ཤིག་བྱས་འདུག་སྟེ།

བོད་ཀྱི་མི་གངས་འཕར་སྟོན་ཐད་ཀྱི་འགོག་རྒྱུན་གཉིས་པ་ནི། གནའ་ནས་
ད་ལྟའི་བར་བོད་ས་བོད་ཡུལ་དུ་མ་བུ་བདེ་སྤང་སྟོར་ཀྱི་སྤྲོ་བཅོས་ལག་ཅུལ་དང་
སྤྲོ་རྩལ་མཐུན་རྒྱུན་ལེགས་པོ་ཞིག་མ་འདྲོམས་པས་ཡིན། འབྲེལ་ཡོད་བརྟག་
དབྱེད་ལྟར་ན། དུས་རབས་སྟོན་མའི་ལོ་རབས་ལྔ་བཅུའི་ཡས་མས་སུ་རྒྱ་བོད་མི་
རིགས་གཉིས་ཀྱི་གསར་བཅས་བྱིས་པའི་ཆ་སྟོམས་གསོན་ཆད་ཐད་ཁྱད་པར་
ཆེན་པོ་ཤོར་འདུག་སྤྱིར་སྐབས་དེར་དཔལ་འབྱོར་ལོངས་སྟོང་ཀྱི་ཆ་ནས་རྒྱ་བོད་
གཉིས་ཀ་འཛམ་གླིང་གི་དབུལ་ལོངས་མི་རིགས་ཀྱི་གལ་དུ་ལུས་ཡོད་ནའང་། རྒྱ་
ནག་ལ་གྱུར་དུ་མི་སེར་རྒྱལ་ཁབ་ཀྱིས་མ་བུ་བདེ་སྤང་གི་སྤྲོ་བཅོས་ལག་ཅུལ་
དང་སྤྲོ་རྩལ། སྤྱི་ཁྱེད་སོགས་ཀྱི་མང་གཞི་རེས་ཅན་ཞིག་བསྐྱེད་ཡོད་པས། ཆ་
སྟོམས་གསར་བཅས་བྱིས་པ་སྟོང་རེའི་ནང་ནི་ཤུ་ཅམ་རྒྱུན་ལམ་དུ་ཤོར་བཞིན་
ཡོད་ལ། བེ་ཅིན་དང་ཡུང་ཡུའི་སོགས་ཆ་རྒྱུན་ལེགས་པའི་ས་ཁུལ་དུ་གསར་
བཅས་བྱིས་པ་སྟོང་རེའི་ནང་བྱིས་པ་ལྔ་དུག་རེ་མ་གཏོགས་རྒྱུན་ལམ་དུ་མི་ཤོར་
བ་རེད། དེ་ལས་ལྷོག་སྟེ་བོད་ལ་མཆོན་ན། 1950ལོའི་ཡས་མས་སུ་ཆ་སྟོམས་
གསར་བཅས་བྱིས་པ་ཆིག་སྟོང་རེའི་ནང་དུ་རྒྱ་རྒྱུན་སྤྲོ་བཅོས་ཀྱི་དཔང་གིས་རྒྱུན་

ལམ་དུ་ཤོར་བ་བརྒྱ་དང་ཉི་ཤུ་ཡས་མས་ཡོད། 13དེ་ལྟར་དབག་ཅིས་བྱས་ན་
གནའ་ནས་ད་ལྟའི་བར་དུ་བོད་ཀྱི་བྱ་སྤྲུག་གངས་མེད་ཅིག་མ་བྱ་བདེ་སྤྱད་སྐོར་གྱི་
སྤྲོ་བཙུན་མཐུན་ཤིང་དང་ལག་ཅུལ་མ་འཛོམས་པའི་དབང་གིས་ཆེ་ལས་འདས་
པ་རྟོགས་ཐུབ། གནས་ཚུལ་དེར་དམིགས་ཏེ་སྤྲོ་ཆད་རྒྱལ་དབང་སྤྱི་མཐུན་བཅུ་
གསུམ་པའི་སྐབས་སུ་དགའ་ལྡན་པོ་བྱང་སྤྱིད་གཞུང་གིས་ཀྱང་མ་བྱ་བདེ་སྤྱད་གི་
ལས་དོན་དེ་གལ་ཆེན་པོར་མཐོང་ནས་རང་བྱུས་ཅི་སྟོབས་ཀྱིས་སྤྱབ་འགོ་
བཙུགས་ཡོད་ནའང་། རྒྱལ་དབང་བཅུ་གསུམ་པ་སྤྱི་གཤེགས་རྗེས་ཕྱིས་ཀྱི་སྤྱིད་
སྤྱོད་བ་དག་གིས་མ་བྱ་བདེ་སྤྱད་དང་བཅས་པའི་སྤྱིད་རྒྱུས་གསར་བ་གང་མང་
ཞིག་རྒྱུན་འཁྱོངས་བྱེད་མ་ཐུབ་པས་སྤྱོད་རིན་ཅན་གྱི་བྱུང་འབྲས་ཤིག་སྟོན་རྒྱ་
མེད།

དེ་མིན་མི་གངས་སྤྱོད་ཅིས་རེུ་མིག་(1953ལོ་ནས2000ལོའི་བར་)
གཞིར་བཟུང་ནས་བརྟགས་ན། ཉེ་བའི་ལོ་ལྔ་བཅུའི་ནང་བོད་ནི་ད་ལྟའི་བྱིས་མཆོས་
མི་རིགས་དག་ལས་མི་གངས་འཕར་ཆད་ཆེས་དམའ་བ་དེ་ཡིན་པ་མཐོང་ཐུབ། རྒྱ་
སོག་ཡུ་གུར་རྟོས་རིགས་དང་བཅས་པའི་མི་རིགས་ཆེ་ཁག་གང་ལ་བརྟུར་ན་ཡང་
མི་གངས་ཐད་ཀྱི་ཉེ་བག་རྗེ་ཆེ་ནས་རྗེ་ཆེ་རེད། རེུ་མིག་ནང་གི་བོད་པའི་མི་
གངས་ཀྱི་ཨང་རིམ་དེ་ལོ་རེ་ནས་ལོ་རེར་མར་ལྷུང་བཞིན་འདུག་པ་གསལ་བོ་རེད།

ཁྱད་པར་དུ་1953ལོ་ནས1964ལོའི་བར་གྱི་ལོ་བཅུའི་ནང་མི་རིགས་
གཞན་དང་མི་འབྲ་བར་བོད་མི་གཅིག་ཀྱང་རྗེ་མང་དུ་སོང་མེད་པར་ད་དུང་འབྲུམ་
གཉིས་ལྷག་རྗེ་ཅུང་དུ་ཕྱིན་འདུག་དེ་ལས་ཀྱང་ཨ་མདོ་མགོ་ལོག་ས་ཆ་ལྷ་བུར་
མཆོན་ན། 1953ལོར་མི་100343ཡོད་པ་ལ1964ལོར་ཐེངས་གཉིས་པར་སྤྱོད་

ཅེས་བྲེད་དུས་མི་7923ཇེ་ཉུང་དུ་སོང་ཡོད། རོན་ལ་མི་ལོ་བརྒྱ་གཅིག་རིང་ས་
ཁུལ་དེ་འདྲར་བོད་མི་བརྒྱ་ཆའི་78.9ཇེ་ཉུང་དུ་སོང་བ་རེད། གོང་གསལ་གྲངས་
འཛོར་ཆང་མ་གྱུར་གོ་སློང་གཞུང་གིས་གསལ་བསྒྲགས་བྱས་པའི་སྤྱི་ཅེས་
གཞིར་བརྒྱུད་བ་ཡིན། 14རྒྱལ་ཁུན་མ་ཡིན་པའི་གྲངས་འཛོར་འདི་གཞིར་བརྒྱུད་
ནས་བརྟགས་ན། ལོ་དེ་དག་གི་རིང་ལ་བོད་མི་མང་པོ་དུས་འགྱུར་འཁྲུག་ཟེང་གི་
ཁྲིད་དུ་མི་འདོད་རྒྱུན་ལམ་དུ་ཤོར་བ་ཤེས་བྱས། དེ་བས་འདིར་ང་ཆོས་ཆབ་སློང་
ཀྱི་གོད་ཆག་སྤྱི་ཆོགས་ཀྱང་བོད་ཀྱི་མི་གྲངས་འཕེལ་བར་བཀག་འགོག་བྲེད་པའི་
རྒྱ་རྒྱུན་གཙོ་བོ་ཞིག་དུ་བཅི་དགོས་སྟུག། གོང་གསལ་ཀྱི་རྒྱ་རྒྱུན་གཙོ་བོ་དེ་དག་
ལས་གཞན། ད་དུང་ང་ཆོ་བོད་པ་འདི་རྒྱ་ཉོས་མི་རིགས་སོགས་དང་བསྐྱར་ན་
གདོད་མ་ནས་གཤེས་རྒྱུད་བྱང་ཞིང་གཞན་ལ་ཡིད་ཉོན་བྲེད་སྤྱོད་བ་དང་། ཉེན་
ཆབས་ཀྱི་འདུ་ཤེས་མེད་པ་ཅན་འབའ་ཞིག་ཡིན་པས། རང་སྤྱིང་གི་ཤེས་རིག་
གོམས་སྒོལ་དང་བསམ་སྒྲུབ་འཛིན་སྟངས་ཀྱི་དབང་དུ་གྱུར་པའི་འགོག་རྒྱུན་མང་
པོ་ཞིག་ཀྱང་ཡོད། སྤྱིར་གྱུར་གོས་གྲངས་ཉུང་མི་རིགས་ཁག་ལ་འཆར་ལྡན་བྱ་སྤྱི་
ཡི་སློང་རྒྱས་གཅིག་འབྲེལ་ལག་བསྟར་བྲེད་བཞིན་ཡོད་མོད། ཉོས་རིགས་ལྟ་
བུས་ནི་སློང་གཞུང་གིས་སློང་རྒྱས་བྲེལ་སྒྲོག་བྱས་པ་ཙམ་གྱིས་སྒྲོ་ཁ་བསྒྱུར་མ་
བྱས་པར་མངོན་སྟོན་གཉིས་ནས་བྲེད་ཐབས་འབྲེལ་མེད་སྤྱད་དེ་བྱིས་པ་ལྷག་མ་མང་
དུ་སྤྱི་ཡོད་པར་གྲགས། དཔེར་ན་1953ལོར་ཉོས་རིགས་དེ་ང་ཆོ་བོད་ལས་མི་
གྲངས་འབྲུམ་བདུན་ལྷག་གིས་མང་པ་ཙམ་ཡིན་ཅུང་། ད་ལྟ་ཉུང་མཐའ་ཡང་མི་
གྲངས་ས་ཡ་བཞི་དང་འབྲུམ་བཞི་ཡིས་མང་བ་རེད། དེ་བས་ཉེ་བའི་མི་ལོ་ལྔ་
བརྒྱའི་ནང་ཁོ་ཆོས་བོད་དང་བསྐྱར་ན་བྱ་སྤྱོད་ལྷག་མ་མང་དུ་བཅས་པ་རིག་པས་

དབྱད་སྒྲེ་ལས་སྒྲོག་སྒྲེ་བོད་པ་ནམས་ཀྱིས་སྒྲ་འདར་བྱི་འདར་གང་ཡང་རྒྱག་མི་
ཤེས་པར་“ལོང་མས་ཅི་གསུང་བཀའ་དང་སྒྲ་མའི་ཅི་གསུང་ཆོས་”ཞེས་མཛོ་རིམ་
ནས་གཏན་ཁེལ་བྱས་པ་ཐ་དག་རང་དང་འཆམ་པར་སྒྲུལ་ཞིང་། ཏུར་ཐག་དང་ནན་
ཏན་སྒྲོས་རང་གི་མི་གངས་ཆོད་འཛིན་ཐད་འབད་ཅི་ཐུབ་བྱས་པ་རང་ཆོ་ཆང་མར་
གསལ། ཁྱད་པར་དུ་བོད་རིགས་ལས་བྱེད་པར་མཆོན་ན་བྱིས་པ་གཉིས་རེ་སྟེ་
བའི་དབང་ཆ་ཡོད་བཞིན་དུ་རང་འགྲུལ་བྱིས་གཅིག་ལས་མི་དགོས་པའི་རེ་འདོད་
ལྷན་ཏེ་བསམ་སྒྲོ་སྒྲོན་ཐོན་ཡིན་མདོག་སྒྲོན་པར་དགའ་ལ། མང་ཆོགས་ལའང་དེ་
ལྟར་གོ་བསྒྲོན་སྒྲོ་འགྲུགས་བྱེད་བཞིན་གདལ། དེ་མིན་ཏེ་བའི་ལོ་ཤས་ནང་རྩོང་
འབྲོག་མང་ཆོགས་ཁོད་དུ་སྒྲོར་མོ་སྒྲོར་ཐུག་གསུམ་ཡས་མས་བྱི་བྱ་དགའ་ཡོད་
པར་དམིགས་ཏེ། རང་འགྲུལ་བྱིས་བྱིས་པ་གཅིག་ལས་མི་སྟེ་བའི་ཁས་ལེན་བྱེད་
མཁན་ཡང་རྩེ་མང་རེད་ཟེར། འདི་ལྟར་རང་ཆོ་བོད་པས་འདས་པའི་མི་ལོ་བཞི་བཅུ་
ལྷག་གི་རིང་ལ་གཅིག་རྗེས་གཉིས་མཐུད་སྒྲོས་རང་གི་རིགས་རྒྱད་དར་རྒྱུད་བྱི་
སྒོག་ཅ་རང་གིས་གཅོད་བཞིན་པའི་སྐབས་སུ། གཞན་རིགས་སྤྱང་བྱང་ཅན་བྱི་བྱ་
རབས་ཆ་རྒྱད་ནམས་མང་ནས་མང་དུ་འཕེལ་སྟེ་ཁྱ་ཅག་གི་སྒོ་ཁྱིམ་བྱི་ནང་ཀྱལ་ལ་
འཆང་ཁ་ཤིག་ཤིག་རང་སྟེབས་པ་རེད། བྱི་ཏུད། རང་ཆོ་བོད་མི་མཛོ་དམའ་བར་
གསུམ་ཀྱན་བྱིས་ཅུ་སྟེ་གར་ཁྱིད་ལྟ་བུའི་སྤོངས་སྤྱོད་དེ་དག་བསམས་ན་ལན་རེར་
དུ་མ་དགོད་བྱི་སྤྱང་བ་ཞིག་ཤར་ཡོང་།

གསུམ། རིགས་རྒྱུད་འཕེལ་བའི་ཐར་ལམ།

གནའ་ནས་ད་ལྟའི་བར་དུ། བོད་ཀྱི་ཤེས་ལྡན་པ་ཆོས་རང་གི་རིགས་རྒྱུད་
དར་རྒྱུད་ཀྱི་སློབ་ཅར་གྱུར་བའི་མི་གངས་ཀྱི་གནད་དོན་ཐད་ཞིབ་འཇུག་དང་དོ་
སྣང་ཆེར་མ་བྱས་པས། ར་ཆོར་ལོ་རྒྱུས་ཀྱི་ནོར་འཁྲུལ་དང་པམ་ཁ་གང་མང་ཞིག་
བྱུང་མྱོང་བ་གོང་ནས་སླེང་བེན། དེས་ན་ད་ལྟ་ནས་བཟུང་རང་རེས་ཀྱང་མི་རིགས་
འཕེལ་རྒྱས་སྐོར་སླེང་སྐབས་མི་གངས་ཀྱི་གནད་དོན་འདི་ལ་རེས་པར་དུ་མཐོང་
ཆེན་བྱེད་དགོས་འདུགའདིར་བོད་མི་རིགས་ཀྱི་འདས་པའི་མི་གངས་ཐད་ཀྱི་པམ་
ཁར་སྤྱི་སློབ་དང་། ད་ལྟའི་མི་གངས་ཐད་ཀྱི་ནོར་འཁྲུལ་ལེགས་བཅོས། མ་འོངས་
རིགས་རྒྱུད་འཕེལ་བའི་ཐར་ལམ་འཆོལ་སྟེག་བཅས་བྱེད་ཆེད། ཁོ་མོ་རང་ལ་
མཆོན་ན་བྱེ་བྲག་ཐབས་ལམ་གཉིས་བསམ་འཆར་ཀྱི་ཚུལ་དུ་སླེང་འདོད། དང་པོ་
ནི་མི་གངས་གསར་བ་ཁ་སློན་བྱེད་བ་སྟེ། བོད་མི་ཡོད་དོ་ཅག་གིས་སྤྱིར་ཁོང་རུས་
པའི་གཏོར་ནས་མི་གངས་ཀྱི་གནད་དོན་དེ་རིགས་རྒྱུད་དར་རྒྱུད་ཀྱི་སློབ་ཅ་ཡིན་
པར་ངོས་འཛིན་བྱས་ཐོག་རང་རང་ས་ནས་ཀྱང་གོ་སློབ་གཞུང་གིས་གཏན་ལ་པབ་
པའི་གངས་ཉུང་མི་རིགས་ཀྱི་བྱ་སྤྲུག་སྟེ་བའི་དབང་ཆ་ཅི་ཡོད་ཆུད་ཐོས་སུ་གཏོང་
མི་རུང་བར་འཆར་གཞི་ནང་གི་གངས་ཀ་འོངས་པར་བྱེད་དགོས་པར་མ་ཟད།
དཔལ་འབྱོར་ཀྱི་མཐུན་ཕྱེན་འཛོམས་ན་སྐོར་མེད་ཆད་པ་ཅམ་ལ་མི་འདྲེས་པ་
དང་། ཡང་ན་དཔལ་འབྱོར་ཀྱི་ཆད་པ་རྩེ་ཡང་དུ་གཏོང་ཐབས་བྱེད་པ། བྱ་གྲུ་མར་
ཅམ་སྟེ་བའི་དབང་ཆ་བཅོན་ལེན་བྱེད་པ་སོགས་ཐབས་ལམ་སྣ་ཆོགས་བརྒྱུད་བྱ་
རྒྱུད་མང་དུ་སྟེལ་དགོས། དམིགས་ལུལ་དེ་འབྲུག་པར་བོད་མི་ལས་བྱེད་དང་སྤྱི་

ཚོགས་དོ་དམ་པ་དག་གིས་བྱང་མང་ཚོགས་ལ་མངོན་སྟོན་གང་ཅུང་ནས་རྒྱུ་
 རྐྱེད་དང་རམས་འདེགས་ལྷུ་དགོས་ལ། བྱང་པར་དུ་བོད་ཀྱི་ཤེས་ཡོན་ཅན་ཚོས་
 ཚོས་དང་འཛིན་ཉེན་གཉིས་ཀའི་ཐད་ནས་མི་སེར་ཚོར་བྱ་སྤྲུག་མང་དུ་སྦྱེ་བའི་
 དགེ་མཚན་ཁྱབ་སྟོན་གྱི་རྒྱ་གཡ་ཆེ། དེ་མིན་བོད་ཀྱི་ཡུལ་གྲུ་ལ་ལར་བྱ་སྤྲུག་
 འགའ་ཡིས་རྒྱུ་མ་གཅིག་ཡེན་པ་དང་། བྱ་མོ་ལུམ་སྤྱིར་དུ་མར་མག་པ་གཅིག་
 འཛོག་པ། ཁྱིམ་རྒྱུད་ཀྱི་འབྲེལ་བ་སྤྲ་བརྟན་དུ་གཏོང་ཆེད་ཤ་ཉེ་གཉེན་ཚན་ནང་
 རྩལ་དུ་གཉེན་བསྐྱེབས་པ་སོགས་དེར་རབས་སྦྱི་ཚོགས་ཀྱི་འགྲོ་ལུགས་དང་མི་
 འཚམ་ཞིང་15འོད་ཀྱི་མི་གྲངས་འཕར་སྟོན་ལ་གཞོད་པའི་ཡུལ་སྲོལ་གོམས་
 གཤེས་རྗེས་ལུས་དག་སྦྱིགས་དོར་ལེགས་བཅས་བྱེད་དགོས། ཚོས་པ་རྣམས་
 ཀྱིས་དད་ལྡན་མི་སེར་བྱིངས་ལ་དེར་རབས་ཀྱི་སྒྲན་རྣམས་དང་གཤག་བཅས་ལ་
 བརྟེན་ནས་བྱིས་པ་མངལ་ནས་བཅན་བྱིས་ཡེན་པ་དེ་མི་སྟོན་བཅད་པའི་སྤྲིག་
 ཉེས་དང་ཆ་འབྲ་བ་ཡིན་པའི་ནང་བསྟན་ལས་འབྲས་སྒྲོར་གྱི་རིན་ཐང་ལྟ་བུ་རྒྱ་ཆེར་
 བསྐྱུགས་ཏེ། བྱི་ཡོང་དངོས་པན་རྣམས་མེད་སྒྲིབ་པའི་གང་བན་བན་གྱི་གསར་དར་སྟོན་
 ལམ་ངན་པ་དག་བོད་ཡུལ་ལ་མི་ཁྱབ་པར་བྱ་དགོས། སྦྱི་ཚོགས་སྤེར་གཞུང་
 གཉིས་ཀྱི་སྟོབས་ལུགས་མེད་སྟུང་དེ་བདག་མེད་དུ་སྤྲུག་གཏོར་སྟོང་དང་བསྐྱེད་
 བསྐྱེད་པ་གང་ལེགས་བྱེད་པ། བྱང་པར་དུ་མཐའ་འཁོལ་ཞིང་གོང་དང་འབྲོག་སྡེ་
 སོགས་སུ་མ་བྱ་བའི་སྤྱད་སྟོར་གྱི་ཤེས་བྱ་རིམ་སྟོན་དང་། འཕྲོད་བསྟེན་མཐུན་
 རྒྱུན་བསྐྱུན་པར་འབད་བ་ཅི་རུས་བྱེད་དགོས། མདོར་ན་ཐབས་བརྒྱ་རྩམ་སྟོར་
 གིས་བྱིས་པའི་ཁ་གྲངས་རྗེ་མང་དང་གསོན་ཆད་རྗེ་མཐོར་གཏོང་དགོས་པ་མ་ཟད།
 གཟུགས་སྟོབས་བཟང་ཞིང་སློ་རིག་གསལ་བའི་བྱ་རབས་ཆ་བརྒྱུད་མང་དུ་སྦྱེལ་

བར་བདེ་ཐང་གི་མང་གཞི་བསྐྱུན་པར་ཐུགས་དཔོངས་བཞེས་དཔོས། དཔོན་པ་གྲ་
ས་དག་གིས་ཀྱང་ལོ་རྒྱུས་ཀྱི་བསྐྱུར་བ་སྤྱིར་ལ་བཅངས་ཤིང་ཆོས་སྤྱིད་གཉིས་ཀྱི་
དཔོས་མཁོར་དམིགས་ཏེ། གྲ་བའི་ཁ་གངས་རྩེ་ཉུང་དར་སྐྱུས་ཆད་རྩེ་མཐོར་གཏོང་
བའི་སྲོལ་བཟང་སྤེལ་དཔོས་ལ། དམ་ཆོས་བསྐྱུར་མི་ཁུས་པའི་གྲ་རྒྱུན་ལྷ་རྒྱུན་ཡོད་
ན་དེ་དག་སྤྱོད་ནས་སྐྱུ་སར་པལ་སྟེ་ཁྱིམ་ཐབས་སྤྱོད་དུ་འདུག་ལོས་ལ། སྤྱི་ཆོགས་
སྤྱི་ཆོགས་ཀྱི་ངོས་ནས་ཀྱང་རྩོམ་མར་ལོག་དག་ལ་དཔེལ་ཡངས་ཀྱི་ལྷ་སྐྱུངས་
འཛིན་དཔོས། སྤྱི་མཐས་ཆོས་ལ་མི་ཕྱོགས་བཞིན་དུ་ལྷ་ཆོགས་ཀྱིས་དཔོན་པར་
བསྐྱུང་དེ་ཉི་མ་འཁྱོལ་ཐབས་བྱེད་པའམ། ཡང་ན་སྤོང་ཁྱིམ་གྱི་སྤང་བར་སྐྱུལ་ཞིང་
མི་ལས་དགྲ་ལས་ཀྱིས་བསྐྱུན་པའི་ཞབས་འཛིན་ཁྱུ་བ་ལས། ཚུལ་འཆོས་རྒྱ་བག་
མེད་པར་འཁོར་བ་བསྐྱུངས་ཏེ་མོད་ཀྱི་མི་གངས་འཕར་སྒོན་ཐད་བྱས་རྩིས་བཞག་
ན་པན་ཐོགས་ཆེ་སྟམ། ཉང་བ་སངས་རྒྱས་ཀྱི་ཆོས་ལུགས་རྒྱ་ཆེར་དར་སྤྱོད་བའི་
འཇར་པན་རྒྱལ་ཁབ་ལྟ་བུར་མཆོན་ན་ཡང་། ཆོས་ལུགས་དད་མོས་དང་རིགས་
རྒྱུད་དར་རྒྱས་བར་ཀྱི་འགལ་བ་སྟོམ་ཆེད། གནའ་དུས་སྤྱོད་ཞིག་ནས་བཟུང་རབ་
བྱུང་པས་འཛིག་ཉེན་ཁྱིམ་པ་ནང་བཞིན་གཉེན་བསྐྱིགས་ཏེ་བྱ་རྒྱུད་སྤེལ་ཆོག་པའི་
སྲོལ་ལུགས་དར་ཡོད་ལ། ཁྱད་པར་དུ་2010ལོའི་ཟླ་10པའི་ནང་འཇར་པན་གྱིས་
རང་གི་མི་གངས་རྩེ་ཉུང་དུ་འགྲོ་བཞིན་ཡོད་པ་ཅིས་ཞིབ་བྱས་ནས་རྟོགས་རྩིས།
སྤྱི་ཆོགས་ཁྱོན་ཡོངས་ནས་སྤར་ལས་ཀྱང་རབ་བྱུང་པས་ཁྱིམ་ཐབས་འཛིན་པར་
རྒྱལ་སྤྱོད་དང་སྐྱུལ་མ་བྱེད་བཞིན་འདུག་ལྟ་རབ་བྱུང་གྲ་བའི་ཁ་གངས་ལོ་རྩེ་
བཞིན་རྩེ་ཉུང་ཡིན་པས། འཇར་པན་གྱི་དཔོན་པ་དང་ལྷ་ཁང་གང་མང་ཞིག་ཀྱང་པ་
ལུལ་བུ་ཡིས་འཛིན་པའི་སྲོལ་སྤར་ཆོས་པ་ཆོའི་བྱ་སྤྱག་གིས་རྒྱུད་འཛིན་བྱེད་ཀྱིན་

ཡོད། འངར་བན་པའི་བྱེད་སྒྲུངས་དེ་རང་འེའི་བོད་ཀྱི་གནས་བབ་དང་ཡོངས་སུ་
འཕྲོད་མིན་ཁ་ཆོན་གཙོད་དཀའ་ན་ཡང་། ཅུ་ཅག་གིས་ཀྱང་ཁོང་ཆོ་ལྷར་རང་གི་
རིགས་རྒྱུད་དར་རྒྱས་ཀྱི་དགོས་མཁོར་འཆམ་པའི་བྱེད་ཐབས་གསར་བ་ཞིབ་
འཇུག་དང་གསར་བཏོད་བྱས་ཆོག་པ་སྤྲོས་མ་དགོས། གང་ལྟར་དེ་མོད་མི་སྤྱི་
མེད་སུ་ཡིན་རུང་མི་རིགས་ཀྱི་མི་གངས་འཕར་སྒྲོན་ལ་རང་གི་བྱས་བས་སྤེལ་
ཅུང་ཟད་སྤྱབ་པའི་དུས་ལ་ཐོན་ཡོད། དེ་ཡང་“བྱིས་བ་མང་ན་ཁ་མི་སོས། འུ་སྤྱག་
མང་དུ་སྤྱེན་དབུལ་བོར་འགྱུར་”ལྟ་བུའི་དེའི་སྒྲོག་ཁ་འབོད་དེ་རིགས་སྤྱག་རྒྱན་
ཡིན་པ་ཞོར་ནས་རྟོགས་དགོས། སང་མོར་བཤད་ན་གནའ་དེང་གི་ནང་གང་དུའང་
འུ་སྤྱག་མ་སོས་བར་སྒྲོགས་ཤི་ཐེབས་པའི་པ་མ་མེད་ལ། འུ་རྒྱུད་འཕེལ་བྱགས་ཏེ་
མིན་འབྱོར་དབང་ཐང་ཤོར་པའི་མི་རིགས་ཀྱང་བྱུང་སྐྱེད་མེད། དེ་ལས་སྒྲོག་སྤེལ་
འབྱོར་ལྡན་ཨ་རི་དང་ཡོ་རོབ་རྒྱལ་ཁབ་སོགས་ཀྱིས་ཀྱང་དམིགས་བསལ་གྱི་
གཞིགས་སྤྱོད་མིན་རུས་དང་དབུལ་གྱི་བྱ་དགའ་གནང་སྤེལ་གྱི་གངས་འཕེལ་བར་
སྤྱལ་མ་གཏོང་བཞིན་ཡོད། དེ་བས་བོད་མི་སུ་ཡིན་རུང་ནས་བཟུང་མི་རིགས་
ལ་བན་པའི་དོན་ཆེན་བསྐྱབ་མི་བྱུང་ཅེས་ཁ་གཏོར་ས་མ་བཅའ་རོགས། འདིག་
རྟོན་གྱི་འགོ་ལུགས་ལྟར་འཁོར་བ་བསྐྱུངས་ཏེ་འུ་རྒྱུད་མང་ཅམ་སྤེལ་ན་ཡང་རང་
གི་རིགས་རྒྱུད་དར་བར་བྱས་རྗེས་ཞོར་ནས་བཞག་ཡོད་པ་ཡིན།

མི་གངས་འཕར་སྒྲོན་གྱི་ཐབས་ལམ་གཉིས་བ་ནི། ད་ཡོད་བོད་ཀྱི་མི་
གངས་སྤང་འཛིན་བྱེད་པ་སྟེ། མི་རིགས་གཞན་འགྱུར་གྱི་ཉེན་ཁ་ཡོད་པའི་བས་
མཐའི་བོད་མི་དག་གི་མི་རིགས་ཀྱི་འདུ་ཤེས་དང་ལུགས་སྟེལ། ལྟན་ཡིག་སོགས་
སྤར་གསོ་བྱེད་པར་འབད་དགོས་ལ། གཞན་རིགས་དང་འབྲེས་སྟོན་བྱས་ཡོད་པའི་

བོད་ཀྱི་མཐའ་སྡེ་རྣམས་ལ་འང་རིག་གནས་དང་རྩལ་ཞེན་གྱི་ཆ་ནས་བདག་པོ་
རྒྱག་དགོས། དེ་མིན་བོད་རང་གི་བྱད་མེད་ལ་བཙེ་བཀྱར་དང་གཅེས་སྤྲོས་སྒྲོས་
བོད་མོ་གཞན་རིགས་ཀྱི་བག་མར་འགྲོ་བའི་སྤང་ཚུལ་མེད་པར་བཟོ་དགོས། དེ་
མིན་གནའ་ནས་ད་ལྟའི་བར་བོད་དང་འབྲེལ་བ་དམ་ཞིང་སྤྱོད་རིག་གནས་ཀྱི་སྤྱ་
ལྷུང་དུ་གཏོགས་པའི་རིགས་རྒྱུད་ཆོ་ཁག་ཚུང་གས་དག་ལ་དཀྱེལ་ཡངས་དང་
ལེན་གྱི་རྣམ་འགྱུར་བཟུང་སྟེ། ཁོ་ཆོ་རང་གི་འདོད་མོས་ལྷར་བོད་ཀྱི་ཁྱིམ་ཆར་ཆེན་
མོའི་ནང་ལ་བསྐྱུས་ཀྱང་མི་ཆོག་པ་མེད། རྒྱ་མཚན་ནི་གནའ་རབས་སུ་ཁོ་ཆོ་པལ་
མོ་ཆེ་ནི་སྤྱོད་བོད་ཀྱི་རིགས་ལས་མཆེད་པའི་གདུང་རྒྱུད་འབྱུང་མེད་ཡིན། དེ་
མིན་བོད་དང་བོད་ཀྱི་རིག་གནས་ལ་བཙེ་བཀྱར་དང་དགའ་ཞེན་ཡོད་པའི་གཞན་
རིགས་གང་ལས་བོད་ལ་མག་པ་དང་བག་མར་ཡོང་འདོད་མཁན་དག་ལ་ཡང་དང་
ལེན་གྱི་རྣམ་འགྱུར་བཟུང་དགོས་སྟེ། ད་ལྟའི་མི་རིགས་ཞེས་པའི་གོ་དོན་དེ་ཁྲག་
རྒྱུད་ཁོ་ནའི་སྤེང་ནས་ངོས་འཛིན་པ་མ་ཡིན་པར་བྱན་མོང་གི་རིག་གནས་ལྟ་
སྤངས་དང་བསམ་པའི་འབྱེར་སོ་སོགས་གཙོ་བོར་འཛིན་པ་ཞིག་རེད། མདོར་ན་
གོང་སྤྲོས་ཐབས་ལམ་གང་ཡང་མི་རིགས་མཐུན་སྦྲིལ་དང་འཆམ་མཐུན་གྱི་སྲིད་
རྒྱུས་སོགས་དང་ཡང་ཅ་བའི་ཆ་ནས་འགལ་བ་ཅི་ཡང་མེད་དེ། ང་ཆོས་ཅི་ལྟར་
ཚུགས་ཐུབ་དང་སྤྲམ་དཀྱེལ་གྱི་རང་ནས་འཛུལ་སྤྱིང་ལ་ཁ་སྤྲོགས་ན། དེ་ལྟར་རང་
གི་རིགས་རྒྱུད་རྗེ་ཆེ་རྗེ་རྒྱས་སུ་གཏོང་བའི་མཐུན་ཀྱེན་ཐམས་ཅད་སྟོ་ཀྱན་ནས་
འཛུལ་པར་འགྱུར། འདིའི་ཐད་དུ་ང་ཆོས་ཉག་ཉག་རྒྱ་ནག་མི་རིགས་ལྟ་བུར་
སྟོབ་སྦྱོང་དང་ལད་སྒོམ་རང་གི་མི་རྒྱུད་མང་དུ་འཕེལ་བར་འབད་བ་ཅི་རུས་བྱས་ན་
འགྲིག་པ་ལས། བ་ལུང་སྤལ་བའི་རྩལ་ཁྱགས་ལྷར་སྤངས་ཏེ་གནའ་རབས་གཉིན་

ཆོན་ཆོ་ཁག་གཞན་དག་རང་ཁོངས་ལས་བདེ་བར་བཅོན་ཞིང་། ད་ཡོད་བོད་མི་
ཆོལ་ཁ་གསུམ་གྱི་བར་ལང་ཕྱོགས་རིས་འཐེན་འཁྱེར་གྱིས་ཁ་ཐོར་ཡ་བྲལ་དུ་
གཏོང་བའི་སྒྲན་ཉགས་ཐམས་ཅད་ཅ་བ་ཉིད་ནས་དོར་དགོས་པར་སེམས། །

ཕྱི་དང་བྱད་མེད།

འགྲོ་བ་མིའི་རིགས་ཀྱི་སྤྱི་ཚོགས་དེ་གདོད་མའི་མོ་མགོ་མཐོ་བ་ནས་ད་ལྟ་
མོ་མགོ་མཐོ་བའི་ནམ་པར་འགྱུར་ལྡོག་བྱུང་བའི་གོ་རིམ་ཁོང་། མོ་མཆོག་མོ་དམན་
གྱི་བསམ་སྒྲོ་དང་སྒོལ་ལུགས་སྤྱི་ཚོགས་ཀྱང་རིམ་གྱིས་དར་ཞིང་འཕེལ་བ་ཡིན་
ལ། སྤྱི་མའི་ཤིང་ལྷགས་བྱུང་མེད་ལས་ཆེ་བ་དེ་ཁོ་ན་ད་གཟོད་མོ་མོ་འདྲ་མཉམ་
མི་ཡོང་བའི་རྒྱ་རྒྱུན་ཆེས་གཙོ་བོར་གྱུར་འདུག

སྤྱི་ལོ་2012ལོའི་ཟླ3པའི་ཆེས་8ཉིན་སྟེ། ལོ་རྒྱུས་ཀྱི་དོན་སྙིང་ལྡན་པའི་
རྒྱལ་སྤྱིའི་བྱད་མེད་དུས་ཆེན་ཐེངས་102པ་སླེབས་པའི་གོ་སྐབས་དང་བསྐུན་ནས།
ཁོ་བོས་གཤམ་གྱི་འཕོལ་ཚུལ་འདི་ཆེད་དུ་བོད་གངས་ཅན་གྱི་མ་སྤྱ་ཡོངས་ལ་དུས་
ཆེན་གྱི་ལེགས་སྤྱིས་སྤྱུལ་བ་ཡིན།

སྤྱི་ལོ་1909ལོ་ཟླ3པའི་ཆེས་8ཉིན། ཨ་མེ་རི་ཁའི་གྲི་ཁླ་གོ་(Chicago)
མངའ་སྡེའི་བྱད་མེད་བཅོ་ཚོགས་ཀྱིས་མོ་མོ་འདྲ་མཉམ་གྱི་ཐོབ་ཐང་བཅོན་ལེན་
བྱེད་ཆེད་རམ་སྟོན་ཁོར་སྐྱོར་རྒྱ་ཆེན་པོ་བྲས། ལོ་ཕྱི་མའི་ཟླ8པའི་ནང་ཉེན་མག་
རྒྱལ་ཁབ་ཀྱི་རྒྱལ་ས་ཁོ་མེན་ཏུ་ཀེན་དུ་རྒྱལ་སྤྱིའི་བྱད་མེད་ཚོགས་ཆེན་ཐེངས་
གཉིས་པ་འཚོགས་ཤིང་། ཚོགས་ཐོག་ཏུ་ལོ་རེའི་ཟླ་བ3པའི་ཆེས་8ཉིན་དེ་བྱད་

མེད་ལས་འགྲུལ་ལ་རྗེས་བྲན་བྱེད་པའི་རྒྱལ་སྤྱིའི་དུས་ཆེན་དུ་གཏན་ཁེལ་བྱས།
སྤྱིར་ཉིན་མོ་འདིར་ར་ཆོ་སྤྱིས་ཕོ་རབ་ཡིན་ཟེར་མཁན་དག་གིས་ཕོ་མཆོག་ཕོ་
དམན་གྱི་ལོག་ལྟ་ངན་པ་ཅད་ནས་སྤངས་ཏེ། རང་གི་ཨ་མ་དང་ཚུང་མ། མཛའ་མོ།
གཅེན་སྲིང་། འུ་མོ་སོགས་ལ་དགའ་བའི་གཏམ་དང་ལེགས་པའི་སྤྱིས་ལུལ་ནས་
དུས་ཆེན་གྱི་ཉེན་འབྲེལ་ཁྱེད་གོས་ལ། ཞེ་བསམ་པའི་སྤྱིང་ནས་བྱད་མེད་རྣམས་ལ་
འབྲ་མཉམ་ལུགས་མཐུན་གྱི་བཅི་བཀྱར་བྱེད་པའི་ཡ་རབས་སྲོལ་བཟང་སྤེལ་བར་
ཅི་བྱས་གིས་ལས་ཀ་རེ་བསྐྱབ་ན་འགྲིག་མོད། ཡང་བོད་མི་ཁ་ཅིག་གིས་བྱད་མེད་
དུས་ཆེན་ནི་བྱབ་ཚུགས་ཀྱི་སྤྱིང་པའི་ལུགས་སྲོལ་ཅམ་ཡིན་པས་ར་ཆོ་བོད་ལ་མི་
དགོས་ཟེར་ཡང་སྤྱིང་མོད། ར་རང་གི་བསམ་ཚུལ་ལྟར་ན། ཕྱི་སྤྱིང་པའི་ཡེ་ཤེས་
འབྱུངས་སྐར་ལྟ་བུའི་དུས་སྟོན་ལ་ཁྱེད་ཅག་གིས་ལད་ཆོས་བྱེད་དགོས་དོན་མེད་པ་
བདེན་ཡང་། བྱད་མེད་དུས་ཆེན་འདི་ལྟ་བུ་ནི་རང་ཅག་ལ་སྟོན་ཆད་ཡོངས་ཁྱབ་ཏུ་
དར་མ་སྤོང་ཞིང་ཅིས་ཀྱང་གསར་དུ་སྤེལ་དགོས་པའི་རིགས་ཡིན་ཏེ། རྒྱ་མཆོན་ནི་
གངས་ཅན་བོད་ཀྱི་མ་སྐུ་རྣམས་ལ་འང་འཛམ་སྤྱིང་ལུལ་གྱུ་གཞན་གྱི་བྱད་མེད་
གཞན་དག་ལྟར་སྤྱིས་པའི་བཅི་བཀྱར་དང་གདེང་འཛོག་ཐོབ་འདོད་ཡོད་ལ་ཐོབ་
ཀྱང་འོས་པ་སྤྱིས་མ་དགོས་པས་སོ། །

གཅིག རོན་རྒྱུན་ཞིག་ལས་འཕྲོས་པའི་བསམ་གཞིགས།

2011ལོའི་སྤྱི་ཟླ2པའི་ཆེས་11ཉེ་རྒྱལ་སྤྱིའི་བྱད་མེད་དུས་ཆེན་
སྐབས་༡༠༡པ་མ་སྤེབས་གོང་ཉིན་27ཀྱི་སྟོན་ལ། འཛམ་སྤྱིང་གི་གསར་འགྱུར་ལས་

རིགས་ཡོངས་ཀྱི་དོ་སྣང་ཆེ་བའི་སྐབས་54པའི་རྒྱལ་སྤྱིའི་གསར་འགྱུར་བརྟན་
 བར་འབྲུག་སྤྱར་གྱི་མཇུག་འབྲས་ཁྱབ་བསྐྱགས་བྱས་མོང་། ལྷོ་ཨ་ཟླེ་རི་ཁའི་བརྟན་
 ལྷོན་པ་ཙོ་ཉེ་པའི་པེར་(JodiBieber)ལགས་ཀྱིས་བརྟན་པའི་ཨ་ཕ་སྟན་སི་ཐན་
 (Afghānistān)ཀྱི་བུད་མེད་གཞོན་ནུ་མ་འེད་ཏུ་ཟེར་བའི་འབྲ་བར་
 ལ2010ལོའི་ལོ་འཁོར་ཞལ་བརྟན་བྱ་དགའ་ཨང་དང་པོ་ཐོབ། འབྲ་བར་དེ་ནི་ཐོག་
 མར2010ལོའི་སྤྱི་ལོ་8པའི་ཆེས་19ཉིན་ཨ་རིའི་དུས་དེབ་གྲགས་ཅན་<<དུས་
 རབས>>(Time)ཞེས་པའི་མཇུག་ཤོག་ཏུ་བཀོད་པ་ཞིག་རེད། འབྲ་བར་དེས་ང་
 ཆོར་བསྟན་པ་ནི་ལོ་ན་བཙོ་བརྒྱད་ཅན་གྱི་གཞོན་ནུ་མ་ཞིག་གི་ལང་ཆོའི་མཛེས་
 སྤྱད་མ་ཡིན་པར། མོའི་གདོང་གི་སྒྲ་ཅད་ནས་སྤྲེགས་ལུང་དུ་ནག་ཁུང་ཆེན་པོ་
 གཉིས་ཕྱིར་མཛོན་པའི་སྒྲ་བརྟན་སྤྱི་ཡ་བ་ཞིག་རེད།

འོན་ཀྱང་ཨ་རིའི་<<དུས་རབས>>དཔེ་དེབ་ཀྱིས་བཟུར་མི་བཟོད་པའི་འབྲ་
 བར་དེ་འབྲ་ཞིག་མཇུག་ཤོག་ཏུ་བཀོད་དགོས་དོན་ཅི་ཡིན་ཞེ་ན། མ་གཞི་དེ་ནི་ཡ་
 ང་བའི་གསར་འགྱུར་དོན་རྒྱུ་ཞིག་དང་འབྲེལ་འདུག་སྤྱི་ལོ་2009ལོར་ཨ་ཕ་སྟན་
 སི་ཐན་རྒྱལ་ཁབ་ཀྱི་གཞོན་ནུ་མ་འེད་ཏུ་ཟེར་བ་ཞིག་གིས་དུས་ལུན་རིང་པོར་ཁྱོ་
 གས་མི་ཆོས་ལས་འདས་པའི་རྒྱུ་རྐྱེན་དང་མཉམ་གཅོད་མ་བཟོད་པར་བྱོས་བྱོལ་
 དུ་ཕྱིན་པར། ས་དེའི་སྤྱ་ལེ་བན་སྤྱི་གཞུང་གི་ཉན་རྟོག་པས་འཛིན་བཟུང་བྱས་
 བར་མ་ཟད་ལྷ་བ་5ཡི་བཙོན་འཇུག་ཁྲིམས་ཐག་བཅད། ཡ་རབས་རྩལ་མཐུན་གྱི་
 ཀྱན་སྦྱོང་དང་བྲལ་བའི་སྤྱི་ཆོགས་དེའི་ནང་དུ། ཁྲིམས་ལུགས་ནི་གཉིས་རྒྱུད་གི་
 མགོན་སྦྱོར་མིན་པར་བཅན་པོའི་གཏམ་གཞོན་གྱི་ལག་ཆར་གྱུར་འདུག་ལྟ་མོའི་ཏུ་
 བཙོན་ལས་བཏང་ཤིང་ཁྱོ་གས་ཡང་བསྐྱར་ས་དེའི་ཐ་ལེ་བན་ལོག་སྦྱོང་སྤྱི་དབང་

ལ་གཏུག་བཤེར་བྱས་ཤིང་། རྒྱུ་མ་ཐོས་ཕྱིལ་དུ་ཕྱིན་པ་དེས་ཁོ་ཆང་གི་ཁྲིམ་
 རྒྱུ་དེ་ཆང་གཏད་སོང་ཞེས་སྒྲོན་འཇུགས་བྱས་མཐར། མིང་གཞུང་གིས་ཀྱང་ཁོ་
 ལ་རང་འདོད་ལྟར་ཁྲིམས་ཆད་གཙོད་པའི་དབང་ཆ་བསྐྱུལ། ལུ་ཤེའི་རོགས་རམ་
 འོག་ཁྲི་གཏུག་མཁོན་མེད་སྐྱབས་རྩེན་གྱི་རྒྱུ་མ་འེ་ཏུ་བཅན་གྱིས་ས་ལ་མཐན་
 ཞིང་གི་ཚོན་པོ་ཞིག་བཟུང་ནས་མེའི་སྒྲ་དང་ན་བ་གཉིས་ཅད་ནས་ཐེགས་པར་མ་
 ཟད། མི་མེད་ལུང་སྟོང་ཞིག་ཏུ་བསྐྱར་ནས་རང་དགར་སྐྱུག་གི་རྒྱག་ཏུ་འཇུག་པའི་
 སྟོར་དན་བཅུམས། ཡིན་ནའང་འཆི་གསོན་གྱི་འགག་རྩར་འཕྲད་པའི་གནས་
 སྐབས་དེར། ཨབ་རྩན་སི་ཐན་གྱི་བྱད་མེད་རོགས་སྟོར་ཆོགས་པ་WAWཞེས་
 པས་འེ་ཏུ་སྐྱེད་ཏུ་བསྐྱབས་པས་མི་སྤྲིག་ཅན་དེ་དག་གི་འདོད་ཐོག་ལ་མ་
 སོང་། ལུ་མོ་འེ་ཏུ་ཡིས་སྐབས་དེའི་གནས་རྒྱལ་ཕྱིར་འབྱེད་སྐབས་འཇིགས་
 སྐྱུག་དང་བཤེད་རྒྱུར། ཁོ་ཆོས་འེའི་སྒྲ་དང་ན་བ་གཉིས་ཐེག་རྩེས་ད་འབྱེད་ཏུ་
 བརྒྱལ་སོང་། འབྱེད་པ་སངས་དུས་འེའི་ཁ་དོ་ཐམས་ཅད་ཁྲག་གིས་སྐྱགས་ཡོད་པས་
 དེ་ཞིག་ཅི་ཡང་མཐོང་མི་ཐུབ་ཟེར། རྒྱས་ལོན་བྱུང་བ་ལྟར་ན། འེ་ཏུ་ཡི་དོན་རྒྱུན་དེ་
 འདྲ་ཨབ་རྩན་སི་ཐན་རྒྱལ་ཁབ་ཏུ་བྱུང་ཆད་ཅུང་ཅུང་མ་རེད། མཉམ་འབྲེལ་རྒྱལ་
 ཆོགས་གྱིས་ཆོད་དཔག་བྱས་པ་ལྟར་ན། ཨབ་རྩན་སི་ཐན་གྱི་བརྒྱ་ཆའི་དགྲ་བཅུ་
 ཡན་གྱི་བྱད་མེད་ཆོས་ཁྲིམ་ཆང་གི་རྒྱལ་སྟོན་སྟོང་བཞིན་གདལ། ཁྱད་པར་
 ཏུ་1996ལོར་ཐ་ལེ་བན་འག་ཆས་རྩ་འཇུགས་གྱིས་ཨབ་རྩན་སི་ཐན་གྱི་མིང་དབང་
 བདག་འཇིན་བྱས་པ་ནས་བཟུང་། ལུ་མེད་ནམས་ལ་མི་ཆོས་ཀྱན་སྟོན་དང་
 འགལ་པའི་ཁྲིམས་སྟོལ་བཅན་པོ་མང་པོ་ཞིག་བཅུགས་ཡོད་དེ། ནམ་རྒྱན་མགོ་
 ལུས་ཐམས་ཅད་ལྷ་བས་བརྒྱུས་དགོས་པར་མ་ཟད་དོ་ལའང་རས་གྱི་གདོང་

ཁེབས་གཡོགས་ཏེ་མིག་གཉིས་ལས་མི་མངོན་པ་བྱེད་དགོས། གལ་ཏེ་བྱ་སྤྱོད་
 དང་ཁྱོད་ག་སོགས་ཀྱི་འཕྲོ་རོགས་མེད་ན་བྱུང་མེད་ཞིག་རང་གཅིག་བྱ་སྤྱོད་ཆར་གི་
 སྒོ་ཕྱིར་གོས་པ་གང་ཡང་འཕྲོ་མི་ཆོག་ལ། ཉམ་ཡིན་བྱུང་བྱེད་པ་དང་བྱ་སྤྱོད་སོགས་
 ལུས་ཀྱི་ཆ་ཤས་ཙམ་ཡང་གོས་ཀྱི་ཕྱི་ལ་འབྱུང་དུ་འཇུག་མི་རུང་། ཨ་བ་རྩན་སི་
 ཐན་ཀྱི་བྱུང་མེད་ཆོས་འཛམ་གླིང་གི་བྱུང་མེད་གཞན་དག་བཞིན་མཛེས་ཆོས་
 རྒྱགས་ཇུས་སོགས་གང་འདོད་དུ་སྦྱོང་མི་ཆོག་པར་མ་ཟད། ཐ་ན་རྒྱུ་ལག་གི་
 སེན་མོའི་སྤྱིང་ལ་ཆོན་ཅི་ཙམ་ཡང་གཏན་ནས་རྒྱགས་མི་རུང་། ཁྱིམ་སྒོ་ལ་དང་
 འགལ་ན་སྤྱིང་ས་པས་གང་འདོད་དུ་སྤྱོད་གིས་གཞུས་ཏེ་ཉིད་ཆད་གཅོད་པ་རེད།
 2009ལོར་ཨ་རིའི་དམག་དབུང་གིས་ཐ་ལེ་ཐན་ལོག་སྦྱོང་སྤྱིང་དབང་མགོ་རྟེང་
 བསྒྲགས་ཇུས་ས་དེའི་བྱུང་མེད་ཀྱི་གོ་གནས་ཀྱང་རིམ་གྱིས་རྩི་མཐོར་བཏང་ཡོད་
 ལ། བྱུང་མེད་ཆོས་མགོ་ལུས་ཤིལ་ལོ་བཏུམས་མི་དགོས་པར་མ་ཟད་བྱུང་མེད་
 ཁག་ཅིག་ཆབ་སྤྱིང་ཀྱི་འདེམ་བསྐྱོའི་འགན་ཚུད་ལའང་ཞུགས་ཆོག་པར་གྱུར།
 ཡིན་ནའང་རྒྱལ་ཁབ་དེའི་མཐའ་འཁོལ་གྱི་ཡུལ་གྱུ་ལ་ལར་ད་དུང་ཡང་འེ་ཏ་ཡི་
 གོན་རྒྱུན་འདི་འབྲུ་མཐུད་དུ་བྱུང་བཞིན་ཡོད་པར་གྲགས། <<དུས་རབས>>(-
 Time)དུས་དེབ་ཀྱི་སྤྱི་ཁྲབ་ཚོམ་སྤྱིག་པ་ཤི་ཐན་གི་(Richard Stengel)ཡིས་
 ཀྱང་འཛམ་གླིང་མི་དམངས་ལ་ཨ་བ་རྩན་སི་ཐན་ཀྱི་བྱུང་མེད་ཀྱི་གནས་སྤྱངས་
 རྒྱག་པོར་ཐུགས་ཁུར་བྱེད་པའི་འཕོད་སྒྱུལ་གཏོང་བ་དང་། ཐ་ལེ་ཐན་ལོག་སྦྱོང་
 སྤྱིང་དབང་གི་རྒྱག་ཉེས་ཐེར་འདོན་བྱ་ཆེད་འབྲུ་པར་འདི་ཁྱོད་བསྒྲགས་བྱས་པ་
 རེད་ལ། ལུ་མོ་འེ་ཏ་རང་ཉིད་ཀྱང་བྱུང་མེད་ཀྱི་ཐོབ་ཐང་སྤྱོད་ཀྱི་ཆེད་དུ་འབྲུ་
 པར་དཔེ་དེབ་ཀྱི་མཐུན་ཞོག་དུ་འགོད་པར་མོས་མཐུན་བྱུང་བ་རེད་ཟེད། འབྲུ་པར་

བཀོད་རྗེས་ནུབ་ཕྱོགས་དམངས་གཙོ་རྒྱལ་ཁབ་ཁག་གཙོ་བྱས་པའི་འཛམ་གླིང་གི་
མི་དམངས་ལྷག་བསམ་ཅན་གང་མང་གིས་རང་རང་སར་རམ་སྟོན་ཁོམ་སྟོར་སྟོས་
ཐ་ལེ་པན་གྱི་ལོག་སྟོང་ལ་ཁ་རྩལ་བཏང་བ་མ་ཟད། ཨ་བ་རྩན་སི་ཐན་གྱི་བྱད་མེད་
ཆོའི་གནས་སྐྱདས་ལ་ཐུགས་ཁུར་ཆེན་པོ་བྱས་པས་ད་ལྟ་ས་དེའི་བྱད་མེད་གྱི་ཐོབ་
ཐང་བཙོན་ལེན་ཐད་པན་ཐོགས་ཆེན་པོ་འབྱུང་བཞིན་གངལ།

དེ་ཡང་ཁོ་ཐོས་རྒྱལ་སྤྱིའི་བྱད་མེད་དུས་ཆེན་གྱི་ཉིན་མོར་གསར་འགྱུར་
དོན་རྒྱུན་འདི་ཆེད་དུ་སྒྲེང་དོན་ཅི་ཡིན་ཞེ་ན། རང་རེའི་ཨེ་ཤ་ཡའི་སྤྱི་མཆོས་
རྒྱལ་ཁབ་ཅིག་གི་ཁ་སང་དེ་རིང་གི་སྤྱི་ཆོགས་ནང་བྱུང་བའི་འགྲོ་བ་མིའི་ཐོབ་ཐང་
ཅིས་མེད་དུ་བཅོས་པའི་དོན་རྒྱུན་ཞིག་གསལ། ཡང་ན་ཨ་བ་རྩན་སི་ཐན་གྱི་སྤྱི་ཐ་
བྱལ་ལུལ་ཅན་ཞིག་གིས་སྟོལ་ཐུགས་དང་ཀུན་སྟོང་ཁ་ལ་འབྱེད་ནས་ཉམ་ཆུང་
བྱད་མེད་ཅིག་གི་རང་དབང་ལ་དོག་བརྗེས་བཏང་བའི་དོན་རྒྱུན་ལ་ང་བ་འདི་
བརྒྱད་དེ། ང་ཆོ་ཁ་བ་རེ་ཐོའི་མི་རིགས་འདིའི་བྱད་མེད་གྱི་ཐོབ་ཐང་དང་ཁེ་དབང་
གི་སྟོར་ལ་བསམ་གཞིགས་གསར་བ་ཞིག་འདྲན་འདོད་པ་ལགས།

ཡོངས་ཁྲབ་རིན་ཐང་ལྟ་བུའི་དཔལ་ཡོན་གྱི་ཉི་མོད་ཕྱོགས་བཞིར་ཁྲབ་ཅིང་
ས་སྒྲུང་གོ་ལ་གཅིག་འགྱུར་གྱི་གོམ་སྟབས་རྗེ་མཁྱོགས་སུ་འགྲོ་བཞིན་པའི་དུས་
རབས་འདིར། འཛམ་གླིང་ཡང་ཅེར་གཞིས་ཆགས་པའི་རང་རེའི་ཐོད་པ་རྣམས་ལ་
མཆོན་ན། སྟོན་ཐོན་མི་རིགས་གཞན་དང་འབྲེལ་བ་ཨ་བ་རྩན་སི་ཐན་གྱི་བྱད་མེད་
ཆོའི་གནས་སྐྱདས་ལ་དོ་སྤྲང་དང་ཐུགས་ཁུར་བྱེད་དགོས་པར་མ་ཟད། ལྷག་པར་
དུ་ཁ་ནང་ལ་བསྟོར་ནས་རང་གི་སྤྱི་ཆོགས་ཁོར་ཡུག་ཁྲིད་དུ་པོ་མོ་འབྲེལ་མཉམ་པ་
ཡིན་པའི་གནས་ཚུལ་དང་། བྱད་མེད་ལ་བརྟུན་བཅོས་དང་གཉའ་གཞོན་བྱེད་པའི་

བསམ་སྟོང་ཡོད་མེད་ལ་ཞིབ་ཏུ་བརྟགས་དགོས་ལ། བྱུང་བར་དུ་རང་གི་མི་རིགས་
 རིག་གནས་ཀྱི་རིན་ཐང་ལྟ་བུ་དང་ཡུལ་སྟོང་གོམས་གཤིས་སོགས་ཀྱི་ངོས་ཐད་
 ནས་ལེགས་བཅོས་དང་དག་ཐེར་བྱེད་བའི་གསར་བཟུང་སྟོང་སྟོང་བས་ཤིག་ཅིས་
 གྱུར་བསྐྱེད་དགོས་འདུག།

དེ་ཡང་ས་སྐྱ་ལེགས་བཤད་ལས། “གཞན་ལ་བལྟ་བའི་མིག་ཡོད་ཀྱང་། །
 རང་ཉིད་བལྟ་ན་མེ་ཡོད་དགོས་”ཞེས་གསུངས་པ་བཞིན། ར་ཆོས་ཨ་བ་རྩན་སི་
 ཐན་གྱི་ཐ་ལེ་བན་སྲིད་གཞུང་གི་མྱ་སྟོང་གྲ་སྟོང་ལ་ཁ་རྩལ་གཏོང་བའི་ཞོར་ནས་
 གནའ་དེར་བྱི་ནང་གི་ལོ་རྒྱུས་ལ་བྱིར་མདང་རེ་བརྒྱབ་ན། ཉོན་ལ་ནག་ཉེས་ཀྱི་ཆད་
 གཞི་མི་འདྲ་བ་ཅུ་ལས་ལོ་རྒྱུས་སྟེང་འཛམ་གླིང་མི་རིགས་གཞན་དག་གིས་གྱུར་
 རང་རང་སོ་སོའི་བྱུང་མེད་ལ་དམའ་འབེབས་དང་མནར་གཅོད་བྱེད་བའི་སྟོང་
 ལུགས་སྒྲ་ཆོགས་སྟེང་སྟོང་ཡོད། དཔེར་ན་གནའ་རབས་ཀྱི་དཔལ་ཡོན་ལྷན་པའི་
 མི་རིགས་ཡིན་ཟེར་བའི་རྒྱ་དཀར་ནག་གཉིས་དང་། ལུབ་ཕྱོགས་ཨ་རི་དང་ཡོ་
 རོབ་ཀྱི་རྒྱལ་ཁབ་ཆང་མར་དེ་འདྲའི་སྟོང་རན་སྐྱེ་གཡའ་བ་མང་སོ་དར་སྟོང་ལ།
 ལོ་རྒྱུས་སྟེང་འཛམ་གླིང་མི་རིགས་ཡོངས་ལ་སོ་མཆོག་མོ་དམན་གྱི་ངོས་འཛིན་
 གཅིག་མཐུན་ཞིག་བྱུང་སྟོང་བས་ཆང་མས་སྟེན་ཉེས་བསགས་པ་འདྲ་འདྲ་ཡིན།
 འོ་ན་ཆན་རིག་གི་ངོས་ནས་སོ་མཆོག་མོ་དམན་གྱི་ལྟ་བུ་འདིར་ཡང་དག་བདེན་
 པའི་སྒྲིབ་བྱེད་འདྲ་ཡོད་དམ་ཞེ་ན། སྐྱེས་སོ་སོ་གཉིས་ཀྱི་ལུས་ཁམས་ཀྱི་བྱུང་ཚུལ་
 ལྱུང་བཤད་མི་འདྲ་བ་ཅུ་ལས། ཅུ་བའི་རང་བཞིན་གྱི་ངོས་ནས་བཟང་ལྷ་ལེགས་
 ཉེས་ཀྱི་དབྱེ་བ་བགར་ཐབས་མེད་ལ། ནང་སྟོན་སུ་དེར་རབས་ཆན་རིག་གི་ཆོད་
 ལྟའི་འབྲས་བུར་གཞིགས་ན། ལྷན་སྐྱེས་ཀྱི་སྟོ་རིག་དང་འཛོན་ལུས་ཀྱི་ཆ་ནས་

སྐྱེས་པ་བྱད་མེད་ལས་བཟང་བའི་རྒྱ་མཚན་ཅི་ཡང་སྟོན་རྒྱ་མེད། ཡང་གལ་ཏེ་མི་
ལ་ལས་སྐྱེས་པ་དང་བྱད་མེད་གཉིས་ལ་མ་གཞི་ནས་མཆོག་དམན་གྱི་དབྱེ་བ་
བཀར་རྒྱ་མེད་ན། འཛམ་གླིང་ལོ་རྒྱུས་སྟེང་བྱད་མེད་ཀྱི་གོ་གནས་ཡོངས་ཁྲབ་ཏུ་
སྐྱེས་པ་ལས་དམའ་བའི་སྤང་ཚུལ་བྱུང་དོན་ཅི་རེད་ཅེས་འདྲི་ངེས་མོད། དེ་ནི་ར་
ཆོས་རིག་གནས་མིའི་རིགས་རིག་པའི་ཞིབ་འཇུག་བྱུང་འབྲས་གཞིར་བཟུང་སྟེ།
མིའི་རིགས་སྤྱི་ཆོགས་ཀྱི་འཕེལ་འགྱུར་གོ་རིམ་ལ་སྤྱིར་བཏྲ་ཞིག་བྱས་ན་ནིས་
ལན་གསལ་པོ་ཐོབ་ངེས་རེད།

གཉིས། ལོ་མཆོག་མོ་དམན་གྱི་ལོ་རྒྱུས་བྱུང་རིམ།

དཔྱེད་ལྡན་ནམས་ཀྱི་ཤེས་གསལ་སྟུང་། གནའ་ནས་ད་སྟེང་བར་མིའི་
རིགས་ཀྱི་སྤྱི་ཆོགས་ནི་ལམ་ལུགས་མི་འདྲ་བའི་དུས་རིམ་དུ་མ་ཞིག་བརྒྱུད་དེ་
རིམ་འགྱུར་བྱུང་བ་ཡིན་ལ། ཐོན་སྐྱེད་ཚུ་ཆད་དང་དཔལ་འབྱོར་འཕེལ་བ་མི་འདྲ་
བའི་དབང་གིས་སྤྱི་ཆོགས་དུས་རིམ་སོ་སོའི་ནང་མི་ནམས་ཀྱི་ཐོབ་ཐང་ཀྱང་
གཅིག་པ་མིན། ད་ནས་ཡར་ལ་བཅིས་པའི་མི་ལོ་སྟོང་ལྷག་དུ་མའི་སྟོན་གྱི་བསྐྱལ་
བ་ཡ་ཐོག་ཏུ་མ་རྒྱུད་རུས་རྒྱུད་ཆོ་བའི་སྤྱི་ཆོགས་བྱུང་ཡོད་ལ། མ་རྒྱུད་སྤྱི་ཆོགས་
དེའི་ནང་བྱད་མེད་ཀྱི་གོ་གནས་སྐྱེས་པ་ལས་མཐོ་བ་ཡིན། རྒྱ་མཚན་ནི་བྱད་མེད་
ལ་སྐྱེས་པ་དང་བསྐྱར་ན་བྱ་བླག་བཅའ་བསྐྱེད་བྱེད་པའི་སྟོན་སྐྱེས་ཀྱི་འཛོན་ཐང་
སྟུག་མ་ཞིག་ཡོད་པ་ལས་གཞན། སྐབས་དེར་བྱད་མེད་ཀྱི་དཔལ་འབྱོར་ཡོང་
འབབ་ཀྱང་སྐྱེས་པ་ལས་བཟང་བ་རེད། བསྐྱལ་བ་ཡ་ཐོག་གི་དུས་སྐབས་སུ་སྐྱེས་

པོ་མོ་གཉིས་ལ་རང་རང་གི་འཛིན་ནུས་ལྟར་སྤྱི་ཚོགས་ལས་བགོ་བྱས་ཡོད་དེ།
 སྤྱིས་པས་གཙོ་པོ་རི་དྲགས་ཚོན་པ་དང་བྱད་མེད་ཀྱིས་རི་སྤྱིས་ཤིང་འབྲས་དང་སྤྱི་
 ཚོད་དང་མ་ཚོས་པའི་མོ་རྟོག་བཅས་འབྲེག་སྤྱད་དང་གསོག་ཉར་བྱེད་པ་ཡིན།
 མོན་སྤྱིད་ནུས་ལྷགས་ཤིན་ཏུ་དམའ་བའི་གནས་ཚུལ་འོག་སྤྱིས་པའི་རི་དྲགས་ཚོན་
 པའི་ཡོང་འབབ་ཏུ་ཅང་ཅུང་ཞིང་ཉིན་གྲང་པོ་བ་འབྲང་ཡང་དགོང་རྩོ་ཁ་ཟས་མེད་
 པའི་གནས་ཚུལ་རྒྱན་དུ་འབྱུང་། དེ་དང་བསྐྱར་ན་བྱད་མེད་ཀྱི་གསོག་སྤྱད་ཡོང་
 འབབ་ཅུང་གཏན་འཇགས་ཡིན། དེ་བས་སྤྱིས་པའི་འཚོ་བ་བྱད་མེད་ལ་བརྟེན་
 དགོས་པའི་སྤྱང་ཚུལ་ཏུ་ཅང་མང་། དེ་མིན་སྐབས་དེར་སྤྱིས་པོ་མོ་ཁྱུ་བསྐྱེབས་
 ཉིག་བསྐྱེས་སྒོས་འཚོ་བཞིན་ཡོད་པས་བྱ་སྤྲུག་ཁོང་མས་རང་གི་ཨ་མ་ལས་པ་རོ་
 མི་ཤེས་ལ། བྱ་སྤྲུག་པོ་མོ་ཁོང་མས་གཙོ་པོ་ཨ་མའི་རུས་རྒྱུད་གཙོ་པོར་འཛིན་པ་
 དང་རུས་མིང་ཡང་མ་ཡི་རྗེས་སུ་འབྲངས་པ་རེད། དེ་ནི་བོད་ཀྱི་བཙན་པོ་གནམ་
 ཀྱི་ཁྱི་བདུན་མོགས་ཀྱི་རུས་མིང་ཨ་མའི་རྗེས་སུ་འབྲངས་ཡོད་པ་ལས་ཀྱང་ཟུར་
 ཅམ་རྟོགས་སྤྱབ་པ་ཡིན། དེ་ལྟར་བྱད་མེད་རྒྱལ་ས་ལོ་ན་རྒྱས་པ་དང་བསྐྱར་ནས་
 ཁྱིམ་རྒྱུད་ཀྱི་བདག་པོ་དང་སྤྱི་ཁྱིམ་སྤྱང་འགྱུར་བར་མ་ཟད། ཁྱིམ་ཁོང་དང་རུས་
 རྒྱུད་ཚོ་བའི་དོན་ཆེན་ཐ་དག་བྱད་མེད་རྒྱལ་ས་ཀྱིས་ཐག་གཅོད་པ་རེད། མདོར་ན་
 ཁྱིམ་ཁོང་དང་རུས་རྒྱུད་ཚོ་བ་གང་ཡིན་རུང་བྱད་མེད་ཅིག་དཀྱིལ་སྤྱིང་དུ་བཟུང་
 བས་སྤྱབ་ཡོད། དེ་བས་ལོ་རྒྱུས་ཐད་ཀྱི་སྤྱོམ་ཆོག་འདི་ལས་ང་ཚོས་པོ་མཚོག་པོ་
 དམན་ནི་ཐོག་མ་ཉིད་ནས་རང་བཞིན་དུ་སྤྱབ་པར་འདོད་པའི་ལྟ་ཚུལ་དེ་རྒྱལ་ས་ནོར་
 འབྲུལ་ཡིན་པ་ཤེས་སྤྱབ་ལ། མིའི་རིགས་ཀྱི་ཕྱིས་བྱུང་ཤེས་རིག་གི་ཁྲིད་དུ་སྤྱིས་
 པའི་མགོ་འཕང་བསྟོད་ཅིང་བྱད་མེད་ཀྱི་དབང་ཐང་གཞོན་པའི་ཚོས་ལྷགས་དང་

ཀུན་སྐྱོད་ཀྱི་སྐྱབ་བྱེད་པལ་མོ་ཆེ་ཡང་སྐྱུག་རྩལ་འབའ་ཞིག་ལས་མ་འདས་པ་ཞོར་
ལ་ཉོགས་ཐུབ། དོན་ལ་སྐྱེས་པོ་མོ་གཉིས་ཀྱི་སྤྱི་ཚོགས་ཐོབ་ཐང་ནི་སྐབས་དེའི་
འཆོ་གནས་ཁོར་ཡུག་གིས་ཐག་བཅད་པ་ཞིག་ལས་ལྷན་སྐྱེས་ཀྱི་རང་བཞིན་ལ་
མཆོག་དམན་མེད། ཐ་ན་གདོད་མའི་གནས་སྐབས་སུ་བྱུང་མེད་ཀྱི་གོ་ས་སྐྱེས་པ་
ལས་མི་དམའ་བར་མ་ཟད་སྐྱེས་པ་ལས་མཐོ་བའི་དུས་སྐབས་ཀྱང་བྱུང་ཁྱོད་པ་
རེད། ཡིན་ནའང་ཡུན་རིང་མ་འགོར་བར་བྲན་གཡོག་ལམ་ཡུགས་བྱུང་རྗེས་དམག་
འཁྲུག་དང་འཐབ་འཛིང་དེ་འཆོ་བའི་བྱུང་ཆ་གལ་ཆེན་ཞིག་ཏུ་གྱུར། དམག་འཁྲུག་
རྒྱུག་མཁན་ཆང་མ་སྐྱེས་པ་ཡིན་ལ། དམག་འཁྲུག་བརྒྱབ་ན་པ་རོལ་བོའི་པམ་
དམག་རང་གི་བྲན་ཏུ་བསྐྱར་བྱུང་བར་མ་ཟད། བྲན་གཡོག་གི་ཐོན་སྐྱོད་ཏུས་
ཤུགས་པེད་སྐྱུང་དེ་རལ་ཚོལ་རིན་ཐང་ལྷག་མ་གསར་བཏོད་བྱས་ཆོག་དེ་མིན་ཐོན་
སྐྱོད་ལག་ཆ་རྗེ་བཟང་དུ་བྱིན་པ་དང་བསྐྱབ་ནས་རི་དྲགས་རྩོན་པའི་ཡོང་འབབ་
ཀྱང་རང་བཞིན་སྒོས་རྗེ་མང་དུ་གྱུར་ཞིང་། རི་དྲགས་སྒོ་སྐྱུགས་སུ་བཏུལ་ནས་
གདོད་མའི་སྐྱུགས་ལས་ཀྱང་དར་བས་སྐྱེས་པའི་ཡོང་འབབ་ལྷབ་འགྱུར་གྱིས་རྗེ་
མང་དུ་སོང་བ་དང་། སྒོ་སྐྱུགས་ལྷག་མ་བརྗེ་རེས་བྱས་པའི་ཉོ་ཆོང་གི་ཡོང་འབབ་
ཀྱང་སྐྱེས་པར་དབང་བ་སྐྱས་མ་དགོས། ཞིང་ལས་ཀྱི་ཐད་ནས་བསྐྱས་ན་སྒོ་
སྐྱུགས་ལ་ཁ་ལོ་བཏུལ་བ་དང་ཚོན་པ་དོར་བསྐྱེབས་ནས་ས་ཁྱོད་ཞིབ་དུ་སྒོ་བ་
སོགས་ཤེད་ཤུགས་འདོན་དགོས་པའི་ལས་ཀ་མང་པོ་ཞིག་སྐྱེས་པ་དང་འབྲལ་
ཐབས་མེད་པས་སྤྱི་ཚོགས་གོ་གནས་ཀྱང་རིམ་གྱིས་སྒྲ་དུ་འཕགས་ཤིང་། བྱུང་
མེད་ཀྱི་དབང་ཐང་ཡུན་གྱིས་ཉམས་ཏེ་མཐར་ཐུག་སྐྱེས་པར་དབང་བའི་སྐྱ་ཤེས་
ཤིང་དོན་གོ་བའི་རྒྱ་ཁོར་ལྷ་བྱུར་གྱུར་བ་རེད། མདོར་ན་འགྲོ་བ་མིའི་རིགས་ཀྱི་སྤྱི་

ཆོགས་འདི་གདོད་མའི་མོ་མགོ་མཐོ་བ་ནས་ད་ལྟ་མོ་མགོ་མཐོ་བའི་ནམ་པར་
འགྱུར་ལྡོག་འབྱུང་བའི་གོ་རིམ་ནང་སྐྱེས་པའི་ལུས་ལྷགས་ཀྱིས་བྱེད་བྱས་གཤ་
ཆེན་བཏོན་ཡོད། ཁ་གསལ་པོས་བཤད་ན་སྐྱེས་པའི་ཤེད་ལྷགས་བྱད་མེད་ལས་
ཆེ་བ་དེས་སྐྱེས་པར་བྱད་མེད་ལས་མཐོ་བའི་ཁེ་དབང་བསྐྱུན་ཞིང་། ལྷིས་བྱུང་པོ་
མཆོག་མོ་དཔལ་གྱི་བསམ་སྒོ་དང་སྟོལ་ལྷགས་སྣ་ཆོགས་ཀྱང་རིམ་གྱིས་བསྐྱེད་
བ་ཡིན་ལ། སྐྱེས་པའི་སྒོ་ཡི་གཏིང་མཐའ་རྩ་བྱད་མེད་དེ་རང་ཉིད་དང་འདྲ་མཉམ་
གྱི་མི་སྐྱེར་མཆོན་ཉིད་ཆང་བ་ཞིག་ཏུ་མི་སེམས་བར། སྐྱེར་ལ་དབང་ཞིང་སྐྱ་ཤེས་
ཤིང་དོན་གོ་བའི་རྒྱལོར་ལྟ་བུར་ངོས་འཛིན་བ་ནི། གནའ་དེང་གི་ནང་གི་སྐྱེས་པ་
པོ་ཆེན་པོའི་རིང་ལྷགས་འཛིན་མཁན་ཐམས་ཅད་ཀྱི་བསམ་སྒོའི་འབྱུང་ཁུངས་ཉིག་
ཅིག་ཡིན།

གསུམ། པོ་མཆོག་མོ་དཔལ་གྱི་བསམ་སྒོའི་འབྱུང་ཁུངས།

མིའི་རིགས་ལོ་རྒྱུས་ཀྱི་འཕེལ་ལམ་རིང་མོར་ལྷིས་ལྷགས་བྱས་ན། ནམ་
ཞིག་སྐྱེས་པས་མིའི་རིགས་ཀྱི་སྤྱི་ཆོགས་ལ་ཁ་ལོ་བསྐྱུར་བའི་ལོ་རྒྱུས་འགོ་
བརྩམས་བ་ནས་བཟུང་། ཁོ་ཆོས་རང་འདོད་ལྟར་སྤྲིན་ཁྱིམས་དང་ལྷགས་སྟོལ་
མང་དུ་བརྩྱགས་ཏེ་རང་ལ་དབང་བའི་བྱད་མེད་ཀྱི་སྤྱོད་ལམ་དང་རང་དབང་ལ་
ཆོད་འཛིན་བྱེད་འགོ་བརྩམས་ཞིང་། ཆོས་ལྷགས་དང་ཀུན་སྤྱོད་སོགས་ལ་རྒྱབ་
བརྟེན་ནས་པོ་མཆོག་མོ་དཔལ་གྱི་བྲན་བསྐྱུར་བསམ་སྒོ་ཁྲབ་བཅལ་དུ་བཏང་བ་
གསལ་བོར་མཐོང་བྱུང། དེ་ལྟར་མི་ལོ་སྟོང་ལྷག་དུ་མར་སྐྱེས་པས་ལུས་སེམས་

གཉིས་ཀར་བྱེད་བསྐྱར་བྱས་པ་བརྒྱད། བྱེད་མེད་ཆོས་རིམ་གྱིས་རང་གི་ཚུགས་
 ཐུབ་ཀྱི་རོ་མོ་དང་ཐོབ་ཐང་། ཁེ་དབང་བཅས་མང་ནས་མོར་ཞིང་། མཐར་ཐུག་
 གཉིས་སྒྲིག་དང་བྱ་བུ་ག་བཅའ་བསྐྱེད། ཁ་ཐས་གཡོས་སྒྲོད། མཛེས་སྤྲས་བྱེད་པ་
 སོགས་བྱ་སྒྲོད་ཐམས་ཅད་བདག་པོ་སྤྲེས་པའི་འདོད་སྒོ་དང་དགོས་མཁོ་ལ་བསྐྱེད་
 དགོས་པར་གྱུར།

སྤྲེས་པས་ཡོད་ཆད་ལ་ཁ་ལོ་བསྐྱར་བའི་མིའི་རིགས་ཀྱི་ལོ་རྒྱུས་ཁོད།
 བྱེད་མེད་ཀྱི་ཐོབ་ཐང་དོག་བརྩེས་གཏོང་བའི་སྒོལ་ལུགས་སྤྲ་ཆོགས་དར་སྤྱོད་ཡོད་
 དེ། མཁའ་གས་འཛིན་ལ་དགའ་བའི་རང་ཅག་ཨེ་ཤ་ཡའི་མི་རིགས་ཁག་མ་ཟད།
 ཅུབ་སྤྱོགས་དམངས་གཙོ་རྒྱལ་ཁབ་ཁག་གི་གནའ་རབས་ལོ་རྒྱུས་སྤྱིང་དུའང་བྱེད་
 མེད་ལ་གཞོད་པའི་སྒོལ་རན་ལོག་ལྟ་སྤྲ་ཆོགས་དར་སྤྱོད། དཔེར་ན། ཡོ་རོབ་པ་
 དག་གིས་བྱེད་མེད་ཀྱི་གཟུགས་ལ་སྤྲེག་ཉམས་བཏོད་ཆེད་སྤྲེད་པ་གོས་སྤྱད་
 སོགས་ཀྱིས་དམ་པོར་དཀྱིས་ནས་རྩེ་ཐར་གཏོང་དགོས་ལ། བྱེད་མེད་གང་མང་
 ཞིག་གི་སྤྲེད་པ་བསྐྱམས་ཐུགས་ཏེ་བྱ་སྒྲོད་དང་མཁལ་མར་གཞོད་པ་བཅོས་པ་
 ཡང་ཡོད། གནའ་རབས་རོམ་བཅན་རྒྱལ་གྱི་སྐབས་སུ་སྤྲེས་པ་བྱི་ལ་ཆོང་དང་
 དམག་བྱེད་དུ་འགོ་སྐབས། རང་གི་བྱེད་མེད་ཀྱིས་སྤྲེས་པ་གཞན་དང་ལུས་འབྲེལ་
 བྱེད་པ་འགོད་ཆེད་ལུགས་དང་ཤིང་། ཀོ་བ་སོགས་ལས་བཅོས་པའི་འདོམ་སྤྱང་
 རོར་བྱུང་བསྐྱོན་པའི་སྤང་ཚུལ་ཡང་བྱུང་སྤྱོད།

ཡང་ཨེ་ཤ་ཡའི་ཤར་སྤྱོད་ས་ཁུལ་གྱི་བྱེད་མེད་ཆོས་སྤྲེ་རྩེ་རིང་དུ་གཏོང་
 ཆེད་མཛིང་བར་ལུགས་རིགས་ཀྱི་སྤྲེ་གདུབ་རིམ་བཅེམས་བསྐྱོན་ནས་ཤ་བ་སྤྲེ་
 རིང་ལྟ་བུར་བསྐྱར་དགོས། རང་རེའི་གཙུག་ཏུ་བཀུར་བའི་རྒྱ་གར་འཕགས་ལུལ་

དུ་གནའ་རབས་སུ་བྱད་མེད་ལ་མཐོང་ཆུང་དང་བྱད་གསོད་བྱེད་པའི་སློལ་ངན་
བགྲང་ལས་འདས་ཞིང་། དགེ་ཚོས་གྱིས་འདོད་པའི་བསྟན་བཅོས་ལས་གནའ་
རབས་རྒྱ་གར་གྱི་བྱད་མེད་ལ་བཅན་གཡེམ་བྱས་ཐེས་བྱད་མེད་དེས་ད་དུང་རང་
ལ་གཞོད་འཆེ་བཟོ་མཁན་སྟེས་པའི་རྒྱུ་བར་ཐོད་པ་གཏུགས་ཏེ་ཞབས་རྩལ་སྟེ་
ཐོར་སྐྱངས་ནས་གྲུས་བཀྱར་བྱེད་དགོས་པའི་སློལ་ངན་ཡོད་ཚུལ་དོ་སྟོན་གནང་
འདུག་པ་དེ་ག་རང་ཡིན་ལ། ཉེ་བའི་ལོ་ཤས་ནང་ད་དུང་ཡང་རྒྱ་གར་དབུལ་སྐྱོངས་
གྲོང་གསེབ་ཁག་ཏུ་སྟེས་པ་ལ་ལས་བྱ་ལོན་གསལ་ཆེད་ཆུང་མ་དང་བྱ་མོ་གཞན་
ལ་བཅོང་བའི་གནས་ཚུལ་ཡང་འབྱུང་བཞིན་ཡོད། དེ་བས་དཔལ་ཡོན་དམངས་
གཙོ་རྒྱལ་ཁབ་དག་གི་གས་སུ་རྒྱ་གར་གྱི་བྱད་མེད་ཆོའི་གནས་སྟངས་ཆེས་སྟོ་བོ་
ཡིན་ཞེས་ཀུན་ལ་བྲགས།

དེ་ཡང་རྒྱ་ནག་ཉུ་བྱར་མཆོན་ན། གནའ་རབས་བྱད་མེད་གྱི་གནས་སྟངས་
ནི་གོང་སྟེས་མི་རིགས་དེ་དག་ལས་ཀྱང་དམན་ཞིང་སྟོ་བ་སྟེ། བྱད་མེད་ཆོ་ལོན་
ཆུང་དུས་ནས་རྒྱུ་བར་རས་གྱིས་དམ་ཐོར་དགྱིས་ཏེ་ཆེར་ལོངས་ཏུ་མི་འདུག་ལ་
བཅན་གྱིས་ཤུས་ཉེབས་ཆག་སྒོས་ཞ་ཐོར་བསྐྱར་བ་རེད། དེ་ལས་ཀྱང་ཞེན་ཁ་
ལོག་པ་ཞིག་ལ། ཁོ་པ་ཆོའི་གཟི་བཞིན་དུ་སྒྲོམ་བཞིན་པའི་གནའ་རབས་སྟན་འགྲུ་
པ་དང་ཤེས་ཡོན་ཅན་པལ་མོ་ཆེས་ཞ་ཐོར་བསྐྱར་བའི་རྒྱུ་བར་ཆུང་ཆུང་དེར་
གསེར་གྱི་བརྒྱ་སོར་གསུམ་མ་ཞེས་བསྟགས་བརྗོད་བྱེད་པ་རེད།

ད་དུང་གནའ་རབས་རྒྱ་ནག་གི་ཡུལ་བྱ་ལ་ལར་བྱད་མེད་གྱིས་ཁྱོ་ག་
གསོན་ཡོད་དུས་དེའི་འདོད་སྟོ་བསྐྱང་དགོས་པར་མ་ཟད་ཤི་བའི་ཐེས་སུ་ཡང་སྟོ་
དཀར་སེམས་དཀར་བྱེད་དགོས་ཏེ། ཁྱོ་ག་འདས་ཐེས་བྱད་མེད་ཡུགས་ས་མས་

སྐྱེས་པ་གཞན་དང་གཉིན་སྐྱིག་བྱེད་མི་ཚོག་ལ། མོ་མོའི་འབྲེལ་བ་ཡང་འཛིན་མི་
བྱུང་བར་མི་ཆེ་གང་པོར་ཁང་སྟོང་སྤྱང་ནས་འདུག་དགོས་པ་ལྟ་བུ་རེད། དེ་ལས་
ཀྱང་ཐལ་བྲགས་པ་ནི་ཡུགས་ས་མ་གང་དེ་ཁྱོད་ག་དང་མཉམ་བུ་གསོན་དར་ལ་
འཇུག་པ་དང་། ཡང་ན་རང་སློབ་གཅོད་དགོས་པ་སོགས་སྐྱོའི་སློབ་ཡུགས་
མང་དུ་བྱུང་ཡོད། དཔེར་ན་ཐང་རྒྱལ་རབས་ཀྱི་སྐྱབས་སུ་གཉིན་ཉགས་བརྒྱབ་པ་
ལས་དངོས་སུ་བག་མར་བརྒྱངས་མེད་པའི་བྱད་མེད་ཅིག་གིས། རང་གི་ངོ་མཚོར་
མ་སྟོང་བའི་མག་པ་ཆེ་ལས་འདས་པ་ཐོས་རྗེས་རང་སློབ་བཅད་དེ་ཁྱོད་གར་སྐྱོ་
སེམས་དཀར་ཚུལ་བསྟན། སྐབས་དེའི་རྒྱ་ནག་གོང་མས་བྱད་མེད་དེ་ཀྱན་སྟོང་གི་
མིག་དཔེར་བཀྱར་ནས་རྒྱལ་ཁབས་ལ་བསྐྱབས་ཏེ་སྟོན་གྲགས་རྒྱས་པར་བྱས་
པའི་བྱ་མ་དགོད་ཀྱི་དོན་རྒྱུན་དེ་འབྲེལ་བྱུང་སྟོང་། གཞན་ཡང་ཨ་ཁྲེ་རི་ཁའི་མི་
རྒྱུད་ནག་པོའི་བྱད་མེད་ཚོས་ཁ་ག་དཔལ་ནས་གདུབ་བྱ་འདོགས་པ་དང་། བོད་ཀྱི་
བྱད་མེད་ཚོས་མགོ་ལུས་ཡོངས་ལ་ལྷགས་རྗེ་སོགས་ཀྱི་རྒྱན་ཆ་བྱུར་བྱར་སྤྱངས་
པ། རྒྱབ་ལ་སྐྱོ་ལུང་དང་སྐྱོ་གདན་སོགས་གཡུ་བྱུར་གྱི་ཁུར་པོ་འདོགས་དགོས་པ་
སོགས་ཐམས་ཅད་ཀྱང་ཞིབ་མདང་རེ་བརྒྱབ་ན། རྒྱ་ནག་གི་ཁ་དཔེ་ལ་“དཔལ་པོ་
སྐྱོས་སྐབས་ཀྱོགས་པོའི་ཆེད་དུ་འཆི་བར་ལོད། ། བྱད་མེད་ཀྱིས་ནི་རང་ལ་དགའ་
མཁན་ཆེད་དུ་མཛེས་སྤྱས་བྱེད། ། ”ཟེར་བ་བཞིན་པལ་མོ་ཆེ་ནི་མི་རིགས་སོ་སོའི་
སྐྱེས་པ་དག་གི་མཛེས་དཔྱོད་ཀྱི་དགོས་མཁོ་ལྟར་བྱུང་བ་ཞིག་ལས་བྱད་མེད་
ཚོས་ཐོག་མ་ཉིད་ནས་དེ་ལྟར་རང་ཉིད་ལ་དཀའ་ལས་བཟོ་འདོད་མཁན་ཡོད་མི་
སྤིད་སྟུང་། དེ་བས་གལ་ཏེ་འཛམ་གླིང་འདིར་བྱད་མེད་ཁོ་ན་ལས་སྐྱེས་པ་གཅིག་
ཀྱང་མེད་པའི་དབང་དུ་བཏང་ན། བྱད་མེད་ཚོས་རང་གིས་ལུས་པོའི་བདེ་ཐང་ལ་

གཞོན་པའི་རྒྱལ་སྤྱོད་དེ་རིགས་བྱེད་མི་སྲིད་ལ། ཐ་ན་དེར་རབས་ཀྱི་བྱེད་མེད་
 རྣམས་ཤིན་ཏུ་དགའ་བའི་བྱི་རྟེན་མཐོ་ཞིང་སྤ་བའི་ལྷ་མ་དེ་རིགས་ཀྱང་ཁྱོན་མཁན་
 མེད་པར་མ་ཟད། དགུན་གཞུང་གི་གྲང་རར་ལ་མ་འཛེམས་པར་བརྒྱ་ཤིང་བྱེད་
 པའི་སྤྱད་གཞིགས་ཐུང་ཐུང་དེ་རིགས་ཀྱང་ཁྱོན་གཤམ་སྲིད། ཡང་གཤམ་ཏེ་མིག་
 མདུན་གྱི་སྤྱི་ཚོགས་འདི་བྱེད་མེད་ཀྱི་འདོད་ཚོ་ལྟར་འཁོར་སྤྱོད་བཞིན་པའི་
 དབང་དུ་བཏང་ན། ད་ལྟ་རྒྱལ་ཁབ་ཀྱི་ནང་ཀུན་ཏུ་ཆ་ཆ་ཕྱར་ཕྱར་རང་རྒྱུ་ཆད་མེད་
 པར་སྤེལ་བཞིན་པའི་ལུས་ཀྱི་སྤྲེག་ཉམས་འཛོར་བའི་མཛེས་མའི་འགྲན་སྤྱར་དེ་
 དག་ཡོད་མི་སྲིད་ལ། ལུས་བྱེད་གཅེར་བྱ་ཅན་གྱི་བྱེད་མེད་གཟུགས་བཟང་མའི་
 འབྲ་པར་དག་ཀྱང་ཆོར་རྩས་བདེ་བྱེད་སྤྱི་ཚོགས་སྤྱིང་བཞོད་དེ་ཁྲོམ་སྤང་ཡོངས་
 ལ་བྱེད་མི་སྲིད། མདོར་ན་གོང་སྤྱོད་ཐམས་ཅད་སྤྱིས་པའི་ཁམས་དང་མོས་པ་ལྟར་
 བཞོད་སྤྲིག་བྱས་པ་ཞིག་ལས། བྱེད་མེད་ཆོའི་མིག་ལམ་དུ་བྱེད་མེད་གཞན་ཞིག་
 གཅེར་བྱར་བྱེད་ཀྱང་ངོ་མཆར་བའི་ལྟ་མོ་ཞིག་གཤམ་ཡིན། དེ་ནི་སྤྱིས་པ་ཆོས་
 སྤྱིས་པ་གཞན་ཞིག་གཅེར་བྱར་བྱེད་པར་བལྟ་མི་འདོད་པ་དང་གཅིག་མཚུངས་མ་
 ཡིན་ནམ། གཞན་ཡང་འཛམ་གླིང་མི་རིགས་མང་པོ་ཞིག་གི་སྤྱོད་ལུགས་ཁོད་དུ་
 སྤྱིས་པས་བྱེད་མེད་དུ་མ་བདག་འཛིན་བྱས་ཀྱང་རྣམས་མཆོང་དུ་མི་འགྱུར་ལ། བྱེད་
 མེད་ཅིག་གིས་སྤྱིས་པ་གཞན་དང་ལུས་འབྲེལ་བྱས་ཆེ་མ་རུང་ཐ་གཤམ་དུ་བཅིན་ས་
 ཁྲིམས་གཅོད་ཡང་བ་བྱེད། དཔེར་ན་གནའ་རབས་རྒྱ་ནག་གི་སྤྱི་ཚོགས་ནང་ཁོ་
 ག་ཡོད་པའི་བྱེད་མེད་ཀྱིས་སྤྱིས་པ་གཞན་དང་ལུས་འབྲེལ་བྱས་ན་གཅེར་བྱར་
 བྱེད་དེ་ལག་བྱུང་ཐག་པས་བཞིགས་རྩེས་འཛེར་མ་རྣམས་པོ་ཡོད་པའི་ཁྱར་རྒྱལ་ལྟ་
 བྱེད་ཞིག་གི་སྤྱིང་ལ་བཅའ་བྱིས་བསྐྱོན་ནས་ཁྲོམ་སྤྱོད་པ་ཡིན་ལ། དེའི་གོ་རིམ་

ནང་ཤིང་འཛིན་མོ་མཆན་དུ་ཟུག་སྟེ་ཁྲག་དམར་སྟོག་སྟོག་ཏུ་བཞུར་བས་ཁྲིམས་
ཆད་སྤྱིང་མཁན་དག་གིས་ན་ཆ་མ་བཟོད་པར་ཆོ་རེ་འདོན་ཞིང་བྲན་མེད་དུ་བརྒྱལ་
འཁོར་བར་གྲགས། དེའི་མིང་ལ་ཤིང་གི་པོང་བྱར་བསྐྱོན་པའི་ཉེས་ཁྲིམས་ཞེས་
འབོད།

ཐ་ན་མི་ཆེའི་འདུན་མ་བསྐྱིགས་སྐྱབས་ཀྱང་བྱད་མེད་ཆོར་སྐྱེས་པ་བཞིན་
རང་འདོད་གདམ་གསེས་བྱེད་པའི་དབང་ཆ་མེད་པར་གཞན་གྱི་བཀོད་སྐྱིག་དང་
ལེན་བྱེད་དགོས། གལ་ཏེ་སྐྱེས་པའི་འདོད་སྟོང་འགལ་ཆེ་དེས་ཤིང་ཤྱགས་ཆེ་
བའི་ལེགས་ཆ་བེད་སྤྱད་དེ་བྱད་མེད་བྲག་ཤྱགས་ཀྱིས་འདུལ་བ་ཡིན། དེ་ལས་
ཀྱང་ཆ་བས་ཆེ་བ་ནི་སྐྱེས་པས་བསམ་སྟོང་ཆ་ནས་བྱད་མེད་ལ་དུས་ལྟན་རིང་པོར་
བྲན་བསྐྱར་བྱས་ཡོད་པས། ད་ལྟ་ཡང་བྱད་མེད་སྟོར་ཞིག་ལ་སྐྱེས་པའི་ཤན་མ་
ཞུགས་པའི་རིན་ཐང་ལྟ་ལྟོས་དང་མཛེས་དཔྱོད་ལྟ་བུ་ཡང་མེད་པར་གྱུར་ཞིང་།
ལས་དོན་གང་ཞིག་བསྐྱབ་ཀྱང་སྐྱེས་པའི་ཁམས་དང་མོས་པར་བསྐྱན་པར་དགའ་
ལ། སྐྱེས་པ་ཆོའི་ཁས་ལེན་དང་གདེང་འཛིག་ཐོབ་རྒྱ་དེ་མོ་རང་གི་མི་ཆེའི་རིན་
ཐང་གཙོ་བོ་ཞིག་ཏུ་ངོས་འཛིན་པ་རེད། བྱད་མེད་དབུལ་ལྷག་མཐོ་དམའ་གང་འདྲ་
ཞིག་ཡིན་ཅུང་། བལ་མོ་ཆེར་རང་སྐྱེར་གྱི་འདུ་ཤེས་བརྟན་བོ་མེད་པར་ཁྱོད་ག་དང་
བུ་ཟུག་སོགས་འཆོར་བའི་སྤྱིང་པོར་བརྒྱུད་ཡོད།

དེ་ཡང་ཁ་དགེ་ལ། “འཛིག་རྟེན་གྱི་དབང་ཤྱགས་ཡོད་ཆད་གྱི་རྟག་རྒྱབ་ན་
ཁུ་རྩུར་ཡོད་”ཟེར་བ་བཞིན། སྐྱེས་པས་བྱད་མེད་ལ་དབང་སྐྱར་བའི་ཤྱགས་སྟོལ་
དང་རིག་གནས་འདིའི་གཏིང་རུམ་ན་ཡོད་པ་ཡང་སྤྲ་མཁའ་གས་ཀྱི་ཁུ་རྩུར་ཞིག་
ཡིན། དེ་ནི་ཨ་བ་ཟན་སི་ཐན་གྱི་བུ་མོ་འེ་ཏུ་ཡི་དོན་རྟེན་ལས་ཀྱང་ར་སྟོད་གསལ་

ཐོ་བྱས་ཡོད། གལ་ཏེ་བྱད་མེད་དང་སྐྱེས་པ་གཉིས་ཀྱི་ཁ་ཚུར་ལ་བཟང་ངན་མེད་
ན། དེ་རྒྱ་གཞན་དབང་རང་ཁྱོ་ག་སྤྱག་རྩལ་ཅན་དེའི་ཚུར་མར་འགྱུར་མི་སྲིད་ལ།
གལ་ཏེ་དེ་རྒྱ་ལ་རང་གི་ཁྱོ་ག་དང་འབྲེལ་མཉམ་ཀྱི་ཁ་ཚུར་དང་ཤེད་ཤྱགས་ཡོད་རྒྱ་
ན། ཁོ་མོར་ཁྱོ་གས་བྲན་གཤམ་ག་ལྟར་མཐར་གཅོད་བྱེད་མི་བྱལ་ལ། ད་དུང་རང་
མགོ་ཐོན་ཆེད་སྒོས་ཁྱོ་ལ་དུ་སྤྱོད་པ་དེ་ཁྱིམ་རྒྱུད་ལ་རོ་ཆ་གཏད་པར་བསྟན་
བཏགས་ཏེ་སྒྲ་དང་ན་བ་གཉིས་འབྲེགས་མི་སྲིད། གལ་ཏེ་སྤྱི་པའི་བྲང་བདེན་ཀྱི་ཁ་
ཚུར་བྱེད་དགོས་པའི་ཨ་བ་རྣམས་སི་ཐན་ཀྱི་ཐ་ལེ་བན་སྲིད་དབང་དེ་བྱད་མེད་སྤྱི་
དམངས་ཆོས་འདེམ་ཤོག་འཕའས་ཏེ་བཅུགས་པ་ཞིག་ཡིན་ན། ཁོ་ཆོས་བྱད་མེད་
ཀྱི་ཐོབ་ཐང་དང་རང་དབང་སློབ་ཀྱི་འཇུག་པའི་ཁྱིམ་པ་ལྟ་སྟོལ་འཆལ་མང་པོ་
ཞིག་ཀྱང་འཇུགས་ག་ལ་སྲིད།

ཨ་བ་རྣམས་སི་ཐན་ཀྱི་དོན་རྒྱུན་དེས་ར་ཆོར་གནའ་རབས་མ་ཟད་དུས་
རབས་ཉེར་གཅིག་པའི་ནང་དུའང་འཛམ་གླིང་གི་ཡུལ་བྱ་མང་པོར་ད་དུང་སྐྱེས་པ་
ཐོ་ཆེན་པོ་རིང་ལུགས་ཀྱི་བསམ་སྒྲོ་དབང་བཅན་ཞིང་ཤྱགས་ཆེ་བ་ཡང་བསྐྱར་
གསལ་བཤད་བྱས་པ་རེད། གལ་ཏེ་བོད་པ་ཞིག་གིས་དེ་རྒྱ་ཡི་དོན་རྒྱུན་འདི་ཐོས་
ཆེ་ཐོག་མར་མོའི་ཁྱོ་ག་དང་ཐ་ལེ་བན་སྲིད་དབང་གི་སྤྱི་ལྟོས་ལ་ཁ་རྒྱུར་གཏོང་
དེས་ལ། བོད་སྤྱི་རྒྱུ་ཡི་བདག་པོ་ཡིན་ཞེས་བྱ་མོའི་རྒྱ་ཡི་ལས་དབང་ལ་གཏུང་
སེམས་ཀྱང་སྐྱེ་དེས་མོད། ཞིབ་མཐུད་རེ་བརྒྱབ་ན་ར་ཆོར་གས་ཀྱང་བྱད་མེད་
ནམས་ལ་བྱ་ལོན་ཆད་པ་ཅུང་ཅུང་མིན། རང་བསྟོན་གཞན་དམངས་ལ་དགའ་བའི་
མཁས་མིང་འཛིན་པ་འགའ་རེས། ཁ་སང་དེ་རིང་ད་དུང་ཡང་དུངས་ཞེན་ཁོ་ན་
ལས་དོན་དངོས་སྤང་མེད་དུ་བཞག་སྟེ། བོད་ལ་ཐོ་མོ་འབྲེལ་མཉམ་པ་ཡིན་པའི་

གནད་དོན་མེད་ཅེས་རང་མགོ་རང་གིས་གཏོགས་པའི་འཆལ་གཏམ་སྒྲིབ་ཞིན་
 འདུག་མོད། དོན་ལ་སྐད་ཆ་བྲང་མོར་བཤད་མཁན་སུས་ཀྱང་ཁས་ལེན་བྱེད་དཀའ་
 བ་རེད། སྤྱིར་གནད་ནས་བརྒྱུད་རྒྱུ་མོད་ཆོས་ལྡན་གྱི་ཞིང་ཁམས་འདིར་སེམས་
 ཅན་ཐམས་ཅད་མ་རུ་སྒྲོམ་པའི་སྟོན་པ་བཙུག་ལྡན་འདས་གྱི་སྤྱོད་བྱེད་རྒྱུ་གྱི་
 རིང་ལུགས་རྒྱ་ཆེར་སྤེལ་སྤྱོད་བྱེད་པ་བདེན་ནའང་། སྤྱི་ཆོགས་ལག་ལེན་གྱི་དོས་ནས་
 རྒྱུ་ཆོས་འགྲོ་བ་རིགས་རྒྱལ་ཀྱན་ལ་འདྲ་མཉམ་གྱི་བཙུག་བཀྱར་བྱེད་ཐུབ་རྒྱ་པར་
 ཞོག་འཛུལ་སྤྱིར་ཡོངས་ཁྱབ་རིན་ཐང་གི་ཆད་ཐེག་ལྟར་གངས་ཅན་མོད་གྱི་ལས་ལ་
 བཙུག་པའི་མ་སྒྲིབ་ནམས་ལ་འདྲ་མཉམ་གྱི་ཐོབ་ཐང་སྤྱོད་པའི་སྤྱོད་ཐོག་ཅམ་ཡང་ད་
 རྒྱུད་བསྐྱེད་ཐུབ་མེད། ཁྱད་པར་རུ་ལོ་རྒྱུས་གྱི་དོས་ནས་བལྟས་ན་གནད་རབས་
 མོད་གྱི་བྱེད་མེད་ཆོའི་གོ་གནས་ཤིན་ཏུ་དམའ་སྟེ། ཐང་ཡིག་གསར་རྒྱུད་ལས་མོད་
 གྱི་གནས་སྤངས་སྤྱིར་སྐབས་“བྱ་ཡིས་པ་ལ་བཀྱར། མ་ཡིས་བྱ་ལ་བཀྱར། བྱ་
 མེད་མེད་གྱི་ལས་ལ་མེན་”ཟེར་བ་སོགས་བཀོད་འདུག་པར་བལྟས་ན། བཙུག་པོ་
 རྒྱལ་རབས་གྱི་སྐབས་སུ་བྱེད་མེད་ཅིག་ཡིན་ན་ཨ་མ་ཡིན་རུང་རང་གི་བྱ་ལ་
 བཀྱར་དགོས་པ་བསྟན་ཡོད་ལ། བྱེད་མེད་ཅིག་ཡིན་ཕྱིན་ཁྱིམ་ཆང་དང་རྒྱལ་ཁབ་
 གྱི་མེད་དོན་གལ་ཆེན་གང་ལ་ཡང་ཞུགས་མི་ཆོག་པས་ལས་དོན་ཐག་གཅོད་གྱི་
 དབང་ཆ་ཅི་ཡང་མི་འདུག་དེ་མིན་མོད་གྱི་སྐད་ཆའི་ནང་“སྤྱི་རིང་མ་དང་སྤྱོད་ཐུང་མ།
 བྱེད་མེད་དང་མོད་བྱས་སྤྱིད་མི་ཐེག་ནག་མོ་མང་ས་ནས་རྩ་མི་འཁོལ། བྱེད་མེད་
 ཁྱོད་གྱི་གཞི་མ་ཡིན་”སོགས་བྱེད་མེད་ལ་མཐོང་རྒྱུད་དང་དམའ་འབེབས་གྱི་
 གཏམ་དཔེ་ཤིན་ཏུ་མང་ལ། རྒྱུ་ཆོས་ནས་རྒྱུན་སྤྱིར་བཞིན་པའི་སྤྱོད་པ་ར་དང་
 དམན་བྱ་མོ་ཞེས་པའི་ཆོག་དེ་ལས་ཀྱང་གསལ་བོར་བསྟན་ཡོད། གཞན་ཡང་མོད་

བ་ཆོས་བྱད་མེད་ལ་སྐྱེས་པ་ལྟ་བུའི་བསོད་ནམས་མེད་པ་དང་། བྱད་མེད་ཀྱི་གོས་
 ལ་གྱི་བ་ཡོད་ཅེས་སྐྱེས་པའི་ལུས་ལ་འགོམ་མི་བྱུང་བ། བྱད་མེད་ཆོས་སྐྱེས་པའི་
 མགོ་དང་ཐག་སྟེང་དུ་ལག་པ་བཞག་ན་དག་ལྟར་གཞོད་ཟེར་བ་དང་། ཡང་མདོ་
 ཁམས་རྒྱ་མོ་ཆ་བ་རོང་གི་ཡུལ་གྱི་ཁག་ཏུ་སྐྱུམ་མས་ཀྱིས་པ་བཅས་རྗེས་ཁྱིམ་ལ་
 མཆོལ་གྱི་བ་ཕོག་འགོ་ཞེས་མ་བྱ་གཉིས་ཀ་སྟེང་རིམ་ཁང་ཅེག་མི་ཡི་ཁྱིམ་ལ་སྟོད་
 དུ་མི་འབྲུག་པར་འོག་རིམ་རྫོང་ཁང་སྟོན་ལུགས་འབྲུག་སར་སྤར་ཏེ་རྒྱ་བ་གཅིག་རིང་
 ལུན་པའི་ཁྲོད་བ་སྐྱགས་ཀྱི་ཕྱི་འདམ་དང་མཉམ་དུ་འབྲུག་དགོས་པ་སོགས་ཡོད།
 མདོར་ན་བོད་ཀྱི་ཡུལ་ལུང་གང་སར་བྱད་མེད་ལ་མཐོང་ཆུང་བྱེད་པའི་མོངས་དད་
 ཀྱི་བཤད་རྒྱུད་དང་སྟོན་ལུགས་ཤིན་ཏུ་མང་བར་མ་ཟད། སྤྱི་མཐུན་ཆོས་ལུགས་
 ཀྱི་ཆོ་ག་གལ་ཆེན་རེ་འགའི་ནང་དུ་བྱད་མེད་ཞུགས་མི་ཆོག་པའི་སྤང་ཚུལ་ཡང་
 ཡོད་པར་གྲགས། དེ་མིན་སྤྱི་ཆོགས་སྟིང་བའི་ནང་རྒྱལ་ཁྱིམས་འཐུས་ཆང་མེད་
 པའི་བོད་ཀྱི་ས་ཆ་པལ་མོ་ཆེར། བྱད་མེད་ལ་བཅན་གཡེམ་བྱེད་པ་དེ་ནག་ཉེས་
 ཆེན་པོ་ཞིག་ཏུ་བགྱང་བཞིན་མེད། གལ་ཏེ་སྐྱེས་པ་ཞིག་གིས་བྱད་མེད་གང་རུང་
 ཞིག་ལ་བཅན་གཡེམ་བྱེད་པའི་དབང་དུ་བཏང་ན་དེར་ཉེན་ཁ་གཉིས་ལས་མེད་དེ།
 གཅིག་ནི་བྱད་མེད་དེ་སྐྱེས་པ་གཞན་ཞིག་གི་ཆུང་མ་ཡིན་ཆེ་དེའི་ཁྱོ་གས་འཁོན་
 ལན་བསྟོག་སྟེ། གཉིས་ནི་ས་གནས་ཀྱི་སྤང་དཔོན་སོགས་ཁྱིམ་ཆང་བཅན་པོ་
 ཞིག་གི་བུ་མོ་ཡིན་ན་དེའི་བ་དང་མིང་པོ་སོགས་ཀྱི་ལག་ནས་རྒྱང་རྗེག་ཉི་སྟེ།
 མདོར་ན་དེ་ཡང་སྐྱེས་པ་གཞན་ཞིག་གི་ཁེ་པན་དང་དབང་ཐང་ལ་སོག་ཐུག་བཏང་
 བ་དག་གོད་ཉེན་ཁ་ཡོད་པ་ལས། གལ་ཏེ་གཞོད་འཆེ་གཏོང་ཡུལ་བུ་མོ་དེ་སྐྱེས་པ་
 གཞན་ཀྱི་ཆུང་མ་མིན་ལ་པ་མིང་བཅན་པོ་ཞིག་གྱང་མེད་ན་ཡང་དང་ཡང་དུ་བརྟུས་

བཅོས་བྱས་ཀྱང་ཉེས་ཆད་ཅི་ཡང་མི་སོག་དེར་མ་ཟད་བྱང་མེད་པལ་མོ་ཆེས་
བརྟན་བཅོས་སྤངས་རྗེས་ཁྱོད་ག་དང་པ་མིང་སོགས་ལ་ཞུ་གཏུག་ཡང་བྱེད་མི་སོད་
དེ། སྤྱི་ཚོགས་སྐྱེད་སྤྱོད་ཀྱིས་ཀྱང་བརྟན་བཅོས་སྤྱོད་མཁན་བྱང་མེད་དེའི་
གྲགས་སྟོན་ལ་གཞོད་པ་བཟོ་བས་རེད། ཁོ་པོས་དངོས་སུ་ཀན་རབས་དག་གི་དག་
ནས་རྒྱས་ཡོན་བྱས་པ་ལྟར་ན། བྱང་བྱང་སྤྱིད་གཞུང་འདིས་དབང་བསྐྱར་མ་བྱས་
ཡར་སྟོན་དུ། ཨ་མདོའི་ཡུལ་གྱ་ཁག་ཅིག་ལ་མཚོན་ན། བྱང་མེད་ཀན་གཞོན་སུ་
ཡིན་རུང་ལམ་དུ་བྱ་སོ་རྒྱུང་རྒྱུང་སྐབས་ལུག་ཅིག་ལ་ཐུག་ཀྱང་རྒྱུ་གཡོལ་
བའམ། ཡང་ན་སྐྱའི་ལན་བྱ་མདུན་ལ་སྤངས་ནས་མགོ་སྐྱར་སྐྱར་བྱེད་དགོས།
གལ་ཏེ་བྱང་མེད་ཏེ་ལ་ཞོན་ཡོད་ན་སྐྱེས་པ་སུ་དང་འབྲུང་རུང་གང་སྐྱར་སྐྱོས་ཏེ་
ལས་བབས་ཏེ་གུས་ཉམས་སྟོན་དགོས་འདུག་དེ་ལྟར་མ་བྱས་ཆེ་སྐྱེས་པས་བྱང་
མེད་དེར་གཅར་རྒྱུང་གང་འཆོས་བྱས་རྗེས་མོའི་པ་དང་མིང་པོ་སོགས་ཀྱི་མདུན་ལ་
ཁྱིད་དེ་ཁྱིད་ཆང་གི་བྱང་མེད་ཀྱིས་ང་ལ་མཐོང་རྒྱུང་བྱས་སོང་ཞེས་གཏུག་བཤེར་
བྱས་ཆོག་པར་འདུག་སྟོན་ལུགས་དེ་དག་ད་ལྟའི་ཨ་བ་སྟོན་སི་ཐན་གྱི་ཐ་ལེ་སྟོན་
སྤྱིད་གཞུང་གི་ཁྱིམ་ས་སྟོན་དང་བསྐྱར་ན་ཡང་བཟང་རྒྱ་ཅི་ཡང་མེད། རྒྱ་མཚན་ནི་
ཁུ་ཅག་གི་སྐྱེས་པ་གང་མང་ཞིག་གིས་ཀྱང་ད་དུང་བྱང་མེད་རྣམས་ལ་དག་ཤུགས་
སྟོན་མཆོམས་བཞག་མེད། དཔེར་ན་བདག་གིས་བྱང་མེད་ཀྱི་ཐོབ་ཐང་སྟོར་གྱི་
འཕོལ་ཚུལ་འདི་འབྲི་བར་གྲ་སྒྲིག་བྱེད་པའི་སྐར་ཞིག་སྟེ། 2011ལོའི་ཟླ་བ8པའི་
ནང་རྒྱ་གར་གྱི་ཕྱི་ཕྱོད་བོད་མིའི་གཞིས་ཆགས་ས་ཁུལ་འིག་དུ་བྱ་སོ་གཞོན་བྱ་མ་
ཞིག་གིས་རྒྱུང་མ་ཡོད་པའི་སྐྱེས་པ་ཞིག་དང་ལུས་འབྲེལ་བྱས། དོན་དེ་རྒྱུང་མས་
འེས་རྗེས་མོས་རང་གི་སྐུན་མཆེད་སོགས་སྐྱེས་པ་གཞན་འགའ་དཔུང་རོགས་སུ་

བོས་ཏེ། ཁྱོད་གར་ལུས་འབྲེལ་བྱེད་མཁན་བྱ་མོ་དེར་མི་སྲོད་ལས་འདས་བའི་
 གཙང་རྩང་ཆབས་ཆེན་བྱས་པར་མ་ཟད། སྐྱེ་བཅད་དེ་དམར་མེད་དེར་སྤང་ལམ་དུ་
 ཁྱོམ་སྒྲོར་ལ་ཁྱིད་པ་རེད་ཟེད། དོན་སྦྱོར་དེའི་ནང་ཉེས་ཆད་གཙོད་སྟོགས་ཀྱི་ཆ་
 ནས་གོང་སྤྱོད་ཨེང་ལྷན་སི་ཐན་གྱི་བྱ་མོ་འེ་ཏུ་ཡི་དོན་སྦྱོར་དང་ཡང་འབྲས་པེས་
 ཅན་ཞིག་འདུག་སྒྱིར་གཞོད་འཆེ་སྤྱོད་མཁན་བྱ་མོ་དེས་གཞན་གྱི་ཁྱོད་གར་ལུས་
 འབྲེལ་བྱས་ན་མི་ཆོས་ཀྱལ་སྲོད་དང་མི་མཐུན་མོད། ཡིན་ནའང་རྒྱ་མཚན་དེ་ཅམ་
 ལ་བཞེན་ནས་བྱད་མེད་དེར་ཆད་ལས་འདས་བའི་ཉེས་རྩྭ་དང་དམའ་འབེབས་
 བྱས་ན་ག་ལ་ཆོག་དེ་མིན་རང་གི་ཁྱོད་གས་གཞན་དང་ལུས་འབྲེལ་བྱས་པ་ཤེས་ན་
 གཞོད་འཆེ་སྤྱོད་མཁན་བྱ་གྱུར་བའི་རྒྱུར་མ་གང་དེས་ཐོག་མར་རང་གི་ཁྱོད་ག་
 བཅའ་ནས་གནད་དོན་ཐག་གཙོད་མི་བྱེད་པར། དེ་ལས་སྟོག་སྟེ་སྟེས་པ་གཞན་
 འགའ་དབྱང་རྟོགས་སུ་ཁྱིད་དེ་ཁྱོད་གའི་དགའ་རྟོགས་བྱ་མོ་རྒྱས་མེད་དེར་གདུག་
 རྒྱུ་ཆེན་བོས་འཁོན་ལན་བསྟོག་དགོས་པ་གང་ཡིན། མདོར་ན་འདི་དག་ཐམས་
 ཅད་ཀྱི་རྩ་བ་ནི་བོད་གནའ་རབས་ཀྱི་པོ་མཆོག་མོ་དམན་གྱི་བག་ཆགས་རྙིང་བ་དེ་
 དང་འབྲེལ་བ་ཆེན་པོ་ཡོད། དེ་ནི་སྟེས་པ་ཞིག་ཡིན་ཕྱིན་པོ་མོའི་འབྲེལ་བའི་ཐད་
 ནས་ནོར་འཁྲུལ་བཟོས་ཀྱང་ཉེས་ཆད་པོག་པའི་སྐབས་ཤིན་ཏུ་ཉུང་མོད། དེ་ལས་
 སྟོག་སྟེ་བྱད་མེད་ཅིག་གིས་ནོར་འཁྲུལ་བཟོས་ན་གཉེན་སྲིག་ཟེན་པ་ཞིག་ཡིན་
 ཕྱིན་རང་གི་ཁྱོད་གས་གཙང་རྩང་གང་འདོད་བྱས་ཆོག་ལ། གཉེན་སྲིག་བྱས་མེད་པ་
 ཞིག་ཡིན་ཆེ་དོན་སྦྱོར་འདི་དང་འབྲས་བུ་པ་རོལ་བའི་རྒྱུར་མ་སོགས་ཀྱིས་འཁོན་
 ལན་བསྟོག་སྟེད་པ་རེད། མདོར་ན་མི་ཆོས་ཀྱལ་སྲོད་ཀྱི་ཐད་ནས་སྟེས་པ་པོ་པོ་
 གཉིས་ཀྱི་ནོར་འཁྲུལ་འབྲས་འབྲས་ཡིན་དགོས་ནའང་། སྤྱི་ཆོགས་ལག་ལེན་གྱི་དོས་

ནས་ནས་རྒྱུ་ཞོར་འཁྲུལ་ཐམས་ཅད་ཀྱི་འགན་བྱད་མེད་ཆོས་ཁུར་དགོས་པར་
འགྱུར། ཁ་སང་དེ་རིང་ལ་མཆོན་ན་ང་ཆོ་བོད་མི་ནམས་ཀྱི་བསམ་སྒྲོལ་འགྱུར་བ་
ཆེན་པོ་བྱུང་ཡོད་པས། བོད་སྤྱོད་དོན་དེ་བྱུང་རྗེས་ཀྱང་བོད་པོ་སོགས་སུ་བོད་མི་
མང་པོས་ཉེས་རྒྱུ་པོག་པའི་བྱ་མོ་དེར་གཏུང་སེམས་བཅངས་ཤིང་། ཉེས་རྒྱུ་
གཏོང་མཁན་ཀྱི་མི་དེ་དག་ལ་སྒྲོན་བརྗོད་ནས་མོ་བྱས་ཡོད་པར་མ་ཟད། ས་གནས་
གང་དེའི་བཅའ་ཁྲིམས་ལྟར་ཉེས་ཆད་ཀྱང་བཅད་པ་རེད་ཅེས་ཀྱང་གོ་མོས་བྱུང་།
མདོར་ན་དོན་རྒྱུ་དེས་དུས་རབས་ཉེར་གཅིག་པའི་ནང་འདྲིའི་ཡང་བོད་མི་སྒྲོར་
ཞིག་གི་རུས་ཀླད་དུ་བྱུག་པའི་པོ་མཆོག་མོ་དམན་ཀྱི་ནད་དུག་ད་དུང་སེལ་ཐུབ་
མེད་ལ། ཉམ་ཆུང་བྱད་མེད་ལ་ཅི་མི་སྤྲུམ་པར་གཅར་རྒྱུ་དང་དམའ་འབེབས་བྱེད་
པའི་གདོད་མའི་སྐྱོ་སྒྲོའི་ཅིང་སྒྲོད་རིགས་ཤིག་ཀྱང་ཅད་ནས་དོར་ཐུབ་མེད་པ་
མཆོན་ཡོད།

དེ་ཡང་འགྲོ་བ་མིའི་རིགས་རིག་པའི་ཆེད་མཁས་ག་གོ་མོས་གནའ་རབས་
སྤྱི་ཆོགས་ནང་གི་པོ་མོའི་འབྲེལ་བ་དེ་གཅན་གཅན་རི་དྲགས་ཀྱི་འཛིག་ཉེན་ལ་
དཔེ་སྤྲངས་ན་སེང་གའི་རིགས་དང་འབྲེལ་བོ་འདུག་ཅེས་ཀྱང་གསུངས་སྟེང་། ཞིབ་
དུ་བསམས་ན་སྐད་ཆ་དེར་གནས་ལུགས་ཡོད་དེ། སེང་གའི་འཁྲུ་ཆོགས་ཤིག་ལ་
མཆོན་ན། སྤྱིར་བཏང་པོ་སེང་གཅིག་དང་མོ་སེང་དུ་མ། སེང་སྤྱུག་འགའ་བཅས་
ལས་འཁྲུ་ཆོགས་ཤིག་བྱུབ་ཡོད། དེའི་ནང་རི་དྲགས་བསང་དེ་ཁ་ཟས་འཆོལ་བ་
དང་སེང་སྤྱུག་གཉིས་སྟེང་བྱེད་པ་སོགས་ལས་འགན་ལྡིད་མོ་ཡོད་ཆད་མོ་སེང་
གིས་ཁུར་དུ་ལེན་དགོས། པོ་སེང་གིས་ནས་རྒྱུ་མཐོ་ས་ཞིག་བཟུང་ནས་སོས་
དལ་བག་པའ་ངང་ངལ་གསོ་བྱེད་པ་དང་། མོ་སེང་གིས་ཁྱེར་ཡོང་བའི་ཤ་འགྲང་

ཆད་ཅིག་ཟས་རྗེས། སྤེངས་པ་དང་གད་པ་སོགས་ཀྱི་འགྲམ་དུ་གཅིན་པ་རེ་བཏང་
ནས་ས་རྟགས་བརྒྱབ་སྟེ་ཡུལ་ཁམས་དེའི་བདག་པོ་ཡིན་པའི་རྣམ་འགྱུར་སྟོན་ལ།
ཁོང་ཁོ་ལངས་ཆེ་རལ་བ་གསེག་ཅིང་གད་རྒྱངས་སྟོན་ནས་མོ་སེང་དང་སེང་ལྷག་
རྣམས་ལ་འཛིགས་སྒྲུབ་རེ་བསྐྱེད་རྗེས་ཡང་བསྐྱར་གཉིད་པ་རེད། བཅ་ཞིག་པོ་
སེང་གཞན་ཞིག་གིས་ཁོའི་ལག་ནས་མོ་སེང་འཕྲོག་ཅིས་བྱས་ན་ད་གཞོད་འཇུག་
པ་སྟེད་པའི་དབང་ཆ་བཅད་དེ་འཐབ་འཛིང་བྱེད་དགོས་པ་རེད། སྒྲུབ་ཚུལ་འདི་
རིགས་གནའ་རབས་པོད་སྤྱི་ཆོགས་ཙམ་མ་ཟད་དེང་དུས་པོད་ཡུལ་འཕྲོག་ཕྱོགས་
ས་ཆ་མང་པོ་ཞིག་ཏུ་ནམ་རྒྱུན་མཐོང་རྒྱ་འདུག་པེར་ན་བྱད་མེད་ཀྱིས་ཁ་ཟས་
གཡོ་བསྐོལ་དང་བྱིས་པ་གཉོར་སྟེང་། མོ་མོན་ལ་ཞབས་ཞུ་དང་སྟོ་ལྷགས་འཆོ་
སྟེང་སོགས་ཀྱི་ནང་གི་ལས་ཀ་ཐམས་ཅད་བསྐྱབ་ཏེ་ཉིན་གང་པོར་ཁོམ་བཞིན་མེད་
ནའང་། སྤྱིས་པ་ཆོས་རང་གི་བྱད་མེད་ལ་ལས་རོགས་མི་བྱེད་པར་སྤྱིའི་ཡར་སྤྱེད་
དང་གོ་འདབས་སུ་སྟོ་ཉལ་བྱས་ནས་སྟོད་ལ། བྱད་མེད་ཀྱིས་ཁ་ཟས་གྲ་སྒྲིག་བྱས་
ནས་མདུན་ལ་བཞག་ནའང་ད་དུང་ཡིད་མི་དགའ་བའི་རྣམ་འགྱུར་སྟོན་མཁན་ཡོད་
པར་མ་ཟད། ཁྱིམ་གྱི་རྒྱ་ལོར་ཐམས་ཅད་སྤྱིས་པས་རྒྱན་སྒྱགས་དང་ཆང་རག་གི་
ཆེད་དུ་གང་འདོད་རྒྱུད་ཐོས་སུ་བཏང་ཡང་བྱད་མེད་ཀྱིས་ཐེ་གཉོགས་བྱེད་ཐབས་
མེད་ལ། ད་དུང་བྱི་ནས་སེམས་མི་སྤྱིད་པ་རེ་བྱུང་ན་བྱིར་ཁྱིམ་ལ་ལོག་ནས་རྒྱང་
མར་གཅར་རྒྱུད་བྱེད་མཁན་ཡང་ཡོད། མདོར་ན་སྤྱིས་པའི་འགན་ཁུར་ཉག་ཅིག་ནི་
ཁྱིམ་ཆང་གི་རྩ་ས་དང་རྒྱ་ལོར་ལ་སྤྱང་སྟོབ་བྱེད་རྒྱ་དེ་ཁོ་ན་རེད། གོང་གསལ་
དཔེར་བརྗོད་དེ་ལས་ང་ཆོས་ཀྱང་རང་མི་རིགས་ལ་གནའ་ནས་ད་ལྟའི་བར་པོ་
མཆོག་མོ་དམན་གྱི་བག་ཆགས་རྟིང་བའི་ནད་གཞི་ལྡིང་མོ་ཞིག་ཡོད་པ་ཁས་ལེན་

བར་མོ་ཁྱེད་དགོས་ལ། དེ་ལས་ཀྱང་ཐབས་བསྐྱུར་ཁྱེད་མོས་མོས་ལྟལ་ཁྱེད་
 བན་དེ་དག་བཅོས་སྒྱུར་ཁྱེད་པའི་བསམ་ཚོད་གསར་བརྗེ་ཡི་གོས་པ་གསར་བ་སྟོ་
 སྟབ་དགོས་སོ།

བཞི། བོ་མོ་འདྲ་མཉམ་བཅུད་བའི་ལོ་རྒྱུ་ལ།

མེད་ཀྱི་ལྷན་གྱི་སྤྱི་ཚོགས་ཁོང་ཁོ་མིང་འབྲེལ་མ་ཡིན་པའི་གནད་དོན་
ཡོད་ན། དེ་མིང་འབྲེལ་མཉམ་ཅོང་པའི་སྐད་སྐད་འབྲེལ་མེད་པའི་ཚོས་ཉིད་ཡིན་
པས། འདིར་ཁོ་ལོས་ཐོད་ཀྱི་ཤེས་ཡོན་པའི་སྤྱི་དང་ཁྱད་པར་དུ་ཐོད་ཀྱི་སྤྱལ་
བྱུང་བྱེད་མེད་ནམས་ལ་འཇམ་སྒྲིང་མོད་པར་མིང་སྤྱལ་པའི་འབྲེལ་མཉམ་ཁིད་པར་
བཅད་པའི་ཕོ་སྐྱུས་ཉུང་པ་སྤྱུས་ཤིག་རོ་སྒྲོད་དར་བཅས། ཐོད་ཀྱི་བྱེད་མེད་ཚོས་
འབྲེལ་མཉམ་མོ་ཐར་བཅོན་ཡོན་ཀྱི་དང་ལས་འགྲུལ་ལ་སྐྱབ་སྒྲོད་དར་སྤྱལ་མ་
ཀྱི་སྐྱུ་ཡིན།

དེ་ཡང་མི་ལོ་སྟོང་ལྷག་དུ་མའི་རིང་ལ། འུག་མེད་ཚོས་སྐྱེས་པའི་འདོད་སྟོ་
ཡིས་ཁ་ལོ་བསྐྱར་བཞེན་པའི་སྤྱི་ཚོགས་ནང་མི་རབས་ནས་མི་རབས་བར་འདྲ་
མཉམ་མ་ཡིན་པའི་འཆོ་བ་རོལ་ཞིང་། གན་བསྐྱར་དང་མཐོང་ཆུང་། མནར་གཅོད་
བཅས་ཀྱི་སྤྱག་བསྐྱེད་བཟང་ལས་འདས་པ་ལུངས་ཡོད་པ་གོང་ནས་སྟེང་ཟེན། དེ་
འདྲའི་དང་ཉེ་རབས་ལ་ཐོན་པ་ན་བྱུང་ཕྱོགས་སྐྱེལ་ཁབ་ཁག་དུ་དམངས་གཙོའི་སྟེ་
སྤྱབ་དང་ལས་ལྷགས་ཆེ་ཆེར་དར་བའི་ལྷགས་སྟེན་དང་བསྐྱབ་ནས། སྤྱི་དམངས་
ཐམས་ཅད་ལ་ཁྲིམས་ལྷགས་ཀྱི་མདུན་དུ་འདྲ་མཉམ་ཀྱི་ཁྲི་དབང་ཐོབ་ཅིང་། སྤྱིས་

ཕོ་མོ་གཉིས་ཀྱི་ཐོབ་ཐང་ཡང་འདྲ་མཉམ་ཡོང་དགོས་པའི་འཛོད་སྒྲུབ་སྒྲིག་འགོ་
 བཅུམས། མི་ལོ་བརྒྱ་ལྷག་ལྷག་གི་ཡར་སྔོན་དུ་གོ་རྟོགས་སད་ཟེན་པའི་ལུས་བྱང་
 བྱད་མེད་སྐྱོར་ཞིག་གི་སྡེ་ཁྲིད་འོག་ཀྱི་ཕྱོགས་རྒྱལ་ཁབ་ཁག་དུ་བྱད་མེད་ཀྱི་འདྲ་
 མཉམ་ཁེ་དབང་བཅོལ་ལེན་བྱེད་འགོ་བཅུམས་པ་རེད། འཛམ་གླིང་མོ་དབང་རིང་
 ལུགས་ཀྱི་ལས་འགུལ་དེ་ད་ལྟའི་བར་པལ་ཆེར་དུས་རིམ་གཉིས་ཙམ་བརྒྱུད་ཡོད་
 དེ། དུས་རིམ་དང་ཕོ་ནི་དུས་རབས་བརྒྱ་དགུ་པའི་དུས་མཇུག་ཙམ་ལ་ཨ་རི་
 སོགས་ཀྱི་ཕྱོགས་མ་ཅུ་རིང་ལུགས་ཀྱི་རྒྱལ་ཁབ་འགའ་གས་ནང་བྱད་མེད་པལ་
 ཚོལ་བ་སྐྱོར་ཞིག་གིས་མཉམ་འབྲེལ་སྐྱོས་འདྲ་མཉམ་ཀྱི་ཁེ་དབང་ཚོད་པའི་གསར་
 བརྒྱུད་ལས་འགུལ་བསྐྱངས་ཡོད། སྐབས་དེའི་སྤྱི་དགེ་གཞི་གཙོ་བོ་ནི་ཕོ་མོ་འདྲ་
 མཉམ་ཀྱི་དབང་ཆ་དང་། སྤྱི་དམངས་ཀྱི་ཆབ་སྲིད་ཁེ་དབང་འདྲ་མཉམ་ཀྱི་སྐྱོར་
 ཡིན་ལ། རང་སྐྱོས་སྤྱི་སྤྱིས་བ་དང་བྱད་མེད་གཉིས་ཀྱི་གང་ཟག་མི་ཡིན་པའི་རོས་
 བས་ལྷན་སྤྱིས་ཀྱི་སྒོ་གྲོས་དང་འཛོན་ཐང་འདྲ་འདྲ་ཡིན་པ་ཁས་ལེན་དགོས་པའི་
 འཛོད་སྒྲུབ་བསྒྲགས་པ་རེད། ཐེངས་དེའི་ལས་འགུལ་ཀྱི་དམིགས་ལུས་གཙོ་བོ་ནི་
 བྱད་མེད་ཀྱི་ཆབ་སྲིད་དབང་ཐང་བཅོལ་ལེན་ཀྱི་ཆེད་དུ་ཡིན་པས་མི་རྒྱུས་ཀྱིས་
 ཁོ་མོ་ཆོར་མོ་དབང་རིང་ལུགས་པ་(Feminism)ཞེས་བཏགས། དུས་རིམ་
 གཉིས་པ་ནི་དུས་རབས་ཉི་ཤུ་པའི་ལོ་རབས་60ནས་70བར་ཡིན། དེ་ཡང་ཐོག་
 མར་ལས་འགུལ་འདི་ཨ་མི་རི་ཁ་ནས་བྱང་བ་ཞིག་ཡིན་ལ་དུས་རབས་སྔོན་མའི་
 ལོ་རབས་བརྒྱུད་ཅུ་བ་ཡས་མས་བར་རྒྱན་འཁྲིངས་བྱས་ཡོད། དམིགས་ལུས་གཙོ་
 བོ་ནི་ཕོ་མོ་གཉིས་བར་ཀྱི་ཕྱོགས་ཞེན་དབྱེ་འབྲེད་ཀྱི་ལྷ་སྐྱངས་མེད་པར་བཟོ་བ་
 ཟེ། དུས་རྒྱུན་ཀྱི་འཆོ་བའི་ཁྲིད་དུ་ནམ་ཡང་སྤྱིས་པ་གཙོ་བོ་དང་བྱད་མེད་པལ་

བར་འཛོག་པའི་འདུ་ཤེས་འཛིན་སྐྱབས་དེ་རིགས་མང་ནས་མེད་བར་བཅོས་ཏེ་
དམངས་ཡོངས་ལ་འབྲམ་མཉམ་གྱི་ལྟ་བ་བྱུང་བཅད་དུ་གཏོང་རྒྱུ་དེ་རེད།

སྐབས་དེར་རྒྱ་རན་སི་རྒྱལ་ཁབ་ཀྱི་བྱད་མེད་ཚོམ་པ་པོ་གྲགས་ཅན་སི་
མོན་ཞེ་དེ་པེ་ལ་མོར་(Simone de Beauvoir 1908—1986)ལགས་ཀྱི་
བཅུམས་ཚོས་<<རྟགས་གཉིས་པ>>(1949ལོར་དབར་བསྐྱེད་བྱས)ཞེས་པ་དེ་
བསམ་སྒྲུབ་མཚོན་བྱེད་དུ་བཀྱང་ཡོད། སྐབས་འདིའི་མོ་དབང་རིང་ལུགས་པ་
ཚོས་པོ་དབང་དཀྱིལ་སྒྲིང་དུ་འཛིན་པའི་རིང་ལུགས་ལ་དགག་སྐྱབ་དང་བྱད་མེད་
ཀྱི་གོ་རྟོགས་སད་དུ་འཇུག་པར་འབད་བཅོན་བྱས་པ་རེད།

དུས་དེར་ད་དུང་ཨ་རིའི་བྱད་མེད་ཚོམ་པ་པོ་པེར་ཟུ་མེར་ལེ་ཏན་(Betty-
Friedman)ཀྱིས་མཛད་པའི་<<བྱད་མེད་ཀྱི་གསང་བ་སྒྲོག་ཀྱང་>>(1963ལོར་
དབར་བསྐྱེད་བྱས་པ)ཞེས་པ་སོགས་མོ་དབང་རིང་ལུགས་ཀྱི་བཅུམས་ཚོས་
གྲགས་ཅན་གཞན་འགའ་རེ་ཡང་བྱུང་ཡོད། དུས་རབས་གཅིག་ལྷག་ཙམ་རིང་
བསྐྱད་མར་འཕེལ་རྒྱས་བྱུང་བའི་མོ་དབང་རིང་ལུགས་ཀྱི་བསམ་སྒྲུབ་སྐྱོབ་
དེས་མཐར་ཐུག་རྒྱལ་ཁབ་མང་པོའི་ཁྲིམས་ལུགས་ལ་འགྱུར་བ་བཏང་སྟེ། བྱད་
མེད་རྒྱུ་མས་ལ་འབྲམ་མཉམ་གྱི་ཆབ་སྲིད་ཁེ་དབང་བཅོན་ལེན་བྱེད་ཐུབ་ཡོད་ལ།
བྱད་མེད་ཀྱི་སྤྱི་ཚོགས་དང་རིག་གནས་ཀྱི་གོ་གནས་ཀྱང་རེ་མཐོ་དུ་བཏང་། ལུ་བ་
སྤྱིང་གི་བསམ་སྒྲུབ་ཤིང་ཞུགས་པ་བརྒྱུད་ཀྱང་གོ་ལྟ་བུར་མཚོན་ནའང་ཀྱང་ལྷ་མི་
སེར་རྒྱལ་ཁབ་ཀྱི་རིང་ནས་བཟུང་བྱད་མེད་ལ་སྤྱིས་པ་འབྲམ་མཉམ་གྱི་བཅའ་ཁྲིམས་
ཁེ་དབང་ཡོད་པ་ཁས་ལེན་བྱས་ཡོད་ལ། ད་ལྟའི་ཀྱང་གོའི་ཁྲིམས་ལུགས་ནང་ཆེད་
དུ་བྱད་མེད་ཀྱི་གནས་ཚུལ་དངོས་ལ་གཞིགས་ཏེ་དམིགས་བསམ་གྱི་སྤྱང་སྒྲུབ་

སྲིད་རྒྱས་རེ་འགའ་ཡང་གཏན་ཁེལ་བྱས་ཡོད། ཟུང་པར་དུ་བསམ་སྒྲོའི་ལྟ་བུ་ཡིན་
 ཆ་ནས་དུས་རབས་ཉི་ཤུ་པའི་ལོ་རབས་བརྒྱད་ཅུ་པའི་འགོ་ཙམ་ནས་བརྒྱུད་། རྒྱ་
 བླ་ལའང་མོ་དབང་རིང་ལུགས་པའི་ལྟ་བ་འཛིན་པའི་བུད་མེད་སྐོར་ཞིག་བྱང་
 མོན་པ་མ་ཟད། བུད་མེད་རིང་ལུགས་ཀྱི་བསམ་སྒྲོས་ཤན་ཞུགས་པའི་ཚུལ་རིག་
 བཅའ་སྒྲུབ་ཆོས་འཁོར་ཆེན་བྱང་ཡོད་ལ། ད་ལྟ་ཆེད་དུ་བསམ་སྒྲོའི་སྒྲུབ་སྐྱོན་དེར་
 ཞིབ་འཇུག་བྱེད་པའི་རིག་ཆན་གསར་བ་ཡང་དར་བཞིན་འདུག་ལོ་རྒྱས་ཀྱི་རྒྱ་བ་
 སྒྲོངས་དེ་འདྲའི་འོག་དུས་རབས་ཉེར་གཅིག་པའི་དུས་འགོ་འདིར་རང་རེའི་བོད་ཀྱི་
 སྤྱི་ཚོགས་ནང་ཡང་བུད་མེད་ཀྱི་གནད་དོན་སྐོར་ལ་དོ་སྣང་བྱེད་མཁན་རེ་མང་དུ་
 འགྱུར་བཞིན་འདུག་ལ། ཟུང་པར་དུ་བོད་ཀྱི་བུད་མེད་གོ་རྟོགས་མི་དམན་པ་འགའ་
 རེས་བོད་རིགས་བུད་མེད་ཀྱི་ཐོབ་ཐང་སྐྱེད་པའི་ཚུལ་ཡིག་འབྲི་མགོ་བཅའ་སྒྲུབ་ཡོད་
 པ་མཐོང་ཐོས་བྱུང་། སྤྱིར་མིག་ཟུར་གཞུང་ལུགས་ཀྱི་གོ་རྟོགས་དང་སྤྱི་ཚོགས་ཀྱི་
 ལུགས་སྐྱོན་སོགས་སྤྱོད་གས་གང་ཐད་ནས་བོད་ཀྱི་མོ་དབང་རིང་ལུགས་པའི་རུ་
 དཔུང་ཞིག་གྲུབ་སྟབས་མེད་ནའང་། བདག་གིས་ཁོ་མོ་ཚོའི་ཞུས་པ་མེད་པའི་སྤྱིར་
 སྤྱོད་པས་དང་བརྟན་ཞིང་བརྒྱུད་པའི་གོམ་སྤྱོད་ལས་བོད་གངས་ཅན་ཀྱི་མ་སྤྱི་ཚོའི་
 འདྲ་མཉམ་དང་རང་དབང་བརྟན་ལེན་བྱེད་པའི་རེ་བའི་མི་ལམ་དེ་མཐོང་བྱུང་།

ཟུ། བོ་མོ་འདྲ་མཉམ་ཚོད་པའི་དགོས་པ།

སྤྱིར་བསམ་སྒྲོའི་སྒྲུབ་སྐྱོན་གང་ལའང་ལེགས་པའི་ཆ་དང་ཉེས་པའི་ཆ་
 གཉིས་ཀ་ཡོད་པས་ལེགས་ཉེས་སྒྲུང་དོར་བྱ་དགོས་མོད། ཁོ་བོས་བལྟས་ན་རུབ་

སྤྱིར་ནས་དར་བའི་མོ་དབང་རིང་ལུགས་ཀྱི་བསམ་སྒྲོའདི་སྤྱིས་པ་ཆེན་པོའི་རིང་
 ལུགས་ཐལ་དཔགས་པའི་ཐོད་མི་རིགས་མཆོན་ན་གཞོད་པ་ལས་པན་པ་ཆེ། དེ་
 བས་ཤེས་ལྡན་ཀུན་གྱིས་ནང་འདོན་དར་སྤེལ་གཏོང་བར་འབད་པ་བྱེད་དགོས། རི་
 སྐད་དུ། དེར་རབས་སྤྱི་ཚོགས་ཀྱི་དཔལ་ཡོན་ཆད་ཐིག་གསུམ་ནི་“གན་པ་དར་
 གིས་པ། བྱད་མེད་བཅས་ལ་བཅི་བཀྱར་བྱེད་མིན་དེ་ཡིན་”ཟེར། རྒྱ་མཆོན་ནི་མི་
 གན་གང་དེ་ག་པའི་ཁུར་གྱིས་ནོན་པ་དར་གིས་པ་ནི་གཉོམ་ལག་རྒྱས་མེད་པ།
 བྱད་མེད་ནི་ལྡན་སྤྱིས་ཀྱི་ཤེད་ལྷགས་རྒྱུར་ཞིང་། དེ་གསུམ་ག་སྤྱིས་པ་དར་མ་དར་
 བསྐྱར་ན་གཞུགས་སྟོབས་དང་བྱས་ལྷགས་ཞན་པས་ཆེད་དུ་གཟིགས་སྤྱིར་དར་
 བཅི་བཀྱར་བྱེད་དགོས་པ་ཡིན། ང་ཚོས་ཆད་ཐིག་འདི་གཞིར་བཟུང་སྟེ་རང་གིས་
 རང་ལ་བྱིར་བཏང་ཞིག་བྱས་ན། ཐོད་མི་རིགས་འདིས་ནམ་རྒྱུན་གན་ལ་གྲུས་བཀྱར་
 དང་རྒྱུང་ལ་བྱམས་སྤྱིར་ཞེས་སྤྱི་མ་གཉིས་ལ་བཟང་དགོས་རབས་སྤྱིར་བཞིན་ཡོད་
 ནའང་། བྱད་མེད་རྣམས་ལ་འདྲ་མཉམ་གྱི་ཐོབ་ཐང་སྤྱིར་དགོས་ཞེས་པའི་གཏམ་
 དཔེ་ཞིག་ཀྱང་བཅུལ་རྒྱ་མི་འདུག་དེ་འདྲའི་རིག་གནས་བསམ་སྒྲོའི་ལྷགས་རྒྱུན་ལ་
 བཏེན་ནས་ད་ལྟའི་ཐོད་རིགས་བྱད་མེད་ཀྱི་ཐོབ་ཐང་ནི་བྱ་བ་ལྷགས་དམངས་གཙོ་
 རྒྱལ་ཁབ་ཀྱི་བྱད་མེད་དག་ལས་རབ་ཏུ་དམའ་བ་མ་ཟད། གནའ་རབས་སུ་བྱད་
 མེད་རྣམས་ལ་བརྟུང་གཤིག་བཏང་བ་ང་ཚོ་ལས་ཀྱང་ཆེན་ཆེ་བའི་རྒྱ་ནག་མི་
 རིགས་དང་ཡང་བསྐྱར་ཐབས་མི་འདུག་དང་མོར་བཤད་ན་ཁ་སང་དེ་རིང་ཐོད་ཀྱི་
 བྱད་མེད་མང་པོས་མི་རིགས་གཞན་ཀྱི་བྱད་མེད་ལ་ཡིད་སྤོན་བྱེད་བཞིན་ཡོད་ལ།
 ཕྱི་སྤྱིར་བ་དང་རྒྱ་ཉོས་མོགས་མི་རིགས་གཞན་དང་གཉེན་སྤྱིག་བྱེད་འདོད་མཁན་
 ཡང་རེ་མང་དུ་འགྲོ་ངེས་རེད་སྟེ། སྤྱིར་བཏང་སྤྱང་རྒྱལ་འདི་འདྲར་འཕྲད་སྐབས་

བོད་ཀྱི་སྤྱི་ལོ་ལ་མེད་ཆེས་བསམ་སྒྲུབ་ཞིབ་ཏུ་མི་གཏོང་བར་བྱད་མེད་དེ་རིགས་
 ཅི་མ་གཞི་ནས་མི་རིགས་གཞན་འགྱུར་ལ་དགའ་བ་རེད་ཅེས་སྤྱི་གསུང་དཔྱད་བྱེད་
 སྤྱི་མེད། ཉག་ཉག་ཁོ་བོས་དེ་ནི་བོད་ཀྱི་བྱད་མེད་ཆོའི་སྒྲིན་ཆ་མ་ཡིན་པར་སྤྱི་ལོ་
 པའི་ཉེས་པ་རེད་སྟེ། ང་ཆོས་པོ་གསར་དག་གིས་ནས་རྒྱུན་བྱད་མེད་ལ་འདྲ་
 མཉམ་ཀྱི་གོང་བཀྱར་མི་བྱེད་པར་སྤྱི་ལོ་པའི་མེད་རིང་ལུགས་འབའ་ཞིག་
 མཁེགས་འདྲིན་བྱེད་ཅིང་། ཆང་རག་བག་མེད་དུ་འཐུང་བ་དང་ཆུང་མར་གཙར་
 རྒྱུད་བྱེད་པའི་སྒྲུབ་ཚུལ་ནི་ག་ས་གང་དུ་མཐོང་རྒྱུ་འདུག་དེ་ནི་མི་སྣ་ཡིན་ཅུང་བདེ་
 བ་མི་འདོད་པར་སྤྱག་བསྐྱེད་འདོད་མཁན་མེད་པས་བོད་མོ་དེ་དག་གིས་ཐོབ་ཐང་
 དང་རང་དབང་གི་ཆེད་དུ་རང་ལ་བཅི་བཀྱར་བྱེད་པའི་གཞན་རིགས་སྤྱི་ལོ་པའི་གསུང་
 བདམས་འདོད་པར་ལ་མཆོན་རྒྱུ་ག་ལ་ཡོད།

དུས་རབས་ཉི་ཤུ་པའི་དུས་འགོར་བོད་ཀྱི་རིག་པའི་དབའ་བོ་དག་ཆོས་
 ཀྱིས་“མཐོ་བ་རྒྱལ་བོའི་རྒྱལ་སྤྱི་དང་། དམའ་བ་སྤྱང་བོའི་བྱིས་ཐབ་སོགས། མེད་
 དུ་མི་རྒྱུད་བ་ནི་བྱད་མེད་ཉིད་”ཅེས་རིན་ཐང་ལྟ་བུའི་ཆ་ནས་བྱད་མེད་ལ་གདེང་
 འདྲིལ་ལུགས་མཐུན་བྱས་ཡོད་ལ། དུས་རབས་ཉི་ཤུ་པའི་དུས་དཀྱིལ་དུ་ཀྱང་གོའི་
 གཉེན་སྤྱི་ག་བཅའ་བྱིས་སོགས་ཀྱི་ནང་དུ་ཡང་པོ་མོ་འདྲ་མཉམ་ཀྱི་ནང་དོན་ཁ་
 སྒྲིན་བྱས་པ་དེས་བོད་དང་བཅས་པའི་གངས་ཉུང་མི་རིགས་ཁག་གི་བྱད་མེད་ཀྱི་
 ཐོབ་ཐང་མཐོར་འདེགས་ཐད་དུ་ཡང་ལོ་རྒྱུས་རང་བཞིན་ཀྱི་པན་རྒྱས་ངེས་ཅན་ཐོན་
 ཡོད་ཟེར་ཆོག།

དེ་ལྟར་དེང་སང་ཕྱི་ཁོར་ཡུག་གི་ཤུགས་རྒྱུན་ལོག་པོ་མོ་འདྲ་མཉམ་ཟེར་
 པའི་བཅའ་བྱིས་ཀྱི་ཐ་སྙད་ཅམ་ཞིག་བོད་མི་པལ་མོ་ཆེའི་རྣ་བྱང་དུ་སོང་ཡོད།

ཡིན་ནའང་གཏིང་རིམ་པའི་འདུ་ཤེས་འདྲིན་སྤངས་དང་རིག་གནས་སྲོལ་རྒྱན་གྱི་
 ཆ་ནས་ད་དུང་ཡང་པོ་མཆོག་མོ་དཔལ་གྱི་བསམ་སྒྲུབ་རྒྱུ་རྒྱུ་ལྟ་བུ་ཅན་དེ་དོར་
 ཐུབ་མེད། ང་ཚོས་ད་དུང་ཡང་བོད་མི་རིགས་རང་གི་སྲོལ་རྒྱན་ཤེས་རིག་དང་རིན་
 ཐང་ལྟ་བུའི་ཁོད་དུ་པོ་མོ་འབྲེལ་མཉམ་གྱི་གོ་རྟོགས་ཐབ་མོ་སྒྲེལ་རྒྱ་དེ་ཤིན་ཏུ་གལ་
 ཆེན་པོ་རེད་སྟེ།

དེ་ཡང་པོ་མཆོག་མོ་དཔལ་གྱི་གནད་དོན་འདི་མཐར་གཏུགས་ན་འདུ་
 ཤེས་འདྲིན་སྤངས་ཀྱི་གནད་དོན་འབྲེལ་ལས་མ་འདས་ཏེ། གནའ་རབས་སྤྱི་
 ཚོགས་ནང་སྤྱི་པ་རྣམས་ཀྱི་ཤེད་ཤུགས་ཆེ་བས་ད་གཞི་དགོ་གནས་ཀྱང་བྱད་
 མེད་ལས་མཐོ་བ་ཡིན་ན། མིག་མདུན་གྱི་སྤྱི་ཚོགས་ནང་དཔག་འཇུག་དང་ངལ་
 ཚོལ་གང་བྱེད་ཀྱང་མིའི་སྒྲོ་བོས་ཀྱིས་གསར་བསྐྱུན་བྱས་པའི་འབྲུལ་ཆས་སོགས་
 སྤྱོད་པ་ལས་ཐང་ཀར་མི་ཡི་ལུས་ཤུགས་འདོན་པ་གཙོ་བོ་མ་ཡིན། དེ་བས་ད་ལྟ་
 ང་ཚོ་བོད་ཀྱི་སྤྱི་ཚོགས་ནང་དུ་ད་དུང་སྤྱི་པའི་གོ་ས་བྱད་མེད་ལས་མཐོ་དགོས་
 པའི་རྒྱ་མཆན་ཅི་ཡང་མེད། ཁོ་བོས་དེ་ལྟར་བཤད་སྐབས་མི་ལ་ལས་ཁ་སང་དེ་
 རིང་གི་བོད་ཅམ་མིན་པར་བྱུང་ཤོགས་རྒྱལ་ཁབ་ཀྱི་སྤྱི་ཚོགས་ལ་བསམས་ན་
 ཡང་། བྱད་མེད་རྣམས་ནི་ལུས་ཤུགས་ཅམ་མ་ཐང་སྤྱིང་སྤྱིང་བས་དང་སྒྲོ་ཁོག་ཤེས་
 རྒྱ། མིག་རྒྱང་། རང་རྒྱལ་སྤྱི་པ་མིན་སོགས་ཀྱི་ཐད་ནས་ཀྱང་ཡོངས་ཁབ་ཏུ་སྤྱི་པ་
 པར་མི་དོ་ཞིང་། སྤྱི་པ་པ་འདྲིན་ཐང་ཅན་གྱི་ཁ་གྲངས་དང་སྤྱི་པ་ཆད་གཉིས་ཀ་བྱད་
 མེད་འདྲིན་ཐང་ཅན་ལས་མང་ཞིང་མཐོ་བའི་སྤང་རྒྱལ་ཡོད་པས་བྱད་མེད་དང་
 སྤྱི་པ་པ་གཉིས་པར་འབྲེལ་མཉམ་དོ་མ་ཞིག་ཆགས་ཐབས་མེད་ཟེར་ངེས་ལ། ཐ་ན་
 བོད་ཀྱི་བྱད་མེད་པལ་མོ་ཆེས་ཀྱང་དེ་ལྟར་འདོད་བཞིན་ཡོད་མིད། སྤྱི་པ་པའི་སྤང་

ཚུལ་ཁོ་ནའི་སྤྲོད་ནས་བལྟས་ན་དེར་གནས་ཡུགས་ཅུང་ཟད་ཡོད་མོད། སྤང་ཚུལ་
 དེ་འདྲ་བྱུང་བའི་གཏིང་རིམ་གྱི་རྒྱ་རྒྱུན་ལ་བསམ་སྒོ་བཏང་ཆོ། ཉག་ཉག་དེས་ཀྱང་
 བྱད་མེད་གྱི་འཛོན་ཐང་མ་གཞི་ནས་སྤྲེས་པ་ལ་མི་དོ་བ་གསལ་བ་ཤད་བྱེད་མི་ཐུབ་
 པར། ཡོད་ཆད་སྤྲེས་པས་ཁ་ལོ་བསྐྱར་བཞིན་པའི་སྤྱི་ཚོགས་ཁོར་ཡུག་གིས་
 བཟོས་པ་བདེན་དཔང་བྱས་ཡོད། དཔེ་ཡི་སྒོ་ནས་བཤད་ན་ཁྲིམས་ཡུགས་གྱི་དོས་
 ནས་པོ་མོ་འདྲ་མཉམ་ཁས་ལེན་པའི་དེར་རབས་གྱི་སྤྱི་ཚོགས་ཤིག་ཏུ་ཁྲིམ་ཆར་
 གཅིག་ལ་ལྟན་སྤྲེས་གྱི་སྒོ་གྲོས་འདྲ་མཉམ་ཡིན་པའི་མིང་སྤྱིར་གཉིས་ཡོད་པའི་
 དབང་ཏུ་བཏང་ན་ཡང་། གྲིས་པ་པོ་མོ་གཉིས་ལ་ཆུང་ཏུས་ནས་བཟུང་འདྲ་མཉམ་
 གྱི་སྒོ་བ་གསལ་པོ་སྐབས་བསྐྱབ་ཐུབ་ཀྱིན་མེད། འུ་ཞིག་ཡིན་ན་པ་མས་ཅེད་འཛོ་
 དང་གྲོགས་བསྐྱིག་པ་སོགས་གྱི་ཐད་ནས་རང་དབང་མང་ཅམ་སྤྲོད་ལ། སྒོ་བ་སྤྱིར་
 སོགས་གྱི་ཐད་ནས་ཀྱང་འགན་འཁུལ་མང་ཅམ་འགལ་བར་མ་ཟད། ཆུང་ཏུས་ནས་
 སྤྲེས་པོ་རབ་ཅིག་བྱེད་དགོས་ཞེས་སྤྲོད་སྒོ་བས་དང་སྒོ་རྒྱ་བསྐྱེད་བཞིན་ཡོད། ལྷན་
 པར་ཏུ་དོན་དག་ཅི་བྱུང་བྱུང་རང་འགན་རང་འཁུར་སྒོས་ཐག་གཅོད་བྱེད་པར་སྐུལ་
 མ་གཏོང་བས་བྱ་དེའི་ཚུགས་ཐུབ་ཀྱི་རང་གཤིས་ཆགས་པར་པན། དེ་ལས་ལྡོག་
 སྤྱི་བྱ་མོ་ཞིག་ཡིན་ན་ཤེས་བྱ་རིག་གནས་སོགས་སྤྱིར་ཏུ་འཇུག་པ་ལས་གཞན།
 ཉེན་ཁ་ཆེ་བའི་ཅེད་འཛོ་དང་འགན་ཁུར་ཕྱི་བའི་ལས་དོན་སོགས་བསྐྱབ་ཏུ་མི་
 འཇུག་པར་མ་ཟད། ཁྲིམ་ལས་བསྐྱབ་པ་དང་ཞི་དུལ་བག་ཡོད་བྱེད་དགོས་ཚུལ་
 གདམས་པར་བྱེད་ལ། དོན་དག་ཅི་བྱུང་བྱུང་པ་མས་ཉམ་ཆུང་ཞིག་ཏུ་བཅི་ནས་
 རོགས་རམ་དང་སེམས་ཁུར་མང་ཅམ་བྱེད་པས་རང་ཚུགས་ཐུབ་པ་དགལ། སྒོ་བ་
 བྱ་དང་སྤྱི་ཚོགས་སྒོ་བ་གསལ་པོ་ཐད་ནས་ཀྱང་བྱ་དང་བྱ་མོ་གཉིས་ལ་ཐུང་བྱ་བཏོན་

པ་མི་འདྲ་སྟེ། འུ་ཞིག་གིས་ཁོར་འཁྲལ་བཟོས་ན་དག་ཅན་དང་འགོ་ཁྲིད་སོགས་
 གྱིས་ཐད་ཀར་དུ་ཆད་པ་བཅད་དེ་ཡོ་བསྐང་བྱེད་མོད། འུ་མོ་ཞིག་གིས་ཁོར་འཁྲལ་
 བཟོས་ན་ཏུ་ཅང་ཆ་བས་ཆེན་མིན་པའི་རིགས་ཀྱི་ཡངས་སུ་བཏང་ནས་གཟབ་ནན་
 གྱི་ཐག་གཅོད་མི་བྱེད། མདོར་ན་དོན་རྒྱུན་དེ་དག་གི་གོ་རིམ་ཁོད། སྐྱེས་པ་ཞིག་
 ཡིན་ཕྱིན་སྐྱེ་ཆོགས་གྱིས་ཁོ་ཆོར་འགན་འཁེལ་དང་དབང་ཆ་གཉིས་ཀ་སྟོན་པ་ཡིན་
 ལ། འུ་མེད་ཅིག་ཡིན་ཆེ་འགན་འཁེལ་ཆུང་ལ་དབང་ཆ་ཡང་མེད་པའི་སྤང་ཚུལ་
 བྱང་ཡོད། དེ་འདྲའི་དོ་མི་མཉམ་པའི་སྟོབ་གསའི་འགྲུགས་རྒྱུན་འགྲུགས་སོན་རྗེས།
 སྐྱེས་པ་པལ་མོ་ཆེས་སྐྱེ་ཆོགས་ལས་རིགས་སྤྱོད་ཆོགས་ནང་རྒྱུ་འདྲིན་པའི་གོ་
 གནས་ཐོན་ཡོད་ལ། འུ་མེད་ཆོས་དེ་ལ་རམ་འདེགས་དང་ཞབས་ཁྱེད་ཅམ་བསྐྱུ་བ་
 པའི་སྤང་ཚུལ་འདི་འདྲ་བྱང་བ་རེད། སྟོབ་གསའི་ཐད་ཀྱི་ཕོ་མོ་འདྲ་མཉམ་གྱི་གནད་
 དོན་འདི་ལྟུང་ཕྱགས་དམངས་གཙོ་རྒྱལ་ཁབ་ཁག་གིས་ཀྱང་ཡོངས་སུ་ཐག་གཅོད་
 བྱེད་ཐུབ་མེད་ན། འུ་དོག་མཐེགས་འདྲིན་ལ་དགའ་བའི་ར་ཆོ་བོད་ཀྱི་ཁོར་ལུག་ཏུ་
 དེ་བས་ཀྱང་མདོན་འགྱུར་བྱེད་ག་ལ་ཐུབ། དེ་བས་མིང་དོན་མཚུངས་པའི་ཕོ་མོ་
 འདྲ་མཉམ་ཞིག་ཡོང་དགོས་ན། ཆུང་གྱིས་པའི་དུས་ནས་བཟུང་སྐྱེས་ཕོ་མོ་གཉིས་
 ལ་འདྲ་མཉམ་གྱི་དབང་ཆ་དང་འགན་འཁེལ་སྤྱད་དེ་བསྐྱེད་བསྐངས་བྱེད་རྒྱ་གལ་
 ཆོད།

ལེས་རིག་ལོ་རྒྱུས་ཀྱི་དོས་ནས་བལྟས་ན། ད་ལྟ་བོད་མི་རིགས་ནི་
 དམངས་གཙོའི་ཡོངས་ཁབ་རིན་ཐང་ལྟ་བུ་ནང་འདྲན་དང་། སྐྱེད་མངས་སྟོ་འབྲེད་
 ལས་འགུལ་སྟེལ་དགོས་པའི་བསམ་སྟོ་གསར་བརྗེའི་དུས་རིམ་གསར་བ་ཞིག་ལ་
 སྟེབས་ཡོད། གལ་ཏེ་ར་ཆོ་མི་རིགས་འདིའི་གྲངས་ཀྱི་བྱེད་ཀ་ཐོན་པའི་བོད་ཀྱི་མ་

སྤྱི་ཉམས་ཆུང་རྒྱལ་ལ་སྤྱི་ས་བ་དང་འདྲ་མཉམ་གྱི་ཐོབ་ཐང་སྤྱོད་པའི་བྱ་གཞག་
 རྒྱལ་ས་ཆེན་འདི་ལེགས་འབྲུག་བྱུང་ན། མི་རིགས་འདིའི་ཁོངས་མི་ཡོངས་ཀྱི་
 གསར་བཏོད་ཀྱི་སློ་སྤྱོད་དང་གསར་བཞེ་ཡི་རྒྱས་སྟོབས་སྤྱོད་འདོན་བྱེད་པར་མང་
 གཞིའི་མཐུན་སྦྱེན་བསྐྱུན་པ་མ་ཟད། བོད་ཀྱི་མི་རབས་རྗེས་མ་དག་གི་སྤྱོད་གསལ་
 ལས་དོན་དང་ཡང་ཐད་ཀར་དུ་འབྲེལ་བ་ཡོད། རྒྱ་མཆོན་ནི་གནའ་རབས་ལུ་རུ་
 སྤེའི་ཡོ་རྒྱས་སྟོད་གི་རྒྱལ་མོ་གཞུགས་ཅན་ཨེ་ཁྲ་རེ་པལ་ཏུ་ཁྲི་རབས་གཉིས་པས་
 (Е к а т е р и н а II 1729-1796) “སྤྱོད་ཡོན་གཉིས་ལྡན་ཅན་གྱི་
 སྤྱི་དམངས་བསྐྱེད་བསྐྱིད་སྤྱོད་དགོས་ན། མིའི་རིགས་ཡོད་ཆད་ཀྱི་དགོ་ཀན་
 ཐོག་མ་སྟེ་ཨ་མ་རྒྱལ་ལ་རག་ལས་ཡོད་”ཅེས་གསུངས་པ་བཞིན། བོད་ཀྱི་མ་
 འོངས་པར་རེ་བ་ཡོད་མེད་དེ་ཡང་ང་ཚོ་མི་རིགས་ལ་ཤེས་འདོན་གཉིས་ལྡན་གྱི་
 མ་ལུམ་མཛངས་མ་ཡོད་མེད་ལ་རག་ལས་ཡོད།

དེ་ན་འདིར་བོད་ཀྱི་བྱུང་མེད་གོ་རྟོགས་ཅན་རྒྱལ་ལ་སྤྱོད་འདེབས་པའི་
 གཏམ་འདི་འདྲ་ཡོད་དེ། གལ་ཏེ་ཁྲིད་ཉིད་མིང་དོན་མཚུངས་པའི་མོ་དབང་རིང་
 ལུགས་པ་ཞིག་བྱེད་འདོད་ན། གནད་འགག་གི་ཅ་དོན་གཉིས་རེས་པར་དུ་རྒྱན་
 འཁྲིངས་བྱེད་དགོས་སྟུམ། དང་པོ་ནི་སྤྱི་ས་བ་དང་འདྲ་མཉམ་གྱི་ཐོབ་ཐང་བཙོན་
 ལེན་བྱེད་པའི་ཞོར་ལ་རང་གི་འབྲུང་སྤྱོད་རེ་ལེགས་སུ་བཏང་སྟེ་སྤྱི་ཚོགས་ཀྱི་
 འགན་འཁུལ་མང་དུ་ཁྲུང་སྤྱོད་རྒྱུར་འབད་དགོས། དེ་ལས་སྤྱོད་སྟེ་དང་སང་གོང་
 ཁྲིང་གི་རྒྱ་མོ་གཞན་བརྟེན་མ་ཁག་ཅིག་བཞིན་སྟོ་གོས་འཚོ་ཆེས་ཐམས་ཅད་སྤྱོད་
 པར་བརྟེན་ཞིང་། ལས་འགན་ཅི་ཡང་བསྐྱུབ་མི་འདོད་པར་ད་དུང་བྱུང་མེད་ཀྱི་ཁེ་
 པན་སྤོང་ན་ལུགས་མཐུན་མིན་ལ། སྤྱི་ས་པོ་རབ་ཅིག་ཡིན་ན་ཡོད་ཆད་བྱུང་མེད་

གྲི་ཁ་ལ་ཉན་དགོས། ཁྱིམ་ཆང་སྐྱོང་བ་ནི་སྐྱེས་པའི་འགན་ཁུར་ཤ་སྟག་གོ་ལྟ་བུའི་
 ལབ་རྩོལ་ཡང་འབྱེན་མི་བྱང་། དེ་ནི་དེང་སང་གི་བྱད་མེད་ལ་ལའི་སྤྱིད་ལྷག་གི་
 སེམས་ཁམས་ཤིག་ཡིན་པ་ལས་འདྲིར་སྒྲེང་བའི་ཕོ་མོ་འདྲ་མཉམ་གྱི་ཐོབ་ཐང་ལ་
 འབྲེལ་བ་མེད། དེ་ལས་ལྡོག་སྟེ། ཁོ་ཕོས་བསྟམས་ན་བྱད་མེད་ནམས་གསོ་ཕག་དང་
 མེ་ཉླ་གི་རྩ་བུམ་ལྟ་བུར་བརྩི་བ་གང་ཡང་ཕོ་མཆོག་མོ་དམན་གྱི་བསམ་སྒྲོ་
 གཞན་ཞིག་རེད། དེ་འདྲའི་བྱད་མེད་དག་ནམ་ཞིག་གཟུགས་དང་ལང་ཆོའི་མཛེས་
 པ་ཉམས་རྗེས་སྐྱེས་པས་བརྩི་མེད་དུ་དོར་ནས་རང་ཁ་གསོ་ཡང་མི་སོས་པའི་
 གནས་སུ་ལྷུང་ངེས་རེད། དེ་བས་ཆེད་དུ་གསལ་བ་ཤད་བཞིན་དགོས་པ་ཞིག་ལ། ང་
 ཆོ་བོད་ཀྱིས་འདིའི་ཐད་ནས་ཁ་སང་དེ་རིང་གི་རྒྱ་ནག་ལ་ལད་སྒྲོས་བྱེད་པ་ལས་
 རུབ་སྒྲིང་ཨ་རི་སོགས་ལ་སློབ་སྦྱོང་བྱས་ན་བཟང་ཆ་མང་ཙམ་འདུག་སྟུག། རྒྱ་
 མཆོན་ནི་སྤྱིང་བའི་ཕོ་མོ་གཉིས་ཀའི་དབང་ཆ་དང་འགན་འཁུལ་འདྲ་མཉམ་ཡིན་
 པའི་ལྟ་སྟངས་འདྲིན་བཞིན་ཡོད་ལ། ལས་དོན་གང་ཞིག་བསྐྱབ་ཀྱང་སྐྱེས་ཕོ་མོའི་
 ཁྱད་པར་འབྲེད་རྒྱ་དེ་གཙོ་བོ་མིན་པར་གང་ཟག་སོ་སོའི་འདྲིན་རུས་རྗེ་རྒྱུར་
 བཞོད་སྒྲིག་བྱེད་པ་རེད། དཔེར་ན་བཟའ་ཆོ་གཉིས་ལ་མཆོན་ན། སྐྱེས་པའི་འདྲིན་
 ཐང་ཆེན་ན་ཁྱིམ་སྐྱོང་བར་སྐྱེས་པས་འགན་མང་ཙམ་ཁུར་བ་དང་། བྱད་མེད་ཀྱི་
 འདྲིན་རུས་ཆེན་ན་ཁྱིམ་དོན་བྱད་མེད་ཀྱིས་ཐག་མང་ཙམ་གཙོད་པ་རེད། དེ་བཞིན་
 ལས་ཁུངས་དང་རྒྱལ་ཁབ་ཀྱི་དོན་དག་ཀྱང་འདྲ་མཉམ་གྲོས་མོལ་གྱི་ངང་ནས་
 བསྐྱབ་པར་དགའ། དེ་འདྲའི་རིག་གནས་ཁོར་ཡུག་ཁྱིད་ལུལ་དུ་བྱུང་བའི་བྱད་མེད་
 མང་པོ་རང་བཞིན་གྱིས་འཁུངས་སུ་བ་ཡིན། དཔེར་ན་ཡོ་རོབ་དང་ཨ་རི་སོགས་
 ཀྱི་ལོ་རྒྱུས་སྟེང་བྱད་མེད་ཆོན་རིག་པ་དང་སྐྱུ་རྩལ་ལ། ཁེ་ལས་པ་གྲགས་ཆེན་གང་

མང་ཡོད་པར་མ་ཟད། མིག་སྤར་མཆོན་ན་ཡང་འཇར་མན་གྱི་སིད་འཛིན་ཨན་གེལ་མེར་ཁེལ་(AngelaMerkel)དང་ཨ་རིའི་རྒྱལ་དོན་སློན་ཆེན་ཉི་ལེར་ཁི་ལིན་ཏྲོན་(HillaryClinton)ལྟ་བུའི་འཛམ་གླིང་ལ་འཁུགས་སྤྱོད་ཆེ་བའི་ཆབ་སྲིད་པ་ཡང་མཐོང་རྒྱ་མང་བ་རེད། དེ་ལས་ཐོག་མེ་རྒྱ་ནག་མི་རིགས་ཀྱིས་གནའ་རབས་སུ་བྱད་མེད་ནམས་ལ་ཆད་ལས་འདས་པའི་མནར་གཅོད་དང་ཆོད་འཛིན་བྱས་པ་དང་། དེར་སང་བྱད་མེད་ནམས་མེ་ཏྲོག་གི་རྩ་བུས་ལྟ་བུར་བཞག་སྟེ་གཅེས་སྤྱོད་ཁོ་ན་བྱེད་པའམ། གྱིས་པ་བསམ་མེད་བཞིན་གཅེས་ལང་རྒྱ་ཡན་ཏུ་གཏོང་བ་སོགས་གང་ཡང་མིག་དཔེ་ལེགས་པོ་ཞིག་ཏུ་མི་འདོད། 16མཐར་གཏུགས་ན་ཁོ་བ་ཆོས་གནའ་དེར་གཉིས་ཀར་ཞེ་བསམ་པའི་སྟེང་ནས་བྱད་མེད་ནི་སྤྱི་ལོ་པ་དང་ཡོངས་སུ་འབྲ་མཉམ་ཡིན་པའི་མི་མཆོད་ཉིད་ཆང་བ་ཞིག་ཏུ་ངོས་འཛིན་བྱེད་ཐུབ་མེད་ཆོད་རེད།

དེ་ཡང་མོ་དབང་རིང་འཁུགས་པའི་རྩ་དོན་གཉིས་པ་ནི། ཐོག་མར་རང་ཉིད་མི་ཡིན་པ་དང་དེ་ནས་ད་གཞིན་བྱད་མེད་ཡིན་པའི་གནས་འཁུགས་རྟོགས་དགོས། རྒྱ་མཆོན་ནི་བྱད་མེད་ཆོས་ཐོག་མར་རང་ཉིད་མི་ཞིག་ཡིན་སྟེ་མ་པས་རང་ལ་སྤྱི་ལོ་པ་དང་འབྲ་མཉམ་གྱི་དབང་ཆ་དང་འགན་འཁུར་ཡོད་པ་རྟོགས་དེས་ལ། དེ་ནས་ད་གཞིན་བྱད་མེད་ཅིག་ཡིན་པར་མདང་བརྒྱབ་ན་རང་ལ་སྤྱི་ལོ་པ་དང་མི་འབྲ་བའི་ལེགས་ཆ་དང་ཞན་ཆ་གཉིས་ཀ་ཡོད་པ་རྟོགས་དེས། གལ་ཏེ་དེ་ལས་ཐོག་མེ་བྱད་མེད་ཀྱིས་ཐོག་མར་རང་ཉིད་བྱད་མེད་ཅིག་ཡིན་པ་དང་དེ་ནས་ད་གཞིན་མི་ཞིག་ཡིན་སྟེ་ཆེ་མཐུག་འབྲས་ཐོག་པ་འབྱུང་སྟེ། སྤྱི་ལོ་པས་ཁ་ལོ་བསྐྱར་བཞིན་པའི་སྤྱི་ཆོགས་འདིའི་ནང་བྱད་མེད་ཆོས་ཐོག་མ་ཉིད་ནས་རང་ཉིད་བྱད་མེད་ཅིག་ཡིན་

པ་བློན་ན་ལྟན་སྐྱེས་ཀྱི་འཛོན་ཐང་གི་ཆ་ནས་སྐྱེས་པར་མི་དོ་བ་ལྟ་བུའི་བག་
འཁུམས་ཀྱི་སྤང་བ་ཞིག་ཤར་ངེས་ལ། སྐྱེས་པ་དང་དབྱེད་བ་མཉམ་གཤིབ་སྐྱོས་
འབྲེམ་ཉམས་ཀྱི་འགན་འཁུལ་དང་དབང་ཆ་བཙོན་ལེན་བྱེད་པའི་སྐྱོབས་པ་ཡང་ཉམས་
འཛོ། དེ་ནས་ད་གཞིར་རང་ཉིད་མི་ཞིག་ཡིན་བསམས་དུས། སྐྱེས་པར་མི་དོ་བའི་
མི་ཞིག་གམ་ཡང་ན་སྐྱེས་པའི་དབང་དུ་ཚུད་པའི་མི་བྱེད་ཀ་ལྟ་བུ་ཞིག་གི་འདུ་
ཤེས་སྐྱེས་སྲིད་པས། ལས་དོན་ཅི་ཞིག་བསྐྱབ་པའི་འགན་འཁུལ་ཡང་མེད་ལ་དེར་ཐེ་
གཏོགས་བྱེད་པའི་དབང་ཆ་ཡང་ཉུང་བས་མོ་མཆོག་མོ་དམན་གྱི་བློ་བསྐྱར་
བསམ་སྒྲུབ་ཀྱི་འུ་ལས་ཐར་མི་སྲིད།

རྒྱལ་སྤྱིའི་མོ་དབང་ངེད་ལུགས་པའི་ལོ་རྒྱུས་ལ་བལྟས་ན། བྱད་མེད་ཀྱི་
ཐོབ་ཐང་དེ་མཐར་གཏུགས་ན་བྱད་མེད་རང་ཉིད་ཀྱིས་ཚད་དགོས་པ་ལས་སྐྱེས་པ་
ཆོས་གནད་སྤྱིན་བྱེད་རྒྱ་ཞིག་མིན་ལ། གལ་ཏེ་སྐྱེས་པ་ཆོས་གནད་ཐུབ་པའི་དབང་
དུ་བཏང་བྱད་སྤྱིན་པ་ལས་བྱད་པའི་ཐོབ་ཐང་དེ་འབྲེམ་ཉམས་ཀྱི་ཁེ་དབང་ངོ་མ་ཞིག་
ཡིན་མི་སྲིད། དེ་མིན་བྱད་མེད་ཆོས་དོ་སྤྱང་བྱེད་དགོས་པ་ནི་སྐྱེས་པ་དང་དོ་
མཉམ་པའི་ཐོབ་ཐང་ཞིག་བཙོན་ལེན་བྱེད་དགོས་ན། བྱད་མེད་དེས་ལུས་ངག་སྦྱོར་
ལམ་གང་ཐད་ནས་སྐྱེས་པར་པར་ལད་སྒྲོས་བྱས་ཏེ་རང་ཉིད་མོ་མིན་མོ་མིན་ཞིག་
དུ་བསྐྱར་དགོས་པ་མ་ཡིན་པར། རང་གི་ལྟན་སྐྱེས་ཀྱི་གཤིས་སུ་བྱུང་པའི་ཞི་
འཇམ་ཞིབ་ཆགས་ཀྱི་སྦྱོར་ལམ་དང་མ་ཡུམ་གྱི་བྱམས་སེམས་སོགས་བཟང་པོའི་
ཡོན་ཏན་ཐ་དག་སྤང་འཛོན་བྱེད་དགོས། དེའི་ཕྱིར་འཇར་མན་གྱི་སྲིད་འཛོན་སྐྱེ་
ལུས་མེད་ཁེལ་མཆོག་རྒྱལ་ཁབ་ཅིག་གི་ཆེས་མཐོའི་སྲིད་ཀྱི་གོ་གནས་ལ་
བཞུགས་ཡོད་ཅུང་། བརྟན་འཕྲིན་བརྒྱུད་རང་གིས་བྱིས་པར་བྱ་མ་བསྐྱབ་པའི་སྤང་

བརྟན་ཀྱལ་ཡོངས་མི་དམངས་ལ་བསྟན་པ་རེད། བྱ་སྤྱོད་འདི་ལས་གཅིག་ནས་ཁོ་
མོ་ཀྱལ་ཁབ་སྤྱོད་པའི་མི་སྣ་རྒྱུ་ཆེན་ཆེན་ཞིག་ཏུ་གྱུར་ཡང་མ་གཞི་བྱད་མེད་ཅིག་
ཡིན་པའི་བྱད་ཆོས་ཐོར་མེད་ལ། གཉིས་ནས་མ་ཡུམ་གྱི་ཞི་འཇམ་དང་བྱམས་
བཅའི་སྒྲུབ་བརྟན་དེས་ཁོ་མོའི་ཆབ་སྲིད་ཀྱི་མདུན་ལམ་མི་གཞོད་པ་མ་ཟད། ད་
དྲུང་མི་མེད་ཁྱི་སྤོང་གི་ཡིད་ཆེས་དང་རྒྱུ་སྤྱོད་ཐོབ་པའི་རྒྱ་ཁྱིམ་གཙོ་ཐོར་གྱུར་
ཡོད། དེ་བས་སྒོ་གྲོས་དང་ལྷན་པའི་བྱད་མེད་ཅིག་ཡིན་ན་འདྲ་མཉམ་མོ་དབང་
ཚོད་པའི་གོ་རིམ་ནང་རང་གི་མོ་གཤིས་ཐོར་བར་མི་བྱ་སྟེ། དེས་པ་དོན་གྱི་འཛོན་
ཐང་དང་སྟོབས་ལྷགས་ནི་ཕྱི་ཚུལ་གྱི་རྒྱུ་ཉམས་དང་དག་ལུས་ཅམ་ལས་འབྱུང་
མི་ཐུབ་པ་རྟོགས་དགོས།

ནམ་ཞིག་རང་ཅག་ཐོད་གངས་ཅན་གྱི་མ་སྤྱ་ཆོས་དུས་རབས་གསར་པའི་
འགན་འཁུན་དང་དབང་ཆ་གཉིས་ཀ་ཐོབ་ཏུ་ལེན་པའི་སྤྱི་ཚུལ་སྟོབས་བསྐྱེད་ཐུབ་ན། ད་
གཞོད་མིང་དོན་མཚུངས་པའི་ཕོ་མོ་འདྲ་མཉམ་མངོན་འགྱུར་བྱེད་པའི་རེ་བ་ཡོད་པ་
ཡིན། དེ་བས་གང་ཞིག་སྒོ་གྲོས་དང་ལྷན་པའི་བྱད་མེད་དག་གིས་ཐོག་མར་རང་
མགོ་རང་ཐོན་ཡོང་བར་བརྩོན་ཞིང་། ཐོག་མཐའ་བར་གསུམ་དུ་རང་ཉིད་རང་གི་
མགོན་དུ་འགྱུར་དགོས་པ་བརྗོད་མི་རུང་། མདོར་ན་འདི་ནི་ཐོད་གངས་ཅན་གྱི་མ་
སྤྱ་ཆོས་འདྲ་མཉམ་གྱི་ཞི་དབང་ཚོད་པའི་རྩ་དོན་ཡིན་ལ། ཐོད་གངས་ཅན་པ་
ཡོངས་ཀྱི་རང་དབང་དང་བདེ་སྤྱིད་འཆོལ་བའི་ལམ་བུ་ཉག་ཅིག་ཀྱང་མ་ཡིན་
ནམ། །

སྒོར་མོའི་བདག་པོ་དང་གཡོག་པོ།

སྒྲིར་སྒོར་ཁྱག་ནང་གི་སྒོར་མོའི་མང་ཉུང་དེ་མི་ཆེའི་རིན་ཐང་གི་ཆད་ཐིག་
མཐུལ་བྱེད་མ་ཡིན་རུང་། རོན་ཀྱང་ནམ་ཞིག་སྐྱེ་བོ་གང་དེར་སྒོར་མོ་མཁོ་བའི་
སྐྱབས་སུ། གཞན་སུ་ལ་ཡང་རྒྱ་འཕྲོག་སྒོར་གསུམ་བྱེད་མི་དགོས་པར་བག་
ཡངས་ངང་རང་གི་ཨམ་སྲག་ལས་ལེན་རྒྱུ་ལྔ་མཆོག་ན། དེ་ཡང་བྲིས་ཐབ་འཁོར་
བ་འཛིན་མཁན་ཞིག་གི་རང་དབང་དང་བདེ་སྐྱིད་ཆེ་ལོས་དེ་ཅི་ལ་མིན།

གཅིག་རྒྱ་མོར་དང་འཆོ་བ།

སངས་རྒྱས་ཆོས་ལུགས་པས་འཛིག་རྟེན་འཁོར་བ་ནི་སྤྱག་བསྐྱུལ་གྱི་རྒྱ་
མཆོ་ཡིན་ཞེས་གསུངས་པ་ལྟར། མི་ཆེའི་རིང་མོ་ནི་དཀའ་ཁག་དང་སྤྱག་བསྐྱུལ་
གྱིས་ཁེངས་པ་ཞིག་ཡིན། སྒྲིར་མི་ཡི་སྤྱག་བསྐྱུལ་ལ་སྐྱེ་གྲ་ན་འཆི་བཅས་རང་བྱུང་
ཆོས་ཉིད་གྱིས་བསྐྱེད་པའི་རྒྱ་རྒྱུན་ཆེན་པོ་བཞི་དང་། འདོད་ཆགས། ཞེ་སྤང་།
གཉི་སྤྱག་བཅས་མི་ཡི་གཉུག་གཤིས་ལས་བྱུང་བའི་ཉོན་མོངས་དུག་གསུམ་
བཅས་ཡོད་པ་ལས་གཞན། ཉམ་རྒྱུན་འཆོ་བའི་ཁྲོད་དུ་གང་ཟག་པལ་མོ་ཆེའི་ལུས་
སེམས་གཉིས་ལ་མནར་གཅོད་གཉོང་བའི་སྤྱག་བསྐྱུལ་གྱི་འབྱུང་ཁུངས་ཆེས་གཙོ་
བོ་ཞིག་ནི་དབྱུང་མོངས་རེད། བོད་སྐད་རབས་མཁས་པས་“འཁོར་བ་ཁབ་གྱི་ཅེ་མོ་
ན། ། བདེ་བའི་གནས་སྐྱབས་ཡོད་མ་ཡིན། ། ”ཞེས་བྲིས་པའི་སྤྱི་ཆོགས་ལས་
འདུལ་བར་བཅོམ་ཞིང་། “རྒྱ་མི་རྟག་རྩ་མགོའི་ཐེལ་བ་ཡིན་”ཞེས་འབྲོར་སྤྱག་

ཡོངས་སྤྱོད་ཐམས་ཅད་སྤོང་བར་འབད་སྤོང་། རགས་ཅམ་བལྟས་ན་མེས་པོའི་
བསམ་སྒོ་དེ་ཏ་ཅང་གཏིང་ཟབ་ཅིག་ཏུ་སྤང་ཡང་། ཞིབ་ཏུ་བརྟགས་ན་བྱ་ཆའི་
དབང་ཐང་རྒྱས་པའི་ཐབས་ལམ་ཞིག་གཏན་ནས་མ་རེད་སྟུག། རོན་ལ་འཁོར་བ་ན་
སྤྱག་བསྐལ་མང་བ་བདེན་རུང་དེས་མི་ཆེ་ལ་རོན་སྤྱིང་མེད་པ་མཆོན་མི་བྱབ་ཅིང་།
རྒྱ་ཡོངས་སྤྱོད་མི་རྟག་པ་ཡིན་པ་བདེན་རུང་དེ་ལ་མེད་སྤྱོད་ཀྱི་རིན་ཐང་མེད་ཅེས་
སྤྲ་ཡིས་སྟུ།

མི་པོ་སྤོང་སྤྱག་ཅམ་ཀྱི་རིང་ལ་སངས་རྒྱས་ཆོས་ལུགས་ཀྱིས་སྒྲོབ་གསོ་
ལྷངས་པའི་མགོ་ནག་པོད་པ་རྣམས་ལ་མཆོན་ན། འཁོར་བ་ན་“སྤྱག་བསྐལ་མང་
ཞིང་རྒྱ་ལོར་ཡོངས་སྤྱོད་མི་རྟག་པ་ཡིན”ཞེས་པའི་གོ་བ་ཞིག་སྤྲ་མོ་ནས་སྤྱེ་ཡོད་
ནའང་། ལག་ལེན་དོས་ཀྱི་སྤྱིང་ནས་འབད་བས་བསགས་པའི་རྒྱ་ལོར་ཐམས་ཅད་
གད་སྟེགས་བཞིན་པངས་མེད་ཏུ་འདོར་དགོས་ཟེར་དུས། ཁྱིམ་པ་པོ་མོ་རྣམས་
ཀྱིས་བསྐྱབ་མི་བྱབ་པར་མ་ཟད། རབ་བྱང་ཆོས་པ་དག་གིས་ཀྱང་འབྲུབ་པར་བྱེད་
དགའ་བ་ནི་མིག་མཛོང་ལག་ཟེན་རེད།

དེ་ཡང་སྤོན་ཆད་པོད་ཀྱི་གྲ་ས་ཆེན་པོ་ཞིག་ཏུ་འདི་འདྲི་དགོད་གཏམ་
ཞིག་ཡོད་དེ། དམ་ཆོས་ཀྱི་གཞུང་བཀའ་པོད་ལྔ་ལ་སྤྱངས་པའི་དགོ་བཤེས་དབྱུག་
པོ་ཞིག་ཡོད་པ་ལ། མི་གཞན་ཀྱིས་ལུག་ཤ་རྒྱུ་ཡས་ཤིག་ལྷུ་ལ་བར་མེར་སྤྲས་ཟ་
མ་པོད་པར་རང་ཤག་གི་ཀ་དོས་ལ་བརྟགས་ཏེ་བཞག་ཉིན་ཞིག་ལུག་ཤ་རྒྱུ་ལ་རྒྱན་མས་
འབྲེར་བས་དགོ་བཤེས་ཁོང་ཉིན་རྒྱུན་སྒོ་འགྲོད་དང་སེམས་སྤྱག་གིས་མནར་ཏེ་
ལུས་ཡོད། དེར་དགོ་སྤྱག་ཆོས་ཁོང་ལ། “དགོ་བཤེས་ལགས། ཁྱེད་ནི་ཆོས་
གཞུང་ལ་ནང་བྱན་རྒྱུད་པའི་མཁས་པ་ཆེན་པོ་རེད། འཁོར་བའི་སྤྱག་བསྐལ་ཀྱི་རྩ་

བ་ནི་བདག་འཛིན་ཞེན་ཆགས་ཀྱི་སྒོ་ཡིན་ཞེས་བྱེད་ཀྱིས་རྟག་ཏུ་གསུངས་སྤྱོད་ལ།
 རྒྱུ་ལོར་མི་རྟག་པ་ཡིན་པ་འདྲ་བྱེད་ཀྱིས་སྤྲ་མོ་ནས་མཁུན་ཡོད་པས་ལྷག་ཤིང་རྒྱ་
 ཡས་ཤིག་སྒོས་མི་ཐོངས་རྒྱ་ཅི་ཡོད་”ཅེས་སེམས་གསོ་བྱས་པ་ན། དགེ་བཤེས་
 ཀྱིས་དབུགས་རིང་ཞིག་འབྲིན་ནས། “ཉིན་དཀར་ལུང་ཐིང་གི་ཁྱིད་དུ་དོན་དེ་ལན་
 རེར་བརྟེན་འགྲོ་མོད། མཚན་མོ་མལ་དུ་ཉལ་སྐབས་ལྷག་ཤིང་རྒྱ་ཡས་དེ་མིག་
 ལམ་ལ་ཤར་ནས་གཉིད་ཐུབ་པ་མི་འདུག་”ཅེས་ལན་བཏབ་པ་རེད་ཟེར། སྤྱིར་དོན་
 རྒྱུན་དེ་འདྲ་ཞིག་དངོས་སུ་བྱུང་ཡོད་མེད་ང་ཚོས་ཁ་ཚོན་གཅོད་དཀའ་ནའང་།
 གང་ལྟར་དེས་མི་ཡི་བདག་འཛིན་ཀྱི་སྒོ་འདོར་དཀའ་བའི་གནས་ལྷགས་ཐབ་མོ་
 ཞིག་བསྟན་ཡོད། དེ་བས་མི་ཚེའི་བདེ་བ་དོན་དུ་གཉེར་བའི་འཛིག་རྟེན་ཁྱིམ་པ་
 ཞིག་ལ་མཚོན་ན། སངས་རྒྱས་ཚེས་ལྷགས་ལས་བསྟན་བའི་སྤྱག་བསྐྱེད་ཅི་ཡང་
 མེད་པའི་བདེ་བ་ཅན་གྱི་ཞིང་ཁམས་ཤིག་ལ་རེ་སྟོན་དང་དད་མོས་རེ་བྱས་ཆོག་པ་
 ལས། མཐར་གཏུགས་ན་སྤྱིད་ལ་སྤྱག་པའི་འཛིག་རྟེན་མི་ལྷལ་འདིར། རང་གི་སྒོ་
 གོས་དང་ལག་ཟུང་ལ་བརྟེན་ནས་འབྱོར་སྤྱག་ཁོངས་སྤྱོད་ལྟན་པའི་འཆོ་བ་སྤྱིད་པོ་
 ཞིག་རོལ་རྒྱ་དེ་ལྷགས་མཐུན་གྱི་དམིགས་འབེན་དུ་ངོས་འཛིན་དགོས། དེ་འདྲའི་
 འཆོ་གནས་ཀྱི་དམིགས་འབེན་འབྲུག་པར་བྱེད་དགོས་ན་རྒྱུ་ལོར་གྱི་མང་གཞི་
 བརྟན་པོ་ཞིག་འདིར་རྒྱ་ནི་གོམ་པ་དང་པོ་རེད། དེའི་ཕྱིར་དུས་ད་ནས་བཟུང་རང་
 ཅག་གིས་ཀྱང་འཛམ་གླིང་འབྱོར་ལྟན་མི་རིགས་གཞན་དག་དང་འདྲ་བར་ཐབས་
 བརྒྱ་རྩས་སྟོང་སྟོས་རྒྱན་གཏན་འཆོ་བའི་ནང་དུ་རང་གི་སྒོར་ཁུག་རེ་མཐུག་ཏུ་
 གཏོང་བར་འབད་དགོས་ལ། ལྷག་པར་དུ་མི་ཆེ་འདིར་རང་གིས་བསྐྱབ་འདོད་པའི་
 ལས་ཀ་ལྟེ། སྟོབ་སྤྱོད་དང་། འུ་གཞག་བཅེ་དུང་། རིན་ལན། ལོངས་སྤྱོད། རྒྱན་པ།

རོལ་ཅེད། མདོར་ན་སྤྱིའི་རྒྱ་ཁོར་ལ་བཞེན་ནས་བསྐྱབ་ཅུས་བའི་རེ་བ་དང་ཕྱགས་
བསམ་ཐ་དག་སྐོར་མོ་མེད་པར་ཁ་གཡར་ཏེ་མི་ལམ་སྟོང་བར་མ་བསྐྱར་རོགས།
འདི་ནི་ཁོ་མོས་བསམས་ན་ཅུ་ཅག་གིས་མི་ལུས་སྒྲངས་བའི་བྲ་མེད་ཀྱི་ཁེ་དབང་
དང་ཐོབ་ཐང་རིགས་ཤིག་རེད།

སྤྱིར་སྐོར་ཁྱག་ནང་གི་སྐོར་མོའི་མང་ཅུང་དེ་མི་ཆེའི་རིན་ཐང་གི་ཆད་ཐེག་
ཏུ་འཛིན་མི་རུང་མོད། འོན་ཀྱང་ནམ་ཞིག་མི་གང་དེར་སྐོར་མོ་མཁོ་བའི་སྐབས་སུ།
གཞན་སུ་ཞིག་ལ་ཡང་རྒྱ་འཕྲོག་སྐོར་གསུམ་བྱེད་མི་དགོས་པར་བག་ཡངས་ངང་
རང་གི་ཨམ་སྐུ་ལས་ལེན་རྒྱུ་ལྲས་ཆོག་ན། དེ་ཡང་བྱིས་ཐབ་འཁོར་བ་འཛིན་
མཁན་ཞིག་གི་རང་དབང་དང་བདེ་སྤྱིད་ཆེ་ལོས་དེ་ཅི་ལ་མིན། དེ་བཞིན་བདེ་སྤྱིད་
ཀྱི་འཆོ་བ་ཞེས་པ་ཡང་གསེར་དབུལ་ལོག་སྐོར་འབའ་ཞིག་གི་སྐོར་དུ་མགོ་འཁོར་
དགོས་པ་མ་ཡིན་རུང་། མ་མཐའ་ཡང་དབུལ་ཐོངས་ཀྱི་དབང་གིས་ཁ་རྒྱབ་ལྟོ་
གོས་སོགས་ཅུ་ལྷག་འཆོ་ཆོས་ཀྱི་ཆེད་དུ་ཡུན་སྐར་མི་ཆེ་སྒྲ་མོའི་སྤང་ཐག་ཐད་མི་
དགོས་པ་ཞིག་ཅིས་ཀྱང་འཛོན་འོས་སྟེ།

གནའ་ནས་ད་ལྟའི་བར་ས་སྐང་རིལ་མོ་འདིའི་སྤྱིང་དུ་ཉམ་ཐག་བའི་སྤྱི་
འཕྲོ་གངས་མེད་ཅིག་གིས་དབུལ་ཐོངས་ཀྱི་རྒྱུན་བསྐྱོ་ཡུལ་ལས་འདས་བའི་
སྤྱིག་བསྐལ་སྤྱི་ཆོགས་སྤངས་ཡོད་ལ། དུས་རབས་ཉེར་གཅིག་བའི་ནང་འདིར་
ཡང་འཛམ་གླིང་གི་མི་གངས་དུང་སྤྱིར་14ཡས་མས་ཤིག་གིས་སྤྱིགས་སྐོས་དང་ན་
ཆའི་སྤྱིག་བསྐལ་སྤྱིག་མ་སྤྱིང་བཞིན་ཡོད། ཐ་ན་ཨ་རྒྱེ་རི་ཁ་གླིང་གི་ཡུལ་གྱ་ཁ་
ཤས་སུ་ཁ་སང་དེ་རིང་ཡང་མི་སྤྱིགས་སྐོས་ཀྱིས་ཤི་བའི་སྤྱིང་ཚུལ་འཕྱུང་བཞིན་
ཡོད་པ་རེད། དཔེ་དེ་བཞིན་མིག་སྤྱིའི་བོད་ཀྱི་སྤྱི་ཆོགས་ལ་མཆོན་ན་ཡང་། རང་

ཅག་མི་རིགས་འདིའི་ཁོངས་མི་བརྒྱ་ཆའི་དགུ་ཅུ་ཤོ་དགུ་འཛམ་གླིང་དབུལ་པོངས་
མི་གངས་ཀྱི་གས་སུ་ལུས་ཡོད་ལ། སྤྱིའི་མི་གངས་ཀྱི་བརྒྱ་ཆའི་བརྒྱད་ཅུ་གྲང་གིའི་
དབུལ་པོངས་མི་གངས་ཀྱི་གས་ཏུ་ཚུད་གདལ། འཆོ་བ་དངོས་ལ་ཞིབ་བལྟ་ཞིག་
ཁྱོས་དང་། བོད་ལུས་སྟོད་སྟངས་པར་གསུམ་ཏུ་ནད་པ་གང་མང་གིས་སྒྲན་རིན་སྟེར་
རྒྱ་མེད་པར་བྱིས་ཏུ་ན་རྩལ་བསྐྱལ་ནས་འདུག་པ་དང་། གཞིན་སྟེས་གང་མང་གིས་
སྟོབ་རིན་སྟེར་རྒྱ་མེད་པར་འུ་རྩལ་སྟེ་སྟོབ་མཆམས་འཛོག་བཞིན་པ་དང་། ཁྱིས་
པ་གང་མང་ཞིག་ཁ་རྒྱབ་སྟོ་གོས་ཀྱི་ཆེད་ཏུ་ཚུད་ཏུས་ནས་ནོར་རྩི་ལུག་རྩིར་
མངགས་ཡོད་ལ། སྒྲན་ཤར་གང་མང་ཞིག་རྒྱ་འཁྱོར་པོངས་སྟོད་ཀྱི་དབང་གིས་
འཁོར་བའི་ཆོང་ཐོག་ཏུ་འགྱུར་བཞིན་པའི་སྟོ་གར་མཆམས་ཆད་མེད།

མདོར་ན་ཤོང་གསལ་སྒྲང་ཚུལ་དེ་དག་གིས་འུ་ཅག་ལ་ཡང་དང་བསྐྱར་ཏུ་
འཛིག་ཉེན་བྱིས་ཐབ་སྟོང་མཁན་ཞིག་ལ་མཆོན་ན། རྒྱ་ནོར་ནི་ཅི་འདྲའི་གལ་ཆེ་
ཞིང་སྟོར་མོ་ནི་ཅི་འདྲའི་གོ་ཆོད་ཅིག་ཡིན་པའི་གནས་ལུགས་དམར་རྩེན་དེ་
གསལ་བཤད་བྱེད་ཀྱིན་གདལ། མི་སུ་ཞིག་ཡིན་རུང་ཐོག་མར་འཆོ་བའི་དགོས་
མཁོ་སྟོང་བྱེད་ཀྱི་རྒྱ་ནོར་དང་མ་རྩ་འདང་ངེས་ཤིག་ཡོད་ན། ད་གཞོད་ཀྱག་ཀྱོག་
གི་མི་ཆེའི་བསྟོད་ལམ་སྟེར་མཁུན་སྟོད་ཀྱི་བཀག་རྒྱ་རྩི་ཅུང་དང་སྤྱག་བསུལ་ཀྱི་
ཁུར་བོ་རྩི་ཡང་ཏུ་འགྱུར་མིད་པའི་སྤྲུལ་མ་དགོས།

ཨ་མེ་རི་ཁ་རྒྱལ་ཁབ་ཀྱི་<<བྱད་མེད་དང་བྱིས་ཆང་སྟོར་ཀྱི་ཆུ་
དེབ>>ཅེས་པའི་དཔེ་དཔ་ཚོམ་སྤྱིག་པ་དག་གིས་ཏུས་ལུན་རིང་པོར་ཆེད་ཏུ་བརྟག་
དབྱེད་བྱས་པའི་གངས་འཁོར་ལ་གཞིགས་ན། དེང་རབས་ཀྱི་མི་པལ་མོ་ཆེའི་སྤྱག་
བསུལ་ནི་ཉག་ཉག་རྒྱ་ནོར་དང་འབྲེལ་ནས་འབྱུང་བཞིན་པ་ལུང་རིགས་གཉིས་

ཀའི་ལམ་ནས་བསྐྱབ་ཡོད་ལ། ར་ཚོ་རང་གིས་རང་ལ་བསམ་སྒོ་རེ་བཏང་ན་ཡང་།
 རྒྱན་གཏན་འཚོ་བའི་ཁོད་གི་དགོས་མེད་སྤྱད་གི་ཁྱར་བོ་གང་མང་ཞིག་ཏག་ཏག་
 དཔལ་འབྱོར་གི་གནད་དོན་དང་འབྲེལ་ནས་འབྱུང་བཞིན་པ་རོ་མ་རེད། དེ་བས་
 གང་ཟག་སྒྲེར་ཞིག་གས་ཡང་ན་མི་རིགས་ཤིག་གིས་ཆེས་མ་མཐའི་སྟོ་གོས་གི་
 གནད་དོན་ཀྱང་ཐག་གཅོད་བྱེད་མ་ཐུབ་ན། རྒྱུ་མོས་དང་རྒྱས་ཤུགས་ཡོད་ཆད་ཁ་
 རྒྱབ་སྟོ་གོས་གི་ཆེད་དུ་བསྐྱེམས་དགོས་པ་ཁོ་ཐག་ཡིན་པས། མི་རིགས་དེས་རང་
 ཁ་རང་གསོ་ཡི་ལས་ཀ་ལས་བཟལ་བའི་རོ་མཚར་མད་བྱུང་གི་དོན་ཆེན་གང་ཡང་
 འབྱུང་མི་སྲིད་ལ། མིའི་རིགས་དང་འཛམ་གླིང་གྱི་ལ་ཞབས་འདེགས་ཞུ་བའི་
 གཞན་པན་རྒྱབས་ཆེན་གི་ཤུགས་བསམ་ཞིག་ཀྱང་འབྱུངས་དཀའ་བར་སྤང་།

གཉིས། དབྱལ་བོའི་རིག་ལམ་དང་རྒྱལ་བོའི་རིག་ལམ།

རྒྱུར་རིག་གནས་གི་སྟོལ་རྒྱན་མི་འདྲ་བའི་དབང་གིས་འཛམ་གླིང་མི་
 རིགས་སོ་སོར་རྒྱ་ཁོར་ལ་ལྟ་སྟངས་མི་གཅིག་པ་སྣ་ཆོགས་བྱུང་ཡོད་ལ། དེ་དག་
 ལས་ཀྱང་འཛམ་གླིང་གི་ཆོང་ལས་མི་རིགས་ཨང་དང་པོར་འབོད་བའི་ཡ་ཏུ་ད་
 བའི་(Yehudim)ལྟ་སྟངས་པལ་མོ་ཆེ་ནི་རང་རེའི་བོད་པ་དང་རྒྱུ་འགལ་དུ་
 རྒྱར་འདུག་ཅི་སྟེད་དུ། གཤིབ་སྤྱར་ལས་ནི་ཤེས་རབ་འབྱུང་ཞེས་བའི་ལེགས་
 བཤད་ལྟར། འདིར་གཞན་གི་ལེགས་ཆ་ནང་འབྲེན་དང་རང་གི་ཁོར་འཁྱུལ་ཡོ་
 བསྐང་བྱ་ཆེད། ཡ་ཏུ་ད་བའི་རྒྱ་ཁོར་ཐད་གི་ལྟ་སྟངས་ཅུང་ཙམ་ཞིག་རང་རིགས་
 རྒྱན་རྒྱའི་ཆོགས་ལ་རོ་སྟོན་བར་བྱ།

རྒྱ་ཁོར་དང་དེའི་མཆོན་རྟགས་སུ་གྱུར་བའི་སྒྲོར་མོ་ལ་ངོས་འཛིན་ཅི་ལྟར་
 བྱེད་དགོས་ཤི་ན། སལ་ཆེར་སྐྱེ་བོ་དེ་དེའི་སྒྱུར་ངོ་རུ་གོ་བ་ལེན་སྟངས་མི་འདྲ་བ་
 དེ་ཡོད་ལ། མི་རིགས་དེ་དེའི་ངོས་འཛིན་བྱེད་སྟངས་ཀྱང་གཅིག་མཚུངས་མིན། ང་
 ཆོ་བོད་ཀྱི་སྐོལ་རྒྱུན་རིག་གནས་ཀྱི་རིན་ཐང་ལྟ་བུའི་ཁོད་དུ་“རྒྱ་མི་རྟག་རྩ་མགོའི་
 ཟེལ་བ་ཡིན། དེ་སྔ་ངོ་ཡོད་ཀྱང་ཕྱི་ངོ་མེད”ཅེས་རྒྱ་ཁོར་ནི་ཞེན་ཆགས་བསྐྱེད་བྱེད་
 ཅིག་དང་། འཁོར་བའི་འཆིང་ཐག་ཅིག་སྐྱེད་ཅིག་མི་རྟག་པ་ཞིག་སྐྱེག་བསྐྱེལ་གྱི་
 འབྱུང་ཁུངས་གཙོ་བོ་ཞིག་སྟེ། སལ་ཆེར་ཡོད་ཆད་སྒྲུབ་བྱ་དང་འཛེམ་བྱ། རོར་བྱ་
 འབའ་ཞིག་ཏུ་ངོས་བཟུང་ཡོད་ཅིང་། རྒྱ་ཁོར་ཡོངས་སྡོད་ཀྱི་ཐད་དུ་འདོད་ཚུང་ཆོག་
 ཤེས་བྱ་དགོས་པའི་ཁ་ཏ་བསྐྱབ་བྱ་ཤིན་ཏུ་མང་བར་མ་ཟད། རྒྱལ་སྤྱི་དཔྱིམ་ཐབ་
 དང་བཅས་པ་རྩ་སྟོགས་བཞིན་དོར་བའི་སྟོན་པ་བཅོམ་ལྷན་འདས་དང་། འཛིག་
 རྟེན་ཟང་ཟེང་སྒྲུངས་ཤིང་ཟས་གོས་ངན་དོན་བརྟེན་པའི་རྣལ་འབྱོར་དབང་ལྷག་མི་
 ལ་རས་པ་སོགས་མིག་དཔེ་རུ་འཛིན་པ་རེད། དེ་འདྲའི་རྒྱ་ཁོར་ཐད་ཀྱི་རིན་ཐང་ལྟ་
 བའི་འཁྱུགས་རྒྱུན་ལོག་ཆེ་ས་ནས་བལྟས་ན་གནའ་རབས་བོད་ཀྱི་སྤྱི་ཆོགས་ནང་རྒྱ་
 ཁོར་བསྐྱེད་པའི་ལས་ཀར་གཅིགས་འཛིན་དང་མཐོང་ཆེན་བྱེད་སྐོལ་ཆེར་མེད་ལ།
 དེ་ལས་ལྷོག་སྟེ་རྒྱ་ཁོར་གྱི་ཐད་དུ་འདོད་ཚུང་ཆོག་ཤེས་བྱེད་དགོས་པའི་ལྟ་བ་
 ཞིག་ཡོངས་ཁྱབ་ཏུ་དར་ཡོད། དེ་བས་བོད་པའི་ཁོད་དུ་རྒྱ་ཁོར་འཆོལ་བར་དགའ་
 བའི་མི་ཐམས་ཅད་ནི་འདོད་རྩམ་ཏམ་སེམས་ཅན་དང་ཆ་འདྲ་བར་བལྟ་བའི་
 རྩོགས་རིས་ལ་མཆོན་ཅན་ཞིག་ཀྱང་གྲུབ་ཡོད། དེ་ལ་བོད་ཀྱི་མཆོན་ཉིད་པ་དག་
 གིས་བསམ་སྒྲུབ་ཁྲོའི་ཁུངས་གཏུགས་སར་བཀྱར་བའི་མགོན་པོ་སྐུ་སྐྱེབ་ཀྱིས་ཀྱང་
 “སྐུག་པོ་སྐུ་སྐོ་རྣམས་ལའང་ཡོད། དཔའ་བོ་དུད་འགོ་རྣམས་ལའང་མང”ཞེས་རྒྱ་

རྣམ་པའི་སྤྱོད་བསྐྱབ་པའི་འཛོལ་ཐང་དེ་ཡ་རབས་ཚུལ་མཐུན་གྱི་ཡོན་ཏན་བཟང་
 བོ་ཞིག་ཏུ་བཟང་མེད་པ་དེ་འདྲ་རེད། དེའི་ཕྱིར་གནའ་ནས་ད་ལྟའི་བར་དུ་ཐོད་པ་
 ཆོས་ཤེས་བྱ་རིག་གནས་སྤྱོད་པའི་དཔེ་ཆ་བ་ལས་རྒྱ་ལོ་མངས་སྤྱོད་གཉིས་པའི་
 ཆོང་པར་གོང་བཀྱར་མི་བྱེད་ལ། སྤྱི་པོ་སྤྱད་གུང་ལྟན་པ་སྤྱས་ཀྱང་མི་མང་ཆོགས་
 པའི་དབུས་སུ་མངོན་སུམ་འཛེམ་མེད་སྒོས་རྒྱ་ལོ་ལ་བསྐྱགས་པའི་གཏམ་སྒྲ་མི་
 ཐོད། རྒྱ་མཆན་ནི་ཁོས་དེ་ལྟར་སྤྱོད་ན་གཞན་གྱིས་རང་ཉིད་འདོད་ཚུང་ཆོག་ཤེས་
 མེད་པ་ཞིག་ཏུ་ངོས་འཛིན་བྱེད་རྒྱུ་སྤྱད་དགོས་པ་རེད། དེ་བས་ནས་རྒྱུ་རང་
 རེའི་མི་རིགས་འདིས་རྒྱ་ལོ་སྤྱོད་སྐབས་ཁ་ཞེ་གཉིས་འགལ་གྱི་སྤྱོད་པ་སྤྱ་
 ཆོགས་སྟོན་དགོས་ཡོད་དེ། དཔེར་ན། ཐོད་མི་མང་ཆེ་ཤོས་གྱིས་ཁ་རྒྱབ་སྟོ་གོས་
 གྱི་ཆེད་དུ་ཉོ་ཆོང་བཞེ་རེས་གྱི་ལས་དོན་རེ་སྤྱབ་པའི་སྐབས་སུ་ཡང་། མི་ཡི་
 གཉུག་གཤིས་གྱི་ཆ་ནས་གཞན་རིགས་སྤྱི་པོ་ཀྱན་དང་འདྲ་བར་ཁེ་སློགས་རེ་ཐོབ་
 བ་ཅི་མ་རུང་སྤྱམ་པའི་བདག་འཛིན་གྱི་སེམས་དེ་ཡོད་ནའང་། དངོས་སུ་སྒྲོར་མོར་
 ལག་པས་རེག་སྐབས་ཕྱི་ཚུལ་ནས་རྒྱ་ལོ་ལ་ཞེན་ཆགས་ཆེན་པོ་མེད་པའི་རྒྱ་
 བག་རེ་ཅིས་ཀྱང་སྟོན་དགོས་པ་ཆོང་མར་གསལ། བྱེད་པར་དུ་ཐོད་མི་རྣམས་
 གྱིས་དགའ་ཉེ་གྲོགས་པོ་དང་མི་རྒྱས་ཡོད་ལ་ཆོང་རྒྱག་སྐབས། ཆོང་ཐོག་གི་རིན་
 གོང་དང་སྒྲོར་མོའི་ཁ་གྲངས་ཤོགས་ཀྱང་ཐད་ཀར་དུ་སྤྱོད་པར་ཡང་དོགས་མི་བདེ་
 པའི་རྣམ་འགྱུར་སྟོན། ཁ་གསལ་པོར་བཤད་ན། ང་ཆོས་རྒྱ་ལོ་སྤྱོད་བྱ་ཞིག་ཏུ་
 ངོས་འཛིན་པའི་རིན་ཐང་ལྟ་བུ་དང་། མངས་སྤྱོད་བདག་ཏུ་འཛིན་འདོད་ཀྱི་མི་ཡི་
 གཉུག་གཤིས་གྱི་བར་ན་སྟོམས་དཀའ་བའི་འགལ་བ་ཆེན་པོ་ཞིག་ཏུ་གནས་
 ཡོད།

དེ་དང་བསྐྱར་ན་ཡ་ཏུ་ད་པས་རྒྱ་ནིར་དང་སྒྲོར་མོ་ལ་ལྟ་སྟངས་ཡང་དག་
 ཅིག་བཟུང་ཡོད་དེ། ཁོ་ཆོའི་མཆན་ཉིད་ཅིག་པའི་གཞུང་དུ་སྒྲོར་མོ་ལ་རང་བཞིན་
 གཉིས་ཡོད་པར་འདོད། དང་པོ་སྒྲོར་མོ་ནི་མིའི་ཅིགས་ཀྱི་ཆོང་ལས་དགོས་མཁོ་
 དང་བསྐྱར་ནས་བྱུང་བ་ཡིན་པས་རང་བྱུང་གི་རང་བཞིན་ལྟན། གདོད་མའི་དུས་སུ་
 མི་རྣམས་ཀྱིས་དངོས་རྒྱས་ཉོ་ཆོང་ཁྱེད་སྐབས་སྟབས་རེ་བདེར་གཏོང་བ་དང་།
 སྒྲོས་སུ་མི་མང་པོའི་བར་ལ་ཡང་སྒྲོར་བསྐྱར་སྒྲོར་ཀྱི་ཉོ་ཆོང་རྒྱུ་འཛིང་ཅན་གྱི་ད་
 པར་སྟབས་བདེ་བཟོ་ཆེད། ཐོག་མར་གསེར་དུལ་ཟངས་ལྷགས་སོགས་དངོས་
 རྒྱས་དགོན་པོའི་ཅིགས་ཆོང་རྒྱས་ཀྱི་རིན་དོད་དུ་སྦྱད་དེ་ཉོ་ཆོང་བྱས་པ་བརྒྱད་
 སྒྲོར་མོའི་ཐོག་མ་བྱུང་བ་ཡིན་ལ། ཉེ་རབས་སུ་སྤྱད་གཞུང་གིས་རྒྱལ་ཁྲིམས་
 གཞིར་བཟུང་ནས་གཅིག་གྱུར་གཏན་ཁེལ་སྒྲོས་ཤོག་སྒྲོར་བཟོས་པ་རེད། མདོར་ན་
 རྒྱ་ཆ་གང་ལས་བཟོས་པའི་སྒྲོར་མོ་ཡིན་ཅུང་ཆང་མར་བྱན་མོང་གི་བྱང་ཆོས་ཤིག་
 ཡོད་པ་ནི་ཆོང་ལས་ཀྱི་གོ་རིམ་ནང་སྦྱར་བྱེད་ཀྱི་རུས་པ་ཐོན་པ་དེ་ཡིན། གཉིས་པ་
 ནི་སྒྲོར་མོ་ནི་མིས་བཟོས་ཐོན་རྒྱས་ཤིག་ཡིན་པས་དེ་ལ་སྤྱི་ཆོགས་ཀྱི་རང་བཞིན་
 ལྟན་པ་སྟེ། ཆོང་རྒྱས་ཀྱི་ཆད་མཐའ་བྱེད་དུ་གྱུར་བའི་སྒྲོར་མོ་སྤྱི་དང་བྱང་པར་དུ་
 དང་རབས་ཀྱི་ཤོག་སྒྲོར་ནི་སྤྱི་ཆོགས་ཀྱི་དགོས་མཁོ་མང་གཞི་བྱས་ཤིང་། གཅིག་
 མཐུན་ཀྱི་ཆད་གཞི་རེས་ཅན་ཞིག་གཞིར་བཟུང་ནས་གཏན་ཁེལ་བྱས་ཡོད་པས།
 སྒྲོར་མོ་སྦྱད་ནས་ཆོང་ལས་གཉེར་སྐབས་སྤྱི་ཆོགས་ཀྱི་ཅ་དོན་དང་སྤྱིག་ལམ་རེས་
 ཅན་ཞིག་བཅི་སྤྱད་བྱེད་དགོས། གོང་གསལ་ཀྱི་རང་བཞིན་དེ་གཉིས་ལ་གཞིགས་
 བས་སྒྲོར་མོ་ལ་མཆན་ཉིད་ཅིག་བཞག་ན། དེ་ནི་མིའི་ཅིགས་ཀྱི་ཆོང་ལས་དགོས་
 མཁོ་ལྟར་བཟོས་པའི་ཉོ་ཆོང་བརྗེ་རེས་ཀྱི་ལག་ཆ་འབའ་ཞིག་ཡིན་ལ། དེས་མི་

ཞིག་གི་རྒྱ་ཁྱོར་ལོངས་སྤྱོད་ཀྱི་བདག་དབང་ཡང་ཆད་ཐེག་གིས་ལམ་ནས་མཇུག་
 གྲུབ་པར་བྱས་ཡོད། ཡ་ཏུ་ད་བས་མིའི་རིགས་ཀྱི་སྤྱི་ཚོགས་ནི་མི་དང་མིའི་བར་གྱི་
 དཔལ་འབྱོར་འབྲེལ་བ་ལས་གྲུབ་ཡོད་པར་འདོད་ལ། དཔལ་འབྱོར་སྤྱི་ཚོགས་ནང་
 མི་ཞིག་གི་སྒྲོར་མོའི་ཁ་གངས་ཀྱིས་དེའི་སྤྱི་ཚོགས་སྡེར་གི་ཤུགས་སྡེར་དང་དབང་
 བང་། གྲུབ་འབྲས་དང་ཁེ་དབང་སོགས་མཆོན་ཞིང་། ཐ་ན་འདོན་ཐང་དང་རིན་ཐང་
 གི་གྲུབ་ཆ་སྒྲོར་ཞིག་ཀྱང་སྒྲོར་མོའི་ཁ་གངས་དང་འབྲེལ་བ་ཡོད་པར་འདོད། དེ་
 བས་གནའ་ནས་ད་སྟེ་བར་ཡ་ཏུ་ད་བའི་རིག་གནས་ནང་ལག་ཆ་དང་ཆད་ཐེག་ཁོ་
 བར་དོས་བཟུང་བའི་སྒྲོར་མོ་ལ་མ་གཞི་ནས་ལེགས་ཉེས་དགེ་སྤྲིན་གི་དབྱེ་བ་ཅི་
 ཡང་མེད་པར། གཙོ་བོ་མི་རྣམས་ཀྱིས་ལག་ཆ་གང་དེ་སྤྱད་ནས་རང་གི་འདོད་དོན་
 གྲུབ་སྐབས་ཀྱི་ཀྱན་སྒྲོང་དང་སྤྱོད་ལམ་ལ་བརྟགས་པར་བྱེད། ཡ་ཏུ་ད་བ་རྣམས་
 ཀྱིས་དུས་རྒྱུ་དུ་“སྒྲོར་མོ་ནི་ཉེས་པའི་སྒྲ་འདྲེན་མ་རེད། དམོད་པའི་བྲག་སྐགས་
 ཀྱང་མ་རེད། དེས་མི་རྣམས་ལ་འབྱོར་སྤྱུག་གི་སྒྲོན་འདུན་ཁྱེ་བཞིན་ཡོད་”ཟེར། དེ་
 བས་ཡ་ཏུ་ད་བའི་རིག་གནས་ནང་སྒྲོར་མོ་ལ་དགའ་ཞིང་བསྟོད་པའི་གཏམ་དཔེ་
 ཡང་མང་པོ་ཡོད། དཔེར་ན་“<<དམ་པའི་གསུང་རབ>>ལས་འོད་སྣང་འཕྱོ་
 གསེར་དདུལ་རྒྱ་ཁྱོར་གྱིས་བྱོད་ཁོལ་སྒྲིན་”ཟེར་བར་མ་ཟད། “ལན་རེར་སྒྲོར་མོ་ནི་
 འཁོར་བའི་ནང་གི་སྐྱབས་མགོན་དངོས་དེ་ཡིན་”ཞེས་སྒྲོར་མོ་དང་རང་གི་དད་
 མོས་བྱེད་ཡུལ་གཉིས་ཀའི་བྱིན་རྒྱལ་ས་དོ་མཉམ་པར་འདོད་སྐབས་ཀྱང་ཡོད།
 འཇིག་རྟེན་འདིར་བདེ་བ་མི་འདོད་པར་སྤྱུག་བསྐྱེད་འདོད་མཁན་མེད་པ་རྒྱུ་བཞིན་
 དུ། འབྱོར་སྤྱུག་མི་འདོད་པར་དདུལ་པོངས་འདོད་མཁན་ཞིག་ཀྱང་ཡིན་ཏུ་དགོན།
 དེ་བས་ཡ་ཏུ་ད་བས་ལོ་ངོ་སྤྱི་སྒྲོང་སྤྱི་སྤྱུག་གི་རིང་ལ་རྒྱུད་འདྲིན་དང་དར་

ཐེམ་པ་ཏང་པའི་སྒྲ་ན་མེད་པའི་བསྐྱབ་བཙུང་། <<ཐམ་ཐུ་ཏེ>> Talmdh)ཞེས་པ་
ལས་ཀྱང་། “གལ་ཏེ་མི་ལ་བདག་འདྲིན་གྱི་སེམས་མེད་ན། ཁྱིམ་གཞིས་གསར་
བསྐྱབ་དང་གཉེན་སྲིག་ཤེད་པ། འུ་སྤྱུག་བཙའ་པ། དལ་ཚེས་ཤེད་པ་སོགས་ཀྱི་ཀྱ
སྤྱོད་ཐམས་ཅད་ཀྱང་འཕྱུང་མི་མིད་”ཟེར་ལ། ཡ་རུ་ད་པའི་ཀུན་སྤྱོད་ཀྱི་ཁོང་རང་
གི་ཆེད་དུ་ཁེ་ཕན་བསྐྱབ་ན་འགྲིག་མི་འགྲིག་གི་གནད་དོན་ཅི་ཡང་མེད་པར། ཅི་
ལྟར་ཐོབ་འདོད་པའི་ཁེ་ཕན་བཙུན་ལེན་ཤེད་པ་དང་ཐོབ་ཟེན་པའི་ཁེ་ཕན་བཏོ་
སྤྱུག་སྤྱོད་དེ་དེ། ཁོ་ཆོས་རང་ཅག་ཐོད་པ་བཞིན་འཕྱོར་སྤྱུག་ཐོངས་སྤྱོད་ནི་སྤྱུག་
བསྐྱལ་དུ་མི་བསམས་པར་དབུལ་ཐོངས་ནི་ད་གཞོད་སྤྱུག་བསྐྱལ་གྱི་སྤྱོ་སྤྱེན་གཙོ་
ཐོར་འདོད། དེ་བས་ཡ་རུ་ད་པའི་གཏམ་དཔེ་ལ་“མི་སེམས་གསོད་པའི་དུག་
གསུམ་ཡོད། དེ་ནི་ཡི་སྤྱུག་པ་དང་འཁྲུག་ཚོད་ཤེད་པ་དང་། སྒོར་ཁྲག་སྤྱོད་པར་
སྤྱུར་བ་བཙས་ཡིན་”ཟེར་ལ། “ཤུས་ཕུང་ནི་སེམས་ལ་བརྟེན་ཡོད། སེམས་ནི་སྒོར་
ཁྲག་ལ་བརྟེན་ཡོད་”ཅེས་ཀྱང་ཟེར། ད་དུང་ཁོ་ཆོས་“དབུལ་ཐོས་བཤད་བཤད་པོ་
འགྲིག་པའི་ངེས་པ་མེད་ལ། སྤྱུག་ཐོས་བསྐྱབ་བསྐྱལ་པོ་ནོར་པའི་ངེས་པ་མེད་
”ཅེས་སྤྱོད་ཐོངས་སྤྱོད་བསྐྱལ་པར་དགའ་མཁའ་དང་འཕྱོར་སྤྱུག་ཐོ་རྣམས་
ལ་སྤྲེགས་ངེས་མི་འདྲིན་པར་མ་ཟད། དེ་དག་གི་ཆོང་ལས་ཀྱི་འདྲིན་ཐང་ལ་བསྟོད་
བསྐྱལ་དང་སྤྱུལ་མ་ཤེད། དེ་མིན་ཁོ་ཆོས་སྤྱོད་ཀྱིས་མི་ཡི་སྤྱོ་ཆོགས་སྤྱོད་གི་
སྤྱོན་གཤམ་དང་པོ་གནས་སོགས་རྗེ་མཐོར་གཏོང་སྤྱབ་པར་འདོད་པ་སྟེ། “སྤྱུག་པོ་
ལ་བསྟོད་པ་ནི་གང་ཟག་མི་དེར་བསྟོད་པ་མ་ཡིན་པར་དེའི་སྤྱོད་ཀྱི་ཡོན་ཏན་ལ་
བསྟོད་པ་དེད་”ཅེས་ཀྱང་སྟེ། མདོར་ན་དེ་འདྲིའི་རིན་ཐང་ལྟ་བུའི་དུགས་སྤྱོན་
འོག་ཡ་རུ་ད་པ་རྣམས་ཀྱིས་འཇམ་སྐྱིར་ཡངས་པའི་ཁྱོན་ནས་མི་ངེགས་སྤྱོ་ཆོགས་

བར་ཉི་ཆོང་ཆེ་ཆུང་ཅི་འདྲ་བྱེད་སྐབས་ཀྱང་། རང་ཅག་མོད་པ་བཞིན་ཁེ་སློགས་
ལེན་འདོད་ཡོད་དུང་སྒྲོར་མོར་རེག་བར་འཛེམ་བའི་ཁ་ཞེ་གཉིས་འགལ་གྱི་བྱ་སྒྲིབ་
སྒྲོན་མི་སྤྲོད་ལ། ས་སྤྱིང་གི་སྒྲོར་མོ་ཆང་མ་གཙང་མ་ཡིན་པས་ཆོང་ལས་གྱི་སྒོ་
གྲོས་ལ་བརྟེན་ནས་རང་གི་ཁྲག་མའི་ནང་འཇུག་སྐབས་ཆེ་འཛེམ་དོགས་བྱེད་དགོས་
དོན་མེད་ཅེས་མངོན་སུམ་དུ་སྒྲོགས། ཐ་ན་ཆོང་རྒྱག་དུས་པ་རྩལ་པོའི་སྒྲོར་མོའི་
ཡོངས་ཁུངས་ལའང་ཁ་ཡ་བྱེད་མི་དགོས་ལ། ཆོང་རྒྱག་དོགས་གང་ཟག་དེའི་མི་
གཤེས་དང་ཐོབ་ཐང་། རིགས་རྒྱུད་དང་ཆོས་ལུགས། རྒྱལ་ཁབ་སོགས་གྱི་སྤྱོད་སྤྲོད་
རིས་འཐེན་འབྱེད་གང་ཡང་བྱེད་དོན་མེད་པར་བསམས། དེར་གཞན་གྱིས་འོ་ན་
རྒྱུན་རྒྱུ་ལྟ་བུ་ཞིག་དང་ཆོང་བརྒྱབ་ནས་ཐོབ་པའི་སྒྲོར་མོ་དེ་གཙང་མ་ཡིན་ནམ་
ཞེས་འདྲི་ན། ཡ་ཕྱི་ད་བས་འདི་ལྟར་ལན་འདེབས་ངེས་ཏེ། རྒྱུ་མ་ཞིག་དང་ཆོང་
བརྒྱབ་ནས་ཐོབ་པའི་སྒྲོར་མོ་གཅིག་དང་སྐྱ་མ་ཞིག་དང་ཆོང་བརྒྱབ་ནས་ཐོབ་པའི་
སྒྲོར་མོ་གཅིག་ལ་ཁྱད་པར་ཅི་ཡང་མེད། རྒྱ་མཆན་ནི་སྒྲོར་མོ་དེ་གཉིས་ཀྱིས་སྐྱེན་
རྩས་ཉིས་ནའང་རིན་ཐང་འདྲ་འདྲ་ཡིན་ལ། དུག་རྩས་ཉིས་ནའང་རིན་ཐང་འདྲ་འདྲ་
ཡིན། མི་ཡི་ཀུན་སྒྲིབ་ལ་ལེགས་ཉེས་དགེ་སྲུག་ཡོད་ཀྱང་། སྒྲོར་མོ་རང་སྤྱིང་ན་
དཀར་ནག་གཙང་བཙོག་མེད་ཟེར། རྒྱ་མཆན་དེའི་དབང་གིས་ཡ་ཕྱི་ད་བས་ཆོང་
ལས་གཉེར་བར་རྩ་དོན་གཉིས་ལས་མེད་དེ། དང་པོ་ནི་རང་གི་ཆོང་ལས་གྱི་བྱ་
སྒྲིབ་དེ་ཆོང་རྒྱག་ལུལ་ས་གནས་དང་རྒྱལ་ཁབ་གང་གི་ཁྲིམས་ལུགས་དང་མཐུན་
དགོས་ལ། 19གཉིས་པ་ནི་མིག་མཐོང་ལག་ཟེན་གྱི་ཁེ་སློགས་ལེན་རྒྱ་ཡོད་ན་
ཆོག་འདིའི་ཐད་དུ་སྒོལ་ལུགས་རྟོག་བའི་འཆིང་རྒྱ་མང་པའི་བོད་པ་དག་ལས་རང་
དབང་དང་མཉེན་སྲུག་ལྷན་པ་ཞིག་ཅིས་ཀྱང་རེད་སྟེ།

ཡང་མི་རིགས་གཞན་དང་མི་འདྲ་བར་ཡ་རུ་ད་པའི་སྐད་ཆའི་ནང་སྒྲོར་
མའི་ཡོན་ཏན་ལ་བསྐྱགས་པའི་གཏམ་དཔེ་མང་སྟེ། དཔེར་ན་“ཤོག་སྒྲོར་གྱི་འག་
སྒྲ་གཤམ་པ་ན། གཏམ་ཡན་སྒྱི་ཁ་ཡུན་གྱིས་འཇགས་”ཟེར་བ་དང་། “སྒྲོར་མོ་
ཡིས་སྒྲོ་བརྒྱངས་ན་འཇིག་རྟེན་འདིར་སྒྲོ་མི་བྱེ་མཁན་དཀོན་”ཟེར། དེ་ལྟར་ཁོ་
ཆོས་སྒྲོར་མའི་རིན་ཐང་ལ་བཅི་བཀྱར་བྱེད་པར་མ་ཟད། སྒྲོར་མའི་སྒྲོབས་ལྷགས་
གཡའ་ནས་སྒྱི་ཆོགས་ལས་དོན་སྒྲ་ཆོགས་ལ་དོ་དམ་བྱེད་པར་ཡང་ཤིན་ཏུ་
མཁས། ཡ་རུ་ད་པས་སྒྱི་ཆོགས་དོ་དམ་ཐད་ནས་ཡང་མུ་ཚུགས་གྱིས་སྒྲོབ་གསོ་
གཏོང་བ་དང་འག་ལྷགས་གྱིས་ཁྱིམས་ཆད་གཅོད་པ་སོགས་མི་འི་རང་དབང་ཆོད་
འཇིག་བྱེད་པའི་བྱེད་ཐབས་སྟུག་པོ་དག་མི་སྒྲོད་པར། མི་ཡི་དཔལ་འབྱོར་གྱི་ཁི་
པན་གཉེར་བའི་བྱ་སྒྲོད་ལ་དོ་དམ་བྱས་ཏེ་སྒྱི་ཆོགས་ཁོན་ཡོངས་ཀྱི་སྒྲིག་ཁྱིམས་
དང་འགྲོ་རིམ་གཏན་ལ་བབ་པར་བྱེད། དཔེར་ན། ཁོ་ཆོས་རྒྱུད་འཁོར་སྤང་ལམ་
ཏུ་བསྒྲོར་ན་མི་ལ་གདོང་ཐུག་རྒྱག་པའི་ཉེན་ཁ་ཡོད་ཅེས་རྒྱུད་འཁོར་གཏན་
འགོག་མི་བྱེད་པར། ཐོག་མར་མི་རྣམས་ལ་རྒྱུད་འཁོར་བསྒྲོར་བའི་རང་དབང་
སྒྲོད་པ་དང་། དེ་ནས་རྒྱ་སྤང་དང་གཞུང་ལམ་གང་ས་གང་ཏུ་སྒྲོར་མའི་ཆད་པ་
གཅོད་པའི་འགྲིམ་འབྲུལ་སྒྲིག་ལམ་འཇུགས་པ་རེད། དེ་ལྟར་བྱས་ན་མི་ཡི་རྒྱུད་
འཁོར་སྒྲོད་པའི་དགོས་མཁོ་བསྐྱང་ཐུབ་པར་མ་ཟད་འགྲིམ་འབྲུལ་དོན་རྒྱུན་འབྱུང་
བར་

ཡང་སྒྲོན་འགོག་བྱ་ཐུབ། 20ཡང་སྒྲོགས་གཞན་ཞིག་ནས་བལྟས་ན། ཡ་
རུ་ད་པས་ནས་རྒྱན་སྒྲོར་མོ་ལ་བསྒྲོད་བསྐྱགས་ཆེན་པོ་བྱེད་མོད་ཀྱང་། སྒྲོར་མོ་
འབའ་ཞིག་གཙུག་ཏུ་བཀྱར་ཞིང་རང་སྤང་མཐོ་བའི་ཐུག་བདག་ལྷན་ཀན་དེ་དག་

དང་གཏན་ནས་མི་འདྲ། དོན་ལ་ཡ་ཏུ་ད་པའི་སེམས་ཁོང་དུ་སྒྲོར་མོ་ནི་ལྟ་མ་ཡིན་
ལ་འདྲེ་ཡང་མ་ཡིན། ཁོ་ཚོས་སྒྲོར་མོ་ནི་ནམ་ཡིན་ཏུ་འཛིག་ཏེན་འདྲིའི་ལག་ཆ་
ཁྱད་པར་བ་ཞིག་ཏུ་བལྟ་ལ། མི་རྣམས་ཀྱིས་སྒྲོར་མོ་མེད་སྟུང་དེ་རང་གི་འདོད་དོན་
བསྐྱབ་པ་ནི་ཆེས་རང་བྱུང་དང་བབ་ཆགས་ཀྱི་འཆོ་བ་རོལ་སྟངས་ཤིག་ལ་རོས་
འཛིན་གྱིད། གྲེ་བག་ཏུ་བཤད་ན། ཁོ་ཚོས་སྒྲོར་མོ་དང་གྲོན་གོས་གཉིས་ཀྱིས་མི་
ལ་ཕན་ཐོགས་པའི་རོ་ཐོ་ཕལ་ཆེར་གཅིག་འདྲ་ཡིན་པར་འདོད། དེ་མིན་རྒྱུ་ནོར་
སྤང་བྱར་རོས་འཛིན་པའི་ར་ཆོ་ཐོད་མི་རིགས་དང་བསྐྱར་ན། ཡ་ཏུ་ད་པས་སྒྲོར་མོ་
ཡི་ཡོན་ཏན་ལ་བསྟོད་བསྐྱགས་གྱེད་པར་མ་ཟད། སྒྲོར་མོ་ཅི་ལྟར་འཆོལ་བའི་སྒོ་
གོས་དང་ཤེས་རིག་ལ་དེ་ལས་ཀྱང་མཐོང་ཆེན་གྱེད་པ་རེད། འདྲིའི་སྒྲོར་ལ་ཡ་ཏུ་
ད་པའི་བསྐྱན་བཅོས་<<ཐལ་སྟེ་>>ཞེས་བ་ལས་ཡ་ཏུ་དའི་སྒྲོབ་དཔོན་གཉིས་
ཀྱིས་ལབ་སྐྱེང་ཆོན་པ་ཞིག་འདུག་པ་གཤམ་ལྟར།

སྒྲོབ་དཔོན་ཀ་བ། “ཤེས་རིག་དང་རྒྱུ་ནོར་གཉིས་ལས་གང་གཤམ་ཆེ། ”

སྒྲོབ་དཔོན་ཁ་བ། “དེ་ནི་ཤེས་རིག་གཤམ་ཆེ་བ་སྤྲུས་མ་དགོས། ”

སྒྲོབ་དཔོན་ཀ་བ། “དེ་ན་མཁས་པ་དང་མཆོན་ཉིད་མཁན་པོ་རྣམས་ཀྱིས་
ལྷག་པོའི་ལག་ལོག་ཏུ་སྒྲི་རྒྱག་པ་ལས། ལྷག་པོ་རྣམས་ཀྱིས་མཁས་པ་དང་མཆོན་
ཉིད་མཁན་པོར་གཡོག་མི་གྱེད་དོན་ཅི་རེད། ”

སྒྲོབ་དཔོན་ཁ་བ། “དེའི་རྒྱུ་མཆོན་ཏུ་ཅང་གོ་སྒྲི་སྟེ། མཁས་པས་རྒྱུ་ནོར་
ཀྱིས་རིན་ཐང་རྟོགས་ཀྱང་། ལྷག་པོས་ཤེས་རིག་གི་རིན་ཐང་མི་རྟོགས་པས་རེད།
”

ལབ་སྐྱེང་ཆོན་པ་འདྲིར་རོབ་ཅན་བལྟས་ན། སྒྲོབ་དཔོན་ཁ་བའི་གསུང་ལ་

༡གོ་ཚད་པའི་རྒྱ་ཁོར་ཞིག་ནི་གོ་མི་ཚད་པའི་ཤེས་བྱ་ཞིག་ལས་རིན་ཐང་
ཆེ།

༢གོ་ཚད་པའི་རྒྱ་ཁོར་ཞིག་དང་གོ་ཚད་པའི་ཤེས་བྱ་ཞིག་གི་རིན་ཐང་འདྲ་
འདྲ་ཡིན། ༣རྒྱ་ཁོར་ལ་ཁ་ལོ་བསྐྱར་ཐུབ་པའི་ཤེས་བྱ་ནི་རྒྱ་ཁོར་རྒྱ་བ་ལས་རིན་
ཐང་ཆེ།

༤ཤེས་བྱ་ཉི་ཐུབ་པའི་རྒྱ་ཁོར་དང་རྒྱ་ཁོར་འཆོལ་ཐུབ་པའི་ཤེས་བྱ་གཉིས་
ཀྱི་རིན་ཐང་འདྲ་འདྲ་ཡིན།

༥ཤེས་བྱ་དང་རྒྱ་ཁོར་གཉིས་ཀྱི་ཁ་ལོ་བསྐྱར་ཐུབ་པ་ནི་ཤེས་རབ་ཡིན།
དེ་བས་ཡ་ཏུ་ད་བས་ཆོས་གནའ་ནས་ད་ལྟའི་བར་དུ་ཤེས་བྱའི་མཛོད་དུ་
གྱུར་ཡང་འཆོ་ཉིན་གཞན་ལ་རེ་བའི་དཔེ་ཆ་བ་དབུལ་བོ་ཞིག་ལ་བསྟོན་བསྐྱབས་
མི་བྱེད་པར་མ་ཟད། “ཤེས་རབ་མེད་པའི་མཁས་པ་ནི་སྒྲེགས་བཅ་ཁུར་བའི་ཤོང་
བུ་དང་འདྲ་”ཞེས་གྲང་དམན་པར་བྱས་སོ། །

གསུམ། ཐུག་པོའི་འཆོ་སྤངས་དང་དབུལ་པོའི་འཆོ་སྤངས།
ཡ་ཏུ་ད་མི་རིགས་དང་ང་ཆོ་བོད་མི་རིགས་གཉིས་ཀྱི་གཤེས་བསྐྱར་ཞིག་
བྱས་ན། སྤྱིར་མི་གངས་དང་ལོ་རྒྱུས་སོགས་སྤྱོད་གང་ཐད་དུ་འདྲ་ས་མང་མོད།
དཔལ་འབྱོར་གྲུབ་འབྲས་ཀྱི་ཆ་ནས་བལྟས་ན་གནམ་དང་ས་ལྟ་བུའི་བྱེད་པར་ཤོར་
འདུག་ཡ་ཏུ་ད་པ་རྣམས་ལ་མཆོན་ན། མི་ལོ་སྟོང་ཐུག་གཉིས་ཅམ་ཀྱི་རིང་ལ་ལོ་
རྒྱུས་གོད་ཆག་སྒྲ་ཆོགས་བརྒྱད་དགོས་བྱུང་ན་ཡང་ཁོ་ཆོས་ཐོག་མཐའ་བར་
གསུམ་དུ་རྒྱ་འབྱོར་ལོངས་སྟོན་གསར་སྐྱབ་དང་འཆོལ་སྒྲེགས་བྱེད་པ་དེ་མི་
རིགས་ཉིལ་བོའི་གཅིག་མཐུན་ཀྱི་སྤྱིར་སྟོབས་ཤིག་དུ་བཀྱང་ཞིང་། སྟོས་སུ་ཞི་

བདེ་དུས་སྐབས་ཀྱི་དབུ་འཕྲོད་འཆོ་བའི་ནང་ཆོང་ལས་ཀྱི་འཛོལ་ཐང་དེ་མི་
 རིགས་ཀྱི་ཕྱོགས་བསྐྱུས་བསྐྱུས་སྟེ་བོད་རིང་ལུང་ནས་མཐོང་ཆེན་མཛད་
 པས། དེའི་ཐད་དུ་གཞན་གང་གིས་ཀྱང་འགྲན་དུ་མི་བཟོད་པའི་བྱུང་འབྲས་ཆེན་པོ་
 རྒྱངས་ཡོད་པ་མ་ཟད། རྒྱལ་ཁོར་གྱི་ཡོན་ཏན་སྟོན་འདོན་བྱས་ཏེ་འགྲོ་བ་མིའི་རིགས་
 གྱི་ལ་སྲིད་འཕྲོད་རིག་གསུམ་གང་ཐད་དུ་སྒྲོ་ཡུལ་ལ་མི་ཤོད་པའི་མཛད་རྗེས་སྒྲ་
 ཆོགས་འཛོགས་བྱུང་ཡོད། དེ་བས་དུས་རབས་ཉེར་གཅིག་པའི་ནང་འདིར། འཛམ་
 སྐྱོང་གྱི་པོ་རིས་མེད་ཀྱིས་ཡ་ཏུ་ད་པ་ནམས་ལ་“འཛམ་སྐྱོང་གི་སྒྲོར་བར་མཛོད་ཀྱི་
 རྗེ་མིག་ལག་ལ་འཆང་བའི་མི་རིགས་”ཞེས་མགྱོག་གཅིག་ཏུ་བསྐྱགས་པར་མ་
 ཟད། ཡིད་སྟོན་དང་ཐག་དོག་འདྲེས་མའི་རང་“འཛམ་སྐྱོང་གི་སྒྲོར་མོ་ཨ་རི་བའི་
 ཁྲག་མའི་ནང་དུ་ཡོད་ལ། ཨ་རི་བའི་སྒྲོར་མོ་ནི་ཡ་ཏུ་ད་པའི་ཁྲག་མའི་ནང་དུ་ཡོད་
 ”ཅེས་བཟོད་བཞིན་པ་རེད། དེ་དང་བསྐྱུར་ན་མི་པོ་སྒྲོར་ཐག་རིང་ལ་རྒྱ་འཕྲོད་
 ཡོངས་སྟོན་སྒྲོང་བྱར་རིང་ལུང་བའི་རང་ཅག་བོད་པའི་གནས་སྤངས་དེ་ཅུ་ཅག་
 སེམས་ན་གསལ་ལེར་ཡོད། མིག་སྒྲར་གདོང་དམར་བོད་པའི་རིགས་རྒྱུད་ཕྱི་པོ་
 ད་དུང་དབུལ་ཡོངས་ཀྱི་འཆོ་བ་དང་ཁ་བྲལ་མེད་ལ། སྲིད་འཕྲོད་རིག་གསུམ་ཀྱི་
 ལས་རིགས་ཐམས་ཅད་སྒྱུ་ཟད་སྒྲོ་བྱུག་གི་གནས་སུ་ལུས་ཤིང་། ཐ་ན་བོད་པ་ཉམ་
 ཐག་གང་མང་གིས་ཁ་རྒྱལ་ལྟ་གོས་ཅིམ་ཡང་རང་ཁ་རང་གསོ་བྱེད་མ་བྱུང་བར།
 སྲིད་གཞུང་གི་ཐུག་སྟེ་བ་དང་བྱི་རྒྱལ་གྱི་ཐེབས་རྩ་ཆོགས་པའི་རིགས་དབུལ།
 གཞན་རིགས་འཕྲོད་ཐུན་ཆོང་པའི་སྤྱིན་པ་སོགས་ལ་བརྟེན་དགོས་པའི་ཆོད་རེད།
 འོན་ཡང་ཡ་ཏུ་ད་པ་དང་རང་ཅག་བོད་པའི་བར་ལ་རྒྱ་ཁོར་ཡོངས་སྟོན་ཐད་ཀྱི་བྱེད་
 པར་དེ་འབྲུག་དོན་ཅི་རེད་ཅི་ན། ཁོ་བོས་བསྐྱུར་ན་རྒྱ་རྒྱུ་མང་ཡོད་ཀྱང་།

ཆེས་གཙོ་བོ་ནི་རྒྱ་ནི་ལོངས་སྟོང་ཐམས་ཅད་སྤངས་བྱའདྲིལ་པའི་རང་
 རེའི་གནའ་མི་དག་གི་རིན་ཐང་ལྟ་བུ་དེར་འབྲེལ་བ་འདུག་ལ། དེའི་ལྷགས་སྟེན་
 འོག་ང་ཆོས་གནའ་ནས་ད་ལྟའི་བར་དུ་དཔལ་འབྱོར་ཉོ་ཆོར་སྐྱོར་གྱི་ཤེས་རིག་
 སྟོབ་གསོ་ལ་དགོས་དེས་གྱི་མཐོང་ཆེན་བྱས་མེད་ཅིང་། རྒྱ་ནི་གྱི་ལག་ཆ་བེད་
 སྟུང་དེ་སྤིང་འབྱོར་རིག་གསུམ་གྱི་དབང་ཐང་བསྐྱུན་པའི་གསར་བཏོད་གྱི་སྒོ་སྟོས་
 གྲང་འབྲངས་མ་ཐུབ་ཆོད་རེད། དེ་ན་ཁ་སང་དེ་རིང་གི་བོད་པའི་བྱ་རྒྱུད་ནམས་
 གྱིས་མེས་པོ་གོང་མ་ཆོའི་རྒྱ་ནི་ལོངས་སྟོང་སྐྱོར་གྱི་འཁོར་པའི་ཆོས་ཉིད་ལས་
 ཟུན་ཅི་ལོག་པའི་ལྟ་སྟངས་དེ་རིགས་ལ་ཡོ་བསྐང་གང་ལེགས་བྱས་ཐོག་སྟོན་ཐོན་
 མི་རིགས་གཞན་གྱི་ཉམས་སྦྱང་དང་ལག་རྩལ་ལ་སྟོབ་སྦྱང་བྱ་རྒྱ་ནི་ཁ་ཆ་དགོས་
 གཏུགས་གྱི་དོན་ཞིག་རེད་སྟེ། གཤམ་ནས་ཁོ་བོས་ཡ་ཏུ་ད་མི་རིགས་གྱི་ཁྱད་དུ་
 འཕགས་པའི་ཆོང་ལས་ཤེས་བྱའི་ཆུ་གཏེར་ཆེན་པོ་ལས་ཆུ་ཐེགས་ཅམ་ཞིག་བོད་
 གྱི་གནས་བབ་དང་སྤྱར་ཏེ་ངོ་སྟོང་ཅམ་བྱ་འདོད། མདོར་ན་འདི་ཡང་རང་རེའི་སྤིང་
 འབྱོར་ལུས་སྟོབས་རྒྱས་པའི་གསོས་སུ་བསྟོན། །

1. ཞིབ་ཆགས་གྱི་འཆར་གཞི་བཟོ་བ།

དེ་ཡང་བོད་མི་མང་པོ་ཞིག་ལ་མཆོན་ན། རང་གི་མི་ཆེ་ལ་འཆར་གཞི་
 བཟོ་བའི་གོམས་སྟོན་གཏན་ནས་མེད་པར། “མི་རྟག་འཆི་བའི་འཛིགས་པ་ནམ་
 ཡོང་ཆ་མེད་ཡིན་ཞེས་དང་། མགོ་ནག་སྦྱིད་སྦྱུག་གནས་གྱི་ལག་ན་ཡོད་”ཟེར་བ་
 སོགས། མདོར་ན་རང་གི་ལས་སྐལ་དང་མདུན་ལམ་ཡོད་ཆད་སྟོན་བསགས་གྱི་
 ལས་དབང་ལ་ཁ་གཡོར་བར་མ་ཐད་མི་ཆོའི་ལས་ཁ་གདམ་གསེས་བྱེད་སྐབས་
 གྲང་། ལེགས་ཉེས་དགོ་སྦྱག་གི་འབྲས་བྱ་ཅི་འབྱུང་ལ་བསམ་གཞིགས་ཞིབ་

ཆགས་མི་བྱེད་པར་བྱེད་ཁོར་ཡུག་དང་མཐུན་སྒྲིལ་ལ་པར་བསྐྱུན་སྒྱུར་དགའ་ལ།
 ཁྱོད་གྲུང་དང་ཁོར་འཁྱུལ་གང་འདྲ་བྱུང་བྱུང་ལས་སྐལ་དང་བསྐྱོད་ནམས་མེད་པར་
 བས་བསྐྱེད་དེ་སོས་དལ་བག་ཐེབས་རང་སྟོང་། འོན་ལ་དེ་ནི་གཞན་བཞེན་སྦྱིད་
 ཡུག་གི་བསམ་སྦྱོང་འབའ་ཞིག་རེད། བོད་མི་ནམས་ཀྱིས་ཁྱིམ་སྤྱིད་ཀྱི་ལས་ཀ་
 གང་བསྐྱབས་ཀྱང་རང་སྦྱང་གང་ཤར་དང་འགྲོ་ཐབས་འདུག་ཐབས་སྒོས་ཞིབ་
 ཆགས་ཀྱི་འཆར་གཞི་བཟོ་བར་མི་སྟོ་བ་ནི། སངས་རྒྱས་ཆོས་ཡུགས་ཀྱི་འཁོར་བ་
 ལས་ཐར་འདོད་ཀྱི་བསམ་སྒྲུ་དེའི་ཤན་ཞུགས་ཡོད་པ་ལས་གཞན། ར་ཆོ་གདོད་མ་
 ནས་བཟུང་བྱུགས་ལས་གཙོ་བོར་གཉེར་བའི་མི་རིགས་ཤིག་ཏུ་བྱུང་བར་ཡང་
 འབྲེལ་བ་ཆེན་པོ་འདུག་སྒྲུ་མཆན་ནི་གནའ་རབས་སུ་འགྲོག་པར་མཆོན་ན།
 ཡུགས་ཀྱི་འཕེལ་ཁ་དང་རྩ་རྩ་བཟང་མིན་སོགས་དཔལ་འབྱོར་ཐོན་སྤྱིད་ཀྱི་གནད་
 འོན་གཙོ་བོ་ནམས་རང་གིས་ཆོད་འཛིན་བྱ་ཐབས་མེད་པར་གནས་གཤིས་དང་
 ཁོར་ཡུག་ལ་རག་ལས་བ་དང་། དེའི་ཁར་དུས་བཞིའི་རྩ་རྩ་བཟང་ངན་དང་བསྐྱུན་
 ནས་སྒྱུན་ཆད་མེད་པར་དུ་སྟོར་དགོས་པས། ཁང་ཁྱིམ་དང་ཡུལ་སྡེ། ཁྱོད་བཟུལ་
 སོགས་གཞིས་ཆགས་གཏན་སྟོང་ཀྱི་འཆར་གཞི་རྒྱ་ཆེ་བའི་ཅན་བཟོ་བའི་དགོས་
 མཁོ་ཡང་བྱུང་མེད། ལོ་རྒྱུས་ཀྱི་གོམས་གཤིས་དེ་འདྲའི་དབང་གིས། དེང་རབས་
 ཀྱི་བོད་མི་མང་པོ་ཞིག་ལ་ད་དུང་ཡང་དུས་ཆོད་དམ་འཛིན་ཀྱི་གོ་རྟོགས་མེད་ལ།
 ཞིབ་ཆགས་ཀྱི་འཆར་གཞི་དང་རྒྱང་རིང་གི་དམིགས་འབེན་སོགས་གཏན་ཁེལ་
 བྱེད་པའི་སྟོལ་ཡུགས་ཅི་ཡང་མེད་པར། ལས་དོན་ཆེ་མ་རྒྱུད་གསུམ་གང་ཞིག་
 བསྐྱབ་ཀྱང་འགྲོས་དལ་ཞིང་གོ་རིམ་འཁྱུགས་ལ་པན་འབྲས་ཉུང་བའི་གནས་ཚུལ་
 ཉག་ཏུ་འབྱུང་། དེ་ལས་སྟོག་སྟེ་ཡ་ཏུ་དམི་རིགས་ལ་མཆོན་ན་ལས་ཀ་ཆེ་མ་རྒྱུད་

གསུམ་གང་ཞིག་བསྐྱབས་ཀྱང་ཐོག་མར་འཆར་གཞི་འགོད་པ་སྟེ། སྤྱིའི་འཆར་གཞི་དང་གྲེ་བྲག་གི་འཆར་གཞི། དུན་རིང་གི་འཆར་གཞི་དང་མིག་མདུན་གྱི་འཆར་གཞི་སོགས་རིགས་དང་ནམ་གངས་མཐའ་ཡས་ཤིང་། ཐ་ན་བྱིས་པ་ནམས་ལའང་ཆུང་དུས་ནས་བཟུང་པ་མས་ལས་ཀའི་འཆར་གཞི་འགོད་པ། དམིགས་འབེན་གཏན་ཁེལ་དང་དུས་ཚོད་དམ་འཛིན་བྱེད་པ་སོགས་ཀྱི་གོམས་སྟོལ་བཟང་སོ་གསོ་སྦྱང་བྱེད་ཅིང་། བད་སྟོལ་སྐྱེ་བའི་འཆོལ་བ་དང་དེ་ལ་དོ་དམ་བྱེད་པའི་ལས་ཀ་ནམས་འཆོ་བའི་ནང་དོན་གཙོ་སྟོན་ཞིག་ཏུ་བཟུང་ནས་མཐོང་ཆེན་བྱེད་པ་རེད།

ཡང་ཡ་ཏུ་ད་པའི་འདོད་ཚུལ་ལྟར་ན། མི་ཡི་འཆོ་བ་ནི་རྒྱ་ལོར་དང་ཁ་བྲལ་ཐབས་མེད་ལ། འཆར་གཞི་ལྟར་རང་གི་རྒྱ་ལོར་དོ་དམ་བྱེད་ཐུབ་ན་གང་དེའི་མི་ཆེ་ཡང་འགྲོ་རིམ་དང་དམིགས་ལུལ་གསལ་སྟོན་ཅན་ཏུ་འགྱུར་བར་པལ། སྤྱིར་བཏགས་ཡངས་བདེ་སྦྱིད་ཀྱི་འཆོ་བ་ཞིག་རོལ་རྒྱ་ནི་མི་ཆང་མའི་འདོད་སྟོང་ཡིན་མོད། འོན་ཀྱང་མི་མང་སོ་ཞིག་གིས་འཕྲོར་ཕྱག་བདེ་སྦྱིད་ཀྱི་འཆོ་བ་ནི་རང་གི་ཞིབ་ཆ་གསལ་ཀྱི་འཆར་གཞི་ལ་རག་ལས་ཡོད་པའི་གནས་ལུགས་དེ་རྟོགས་མེད། མི་ལ་ལས་ད་དུང་ལས་ཀའི་འཆར་གཞི་བཟོ་རྒྱ་དེ་ཕྱག་གི་ཁུར་སོ་ཞིག་ཏུ་བསམ་བཞིན་ཡོད། དོན་དམ་པར་ནམ་རྒྱུ་གྱི་འཆོ་བའི་ཁོད་དུ་འཆར་གཞི་མེད་པའི་དབང་གིས་ཁོ་ཆོའི་དབུལ་སྤངས་ཀྱི་སྤྱུག་བསྐྱེད་དེ་ལས་ཀྱང་ཆེ་བ་མྱོང་དགོས་པ་རེད། ཡང་ལ་ལས་ལྷག་སོ་ནམས་ནི་སྟོར་སོ་འཆོལ་ཆེད་སེམས་མ་ཁོམ་པར་སྤྱུག་བསྐྱེད་ཆེ་བེད་མོད། དོན་ལ་ཉིན་མ་རེ་རེར་ཁ་རྒྱལ་ལྟོ་གོས་ཐད་སེམས་ཁལ་བྱེད་དགོས་པའི་དབུལ་སོ་ནམས་ཀྱི་སྤྱུག་བསྐྱེད་ནི་དེ་ལས་ཀྱང་ཆེ། དེའི་ཕྱིར་ཡ་ཏུ་ད་པ་

ནུས་ཀྱིས་“སྤྱི་ལོ་ཞིག་གི་མི་ཆེ་དེ་དུན་སྐུམ་ཆོགས་པ་ཞིག་འཁྱེད་ས་མིན་ཡང་
གཙོ་ལོ་འཆར་གཞི་ཡོད་མེད་ལ་རག་ལས་ཤིང་། དེའི་ནང་ནས་ཀྱང་གཙོ་ལོ་རྒྱ་
ལོར་སྒྲོར་གྱི་འཆར་གཞི་ཡོད་མེད་ལ་རག་ལས”ཟེར། དྲང་མོར་བཤད་ན། ལས་
དོན་གང་ཞིག་སྐྱབ་ཀྱང་ཐོག་མའི་འཆར་གཞི་ཅི་ལྟར་ཞིབ་ཆགས་ཡིན་ན། བསྐྱབ་
བྱའི་ལས་ཀ་ཡང་དེ་ལྟར་བདེ་ལེགས་རང་འབྱུང་པ་ནི་ཁྱུ་ཅག་ཐུན་མོང་གིས་ཁས་
ལེན་པའི་འཆོ་བའི་ཉམས་སྤྱོད་རེད། དེ་ན་ཁྱིམ་ཆང་སྤྱོད་བར་ཡང་གཙོ་ལོ་འཆོ་བ་
གོ་རིམ་དང་ལྡན་པར་བྱ་དགོས་ལ། དུས་ནམ་ཡིན་དུང་ལས་ཀ་སྐྱ་ཆོགས་ལ་
འཆར་གཞི་ཆེ་མ་ཆུང་གསུམ་བཅོ་བའི་གོམས་གཤིས་ལེགས་པོ་ཞིག་ཆགས་རྒྱ་
ནི་གོམ་པོ་དང་པོ་རེད་སྟེ། ཁྱད་པར་དུ་རྒྱ་ལོར་དོ་དམ་བྱེད་རྒྱུར་ཞིབ་ཆགས་ཀྱི་
འཆར་གཞི་ཡོད་ན། ད་གཞོན་གོ་རིམ་དང་ལྡན་པའི་སྒྲོ་ནས་རྒྱ་ལོར་གསོག་སྒྲོན་
བྱེད་ཐུབ་ལ། མ་དངུལ་གྱི་སྒྲོ་བས་ཤུགས་གཡུང་ཏེ་སྒྲོར་མོ་དེ་ལས་མང་པོ་བཅའ་
ཐུབ་པར་མ་ཟད། དགོས་མེད་ཀྱི་རྒྱ་ལོར་འཛད་སྤྱོད་དང་ཆུད་ཆོས་བྱེད་པའི་གོམས་
གཤིས་རན་པ་ཡང་ཡོ་བསྟར་བྱ་ཐུབ། ཐ་ན་མ་དངུལ་ཅུང་ཅུང་ཞིག་སྤྱད་དེ་དོན་
དག་ཆེན་པོ་ཞིག་བསྐྱབ་པའི་དཔལ་འཁྱོར་ཉ་ཆོང་སྒྲོར་གྱི་རིག་པའི་གསང་གནད་
མང་པོ་ཞིག་ཀྱང་ཞོར་ལ་རྟོགས་པར་འགྱུར།

དེས་ན་རྒྱ་ལོར་དོ་དམ་ཟེར་བ་ཅི་འདྲ་ཞིག་ལ་གོ་དགོས་ཟེར་ན། ཁ་སྐད་
ལྟར་རང་གི་སྒྲོར་ཁྲག་ལ་བདག་བྱེད་རྒྱ་དེ་རེད། གཞུང་ལུགས་ཀྱི་སྐད་ཆ་ལྟར་ན་
རང་ཉིད་ཀྱིས་གསར་སྐྱབ་བྱས་པའི་རྒྱ་ལོར་དེ་ལུགས་མཐུན་འཆར་གཞི་དང་ལྡན་
པའི་སྒྲོ་ནས་གང་ལ་གང་འཆམ་དུ་བཀོད་སྒྲིག་དང་བེད་སྤྱོད་བྱེད་པ་ཟེར། དེར་
རབས་ཀྱི་དཔལ་འཁྱོར་རིག་པ་བ་གང་མང་གིས་“དུས་རབས་ཉེར་གཅིག་པ་ནི་

སྤྱད་གྲུང་ལྟན་པའི་སྤྱེ་པོ་དག་གིས་དཔལ་འབྱོར་གྱི་སྒོ་སྒོས་འགྲན་པའི་གཡུལ་ས་
 ཡིན་”ཞེས་གསུངས་པ་བཞིན། ཁ་སང་དེ་རིང་གི་སྤྱི་ཚོགས་ནང་རྒྱ་ཁོར་དོ་དམ་
 གྲུང་ལེས་མིན་དེ་མི་དང་མིའི་བར་ལ་དབང་ཐང་དང་ལོངས་སྤྱོད་ཐད་གྱི་བྱུང་བར་
 འབྱེད་བྱེད་གཙོ་བོར་གྱུར་ཡོད། གལ་ཏེ་མི་ཞིག་ལ་འཆར་གཞི་དང་དམིགས་
 འབེན་གསལ་བའི་རྒྱ་ཁོར་དོ་དམ་གྱི་གོམས་གཤིས་བཟང་པོ་ཞིག་ཆགས་པ་ན།
 ལོ་ན་རྗེ་མཐོ་དང་ལས་ཀའི་ཉམས་སྤྱོད་རྗེ་མང་དུ་སྤྱིན་པའི་འགྲོས་དང་བསྐྱོངས་
 བས་ཁྲུག་མའི་ནང་གི་སྒྲོར་མོ་ཡང་རྗེ་མང་ནས་རྗེ་མང་དུ་འགྲོ་ངེས་ལ། སྒྲོར་མོའི་
 ཡོན་ཏན་སྤྱི་གཤོན་བྱས་ཏེ་མི་ཆེའི་འདོད་དོན་དང་ཕྱགས་བསམ་སྤྱི་ཚོགས་
 མངོན་འབྱུང་བྱེད་ཐབས་པར་མ་ཟད། འབྱོར་ཕྱག་ལོངས་སྤྱོད་ལྟན་པའི་འཆོ་བ་སྤྱིད་
 པོ་ཞིག་ཀྱང་རོལ་ཐབས་པར་འབྱུང། རྒྱ་ཁོར་དོ་དམ་རིག་པའི་ཁོངས་སྤྱི་མ་དདུལ་
 གཏོང་བའི་བྱ་སྤྱོད་ཐམས་ཅད་ཀྱང་འདུས་ཡོད། མ་དདུལ་གཏོང་འཛིག་ཞེས་པ་ནི་
 གོ་སྤྱི་མོར་འབྲེལ་ན་ཡང་དག་པའི་བདུ་འཕྲིན་གཞིར་བཟུང་སྟེ་ཁོམ་རའི་ཁ་སྤྱོད་
 དང་དགོས་མཁོ་ལ་དབྱེ་ཞིབ་བྱས་པའི་སྤྱོད་གཞིའི་སྤྱོད་ཀྱི་ཕྱགས་མཐུན་ལོས་
 འཆམ་གྱི་བྱེད་ཐབས་ལ་བརྟེན་ནས་ཐོན་ཁུ་ཉི་ཚོང་གི་གོ་རིམ་ཁོད་རང་གི་རྒྱ་
 ཁོར་གྱི་གྲངས་ཀ་འཕར་སྤོན་བྱེད་པར་བཅོན་པའི་བྱ་སྤྱོད་ཐམས་ཅད་ལ་གོ་བྱ་ནག་
 གི་ཁ་དབེ་ལ། “སྒྲོར་མོ་ཡིས་ཡོད་ཆད་བསྐྱབ་མི་ཐུབ་ཀྱང་། སྒྲོར་མོ་མེད་ན་ཅི་
 ཡང་བསྐྱབ་མི་ཐུབ་”ཟེར་བ་བཞིན། མི་སྤྱོད་དང་མི་རིགས་གང་ཡིན་ཅུང་རྒྱ་ཁོར་
 དོ་དམ་གྱི་རིག་པ་དང་གོམས་གཤིས་བཟང་པོ་ཞིག་མེད་ན། དེང་རབས་ཀྱི་སྤྱི་
 ཚོགས་འདིའི་ནང་རང་ལ་དབང་བའི་སྤྱིད་འབྱོར་གྱི་གོ་གནས་ཤིག་ཐོབ་རྒྱ་ནི་
 དགའ་བར་སྤྲང་། དེ་བས་ད་ལྟ་རྒྱ་ནག་མི་རིགས་སོགས་ཀྱིས་ཀྱང་འདིའི་ཐད་ལ་

དོ་སྒྲུང་ཆེན་པོ་བྱེད་བཞིན་ཡོད། ཁོ་པོས་ཉེ་ལམ་རྒྱ་ཡིག་གི་དཔེ་དེབ་ཤིག་ལས་
 མི་ཆེའི་འཆར་གཞིའི་སྒྲོར་གྱི་དཔེར་བརྗོད་འདི་འདྲ་ཞིག་མཐོང་བུར་སྟེ། ད་ལྟའི་
 བྱང་པོའི་ཁྱོད་ཁྱེད་ནང་གི་འབྱོར་བ་འཕྲིང་ཅམ་གྱི་མི་ཞིག་གིས་ལེ་ཉེར་ལྡན་ནས་
 བདུན་ཅུ་དོན་ལྟེ་བར་རང་རྟེན་གྱི་འཆོ་བ་རོལ་བའི་དབང་དུ་བཏང་ན། འཆོ་བའི་
 འགྲོ་སྲོང་ཏེ་ལམ་དམངས་སྒྲོར་ས་ཡ་གཅིག་ཡས་མས་དགོས་ངེས་རེད། དེའི་ནང་
 སྟོ་གོས་འགྲོ་འདུག་སོགས་གྱི་མ་མཐའི་འགྲོ་སྲོང་དང་། སྒྲུབ་བཅས་འཕྲོད་བསྟེན་
 སོགས་ལུས་ཕུང་བདེ་ཐང་ཐང་གྱི་འགྲོ་སྲོང་། དགའ་ཉེ་གྲོགས་པོ་བར་གྱི་མགྲོན་
 འཕོད་འགྲོ་འོང་སྒྲོར་གྱི་འགྲོ་སྲོང་། སྤྱི་ཚོགས་སློབ་གསོ་སྒྲོར་གྱི་འགྲོ་སྲོང་བཅས་
 འདུས་ཡོད། ད་དུང་རང་རྟེན་གྱི་འཆོ་བ་རོལ་བའི་མི་ལོ་ལྡན་བཅུའི་དུས་ལུན་ནང་
 སྟབས་མི་ལེགས་པའི་ཆག་སྒྲོ་གཅིག་ཀྱང་མི་འབྱུང་བའི་སྒྲོན་ལམ་རྟག་ཏུ་འདེབས་
 དགོས། གལ་ཉེ་སྒྲོ་ཡིད་ལས་འདས་པའི་རྒྱུན་ལྔ་བར་ཆད་རེ་བྱུང་ན་འགྲོ་སྲོང་ད་
 དུང་མང་དུ་འཕར་ངེས་རེད། མདོར་ན་གོང་གསལ་གྱི་སྒྲོར་མོ་དེ་ཆང་མ་མི་སྒྲེར་དེ་
 གཅིག་ཕུའི་འགྲོ་སྲོང་རེད། དེའི་ཁར་ད་དུང་པ་མ་ཆན་ཆོན་ལ་ཞབས་ཏོག་སྒྲུབ་པ་
 དང་། བག་མ་བསུས་ནས་ཁྱིམ་གཞིས་སྒྲུབ་པ། འུ་སྒྲུག་གསོ་སྦྱོར་བྱེད་པ་སོགས་
 རེ་རེ་ལ་ཆ་སྒྲུམས་སྒྲོར་འབྲུམ་ལྡན་པེ་གཏོང་དགོས་པའི་དབང་དུ་བཏང་ན། མི་དེར་
 ཁྱོད་སྒྲོམ་མི་ཆེ་གང་པོར་སྒྲོར་ས་ཡ་གསུམ་ཡས་མས་གྱི་འགྲོ་སྲོང་ཡོད་ཁོ་ཐག་
 རེད། དེ་བས་མི་མང་པོ་ཞིག་གིས་དེར་རབས་གྲོང་ཁྱེད་གྱི་སྒྲུམ་པ་ཞིག་ཡིན་ན།
 སྒྲེ་མ་ཐག་ནས་སྒྲོར་མོ་ས་ཡ་གསུམ་གྱི་བུ་ལོན་ཁྱེད་ཡོད་ཅེས་ཀྱང་སྒྲུ། དེས་ན་ང་
 ཆོ་སུ་ཞིག་གིས་ནམ་རྒྱུན་གྱི་འཆོ་བའི་ཁོད་དུ་ཞིབ་ཆགས་གྱི་འཆར་གཞི་ལྟར་རྒྱ་
 འོར་ལ་དོ་དམ་བྱེད་པའི་གོམས་གཤིས་རྒྱུན་འཁྲོངས་བྱེད་སྒྲུབ་ན། དེས་རང་གི་མི་

ཆེ་ཡི་བྱ་ལོན་ཐམས་ཅད་བདེ་སྒྲག་ཏུ་འཇལ་སྐྱབ་པར་མ་ཟད། རྩོགས་མཐའ་བྲལ་
 བའི་རྒྱ་ཁོར་ལོངས་སྟོན་བསྐྱབ་ཏེ་མི་སྒྲེར་དང་སྤྱི་ཚོགས་ཤིལ་མོར་ཕན་བའི་ལས་
 འོན་སྤྱ་ཚོགས་ཀྱང་བསྐྱབ་སྐྱབ་ལ། སྤྱ་ཞིག་གིས་སོས་དལ་སྤྱིད་ལྷག་དང་འཕྲོ་
 ཐབས་འདུག་ཐབས་ཀྱི་གོམས་སྟོལ་ངན་པ་མ་དོར་ན། དེ་ཉིད་ནམ་ཡང་དཔུལ་
 མོངས་ཀྱི་དབང་དུ་ཚུད་དེ་མི་ཆེའི་ཕྱགས་བསམ་དང་འདོད་དོན་སྤྱ་ཚོགས་མངོན་
 འགྱུར་བྱེད་མི་སྐྱབ་པར་མ་ཟད། ཐ་ན་མི་རང་གི་ཁ་རྒྱལ་སྟོ་གོས་ཀྱི་གནད་དོན་ཀྱང་
 ཐག་གཅོད་བྱེད་མ་སྐྱབ་པར་སྤྱི་ཚོགས་ཀྱི་ཁུར་པོ་ལྷག་མ་ཏུ་འགྱུར་བའི་ཉེན་ཁ་
 ཡོད། ཁྱང་ཁྱེར་ཀྱི་རྒྱ་མིར་དམིགས་བའི་གོང་གསལ་ཀྱི་དཔེར་བཞིན་དེ་མོད་ཀྱི་
 རོང་འབྲོག་མང་ཚོགས་སྤྱི་དང་ཡོངས་སུ་འཕྲོད་པ་ཞིག་མ་ཡིན་ཏུང་། གང་ལྟར་ཅུ་
 ཅག་ལའང་རང་རང་གི་ཡོང་འབབ་དང་དོ་མཉམ་བའི་ལྷན་སྐྱེས་ཀྱི་བྱ་ལོན་རེ་ཡོད་
 པ་ནི་གཅིག་མཐུན་རེད། དེ་ལྟ་ནའང་མོད་མི་མང་པོ་ཞིག་གིས་ད་དུང་ལོ་འགའ་ཡི་
 ཡོང་འབབ་ཤིལ་པོ་གཡུ་བྱུར་རྩོག་པོ་འགའ་ལ་བརྟེན་པ་དང་། རང་གི་དཔལ་
 འབྱོར་ཀྱི་ཐེག་སྟོབས་ལས་ཆེ་ཆེར་བརྒྱལ་བའི་དོན་མེད་རྒྱས་ཤོམ་བྱེད་པ་སོགས།
 མདོར་ན་འཆར་གཞི་དང་དམིགས་ལུལ་མི་གསལ་བའི་འཇོན་སྟོན་སྤྱ་ཚོགས་བྱེད་
 བཞིན་ཡོད། འདིའི་ཐད་ནས་ང་ཚོས་ངེས་པར་དུ་ཡ་ཏུ་ད་མི་རིགས་ལྟ་བུ་ལ་སྟོབ་
 སྟོང་བྱེད་དགོས་ས་མང་པོ་ཞིག་ཡོད་སྟེ།

2མཐུན་ཁྱེན་རང་གིས་བསྐྱུན་པ།

ཆོང་མས་ཤེས་གསལ་ལྟར། ར་ཆོ་བོད་མི་པལ་མོ་ཆེས་དཔལ་འབྱོར་ཉི་
ཆོང་སྒོར་གྱི་ལས་ཀ་གང་བསྐྱུབ་ཀྱང་མཐའ་འཁྲོལ་དཀའ་བར་མ་ཟད། རང་གི་
ཆོང་བརྟེན་པས་པའི་རྒྱ་ཁྱེན་ཡང་མ་ཅུ་འཕོར་ཆེན་མེད་པ་དང་སྤྱི་ཚོགས་ཀྱི་འབྲེལ་
བ་མེད་པ་སོགས་གང་ལྟར་ཕྱི་འོ་མཐུན་ཁྱེན་མ་འདྲོམས་པར་ཁ་གཡོར་བར་
དགའ། དེ་བས་བོད་པའི་ཁྱོད་དུ་བཟོ་བྱ་དང་ཁེ་ལས་ཆེན་པོ་གཉེར་སྐྱབ་པའི་དེང་
རབས་ཀྱི་ཁེ་ལས་པ་དང་ཆོང་དཔོན་སོགས་འབྱུང་རྒྱ་ནི་ཉིན་མོའི་སྐར་མ་བཞིན་
དགོན། དེ་ལས་ལྷོག་སྟེ་ཡ་རུ་ད་མི་རིགས་ལ་མཆོད་ན། རང་གི་མེས་ཀྱིས་གཞན་
ཀྱིས་འཕྲོག་རྗེས་རྒྱབ་སྤྱོད་ཀྱིས་ཀྱིས་ཁབ་ཁག་དུ་བཟུམས་ལྟོ་མ་བྱས་པའི་ལོ་རྒྱུད་
ཁོད། རང་ཉིད་ཀྱི་ལག་ཟུང་དང་སྒོ་སྒོས་འབའ་ཞིག་ལ་བརྟེན་ནས་སྒོ་ཡུལ་ལས་
འདས་པའི་དཀའ་ཁག་མང་པོ་སེལ་ཏེ་འཛམ་གླིང་གི་ཆོང་པ་ཨང་དང་པོའི་གསེར་
ཁྱིར་བཞུགས་སྐབ་ཡོད་པ། ད་ལྟ་འཛམ་གླིང་ཡོངས་སུ་མིང་དུ་གྲགས་པའི་ཁེ་
ལས་པ་དང་ཆོང་དཔོན་ཆེན་མོ་ཡང་བཟང་ལས་འདས་པ་བྱུང་ཡོད། ཡ་རུ་ད་མི་
རིགས་ནི་རང་ཉིད་ཀྱི་སྤྱིང་སྟོབས་དང་འདྲོན་ཐང་གཞི་རྩར་བཟུང་ནས་སྤྱི་ཡི་
མཐུན་ཁྱེན་སྤྱི་ཚོགས་གསར་བསྐྱུན་བྱེད་པར་མཁས་པ་ཞིག་རེད། ཁོ་ཆོས་སོག་
མར་མ་ཅུ་མེད་ན་འཆར་གཞི་ལྟན་པའི་སྒོ་ནས་ཁབ་གསོག་འཕེགས་གསོག་བྱེད་
པ་དང་། དེ་ནས་རིམ་གྱིས་དཔལ་ཁང་སོགས་ནས་དཔལ་བྱན་བསྐྱིས་ཏེ་མ་ཅེ་
གནད་དོན་ཐག་གཅོད་བྱེད། མ་ཅུ་ཡོད་པ་དང་བསྐྱུན་ནས་སྒོར་མོའི་རྒྱས་པ་བེད་
སྤྱད་ནས་སྤྱི་ཚོགས་ལས་རིགས་ཀྱི་ལ་འབྲེལ་ལས་བཅུགས་ཏེ་རང་གི་ཆོང་ལས་

གྱི་སྟོབས་ཤུགས་སྒྲ་བསྐྱེད་པ་རེད། དེ་བས་ཡ་ཏུ་ད་མི་རིགས་ཀྱི་མཁས་པ་ཞིག་
 གིས་གཤམ་ཏེ་“ཁྱོད་ཀྱི་ང་ལ་སྟོར་མོ་ས་ཡ་ཡོད་པའི་ཕྱག་བདག་བསྐྱེད་པ་བཅི་
 ཐུབ་ན། ངས་ཁྱོད་ལ་དདུལ་བྱ་བ་འཁོར་ཆེན་བསྐྱེད་མཁན་བསྐྱེད་པ་སྟོན་ཐུབ་
 ”ཅེས་བཤད་སྟེང་། སྤྱང་གྲུང་ལྷན་པའི་ཡ་ཏུ་ད་པར་མཆོན་ན་རང་ལ་མེད་པ་
 ཐམས་ཅད་གཞན་ལག་ནས་གཡོར་བསྐྱེད་ཀྱི་དུང་པ་རེད། དཔེར་ན་མ་ཙཱ་དང་ཤེས་
 རིག་མི་འཛོན་ཐང་ཅན། ལག་ཅུལ་སོགས་ཡོད་ཆོད་སྟོན་ལ་བརྟེན་ནས་གཞན་
 ལས་གཡོར་ཏེ་རང་གིས་མེད་སྟོང་བྱས་ཆོག་སྟེ། དེ་བས་ཁོ་ཆོའི་ཁ་དཔེ་ལ་
 “འདིག་རྟེན་འདིས་ཁྱོད་ལ་མཁོ་བ་ཐམས་ཅད་སྟོན་ཆད་ནས་བྱ་སྤྱིག་བྱས་ཡོད།
 ཁྱོད་ཀྱིས་བསྐྱེད་དགོས་པ་ནི་རང་གི་སྟོན་ལ་བརྟེན་ནས་ཐོན་ཁུངས་དེ་དག་
 བསྐྱེད་ཐུབ་དང་བཀོད་སྤྱིག་བྱས་ཏེ་འདོད་དོན་ལྟར་མེད་སྟོང་བྱ་ཤེས་དགོས་”ཟེར།
 མདོར་ན་ཁོ་ཆོའི་བསམ་བར་སྟོར་མོ་ནི་ལག་ཆ་ཞིག་ཡིན་པས་དེ་ཆོང་ལས་ཀྱི་
 འཁོར་རྒྱུག་ཁྱོད་བཀོད་སྟེ་སྤྱན་བྱེད་ཀྱི་རུས་པ་འདོན་དུ་བཅུག་ན། ད་གཞོད་མ་
 དདུལ་ལ་བརྟེན་ནས་མ་དདུལ་མང་དུ་འཆོལ་བའི་དམིགས་ཡུལ་དེ་འབྱུང་ཐུབ་
 པར་འདོད། ཡ་ཏུ་ད་པ་རྣམས་ཀྱིས་ནམ་རྒྱུན་“མི་ཡི་ངལ་རྩོལ་ལ་བརྟེན་ནས་སྟོར་
 མོ་འཆོལ་བ་ནི་རིམ་བུ་དང་པོ་ཡིན་ལ། སྟོར་མོ་ལ་བརྟེན་ནས་སྟོར་མོ་འཆོལ་བ་ནི་
 རིམ་བུ་གཉིས་པ་ཡིན་”ཟེར་བར་མ་ཟད། “ཕྱག་པོ་ནི་སྟོར་མོ་བསགས་ནས་བྱུང་
 བ་མ་ཡིན་པར་སྟོར་མོ་བཅའ་ནས་བྱུང་བ་ཡིན་”ཞེས་སྟོན་ཆོག་བཞག་ཡོད། འདི་
 ལ་ཡ་ཏུ་ད་པའི་ཁྱོད་ན་གཏམ་རྒྱུད་སྤྱང་དུ་ཞིག་ཡོད་པ་གཤམ་ལྟར། མིང་ལ་ཁྲ་
 ཨིན་ཞེས་འབོད་པའི་མི་ཞིག་གིས་ཆོང་རྩས་སྤྱི་འཛོམས་ཀྱི་ཐོག་ཁང་ཆེན་མོའི་སྟོ་
 ཁ་རུ་ཡིད་སྟོན་དང་བཅས་མིག་དབང་འཕྲོག་པའི་ཆོང་ཐོག་སྟོ་ཆོགས་ལ་བལྟ་

བཞིན་ཡོད། ཁོའི་གས་ན་རང་དང་ན་ཚོད་མཉམ་པའི་སྐྱེ་ཞབས་ཁྱེན་གོས་སྐྱས་
ལེགས་བནབས་པ་ཞིག་གིས་ཀྱང་དུ་བ་ཞོས་རྩ་འཐེན་ཞོར་ཐོག་ཁང་ལ་བལྟ་བཞིན་
གདའ། དེར་ཁྱ་ཨིན་གྱིས་མཁྲིས་གྱི་སྐྱེ་ཞབས་དེར་གྲུས་གྲུས་ཁྱུ་ཁྱུ་རང་འདྲི་
ཐུང་།

ཁྱ་ཨིན། “སྐྱེ་ཞབས་ཁྱེད་གྱི་ཐ་མག་གི་དྲི་མ་ཏ་ཅང་ཞིམ་པོ་འདུག་རེན་
གོང་མཐོན་པོ་ཡིན་ནམ། ”

ཚོང་དཔོན། “རའི་ཐ་མག་རྒྱང་གཅིག་ལ་ཨ་སྒྲོར་གཉིས་རེ་རེད། ”

ཁྱ་ཨིན། “ཨ་ཙོ་རེན་གོང་མཐོ་བ་ལ། ཁྱེད་གྱིས་ཉིན་གཅིག་ལ་རྒྱང་ག་
ཚོད་འཐེན་བཞིན་ཡོད། ”

ཚོང་དཔོན། “རྒྱང་བཅུ་རེ་འཐེན་པ་ཡིན། ”

ཁྱ་ཨིན། “ཨ་ཙོ། ཨ་ཙོ། དེ་ན་ལོ་ག་ཚོད་ལ་འཐེན་ཟེན། ”

ཚོང་དཔོན། “ཐ་མག་འཐེན་ནས་ལོ་བཞི་བཅུ་འགོར་སོང་། ”

ཁྱ་ཨིན། “ཅི་ཟེར་རམ། ཁྱེད་གྱིས་བསམ་སྒྲོ་ཞིག་ཐོངས་དང་། གལ་ཏེ་
ཁྱེད་གྱིས་ཐ་མག་འདི་འདྲའི་གོང་ཆེན་ཞིག་མ་འཐེན་པར་ལོ་ངོ་བཞི་བཅུ་འི་རིང་
སེར་སྒྲ་བྲས་ནས་སྒྲོར་མོ་གསོག་ཡོད་རྒྱུ་ན། མིག་མདུན་གྱི་ཚོང་ཐོག་སྒྲ་འཛོམས་
གྱི་ཐོག་ཁང་ཆེན་མོ་འདི་འདྲ་ཞིག་ཀྱང་ཉོ་ཐུབ་ངེས་རེད། ”

ཚོང་དཔོན། “དེ་ན་ཁྱེད་གྱིས་ཐ་མག་འཐེན་ནམ། ”

ཁྱ་ཨིན། “ངས་གཏན་ནས་འཐེན་མ་ཐོང་། ”

ཚོང་དཔོན། “དེ་ན་ཁྱེད་གྱིས་ད་ལྟའི་བར་ཐ་མག་ཉོ་བྱེད་གྱི་སྒྲོར་མོ་
གསོག་ནས་ཐོག་ཁང་ཆེན་མོ་འདི་འདྲ་ཞིག་ཉོ་ཐུབ་ཡོད་དམ། ”

ཁྱེ་ཞིན། “ངོ་གཞོང་དགོས་པ་ཞིག་ལ། རས་ད་དུང་ཉོ་ཐུབ་མེད། ”

ཆོང་དཔོན། “བྲང་མོར་བཤད་ན། མིག་མདུན་གྱི་ཆོང་ཐོག་སྒྲ་འཛོམས་ཀྱི་
ཐོག་ཁང་འདི་མ་གཞི་ནས་ངའི་ཡིན། ”

.....

ཁ་བར་ཐུང་ཐུང་འདི་ལ་ཉན་རྗེས་ང་ཆོ་ཆང་མས་ཁྱེ་ཞིན་ཟེར་བ་འདི་མི་
སྤང་བྱུང་ལྡན་པ་ཞིག་མ་ཤེད་ཟེར་ཐབས་མེད། རྒྱ་མཁོན་དང་པོ་ནི་ཁོས་སྤང་ཅིག་
ཉིད་ལ་ཁོག་ཅིས་བརྒྱབ་ནས་ཐ་མག་ཀྱང་དེ་ལ་ཨ་སྒྲོར་གཉིས་ཤིང་དང་། ཉིན་
གཅིག་ལ་ཀྱང་བཅུ་དེ། དེ་ལྟར་ལོ་བཞི་བཅུ་འིང་བསགས་པའི་ཐ་མག་ཉོ་བྱེད་གྱི་
སྒྲོར་མོ་ཡིས་ཆོང་ཐོག་ཐོག་ཁང་དེ་ཉོ་ཐུབ་པ་ཤེས་ཡོད། རྒྱ་མཁོན་གཉིས་པ་ནི་ཁོ་
ལ་ཚུ་ཐེགས་བསགས་པའི་རྒྱ་མཁོ་ཡི་དཔེ་ལྟར་མ་དདུལ་གསོག་འཛོག་བྱས་ཏེ་
ཐོག་ཁང་ཆེན་པོ་ཉོ་བའི་འཆར་གཞི་དང་བཙོན་འགྲུས་ཀྱང་འཛོམས་ཡོད། ཡིན་
ནའང་ཆོང་ལས་ཀྱི་སྒྲོ་ཐོས་དང་ལྡན་པ་སུ་ཞིག་གིས་ཀྱང་ཁྱེ་ཞིན་ལ་སྒྲོར་མོ་
འཆོལ་བའི་ཤེས་རབ་ཡོད་ཅེས་མི་བསྐྱབས་ཏེ། ཁོས་མི་ཆེ་གང་པོར་ཐ་མག་གོང་
ཆེན་མ་འཐེན་པར་ཁབ་གསོག་འབིག་གསོག་བྱས་ནའང་ཆོང་ཐོག་ཐོག་ཁང་ཉོ་
ཐུབ་མེད་ལ། དེ་ལས་ཐོག་སྒྲེ་ཆོང་དཔོན་སྒྲུ་ཞབས་དེས་སེར་སྒྲ་མེད་པའི་འབྲོར་
ལྷག་བག་ཡངས་ཀྱི་འཆོ་བ་རོལ་བཞིན་དུ། ཆོང་ཐོག་ཐོག་ཁང་ཆེན་པོ་ཞིག་ཀྱང་
ཞོར་ལ་ཉོ་ཐུབ་ཡོད་པས་ཆོང་ལས་ཀྱི་འཛོན་ཐང་དང་ལྡན་པ་ཡིན། དེ་དང་བསྐྱར་
ན་ང་ཆོ་བོད་པ་མང་པོ་ཞིག་གི་རྒྱ་ལོར་དོད་པ་ཀྱི་རིག་ལམ་ནི་སྒྲ་གཅིག་ཅན་
འབའ་ཞིག་ཡིན་ཏེ། ཡོང་འབབ་ཅི་ཅམ་ཡོད་ན་དེ་ཅམ་དདུལ་ཁང་དུ་གསོག་
འཛོག་བྱེད་པ་ལས་ཁྱོམ་རར་དབྱེ་ཞིབ་བྱས་ཏེ་གཞི་ཁྱོན་ཆེ་བའི་གཞུང་སྒྲེར་ཆོང་

ལས་ནང་ཞུགས་པ་དང་། རང་སའི་ས་གཞི་དང་གཉེར་ཁ། དེག་དངོས་བཅས་ཀྱི་
 རོན་ཁུངས་བདག་འཛིན་ཕྱིན་པ། ཁེ་ལས་གཞན་གྱི་མ་ཀར་ནང་ཞུགས་པའས་མ་
 ཀར་ཉོ་བ། སྐྱེད་ཐོགས་སྒྲངས་ཉེ་དུལ་བྱལ་པར་བསྐྱེ་བ། ཉེ་ཡོད་མ་དུལ་
 གཏོང་བ། གསེར་དང་རྫོ་རྩེ་པ་ལམ། རྒྱལ་སྤྱིའི་རང་བཞིན་གྱི་ཕྱི་སྒྲོར་ལ་བརྩེ་ཉོ་
 ཕྱིན་པ་སོགས་དེར་རབས་ཆོང་ལས་ཀྱི་ཐབས་ལམ་བརྒྱད་སྒྲོར་མོ་རྒྱལ་ཆད་མེད་
 པར་འཕར་སྒྲོན་ཕྱིན་དུ་འབྱུག་མི་ཤེས། ཐ་ན་མི་ལ་ལས་དུལ་ཁང་དུའང་མི་
 འཛོག་ལ་བེད་སྤྱོད་ཀྱང་མི་ཕྱིན་པར་བྱིས་དུ་ཉར་ཆགས་བྱས་ནས་འཛོག་པའི་སྤང་
 རྒྱལ་ཀྱང་མང་། དེ་ལྟར་བྱས་པའི་མཐུག་འབྲས་ནི་ད་ལོའི་ཡོང་འབབ་ད་ལོའི་འགྲོ་
 སོང་དུ་བཏང་ནས་ཤུལ་དུ་ཅི་ཡང་མི་ལྷག་ལ། ལན་རེར་ད་ལོའི་ཡོང་འབབ་ཀྱིས་
 ད་ལོའི་འགྲོ་སོང་མི་འདར་བའི་སྤང་རྒྱལ་ཀྱང་འབྱུང་བས། མཐུག་མཐར་ཕྱུགས་ཉེ་
 གཞན་ལག་ནས་སྒྲོར་མོ་བསྐྱེས་ནས་འཆོ་བའི་དགོས་མཁོ་བསྐྱོད་དགོས་ཞིང་དེ་
 བས་རིམ་གྱིས་བྱ་ལོན་གྱི་ཁྱར་ཐོས་ནོན་པར་འགྱུར། མདོར་ན་ང་ཆོས་རང་གི་
 རལ་རྩལ་གྱི་ཡོང་འབབ་ཉུང་ཙམ་དེ་ལས་འགྲོ་སོང་མར་འཕྲི་དང་ཤུལ་ལྷག་
 གསོག་འཛོག་བྱ་རྒྱུ་ལས་ཤེས་ཀྱིན་མེད། དེ་ལྟར་གཞུང་བླང་ལས་ལ་བརྩོན་པའི་
 ཐོད་པ་མང་པོ་ཞིག་གིས་མི་ཆེ་གང་ཐོར་དུད་འགྲོ་བྱོག་ལས་ལྷེ་བའི་རལ་རྩལ་གྱི་
 ལྷག་བསྐྱེད་སྤངས་ནའང་ད་དུང་དབྱལ་ཐོངས་ལས་ཐར་མེད་ལ། འབྱོར་སྤྱུག་
 ཐོངས་སྤྱོད་ཀྱི་འཆོ་བའི་རོ་བོ་སྤྱོད་སྤྱོད་མེད་པར་མ་ཟད། མི་ཆེའི་སྤྱུགས་བསམ་
 དང་རེ་བའི་མི་ལས་གང་ཡང་མ་འགྲུབ་པར་མི་ཆེ་ཟད་བཞིན་ཡོད། ཐ་ན་ཆོས་དད་
 ཅན་གྱི་ཀན་ཀོན་དག་གིས་འཆི་ཁར་ལྷ་སའི་རྫོ་བོར་ཐོད་པ་གཏུགས་འདོད་ཀྱི་དད་
 པ་དེ་ཡང་སེར་སྤྱིའི་དབང་གིས་མ་འགྲུབ་པ་ཤིན་ཏུ་མང་། དེ་ན་ཕྱི་ཆོས་གོན་རྒྱུང་

བྱས་པས་ལྷག་པོར་གྱུར་ཡོད་དམ་ཟེར་ན། བོད་ཀྱི་མི་སེར་ཁོོད་དུ་བཙོན་འགྲུས་
 དང་སེར་སྣ་གཉིས་སྣམ་ཅན་དག་གིས་ཀྱང་། འབྲེ་སོང་ཐམས་ཅད་ལུད་རྗེས་མི་ཆེ་
 གང་པོར་སྒྲོར་ས་ཡ་གཅིག་ཡན་ཆད་གསོག་སྟབ་པ་ཡང་ཏུ་ལམ་མེད། དཔལ་
 འབྱོར་རིག་པའི་ངོས་ནས་བལྟས་ན། དེ་ནི་རང་ཅག་གིས་སྒྲོར་མོ་ཡི་རྒྱུ་ལོར་
 གསོག་འཛིག་གེད་པའི་ལྷས་པ་ཅམ་ལས་སྒྲོར་མོས་རྒྱུ་ལོར་གསར་བསྐྱབ་གེད་
 པའི་ཡོན་ཏན་གཙོ་བོ་དེ་སྔོན་འདོན་གེད་མ་སྟབ་པས་རེད། དེ་ལྟར་བོད་པ་པལ་མོ་
 ཆེས་མི་ཆེ་གང་པོར་ཁོན་ཆུང་བྱས་རྗེས་ལྷག་པོར་ཡང་གྱུར་མེད་ལ་ཡོངས་སྤྱོད་
 ཀྱང་གེད་མ་སྟབ་པར་ལུས་ཤིང་། ལ་ལས་དཀའ་སྟུག་འབད་འབྱུངས་བྱས་བྱས་
 བས་འཆི་ཁར་ད་དུང་སྒྲོར་མོ་བཅའ་དགོས་པའི་མཐའ་མཐུག་གི་དོན་སྙིང་ཡང་ཏུ་
 གོ་མེད་པ་ཡིད་རེ་སྤྱོ་ཨང་། དེ་ལ་ཡ་ཏུ་ད་པ་ནི་ཁྱ་ཅག་ལས་ཡོངས་སུ་ལྷོག་སྟེ།
 ཐོག་མར་སྒྲོར་མོ་ནི་སྒྲོར་མོ་འཆོལ་གེད་ཀྱི་མ་ཅ་ཞིག་ལ་ངོས་བརྒྱུད་ནས་ཐབས་
 ལམ་སྣ་ཆོགས་བརྒྱུད་བེད་སྤྱོད་གེད་པ་དང་། རྒྱུན་ཆད་མེད་པར་ཆོང་ལས་ཀྱི་
 འཁོར་རྒྱག་ཁོད་བཏང་ནས་གངས་འབོར་འབར་སྔོན་གེད་དུ་འཇུག་ལ། ཆོང་གི་ཁེ་
 སྔོགས་ལས་འོས་འཆམ་ཞིག་ལྷངས་ཏེ་སེར་སྣ་མེད་པར་རང་གི་འཆོ་རྟེན་དུ་སྤྱོད་
 པ་རེད། ཁོ་ཆོས་ནམ་ཡང་“སྒྲོར་མོ་ནི་ཆོང་ལས་ཀྱི་སྒོ་གྲས་ལ་བརྟེན་ནས་རེ་མང་
 དུ་གཏོང་བ་ལས། ཁ་རྒྱབ་སྟོ་གོས་ཀྱི་དགོས་མཁོའི་བར་གསེང་ནས་ཁབ་གསོག་
 འཕེགས་གསོག་བྱས་ཏེ་གསོག་སྟབ་པ་ཞིག་མིན་”ཟེར། དེ་བས་ཡ་ཏུ་ད་མི་
 རིགས་ཀྱི་ཆོང་པ་ཞིག་ལ་མཆོན་ན། ཐོག་མའི་མ་དདུལ་ཅུང་ཅམ་ཞིག་སྒྲ་པོགས་
 སོགས་བསགས་ནས་ཐོབ་པ་ལུད། སྤྱིར་བཏང་སྒྲོར་མོ་དདུལ་ཁང་དུ་བཞག་སྟེ་
 གསོག་པར་མི་འདོད་པར་ཡོད་ཆད་ཆོང་ལས་ཀྱི་ཕྱོགས་ལ་བཏང་སྟེ་ཁེ་སྔོགས་

ལེན་པར་སྒྲོ། ཁོ་ཚོས་བསམ་པར་མི་ཞིག་གིས་ཅི་འདྲའི་སེར་སྒྲུབ་ནས་སྒྲོར་
 མོ་གསེག་ནང་། སྒྲོར་མོའི་ཁ་གངས་རྩེ་མང་དུ་ཉོག་ཅམ་གཏོང་བྱུང་བ་ལས་སྒྲུག་
 པོར་འགྱུར་བའི་རེ་བ་མེད་པར་མ་ཟད། སྒྲོར་མོ་གསེག་པའི་གོ་རིམ་ནང་ཤོག་
 སྒྲོར་གྱི་རིན་ཐང་ལོ་རེ་ནས་རྩེ་དམའ་དུ་འགྱུར་བ་དང་བྱིས་ཆང་གི་འགྲོ་སོང་ཡང་
 རྒྱན་ཆད་མེད་པར་རྩེ་མང་དུ་འགྲོ་རེས་པས་རིམ་གྱིས་དཔོན་རྒྱལ་པོར་ཐམས་ཅད་
 གང་ཟད་པར་འགྱུར་སྒྲུག། དེ་མིན་ཁོ་ཚོའི་བསམ་པར་རང་གི་སྒྲོར་མོ་ཐམས་ཅད་
 སྒྲེད་ཐོགས་དང་ཁེ་སྒོགས་ལེན་རྒྱུ་ཡོད་པའི་ཆང་ལས་འཁོར་རྒྱག་གི་ཁོད་དུ་
 བཏང་ན། དེ་ནི་གངས་ཐང་དུ་ཁ་བརྒྱུ་པོ་འདྲིལ་བ་བཞིན་རྩེ་ཆེན་མོ་མང་དུ་
 འགྱུར་བ་རེད། དེ་བས་ཐབས་བརྒྱ་རྩུས་སྒྲོར་སྒྲོས་དདུལ་ཁང་ནས་ཚུར་དདུལ་བྱན་
 བསྐྱེས་ཏེ་རང་གི་མ་དདུལ་སྒྲུབ་འགྱུར་གྱིས་རྩེ་མང་དུ་གཏོང་བ་ཡིན་ལ། མ་ཅུ་ཅི་
 ལྟར་མང་ན་ཁེ་སྒོགས་དང་ཡོང་འབབ་ཀྱང་དེ་ལས་མང་བ་ནི་རྒྱ་འབྲས་ཀྱི་རིག་
 ལམ་དང་མཐུན་པ་སྒྲུས་མ་དགོས།

དེ་ཡང་རི་སྐད་དུ། “འཇིག་རྟེན་དུ་གང་ལ་གང་འཆམ་དུ་བཞོད་སྒྲིག་བྱེད་
 མ་རུས་པའི་ཐོན་ཁུངས་འབའ་ཞིག་ལས་རིན་ཐང་ཅི་ཡང་མེད་པའི་གད་སྒྲིགས་
 ཤིག་ཡོད་མི་སྲིད་”ཟེར་བ་བཞིན། བེད་སྡོད་བྱེད་ཤེས་ན་འཇིག་རྟེན་འདིར་ཐོན་
 ཁུངས་དང་མ་ཅུ་མེད་པར་སྒྲག་མི་དགོས་སྟེ། ཆོང་ལས་ཀྱི་ལག་ལེན་ཁོད་དུ་སྒྲེ་པོ་
 སྒྲོར་ཁོ་ནའི་སྟོབས་ཤུགས་ཀྱིས་བསྐྱུབ་མི་བྱུང་བའི་ལས་ཀ་གང་མང་ཞིག་མ་ཅུའི་
 སྟོབས་ཤུགས་ལ་བརྟེན་ནས་འགྲུབ་པར་བྱེད་ཐུག། ཡ་ཏུ་ད་པས་སྒྲོར་མོ་དེ་མཇུང་
 ཤིང་གི་ཆབ་དུ་བཞག་སྟེ་གཞན་གྱི་ཐོན་ཁུངས་དང་མ་ཅུ། ཤེས་བྲ། མི་ཤུགས་
 སོགས་བསྐྱུ་རུབ་གྱིས་རང་གི་ཆེད་དུ་བེད་སྡོད་བྱས་པས། འཇམ་གླིང་དཔལ་

འཕྱོར་གྱི་གར་སྟེགས་སྟེར་སྟོང་ལུ་ལ་ལས་འདས་པའི་བྱུང་འབྲས་སྣ་ཚོགས་བསྐྱུན་
 པ་རེད། འདིར་རང་ཅག་གིས་ནམ་ཡང་ཡིད་ལ་དམ་པོར་འཛིན་དགོས་པ་ནི། ད་ལྟ་
 འཛམ་གླིང་གི་ཁེ་ལས་དང་བཟོ་བྱ་ཆེན་པོ་ཐམས་ཅད་ཀྱང་མ་ཅའི་མཇུག་ཡིང་གི་
 སྟོབས་ཤུགས་ལ་བརྟེན་ནས་གསར་སྐྱུན་བྱས་པ་ལས། མ་གཞི་ནས་ཕྱི་ནང་གི་
 མཐུན་སྦྲེན་ཡོངས་སུ་འཛོམས་པའི་གང་ཟག་སྒྲེར་ཞིག་དང་། ཡང་ན་བྲིས་ཆར་
 གཅིག་ཁོ་ནའི་སྟོབས་ཤུགས་ཀྱིས་ཡོད་ཆད་བསྐྱབ་སྐྱབ་པ་ཞིག་གཏན་ནས་ཡོད་
 མི་སྟེད།

མདོར་ན་ཡ་ཏུ་ད་པ་ནམས་ཀྱང་རང་ཅག་དང་འབྲ་བར་སྒྲོར་མོ་ལ་དགའ་
 བའང་། ནམ་ཡང་རང་ཉིད་སྒྲོར་མོ་ཡི་བྲན་གཡོག་བྱེད་མི་འདོད་པར། དེ་ལས་
 སྟོག་སྟེ་སྒྲོར་མོ་རང་གི་བྲན་གཡོག་ཏུ་བསྐྱུར་ནས་ལས་དོན་ཆེན་པོ་སྐྱབ་པར་
 མཁས། དེ་བས་ཁོ་ཚོས་ཁ་དཔེ་ལ་“སྒྲོར་མོ་ནི་སྟོང་རྩེ་ཅན་གྱི་བདག་པོ་དེ་མ་ཡིན་
 ཏུང་། འཛོན་ཐང་ཅན་གྱི་གཡོག་པོ་དེ་ཡིན་ཁོ་ཐག་རེད་”ཟེར། དེ་མིན་ཡ་ཏུ་ད་
 པས་ཆོང་ལས་སྒྲོར་གྱི་རྒྱ་རྒྱུན་ཉེན་འབྲེལ་གྱི་རིག་པ་རྟོགས་ཡོད་པས་དདུལ་བྱན་
 པར་བསྐྱེ་རྒྱུ་ལེན་བྱེད་པར་ཤིན་ཏུ་དགའ་སྟེ། ཁོ་ཚོས་ནམ་རྒྱུན་“སྒྲོར་མོ་མེད་ན་
 བསྐྱེ་དགོས། སྒྲོར་མོ་བསྐྱེ་མི་ཤོད་པའི་མི་དེ་ནམ་ཡང་ལྷག་པོར་འགྱུར་མི་བྱུང་།
 སྒྲོར་མོ་གསོག་ནས་བསྐྱད་ན་རྩེ་དདུལ་ནས་རྩེ་དདུལ་ཡིན། དེའི་རྒྱ་མཚན་ནི་སྟོག་
 མར་མི་དེའི་རིག་ལམ་ནི་དདུལ་པོའི་རིག་ལམ་ཡིན་པས་རེད་”ཟེར། ཡིན་ནའང་
 ཡ་ཏུ་ད་པས་དདུལ་བྱན་བསྐྱེ་བ་ནི་རང་གི་ཆོང་ལས་ཀྱི་དགོས་མཁོ་དང་འཆར་
 གཞི་ལྟར་ཡིན་པ་ལས། ཆོངས་འཛོམས་རྒྱས་ཤོམ་གྱི་འཛིན་སྟོན་བྱ་ཆེད་བསྐྱེ་མི་
 སྟེད་དེ། མཐར་གཏུགས་ན་ཡོད་ཆད་ཆོང་ལས་ཀྱི་ཁེ་སྟོགས་གསར་བ་བསྐྱུན་པའི་

ཆེད་དུ་འོ། གོ་སྐབས་འདྲིན་ཤེས་ལ་ཁེ་བན་སྒོས་གཏོང་ཐུབ་པ།

གོ་སྐབས་ལྟར་ན་རྒྱ་གར་གྲང་ཕྱོགས་ཀྱི་ཆ་བ་ཆེ་བའི་ནགས་ཆལ་དུ། མི་
 རྣམས་ཀྱིས་ཐབས་ཤེས་ཡ་མཆན་ཅན་ཞིག་སྤྱད་དེ་སྤྱི་ཉུང་འདྲིན་བཞིན་འདུག་ནང་
 ལ་སྤྱི་ཉུང་བ་རྒྱུ་དགའ་བའི་ཤིང་འབྲས་སྤྲོ་མོ་སྤྱགས་ཡོད་པའི་ཤིང་སྐམ་ཞིག་སྤྱོད་
 མགོར་བཏགས་རྗེས། ཤིང་སྐམ་ཀྱི་སྤྱད་རོས་སུ་ཏག་ཏག་སྤྱི་ཉུང་ཡི་ལག་པ་ཐར་
 ཐུབ་ཅམ་ཀྱི་ཨི་ཁུང་ཞིག་བཏོད་ནས་བཞག་ཡོད། དེར་སྤྱི་ཉུང་ཡིས་སྐམ་ནང་གི་ཤིང་
 འབྲས་ལེན་བསམས་ནས་ལག་པ་སྐམ་ནང་ལ་བསྐྱངས་ཆེ་ལས་སྤྲོ་མོའི་འདྲིན་
 ཐུབ་པ་རེད། མ་གཞི་སྤྱི་ཉུང་དེའི་རིགས་ནི་ལག་ལ་སྐོབ་པའི་ཅ་ལག་གང་ཡང་ལས་
 སྤྲོ་མོས་ཕྱིར་མི་འདྲིན་པའི་གོམས་གཤིས་ཅན་ཞིག་ཡིན་ལ། རང་ཉིད་དགའ་བའི་
 ཤིང་འབྲས་ཤིག་སྐོབ་རྗེས་དེ་བས་ཀྱང་སྤྱར་ཁ་དམ་དུ་བལྟམས་ཏེ་དོར་མི་སྤྱིད་
 བས་མཐར་ཐུག་རྒྱུ་འདྲིན་པའི་ལག་ལ་རྒྱུད་པར་འགྱུར། གཏམ་རྒྱུད་འདྲིར་ཉན་རྗེས་ང་
 ཆོས་སྤྱི་ཉུང་དེ་རིགས་ནི་ཅི་འདྲའི་སྤྱོན་པ་རེད་ཅེས་བཞད་གང་བྱེད་ངེས། རྒྱ་མཆན་
 ནི་གལ་ཏེ་སྤྱི་ཉུང་ཡིས་སྤྱར་ཁ་རྒྱུད་དེ་ཤིང་འབྲས་བསྐྱུར་ན་བདེ་སྤྱག་ངང་ལག་པ་
 སྐམ་རྒྱུང་ལས་སྤྱངས་ནས་འགོ་ཐུབ་མོད། རང་གི་ལག་ལ་སྐོབ་ཐེན་པ་གང་དེ་
 སྤྱོད་པ་མི་སྤྱོད་པའི་གཉུག་གཤིས་སུ་བྱུབ་པའི་ཞན་ཆ་དེས་མཐར་ཐུག་གཅེས་
 པའི་སྤྱོག་ཀྱང་གཞན་ལག་ལ་སྤྱད་པ་རེད། ཞིབ་མདའ་རེ་བརྒྱུ་ན་ཉུ་ཅག་གིས་
 སྤྱི་ཉུང་ལ་འཕྲུ་དམོད་བྱེད་རྒྱ་མེད། ལན་རེར་ང་ཆོ་མི་རྣམས་ཀྱིས་ཀྱང་སྤྱི་ཉུང་དང་འབྲ་
 བའི་སྤྱོན་ཏགས་སྟོན་བཞིན་ཡོད་དེ། རྣམ་རྒྱུན་རང་ལ་སྐོབ་ཐེན་པའི་སྤྱོར་མོ་ཉུང་
 ཅམ་དེ་བེད་སྤྱོད་ཅི་ཡང་མི་བྱེད་པར་ལག་ལ་བཟུང་ནས་སྤྱོད་ལ། ཐ་ན་སྤྱོར་མོ་དེ་
 བར་བཏང་བས་མ་རྩ་ལས་ཐུབ་འགྱུར་གྱིས་མང་པའི་ཁེ་སྤྱོགས་ལོན་པའི་དབང་དུ་

བཏང་ན་ཡང་མ་དདུལ་གཏོང་བའི་སློབས་བ་མེད། རོན་ལ་དེ་ནི་སྤྲེལ་ཡི་རིག་པ་
 དང་ཏ་ཅང་འབྲས་སྟེ། ཁེ་པན་པ་མོ་ཞིག་སློས་མ་ཐོངས་པར་ཁེ་པན་ཆེན་པོ་དག་
 འཆར་ཏུ་བརྟུག་པ་མ་ཡིན་ནམ། ཉན་རྒྱུན་བོད་པ་མང་པོ་ཞིག་གིས་ཆོང་ལས་ལ་
 བཞེན་ནས་ཁེ་པན་ཆེན་པོ་ལོན་པའི་གནས་ལུགས་ཏོགས་ཡོད་ནའང་མ་ཅུ་རྒྱུ་
 རྒྱུ་ཉེན་ཁར་སྐྱབ་ནས་ཅི་ཡང་བསྐྱབ་མི་བྱུང་ལ། འཆར་གཞི་མང་པོ་ཞིག་གི་འགོ་
 བཅས་མ་ཐག་གྲོང་པོག་ན་ཅི་བྱ་ཞེས་རང་ལ་ཞེད་སྡང་བསྐྱབས་ཏེ་མཆོམས་
 འཛིག་པ་དང་། གོ་སྐབས་ཐམས་ཅད་ཤོར་རྗེས་ད་གཞོད་འགྲོད་པ་དང་བཅས་
 སྐབས་དེར་ངས་མ་དདུལ་བཏང་སྟེ་ལས་ཀ་དེ་བསྐྱབས་ཡོད་རྒྱུ་ན། ད་ལྟ་ཁེ་
 སློགས་འདི་འབྲས་ལོན་ཡོད་ཅེས་གཞན་ལ་འགྲམ་རྒྱ་ལྡང་བའི་ལབ་དོལ་འབྲིན་པར་
 དགའ། སྐབས་དེར་གཞན་རིགས་སྤྱང་བྱུང་ཅན་ནམས་ལོ་རེ་བཞིན་རྗེ་རྒྱས་རེ་
 ལུག་ཏུ་འགོ་བཞིན་ཡོད་ནའང་། བོད་པ་སྐྱོར་ཞིག་གིས་མེས་རྒྱུ་དང་སྐྱབ་སྐྱབ་
 མཐར་ཉེན་ཁ་གཅིག་གྱུར་མེད་པའི་ཆོང་ལས་ཤིག་ལག་ལ་མ་ཐོབ་པར་མ་ཟད་
 ལག་གི་མ་དདུལ་ཡང་ཟད་དེ་ཆར་ལ་ཉེ། དེ་ནི་བོད་ཀྱི་རོང་འགོག་མི་མེར་ཆོས་
 ཉན་རྒྱུན་སློན་ཆད་ཀྱི་རྒྱ་མི་ལྷན་བཅོ་ག་གོ་མོ་དང་ཉོས་རིགས་ལུགས་ཉ་ཆེ་གོ་མོ་
 མོགས་ད་ལྟ་ཆོང་དཔོན་དང་སྤྱིན་བདག་ཏུ་གྱུར་ཡོད་ཅེས་མཆར་གཏམ་དུ་སྒྲིང་
 བར་དགའ་ལས་གྱུར་ཏོགས་བྱུང། གཞན་ཡང་“བོད་ཀྱི་ཐབས་བཀོད་རྗེས་ན་ཡོད་”
 “ཅེས་པའི་རྒྱུ་ཟེའི་ཁ་དབེ་ཞིག་གྱུར་བོད་ཡུལ་ཀྱང་ན་དར་བྱུང་ཆེ་བ་ཆར་མས་”
 གོ་སྤྱོད་ཡོད་ངེས། གཞན་ཡང་བོད་པ་པལ་མོ་ཆེར་ཆོང་ལས་ཟད་ཀྱི་མཉམ་འབྲེལ་
 དང་ཅུ་འཇུགས་ཀྱི་གོ་ཏོགས་ཞན་པ་སྟེ། དཔེར་ན་བོད་པ་འགའ་ཡིས་ཐོན་ཁུངས་
 དང་མ་ཅུ་མཉམ་བསྐྱེས་ཀྱིས་ཆོང་ལས་ཤིག་གཉེར་བའི་དབང་དུ་བཏང་ན། ཐོག་

མར་ཆང་མ་སྒོ་གཅིག་གྲོས་གཅིག་ཡིན་མིད་ཀྱང་བར་ལམ་ནས་ཉེན་ཁ་རེ་བྱུང་ཆེ་
 སྒོན་གྱི་འཆར་གཞི་དེ་ལེགས་བཅོས་དང་རྒྱན་འབྲངས་མི་བྱེད་པར་ཁོངས་མི་ཕན་
 རྒྱན་བར་ལ་ལེ་འདའ་བྱེད་པ་སོགས་སྟོག་འཛིང་ཤིན་ཏུ་ཆེ། དེ་དག་ཐམས་ཅད་ནི་
 ང་ཆོར་མིག་མདུན་གྱི་མ་དདུལ་སྒོས་བཏང་ནས་ཡུན་རིང་གི་ཁེ་ཕན་བསྐྱེགས་
 པའི་མིག་རྒྱང་མེད་སོང་བས་ཡིན་ལ། ཉེན་ཁར་སྐྱག་ནས་སྤར་ཁ་དམ་ཏུ་བསྐྱམས་
 ཉེ་ཆོང་ལས་གྱི་གོ་སྐབས་བཅོན་ལེན་བྱེད་པའི་སྒོ་ཁོག་མེད་སོང་བས་ཀྱང་རེད།
 ཡ་ཏུ་ད་མི་རིགས་ལ་མཆོན་ན་ཉག་ཉག་འདིའི་ཐད་ཏུ་གཞན་ལས་འཕགས་པའི་
 འཛུལ་ཐང་ཡོད། ཁོ་ཆོར་ནམ་ཡང་ཆོང་ལས་གྱི་ཉེན་ཁའི་གདོང་བསྐྱུ་བའི་སྒྲིང་
 སྟོབས་དང་ལྡན་ཞིང་། འགྱུར་ཐོག་དང་བར་ཆད་སྒྲ་ཆོགས་གྱི་ཁོད་ནས་རྟེན་པར་
 དཀའ་བའི་གོ་སྐབས་དམ་འཛུལ་བྱེད་པར་མཁས། ཡ་ཏུ་ད་པས་ཉེ་ཆོང་ཆེ་མ་རྒྱང་
 གསུམ་གང་བྱེད་ཀྱང་དཔའ་མཛངས་གཉིས་ལྡན་སྒོས་འཕེལ་རྒྱས་གྱི་ལམ་བུ་
 གདམ་གསེས་བྱེད་ཐུབ། ཁོ་ཆོང་བསམ་པར་ཆོང་ལས་གང་ཞིག་ཡིན་རུང་ཉེན་ཁ་
 མེད་པ་ཞིག་ཡོད་མི་སྲིད་པས། དེས་དོན་གྱི་ཆོང་པ་ཞིག་ཡིན་ན་ཉེན་ཁར་སྐྱག་
 བས་སྟོད་མི་རུང་། དེ་ལས་ཐོག་སྟེ་ཉེན་ཁ་ཅི་ལྟར་ཆེ་བའི་གནས་སུ་ཁེ་སྟོགས་
 ཀྱང་དེ་ལྟར་ཆེན་པོ་ཡོད་སྟེ། དེ་བས་ཁོ་ཆོས་གཙོ་བོ་འཛུལ་གྱིང་ཡོངས་གྱི་དོ་རྩེ་
 པ་ལམ་དང་གསེར་དདུལ། རྟོ་སྐྱེ། ཆུ་རྩལ་ཐོན་རྩས་སོགས་ཐོན་ཁུངས་དཀོན་
 ཞིང་ཉེན་ཁ་ཆེ་བའི་རིགས་རྣམས་བདག་ཏུ་བཟུང་སྟེ། སྒོ་ཡུལ་ལ་མི་ཤོང་བའི་
 དཔལ་འབྱོར་གྱི་ཁེ་སྟོགས་གསར་སྐྱེན་བྱེད་བཞིན་གདལ། འོན་ཀྱང་ཡ་ཏུ་ད་པ་
 རྣམས་ཀྱིས་དམིགས་ཡུལ་དང་འཆར་གཞི་ཅི་ཡང་མེད་པར་ཉེན་ཁ་བརྒྱད་མི་སྲིད་
 དེ། ཆོང་གང་ཞིག་གཉེར་ནའང་ཐོག་མར་དགོས་དེས་གྱི་རྟོག་དཔྱད་དང་ཞིབ་

འདྲུག་ཞིབ་མ་བྱས་པའི་མང་གཞིའི་སྟེང་འཆར་གཞི་དང་གོ་རིམ་སྟར་མ་དངུལ་
གཏོང་བ་སྟེ། ཁོ་ཆོར་ཁེ་སློགས་ལེན་པའི་གདེང་ཆོད་ཆེན་པོ་ཡོད་ན་མ་དངུལ་
གཏོང་བར་སྐྱུག་རྒྱ་མེད་ལ། ཁེ་སློགས་ལེན་པར་ཆོག་ཤིས་ཀྱང་མེད་པར་མ་ཟད་
ཐབས་བརྒྱ་དུས་སྟོང་གིས་མ་དངུལ་རྒྱ་བསྐྱེད་དེ་ཁེ་སློགས་ལྡན་བརྒྱ་འགྱུར་སྟོང་
འགྱུར་གྱིས་རེ་ཆེར་གཏོང་བར་བཅོན། གལ་ཏེ་ཆོང་ལས་གཉེར་བའི་གོ་རིམ་ཁོད་
བཅོས་ཐབས་མེད་པའི་ཁོར་འཁྱལ་རེ་བྱུང་བ་ཉོགས་ན། ལས་དབང་ལ་སྐྱབས་
བཅོལ་བ་དང་པན་ཚུན་ལ་ལེ་འདའ་བྱེད་པ་སོགས་མི་བྱེད་པར། རྩོམ་གསལ་ཆོས་
སྟོས་མིག་མདུན་གྱི་ཆོང་དེ་ལྟར་དུ་མཆོམས་བཞག་སྟེ་གྲོང་གུང་རེ་ཉུང་དུ་གཏོང་
ཅི་ཐུབ་བྱེད་ལ། ཐངས་དེའི་པམ་ཁའི་ཉམས་ཐོང་སློགས་སྟོན་བྱས་པའི་མང་གཞི་
སྟེང་ལས་ཀ་གསར་བ་ཞིག་གི་འགོ་ཚུལ་པར་འབད་བ་རེད། གོང་གསལ་བྱེད་
སྟངས་དེ་རིགས་ནི་གནའ་རབས་ལ་ཏུ་ད་པའི་བསྟན་བཅོས་ལས་གསུངས་ཡོད་པ་
མ་ཟད། དེང་སང་སྐྱེ་འཆོ་བཞུགས་གནང་བཞིན་པའི་ལ་ཏུ་ད་པའི་ཆོང་གཉེར་བ་
གྲགས་ཅན་དང་འཛམ་གླིང་གི་ལྷག་པོ་ཨང་དང་པོའི་མཆོན་སྟན་ཐོབ་ཐོང་མཁན་
ཨར་རེན་བུད་མེ་ཐུ(WarrenBuffett)སོགས་ཀྱི་ལོ་རྒྱུས་ལ་བལྟས་ན་ཡང་
གསལ་བོར་མཐོང་ཐུབ་སྟེ།

ལ་ཏུ་ད་པ་ནི་ཁེ་སློགས་ཅི་འདྲའི་ཆེན་པོ་ཞིག་ལེན་པར་བག་མི་ཆ་བ་རི་
བཞིན་དུ་གྲོང་གུང་ཅི་འདྲའི་ཆེན་པོ་ཞིག་ཐེབས་ན་འདིགས་སྐྱུག་དང་སེམས་ཁུལ་
གྱི་འདམ་དུ་སྦྱང་བར་མི་འགྱུར། རྒྱ་མཆོན་ནི་ལ་ཏུ་ད་པའི་མིག་ལས་དུ་ཆོང་ལ་
པམ་ཁ་ཡོད་པ་ནི་འདིག་ཉེན་གྱི་ཆོས་ཉིད་ཅིག་ཡིན་པས་དང་ལེན་བྱེད་མི་ཐུབ་རྒྱ་
ཅི་ཡང་མེད། དེ་ལས་ཆོང་གི་གོ་སྐབས་བཟང་པོ་ནི་རྟེན་དཀའ་ཞིང་རིན་ཐང་

གཞུགས་ཏུ་མེད་པ་ཞིག་ཡིན་པས་སྒོ་ཐག་ཐད་ཆོད་དང་གང་མཚུགས་ཅི་སྒྱར་གྱིས་
 བཅོམ་ལེན་བྱ་རྒྱུ་ནི་ཉ་ཅང་གལ་ཆེ་བར་བསྟུ། ལན་རེར་མ་དདུལ་ཐེངས་གཅིག་
 བཏར་བས་ཁེ་སྒྲོགས་ཅི་ཡང་མི་ལོན་པ་ཡང་ཡོད་ལ་མ་ཅ་བཞིབས་ནས་སྒྱུར་བྱུང་
 རག་བཤང་སྲིད་མོད། ལུན་རེར་ལ་བསམ་ན་དེ་ནི་རང་གི་ཆོང་ལས་ཀྱི་སྒྲོ་སྒྲོས་
 སྒྱུར་བཅར་བྱེད་པའི་སྒྲོ་བ་སྒྱུར་ཞིག་ཏུ་བཅི་ཆོག་པས། སྒྲོར་མོ་ལག་ལ་བརྩུང་སྟེ་
 ལས་ཀ་ཅི་ཡང་བསྐྱབ་མི་ཤོད་པ་ལས་ལྷན་འགྱུར་གྱིས་བཟང་བར་འདོད། སྒྱིར་
 བཏར་མ་དདུལ་གཏོར་འཛིག་དང་དཔལ་འབྱོར་ཉོ་ཆོང་ལ་བྱང་བའི་མི་ཞིག་ཡིན་ན་
 བད་འཕྲིན་གྱི་ཐོས་རྒྱ་དང་ཁྲིམ་རའི་དབྱེ་ཞིབ་ཀྱི་རུས་པ་སོགས་སྒྱེ་པོ་པལ་བ་
 གྱིངས་ལས་བཟང་བ་རང་ཅག་གི་ཉེ་འཁོར་གྱི་མི་རྣམས་ལ་བརྟགས་ན་ཡང་
 གསལ་བོར་ཤེས་ཐུབ། ཆོང་ལས་ཀྱི་ཤེས་རབ་དང་ལྷན་པའི་ཡ་ཏུ་ད་བ་ཆོས་
 གནས་ལུགས་དེ་རྟོགས་པས་སྒྲོ་མ་ཆེག་རང་བཞིན་གྱི་ལེགས་བཤད་འདི་འདྲ་
 གནང་ཡོད་དེ། “ལུལ་དུ་བྱུང་བའི་ཆོང་ལས་པ་ཞིག་ལ་ཆེས་གལ་ཆེ་བའི་འཛིན་
 ཐང་གཉིས་ལྷན་དགོས། དེ་ནི་གོ་སྐབས་དམ་འཛིན་བྱེད་མཁས་པ་དང་སྒྲོར་མོ་
 སྒྲོས་གཏོར་ཤོད་པ་གཉིས་སོ། ”དང་པོ་གོ་སྐབས་དམ་འཛིན་བྱེད་མཁས་པས་
 རྟོག་འཛིན་གི་ཁྲིམ་རལས་རང་ལ་དབང་བའི་ཆོང་ལས་ཀྱི་ལམ་བུ་རྟེན་ཐུབ་ལ།
 གཉིས་པ་ལག་ནང་གི་སྒྲོར་མོ་སྒྲོས་གཏོར་ཤོད་པས་དེ་ལས་ཀྱང་ཁོད་ཡངས་པའི་
 འབྱོར་ལྷག་གི་འཛིག་རྟེན་གསར་བར་བསྒྱུད་ཐུབ་པ་རེད། འདི་ལྟར་ཞིབ་མདང་རེ་
 བརྒྱབ་ན། རང་རེའི་བོད་པ་རྣམས་ཀྱིས་རང་ས་རང་ལུལ་དུ་ཡང་ཆོང་ལས་ཀྱི་གོ་
 སྐབས་མང་པོ་ཞིག་དམ་འཛིན་བྱེད་ཐུབ་ཀྱིན་མེད་པ་ནི། རང་ཅག་མ་གཞི་ནས་གོ་
 སྐབས་མེད་པས་མ་ཡིན་ལ་གོ་སྐབས་འཆོལ་བའི་སྒྲོ་སྒྲོས་མེད་པའང་མ་ཡིན་པར།

ཉག་ཉག་ཉེན་ཁར་འཛེམ་སྟེ་ལག་ནང་གི་མ་ཅ་མེས་གཏོང་མ་ཐུབ་པས་རེད། དཔེ་
དེ་བཞིན་ཏུ་ཅག་ཁ་བ་རི་པོའི་མི་རིགས་འདིས་ཁ་སང་དེ་རིང་གི་སྤྱི་ཚོགས་ནང་
སྤིང་འབྱོར་རིག་གསུམ་གྱི་ལས་དོན་གལ་ཆེན་གང་མང་ཞིག་འབྱོར་ས་ཀྱིན་མེད་
པ་ཡང་། མཐར་གཏུགས་ན་རྒྱ་ཁོར་གྱི་ཐད་དུ་དེའི་ལངས་དང་དཔྱོད་ཤེས་གྱི་ལྷ་
སྒངས་ཤིག་བྱུང་མེད་པར་འབྲེལ་བ་ཆེ་སྟེ། མདོར་ན་གོ་སྐབས་དང་ཉེན་ཁའི་བར་
གསེང་ནས་ཁེ་ཕན་གྱི་ཐོབ་ཤོར་གང་ཡང་སྒོ་བདེ་མོས་དང་དུ་ལེན་བའི་དཔའ་
མཛེས་ཀྱི་སྒོ་སྟོབས་རིགས་ཤིག་མ་འདད་པས་རེད་སྟུམ། །

ཀྱན་སྤྱོད་ཀྱི་རང་གཙུག་དང་བྲིམས་ཀྱི་གཞན་སྟེ་མ།

ཤ་བ་བའི་མི་རིགས་ཤིག་གི་སྤྱི་བ་སྒངས་ཤིང་སློག་མི་གཅོད་བའི་ཚོས་
ལུགས་ཤིག་ལ་དད་བ་བྱེད་བའི་འགལ་འདྲུ་ཡི་བར་གསེང་ནས། བོད་ཀྱི་གནའ་
རབས་མེས་པོ་ཚོས་རང་དང་འཆོམ་བའི་འཆོ་གནས་ཐད་ཀྱི་དབྱ་མའི་ལས་བཟང་
ཞིག་རྟེན་པར་མ་ཟད། མིའི་རིགས་སྤྱི་ཚོགས་ཡོངས་ལ་དཔལ་ཡོན་གྱི་མིག་དཔེ་
གསོན་པོ་ཞིག་ཀྱང་བསྟན་ཡོད།

ཡོ་ཤས་སྟོན་ཞིག་ལ་ངས་པོད་ཀྱི་དཔོན་པ་གང་དུང་གིས་པལ་བསྐྱུན་
བྱས་པའི་བརྟན་འཁོར་ཟེར་སྟེར་ཞིག་ལ་བརྟུས་པ་ཡིན། དེའི་ནང་སློག་མི་གཅོད་
བའི་ཚོས་ཀྱི་འདུལ་བྲིམས་དང་དཔར་ཟས་སྟོང་བའི་དཔེ་བ་གཙོ་པོར་བཟོད་
འདུག་ལ། ལྷ་མས་ཚོས་ཀྱི་བཀའ་སྟོབ་གནང་བའི་ཞོར་དུ་དངོས་ཡོད་འཆོ་བའི་
བརྟན་རིས་སྐྱགས་ཏེ་པལ་བསྐྱུན་བྱས་པས། སྟིང་དོན་གསལ་ལ་འབྱུང་དུ་ཐོན་ཞིང་

འགྲུགས་ལུགས་ཆེ་བ་ཞིག་བྱང་འདུག་དཔེར་ན་བརྟན་འཁོར་དེའི་ནང་སྟོག་གཙོད་
པའི་ཉེས་དམིགས་སྟོན་ཆེད་ཤན་པས་འོར་ལུག་གངས་མེད་ཀྱི་མགོ་སྐྱེ་ཐེགས་
ནས་ཁྲག་དམར་རྩ་ཆུ་བཞིན་བཞུར་བའི་བཤས་རྩའི་སྤྱང་བརྟན་དང་། འངར་པན་
བཅན་འཇུ་ལ་བས་ནན་ཅིན་མཁར་དུ་རྒྱ་མི་སྟེབ་གསོད་བྱས་པའི་འབྲ་པར་གཉིས་
གཤིབ་སྤྱར་ཀྱི་ཚུལ་དུ་བཀོད་འདུག་པས། སུ་ཡིས་བལྟས་ཀྱང་ངོ་མོ་མཐར་ཐུག་
པའི་ཆ་ནས་ཆེ་སྟོག་ཐམས་ཅད་འབྲ་མཉམ་ཡིན་པའི་ངེས་འབྱུང་དག་པོ་ཞིག་
བསྐྱེད་ཐུབ་རྒྱ་རེད་སྟེ། ཡིན་ནའང་ཁོ་མོར་བརྟན་འཁོར་ནང་དེ་ལས་ཀྱང་བག་
ཆགས་ཟབ་མོ་བཞག་པ་ནི་/ཁར་བྱང་དཔེར་བརྗོད་དུ་བཀོད་པའི་དོན་རྒྱུན་གཞན་
གཉིས་ཡིན་ཏེ། དང་པོ་ནི་རྒྱ་ནང་དུ་མི་ཤ་མི་ཡིས་ཟས་པའི་གནས་ཚུལ་བྱང་ཡོད་
པ་དང་། གཉིས་པ་ནི་བོད་ལུ་ལ་དུ་སྟོ་སྤྲུགས་སྤོང་བའི་ལས་འགུལ་དར་བཞིན་དེའོ།
སྤྱིར་བོད་གསལ་དོན་རྒྱུན་དེ་གཉིས་ལ་སྤྱི་ངོས་ནས་བལྟས་ན་པན་ཚུན་འབྲེལ་བ་
ཅི་ཡང་མེད་པ་འབྲ་མོད། གཤམ་ཏེ་རྒྱ་བོད་རིག་གནས་ཀྱི་མ་ལག་མི་འབྲ་བ་གཉིས་
ལས་བསྐྱེད་པའི་སྤྱོད་ལམ་ཀྱི་དཔེ་གཞིར་བཟུང་སྟེ་དབྱེད་ན། ང་ཆོར་རིན་ཐང་དང་
ཐུན་པའི་གཤིབ་སྤྱར་ཀྱི་བསམ་སྟོན་གཞན་དག་ཅིས་ཀྱང་འདྲན་པར་ངེས། སྤྱིར་ཁོ་
པོ་ནི་སངས་རྒྱས་ཆོས་ལུགས་ཀྱི་བག་ཆགས་མཐུག་པའི་ཁོར་ལུག་ནས་འཆར་
ཡོངས་བྱང་བའི་བོད་མི་ཞིག་དང་། སྤྱི་ཆོགས་ཀུན་སྨྱོད་ཀྱི་ཅ་དོན་སྤྱང་བའི་དེར་
རབས་འཛམ་གླིང་སྤྱི་དམངས་ཞིག་གི་ངོས་ནས་བལྟས་ན། མི་ཤ་མི་ཡིས་ཟ་བའི་
དམུ་ཆོད་ཀྱི་སྤྱོད་སྤངས་དེར་དགག་པ་རྒྱག་པ་དང་། དུད་འགོ་སྤྲུགས་ལའང་སྤྱིར་
རྩི་སྟོན་ནས་ཆེ་ཐར་དུ་གཏོང་བའི་གཞན་པན་ཀྱི་བསམ་སྟོན་དེར་བསྟོད་བཤུགས་
ལེན་མིན་པ་སྤྱིས་མ་དགོས་ལ། དགོན་པ་གང་དེས་བརྟན་འཁོར་ཟེར་སྟེར་པཔ་

བསྐྱེད་བྱས་པའི་དམིགས་ཡུལ་གྱང་དེ་རེད། འོན་ཀྱང་ཚེས་མུང་འདི་འབྲི་བའི་
མཐར་ཐུག་གི་དམིགས་ཡུལ་ནི་ཀུན་སྨོན་ཁོ་ནའི་ངོས་ནས་ཡིན་མིན་ལེགས་ཉེས་
ཀྱི་ཤུན་འབྲེད་རྒྱ་ཚམ་མ་ཡིན་པར། འོན་ཀྱང་དེ་གཉིས་ཀྱི་གཏིང་རིམ་དུ་བག་ལ་
ཞ་བའི་རིག་གནས་ཀྱི་རྒྱ་རྒྱུན་དང་སྤྱི་ཚོགས་ཀྱི་མཐུག་འབྲས་ལ་བསམ་སྒོ་གཏོང་
འདོད་པ་ལགས།

དང་པོ། རྒྱ་ཡུལ་གྱི་མི་ཤ་རྩམ་པའི་དོན་རྒྱུན།

དེ་ཡང་ཉེ་བའི་ཨོ་ཤས་ནང་། དཔལ་འབྱོར་འཕེལ་རྒྱས་ཆེ་བའི་གྲང་གོའི་
མཆོ་རྒྱད་ས་ཁུལ་གྱི་འབྱོར་ལྷན་ཚོང་པ་ཁག་ཅིག་གི་ཁོད་དུ་བྱིས་པ་དམར་འབྱར་
ཀྱི་ཤ་ཟ་བའི་སྨོན་རྣམས་ཞིག་སྒོག་ནས་དར་ཁུལ་དུ་འགོ་བཞེན་པ་དང་། ཀྲོང་ཏུང་
ཞིང་ཆེན་གྱི་ཏུང་ཀོན་གྱི་ཁྲིར་སོགས་སུ་སྒྲོར་མོ་སྒྲོར་ཐག་གསུམ་སྤྱད་ན་བྱིས་
པའི་ཤེམ་པོ་ཕྱི་ལ་པོ་ལས་བཟོས་པའི་བྱིས་ཤའི་གདུ་ཐང་ཞེས་པ་ཞིག་ཉི་མུལ་ལ།
གདུ་ཐང་དེ་འབྲ་ཆེད་ཆོང་བྱེད་པའི་ཁྲིམས་འགལ་ཟ་ཁང་རེ་གཉིས་གྱང་སྒོག་ཏུ་
བཅུགས་འདུག་ཅེས་གྲགས། གང་ལྟར་ཁོ་ཤོས་བརྟན་འཁོར་དང་འཕམ་སོགས་
ནས་མཐོང་བ་ལྟར་ན། སྤྱི་མོ་མོ་གན་གཞོན་མང་པོས་བྱིས་པའི་ཤེམ་པོ་ཕྱི་ལ་པོ་
རེ་བཙོས་ཡོད་པའི་རྒྱ་ཁོག་དང་སྤྱི་འཕེལ་བསྐྱོར་ཉེ་ཞིང་སྤྱང་དང་བཅས་མགོ་
བཏོག་སུག་འཆའ་བྱེད་བཞིན་འདུག་སྤྱི་གཡའ་བའི་བརྟན་རིས་དང་འབྲ་དཔར་དེ་
དག་མཐོང་རྗེས་ཀྱི་ཉིན་མཚན་མང་པོའི་རིང་ལ། ཁོ་ཤོར་བཤད་མི་ཤེས་པའི་ཞེ་
སྤང་དང་འདིགས་སྤང་ཞིག་ཉུག་དུ་སྤྱིས་ཤིང་། ཟས་ཀྱི་ཡི་གའང་རང་བཞིན་བྱིས་

འགག་འཕྲོ་བཞེན་གདམ། 22འདྲ་དཔར་གཞིར་བཟུང་ནས་ཆོད་དཔག་བྱས་ན། ཉ་
ལས་བྱིས་པ་པལ་མོ་ཆེ་ནི་མངལ་དུ་ཆོ་ལྷ་བྱག་ཡན་འགྲོར་བ་དང་ཡང་ན་སྐྱེས་མ་
ཐག་པ་འབའ་ཞིག་རེད། འོ་ན་མི་ཤེའི་ཐ་ཁང་དེ་དག་ལ་ཆོར་ཇས་ལྷ་བུའི་བྱིས་པའི་
བེམ་པོ་འཁོར་ཆེན་ཞིག་གང་ནས་ཐོབ་པ་ཡིན་ནས་ཞེ་ན། མང་ཆེ་བ་ནི་སྤྲན་ཇས་
ལ་བཞེན་ནས་བཅན་བྱིས་མངལ་ཤོར་དུ་བཅུག་པ་དང་། མས་སྐྱོན་དང་ན་ཆའི་
དབང་གིས་རང་བཞེན་བྱིས་མངལ་ཤོར་བ་ཡིན་སྲིད་ལ་པལ་མོ་ཆེ་སྤྲན་ཁང་ནས་
འཁྲེར་ཡོང་བ་ཐག་གིས་ཆོད། དེ་བས་སྤྲན་པ་ཐ་ཤལ་སྐྱོར་ཞིག་ཀྱང་མི་ཤེ་ཆོར་
གི་སྤྲིག་ལས་དེའི་ནང་ཞུགས་མེད་པའི་ཁོ་ཐག་སྤྱ་ཡིས་ཆོད། དེ་ལས་གཞན་སྤྱི་
ཆོགས་སྤྱིང་གི་ནག་ཇག་ཆོམ་རྒྱན་བྱིས་པ་མའི་ས་ནས་བརྒྱ་འཕྲོག་བྱས་པའང་
ཡོད་སྲིད་ལ། ཐ་ན་པ་མ་ངན་པ་རེ་འགས་རང་གི་བྱ་སྤྲིག་ཆོར་ཇས་བཞེན་བཅོང་
མེད་ཅེས་ཁ་ཆོན་ཀྱང་གཙོད་ཐབས་མེད་དེ། མདོར་ན་སྤྱ་ཆོས་དད་མོས་དང་མི་
ཆོས་ཀུན་སྨོན་གྱི་འི་མ་ཅམ་ཡང་མི་ཐོ་ཞིང་། སྤྱིང་གྱི་ཁེ་འདོད་དང་ཉམ་སེམས་མ་
གཏོགས་ཅི་ཡང་ལྷག་མེད་པའི་ཐུན་ནག་གི་སྤྱི་ཆོགས་ཤིག་ཏུ། ང་ཆོའི་སྒོ་རོང་མི་
ཤོར་བའི་སྤྲིག་ལས་ཅི་འདྲ་ཞིག་བྱང་ཡང་ཉ་ལས་རྒྱ་མེད་དོ།

དེ་ཡང་ལོ་རྒྱས་གྱི་ངོས་ནས་བལྟས་ན། རྒྱ་ནག་འདི་ཡང་རང་ཅག་པོད་
དང་འདྲ་བར་ཆོས་ལུགས་དད་མོས་དང་མི་ཆོས་ཤེས་རིག་གི་སྒོལ་རྒྱན་རིང་པོ་
ཡོད་པའི་མི་རིགས་ཤིག་རེད། དེ་བས་རང་རེའི་ལོ་རྒྱས་དེབ་ཐེར་ཁག་ཏུ་རྒྱ་ནག་
ཁྲིམས་གྱི་རྒྱལ་པོ། འཇམ་པའི་དབྱངས་གྱི་ཞིང་ཁམས་ཞེས་ལན་གངས་དུ་མར་
བསྐྱགས་ཡོད་པ་དེ་རེད། ཡིན་ནའང་ཉེ་རབས་ལ་ཐོན་པ་ན། ཁོ་ཆོ་ཐོན་སྤྱིད་ལག་
ཅུལ་གྱི་ཆ་ནས་བྱི་སྤྱིང་བཟོ་ལས་མི་རིགས་ཁག་གི་འགྲན་ཡར་མ་དོ་བས་བསྐྱད་

མར་ལོ་བརྒྱ་ཐུག་ལྷག་གི་རིང་ལ་གཞན་གྱི་བཅོན་འཇུག་དང་ཐུན་བསྐྱར་གྱི་སྤྱུག་
 བསྐྱེད་མཉམ་སྦྲེལ་དཔེ་སྤྱུང་ཞིང་། མཉམ་སྦྲེལ་བྱེད་ཀྱི་སྤྱུག་མཉམ་སྦྲེལ་པའི་ཆོས་རང་གི་
 གོད་ཆག་གི་འབྱུང་རྒྱུ་ཐ་དག་སྤྱོད་སྤྱུག་རིག་གནས་ཡིན་པར་ངོས་བཟུང་ཞིང་།
 མི་རིགས་འཛོམས་གནས་ཉེན་ཁ་ལས་བསྐྱབས་ཏེ་འཕྲོར་ཐུག་སྤྱོད་སྤྱུག་གི་ལམ་དུ་
 བསྐྱོད་དཔེ་སྤྱུང་། སྤྱོད་སྤྱུག་རིག་གནས་དང་འདྲ་ཤིང་འཛིན་སྤངས་སྤྱིང་བ་ཐམས་
 ཅད་གཙང་ཐུགས་བྱས་ཏེ། སྤྱི་སྤྱིར་གྱི་རིག་གནས་གསར་བ་ནང་འཛིན་གྱིད་
 དཔེ་སྤྱུག་ཞེས་སྤྱོད་སྤྱུག་ཀྱི་སྤྱོད་སྤྱུག་འགོ་བཙུགས་ཤིང་། སྤྱི་སྤྱིར་དུས་
 རབས་ཕྱིད་ཅུ་རིང་ལ་ལྷ་བཞི་ལས་འགྲུལ་དང་རིག་གནས་གསར་བརྗེ་སོགས་
 ཆ་ཆ་ཐུར་ཐུར་དུ་སྤྱེལ་ཏེ། མི་ལོ་སྤྱོད་ཐུག་དུ་མར་བརྒྱད་འཛིན་བྱས་པའི་རྒྱ་ཏེ་
 རུའུ་གསུམ་གྱིས་མཛོན་པའི་མི་ཆོས་ཀྱི་སྤྱོད་སྤྱུག་གི་ཤེས་རིག་དང་སྤྱོད་སྤྱུག་པལ་
 མོ་ཆེ་མེད་བརྒྱུ་དུ་བཏང་བ་མ་ཟད། དངོས་གཙོ་སྤྱོད་སྤྱུག་པའི་སྤྱོད་སྤྱུག་པ་
 བྱངས་ཏེ་སངས་རྒྱས་ཆོས་ལུགས་སོགས་སྤྱི་ཡོད་དད་མོས་གྱི་སྤྱོད་སྤྱུགས་
 ཐམས་ཅད་ཉམས་སྤྱུང་དུ་གཏོང་འགོ་བཙུགས། འོ་ན་གསར་བརྗེ་ཡང་བརྗེ་
 མཉམ་སྦྲེལ་ཅི་འདྲ་ཞིག་རེད་ཅེ་ན། ད་ལྟའི་རྒྱ་མི་རིགས་འདི་ཉིད་ཉག་བཟོན་གྱི་
 དད་པ་དང་འགྱུར་མེད་གྱི་རྩ་དོན་གང་ཡང་མེད་པའི་དངོས་པོ་རིང་ལུགས་པ་
 འབའ་ཞིག་དུ་བསྐྱར་ཞིང་། ལས་དོན་གང་ཡང་དཔལ་འཕྲོར་གྱི་ཁེ་སན་དཀྱིལ་
 སྤྱིང་དུ་འཛིན་ཞིང་། མངོན་སུམ་དངོས་པོའི་ལོངས་སྤྱོད་ལས་བསམ་པའི་བདེ་སྤྱིད་
 ཐེད་དུ་བོར་ལ། རྒྱ་ནི་དང་དབང་ཤུགས་ཁོ་ན་ལྷ་རུ་བཀྱར་བའི་རིན་ཐང་ལྷ་ཚུལ་
 འཕྲོག་པོ་ཞིག་གིས་ཡོད་ཆད་ལ་ཁ་ལོ་བསྐྱར་བ་རེད། ད་ལྟའི་རྒྱ་མི་མང་ཆེ་བས་
 མེས་ཤུགས་ཡོད་ཆད་དངོས་པོའི་ཐོན་སྐྱེད་དང་འཛོམས་པའི་ལོངས་སྤྱོད་ལ་ཁ་

ཕྱོགས་ཡོད་པས། སྐད་ཅིག་ཅང་གི་རིང་ལ་ཀྱང་གོས་དཔལ་འབྱོར་ཐད་སྟོས་
བཅས་ཀྱི་གྲུབ་འབྲས་ཆེན་པོ་ཞིག་ཡོན་ཐུབ་ཡོད་ནའང་། ལྷ་ཆོས་དད་མོས་དང་མི་
ཆོས་ཀུན་སྨྱོད་ཀྱི་ཉེན་ཁ་སྐྱོ་ཡུལ་ལས་འདས་པ་ཞིག་ཀྱང་ཞོར་ལ་བསྐྱུན་བཞིན་
ཡོད། དཔེར་ན་ཁ་སང་དེ་རིང་གི་ཀྱང་གོའི་སྤྱི་ཚོགས་ནང་ལས་དོན་གང་ཞིག་
བསྐྱུབ་ཀྱང་རྒྱུན་དང་ཐ་མ། གཡོ་སྐྱུ་དང་རུལ་སྤངས་ཀྱིས་ཁེངས་ལ། མི་རྣམས་རོ་
ཚ་ཁྲིལ་བག་དང་བལ་ཞིང་། མི་དང་མིའི་བར་ལ་ཁེ་ཕན་དང་ཉམ་སེམས་འབའ་
ཞིག་ལས་འདོད་པའོ་དང་ཡིད་ཆེས། བྱམས་བཅེ་སོགས་ཀྱི་དོད་ཁྲིལ་ཉམས་པ་མ་
ཟད། ཐ་ན་སྒོར་མོ་མང་ཙམ་རག་ཆེད་བྱིས་པ་དམར་འབྱར་ལ་སྤྱད་རྒྱུའི་འོ་བྱེ་རྒྱུ་
མ་དུག་ཅན་འཛོར་ཆེན་བཅོས་ཏེ་ཁྲོམ་རྒྱར་བཀྲམས་པར་ཡ་མི་ང་ཞིང་། མཐོང་བ་
ཙམ་གྱིས་སྐྱུག་མེར་དབང་མེད་སྒོར་བའི་སྟོགས་སྐྱུམ་འཛོར་ཆེན་ཟས་སྐྱུམ་གསར་
བར་བརྒྱས་ཏེ་མགོན་པོའི་ཁ་ཟས་ནང་འདྲེམ་མེད་དུ་སྨྱོད་པ་སོགས། མདོར་ན་ད་
ལྟ་ཀྱང་གོའི་སྤྱོད་ཁེར་ཆེན་པོ་དག་ཏུ་རུལ་སྤྱད་དུག་གསུམ་གྱི་དྲི་མས་མ་གོས་
པའི་བདེ་ཐང་ཟས་རིགས་སྤྱ་གཅིག་ཀྱང་ཆེད་དཀའ་བའི་ཆོད་དུ་སྤྱང་ཡོད།

གཞན་ཡང་ད་ལྟའི་རྒྱ་མི་ཁག་ཅིག་གིས་ཐ་ན་རང་གི་ཁ་སྟོ་ཁོ་ནའི་ཆེད་དུ་
ནམ་མཁའི་བྱ་རིགས་དང་། མཆོ་ནང་གི་འབྲུ་མིན། ས་སྤྱང་གི་སྟག་ལྷན་ཐམས་
ཅད་ཀྱི་སྟོག་འསྟོག་པར་ཡང་སྤྱིང་རྩེ་སྤྱ་ཙམ་ཡང་མེད་ལ། འགྲོ་བ་མི་ཡི་ལུས་
སྤངས་ཀྱང་གཏུག་ཅན་གཅན་གཟན་ལའང་མི་དོ་བར་རང་གི་རང་གིས་ཟ་བའི་སྤྱི་
གར་འདི་ཡང་འཁྲབ་དགོས་བྱུང་བ་རེད།

འུ་ཅག་གི་མིག་མདུན་དུ་རྒྱ་ནག་གི་དཔེར་བཞིན་གསོན་པོ་འདི་འདྲ་ཡོད་
བཞིན་དུ། ཁ་སང་དེ་རིང་ད་དུང་པོད་ཀྱི་སྒོ་གྲོས་ནར་མ་སོན་པའི་གསར་བུ་རེ་

འགས་པོད་གངས་ཅན་པས་ཀྱང་རྒྱ་མིའི་ལྷ་བཞི་ལས་འགྲུལ་བསྐྱར་དཔར་རྒྱག་
 དགོས་ཞེས་ཅ་ཅ་སྒྲོག་བཞིན་པ་ཡི་རེ་ལྷག་དུས་རབས་ཉེར་གཅིག་པའི་པོད་ཀྱི་མི་
 རབས་གསར་བའི་གཞོན་ནུ་ང་མཁས་ང་དཔའ་ཟེར་མཁན་ཆོས་དུས་རབས་སྔོན་
 མའི་རྒྱ་ནག་ཤེས་རིག་ལོ་རྒྱུས་ཀྱི་མ་ཁར་གྱུར་ཟེན་པའི་གཡོན་ལྷན་གི་ལས་
 རྒྱུགས་ཞིག་སྒོས་གཏོང་མི་ཐུབ་དོན་ཅི་ཡིན་ནམ། སྤྱིར་ཁོ་པོ་རང་སྤྱིར་གྱི་ངོས་
 ནས་དགག་གཞག་དང་གསར་བཏོད་ཀྱི་ཉན་འཆོལ་སྤྱིར་སྟོབས་དང་ལྡན་པའི་པོད་
 ཀྱི་མི་རབས་གསར་བ་རྣམས་ལ་རེ་བ་དང་དྲུངས་ཞེན་ཆེན་པོ་ཡོད་ནའང་། བད་
 འཕྲིན་ཀྱི་དུས་རབས་འདི་འདྲར་མགོ་ནག་པོད་པ་ཆང་གིས་རྗེས་རབས་བ་རྣམས་
 ད་དྲུང་ཆབ་སྲིད་བྲིལ་སྒྲོག་གི་ལྷགས་རྒྱུན་ལས་སད་མ་ཐུབ་པར། མར་ལེ་རིང་
 ལྷགས་ཀྱང་གོར་འབྲེན་མཁན་ཡི་ཏ་ཀའོ་དང་ཁིན་དུཅུ་ཞིཅུ་ལོགས་ཅི་འདྲའི་
 རྒྱལ་མཆོན་ཡིན་ཚུལ་དང་། དུས་རབས་ཉེར་གཅིག་པའི་མིག་དཔེར་ལོས་རྒྱལ་
 ལོགས་སྤྱིར་བ་ཐོས་ན། སྤྱན་རྒྱ་འདི་དག་གི་སྒོ་གྲོས་དེ་བྱ་བཅོལ་ཁར་གི་ན་རྒྱང་
 རྒྱགས་པོའི་རྒྱ་ཆད་དུ་ལུས་འདུག་མི་ཟེར་ག་མེད་རེད། གལ་ཏེ་པོད་ཀྱི་མི་རབས་
 གསར་བའི་ན་གཞོན་རྣམས་ཀྱིས་དོན་ངོ་མས་བོད་ལ་ཤེས་རིག་དང་ལས་ལྷགས་
 གསར་བ་ཞིག་ནང་འབྲེན་བྱེད་དགོས་སྟུག་ན། ཡོངས་ཁྲུབ་རིན་ཐང་ལྷ་བ་སྒོག་
 ཤིང་ཡིན་པའི་དམངས་གཙོའི་ལྷགས་བཟང་གི་ཉི་འོད་དྲོན་པོ་འཇམ་སྤིང་སྒྲོགས་
 མཐར་འཁྱོ་བཞིན་པར་དགའ་བའི་བསུ་བ་མི་བྱེད་པར། དུས་རབས་སྔོན་མའི་གལ་
 རིམ་འཐབ་ཚོད་དང་དྲག་ལྷགས་གསར་བརྗེ་སོགས་ཁྲིག་དང་མིག་རྒྱས་བངས་
 པའི་ལོ་རྒྱུས་ཀྱི་གཡལ་རོང་དེར་ཡང་བསྐྱར་མཆོང་ཅིས་བྱེད་དོན་ཅི།

གཉིས་པ། བོད་ཡུལ་གྱི་མྱོ་ལྷགས་སྤྱང་བའི་ལས་འགུལ།

ཡང་གོ་ཐོས་ལྟར་ན་ཉེ་བའི་ལོ་ཤས་ནང་། བོད་ཡུལ་མདོ་ཁམས་འབྲོག་
སྤྱགས་ཀྱི་ས་ཆ་མང་པོ་ཞིག་ཏུ། ལྷ་སྤྱལ་མཁན་པོ་གཙོ་བུས་པའི་ཆོས་པ་ཁག་
ཅིག་གིས་མི་སེར་བྱིངས་ལ་སྤིག་སྤྱོད་དག་བསྐྱབ་ཀྱི་གོ་བསྐྱོན་སྤོབ་གསོ་ཡང་
ཡང་བཏང་ཞིང་། བོད་མི་ཡོངས་ལ་དམ་ཆོས་ཀྱི་དགོངས་དོན་གཞིར་བཟུང་ནས་
དག་བཅུའི་ཆོས་ཁྱིམ་ནན་གྱིས་སྤྱང་རྒྱུའི་སྤྱལ་མ་རྒྱ་ཆེར་བྱས་པར་བརྟེན། ཡུལ་
སྤྱགས་དེ་དག་གི་འབྲོག་པ་དད་ལྷན་ཆོས་དམར་ཟས་ཅད་ནས་སྤྱང་བའི་དམ་
བཅའ་ལྷ་རྒྱལ་གྱིས་བཞག་པ་མ་ཟད། རང་གི་འཆོ་རྟེན་དུ་བྱུང་བའི་མྱོ་ལྷགས་ཏ་
ནོར་ལུག་གསུམ་ཐམས་ཅད་ཀྱང་རི་ཐང་ལུང་སྤྱོད་གང་སར་བདག་མེད་དུ་སྤྱགས་
བཞིན་གདའ་ཟེར། དོན་དེ་བདེན་པ་ཨེ་ཡིན་སྟེན་ནས་དམངས་ཁྱོད་དུ་རྒྱས་ལོན་
བྱས་པ་ན་དོན་དངོས་གནས་རྒྱལ་ཡིན་པར་སྤྱོད་བྱས་པར་མ་ཟད། ཐ་ན་ས་ཆ་རེ་
གཉིས་ནས་གལ་ཏེ་འབྲོག་པས་རང་འགུལ་མྱོས་མྱོ་ལྷགས་རྒྱ་ནོར་སྤོས་གཏོང་མ་
འདོད་ན། དགོན་པས་ཁྱིམ་ཆང་དེ་ལ་བཅའ་བ་རིམ་གྱོ་ཡང་བསྐྱབ་རོགས་མི་བྱེད་
པའི་གནས་རྒྱལ་འདུག་ཅེས་གསུམ། དེ་འདྲའི་སྤྱ་ན་མེད་པའི་ཆོས་ལུགས་དད་
མོས་ཀྱི་ཆ་རྒྱལ་ཆེན་པོའི་ཁྱོད་པོད་མི་ལ་ལས་རང་གི་མྱོ་ལྷགས་ཐམས་ཅད་
དོར་བས་མ་ཆོག་དུང་ལོ་མང་བསགས་པའི་སྤྱོད་རྟོག་འགའ་པོས་ཀྱང་ཐོང་ཁྱིར་
གྱེ་ཁྱིམ་རྩ་ནས་ཉ་དང་བྱ་རིགས་སྟོ་ཆོགས་སོགས་ཉོས་ཏེ་ཆེ་ཐར་དུ་གཏོང་བའི་
སྤྱང་རྒྱལ་ཡང་རེ་མང་དུ་འགྲོ་བཞིན་ཡོད་པར་གསུམ།

སྐབས་འདིར་རིག་ལམ་སྟོ་གཅིག་ཅན་དག་གིས་ང་ལ་ཁྱོད་གྱིས་གོང་ནས་

ཀྱུ་ནག་གི་པམ་ཁ་ནི་སྤྱོད་ཀྱུ་གི་ཀྱུ་སྤྱོད་དང་དད་མོས་སྤངས་པས་རེད་ཟེར།
 དེ་ན་ད་ལྟ་བོད་མི་ཚོས་རང་གི་དད་པ་དང་སྤྱོད་ཉིད་རེ་བཟུང་དུ་གཏོང་བཞིན་ཡོད་
 པས་ཡང་དག་པ་མ་ཡིན་ནམ་ཞེས་ངེ་བ་འདོན་སྤྲོད་ན། དོན་ལ་ཁོ་མོས་དེ་ལྟར་
 ཡང་མི་འདོད་དེ། ཀྱུ་སྤྱོད་དང་དད་མོས་ཀྱི་སྤྱོད་ལུགས་གང་ཡང་སྤྱི་ཚོགས་ཀྱི་
 དགོས་མཁོ་ལྟར་གནས་དགོས་པ་ལས། བཅོན་གྱིས་བསྐྱབས་པ་དང་བཅོན་གྱིས་
 སྤྱོད་པ་སོགས་གང་བྱས་ཀྱང་འཆམ་པོ་ཞིག་མ་རེད་སྟེ། དཔེར་ན་ཚོས་ལུགས་
 པས་དད་པའི་གཞི་བྱས་སྤྱད་དེ་འདིག་ཏེན་བྱིས་པ་པོ་མོར་ཆད་ལས་འདས་
 པའི་ཚོས་ཀྱི་འདུལ་བྱིས་སྤྱོད་ལ་ཡང་སྤྱོད་གར་གཞན་ཞིག་རེད། གངས་ཅན་
 སྤྱོད་སྤྱོད་འཆོ་བའི་བོད་མི་རིགས་ལ་མཆོན་ན། ཐོན་སྐྱེད་འཆོ་བ་གཙོ་བོ་ལུགས་
 པས་དང་ཡང་ན་ཞིང་ལུགས་མཉམ་གཉེར་ལ་བཟུང་དགོས་པ་ནི་འཆོ་གནས་ཁོར་
 ལུག་གིས་ཐག་བཅད་པ་ཞིག་རེད། དེ་བས་བོད་ཀྱི་མེས་པོ་ཚོས་གདོད་མའི་དུས་
 ནས་བཟུང་རི་དྲགས་སྤྱི་ཚོགས་སྤྱོད་ལུགས་སྤྱོད་ལུགས་ལས་སྤྱོད་ཞིང་།
 མ་ཚོས་ལོ་རྒྱུ་དང་རི་སྤྱོད་ལོང་འབྲས་ཀྱི་ས་བོན་བཟབ་ནས་ཞིང་ལས་དར་བར་
 བྱས། རྗེས་སུ་སངས་རྒྱས་ཚོས་ལུགས་བོད་དུ་བྱངས་རྗེས་མེས་པོ་མཁས་
 མཛེངས་ཅན་དག་གིས་ཚོས་ཀྱི་འདུལ་བྱིས་དང་འཆོ་གནས་ཀྱི་དགོས་མཁོ་
 གཉིས་ཀར་དམིགས་པའི་སྤྱོད་བཟང་གང་མང་བཏོད་ཡོད། དཔེར་ན་ཞིང་ལས་
 ཐད་སྤྱོད་འདེབས་འོས་འཆམ་སྤྱོད་རང་ཁ་གསོ་བ་ལས་ས་བརྒྱ་རྩེ་སྤྱོད་གང་འདོད་
 མི་བྱེད་ལ། རང་བྱུང་ཁོར་ལུག་ལ་བཀྱར་བཞིན་སྤྱོད་དོས་སྤྱི་ཚོགས་ལ་གཅེས་
 སྤྱོད་བྱེད། ལུགས་ལས་ཐད་རང་གི་འཆོ་རྟེན་སྤྱོད་ལས་ཁོ་ན་ལས་རི་སྤྱོད་སྤྱོད་
 ཆགས་རྩོད་གསོད་མི་བྱེད་ལ། སྤྱོད་ལུགས་ལས་ཀྱང་རྟེན་པོར་གསུམ་སོགས་

སྤྱིལ་འདྲེན་དུ་བཞོལ་བ་ལས་ཤེ་མི་ཟ་བར་མ་ཟད། རྟོར་ལུག་མང་ཆེ་བའང་རྒྱ་བ་
ཀྱི་ཁུ་ལུ་དང་བལ་སོགས་སྤངས་ཏེ་འཆོ་བའི་རྒྱན་མཐུད་དགོས་མཁོ་བསྐྱོང་བ་
ལས་སྤྱིལ་མེད་ཐོན་རྫས་འབའ་ཞིག་ཏུ་ངོས་བཟུང་ནས་སྤེལ་གསོད་སྤེལ་འཆོང་
བྱེད་སྤྱིལ་མེད། ཐ་ན་འཆོ་ཆོས་ཀྱི་ཆེད་དུ་རྟོར་ལུག་རེ་བཤའ་དགོས་ནའང་ཁ་ཏོན་
སྤྱིལ་བཤའ་གས་སྤོས་ཆེ་སྤྱིལ་ལ་བཅི་བཀྱར་ཅི་བྱས་བྱེད་བ་རེད། ངས་བསམས་ན་
ཐོད་ཀྱི་སྤོན་བྱང་སྤོལ་ལུགས་དེ་དག་གི་ལྷག་རྒྱལ་ཏུ། སྤོན་སྤོན་མེས་པོ་ཆོས་
ཆོས་ལུགས་དད་མོས་དང་འཆོ་གནས་དགོས་མཁོ་བར་ཀྱི་འགལ་བ་སེལ་ཆེད།
ཏིང་སྤྱོམས་དབྱ་མའི་ལམ་ཀྱི་འཆོ་ཐབས་ཤིག་འཆོལ་སྤྱིལ་གནད་བའི་ཞབས་
རྫས་མཐོང་ཐུབ་བ་རེད། ཤེ་ཟ་མཐའ་ཀྱི་མི་རིགས་ཤིག་གི་སྤྱི་བ་སྤངས་ཤིང་སྤྱིལ་
མི་གཅོད་བའི་ཆོས་ལུགས་ཤིག་ལ་དད་བ་བྱེད་དགོས་པའི་འགལ་འདྲུ་ཡི་བར་
གསེང་ནས། བོང་སྤྱོམས་སྤོལ་ལུགས་དེ་དག་ནི་རང་རེའི་མེས་པོས་མིའི་རིགས་ཀྱི་
སྤྱི་ཆོགས་ལ་ལུལ་བའི་དཔལ་ཡོན་ཀྱི་མིག་དཔེ་གསོན་པོ་ཡིན་ལ། དེང་རབས་ཀྱི་
བྱ་ཆ་དག་གིས་ཀྱང་བོང་བཀྱར་དང་སྤོལ་སྤྱོད་བྱེད་རིན་ཡོད་པ་ཞིག་རེད་ལགས།
ཡིན་ནའང་ཁ་སང་དེ་རིང་ཐོད་མི་རྣམས་སྤོལ་བྱང་དུ་འདྲོགས་ལངས་ཏེ་རྗེ་མི་ལ་
ངས་པའི་རྣམ་ཐར་སྤྱོད་ཅིས་བྱེད་རྒྱ་ཟེར་ན་ཅུང་ཐལ་དགས་པ་རེད་སྟེ། སྤྱིར་
ཀུན་སྨྱོད་ཁོ་ནའི་ངོས་ནས་འདྲོག་པས་དམར་ཟས་བཅད་དེ་སྤོལ་ལུགས་རིང་དུ་དོར་
བ་དེས་དུད་འགོ་ལུགས་ཐོག་ལའང་འདྲ་མཉམ་ཀྱི་སྤྱིང་རྗེ་སྤོལ་དགོས་པའི་བྲམ་མེད་
ཀུན་སྨྱོད་ཅིག་མཆོན་ཡོད་ནའང་། དངོས་ཡོད་སྤྱི་ཆོགས་དང་མི་རིགས་འཆོ་
གནས་ཀྱི་དགོས་མཁོར་འཆོལ་བ་ཞིག་གཏན་ནས་མ་རེད། དེའི་རྒྱ་མཆོན་ནི་ཐོད་
ཀྱི་ད་ལྟའི་མི་གངས་ཀྱི་བརྒྱ་ཆའི་དབྱ་བཅུ་ལྷག་ཙམ་ད་དུང་འཛིན་གྱིང་དཔལ་

མོངས་མི་གངས་ཀྱི་གས་སུ་ལུས་ཡོད་ལ། ཏྲ་ཏུ་གཞན་པས་རྒྱ་འབྱོར་གྱིས་སྤྲུག་
 སློབ་དང་རོགས་སློབ་མ་བྱས་ན་ཁ་མི་སོས་མཁན་ཡང་གང་མང་ཡོད། དེ་ལས་
 གྲང་ཁ་ཆ་དགོས་གཏུགས་ཀྱི་གནད་དོན་གཞན་ཞིག་ཡོད་པ་ནི། ས་མཐོ་ཞིང་གྲང་
 ངར་ཆེ་བའི་བོད་ལུལ་དུ་འབྲོག་པ་རྣམས་ལ་ཉོར་ལུག་གི་ལ་དང་སློ་སྤྲུགས་ལས་
 ཐོན་པའི་མར་ཆར་ཅམ་ལས་ཁ་ཟས་གཞན་མེད། གལ་ཏེ་མི་རབས་ནས་མི་རབས་
 བར་སྤྲུགས་ལས་ལ་བརྟེན་པའི་འབྲོག་པ་ཆོར་སློ་སྤྲུགས་སྤོང་རྒྱའི་སྤྲུལ་མ་བྱས་ན་
 ཁོ་ཆོ་འདྲིག་རྟེན་འདིར་འཆོ་གནས་ཅི་ལྟར་བྱེད་དགོས་སམ། ཡང་ལ་ལས་འབྲོག་
 པས་གྲང་དཀར་ཟས་རིང་ལུགས་པ་ལྟར་འབྲུ་རིགས་དང་ཤིང་འབྲས། སྡོ་ཆོད་
 སོགས་ཟས་ཆོག་ཟེར་ན། འབྲོག་ཁུལ་དུ་འབྲུ་རིགས་དང་སྡོ་ཆོད་སོགས་སྡོ་
 འདེབས་བྱེད་པའི་རང་བྱུང་ཆ་རྒྱུན་འཛོམས་སམ། ཡང་རྫོང་མཁར་དང་གྲོང་
 བར་ལ་སོགས་སུ་གནས་སྤར་ཆོག་ཟེར་ན། ཁོ་ཆོར་དེར་རབས་མཁར་གྲོང་དུ་འཆོ་
 བ་རོལ་བྱེད་ལས་རིགས་ལག་རྩལ་གྱི་སློབ་སློང་མཐུན་རྒྱུན་བསྐྱུན་ཡོད་དམ། ཡང་
 འབྲོག་པ་རྣམས་ཀྱིས་སློ་སྤྲུགས་དོར་ནས་འཆོ་བ་རོལ་སྤྲུབ་པའི་དབང་དུ་བཟུང་
 ཅུང་། ཁོ་ཆོའི་སྤྲན་བཙས་དང་འབྲོད་བསྟེན། འབྲུག་གི་སློབ་གསོ་སོགས་ཀྱི་མ་
 མཐའི་འགྲོ་སོང་ལ་སུ་ཡིས་ཁག་ཐེག་བྱེད། ད་དུང་ས་ཆ་མང་པོ་ཞིག་ཏུ་འབྲོག་པ་
 དད་ལྡན་ཆོས་སློ་སྤྲུགས་དོར་རྗེས་ཉེ་འཁོར་གྱི་རྒྱ་ཉོས་གོ་སྐབས་རིང་ལུགས་པ་
 དག་དང་། བོད་མི་རྒྱུ་རྒྱུ་འགའ་རེས་སློག་ནས་ཆོང་རྒྱར་དེད་འགྲོ་བཞིན་པའི་
 སྤང་རྩལ་ཡང་བྱུང་ཡོད། དེ་ལྟར་བྱུང་ན་ཁོ་ཆོས་སྤྲིག་སྤོང་དགེ་བསྐྱུབ་བྱེད་པའི་
 ཆོས་ལུགས་ཀྱི་འདུན་པ་དེ་འགྲུབ་མེད་པར་མ་ཟད། རང་གི་ངལ་རྩལ་འབྲས་བུ་
 ཐམས་ཅད་དོན་མེད་དུ་གཡོ་ཅན་ཁྲམ་པའི་ཆོགས་ལ་ལེགས་སྐྱེས་སུ་སྤུལ་བའི་

ཆུན་ཏགས་ཤིག་བསྟན་པ་ལས་མ་འདས་ལ། ཐ་ན་བོད་ཡུལ་འཕྲིན་ཕྱོགས་སུ་
འབྱམ་པོ་རྒྱན་རྒྱུ་རྗེ་མང་དུ་གཏོང་བའི་སྒྲ་འདེན་དུ་འགྱུར་མི་སྲིད་པ་ཡང་མ་རེད།
དེ་བཞིན་ཁྲོང་ཁྲིར་གྱི་ཁྲིམ་རྒྱ་ནས་སྒྲིག་ཆགས་འཁོར་ཆེན་ཉོས་ཏེ་ཆེ་ཐར་དུ་
གཏོང་བ་ཡང་ཐབས་ཤེས་ལེགས་པོ་ཞིག་ག་ལ་ཡིན། དཔེར་ན་བོད་པ་ཚོས་ཉ་མོ་
རྒྱ་འགོ་ནས་ཆེ་ཐར་དུ་བཏང་ན་གཞན་གྱི་རྒྱ་རྒྱས་བྱ་བ་བཟམས་ཏེ་ཡང་བསྐྱར་
བཟུང་འགྲོ་བའི་དུ་མ་དགོད་ཀྱི་སྒྲ་རྒྱུ་ཡོད་ལ། བོད་མི་ལ་ལས་རྒྱ་མཚོ་ནང་གི་
ཉ་དང་རུས་སྒྲུལ་སོགས་ཉོས་ཏེ་མཐོ་སྒྲ་གི་ཆ་རྒྱུ་ནང་ལ་ཆེ་ཐར་དུ་བཏང་བས་
པལ་མོ་ཆེ་ནི་ས་རྒྱ་མ་འཕྲོད་པར་ཤི་འགྲོ་བ་དང་། གཞན་ཡུལ་གྱི་སྒྲིག་ཆགས་
གསར་བས་སྒྲར་ཡོད་མཐོ་སྒྲ་སྒྲིག་ཆགས་ཀྱི་སྒྲིཊ་ཁམས་མ་ལག་ལ་གཏོར་
བརྒྱག་ཐེབས་པའི་ཕྱོག་ཕྱོགས་ཀྱི་མཆུག་འབྲས་ཀྱང་བསྐྱེད་བཞིན་ཡོད་སྲིད། དེ་
ལྟར་བྱུང་ན་ཡང་སྒྲིང་ངཚོས་བསྐྱབ་བཞིན་པ་དེ་དགོ་བ་དང་སྐྱུག་པ་གང་ཡིན་ཀྱང་
ཁ་ཚོ་ན་གཙོད་དཀའ་བའི་གནས་སུ་འགྱུར། སྒྲིང་བྲམས་སྒྲིང་རྗེ་ཡི་ལྟ་བ་དེ་ཆོ་ན་
མེད་པ་ཞིག་ཡིན་རུང་། ཀུན་སྨོན་གཙོང་བ་ཙམ་གྱིས་མཆུག་འབྲས་ཀྱང་བཟང་
བའི་ངེས་པ་ག་ལ་ཡོད། དེ་བས་ངཚོས་ལས་ཀ་གང་ཞིག་བསྐྱབ་ཀྱང་དོན་དངོས་
གནས་རྒྱུ་ལ་གཞིགས་ཏེ་འབྲལ་ཕྱག་གཉིས་ཀའི་མཆུག་འབྲས་ལ་བསམ་སྒྲོ་
གཏོང་དགོས་པ་ཤིན་ཏུ་གཤམ་ཆེ་སྟམ།

མདོར་ན་ཁྲིམ་པའི་སྒྲིད་སྐྱུག་མི་ཤེས་པའི་དགོན་སྡེའི་དཔེ་ཆ་བ་རེ་འགས་
སྐྱད་པར་ངར་ལངས་པ་རྒྱ་མཚན་དུ་བྱས་ཏེ། རབ་བྱུང་བའི་འདུལ་ཁྲིམས་བཙན་པོ་
འཇིག་རྟེན་ཁྲིམ་པ་པོ་མོ་ངེས་མེད་ལ་སྒྲུའི་བཙོ་ལྟ་མ་བསྟན་ན་དགལ། གཤམ་
ཏེ་བྱེད་ཅག་གི་འདུལ་ཁྲིམས་རྣམས་འཇིག་རྟེན་ཁྲིམ་པས་ཀྱང་སྐྱར་སྐྱབ་དགོས་ན།

བཅོམ་ལྷན་འདས་ཀྱིས་མགོ་རིལ་དུར་སྐྱལ་བན་བས་མཁན་ཆོ་ཁོན་དགོན་མཆོག་གསུམ་གྱི་ཡ་གྲལ་དུ་ཡོགས་སུ་བགྱང་དགོས་དོན་ག་ལ་ཡོད། དང་མོར་བཤད་ན་མི་ལོ་སྟོང་ཐལ་ལྷག་གི་རིང་ལ་བོད་ཀྱི་རབ་བྱུང་བའི་འདུས་སྡེ་བལ་མོ་ཆེར་ཡང་དམར་ཟས་སྟོང་ཐལ་མེད་པ་ཆང་མར་གསལ།

སྦྱིར་བདག་གིས་མཁན་པོ་དགེ་བཤེས་ལྗམས་ཀྱི་སྟོལ་རྒྱན་ཤེས་རིག་རྒྱན་འཛིན་དང་དར་སྤེལ་གཏོང་འདོད་ཀྱི་ཆོད་སེམས་དང་སྙིང་རྩས་ལ་རྗེས་སུ་ཡི་རང་བྱེད་བཞིན་ཡོད་ནའང་། སྤང་ལ་མ་དེས་བའི་ཆོས་ལུགས་བའི་ཀྲན་སྟོད་ཀྱི་ཆད་ཐེག་མཐོན་པོ་འབའ་ཞིག་བསྟེགས་ཏེ་བོད་འབངས་ཐམས་ཅད་རྒྱ་མེད་སྤང་བོ་བསྐྱར་རྒྱ་ཟེར་ན། བོད་ཁ་བ་ཅན་ཟེར་བའི་མི་རིགས་དད་ལྷན་སྟེན་དང་འདི་ཉིད་ས་སྤང་གོ་ལའི་བྱིས་དུ་འཆོ་ཐབས་མེད་པར་མ་ཟད། ཁྱེད་ཅག་གི་སྟོག་ལས་གཅེས་བའི་སངས་རྒྱས་ཀྱི་བསྟན་པ་དེ་ཡང་ཡོངས་སུ་དང་ལེན་བྱེད་ཐུབ་མཁན་ཞིག་རྟེན་དཀའ་རྒྱ་རེད། ལྷན་རྒྱུ་ཆོས་པ་འགའ་ཤས་ཀྱིས་ལས་རྒྱ་འབྲས་ཞེས་ཁ་ནས་མ་ཁི་བཞིན་བརྒྱོན་པ་ཡང་། ལག་ལེན་དངོས་ལ་སྦྱར་ཆེ་འབྲོག་བས་སྟོ་སྐྱགས་དོར་ན་འཆོ་ཐབས་མེད་པའི་མིག་མཐོང་ལག་ཟིན་གྱི་རྒྱ་འབྲས་གནས་ལུགས་ཅི་མ་ཡང་མཁྱེན་མེད་པ་ཡི་རེ་ཟུག།

གསུམ། མཐའ་དབྱེད།

གོང་གི་སྤང་རྒྱལ་དེ་གཉིས་ལས་ཤེས་རིག་དཔལ་ཡོན་ལྷན་བའི་མི་རིགས་ཤིག་ལ་མཆོན་ན། ཐུན་མོང་དུ་བཅི་སྤང་བྱེད་བའི་ལུགས་མཐུན་གྱི་ཆོས་

ལུགས་དང་མོས་དང་མི་ཆོས་ཀུན་སྨྱོད་ཀྱི་ཅ་དོན་ཞིག་མེད་ན། མི་པལ་མོ་ཆེར་
ལེགས་ཉེས་སྒྲུང་དོར་འབྱེད་པའི་སྒོ་མོས་དང་ཁ་སྤྲོགས་ཅི་ཡང་མེད་པར་རང་སྒེར་
ཁོ་ནའི་ཁེ་པན་དང་འདོད་ཉམས་ལས་ལྷག་མི་སྲིད་ལ། རང་འདོད་ཉི་ཆེ་བ་ཞིག་
བསྐྱོར་བའི་ཆེད་དུ་ཡང་སྒོ་ཡུལ་འདས་པའི་ཐབས་ངན་སྤྲིག་སྨྱོད་སྒྲ་ཆོགས་བསྐྱུ་
པར་བག་མི་ཆག་ཡང་སྒྱེ་འགོ་བྱེད་ཀྱི་ཐེག་སྒོ་བས་ལས་འདས་པའི་ཆོས་ལུགས་
ཀྱི་ལུགས་བསམ་མཐོན་པོ་དང་ཀུན་སྨྱོད་ཀྱི་ཁུར་པོ་ལྗེད་མོ་དག་མི་རུས་བཞིན་དུ་
ཁོ་ཆོའི་གཉའ་ལ་ལྷ་ཚུགས་ཀྱིས་བཀལ་ན། དཔལ་འབྱོར་ཐོན་སྐྱེད་ལ་བཀལ་བྱ་
ཆེན་པོ་ཐེབས་ཤེས་པར་མ་ཐད་མི་སེར་བྱེད་ཀྱི་ཁ་རྒྱུ་སྒྲ་གོས་ཀྱི་གནད་དོན་
ཡང་ཐག་གཅོད་དཀའ་བར་འགྱུར་ཤེས་ཤིང་། དེ་ན་རང་འཕྲི་གསར་ཞེན་གྲོགས་པོ་
ཆུང་ཆུང་ཆོས་གནའ་རབས་ཀྱི་ཆོས་ལུགས་དང་སྒོལ་སྤྱོད་ཐམས་ཅད་མགོ་ཉིང་
བསྐྱོགས་དགོས་ཞེས་གྲལ་ཤིང་འཐབ་ཆོད་ཀྱི་ཁ་གཡང་གདུག་རྒྱུ་ཅན་སྒོག་མི་
རུང་ལ། ཆོས་ལུགས་དད་མོས་ཀྱི་ཆ་འཁྲུལ་བྱུང་བའི་མཁན་པོ་དགེ་བཤེས་ཤེ་
འགས་ཀྱང་པོད་འབངས་ཆང་མས་སྤྱང་གོག་ཤི་ཁྱོད་འབྲིམས་པའི་མི་ལའི་རྣམ་
ཐར་སྦྱོང་དགོས་ཞེས་སྦྱང་སེམས་ཀྱང་འུར་མི་རུང་། དེ་ལས་ཡང་དག་པར་རང་
ཤིགས་འཆོ་གནས་ཀྱི་འཕྲལ་ལུགས་གཉིས་ཀའི་དགོས་མཁོར་དམིགས་ཉེ་མེས་
པའི་སྒོལ་བཟང་ལེགས་བཅོས་དང་རྒྱུད་འཛིན་བྱས་ན་འབྲིག་སྟུང་།

སྦྱིར་མཆོན་ཉིད་ཤིག་པའི་ཐད་ནས་བལྟས་ན། མིའི་ཤིགས་ཀྱི་སྦྱི་ཆོགས་
ནི་ཆོད་ཐེག་མཐོ་དམའ་གཉིས་ཀྱི་བར་མཆོམས་ན་གནས་ཡོད། དེ་ནི་མཐོ་བ་ཀུན་
སྨྱོད་ཀྱི་ཆོད་ཐེག་དང་དམའ་བ་བཅའ་ཁྲིམས་ཀྱི་ཆོད་ཐེག་གཉིས་ཡིན། གལ་ཏེ་མི་
ཞིག་གི་སྨྱོད་ལམ་དེ་པལ་བ་བྱེད་ཀྱི་ཀུན་སྨྱོད་ལས་མཐོ་རུ་འཕགས་ན། ཀུན་

གྱིས་དེ་ལ་བྱང་ཆུབ་སེམས་དཔའ་དང་སྦྱིས་བྱ་དམ་པ་ཞེས་བསྒྲགས་པར་བྱེད་ལ།
 ཡང་དེ་ལས་སྒྲིག་སྟེ་གང་དེའི་སྦྱོད་ལས་པལ་བ་བྱིངས་ཀྱི་ཁེ་དབང་ལ་གཞོན་ཅིང་
 སྦྱི་པའི་བཅའ་ཁྲིམས་དང་འགལ་ན། དེ་ལ་མི་ངན་དང་ཉེས་ཅན་ཞེས་དཔྱད་པར་
 འགྱུར། རྒྱན་ལྷན་སྦྱིར་བཏང་གི་སྦྱེ་བོ་པལ་མོ་ཆེ་ནི་གཞན་པན་ཁོ་ན་བསྐྱབ་མཁན་
 གྱི་བྱང་ཆུབ་སེམས་དཔའ་བྱེད་མི་རྒྱས་ལ་རང་པན་གཞན་གཞོན་ཀྱི་ཁྲིམས་འགལ་
 ཉེས་ཅན་ཡང་བྱེད་མི་ཤོད། མཐོ་བ་ཀུན་སྦྱོད་ཀྱི་ཆད་ཐེག་དེ་བསྐྱེགས་དཀའ་བས་
 ཁོད་ཡངས་རང་དབང་ཅན་ཞིག་ཡིན་དགོས་ལ། དམའ་བ་བཅའ་ཁྲིམས་ཀྱི་ཆད་
 ཐེག་ལས་མར་བཞུགས་མི་ཆོག་པས་སྤྱོད་གཞན་དབང་ཅན་ཞིག་ཡིན་དགོས།
 དཔེ་ཡི་སྒྲོ་ནས་བཤད་ན། རྒྱ་མིས་མི་ཤ་ཟ་བ་དེ་མི་ཆོས་ཀུན་སྦྱོད་ཅམ་མ་ཟད་སྦྱི་
 པའི་བཅའ་ཁྲིམས་དང་ཡང་འགལ་བས་ཁྲིམས་གཅོད་ནན་མོ་བྱེད་འོས་ལ། འབྲོག་
 པས་སྒྲོ་བྱུགས་བདག་མེད་དུ་དོར་བ་དེ་མོ་སྦྱིས་པལ་བ་བྱིངས་ཀྱིས་བསྐྱབ་དཀའ་
 བས་མུ་ཆུགས་བྱེད་ཐབས་མེད། སྤྱ་མ་དེ་སྦྱི་ཆོགས་ཀུན་སྦྱོད་དང་བཅའ་ཁྲིམས་
 ཀྱི་འོས་ནས་གནས་ཐབས་མེད་ལ། ཕྱི་མ་དེ་འཆོ་གནས་དགོས་མཁོ་དང་ལག་
 ལེན་ཀྱི་ཆ་ནས་བསྐྱབ་ཐབས་མེད། དེ་ན་འུ་ཅག་བོད་མི་བྱིངས་ཀྱིས་བསྐྱབ་དགོས་
 པ་ནི་སྦྱི་ཆོགས་བཅའ་ཁྲིམས་སྤང་བའི་རྒྱང་གཞིའི་སྟེང་། རང་རང་གི་འདོན་རྒྱས་
 དང་རྟོགས་པར་གཞིགས་ཏེ་ཀུན་སྦྱོད་མཐོར་འདེགས་ལ་འབད་རྒྱ་དེ་རེད། བྱེ་
 བྲག་ལག་ལེན་ཀྱི་ཐད་དུ་དཔེར་ན་ང་ཆོས་ཁ་ཟས་གདམ་གསེས་བྱེད་སྐབས་རྩ་
 དོན་ཅི་ཡང་མེད་པའི་རྒྱ་མི་པལ་ཆེར་ལྟར་རང་ལ་པན་ན་སྟོག་ལྷན་ཐམས་ཅད་
 ཟས་ཆོག་སྟམ་པའི་ལྟ་ངན་སྦྱོད་ལོག་དེ་འདྲ་འགོག་དགོས་ལ། འཆོ་གནས་བདེ་
 རྒྱག་མི་བསམས་པའི་ཆོས་བ་རེ་འགའ་བཞིན་ཆོས་ལ་དད་ན་སྒྲོ་བྱུགས་ཐམས་

ཅད་ཀྱང་དོར་དགོས་ཟེར་བའི་མུ་ཚུགས་སྒེན་ཉགས་ཡང་འཛིན་དོན་མེད། མདོར་
ན་ཅུ་ཅག་ནི་ཆོས་ལ་དད་ཅིང་འཇིག་རྟེན་འདིར་འཆོ་དགོས་པའི་མི་རིགས་ཤིག་
ཡིན་ཟུང་། རང་གི་མ་མཐའི་འཆོ་གནས་ཀྱི་དགོས་མཁོ་བསྐྱར་བའི་མང་གཞིའི་
སྟེང་། དོན་མེད་རྒྱས་ཤོམ་དང་སྐད་ཅིག་སྟོ་འདོད་ཀྱི་ཆེད་དུ་སེམས་ཅན་དམར་
གསོད་མི་བྱེད་ལ། རི་སྒྲེས་སྒོག་ཆགས་དང་རང་བྱུང་ཁོར་ལུག་ལ་རང་གི་བྱས་
ཆོད་ལྟར་སྤར་སྟོབ་བྱེད་དགོས། དེར་རབས་ཀྱི་སྐད་དོད་ལྟར་ན་འདི་ལ་རྒྱན་
མཐུད་རང་བཞིན་ལྷན་པའི་འཆོ་སྤངས་ཟེར་མོད། དོན་ལ་རང་འཕྲི་མེས་པོ་རྣམས་
ཀྱིས་གནའ་མུ་མོ་ཞིག་ནས་བཟུང་བཅི་སྤང་བྱས་ཡོད་ལ། དེར་གི་བྱ་རབས་ཆ་
བཟུད་ཀྱན་གྱིས་ཀྱང་བཟུད་འཛིན་བྱེད་པའི་རིན་ཐང་དང་ལྷན་པ་ཞིག་རེད། ཐ་ན་
ད་ལྟ་ཡོ་རོབ་དང་ཨ་རི། འཇར་པན་སོགས་སྲིད་འབྲུར་རིག་གསུམ་གྱི་དཔལ་
ཡོན་ཚུ་ཆད་སྟོས་བཅས་ཀྱིས་མཐོ་བའི་མི་རིགས་དང་རྒྱལ་ཁབ་པལ་མོ་ཆེས་ཀྱང་
ཅ་དོན་འདི་དག་ཅི་བྱས་ཀྱིས་སྤང་བཞིན་གངལ། མདོར་ན་མཆོན་ཉིད་རིག་པའི་
མཐོ་ཆད་ཅིག་ནས་བལྟས་ན་མའི་རིགས་ཀྱི་སྤྱི་ཆོགས་འདི་རི་སྲིད་བར་དུ་འགལ་
བ་སྤྱ་ཆོགས་དོ་སྟོམས་པའི་གོ་རིམ་ཞིག་གི་ཁྲོད་དུ་གནས་དགོས་པར་བདག་
གིས་འདོད་དོ། །

མེས་པོས་བྱ་ཆར་བཞག་པའི་མ་ཙཱ།

ཐོད་སྤྲ་རབས་མཁས་པའི་ཤེས་བཙལ་ལས་ཨེ་ཤ་ཡའི་སྒྲིང་དུ་གངས་
སྤྲངས་དཀྱིལ་སྒྲིང་བྱས་པའི་ཐོད་ཀྱི་རིག་གནས་སུ་ཁྱུང་ཆེན་པོ་ཞིག་ཆགས་ཏེ།

ལུལ་ལུང་གང་སར་དགོན་སྡེ་ཆོས་གྲ་ཁྱི་སྟོང་མང་པོ་བཞེངས་པར་མ་ཟད། དམ་
ཆོས་ཀྱི་སྒྲེགས་བམ་བྲག་རི་བཞིན་དུ་བཅིགས་སྟེང་ལ། མི་ལོ་བརྒྱ་ལྷག་གཉིས་ཀྱི་
གོང་རོལ་ཙམ་ནས་ཞི་བདེ་རྒྱ་མཚོ་ཆེན་མོའི་པར་རྒྱགས་ཀྱི་བྱ་བ་སྟོན་པའི་ག་
རྟེན་ལ་ཡང་ཐུ་རྩོད་ཤེས་རིག་གི་མེ་སོན་སྤར་ཡོད།

དེ་ཡང་འདྲིར་ཁོ་བོས་ཀྱང་བར་མི་སྟོན་ཡང་དོན་ལ་གནས་པའི་སྤྲད་ཆ་ཞིག་
བཤད་ན། དུས་རབས་ཉེར་གཅིག་པའི་ནང་འདྲིར་ང་ཚོ་བོད་ལ་གསར་དར་ཤེས་
རིག་དང་ཐོན་སྐྱེད་ལག་རྩལ། དཔལ་འབྱོར་ཉོ་ཆོང་སོགས་གང་ཅིའི་ཐད་ནས་མི་
རིགས་གཞན་ལ་རོམ་ཆོག་པའི་བྱ་བ་འབྲས་སྤྱ་གཅིག་ཀྱང་སྟོན་རྒྱ་མི་འདུག་ལ།
སྟོན་འབྱོར་རིག་གསུམ་གང་ཐད་ནས་བལྟས་ཀྱང་འཛམ་གླིང་རྗེས་ལུས་མི་རིགས་
ཀྱི་གས་སུ་ཚུད་ཡོད་པ་མངོན་གསལ་རེད། དེ་ན་ཆོ་གཞུ་བོར་གནས་པ་ཞིག་ཡིན་
ཕྱིན་སྤྱ་འདྲང་ཕྱི་འདྲང་ཅི་ལྟར་བརྒྱབས་ཀྱང་བོད་གངས་ཅན་ཀྱི་བྱ་བ་རབས་ཆ་རྒྱད་
ཆོའི་བགོ་སྐལ་དུ་ལུས་པའི་ཐུན་མིན་ནོར་རྗེས་ཉག་ཅིག་ཡོད་པ་ནི། སྟོན་རབས་
མེས་པོས་མི་རབས་དུ་མར་རྩལ་ཁྲག་པངས་མེད་གཏོར་ནས་ནང་འདྲེན་དང་
གསར་བཏོད་མཛད་ཅིང་། གཅེས་པའི་ཆེ་སྟོན་ལུལ་ནས་སྤར་སྟོབ་དང་རྒྱད་
འཛིན་གནང་སྟེང་བའི་སངས་རྒྱས་ཆོས་ལུགས་དང་འབྲེལ་བའི་སྟོན་རྒྱན་ཤེས་
རིག་འདིའི་རྩ་བ་ཡན་ལག་དང་བཅས་པའོ།

ཉེ་བའི་ལོ་འགའི་རིང་། བོད་ཀྱི་ཤེས་ཡོན་པའི་སྡེ་རུ་སྤར་ཡོད་སྟོན་རྒྱན་
ཤེས་རིག་གི་ལེགས་ཉེས་ཤུགས་རྒྱུན་ཐད་གདེང་འཛིན་བྱེད་རྩལ་མི་འབྲ་བ་མང་
དུ་བྱུང་ཡོད་ནའང་། སངས་རྒྱས་ཆོས་ལུགས་དང་བོད་མི་རིགས་ཀྱི་འབྲེལ་བ་ནི་
ཉིལ་ལ་ཉིལ་མར་བཞིན་དུ་གནས་པའི་ངང་རྩལ་ལ་སུ་ཡིས་ཀྱང་བསྟོན་ཐབས་མེད་

ཅིང་། བོད་འདིས་སྡོན་ཆད་ལོ་རྒྱས་ཀྱི་པམ་ཁ་ཞིག་ཁྱར་ཡོད་ན་ཡང་སངས་རྒྱས་
 ཆོས་ལུགས་དང་བྲལ་ཐབས་མེད་ལ། མ་འོངས་པར་སྤྱོད་འབྱོར་ཐད་ཀྱི་རྒྱལ་ཁ་
 ཞིག་ལེན་དགོས་ན་ཡང་སངས་རྒྱས་ཆོས་ལུགས་ཀྱི་ལུགས་སྟེན་གྱི་སྤྱོད་མི་བྱ་
 བ་མེད་ཡིན། རྒྱ་མཚན་ནི་མི་རིགས་ཀྱི་སྤྱོད་མོང་མ་ཡིན་པའི་རིག་གནས་ཞེས་པ་
 ཡང་མཐར་གཏུགས་ན་ཕྱ་ཅག་གིས་བསམ་བཞིན་དུ་མ་བསྐྱབ་ཀྱང་ནམ་ཀྱན་གྱི་
 སྤྱོད་ལམ་དང་གཤེས་རྒྱུད་ལས་རང་བཞིན་ངང་གིས་མཛོན་ཡོང་བ་དེར་གོ་དགོས།
 དེ་བས་ང་ཆོས་རང་གི་གཏུག་གཤེས་སུ་བྱལ་བའི་བག་ཆགས་ཡོད་ཆད་ལ་
 ལེགས་སྤེལ་ཉེས་འགོག་གིས་དོགས་སྦྱོང་དང་ཕྱིར་ཉོག་གྱི་དོས་ན་ཡང་། མཐའ་
 གཅིག་དུ་མ་མི་མེན་མེད་ཀྱི་དགག་སྒྲ་སྤྱོད་རྒྱུ་ནས་ནམ་ཞིག་ཕྱ་ཅག་གི་ནང་
 སྤྱོད་དང་ལྷ་སྟོན་གྱི་འོར་རྒྱུ་འཁྱེད་ཁ་ཡོད་པར་ཁོ་བོས་སེམས། ཁྱེད་པར་དུ་ཁ་
 སང་དེ་རིང་གི་གནས་སྤངས་འདི་འབྲའི་འགའ་རེས་བོད་ཀྱི་ཤེས་རིག་གི་བྱལ་
 ཆ་གཙོ་བོར་གྱུར་བའི་སངས་རྒྱས་ཆོས་ལུགས་ཀྱི་ཞན་ཆ་དང་ལུགས་སྟེན་ངན་པ་
 ཅལ་དུ་བཏོན་ནས་ཁྱེད་སྟོན་གྱི་དཔལ་ས། རྒྱ་མཚན་གྱི་མིག་ཟུང་དུས་རབས་
 ཉེར་གཅིག་པའི་འཛམ་གླིང་ལ་ཁ་སྟོན་ཉེ་སྟོན་རྒྱུན་གྱི་ཆོས་ལུགས་དད་མོས་
 དང་ཤེས་རིག་རྒྱུང་བས་དུས་རབས་ཉེར་གཅིག་པའི་རིག་གནས་གར་སྟེགས་སྟེང་
 རང་གི་མི་རིགས་དང་ཡང་ན་འགྲོ་བ་མིའི་རིགས་ཡོངས་ལ་དགོ་མཚན་ཅི་ཞིག་
 བསྐྱེད་རྒྱུར་བསམ་སྒྲོ་བཏང་ན་དགའ་སྟེ། སྤྱི་ཀྱི་ཁེ་སན་ལ་གཞིགས་ན་ཡང་
 འདི་ནི་སྤྱི་ཆོགས་ལག་ལེན་གྱི་རིན་ཐང་ལྡན་པའི་ལམ་སྟོན་ཤིག་རེད། མདོར་
 བ་ད་ལྟ་ཕྱ་ཅག་གི་འགན་ཁུར་ངོ་མ་ནི་སྟོན་རྒྱུན་རིག་གནས་དེ་རྒྱུད་པའི་གཡང་ལ་
 འབྲེན་པའི་རྗེས་ལུས་ཀྱི་ཤེས་རིག་ཅིག་ནས་སྟོབས་འབྱོར་དཔལ་ཡོན་གྱི་བསུ་

བའི་མདུན་སྐྱོད་ཀྱི་ཤེས་རིག་ཅིག་ཏུ་བསྐྱར་བར་འབད་རྒྱ་དེ་རེད།

ཀུན་གྱིས་ཤེས་གསལ་ལྟར། དུས་རབས་འདིའི་ནང་ཐུ་ཆོད་ཐོད་ཅེས་ས་
སྟེང་ཡངས་པའི་ཁྱོད་ལ་སྟོན་བྲགས་རྒྱས་ཡོད་པ་ནི་རང་རེའི་སྟོལ་རྒྱུ་ཤེས་རིག་
གི་བཀའ་དྲིན་འབའ་ཞིག་ཡིན། རུབ་ཕྱོགས་རྒྱལ་ཁབ་ཁག་གཙོ་བྱས་པའི་འཛམ་
གླིང་ཡུལ་གྲུ་གཞན་གྱི་སྤྱི་པོ་མང་པོས་ང་ཚོར་གོང་བཀུར་དང་སྟོབ་སྦྱོར་བྱེད་ས་
ཞིག་ཡོད་པའང་སྟོལ་རྒྱུ་ཤེས་རིག་འདི་ཉིད་ཁོ་ཁོའོ། དེ་བས་ཐོད་མི་རིགས་ཀྱི་
འཕེལ་རྒྱས་སྐོར་ལ་ཐུགས་བསམ་བཞེས་བཞེན་པའི་དཔྱད་ལྡན་སུ་ཞིག་ཡིན་
ཏུང་། ང་ཚོ་མི་སྐྱེར་ལ་ཚོས་ཐུགས་དད་མོས་ཡོད་མེད་གང་ལྟར་ཡང་། ཚང་མས་
སྟོལ་རྒྱུ་ཤེས་རིག་འདི་མི་རིགས་འཕེལ་རྒྱས་སུ་གཏོང་བའི་མང་གཞིའི་མཐུན་
ཀྲུན་ཞིག་ལ་ངོས་བཟུང་ནས་ནས་སུང་སྦྱོབ་དང་ཞིབ་འཇུག་བྱེད་འོས་པ་སྤྲས་མ་
དགོས། དེས་པ་དོན་གྱི་དཔྱད་ལྡན་པ་ཞིག་ཡིན་ན། ཐོག་མར་རང་གི་སྟོལ་རྒྱུ་
ཤེས་རིག་ལ་རྣམ་འགྲུར་ཡང་དག་ཅིག་བཟུང་ཐོག་ཕྱོགས་རིས་དང་དྲངས་ཞེན་གྱི་
དབང་དུ་མ་གྱུར་བར་གང་དེའི་ཚན་རིག་ཞིབ་འཇུག་གི་གྲུབ་ཆ་རྩི་མང་དང་གདོད་
མའི་སྒོངས་དད་ཀྱི་རང་བཞིན་རྩི་ཅུང་དུ་གཏོང་བར་འབད་འོས། དེ་ལས་སྟོག་སྟེ་
ཤེས་རིག་འཕེལ་རྒྱས་ཀྱི་ཚོས་ཉིད་སྤང་མེད་དུ་བཞག་སྟེ་སྤང་ཡོད་ཚོས་ཐུགས་
དད་མོས་དང་རིན་ཐང་ལྟ་བུ་སོགས་སྐད་ཅིག་ཉིད་ལ་མང་ནས་གསར་བརྗེ་བྱེད་རྒྱ་
ཐེར་ན་རྟོལ་རྒྱགས་གཡང་མཚོང་གི་ཉེན་ཁར་འཕྲད་སྲིད་པ་གནའ་དེང་ལོ་རྒྱུས་
ལས་མཐོང་།

དེང་རབས་རྒྱ་མིའི་ཁ་དབེ་ལ་“མི་དང་མིའི་བར་གྱི་འབྲེལ་འདྲིས་ནི་མན་
ཚུན་ལ་ཤུགས་རྒྱུན་ཐེབས་པའི་གོ་རིམ་ཞིག་ཡིན། གཞན་ལ་ཁྱོད་ཀྱི་ཤུན་ཅུགས་

མ་ཐེབས་ན། ། གཞན་གྱི་ཕྱགས་སྤྱོད་ལ་ཐེབས་པར་འགྱུར་ཟེར་བ་ལྟར།
 རིག་གནས་དང་མི་རིགས་སྣ་མང་ཐད་ཀར་གདོང་ཐུག་སྒྲིག་བཞིན་པའི་དུས་
 རབས་འདི་འདྲའི་ནང་དུ། མི་རིགས་ཉམ་ཆུང་ཞིག་ལ་མཚོན་ན་སྐོལ་རྒྱུ་ཤིས་
 རིག་ནི་གཞན་རིགས་བསམ་སྒྲིའི་བཅོན་འཇུག་འགོག་པའི་འདྲིང་རྒྱས་ཡིན་ལ།
 མི་རིགས་ནང་ཁྲལ་ཆེན་སྤྱི་ལཱ་ཁྲུང་པའི་སྐོལ་རྒྱུ་ཡང་རེད། དེ་བས་ཁྱེད་ཀྱི་སྤྱི་
 རབས་ཐོད་མི་ཚོས་དེས་པར་དུ་མེས་པོ་གོང་མ་རྣམས་ཀྱིས་བཞག་པའི་སྐོལ་རྒྱུ་
 བཅུ་ལྷག་རིག་གནས་སྤྱི་དང་། སྐོས་སུ་བོད་བརྒྱུད་སངས་རྒྱས་ཚོས་ཕྱགས་ལ་
 རོས་འདྲིན་ཡང་དག་དང་མེད་སྤྱོད་གང་ལེགས་ཀྱི་ཤིས་དགོས། གལ་ཏེ་རང་
 རེས་ཐབས་ཤིས་ཟུང་འབྲེལ་གྱི་སྐོ་ནས་སྐོལ་རྒྱུ་ཤིས་རིག་གི་རིན་ཐང་སྤྱི་
 འདོན་ཀྱི་ཐུབ་ན། དེ་ནི་སྤྱོད་རབས་མེས་པོས་རང་རེའི་བོད་ཀྱི་རབས་པར་
 བཞག་པའི་རོ་མཚར་བསམ་སྒྲིའི་ཞོར་རྣམས་ཡིན་པ་མ་ཟད། དུས་རབས་ཉེར་
 གཅིག་པའི་འཛམ་གླིང་རིག་གནས་གར་སྤྲེགས་སྤྲེང་ཐུ་སྤྱོད་བོད་པའི་མཛེས་
 ཉམས་རོམ་ཀྱི་མ་ཙཱ་ཁྱེད་ཀྱི་ཕྱི་ལོ་ལྟར། རོན་ལ་དེ་ལྟར་ཡིན་གྱིང་དགོས་
 ཏེ། ཚོས་རྒྱལ་སྤྱོད་བཅོན་སྐྱེས་པའི་སྤྱོད་ལྟར་ད་ལྟའི་བར་མི་ལོ་ཆེན་སྤྱོད་ལྷག་
 གི་རིང་ལ། མགོ་ནག་བོད་པ་སྤྱི་དང་ནང་སྐོས་སུ་སྤྱོད་རབས་སྤྱི་ཆེན་དམ་པ་
 ཚོས་འདི་ཉིད་དཔྱད་པའི་མིག་དང་ཁོང་གི་སྤྱོད་ལྟར་བཅི་སྤྱོད་ཐམས་ཅད་པར་ནང་
 འདྲན་དང་བརྒྱུད་འདྲིན། དར་སྤྱོད་བཅས་བྱས་པ་རེད། དེ་བས་ཆད་དེས་ཅན་ཞིག་
 གི་རོས་ནས་གནའ་རབས་བོད་རིགས་མེས་པོའི་སྐོ་གྲོས་ཀྱི་ཉིང་བཅུད་ཐམས་ཅད་
 འདི་ལ་བསྐྱེད་པའི་ཡོད་ཅེས་སྤྱི་ཀྱང་འགལ་བ་ཆེར་མེད། བོད་ཀྱི་གནའ་རབས་ལོ་
 རྒྱས་ལ་འབྲུག་ཅམ་བལྟས་པས་དོན་དེ་ཉ་གོ་ཐུབ་སྟེ། མེས་དཔོན་རྣམས་གསུམ་དང་

མཁན་སྒོ་བ་ཆོས་གསུམ། སྐ་ཙག་ཞང་གསུམ་དང་མཁས་པ་མི་གསུམ་སོགས་
 བོད་སྐ་མའི་སྐྱེས་ཆེན་ཉི་ཟླ་འདྲ་བ་དེ་དག་གིས་དམ་ཆོས་ནང་འབྲེན་དང་དར་སྤེལ་
 གྱུར་ཆེད་དཀའ་བ་གངས་མེད་སྤྱད་ཡོད་ལ། མངའ་རིས་རྒྱལ་པོ་སྐ་ཟླ་མ་བྱང་ཚུབ་
 འོད་ལྷ་བྱས་གཅེས་པའི་སྲོག་ཀྱང་འདི་ཡི་ཆེད་དུ་ལུལ་ཡོད། བོད་སིལ་བྱར་འཛོར་
 པའི་རྗེས་ནས་མི་ལ་རས་པ་དང་ས་སྐྱ་པན་ཆེན། ཡབ་རྗེ་ཙོང་ཁ་བ་སོགས་མཁས་
 གྲུབ་གཉིས་འཛོམས་ཀྱི་སྐྱེས་ཆེན་དམ་པ་མང་པོ་རྒྱན་མ་ཆད་པར་བྱོན་ཏེ། བབས་
 ཤེས་བྱང་འབྲེལ་ཀྱི་ལམ་ནས་བོད་བརྒྱུད་སངས་རྒྱས་ཆོས་ལུགས་འདི་ཉིད་
 བསིལ་ལྷན་གངས་རིའི་ཞིང་ཁམས་ཅམ་མ་ཟད། ཨེ་ཤ་ཡ་སྤྱིང་གི་ཁྱ་ཅག་དང་
 འདབས་འབྲེལ་དུ་གནས་པའི་ལུལ་གྱུ་དང་རྒྱལ་ཁབ་དུ་མར་དར་བྱུང་བྱ་བ་
 རེད། དེའི་མང་གཞིའི་སྐོག་མི་ལོ་བརྒྱ་ལྷག་གཉིས་ཅམ་ཀྱི་གོང་རོལ་དུ་བོད་ལུལ་
 ལ་ཆོས་སྤེལ་དུ་སྤེབས་པའི་གནས་བདག་ཆོས་པ་དག་བརྒྱུད་དེ་རྒྱ་མཚོ་ཆེན་མོའི་
 པར་རོགས་ཀྱི་རུབ་བྱོགས་འཛིག་ཉེན་ལའང་བོད་རིག་པའི་མེ་སོན་སྤར་བྱུང་ཡོད་
 ལ། ཨེ་ཡ་ཤ་སྤྱིང་དུ་གངས་ལྗོངས་དཀྱིལ་སྤྱིང་བྱས་པའི་བོད་ཀྱི་རིག་གནས་ལྷ་
 རྒྱུད་ཆེན་པོ་ཞིག་བསྐྱེད་ཞིང་དགོན་སྡེ་ཆོས་གྲ་ཁྱི་སྤྱང་མང་པོ་བཞེངས་པར་མ་
 ཟད། དམ་ཆོས་ཀྱི་སྤྲེགས་བམ་བྲག་རི་བཞིན་དུ་བཅིགས་སྤྱོད། བྱིས་སྐྱ་ཆབ་སྤིང་
 ཀྱི་འཕོ་འགྱུར་དང་ལོ་རྒྱུས་གོད་ཆག་གི་དབང་གིས་རང་རེའི་སྲོལ་རྒྱན་ཤེས་རིག་
 ལ་གཏོར་བརྒྱག་ལན་མང་ཐེབས་སྤྱོད་ནའང་། དུས་བདེ་དབྱིང་ཀྱི་བསིལ་རྒྱུང་ལྡང་
 ཐེངས་རེ་རེར་མེ་ཡིས་འཆིགས་པའི་སྤར་སྤྱོདས་སྐྱ་སྤྱི་སྤྱི་གྲུ་གང་སར་འབྱས་
 པ་བཞིན་བསྐྱར་དར་ཆེན་པོ་བྱུང་ཡོད། མདོར་ན་ང་ཆོའི་བོད་རིག་པ་དང་བོད་
 བརྒྱུད་སངས་རྒྱས་ཆོས་ལུགས་ཀྱིས་འཛོམ་སྤྱིང་ཤེས་རིག་གི་གར་སྤྲེགས་སྤེང་

རང་ཆོད་ཀྱིས་གོ་གནས་གཤམ་ཆེན་ཞིག་བརྒྱུད་ཡོད་ལ། གནའ་དེར་བྱི་ནང་གི་མི་
 རིགས་མང་པོའི་ལོ་རྒྱུས་ལ་ལྷགས་སྐྱོན་ཐེབས་དང་ཐེབས་སྒྲུས་སྒྲུ་མཆིས། དེ་
 བས་དཔྱོད་ལྡན་པ་སྤྱི་དང་བྱུང་པར་དུ་ན་གཞོན་ཤེས་ཡོན་ཅན་དག་གིས་ངེས་
 པར་དུ་འདིའི་ཕྱོགས་ལ་རྒྱས་ལོན་གཏིང་ཟབ་ཅིག་བྱེད་རྒྱ་ཤིན་ཏུ་གཤམ་ཆེ་བར་
 སེམས། གཤམ་ཏེ་རང་ཆོད་རང་གི་རིག་གནས་ལ་ཡང་ཆ་རྒྱས་མེད་ན་གཞན་གྱི་རིག་
 གནས་ནང་འབྲེན་ནི་དེ་བས་ཀྱང་བྱེད་ག་ལ་ཐུབ། རྒྱ་མཚན་དེའི་ཕྱིར་ཁོ་པོས་
 གཤམ་ནས་རང་གི་གོ་ཐོས་ཅིམ་གཞིར་བརྒྱུད་སྟེ། བོད་ཀྱི་སྐོལ་རྒྱུན་ཤེས་རིག་
 དང་བྱུང་པར་དུ་བོད་བརྒྱུད་སངས་རྒྱས་ཆོས་ལུགས་འདི་འཛམ་གླིང་ཡུལ་གྱ་
 གཞན་ལ་ཅི་ལྟར་དར་བྱུང་ཏུ་སོང་བའི་གནས་ཚུལ་ཉུང་བསྟུན་ཤིག་རོ་སྟོད་པར་
 གྱ།

ཐོག་མར་ཉེ་འཁོར་ཡུལ་གྱ་གཞན་དུ་དར་ཚུལ་སྒྲེང་ན། བདག་ཆེན་ས་སྤྱ་
 བའི་རིང་ལ་སོག་པོའི་ཡོན་རྒྱལ་རབས་དང་ཆོས་འབྲེལ་བཅུགས་ནས་སོག་པོའི་
 ཡུལ་ལ་དམ་ཆོས་སྤེལ་འགོ་བརྒྱུམས་ཤིང་། ཡལ་རྗེ་ཙོང་ཁ་བའི་རིང་ལ་མེད་རྒྱལ་
 རབས་དང་ཆོས་འབྲེལ་བྱུང་སྟེ་རྒྱ་ནག་གི་ཡུལ་གྱ་མང་པོར་བསྟན་པ་སྤེལ་བར་མ་
 ཟད། སོག་པོའི་ཡུལ་ཁམས་ཤིལ་པོར་ལྷ་སེར་བསྟན་པའི་རིང་ལུགས་བྱུང་བཟུང་
 དུ་བཏང་བ་དང་། ལྷང་སྤྱ་རོལ་བའི་རྩ་རྗེ་སོགས་ཀྱིས་ཆིང་རྒྱལ་རབས་དང་ཆོས་
 འབྲེལ་བཅུགས་ཏེ་མན་རྩའི་མཐོ་རིམ་མི་སྤྱིའི་ཁོད་དུ་སྤེལ་ཡོད་ལ། དེ་མིན་ཉོར་
 དང་ཡུ་ཀྱའོ། འཛུང་དང་ཆའང་རིགས་སོགས་གྲངས་ཉུང་མི་རིགས་ཁག་ཅིག་
 དང་། གནའ་རབས་བོད་ཀྱི་རིགས་རྒྱུད་དུ་གཏོགས་པའི་མོན་པ་དང་ལྷོ་པ་རིགས་
 བལ་མོ་ཆེ་ཡང་བོད་བརྒྱུད་སངས་རྒྱས་ཆོས་ལུགས་ཀྱི་རྗེས་འཇུག་པར་བསྟུང་

ཡོད། སྤྱི་ལོ་2000ལོར་སྡོམ་ཅིས་བྱས་པ་ལྟར་ན། ད་ལྟ་གྲུང་གོའི་མངའ་ཁོངས་སུ་
བོད་བརྒྱད་ཐུབ་བསྟན་ལ་དད་མོས་བྱེད་མཁན་མི་གངས་བྱེ་བ་གཅིག་དང་ས་ཡ་
དུག་ཡོད་པ་རེད། སྤྱིར་བཏང་འདིའི་སྐོར་ལ་རང་ཅག་པལ་མོ་ཆེར་ཆ་རྒྱས་ཅུང་
ཟད་ཡོད་པས་ཡིག་ཆོགས་བསྐྱོང་བར་བྱ།

དེ་ནས་ཨེ་ཤ་ཡའི་སྤྱི་གི་བྱིས་མཆོས་རྒྱལ་ཁབ་གཞན་དག་ལ་སྤེལ་བའི་
གནས་ཚུལ་སློང་ན། རང་ཅག་གི་བྱིས་མཆོས་རྒྱལ་ཁབ་བལ་ཡུལ་ནི་ཆེས་ཐོག་
མར་སངས་རྒྱས་ཀྱི་བསྟན་པ་དར་ས་ཡིན་ཏེ། སངས་རྒྱས་ཆོས་ལུགས་ཀྱི་སྟོན་པ་
ཤུག་ཐུབ་པ་མཆོག་གྲང་ད་ལྟའི་བལ་པོ་རྒྱལ་ཁབ་ཀྱི་སྟོ་ཕྱོགས་སུ་འབྱུངས་པ་
རེད། རྗེས་སུ་དུས་ཀྱི་འགྱུར་བའི་དབང་གིས་ཡུལ་དེར་ཐུབ་པའི་བསྟན་པ་རིམ་
བྱིས་ཉམས་ཤིང་མིག་སྤར་ཉིན་རྒྱུ་ཆོས་ལུགས་ཡུལ་དེའི་དད་མོས་གཙོ་བོར་
གྱུར་ཡོད། ཡིན་ནའང་བོད་བརྒྱད་སངས་རྒྱས་ཆོས་ལུགས་ཀྱི་ཤུགས་རྒྱུན་
རིང་ཐེབས་སྤྱིང་བར་བརྟེན་བལ་ཡུལ་དུ་ཁ་སང་དེ་རིང་བར་སངས་རྒྱས་བསྟན་པ་
མང་ནས་མེད་བརྒྱུ་དུ་གྱུར་མེད་པར་མ་ཟད་ནང་བསྟན་ཀྱི་རྗེས་འཇུག་པ་འཛོར་
ཆེན་ཞིག་སྤར་ཐུས་ལྟར་གནས་ཡོད་ལ། ད་ལྟའི་བལ་པོ་སྤྱི་གཞུང་གིས་གྲང་
ཆེད་དུ་སངས་རྒྱས་ཆོས་ལུགས་ལ་སྤྱང་སྦྱོབ་བྱེད་པའི་སྤྱི་ཚུས་གཏན་ཁེལ་བྱས་
ཡོད།

བོད་བརྒྱད་ཐུབ་བསྟན་གྱིས་བལ་ཡུལ་ལ་ཤུགས་རྒྱུན་ཐེབས་ཚུལ་མདོ་
ཅམ་སློང་ན། ཐོག་མར་གསང་སྤགས་བསྟན་པའི་མངའ་བདག་ཨོ་རྒྱལ་རིན་པོ་ཆེ་
བོད་དུ་མ་ཐེབས་སྟོན་ལ་བལ་ཡུལ་དུ་བཞུགས་ཏེ་ཐབ་མོ་སྤགས་ཀྱི་སྦྱབ་སྤེ་
བཅུགས་སྤྱིང་ལ། སྤྱི་ལོ་1041ལས་མས་སུ་ཇོ་བོ་རྗེ་ཨ་ཉི་ཤ་ཡང་བལ་ཡུལ་དུ་

ཕྱིན་ཏེ་དགོན་པ་བཏབ་པར་མ་ཟད། བོད་ཀྱི་བཀའ་བརྒྱུད་པའི་སློབ་དཔོན་སྤྱི་སྤྱོད་
མར་པ་དང་། བཀའ་གདམས་པའི་ལོ་རྒྱུ་བ་སྟོན་སྟོན་ལྟོན་ལྟོན་པའི་རབ་སོགས་ཀྱང་
བལ་ཡུལ་དུ་བཞུགས་ཏེ་བསྟན་པ་རྒྱ་ཆེར་སྤེལ་སྟེ། དུས་རབས་བཅུ་གཅིག་
པའི་དུས་དཀྱིལ་ནས་བཙོ་ལྷ་བའི་དུས་འགོ་བར་བལ་ཡུལ་དུ་བོད་བརྒྱུད་སངས་
རྒྱས་ཆོས་ལུགས་ཀྱི་གྲུབ་མཐའ་སྤྱི་ཆོགས་གཅིག་རྗེས་གཉིས་མཐུད་དུ་དར་བ་མ་
ཟད། ས་སྤྱོད་དང་རྟེན་མ། བཀའ་བརྒྱུད་པའི་ནང་གསེས་ཀྱི་བཀའ་བརྒྱུད་བཅས་
ཀྱིས་སྤྱི་སྤྱོད་རྒྱལ་ཁབ་དེར་རང་རང་གི་དགོན་པ་བཏབ་སྟེ། སྤྱི་ལོ་1986ལོར་
སྐབས་བཙོ་ལྷ་བའི་འཛམ་གླིང་ནང་བསྟན་རྗེས་འདུག་པའི་མཛའ་མཐུན་ཆོགས་
འདུ་ཡང་བལ་ཡུལ་དུ་འཆོགས་ཤིང་། བཙོ་ལྷ་སྤྱི་སྤྱོད་ལྟེང་བཅུ་པས་ཀྱང་གོའི་ནང་
བསྟན་མཐུན་ཆོགས་ཀྱི་མཆོན་འཛིན་ཆོགས་གཙོ་ཡི་མཆོན་ཐོག་ནས་བལ་ཡུལ་
དུ་སོ་སོར་བོད་དང་རྒྱ་ནག་གི་དགོན་པ་གཉིས་བཏབ་སྟེ། དེ་ལྟར་དུས་ལུན་རིང་
མོ་ཞིག་ལ་བོད་ཀྱི་ཆོས་ལུགས་ཀྱིས་བལ་ཡུལ་ལ་ཐེབས་པའི་ཤུགས་རྒྱུན་
མཆོམས་ཆད་མ་སྟེང་ལ། བྱད་པར་དུ་ཉེ་བའི་ལོ་བཅུ་གསལ་འགའི་རིང་ཕྱི་ནང་གི་
རྒྱ་རྒྱུན་དུ་མའི་དབང་གིས་བོད་བརྒྱུད་སངས་རྒྱས་ཆོས་ལུགས་བལ་ཡུལ་དུ་སྤར་
ལས་ལྷག་པའི་སློན་ནས་དར་འཕེལ་འབྱུང་བཞིན་པ་ཀྱང་ལ་གསལ།

དེ་མཇུག་བོད་ཀྱི་བྱིས་མཆོས་རྒྱལ་ཁབ་གཞན་ཞིག་སྟེ་འབྲུག་ཡུལ་ལྷ་བྱར་
མཆོན་ན། མ་གཞི་ནས་རིགས་རུས་དང་གྱོན་གོས། གོམས་སྟོང་དང་སྐད་ཡིག་
སོགས་རང་རེའི་བོད་དང་འབྲེལ་ཐག་ཉེ་བའི་ཡུལ་གྱི་ཞིག་ཡིན་ལ། གནའ་ནས་ད་
ལྟའི་བར་ཐུན་མེད་བོད་ཀྱི་རིགས་རྒྱུད་དང་རིག་གནས་ཀྱི་ཐུ་བྱུད་དུ་གཏོགས་པ་
བཤད་མ་དགོས། བྱད་པར་དུ་ཆོས་ལུགས་དད་མོས་ཀྱི་ཆ་ནས་རྒྱལ་དམངས་

པལ་མོ་ཆེས་པོད་བརྒྱད་ཐུབ་བསྟན་ལ་དད་པ་རེད། མོས་སུ་བཀའ་བརྒྱད་ཐུབ་
མཐའི་ནང་གསེས་འབྲུག་པ་བཀའ་བརྒྱད་ཀྱིས་རྒྱལ་ཁབ་ཅིལ་པོ་ཡུག་གཅིག་ཏུ་
ཁེབས་ཡོད། དེ་བས་ས་ཆའི་མིང་ལ་ཡང་འབྲུག་ཡུལ་ཞེས་ཐོགས་པར་གྲགས།
ཡུལ་དེར་ཡང་ཨོ་རྒྱན་རིན་པོ་ཆེ་གཙོ་མཛད་པའི་པོད་བརྒྱད་ཐུབ་བསྟན་ཕྱོགས་
ཀྱི་མཁས་གྲུབ་དམ་པ་མང་པོ་སྤྱིར་ཐེབས་ཏེ་བསྟན་པ་སྤེལ་སྤྱོད་བར་མ་ཟད།
དུས་རབས་བཅུ་བདུན་པའི་ནང་བཀའ་བརྒྱད་པའི་ཁྲ་མ་ཞིག་འབྲུག་ཡུལ་དུ་
ཐེབས་ཏེ་ཡུལ་དེའི་ཨོ་རྒྱན་སྤྱིང་གི་ཆོས་རྒྱུ་ཐོག་མ་མཛད་པ་ནས་བཟུང་། ད་ལྟའི་
བར་པོད་བརྒྱད་ཐུབ་བསྟན་དེ་ཁོ་ཆོའི་རྒྱལ་ཁེབས་ནང་གཏན་ཁེབ་མཛད་པའི་
རྒྱལ་ཁབ་ཀྱི་ཆོས་ལུགས་སུ་གྱུར་ཡོད། དེ་མིན་རྒྱ་གར་གྱི་ཁོངས་གཏོགས་རྒྱལ་
ཐན་འབྲས་ལྗོངས་ལ་མཆོན་ན་ཡང་། ད་ལྟ་མི་མེད་པལ་མོ་ཆེས་ཉིན་དུའི་ཆོས་
ལུགས་དང་པོད་བརྒྱད་སངས་རྒྱས་ཆོས་ལུགས་ཀྱི་རྟེན་མ་དང་བཀའ་བརྒྱད་ཐུབ་
མཐའ་གཉིས་ལ་དད་པ་བྱེད། རྟེན་མ་བཞི་དུས་རབས་བཅུ་བདུན་པའི་ནང་འབྲས་
ལྗོངས་སུ་དར་འགོ་བརྩམས་པ་དང་། བཀའ་བརྒྱད་པ་ནི་སྤྱི་ལོ་1570ལས་མས་སུ་
དར་བ་ཡིན་འདུག་སྤྱི་ལོ་1642ལོར་སྐབས་དེའི་འབྲས་ལྗོངས་ཀྱི་རྒྱལ་བོར་པོད་
བརྒྱད་ཐུབ་བསྟན་པས་ཆོས་རྒྱུ་ལི་མཆོན་སྟན་གནང་བ་ནས་བཟུང་ཆོས་སྤྱིད་ཟུང་
འབྲེལ་གྱི་ལམ་ལུགས་ཀྱང་དར་སྤོང་། ཁྱད་པར་དུ་དུས་རབས་ལྔ་མའི་དུས་
དཀྱིལ་ཙམ་ནས་བཀའ་བརྒྱད་པའི་གྲུབ་མཐའ་སྤྲོ་ཆོགས་འབྲས་ལྗོངས་སུ་དར་
ཞིང་སྤྱིར་ཡུལ་དེར་དགོན་པ་མང་པོ་བཏབ། ད་ལྟ་ཡུལ་གྱི་པོད་བརྒྱད་ཐུབ་
བསྟན་བཀའ་བརྒྱད་ཐུབ་མཐའི་བྱི་རྒྱལ་གྱི་གདན་ས་གཙོ་བོར་གྱུར་ཡོད། དེ་ལས་
གཞན་རྒྱ་གར་ཁུལ་གྱང་ཕྱོགས་ཀྱི་ལ་དགས་དང་རྟ་དབང་སོགས་སུ་འང་ད་ལྟའི་

བར་པོད་བརྒྱད་ཐུབ་བསྟན་གྱི་གནའ་པོའི་དགོན་སྡེ་དང་ཆོས་གྲ་རུ་མ་ཉམས་མེད་
 སོར་གནས་ཡིན་ལ། པོད་བརྒྱད་ཐུབ་བསྟན་གྱི་རྗེས་འཇུག་པ་ཡང་མང་པོ་ཞིག་
 ཡོད་པར་གྲགས། མདོར་ན་པོད་རྒྱས་པ་ནི་ཉི་མ་ལ་ཡ་རི་ཁུལ་གྱི་རྒྱལ་ཁབ་དང་
 མི་རིགས་ཁག་གི་གནས་ཚུལ་ཅུམ་ཡིན། དེ་ལས་གཞན་མུ་རུ་སུ་རྒྱལ་ཁབ་གྱི་
 མངའ་ཁོངས་སུ་བྱ་ལེ་ཡ་ཐེུ་དང་ཁྲ་ཨེར་མེ་ཁི། ཐུའུ་མ་བཅས་གནའ་རབས་
 སོག་པོའི་རིགས་རྒྱད་རྒྱ་གཏོགས་པའི་སྤྱི་མཐུན་རྒྱལ་ཁབ་གསུམ་དུ་དགེ་ལུགས་
 པའི་གྲུབ་མཐའ་ཉམས་མེད་འཕེལ་རྒྱས་སུ་འགོ་བཞེན་ཡོད་ལ། དུལ་དེ་དག་གི་མི་
 སེར་པལ་མོ་ཆེ་ཡང་རང་རེའི་པོད་བརྒྱད་ཐུབ་བསྟན་ལ་དད་མཁན་ཡིན། དེའི་ནང་
 བྱ་ལེ་ཡ་ཐོའུ་རྒྱལ་ཁབ་གྱི་སྤྱི་ཆོགས་ཆེན་རིག་ཁང་དུ་ད་ལྟ་པོད་ཡིག་དང་ཁོ་ཆོའི་
 རྐྱད་ཡིག་གིས་བྲིས་པའི་དམ་ཆོས་ཀྱི་སྒྲེགས་བཅ་ཁྲི་གསུམ་ཅུམ་བཞུགས་ཤིང་།
 དུལ་དེའི་མཁས་པ་མང་པོས་དེར་ཞིབ་འཇུག་བྱས་པའི་ཤེས་རིག་དབྱེད་རྩིས་
 ཡང་མང་པོ་སྤེལ་ཡོད། མདོར་ན་པོད་བརྒྱད་ཐུབ་བསྟན་གྱིས་ཐོག་མཐའ་བར་
 གསུམ་དུ་གོང་གསལ་དུལ་གྲུ་ཁག་ལ་ལུགས་རྒྱུན་ཆེན་པོ་ཐེབས་སྤོང་ཡོད། ཡང་
 གྱི་སོག་སྤྱི་མཐུན་རྒྱལ་ཁབ་ལྟ་བུར་མཆོན་ན། ཉེ་རབས་ནས་ད་ལྟའི་བར་དགེ་
 ལུགས་པའི་གྲུབ་མཐའ་རྒྱ་ཆེར་དར་སྤོང་སྟེ། འབྲེལ་ཡོད་མཁས་པས་ཞིབ་འཇུག་
 བྱས་པ་ལྟར་ན། དུས་རབས་སྤྱི་ན་མའི་ལོ་རབས་སུམ་ཅུ་ཡས་མས་སུ། གྱི་སོག་སྤྱི་
 མཐུན་རྒྱལ་ཁབ་ཏུ་དགོན་པ་800ལྟ་ག་དང་ལྟ་ཁང་2300ཡོད་ལ། གྲ་བ་ཁྲི་དབྱུ་
 ཡོད་པས་རྒྱལ་བས་དེའི་རྒྱལ་ཡོངས་ཀྱི་སྤྱིས་པའི་མི་གངས་ཀྱི་བྱེད་ཀ་ཐེན། བྱིས་སུ་
 དུལ་དེར་ཆབ་སྲིད་ཀྱི་བཀའ་རྒྱ་བསྐྱུགས་ཏེ་རབ་བྱུང་བའི་མི་གངས་ལ་ཆོད་
 འཛིན་མི་བྱེད་ག་མེད་བྱུང་ཞིང་། ཆོས་སྡེ་དང་དགོན་པ་སོགས་ལ་གཏོར་བཅླག་

ཀྱང་ཐེབས་སྤོང་འདྲུག་མོད། ཁ་སང་དེ་རིང་ཕྱི་དེ་དང་མོས་ཁོར་ཡུག་རྗེ་ཡངས་ལ་
སོང་བ་དང་བསྐྱེད་ནས་ཡུལ་དེར་གནའ་བོའི་དགོན་སྡེ་དང་གཙུག་ལག་ཁང་
ནམས་སྤར་གསོ་སྦྲོས་ཡང་བསྐྱར་དར་རྒྱས་འབྱུང་བཞིན་ཡོད་པར་མ་ཟད། ལོ་རེ་
བཞིན་རྗེ་ཙོང་ཁ་བ་ཆེན་མོར་རྗེས་བྲན་གྱིད་པའི་ཆོས་ཀྱི་ཆོ་ག་དང་གྱེད་སྒོ་སྒྲ་
ཆོགས་ཀྱང་གནའ་སྒོལ་ལྟར་མ་ཉམས་སོར་གནས་ཡིན།

དེ་ནས་ཡང་བོད་རིག་པ་སྤྱི་དང་བྱུང་བར་དུ་བོད་བརྒྱུད་སངས་རྒྱས་ཆོས་
ལུགས་རྒྱབ་སྐྱོགས་སུ་དར་ཚུལ་མདོ་ཅམ་སྤོང་བ་ལ། ཆེས་ཐོག་མར་དུས་རབས་
བཅུ་དགུ་བའི་ལོ་རབས་ཉི་ཤུ་ཡས་མས་སུ། ཉང་ག་རི་རྒྱལ་ཁབ་ཀྱི་མཁས་པ་
ཆའོ་སྤྱི་(1784—1842)ཟེར་བ་ཞིག་གིས་བཀའ་འབྱུང་དང་བསྐྱེད་འབྱུར་གཉིས་
ཀྱི་གནས་ཚུལ་མདོ་ཅམ་གྱི་སྤྱིང་ལ་དོ་སྤྲོད་བྱས་པ་ནས་བཟུང་། རྒྱབ་སྐྱོགས་རྒྱལ་
ཁབ་དག་དུ་བོད་ཀྱི་ཆོས་དང་རིག་གནས་ལ་ཞིབ་འཇུག་གྱེད་པའི་འགོ་བརྩམས་
འདྲུག་ལ། རྗེས་སུ་རྒྱབ་སྐྱོགས་ཀྱི་ཆོས་པ་དང་རིག་གནས་པ་མང་པོ་སྤྱིར་བོད་
དུ་ཐེབས་ཉེ་བོད་ཀྱི་དམ་ཆོས་དང་རིག་གནས་ལ་ཕྱུང་གཏིང་ཟབ་པའི་ཞིབ་འཇུག་
གྱེད་འགོ་བརྩམས་ཡོད།

དེའི་ནང་ཨི་ཐ་ལི་དང་རྩ་རན་སི་རྒྱལ་ཁབ་གཉིས་ཀྱིས་ཞིབ་འཇུག་བྱས་པ་
ཕྱིར་སྤྲོ་ལ། རྩ་རན་སིའི་སྤྱི་ལི་སྒོལ་བྲལ་ཆེན་མོ་དུ་བོད་རིག་པའི་ཞིབ་འཇུག་ལྟེ་
གནས་ཆེས་ཐོག་མ་དེ་བཅུགས་པ་རེད། འབྲེལ་ཡོད་མཁས་པའི་སྤྲོམ་རྩིས་བྱས་
པ་ལྟར་ན། འཛམ་གླིང་འབྲུག་ཆེན་གཉིས་པའི་རྗེས་ཀྱི་མི་ལོ་བཅུ་ལྷག་གི་རིང་ལ།
རྒྱབ་སྐྱོགས་སུ་བོད་དང་བོད་བརྒྱུད་སྐབ་བསྐྱེད་ལ་ཞིབ་འཇུག་གྱེད་པའི་བརྩམས་
ཆོས་རིན་ཐང་ཅན་བརྒྱ་ལྷག་དུ་མ་བྱུང་ཡོད་ལ། བོད་རིག་པའི་སྤྱིར་ཀྱི་ཞིབ་འཇུག་

དཔེ་དེབ་དཔར་བསྐྱུན་དང་འབྲེམ་སྒྲིལ་བྱེད་པའི་ལས་ཁུངས་ཉི་ཤུ་ལྷག་བཙུགས་
ཡོད། དུས་རབས་ཉི་ཤུའི་ལོ་རབས་དྲུག་ཅུ་བ་ནས་བཟུང་། བོད་རིག་པའི་ཞིབ་
འཇུག་ལས་དོན་ལ་ཨ་མེ་རི་ཁ་རྒྱལ་ཁབ་ཀྱི་རའོ་ཁེ་སྤེལ་ལེར་ཐེབས་ཅ་ཚོགས་པས་
(RockefellerFoundation)རྒྱབ་སྐྱོར་ཐོབ་ཅིང་། ཕྱི་སྤྱིང་མཁས་པ་དང་ཕྱི་
འབྲེམ་བོད་རིགས་སྐུ་མེར་ཤེས་ལྡན་མང་པོ་མཉམ་འབྲེལ་གྱིས་ཞིབ་འཇུག་བྱེད་
འགོ་བཙུགས་པས་མགྲོགས་སྤྱར་དང་འཕེལ་རྒྱས་ཆེན་པོ་བྱུང་། དུས་རབས་སྔོན་
མའི་ལོ་རབས་དགུ་བཅུ་བར་སླེབས་དུས་ལོན་ཏོན་དང་། སྤ་ཡི། ཏུང་ཅིན། རོ་མ།
ཞི་ཡ་ཐོན་ལྷ། མོ་ནེ་ཉེ། ལའེ་ཏུང་། ཁོ་ཕིན་ཏུ་ཀེན་སོགས་རྒྱལ་སྤྱི་རང་བཞིན་གྱི་གྲོང་
ཁྲིར་མང་པོར་བོད་རིག་པའི་ཞིབ་འཇུག་ལྟེ་གནས་བཙུགས་ཡོད་ལ། ཕྱི་སྤྱིང་བོད་
རིགས་མཁས་པ་མང་པོ་ལས་ཁུངས་དེ་དག་ཏུ་ཕེབས་ཏེ་བྱུག་ལས་གནང་བ་རེད།
ཉི་བའི་ལོ་འགའི་ནང་ཕྱི་རྒྱལ་གྱི་བོད་རིག་པའི་ཞིབ་འཇུག་དཔེ་དེབ་སྤྲོ་ཚོགས་
ཀྱང་གོའི་ནང་ཁྲལ་དུ་མཐོང་ཐུབ་པའང་ཉིས་སྟོང་ལྷག་བྱུང་ཡོད། ཅུབ་སྤྱིང་གི་
མཁས་པ་ཚོས་བོད་རིག་པ་དེ་བོད་ཡིག་དཔེ་རྒྱུང་ཞིབ་སྤྱར་དང་དག་སྤྱིག་བཙན་པོ་
རྒྱལ་རབས་སྐབས་ཀྱི་ཚོས་ལུགས་དང་། དམ་ཚོས་གྱིས་བོད་པའི་ཆབ་སྲིད་དང་
དཔལ་འབྱོར་འཆོ་བར་ཐེབས་པའི་ཤུགས་རྒྱུ། ཐུབ་མཐའ་སོ་སོའི་ཚོས་འབྱུང་
ནམ་ཐར་དང་། གསང་སྤྱགས་ཀྱི་ཉམས་ལེན་སོགས་རིག་ཚན་སྤྲོ་ཚོགས་སུ་
དགར་ཏེ་ཞིབ་འཇུག་བྱེད་བཞིན་ཡོད་པར་གྲགས། བོད་ཡིག་གནའ་དཔེ་འཆོལ་
སྤྱད་གྱི་ཆ་ནས་བོད་ཡིག་གི་བཀའ་བསྟན་གཉིས་ཀའི་སྒྲིགས་བཅ་ཆ་ཆང་དུས་
རབས་བཅུ་དགུ་བ་ནས་བཟུང་ཡོ་རོབ་སྤྱིང་དང་ཕྱ་རུ་སྤྱ། འཇར་པན་སོགས་སུ་
བངས་ཡོད་ལ། དབྱིན་ཇིའི་གོང་མ་ཆང་གི་ཡ་སྤྱིང་ཞིབ་འཇུག་ཚོགས་པ་དང་།

ཅན་ཆའོ་སློབ་གྲྭ་ཆེན་མོའི་དཔེ་མཛོད་ཁང་། རྒྱ་རན་སིའི་སྤ་ལི་སློབ་ཆེན་གྱི་དཔེ་
མཛོད་ཁང་། སུཅུ་ལན་གྱི་ལེ་ཉིན་གི་རའེ་ཡི་མི་རིགས་ཞིབ་འཇུག་ཉེན་མཛོད་
ཁང་། འཇར་བན་གྱི་ཕྱི་ཤར་དཔེ་མཛོད་ཁང་སོགས་སུ་བོད་བརྒྱུད་ཐུབ་བསྟན་གྱི་
ཆོས་དཔེ་དང་སྒྲིགས་བཅས། སྐུ་གསུང་ཐུགས་ཉེན་ཅ་ཆེན་གང་མང་ཞིག་བཞུགས།
ནང་སློས་སུ་འཇར་བན་གྱིས་བོད་འཇར་དམ་ཆོས་བརྟུན་ཆད་ཤན་སྐུར་ཆོག་མཛོད་
བསྒྲིགས་ཏེ་བོད་དཔེ་དག་ལ་འབྲེལ་བ་ཡང་བརྩམས་ཡོད། དེ་ལྟར་བོད་རིག་པའི་
འོད་སྦར་འཛམ་གླིང་ཕྱོགས་བཞིར་འསློས་པའི་གོ་རིམ་ནང་། བོད་དང་བོད་ཀྱི་
ཤེས་རིག་གིས་འགྲོ་བ་མི་རིགས་སྤྱིའི་རིག་གནས་དཔལ་ཡོན་འཕེལ་བར་བྱས་
རྗེས་གང་མང་འཛོག་ཐུབ་ཡོད། འདིར་དཔེ་མཆོན་ཅམ་བྲངས་ན་ད་ལྟ་འཛམ་གླིང་
ཏུ་གྲགས་པ་འབར་བའི་སུད་སི་རྒྱལ་ཁབ་ཀྱི་སེམས་ཁམས་རིག་པའི་མཁས་
དབང་ཙོང་གི་(Carl Gustav Jung 1875-1961)ལགས་ཀྱིས་བོད་ཀྱི་དམ་ཆོས་
གསུང་རབ་གྲགས་ཅན་<<བར་དོ་ཐོས་གྲོལ་ཆེན་མོར>>ཁྲངས་གཏུགས་ཏེ་དབྱེ་
ཞིབ་སེམས་ཁམས་རིག་པ་ཞེས་པའི་སེམས་ཁམས་ཆོན་རིག་གི་གཞུང་ལུགས་
གསར་བ་ཞིག་གི་སློལ་བཏོད་བ་ལྟ་བུའོ།

མདོར་ན་དེ་དག་ཐམས་ཅད་ཀྱང་དུས་རབས་སྔོན་མའི་གནས་ཚུལ་འབའ་
ཞིག་ཡིན་ཏེ། ཁྱད་པར་དུ་དུས་རབས་ཉེར་གཅིག་པའི་དུས་འགོ་འདིར། བོད་རིག་
པ་ཞིབ་འཇུག་དང་བོད་བརྒྱུད་ཐུབ་བསྟན་འཛམ་གླིང་ལ་སྤེལ་བའི་གོམ་ཁ་རྩེ་
མཁྱོགས་དང་གཞི་བྱོན་རྗེ་ཆེ་རེད། དུས་རབས་སྔོན་མའི་ལོ་རབས་དྲུག་ཅུ་བ་ནས་
འགོ་བརྩམས་ཏེ་བོད་ཀྱི་མཁས་བླུ་གཉིས་འཛོམས་ཀྱི་བཤེས་གཉེན་དུ་མས་
ཕྱིའི་རྒྱལ་ཁབ་ཁག་ཏུ་རང་རེའི་ཆོས་ལུགས་རིག་གནས་དར་སྤེལ་བྱས་པ་བརྒྱུད།

ད་ལྟ་འཛམ་གླིང་ཡངས་པའི་ཁྲིན་ན་བོད་མི་རིགས་ལ་དགའ་ཞེན་དང་གོང་བཀུར།
 རྒྱས་ལོན་བཅས་བྱེད་མཁན་ཉེན་རེ་བཞིན་རེ་མང་དུ་འགྱུར་བཞིན་ཡོད་ལ། བོད་
 ཆོས་རྒྱལ་ཕྱོགས་སུ་སྤེལ་བའི་བཤེས་གཉེན་དེ་དག་གི་ཁོང་དུ་ས་དགེ་བཀའ་རྙིང་
 སོགས་བྱུང་མཐའ་སྡེ་ཆོགས་ཀྱི་སྒྲ་མ་དང་དགེ་བཤེས། ཆེད་མཁས་སོགས་
 འདུས་ཡོད་ལ། ཁོ་ཆོ་པལ་མོ་ཆེས་དུས་རབས་བྱེད་ཅམ་རིང་ལྷག་བསམ་དཀར་
 བོས་བོད་བརྒྱད་ནང་འཛམ་གླིང་ཕྱོགས་བཞིར་སྤེལ་བའི་རྒྱབ་སྐྱོར་གྱི་དམ་
 བཅའ་སྙིང་ལ་བཅངས་ཏེ། ཤེས་རབ་དང་བཙུན་འགྲུས། སྙིང་རྩེ་བཅས་ཀྱི་གཟི་
 གྱིན་ལ་བཏེན་ནས་རྒྱལ་ཕྱོགས་འཛིག་ཏེན་གྱི་གདུལ་བྱ་གངས་མེད་ཀྱི་ཡིད་ལ་
 དད་པའི་ས་བོན་བཏབ་ཅིང་། དགོན་པ་དང་སྡེ་ཁང་། དམ་ཆོས་སློབ་གླིང་དང་སློམ་
 རྒྱུ་བསྟེ་གནས་སྟོང་ཐུག་ལ་ཉེ་བ་ཅམ་ཞིག་ཡོ་རོབ་དང་ཨ་མེ་རི་ཁ་གླིང་གཉིས་
 ཀའི་ཡུལ་ལུང་གང་སར་གསེར་གྱི་ཐང་མ་བཞིན་བཅུ་ཡོད། དེ་དག་ལས་རང་
 ཅག་བོད་ཀྱི་ན་གཞོན་སློབ་གཉེར་བ་པལ་མོ་ཆེས་ནམ་མཁའི་འོར་བུ་དང་བསོད་
 རྒྱལ་རིན་པོ་ཆེ་སོགས་གྲགས་ཆེ་བ་རེ་གཉིས་ལ་རྒྱས་ལོན་ཅུང་ཟད་ཡོད་ནའང་
 མཁས་པ་གཞན་དག་གི་མཆན་ཅམ་ཡང་ཐོས་མེད་ཆོད་རེད། 2011ལོར་གྱི་གླིང་
 མཁས་པས་གདེང་འཛིག་བྱས་པ་ལྟར་ན། འཛམ་གླིང་ལ་ཤུགས་རྒྱུན་ཆེ་བའི་མི་
 སྡེ་བརྒྱ་ཐམ་པའི་ནང་བོད་པའི་ཆོས་ཀྱི་དབྱུ་ཁྲིད་དང་མཁས་པ་གསུམ་ཅམ་ཚུད་
 འདུགདེ་ནི་མི་གངས་ཅུང་བའི་བོད་པ་ཆང་ལ་མཆོན་ན་ལས་སྡེ་མོ་ཞིག་ག་ལ་ཡིན།
 དེ་བས་མི་ལ་ལས་ཆེན་རིག་ལག་རྩལ་དང་དངོས་པོའི་དཔལ་ཡོན་སོགས་ཀྱི་ཐད་
 ནས་རྒྱལ་ཕྱོགས་པས་འཛམ་གླིང་ཡོངས་ལ་སྤེ་བྱེད་ཀྱིན་ཡོད་ལ། ཡུལ་བྱ་གཞན་
 ཀྱི་མི་རིགས་ཁག་གིས་རྒྱལ་ཕྱོགས་པར་ལད་སྒྲོས་ཁོ་ན་བྱེད་པ་ལས་མ་འདས།

དེ་བས་ད་ལྟ་ཡོ་རོབ་པ་དང་ཨ་རི་བ་སོགས་ལ་རོ་བརྩུད་མི་འདྲ་བའི་བསམ་སྒྲེའི་
རྒྱགས་ཕྱི་སྒྲོད་སྤྱབ་མཁན་ནི་བོད་པ་ཙམ་ལས་མི་འདུག་ཅེས་ཀྱང་བསྒྲགས་པར་
གྲགས།

བརྒྱ་བཤད་ཆོག་གི་ཅ་བ་མདོར་བསྐྱས་ན། གནའ་ནས་ད་ལྟའི་བར་མི་ལོ་
སྟོང་ཐལ་ལྟག་གི་རིང་། བོད་ཀྱི་སྐོལ་རྒྱན་ཤེས་རིག་འདིས་མེས་པོའི་རིང་ནས་
ཆོས་འབྲེལ་ཡོད་པའི་ཀྱང་གོའི་མངའ་ལོག་གི་གྲངས་ཉུང་མི་རིགས་ཉོར་དང་སོག་
པོ། ཡུ་གོ་ལྷ། ཆང་རིགས། འཇར་སོགས་དང་། ཁྱིམ་མཆོས་རྒྱལ་ཁབ་བལ་པོ་
དང་འབྲུག་ཡུལ། འབྲས་ལྗོངས། ཕྱི་སོག་སྤྱི་མཐུན་རྒྱལ་ཁབ་དང་གནའ་རབས་
སོག་པོའི་མི་རྒྱུད་ཡིན་ལ་ད་ལྟ་མུ་རུ་སྤེའི་མངའ་ཁོངས་སུ་གནས་པའི་ཐོན་ལྷན། ཁྲ་
ཨར་མེ་ཁྲ། སུ་ལེ་ཡ་ཐིུ་བཅས་སྤྱི་མཐུན་རྒྱལ་ཁབ་གསུམ་དང་། འཇར་པན་དང་
མ་ལེ་ཞི་ཡ། སིང་རྩ་མོར་སོགས་ཨེ་ཤ་ཡ་གླིང་གི་འབྱོར་ལྷན་རྒྱལ་ཁབ་ཁག་དང་།
ཐེ་ཕན་དང་ཤང་ཀང་། ཨའོ་མོན་སོགས་རྒྱ་ནག་གི་དམངས་གཙོ་ལམ་ལུགས་
དར་སྲོང་བའི་དམིགས་བསལ་ས་ཁུལ་གསུམ་སོགས་ན་དར་བྱལ་འབྲོ་བཞིན་
ཡོད་ལ། ཐ་ན་ཕྱིན་གྱིན་དང་ཅང་ཅའེ་སོགས་ཀྱང་གོ་ནང་སའི་འབྱོར་ལྷན་མཆོ་
རྒྱུད་ས་ཁུལ་ཁག་ན་ཡང་བོད་བརྒྱུད་སྤྱབ་བསྐྱན་གྱི་དད་མོས་ཆ་རྒྱལ་ཤིག་
འཕྱར་གྱིན་པའི་བཟོ་རྩལ་འདུག་དེ་ལས་གཞན་དེ་ཕྱིན་ངེ། འཇར་མན། འཇར་པན། རྩ་
རན་སི། ཁྲ་ན་ཀ། ཨི་ཐ་ལི་སོགས་ཡོ་རོབ་གླིང་གི་ཡུལ་ལུང་ལས་མོ་ཆེ་དང་། ཨ་
རི་དང་ཁྲན་ན་ཀ་སོགས་ཨ་མེ་རི་ཁ་གླིང་གི་རྒྱལ་ཁབ་གཙོ་བོ་དག་ན་བོད་རིག་
པའི་ཞིབ་འཇུག་ལས་ཁུངས་དང་བོད་བརྒྱུད་སྤྱབ་བསྐྱན་གྱི་དད་ལྷན་པ་ཁྱི་སྟོང་
མང་པོ་བྱུང་ཡོད་ལ། རྒྱ་མདོག་དཀར་སེར་སྒྲ་ཆོགས་ཅན་གྱི་ཕྱི་གླིང་བའི་གྲ་བ་

ཅམ་མ་ཟད་སྐྱལ་སྐྱལ་ཡང་བྱུང་འདུག་པའི་ཆོད་རེད། གོང་གསལ་ཡུལ་གྱི་དེ་དག་གི་
 དད་ལྡན་དང་པོད་རིག་པར་ཞིབ་འདུག་གྱི་ཆོད་ན་དམའ་རིམ་མི་མེར་
 དུས་མ་ཡུད་ཤེས་རིག་ལག་ཅལ་ཅན་གྱི་མཁས་པ་དང་། སྐྱུ་ཅལ་པ་གྲགས་
 ཆེན། ཁེ་ལས་གཉེར་བའི་འབྲོར་ལྡན་ཆོད་དཔོན། དབང་ཐང་ཅན་གྱི་དཔོན་རིགས་
 སོགས་མི་སྣ་འཛོན་ཐང་ཅན་ཡང་མང་པོ་ཞིག་ཡོད་ལ། དམ་ཆོས་ཀྱི་སྙན་པ་ཡང་
 མི་སྣ་གྲགས་ཅན་དག་གི་ཤུགས་སྒྲིབ་དང་བསྐྱོངས་ནས་སོ་སོའི་ཡུལ་གྱི་ཁག་ཏུ་
 རིམ་གྱིས་ཁྲབ་བཞིན་ཡོད་པར་སྒྲིབ་། དེར་མ་ཟད་པོད་བརྒྱུད་ཐུབ་བསྟན་གྱི་ཆ་
 རྒྱལ་ས་དེ་ཡི་ཞོར་ནས་པོད་ཀྱི་གསོ་བ་རིག་པ་དང་། ཅམ་རིག་སྐོལ་རྒྱུན་གྱི་ལག་
 ཤེས་བཅོ་ལས། སྐྱུ་གར་སྐྱུ་ཅལ་སོགས་སྙན་མོང་རིག་གནས་མང་པོ་ཞིག་ལ་ཡང་
 རྒྱལ་ཁབ་ཀྱི་ནང་ཀུན་ཏུ་དགའ་བསྟེན་བཞིན་འདུག་ཐ་ན་ཁ་སང་དེ་རིང་བྱུ་བ་
 རྒྱུགས་རྒྱལ་ཁབ་ཁག་ཅིག་ཏུ་པོད་དང་པོད་ཀྱི་རིག་གནས་ནི་ཡ་རབས་དང་
 གཞུང་བྱང་། རོ་མཆར་བཅས་ཀྱི་མཆོན་ཏྲགས་ལྟ་བུ་ཞིག་ཏུ་བཅི་བའི་སྤང་རྩལ་
 ཤིག་བྱུང་ཡོད་རབས་ཐོས། དེ་བས་པོད་ཀྱི་རབས་པ་ང་ཆོས་ཀྱང་ན་ཁྱུང་སྤལ་
 བའི་ངང་རྩལ་མི་འཛིན་པར་གོང་སྤྱོད་གྱུ་ལ་འབྲས་ཐམས་ཅད་རང་མི་རིགས་ཀྱི་
 གཟི་བརླིང་དང་སྤོབས་པར་བསམས་ཏེ་དོ་སྤང་དང་། ཞིབ་འདུག་གཅེས་སྤྱོད་
 བཅས་བྱེད་ཤེས་རྒྱ་ནི་ཁ་ཆ་དགོས་གཏུགས་ཀྱི་ལས་འགན་རེད་སྟེ།

དེ་ཡང་འཇམ་གླིང་ལོ་རྒྱུས་ལ་རགས་བཞུ་ཞིག་གུས་ན། ཤར་བྱུ་མི་
 རིགས་པལ་ཆེས་ཆེས་བསམ་སྒྲུབ་ཁོ་ཁོ་ལག་རྒྱས་པའི་གོ་རིམ་ཏུ་ལམ་གཅིག་འདྲ་
 ཞིག་བརྒྱུད་སྤོང་སྟེ། དང་པོ་པན་ཚུན་བར་ལ་འབྲེལ་འདྲིས་འགྲོ་འོང་ཆེན་པོ་བྱུང་
 མེད་དུས། སོ་སོས་རང་གི་ཤེས་རིག་ནི་གཞན་ཀུན་ལས་མཆོག་གོ་སྟེ་པའི་ངང་

ཚོས་ཞིག་བཟུང་ཡོད་ལ། དེ་ནས་སྟོན་སྟོན་མི་རིགས་གཞན་དང་གཤེད་སྦྲུང་བྱས་
 རྗེས་རང་གི་སྟོལ་རྒྱུ་ཐམས་ཅད་རིན་ཐང་མེད་པའི་གད་སྟེགས་ཁོ་ན་རེད་སྟེ།
 པའི་བག་འཁུམས་ཁོ་ཆད་ཀྱི་སྦྲུང་བ་ཞིག་སྟེ་བ་རེད། དེ་ནས་ཡང་སྟོབས་སྟོན་
 གཞན་རིགས་ལ་ཕྱ་ཚུགས་ཀྱིས་སྟོབ་སྟོབ་ཡུད་ཅམ་བྱས་པ་ན་ག་ཡེར་གཞན་གྱི་
 ཡོད་ཆད་འགྲིག་ཅིང་རང་ཉིད་ནོར་པའི་རེས་པ་མེད་པ་གསལ་བོར་རྟོགས་པར་
 འགྱུར་ལ། རང་གི་སྟོལ་རྒྱུ་ཤེས་རིག་ཐད་ཀྱི་ངོས་ཟིན་དང་ཡིད་ཆེས་གསར་བ་
 དེར་བརྟེན་ནས་ད་གཞི་ལེགས་ཉེས་སྒྲུང་དོར་གྱི་ཤེས་རབ་ནལ་མ་ཞིག་འབྱུངས་
 བ་རེད། དེ་བས་ཁྱུ་ཅག་གིས་ཀྱང་སྟོན་མར་ལོ་རྒྱུས་ཀྱི་ངོས་ནས་རང་གི་སྟོལ་རྒྱུ་
 ཤེས་རིག་ལ་སྟོན་ཆེན་ལེགས་པར་བཞོད་པའི་སྒྲུང་གཞིའི་སྟེང་། མེས་པོའི་ཤུལ་
 བཞག་རིག་གནས་ཀྱི་གཏེར་མཛོད་འདི་ཉིད་ལྷ་མཁུད་དུ་སྟོན་འདོན་དང་བེད་སྟོད་
 གང་ལེགས་བྱས་ཏེ། ཨེ་ཡ་ཤ་སྒྲིང་དང་ཡང་ན་འཛམ་སྒྲིང་ཕྱི་ལ་བོར་བྱས་པའི་ལྷ་
 རྟོན་བོད་ཀྱི་རིག་གནས་ལྷ་ཁྱུང་ཆེན་པོ་ཞིག་ཡང་བསྐྱར་བསྐྱུན་ཞིང་། ལྷ་ལྷའི་
 རིག་གནས་གང་སྟེགས་སྟེང་རང་ཅག་མི་རིགས་འདིའི་ཤུགས་སྟེན་དང་མཆན་
 སྟོན་རྒྱ་བསྐྱེད་པར་འབད་དེ། འགྲོ་བ་མིའི་རིགས་ཀྱི་སྤྱི་ཆོགས་ལ་གཞན་གྱིས་མི་
 ཅུས་པའི་བྱས་རྗེས་བྱུང་པར་བ་རེ་འདོག་རྒྱུར་བཅོམ་ན་ཅིས་མི་དགལ།

སྦྱིར་དེ་འདྲའི་གཞན་པ་སྐྱབས་ཆེན་གྱི་ཕུགས་བསམ་ཞིག་དབང་ཐང་
 དམན་ཞིང་འཁྱོར་བ་ཞན་ལ། མི་གངས་ཉུང་ཞིང་ལག་རྩལ་མེད་པའི་བོད་མི་
 རིགས་ཁོ་ནས་འབྱུང་པར་བྱེད་དཀའ་ནའང་། ང་ཆོས་རང་གི་སྟུན་མོང་མ་ཡིན་
 པའི་རིག་གནས་ཀྱི་གཞུང་ཐག་འདིར་བརྟེན་ནས་ས་སྐང་ཡངས་པའི་བྱོན་ལ་
 མཛའ་འབྲེལ་གྱི་གོམ་ཁ་སྟོ་སྟུབ་ལ། བྱུང་པར་དུ་བོད་བརྒྱུད་སྟུབ་བསྟན་གྱི་བསམ་

སྒྲིའི་དར་ཆ་འདི་འབྱར་ཏེ་བོད་དང་བོད་ཀྱི་རིག་གནས་ལ་དགའ་ཞེན་ཆེ་བའི་རྒྱས་
མེད་སྤྱན་གྲོགས་ཆོགས་ལ་འབྲེལ་འདྲིས་བྱེད་ཅོས། དེ་ལས་གཞན་ད་ལྟ་འཛམ་
གླིང་ཕྱིལ་པོར་སངས་རྒྱས་ཆོས་ལུགས་ཀྱི་རྗེས་འདུག་པ་མི་གངས་དྲུང་ལྷུར་
གསུམ་ལྟག་ཡོད་པ་ཐམས་ཅད་ཀྱང་རིག་གནས་བསམ་སྒྲིའི་ཆ་ནས་རང་ཅག་དང་
འབྲེལ་ཐག་ཏེ་བའི་སྤྱན་གྲོགས་ཡིན་ལ། བ་མེས་བོད་ཡིན་རྒྱུ་རང་གི་རིགས་རྒྱད་
ལ་སྤང་མཁན་བོད་མི་ཞབས་འདེན་པ་དེ་འདྲ་ལྷ་རྒྱལ་གས་ཀྱིས་བོད་གལ་དུ་འཐེན་པ་
ལས། ཡོངས་བྱབ་རིན་ཐང་ལྟ་བུ་ཁས་ལེན་བའི་མི་རིགས་རིས་མེད་ཀྱི་སྤྱོད་པོ་རྒྱལ་
ལྷན་རྒྱུ་སྤྱོད་དང་མཛའ་མཐུན་ཀྱི་ལག་དང་སྤྱེལ་ན་ཅིས་མི་དགལ། ཁ་སང་དེ་རིང་
བོད་ཀྱི་ཆོས་དང་རིག་གནས་སྤྱི་ལ་དར་བའི་འགྲོས་དང་བསྐྱོངས་ནས་སྤྱོགས་བཞི་
མཆོམས་བརྒྱད་ན་རང་ཅག་དང་འདྲུ་ཤེས་འཛིན་སྤངས་དང་ཆོས་ལུགས་དད་མོས་
གཅིག་པའི་སྤྱོད་པོ་ཡང་གང་མང་ཞིག་བྱུང་དང་འབྱུང་བཞིན་ཡོད་ལ། གལ་ཏེ་ར་
ཆོས་ལས་རིགས་དང་མི་རིགས་རིས་མེད་ཀྱི་དད་ལྡན་པ་ཐམས་ཅད་མཉམ་
འབྲེལ་བྱེད་ཐུབ་ན། འཛམ་གླིང་ཤར་ཁུབ་གཉིས་ཀ་གཞི་གཅིག་ཏུ་སྤྱེལ་བའི་ཐུ་
སྟོན་བོད་པའི་རིག་གནས་ཀྱི་ལྷ་རྒྱུད་གསར་བཞིག་གྲུབ་པར་ཆ་རྒྱུན་རང་གིས་
འཛོམས་འདུག་ལ། ཁོད་ཡངས་སྤྱ་བརྟན་ཀྱི་ལྷ་རྒྱུད་ཆེན་པོ་དེའི་ནང་རྩོམ་དུ་སྟོན་
སྟོན་ཡབ་མེས་དམ་པ་དག་ལས་བརྒྱུད་པའི་བོད་ཀྱི་ཡ་རབས་ཀྱི་སྟོལ་བཟང་དང་།
གཞུང་བླ་གི་རང་གཤིས། བསྐྱ་མེད་ཀྱི་དད་པ། རོ་མཆར་བའི་སྤྲད་ཡིག་སོགས་
སྤྱང་འཛིན་བྱས་ཏེ། རང་གི་འདྲ་མཉམ་དང་ལུགས་མཐུན་ཀྱི་འཆོ་གནས་དབང་
ཐང་བཙོན་ལེན་བྱས་ཆོག་སྟེ།

སྤྱིར་བདག་གི་དབྱུང་བརྗོད་གཞན་པལ་མོ་ཆེའི་ནང་དུ་རང་རེའི་གསར་

དར་ཤེས་རིག་ཐད་གྱི་མི་འདར་ས་དར་སྟོང་ཆ་མང་པོ་ནན་གྱིས་བསྟན་ཡོད་
ནའང་། ཚུམ་ཡིག་འདིའི་ནང་དྲེ་ལས་ཕྱོག་སྟེ་བོད་གྱི་སྟོལ་རྒྱན་ཤེས་རིག་གི་
ལེགས་ཆ་དང་གྲུབ་འབྲས་མང་ཅམ་སློང་བ་ཡིན། མདོར་ན་རྩ་རྟེན་བོད་གྱི་རིགས་
རྒྱད་འདི་སྟོན་འཕྱོར་རིག་གསུམ་འཕེལ་བའི་འཕྱོར་ལྷན་དཔལ་ཡོན་གྱི་ལམ་དུ་
བསྐྱོད་དགོས་ན། ངས་ནི་རྩར་བསྟན་ལེབ་མཐོང་གི་ཕྱོགས་ཞེན་འཆིང་རྒྱ་
ཅི་རིགས་ལས་ཁོལ་ཏེ་གསར་རྟོག་ཤེས་རིག་གི་དགེ་སྦྱོར་མཉམ་སློང་ཁྱེད་པ་འདི་
གོམ་པ་དང་པོ་རེད་ཅེས་སྒྲ་བར་འདོད། །

མཆོག་གི་གཏམ།

དང་པོ། བསམ་གཞིགས་ཀྱི་བཟུལ་ལམ།

ངས་དེབ་རྒྱུད་འདི་འབྲི་འགོ་བརྩམས་ནས་ཞིབ་དག་རྫོགས་རྒྱ་བར་པལ་
ཆེར་ལོ་ངོ་ཕྱིལ་པོ་གཉིས་ལྷན་ལས་འགོར་མེད་མོད། བརྫོད་གཞི་གནད་དོན་ཁག་
ལ་སྤྱིར་མི་ལོ་བརྒྱ་ལྷན་རིང་འདར་བརྒྱབ་སྟོང་ཡོད། དེ་ན་འདི་ནི་རང་གིས་
འདས་ཐེན་བའི་བསམ་སློང་བཟུལ་ལམ་ལ་སྤྱི་སྟོན་ཐེངས་ཤིག་བྱས་པར་ངོས་
བཟུང་ཆོག་སྟུམ། ཕྱིར་མདང་རེ་བརྒྱབ་ན། དུས་རབས་སྟོན་མའི་ལོ་རབས་དགུ་
བརྒྱ་བ་ནས་སྟོང་ལོ་གཉིས་པ་འགོ་རྒྱགས་བའི་སྤྱི་ཟླ་ཏེ། བདག་གི་ལུས་སེམས་

གཉིས་ཀ་ནར་སོན་པའི་ལོ་རྒྱ་དེ་དག་ནང་། ང་ཚོའི་རིག་གནས་ཀྱི་མཁའ་དབྱིངས་
 བེ་ད་བྱང་སྒྲེར་གཙོང་དང་གཞན་བསྟན། ཅལ་འདོགས་དང་གྲུ་དོག་སོགས་རྙིང་
 རུལ་གྱི་ཚོངས་སྤྲིན་སྟུག་པོ་ཞིག་གིས་ཀྱན་ནས་གཡོགས་ཡོད་ལ། རྒྱེ་པོ་པལ་མོ་
 ཆེར་མིག་མཐོང་ལག་ཟེན་གྱི་སྤྱི་ཚོགས་གནད་དོན་གལ་ཆེན་གང་ལ་ཡང་བསམ་
 ཚུལ་བྱང་མོར་བརྟེན་པའི་སྤྲིང་སྤྲོབས་ཀྱིས་དབེན་ཞིང་། གང་ཟག་གཞན་གྱི་བསམ་
 གཞིགས་དང་སྤྱོད་བརྟེན་དང་དབང་ལ་བཅི་བཀྱར་བྱེད་པའི་ཤོམས་གཤིས་ཤིག་
 གྱང་ཆགས་མི་འདུག་ལྟར་པར་བྱ་སྟོབ་མ་ནམས་གདུལ་བྱ་དང་སྟོད་ལྟ་བུར་ངོས་
 བཟུང་ནས་ཤེས་བྱ་རྒྱང་བ་སྟངས་པའི་ནང་ལྟག་རྒྱང་བྱེད་པ་ལས། ཚུགས་ཐུབ་ཀྱི་མི་
 གཤིས་དང་འཆར་ཡན་གྱི་སྟོ་གྲོས་གསོ་སྦྱོང་བྱེད་པར་མི་སྟོ་བའི་སྟོབ་གསོའི་མ་
 ལག་རྙིང་བ་དེའི་ནང་དུ། གཤིས་རྒྱུད་བྱང་ཞིང་སྟོ་རིག་རྟོག་པའི་མི་རབས་གསར་
 བའི་སྟོབ་བྱ་ཅི་འབྲའི་མང་པོ་ཞིག་སོམ་ཉི་དང་ཐེ་ཚོམ་གྱི་འདམ་རྩལ་ཏུ་སྦྱང་སྦྱོང་
 ཡང་།

གང་ལྟར་སྟོ་གྲོས་གཞན་དབང་དུ་མ་ཚུད་པར་རང་འདོད་ལྟར་བེད་སྟོད་
 གཏོང་བ་ནི་འགྲོ་བ་མི་ཆང་མའི་རྒྱུད་ལ་མ་བཅོས་གཉུག་མར་བྱུབ་པའི་དགོས་
 མཁོ་དང་། རྒྱེ་པོ་རེ་རེར་ལྟན་སྤྱེས་སུ་ཡོད་དགོས་པའི་གཞི་རྩའི་ཐོབ་ཐང་རིགས་
 ཤིག་ཡིན་ཕྱིར། ཁོ་པོར་ལྟ་བུར་མཆོན་ན་ཡང་མི་ལོ་བཅུ་པུག་ལྟག་གི་སྟོབ་གཉེར་
 གོ་རིམ་ནང་གཏན་ཁེལ་གྱི་སྟོབ་བྱའི་བསྟོན་གཞི་སྦྱངས་པའི་ཞོར་དུ། སྟོབ་གསོ་
 དང་རིག་གནས། ཆབ་སྲིད་དང་དཔལ་འབྱོར་སོགས་ཀྱི་ཤེས་བྱ་སྤྱི་ཚོགས་ཅི་
 རུས་ཀྱིས་རང་སྦྱོང་དང་། གཞན་རྗེས་རྒྱ་སྤྱོད་གང་མེད་ཞིག་བྱེད་མི་འདོད་
 པར་རང་རྒྱ་འཕེར་བའི་བསམ་སྟོ་རེ་གཏོང་བའི་ཤུ་ཚུགས་ཤིག་རྒྱན་འབྱོངས་བྱས་

པ་ཡིན། གྱི་ལོ་༢༠༠༡ལོའི་ཡས་མས་སུ་ངས་སྐབས་དེའི་རང་གི་བསམ་ཚུལ་དང་
 སྤྱིང་ཚེར་ཅི་རིགས་ཚུགས་བསྐྱུས་སྒོས་ཁ་བྱང་ལ་<<བོད་ཀྱི་གྱི་ཚུགས་འཕེལ་
 རྒྱས་ཐད་ཀྱི་བསམ་གཞིགས>>ཞེས་པའི་སྒྲ་འབྲེལ་གྱི་ཚུགས་དབྱེད་བརྗོད་ཅུང་
 རིང་པོ་ཞིག་བྲིས་སྤྱོད། བལ་ཆེར་དེ་ནི་བདག་གིས་མི་ཆེ་འདིར་གཟབ་ནན་གྱིས་
 བྲིས་པའི་བརྩམས་ཆོས་ཐོག་མར་ངོས་བཟུང་ཆོག་ལ། སྒྲ་བ་ཆེན་པོ་རོ་བཞིའི་རིང་
 གསེར་ལས་དགོན་པའི་གྲུང་གསེར་གི་དུས་ཚོད་མང་པོ་ཞིག་ཀྱང་དེ་ལ་བསྟེམས་
 ཡོད། ཡིན་ནའང་གྱིས་སུ་ཁོ་ཙོས་རང་གི་ལྟ་མེད་པའི་སེམས་གཏམ་དེ་དག་
 སྒོག་པ་པོའི་སྒྱུན་སྤར་འབྲུལ་དགོས་སྟུང་ནས་ཚོམ་སྒྲིག་ཁང་ཁ་ཤས་ལ་བསྐྱར་བ་
 བ། སྐབས་དེར་པལ་མོ་ཆེས་མིག་མདུན་གྱི་གྱི་ཚུགས་སྤང་ཚུལ་ལ་ཐད་ཀར་
 དགག་པའི་འཕོལ་ཚོམ་དེ་རིགས་ལ་དགའ་བསུ་མི་བྱེད་པར་མ་ཟད། གྱི་བའི་སྒྲིག་
 བྲིས་པ་གང་རུང་ལ་འགལ་འདུག་ཟེར་བའམ་ཡང་ན་མི་སྒྲེར་གང་རུང་གི་ཁི་
 གགས་ལ་གཞོད་འགྲོ་ཟེར་ནས་འདྲེས་དོགས་བྱེད་པའི་ཆོད་རེད། ད་དུང་དེ་ལས་
 ཀྱང་དགོད་སྒོ་བ་ནི་ཆགས་པར་ཁང་ཞིག་གི་ཚོམ་སྒྲིག་པ་ག་གེ་མོས་ང་ལ་བྱར་ཅ་
 འདྲེས་མའི་རང་“ན་ནིང་གཞེས་ནངས་པོད་ལ་སྟུན་དག་པ་མང་། ཁ་སང་དེ་རིང་
 པོད་ལ་བསམ་སྒོ་བ་མང་ག”ཟེར། མ་གཞི་ངས་ཚོམ་སྒྲིག་པ་དེར་“བོད་ལ་བསམ་
 སྒོ་བ་མང་ན་ཁྱོད་དགའ་དགའ་དགོས་པ་མིན་ནམ་”ཞེས་ལྟོག་འདྲི་བྱས་ཆོག་ཡོད།
 ཆེན་པར་ཆོག་ལན་བསྒྲོགས་ན་བོད་ཀྱི་གྲུས་སྒོལ་ལ་མི་རུང་བས་སྒྲིབ་བ་བཅད་དེ་
 སྤོད་དགོས་བྱུང།

དེ་ཡང་གཞན་མི་བོད་ཀྱི་ཁ་དགེ་ལ་“མི་སུམ་ཅུ་བསམ་པ་སུམ་ཅུ་”ཟེར་བ་
 ལྟར། རང་ཅག་མི་ཞིག་སུ་ཡིན་རུང་མ་གཞི་སོ་སོར་རང་རང་གི་བསམ་ཚུལ་དང་

གཤེས་ཀ་མི་གཅིག་པ་རེ་ཡོད་ཤིང་སྟག་ཡིན་མོད། བྱིས་སུ་སྤྱི་ཚོགས་ཐེང་པའི་སྤ་
 མཁེགས་ཀྱི་རྡོ་མཁར་འདི་ལ་ཡང་ཡང་བརྟེན་ཞིང་གཙུག་པ་ན། སྤེ་པོ་པལ་མོ་
 ཆེའི་འབྲུང་དུ་མཛོན་པའི་གཏུག་གཤེས་ཀྱི་ཟུར་ཁ་ནོན་པོ་དག་རིམ་གྱིས་ཟད་ཅིང་
 རྩལ་པོར་གྱུར་ཏེ། ཟུན་མོང་དང་ཚོགས་སྤྱི་གང་དུང་གི་འདོད་ལྡོང་འཆ་མ་པའི་
 ཚད་ལྡན་ཐོན་རྫས་ལྟ་བུར་འགྱུར་གྱིན་གངལ། དཔེ་དེ་བཞིན་དུ་རང་ལ་མཚོན་ན་
 ཡང་། ལོ་རྒྱུང་དུས་སུ་ཐེངས་དུ་མར་རང་གི་སྤྱིང་གཏམ་ཡིག་པོར་པལ་པ་ལས་
 པམ་ཁ་བསྐྱད་མར་རག་པའི་ཉམས་སྤྱོད་གཞིར་བཟུང་སྟེ། རིམ་གྱིས་སྤྱི་གཞི་ཡང་
 དབྱུང་བརྗོད་ནས་སྤྱང་གཏམ་གྱི་ཕྱོགས་སུ་སྤྱར་བ་ཡིན་ལ། སྐབས་དེར་ངས་
 སེམས་སུ་སྤྱི་ཚོགས་དབྱུང་བརྗོད་དང་བསྐྱར་ན། སྤྱང་གཏམ་ནི་མཚོན་སྤངས་ཀྱི་
 ཆ་ནས་ནོ་དཔལ་དང་ཟུར་ཁ་དེ་ཅམ་མེད་པར་དབྱིབས་རྒྱུམ་ཞིང་རེག་བྱ་འཇམ་པོ་
 ཅན་ལྟ་བུ་ཞིག་དང་། བརྗོད་འདོད་ཀྱི་སྒོ་ཐད་ཀར་དུ་མི་སྟོན་པར་ཀྱག་ཀྱོག་མག་
 མོག་དང་བསྐྱབ་དོན་ལྷགས་ལ་སྤྲས་པ། དཔྱོད་པའི་རིག་ལམ་ལས་སྤང་བའི་ཆོར་
 འདུ་གཙོ་བོ་ཞིག་ཡིན་རེས་རེད་སྟེ། ཡིན་ནའང་རྒྱ་ནག་གི་ཁ་དཔེ་ལས་“མངའ་
 ཐང་ཤོར་སྤྱ་ཡང་། རང་གཤེས་བསྐྱར་དགའ་”ཞེས་བ་ལྟར། ལོ་འདི་དག་ནང་
 བདག་གིས་ཟུར་ཁ་དེ་ཅམ་མེད་པའི་སྤྱང་གཏམ་འགའ་རེ་འབྲི་ཁྱུང་བྱས་ཡོད་མོད།
 ད་ལྟ་བྱིས་ཟེན་པ་ཐམས་ཅད་ལ་སྤྱིར་སྤྱོད་པའི་བྱས་ན། ཤེས་མེད་ཆོར་མེད་ཀྱི་རང་
 ཉམས་སྤྱི་ཚོགས་དབྱུང་བརྗོད་ཀྱི་སྒོ་བ་མང་ཅམ་ཞིག་བསྐྱེས་འདུག་ལ། རང་གི་ཐོག་
 མཐའ་བར་གསུམ་གྱི་དཔེ་སྟོན་གོམས་གཤེས་ལ་བསམས་ན་ཡང་རྩོམ་རིག་ཁོ་ན་
 ལས་བརྒྱལ་ཏེ་རིག་ཚན་སྤྱོད་མང་ཞིག་འདུས་ཡོད་པ་མ་ཟད། པམ་ཆེར་ཆབ་སྲིད་
 དང་དཔལ་འབྱོར་སྐོར་ལ་བསམས་སྟོན་གཏོང་བ་དེ་རྩོམ་རིག་བརྩམས་ཆོས་ལ་རོལ་

མྱོང་བྱེད་པ་ལས་མངོན་གསལ་གྱིས་མང་བ་རེད། དེས་ན་དེ་ནི་རང་སེམས་རང་ངོ་
ཤེས་པའི་སྒྲིམ་ཆོག་འདི་གཞིར་བཟུང་སྟེ་ཡང་བསྐྱར་ལོ་བཅུ་ལྷག་གི་ཡར་སྟོན་
ནས་ཡི་གེར་བབ་ཟེན་ཡང་སྟོག་པོ་བའི་སྐྱོན་ལམ་དུ་བྱལ་མ་མྱོང་བའི་<<བོད་སྤྱི་
ཚོགས་འཕེལ་རྒྱས་ཐད་ཀྱི་བསམ་གཞིགས་>>ཞེས་པའི་མ་ཚཱ་དེ་ཐོག་མའི་ས་
བོན་ལྟ་བུར་བཟུང་ཞིང་། གྱིས་ཀྱི་སྟོབ་གཉེར་དང་ལས་ཀའི་གོ་རིམ་ནང་གསར་དུ་
ཐོབ་པའི་བསམ་ཚུལ་དང་ཉམས་མྱོང་སྣ་ཚོགས་ཁ་སྟོན་དང་རྒྱར་བརྒྱན་དུ་བཀོད་
དེ་དེབ་ཆུང་འདི་གིས་པ་ལགས། དེའི་ཕྱིར་འདི་ནི་རང་ཁ་སང་དེ་རིང་བོད་ཀྱི་ཚཱ་
སྟེགས་སྟེང་འབོལ་ཚཱ་རྒྱགས་ཆེ་བ་འདུག་ཅེས་ཨ་གསར་ལད་སྒྲོས་བྱེད་པ་མ་
ཡིན་པར། ཁ་ཞེ་གཉིས་མེད་ཀྱི་སྐྱེ་གྱུ་འཛིན་མཁན་ཞིག་བྱེད་དགོས་ན། བས་ཡང་
ཕྱིའི་ཁོར་ཡུག་གི་གནོན་ཤུགས་ལ་འཛེམ་སྟེ་རང་གི་འདོད་སྟོང་མ་བོར་རྒྱབ་
འགལ་བྱེད་མི་རུང་བའི་གོ་ཉོགས་ཤིག་རྟེན་པས་ཡིན།

གཉིས་པ། ཚཱ་འབྲི་འཕྲི་དགོས་པ།

འོ་ན་སྟོན་ཆད་སྤྱི་ཚོགས་དབྱེད་བཞིན་འབྲི་རྒྱར་ཨ་ཐང་ཆད་ཟེན་པ་ཞིག་
གིས་ཡང་བསྐྱར་མིག་མདུན་ཀྱི་འཚོ་བར་གདོང་གཏད་དེ་སེམས་གཏམ་དམར་
རྩེན་འཆད་རྒྱའི་སྟོབས་པ་ཞིག་གང་ནས་བྱུང་ཞེ་ན། དེ་ནི་<<རྒྱུ་མང་བའི་བསམ་
གཞིགས་>>ཞེས་པའི་ཚཱ་ཡིག་དང་པོ་དེ་ལས་སྤང་ཟེན་པ་ལྟར། ཉེ་བའི་ལོ་ཤས་
ནང་བོད་ཀྱི་ཤེས་ཡོན་པའི་སྟེ་རུ་རྟེན་ཞེན་མཁྱེགས་འཛིན་དང་གྲོ་དག་སྤྱིར་གཙོད་
ལ་སྟོལ་བའི་སྟོང་འབྲེད་ལས་འགྲུལ་ཞིག་བྱུང་བ་དེ་དང་ཁ་འབྲལ་ཐབས་མེད་ལ། ལྷ་

མང་བསམ་སྒྲོའི་སྐབས་རྒྱུ་མཁའ་ལ་འབྱུང་བའི་ནམ་དཔྱིད་ཀྱི་ཟེགས་མ་རེ་རེས་
 བསེལ་ལྡན་ཁ་བའི་སྒྲོངས་ཀྱི་ཤེས་རིག་གི་ཞིང་ས་གཤེན་པོར་དཔྱིད་ཤེས་དང་
 དཀྱེལ་ཡངས་ཀྱི་སྒྲུ་གྲུ་གསར་བ་གསོས་ཤིང་། ཡོངས་ཁྲབ་རིན་ཐང་གི་འབྲས་
 བུའི་ཁུར་གྱིས་སྡེ་བའི་དཔལ་ཡོན་གྱི་སྟོན་ཀ་ཞིག་བསུ་བར་ཡང་དགེ་ལེགས་སྤུན་
 ཆོགས་ཀྱི་ཉེན་འབྲེལ་མང་ནས་འཛོམས་པར་བྱས་ཡོད། མདོར་ན་ཉེན་ཆ་བས་ཆེ་
 བའི་ལོ་རྒྱུས་ཀྱི་འགག་འཕྲང་འདི་འདྲར་ཁྱེད་མི་རིགས་ནང་ཁུལ་དུ་ནམ་དཔྱིད་
 གཙུབ་བཅར་གྱི་ཁོར་ལུག་གྲུ་ཡངས་ཤིག་ཆགས་པ་འདི་ནི། བདག་ཁོ་ན་ཡིན་
 བར་བསམ་གཞིགས་ལ་དགའ་བའི་བོད་ཀྱི་རབས་པ་ཐམས་ཅད་ཀྱི་བདེ་སྲིད་ཆེ་
 ཤོས་ཤིག་ཡིན་སྲིད་ལ། མགོ་ནག་བོད་པ་ཆང་གིས་དུས་རབས་ཉེར་གཅིག་པའི་
 དུས་མགོར་རྟེན་པའི་དཔལ་ཡོན་གྱི་ལམ་ཁ་གསར་བ་ཞིག་ཀྱང་རེད་སྟེ། དེ་ན་
 གོན་སྒྲིང་ལྡན་པའི་བོད་ཀྱི་ཤེས་རིག་སྒོ་འབྱེད་ལས་འགལ་འདི་རྒྱ་རྗེ་ཆེ་དང་
 གཉིང་རྗེ་ཐབ་ཏུ་གཉོང་བར་རམ་འདེགས་ཅམ་བྱ་ཆེད། ངས་ཀྱང་ལོ་དུ་མར་རང་
 སྒོས་ལྷོགས་ཆོད་ཀྱིས་བསམ་སྒོ་བཏང་བའི་ཐོབ་འབྲས་ཉུང་ཅམ་པོ་གངས་ཅན་
 སྤུན་གྲོགས་ཆོགས་ཀྱི་སྤྱན་སྲར་བཤམས་པ་ལགས། དེ་བས་དེབ་འདིའི་ནང་གི་
 བསམ་ཚུལ་དང་ལྟ་སྟངས་གང་ཡང་ཆེད་ལས་ཞིབ་འཇུག་པ་དང་རིགས་གཅིག་
 མཁས་པ་རྣམས་ཀྱི་མདུན་གཤམ་དུ་འཁོང་དགའ་ལ། རིང་ལུགས་ངོ་མཆར་ཅན་
 ཞིག་བསྒྲགས་ཏེ་རིགས་རྒྱུད་སྒྲོལ་རྒྱ་བེར་བ་ལྟ་བུའི་ཁ་པོ་ཡང་སྒྲོག་མི་བོད་མོད།
 གལ་ཏེ་ཁོ་བོས་དགའ་སྤྱད་འབད་འབྱངས་ཀྱིས་བསགས་པའི་སེམས་གཏམ་
 དམར་རྗེན་མ་འདི་དག་ཀྱང་། ཉམ་ཞིག་བོད་ཀྱི་སྲིད་འབྱོར་རིག་གསུམ་འཕེལ་
 བའི་མཐུན་རྐྱེན་ཉག་ཅམ་དུ་འགྱུར་ཐུབ་ཆོ། བོད་ཀྱི་སྒྲུ་གྲུ་ཐོགས་མཁན་པལ་བ་

མཐུག་མཐར་ཞེ་བསམ་པའི་སྐྱོང་ནས་བྱིན་ཆེན་པ་མ་ཟུང་དང་། སློབ་གྲྭ་
 ཆེ་འབྲིང་ཆུང་གསུམ་གྱི་དགོ་ཀན་ནས་པའི་སྐྱོང་ནས་སྤྱི་བྱ་བར་པར་གྲ། གལ་ཏེ་
 ཁྱེད་ནས་པའི་བྱམས་བརྩེས་གསོ་སྦྱོང་མེད་ན་ངའི་བསམ་གཞིགས་ཀྱི་སྨོང་བ་འདི་
 དག་འབྲི་བའི་ཐོག་མའི་ས་པོན་ཅམ་ཡང་འབྲུབ་ག་ལ་སྤི། དེ་ནས་དགོ་ཀན་
 མཁས་མཛེས་ཅན་གྱིང་ཆོ་བརྒྱ་དབང་ཆེན་ལགས་ཀྱིས་སློབ་ཆད་ཁོ་ཤོས་སློབ་
 ཆེན་སྐབས་ཁྱིས་པའི་<<པོད་ཀྱི་སྤྱི་ཆོ་གས་འཕེལ་རྒྱས་ཐད་ཀྱི་བསམ་
 གཞིགས>>ཞེས་པའི་ཙོམ་གྱི་མ་ཡིག་ཐོག་མ་དེར་ཞིབ་དུ་གཞིགས་པར་མ་ཟད།
 ཏ་ཅང་གཟབ་ནན་སྟོས་མཐུབ་སྟོན་དང་སྤུལ་མ་གནང་སྨོང་བར་སྤྲུགས་རྗེ་ཆེ་ལྟ།
 བརྩམས་ཆོས་དང་ཁ་བརྒྱ་གཉིས་ཀའི་ལམ་ནས་བག་ཆགས་ཟབ་ཅིང་། སྤྱི་ཆོ་གས་
 ལ་མ་འཛེམ་པར་དེབ་འདིར་འགོ་བརྩམས་པའི་དཔྱད་ལྡན་སྟོ་ཤེས་རབ་རྒྱ་མཆོ་
 མཆོག་ལ་སྤྲུགས་རྗེ་ཆེ་ལྟ། མཆོ་སློབ་དགོ་ཐོན་སློབ་ཆེན་གྱི་དགོ་ཀན་ཆེན་པོ་རྒྱ་
 ཡེ་བཀ་རྩོ་ལགས་དང་། བ་ཡུལ་མང་རའི་རྒྱ་ཆོང་དགོན་ཆེན་གྱི་རིག་བ་སྤྱི་བའི་
 སློབ་དཔོན་ཤེས་རབ་བསྟན་དར་ལགས་ནས་གཉིས་ཀྱིས་<<གཞན་མིག་གཡར་
 ཏེ་རང་ལ་ལྟ་མཁན་དེས། ། སྤྱ་ནག་སྒྲད་ལ་སྒྲད་ལྟ་དམར་པོ་བཀར། ། >>ཞེས་
 པའི་ཙོམ་དེར་དགོངས་འཆར་ཞིབ་སྒྲ་བསྟུལ་བར་བཀའ་བྱིན་ཆེ་ལྟ། ཐོགས་སྟུན་
 པོ་སྤྲུག་ཐོགས་ལགས་ཀྱིས་དཔེ་དེབ་ཀྱི་ཕྱི་ཤོག་རྩ་འགོད་དང་། ལུ་པོ་སྟོབས་

ལྷན་དང་གཅན་མོ་མ་ཁོལ། དགོ་གན་ཀྱན་ཐར་རྒྱལ་བཅས་ཀྱིས་མ་ཡིག་ལ་
 བསྐྱར་ཞིབ་བྱས་པ། མོགས་མགོན་པོ་སྐུ་བས་དང་གཅན་ཆའི་རྒྱལ་མཆོན་གཉིས་
 ཀྱིས་དཔར་སྐྱུན་རམ་འདེགས་བྱས་པ་སོགས་ཐེངས་འདིར་དངོས་བརྒྱད་ཅི་
 རིགས་ནས་རོགས་རམ་དང་སྐུལ་མ་གནང་བའི་དགའ་ཉེ་སྐྱུན་མོགས་ཆང་མར་
 སེམས་གཏིང་ནས་སྤྲུགས་རྗེ་ཆེ་ལྷ། གཞན་ཡང་འདིར་སྤྱིད་སྤྱག་རེས་མོས་ཀྱི་ལོ་
 རྒྱ་དུ་མར་ཁྱ་སིམ་མེར་བདག་དང་དབྱང་བ་མཉམ་གཤིབ་སྒོས་རང་རྣམས་ཅི་ཡོད་
 ཀྱིས་རྒྱབ་སྐྱོར་བྱེད་མཁན་ཆུང་མ་བརྒྱ་སྤྱིད་ལགས་ལ་ཡང་དཀའ་ལས་ལྷངས་
 མོང་ཞེས་བརྗོད་འདོད་ལ། འདི་ལས་བྱུང་བའི་དགོ་བ་ལེགས་ཆོགས་ཀྱི་ཕན་
 འབྲས་ཐ་དག་ཀྱང་རེད་གཉིས་སྐྱུན་མོང་གི་བྱ་མོ་ཤེས་རབ་མེ་ཉོག་དང་། ཁོ་མོ་
 དང་འབྲ་བའི་གངས་ཅན་ཐོད་པ་ཆང་གི་དབྲལ་བའི་མིག་དང་ཁོང་གི་སྤྱིང་ལྟར་
 གཅེས་བའི་བྱ་རབས་ཆ་བརྒྱད་ཀྱན་ཀྱི་མ་འོངས་བའི་རང་དབང་དང་བདེ་སྤྱིད་ཀྱི་
 ཆེད་དུ་བསྐྱོ་བར་བྱ། དགོའོ། །